

**GODINA
ORUŽANIH SNAGA
REPUBLIKE HRVATSKE**

**YEARS OF THE
CROATIAN ARMED
FORCES**

**GODINA
ORUŽANIH SNAGA
REPUBLIKE HRVATSKE**

**YEARS OF THE
CROATIAN ARMED
FORCES**

KNJIGA NIJE ZA PRODAJU. NAMIJENJENA JE ISKLJUČIVO U SVRHU PROMIDŽBE OSRH.
PROMOTIONAL MATERIAL/NOT FOR SALE

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001099723.

Ministarstvo obrane Republike Hrvatske
Samostalna služba za odnose s javnošću i izdavaštvo
Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva

Urednici
Željko Stipanović
Vesna Pintarić

Izvršna urednica
Martina Butorac

Autori
Vesna Pintarić, Željko Stipanović, Lada Puljizević, Petra Kostanjšak,
Domagoj Vlahović, Martina Butorac

Lektura i korektura
Andrea Pavlić
Gordana Jelavić

Prijevod
Dubravka Marić

Grafički urednik
Zvonimir Frank

Urednik fotografije
Tomislav Brandt

Dokumentarni film
Mi smo Hrvatska vojska

Urednica
Vesna Pintarić

Za nakladnika
Dražen Jonjić - voditelj SSOJI-ja

Tiskara
Tiskara Zelina d.d.

Zagreb, svibanj 2021.

Ministry of Defence of the Republic of Croatia
Public Affairs and Publishing Service
Croatian Military Publishing Department

Editors
Željko Stipanović
Vesna Pintarić

Executive editor
Martina Butorac

Authors
Vesna Pintarić, Željko Stipanović, Lada Puljizević, Petra Kostanjšak, Domagoj Vlahović,
Martina Butorac

Proofreading
Andrea Pavlić
Gordana Jelavić

Translation
Dubravka Marić

Layout editor
Zvonimir Frank

Photo editor
Tomislav Brandt

Documentary
We are the Croatian Armed Forces

Editor
Vesna Pintarić

For the publisher
Dražen Jonjić – Head of the PA and Publishing Service

Print
Tiskara Zelina d.d.

Zagreb, May 2021

SADRŽAJ / CONTENTS

01 <u>DOMOVINSKI RAT</u> THE HOMELAND WAR	10
02 <u>IZ RATNE U MIRNODOPSKU VOJSKU</u> TRANSITION FROM WARTIME TO PEACETIME MILITARY	84
03 <u>OSRH U EUROATLANTSkim INTEGRACIJAMA</u> THE CROATIAN ARMED FORCES AND EURO-ATLANTIC INTEGRATION	116
04 <u>U SLUŽBI MIRA</u> THE CROATIAN ARMED FORCES IN PKO	140
05 <u>VOJnim VJEŽBAMA DO VRHUNSKe OSPOSOBLJENOSTI I INTEROPERABILNOSTI</u> MILITARY EXERCISES MAKE CROATIAN ARMED FORCES A COMPETENT AND INTEROPERABLE FORCE	182
06 <u>VOJNI MIMOHODI</u> MILITARY PARADES	214
07 <u>MODERNIZACIJA I OPREMANJE OSRH I HRVATSKA VOJNA INDUSTRIJA</u> MODERNISATION AND EQUIPMENT OF THE CROATIAN ARMED FORCES AND CROATIAN DEFENCE INDUSTRY	234
08 <u>IZGRADNJA SUSTAVA VOJNE IZOBRAZBE</u> THE MILITARY EDUCATION SYSTEM	272
09 <u>VOJSKA I CIVILNA ZAJEDNICA</u> THE CROATIAN ARMED FORCES AND THE CIVILIAN COMMUNITY	308
<u>DOSADAŠNJI MINISTRI OBRANE I NAČELNICI GLAVNOG STOŽERA</u> FORMER DEFENCE MINISTERS AND CHIEFS OF THE GENERAL STAFF	360
<u>LITERATURA</u> REFERENCE	366

PREDGOVOR

FOREWORD

FOTO: URED PREDSEDNIKA

**predsjednik Republike Hrvatske
i vrhovni zapovjednik OSRH
Zoran Milanović**

**President of the Republic of Croatia
and Supreme Commander of CAF
Zoran Milanović**

Gotovo sam siguran kako se u stoljeću iza nas samo dva puta dogodilo da cijele nacije duguju toliko puno tako malom broju dobrih, hrabrih ljudi. Prvi put u ljetu 1940. o čemu je Winston Churchill rekao - nikad u povijesti ljudskih sukoba mnogobrojni nisu toliko puno dugovali nekolicini. Mislio je na pilote RAF-a koji su obranili britansko nebo. Nama je bliže, važnije i za parmtiti hrabre, uporne i časne ljudi koji su 1991. stali u obranu mlade hrvatske države. Bili su hrvatski branitelji u trenutku kad ih je naša nacija najviše trebala, postali su junaci i njima, tom malom broju dobrih ljudi dugujemo slobodnu, samostalnu i demokratsku Republiku Hrvatsku. Bili su i temelj na kojem je stvorena moderna Hrvatska vojska, najprije ona srčana braniteljska, potom hrabra oslobodilačka, a danas moćna i signifikan oružana snaga. U 30 godina postojanja i razvoja, Hrvatska vojska nije imala luksuz za polagane i dugotrajne vježbe, pripreme i opremanje. Najprije se morala brzo ustrojiti i osloniti prije svega na srce i ljubav prema domovini, a onda iskoristiti ratom stečeno iskustvo i znanje da bi se mogla pridružiti društvu modernih zapadnih oružanih snaga u okviru NATO saveza. I uspjela je, u Domovinskom ratu, i u vremenu demokratske i ekonomske gradnje naše države. Ne samo da se brzo opremila, profesionalizirala i prilagodila euroatlantskim standardima, nego je postala i pouzdan partner najboljim vojskama svijeta, a naši vojnici uzor u spremnosti i profesionalnosti. Naša zastava zahvaljujući Hrvatskoj vojsci u mirovnim misijama zavijorila se na visovima Hindukuša, na Golanu, u srcu Afrike, širom svijeta. U ovih 30 godina naučili smo da su ljudi najveća vrijednost Hrvatske vojske. Vojnici i vojnikinje stavljeni su zato na prvo mjesto: sustav školovanja je unaprijeden, mlađi časnici upućivani su u druge zemlje na temeljno i napredno školovanje, omogućeno im je stručno usavršavanje. Koliko god važan bio razvoj Hrvatske vojske kroz modernizaciju i opremanje – a vrijeme je za to - nikad dosta novih znanja i vještina. Tko se ne mijenja, tko se ne prilagođava stalno i neprestano, plaća visoku cijenu. Imao sam čast više puta slušati prisegu mlađih ljudi koji su se odlučili za najteži, vojnički poziv. Slušajući kako izgovaraju riječi prisegе čuo sam glas koji je dolazio iz vremena prije 30 godina, kao da očevi te djece govore o domovini, slobodi i ponosu. U njima, tim djevojkama i mlađićima, u njihovim pogledima video sam one časne, uporne i nestvarno hrabre ljudi, video sam opet onu nekolicinu kojoj dugujemo svi mi. I znao sam da našu budućnost prepustamo u sigurne ruke, ruke koje će biti domovini vjerne!

I am certain that only twice during the century behind us entire nations owed to the few, brave people. The first such time was in summer 1940, when Winston Churchill stated: "Never was so much owed by so many to so few". Churchill referred to the pilots of the Royal Air Force, who defended the British skies.

For us it is closer and more important to remember the brave, persistent and honourable people who defended the young state of Croatia. They defended Croatia just when the Croatian nation needed them the most, they turned into heroes and we are indebted to the few good people for the freedom and independence and democracy of Croatia. They were the cornerstone upon which the modern Croatian Armed Forces were built, first the courageous defenders and nowadays a powerful and confident military force.

Over the 30-year existence and development the Croatian Armed Forces were not allowed to take slow and lengthy exercises, preparations and equipping.

They first had to organise quickly, relying only on the courage and patriotism, and to make use of the experience and knowledge gathered in the war to join the club of the modern western armed forces within NATO Alliance. And they succeeded, both during the Homeland War and during the democratic and economic development of our country.

The Croatian Armed Forces not only got equipped and professional and adapted to the Euro-Atlantic standards but also developed into a credible partner to the best armies of the world, and Croatian soldiers have set a model of readiness and professionalism. Thanks to the Croatian Armed Forces the Croatian flag was hoisted in the heights of Hindukush, in the Golan Heights, in the heart of Africa and elsewhere around the world.

We have realised over the past 30 years that the members of the Croatian Armed Forces are their utmost value. The greatest attention is dedicated to young servicemen and servicewomen: the education system has been upgraded, young officers have attended basic and advanced education programmes in foreign countries and they have been offered opportunities to further hone their skills and expertise.

However important the development through modernisation and equipping – and now is the time for that – there is always the need to acquire new knowledge and new skills. One can never get too much of new expertise and skills. Those who do not change and do not adapt constantly and tirelessly pay a high price.

I have had the honour on several occasions to attend the oath taking by the young people who chose the hardest career path – the military profession. Listening to them recite the oath I heard the voice from the times 30 years ago, as if it was their fathers talking Homeland, freedom and pride. The look in the eyes of the young servicemen and servicewomen reflected the honourable, persistent and incredibly brave people, I saw the few people that we owe so much to. And I knew that we were putting our future into safe hands, faithful to the Homeland!

FOTO: JOSIP KOPI

ministar obrane Republike Hrvatske
dr. sc. Mario Banožić

Mario Banožić, Dr.Sc., Defence Minister

Poštovani čitatelji,
ova monografija svjedočanstvo je slavnog puta izgradnje i razvoja Hrvatske vojske od njezinih početaka i Domovinskog rata do danas. Iza dje- la opisanih u monografiji stoji golem trud, rad i odricanje, ali prije svega hrvatski branitelji i njihova velika žrtva. Naša tridesetogodišnja povijest ne bi bila ovako slvna da nije bilo hrabrih hrvatskih branitelja koji su u Domovinskom ratu položili svoje živote na oltar domovine. Neka i ova monografija pridonese očuvanju uspomene na njih i njihova junačka djela.

Početkom devedesetih godina hrvatski narod želio je mirnim putem raskinuti odnose s Jugoslavijom te nastaviti živjeti u miru i slobodi na svojoj zemlji i u svojoj domovini. Nakon napada na hrvatske institucije i hrvatske redarstvenike u Pakracu, na Plitvicama, a posebno nakon napada na hrvatske policajce u Borovu Selu, bilo je jasno da slobodu i opstojnost Republike Hrvatske i našeg naroda može izboriti jedino oružana sila. Temelji takve oružane sile, odnosno današnje Hrvatske vojske, postavljeni su 28. svibnja 1991. godine kad su se hrabri mladići iz cijele Hrvatske postrojili na stadionu u Kranjčevićevoj te prisegnuli na vjernost domovini. Iako uglavnom nisu imali potrebna vojna iskustva, znanja i naoružanje kakve je imao neprijatelj, to ih nije sprječilo da se suprotstave velikosrpskoj politici i zločinačkoj Jugoslavenskoj narodnoj armiji diljem cijele Lijepa Naše. Početne neuspjehe vrlo su brzo zamijenile uspješne obrambene operacije, a zatim i pobedničke oslobođilačke operacije. Vrhunac sposobnosti i opremljenosti Hrvatske vojske pokazala je 1995. godine u pobedničkim vojno-redarstvenim operacijama Bljesak i Oluja. Planiranjem, pripremom i provedbom navedenih operacija, Hrvatska vojska pokazala je hrvatskom narodu i cijelom svijetu da Republika Hrvatska posjeduje respektabilnu oružanu silu sposobnu i spremnu osloboditi svaki okupirani dio hrvatskog teritorija.

Godine nakon Domovinskog rata donijele su Hrvatskoj vojsci nove zadaće i izazove. Uslijedila je transformacija ratnog ustroja u mirnodopski, a težište hrvatskih vojnika stavljeno je na obuku i izobrazbu kako bi se prilagodili i pripremili za inozemne aktivnosti. Iskustvo Domovinskog rata, opremljenost te do-

kazana sposobljenost, profesionalnost i požrtvovnost hrvatskih vojnika svrstale su Hrvatsku vojsku u pouzdanog i odgovornog saveznika u svijetu. Hrvatski vojnici počinju već 1999. godine sudjelovati u misijama i operacijama potpore miru te tako pridonositi globalnoj sigurnosti. Cilj koji se devedesetih godina hrvatskim braniteljima činio dalekim i nedostiznim, ostvaren je 2009. godine kad Republika Hrvatska postaje ravnopravna članica najjačeg vojno-političkog saveza u povijesti čovječanstva. Sudjelovanjem u operacijama, misijama i aktivnostima, od Baltika do Afganistana, Republika Hrvatska se tijekom dosadašnjeg članstva u NATO savezu pokazala kao odgovoran i vjerodostojan saveznik na kojeg se uvijek može računati.

Članstvo u NATO savezu te trenutačno dostignuta razina sposobljenosti i opremljenosti jamči hrvatskom narodu stabilnost i sigurnost. Iako je Hrvatska danas sigurna, ne smijemo zanemariti globalne izazove na koje nije imuna ni naša zemlja. Zato se moramo konstantno usavršavati i opremati kako bismo izvršili sve zadaće koje narod od nas očekuje.

Ljudi, hrvatski vojnici, u ovih trideset godina bili su i ostat će najvredniji dio našeg sustava. Ulaganje u njihova znanja i vještine presudno je u današnjem vremenu kad protivnik nije tako jasno definiran, kao primjerice u Domovinskom ratu, i kad je važna učinkovita i pravodobna reakcija radi zaštite nacionalnih interesa. Stoga smo, nakon trideset godina transformacije i prilagodbe obrazovnog sustava, 2021. godine osnovali Sveučilište za obranu i sigurnost "Dr. Franjo Tuđman" koje će u nadolazećim godinama zasigurno biti dodatni pokretač razvoja Hrvatske vojske.

Kao institucija u koju hrvatski narod ima najviše povjerenja, Hrvatska vojska i u mirnodopskim uvjetima dokazuje kako joj je pomoći hrvatskom narodu jedna od primarnih zadaća. Veliki šumski požari, poplave, snježne padaline, nedavni potresi i pandemija još su jednom pokazale nesebičnost i požrtvovnost hrvatskih vojnika. Drage vojnikinje i vojnici, hvala vam za vaše predane godine službe i za sva vaša odricanja tijekom služenja hrvatskom narodu. Uz vas se osjećamo bolje i sigurnije! Ostanite i dalje domovini vjerni!

FOREWORD

Dear readers,
this monograph is a testimony of the glorious path of growth and development of the Croatian Armed Forces since their beginning and the Homeland War to this date. Behind this monograph are hard work, effort, and dedication, but primarily the Croatian defenders and their huge sacrifice. Our 30-year old history would not be so glorious without the brave Croatian defenders, who built their lives into the Homeland. We wish this monograph helped guarding the memory of them and of their heroic exploits. In the early 1990s the Croatian nation wanted to sever the relations with Yugoslavia peacefully and to continue living in peace and freedom on its soil and in its Homeland. After the Croatian institutions and policemen were attacked in Pakrac, Plitvice and at Borovo Selo in particular, it became clear that freedom and existence of the Republic of Croatia could only be obtained with the use of an armed force. The foundations of the armed force – the present Croatian Armed Force – were laid on 28 May 1991, when brave men from all over Croatia lined up in the football stadium in Kranjčevićeva street in Zagreb, and took an oath of allegiance to the Homeland. Albeit lacking the necessary military expertise, experience and armament as the enemy had, it was no obstacle to oppose the Serbian expansionism and the Yugoslav National Army across the country.

The initial fails were soon followed by successful defenseive operations first, and by victorious liberating operations. In the victorious military and police operations "Lightning" and "Storm" conducted in 1995, the Croatian Armed Forces displayed top-level preparedness and equippedness. The planning, preparation and execution of the operations showed to the world that the Republic of Croatia had a respectable military force capable and ready to liberate inch by inch of the occupied territory. The post-war years brought new missions and challenges to the Croatian Armed Forces. They had to undergo reorganisation from the war time structure to the peace time organisation, and the focus for the Croatian soldiers was placed on education and training, to enable them to adapt and prepare for international activities.

The experience from the Homeland War, the equippedness and evinced trainedness, professionalism and sacrifice of the Croatian soldiers earned

the Croatian Armed Forces the image of a reliable and responsible ally at the international level. Croatian soldiers joined peace support missions and operations in 1999, giving their contribution to the global security.

The goal that appeared so distant and hardly attainable in the 1990s was fulfilled in 2009, when the Republic of Croatia became a full member of the strongest military and political alliance in the world history. By participating in operations, missions and activities conducted from the Baltic to Afghanistan, the Republic of Croatia has during its membership in NATO confirmed itself as a responsible and credible allied to be counted on at all times.

NATO membership and the attained level of trainedness and equippedness are a guarantee of stability and security for the Croatian people. Although Croatia is safe today, we must not ignore the global threats to which neither Croatia is safe from. Therefore, we have to continue developing and equipping to complete all the missions the Croatian people expect us to do.

The human potential, the Croatian soldiers have been and remain the most valuable component of the system over the past 30 years. Investing into their expertise and skills is of crucial importance today, when adversaries are no longer clearly defined, as it was for instance in the Homeland War, and when it takes an effective and timely response to protect the national interests. Therefore, after 30 years of reorganisation and adaptation of the education system, in the course of 2021 we have founded the Defence and Security University "Dr Franjo Tuđman", which will undoubtedly serve an additional engine of development of the Croatian Armed Forces.

As the institution most trusted by the Croatian nation, the Croatian Armed Forces have proved during the peace time too that one of its primary missions was to provide assistance to the people. Large forest fires, floods, heavy snowfall, recent earthquakes and the pandemic proved the selflessness and humanity of Croatian soldiers.

Dear servicewomen and servicemen, I am expressing gratitude for your years spent in service of the Croatian people and for your sacrifice. With you defending us we feel better and stronger. Remain loyal soldiers of the Homeland!

PREDGOVOR

FOREWORD

FOTO: JOSIP KOPA

načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH
admiral Robert Hranj

Chief of the General Staff of the Croatian Armed
Forces admiral Robert Hranj

Opstati na svojoj grudi, na ovom raskriju civilizacija i kultura nije bilo lako. Od prvih naseljavanja ovih prostora pa sve do danas Hrvati su se borili za opstanak, spremni na obranu svoje zemlje od različitih osvajača. Pripe točno trideset godina, pred predsjednikom Republike i vrhovnim zapovjednikom Oružanih snaga dr. Franjom Tuđmanom prisegnuli su prvi hrvatski vojnici. Utemeljenjem suverene i neovisne suvremene hrvatske države i stvaranjem moderne oružane sile te vraćanjem Hrvatske u okvire njezinih granica - ostvarili smo san brojnih generacija hrvatskog naroda. Hrvatska vojska ispunila je temeljni i najvažniji cilj svake vojne organizacije - zaustaviti agresora, obraniti i oslobođiti svoju zemlju te očuvati njezinu suverenost. U tom pothvatu imali smo brojne žrtve. Hvala im što su darovali svoj život da bismo mi danas, u miru, živjeli u slobodnoj i demokratskoj hrvatskoj državi. Danas trebamo biti ponosni na ostvareno, na veliku pobjedu naše vojske u stvaranju i obrani domovine. U godinama nakon Domovinskog rata Oružane snage započele su proces transformacije. Cilj je bio stvoriti učinkovitu oružanu silu koja će moći odgovoriti svim zadaćama koje se pred nju postave. U tim naporima dragocjena pomoć bila su i iskustva iz Domovinskog rata. Obrambeni sustav usmjerio je svoje napore prema ostvarivanju kompatibilnosti s oružanim snagama Sjevernoatlantskog saveza, stalnom i sustavnom obukom i školovanjem dostignute su zahtijevane sposobnosti. Professionalnost i obučenost hrvatskih vojnika danas je prepoznata u svijetu gdje hrvatski vojnik pridonoseći svjetskom miru i stabilnosti aktivno sudjeluje u brojnim međunarodnim operacijama i misijama potpore miru. Ovom monografijom prisjećamo se trideset godina tijekom kojih su Oružane snage stasale u modernu oružanu silu koja je temeljena na iskustvima stečenim u Domovinskom ratu. U proteklih 30 godina uspjeli smo ratnika dragovoljca pretvoriti u vojnika profesionalca spremnog na sve izazove koji su pred njega postavljeni. Hrvatski je vojnik danas sposobljen za zadaće u svim uvjetima, u zemlji i u inozemstvu, vrhunski opremljen i obučen korača ravноправno uz bok vojnicima najjačih svjetskih oružanih sila. Oružane snage RH prepoznate su kao kvalitetne, profesionalne i učinkovite snage i poželjan su partner u održavanju stabilnosti i mira u svijetu.

The survival in this sacred land at the crossroads of civilisations and cultures has never been easy. Since this territory was inhabited to this day Croats had to struggle to survive, ready to defend their country from various invaders.

Precisely 30 years ago the first Croatian soldiers took their oath of allegiance before the President of the Republic and the Supreme Commander of the Croatian Armed Forces dr. Franjo Tuđman. Having created sovereign and independent Croatian state, established a modern armed force and restored Croatia within its national borders we have made the dream of so many generations of the Croatian people a reality.

The Croatian Armed Forces have fulfilled the fundamental goal of each military organisation – they halted the aggressor, defended and liberated their homeland and safeguarded its sovereignty. The pursuit of the goal took numerous victims. We owe them gratitude for sacrificing their lives so that we may live in peace in a free and democratic Croatian state. We need to be proud of our achievements, of the magnificent victory of our armed forces in the defence of the homeland.

During the post-war years the Croatian Armed Forces underwent the reorganisation. The goal was to establish an efficient armed force capable of responding to any tasks assigned to them. The experience from the Homeland War was valuable in the efforts. The defence system invested efforts in achieving compatibility with the armed forces of the NATO member nations, and systematised training and education helped acquire the required capabilities. Professionalism and trainedness of Croatian soldiers have been recognised worldwide, where Croatian soldiers have contributed to the world peace and stability by participating in numerous international peace support operations and missions.

With this monograph we are reflecting on the past 30 years, during which time the Croatian Armed Forces have grown into a modern armed force, founded on the experiences from the Homeland War. Over the past 30 years we have managed to transform volunteer soldiers into professional soldiers, ready for any challenges placed before them. The present generations of Croatian soldiers are trained to execute tasks in any conditions, at home and abroad, and top-trained and equipped, serving on an equal basis with the members of the world's strongest armed forces. The Croatian Armed Forces have been recognised worldwide as capable, professional and efficient armed force and are respected partner in keeping stability and peace in the world.

01

DOMOVINSKI RAT

THE HOMELAND WAR

FOTOARHIVA HVGr-a

Demokratskim promjenama 1990. i uspostavom neovisne i suverene hrvatske države 1991. počinje novo razdoblje hrvatske povijesti. No, mirnom razvoju demokracije u Hrvatskoj na put je stala velikosrpska ideologija potaknula i nametnula joj petogodišnji rat. Domovinski obrambeni rat bio je odgovor na agresiju, borbu hrvatskog naroda za slobodu i cjelovitost hrvatske države koja je naposljetku oslobođilačkim operacijama Hrvatske vojske uspješno okončana. Međutim, put stasanja Hrvatske vojske i ostvarenja konačne slobode bio je dug i trnovit...

PROTUHRVATSKI MITINZI I JAČANJE EKSTREMNOG NACIONALIZMA

Velikosrpski projekti osmišljeni još desetljećima prije počeli su krajem osamdesetih izlaziti na vidjelo. Prema njima, zapadna je granica tzv. velike Srbije ulazila duboko u hrvatski teritorij i protezala se od Virovitice preko Pakraca, Karlovca i Ogulina do Karlobaga. Nacionalističko poticanje srpskog stanovništva i njegova navodna ugroženost koja je zapravo bila sasvim suprotna i usmjerena na postizanje dominacije nad ostalim narodima bivše federacije pokrenuta je objavom teksta Memoranduma Srpske akademije nauka i umjetnosti¹ još krajem 1986. godine. Isticao je ugroženost srpstva, posebice u Hrvatskoj, BiH i na Kosovu, i postao glavni oslonac politike Slobodana Miloševića produbivši još više krizu nastalu na političkoj sceni bivše države i dodatno jačajući ekstremni velikosrpski nacionalizam.

Oživljeni su tradicionalni nacionalistički mitovi te postavljeni zahtjevi za ujedinjenje svih Srba u teritorijalnu cjelinu. Militantne skupine počinju potkraj 1989. organizirati masovne protuhrvatske mitinge u Kninu i okolnim mjestima s većinskim srpskim stanovništvom, šireći nacionalnu netrpeljivost i otvoreno iskazujući srpski nacionalizam. Upravo je to bio zametak srpske pobune u Hrvatskoj koju je zdušno podupiralo i vodstvo Srpske pravoslavne crkve. Početak 1990. obilježen je novim incidentima i mitinzima,

a hrvatsko-srpski odnosi dodatno se zaoštravaju. U takvim se okolnostima na proljeće u Hrvatskoj održavaju slobodni višestrački izbori. Nezadovoljstvo njihovim rezultatima među vojnim vlastima SFRJ rezultira protuzakonitim oduzimanjem gotovo cijelokupnog naoružanja hrvatske Teritorijalne obrane, posebne sastavnice obrambenog sustava koja je bila u isključivoj nadležnosti republika, i njegovim stavljanjem pod nadzor JNA, a sve u dogоворu sa srbjanskim vodstvom. To je za cilj imalo spriječiti sve eventualne pokušaje obrane u slučaju oružanog raspleta sad već sve izvjesnjeg sukoba. Naime, JNA je bila popunjena većinskim srpskim zapovjednim kadrom i zapravo djelovala, s vremenom sve otvorenije, kao produžena ruka koja će osigurati provedbu planova srpskog vodstva u Hrvatskoj i u svakom smislu podupirati srpske pobunjenike.

Postupna preobrazba JNA u srpsku vojsku započela je i prije višestračkih izbora 1990. Naime, potkraj 1988. dotadašnji je vojni ustroj, koji je odražavao federalni ustroj države, zamijenjen novim. Umjesto armijskih oblasti, koje su se uvelike poklapale s republičkim granicama, uvedena su vojništva i korpsi koji su teritorijalnim obuhvatom potpuno zanemarili republičke granice. Oduzimanjem oružja TO-a Hrvatska je, bez obzira na visok moral ljudstva, bila suočena s nedostatkom ratne tehnike i sredstava za obranu, dok je s druge strane protivnik raspolagao nadmoćnom vojnom tehnikom, raspršenom po brojnim skladištima i vojarnama. U provedbi velikosrpskih planova JNA je mogla računati samo na pripadnike srpske narodnosti pa je on s vremenom gotovo sasvim i promijenjen u njihovu korist.

Na područjima koja su većinski naseljavali, pobunjeni su Srbi započeli promjene tadašnjeg hrvatskog teritorijalno-administrativnog ustroja da bi naposljetku krajem 1990., samo dan prije no što je demokratski novoizabrana hrvatska vlast donijela novi Ustav RH, u Kninu proglašili "Srpsku autono-

¹⁾ Memorandum SANU, 1986., sažetak; <http://www.hic.hr/domov-rat-memorandum-sanu.htm> (Pregledano 22. travnja 2021.)

The democratic transition in 1990 and the establishment of the independent and sovereign state of Croatia in 1991 opened a new era of the history of Croatia. The peaceful development of democracy was thwarted by the Greater Serbian ideology fomenting and imposing a five-year war on Croatia. The defence Homeland War was a response to the aggression and a struggle of the Croatian people for freedom and integrity of the state of Croatia, won through the successful military campaigns by the Croatian Army. The growing of the Croatian military and the path to freedom were long and agonising.

ANTI-CROATIAN MASS MEETINGS AND EXTREME SERBIAN NATIONALISM

The project of establishment of a Greater Serbia, concived decades earlier, came to light in late 80ies, envisaged the western border of Serbia stretching along the line Virovitica-Pakrac-Karlovac-Ogulin – deep into the Croatian territory. Nationalist instigation of the Serb population living in Croatia and projecting the thesis of the threatened Serbs in Croatia situation stemmed from the “Memorandum” of the Serbian Academy of Arts and Sciences¹ in 1986. The Memorandum projected the endangered position of Serbs in Croatia, Bosnia and Herzegovina and in Kosovo. It was the main tool of Slobodan Milošević which aggravated the crisis in ex-Yugoslavia and galvanised the extreme Serbian nationalism, reviving ancient nationalist myths and claiming the unity of all Serbs in a single territorial unit. In late 1989 militant groups organised nationalist gatherings in Knin and the surrounding predominantly Serb-populated areas, propagating national intolerance and Serbian nationalism. Knin was the centre of the insurgency, supported by the Serb Orthodox Church. The early 1990 saw a new series of gatherings and incidents which further compromised the relations between

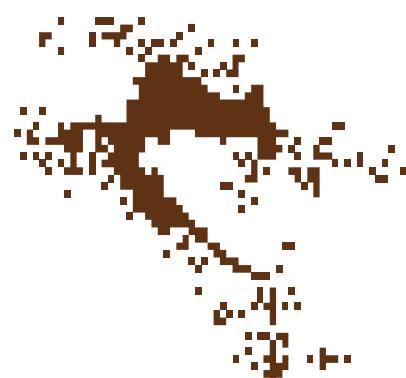

FOTO: JOSIP BISTRÖVIC

Pripadnici 1. gardijske brigade Tigrova u Hrvatskoj Kostajnici 1991.

The members of the 1st Guards Brigade (Tigrovi) in Hrvatska Kostajnica, 1991

Croatia and Serbia. Amidst such constellation Croatia held its free democratic Parliamentary elections (April 1990), whose outcome frustrated the Yugoslav military authorities, who responded by illegally confiscating the weapons of the Croatian Territorial Defence Forces and subordinating it to JNA, as agreed with the Serbian leadership. The goal was to prevent any attempt to organise the defence in the event of the looming armed conflict. The JNA command was dominantly manned by officers of Serbian nationality and served as a long arm of the Serbian leadership in the realisation of their plans in Croatia and in support to the insurgent Serbs. The gradual conversion of JNA into a Serbian Army had began before the 1990 elections in Croatia – as early as 1988 the previous army districts organisation, reflecting the federal structure of the country was replaced with theatres of operations and corps, disregarding the constituent republics' borders.

mnu oblast Krajinu". Bio je to vrhunac protuustavnog djelovanja pobunjenih Srba u Hrvatskoj. Nakon "SAO Krajine" slične se tvorevine poslije osnivaju i u zapadnoj Slavoniji te Baranji i zapadnom Srijemu da bi se na kraju ujedinile u "Republiku Srpsku Krajinu" sa sjedištem u Kninu.

OSNIVANJE PRVIH POSTROJBI ZA POSEBNE NAMJENE MUP-a RH

Nakon što je razoružana Teritorijalna obrana, glavni je cilj Hrvatske bio ojačati svoje obrambene snage, u prvom redu policijske. Hrvatsko je vodstvo temeljem postojećeg Zakona o unutarnjim poslovima krenulo u osnivanje novih postrojbi za posebne namjene s obzirom na to da su dotadašnje policijske snage većinom bile popunjene pripadnicima srpske narodnosti.

Tako je 5. kolovoza 1990. započeo prvi dvomjesečni tečaj za obuku novih policijskih službenika nazvan Prvi hrvatski redarstvenik. Primljeno je oko 1700 kandidata i činili su prve oružane postrojbe MUP-a RH na koje je hrvatska vlast sad mogla u potpunosti računati. Dragovoljcima koji su pristupili tečaju i zadovoljili visoke psihofizičke kriterije popunjena je Antiteroristička jedinica Lučko. U listopadu je ustrojena Jedinica za posebne namjene MUP-a RH Rakitje, Tuškanac i Valbandon, u studenom Kumrovec, u prosincu Pionirski grad, a počekom iduće godine ATJ Sljeme te Vinica i Erdut. Hrvatska je policija u to vrijeme imala velik problem: nedostatak oružja.

Ne mogavši ga drukčije nabaviti, vlast se okrenula kanalima u inozemstvu. Tako je tijekom rujna i listopada 1990. nabavljen 10 000 automatskih pušaka Kalašnjikov sa streljivom,² a već potkraj siječnja 1991. raspolažalo se s približno 30 000 komada uglavnom streljačkog i ponešto protuzračnog i protuoklopног oružja.

Despite the high morale, Croatia was critically short of weaponry and equipment against a superior adversary, whose assets lay stored in a number of barracks and warehouses throughout the country. The JNA relied on the members of Serbian nationality. The dominantly Serb-populated areas altered the administrative-territorial structure that went that far as to proclaim the Serbian Autonomous Region Krajina on the eve of the promulgation of the Croatian Constitution (22 December 1990). Similar units were later established in western Slavonia, Baranja and western Srijem, all of which eventually united into a Republic Serbian Krajina, based in Knin.

THE FIRST SPECIAL UNITS OF THE MINISTRY OF THE INTERIOR

The Territorial Defence Forces disarmed, and as the members of the police forces had mostly been of Serbian nationality, Croatia engaged to build its defence forces, primarily the Police forces; the Croatian government established new special purpose units, based on the existing Interior Act. On 5 August 1990 saw the inception of a two-month Course for new police officers , which admitted some 1,700 candidates who manned the first armed units of the Croatian Ministry of the Interior – the Anti-terrorist Unit based at Lučko. Two months later the Special Purpose Unit based at Rakitje, Tuškanac and Valbandon, followed by two more – the Unit based in Kumrovec and at Pionirski grad (Zagreb) were established, and in early 1992 the Anti-terrorist Unit – Sljeme, Vinica and Erdut respectively. The serious shortage of arms led the Croatian authorities procure them from sources outside the country. In September and October 1990 10,000 Kalashnikovs and the ammunition and in late January 1991 30,000 infantry, anti-aircraft and anti-armour weapons were procured.

²⁾ Marijan, Davor: Jugoslavenska narodna armija u ratu protiv Republike Hrvatske, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Oružane snage Republike Hrvatske, HVU "Petar Zrinski", Zagreb, 2008., str. 95.

Jedinica za posebne zadatke
MUP-a RH Rakitje

The Unit for Special Purposes
of the Ministry of the Interior,
Raktije

FOTOARHIVA UDRUŽEĆE TIGAR 90/91 RAKITJE

Pripadnici Jedinice za posebne namjene MUP-a RH Rakitje tijekom intervencije u Pakracu

The members of the Unit for Special Purposes of the Ministry of the Interior during the action in Pakrac

FOTOARHIVA UDRIUGE TIGAR 90/91 RAKITJE

"BALVAN REVOLUCIJA" I PRVI ORUŽANI SUKOBI HRVATSKE POLICIJE I SRPSKIH EKSTREMISTA

U mjestima sa srpskom većinom već se tijekom srpnja i kolovoza 1990. počinju primjećivati naoružane straže. Nakon namjere MUP-a RH da preuzme oružje pričuvnog sastava policije u postajama u Lici i Dalmaciji, zapravo u mjestima gdje se pripremala oružana pobuna, srpski su pobunjenici zapriječili balvanima i kamenjem glavne prometnice i onemogućili njegov dolazak. Od 17. kolovoza glavna prometnica iz unutrašnjosti Hrvatske prema Dalmaciji više nije bila prohodna, a događaj je poslužio kao povod srpskim ekstremistima za proglašenje "ratnog stanja". Pokušaj hrvatske policije da uspostavi red i osigura mir na tom području sprječilo je zrakoplovstvo JNA koje je, uz prijetnju rušenjem, prisililo MUP-ove helikoptere da se vrate. Nekoliko dana potom pobunjenici su zapucali na hrvatsku policiju koja je došla kod Civiljana ukloniti barikade. Slično se događalo i u drugim mjestima većinski naseljenim srpskim stanovništвом: Donjem Lapcu, Titovoj

THE "LOG REVOLUTION" AND THE FIRST ARMED CONFLICTS WITH SERBIAN EXTREMISTS

In July and August 1990 armed sentinels were organised in the Serb-dominated areas. When the Croatian Ministry of the Interior dispatched a squad to withdraw the weaponry of the Police Reserve from the posts in Lika and Dalmacija (the centres of the insurgency), the local Serbs blocked the main roads in the two regions.

Since 17 August 1990 the main road to Dalmatia was no longer passable, after which the extremists proclaimed "the state of war". The efforts by the Croatian Police to restore order and peace in the regions were hindered by the Yugoslav Air Force, threatening to down the Croatian helicopters. A few days earlier the insurgents opened fire on the Croatian policemen who came to Civiljane (a village in the Šibenik-Knin County) to remove the barricades. Similar incidents took place in a number of settlements with Serbian majority (Donji Lapac, Titova Korenica, Gračac, Obrovac, Benkovac) - extremist actions, interception of vehicles, terrorising the civilians, armed attacks against the Croatian policemen and civilians, laying mines on the roads and crimes against property occurred

Korenici, Gračacu, Obrovcu, Benkovcu... Terorističke aktivnosti, presretanje vozila, zlostavljanje građana, oružani napadi na hrvatsku policiju i civile, miniranje prometnica, krađe i razbojstva te uništavanje imovine povećavaju se iz dana u dan. Gotovo se istodobno sličan scenarij ponavlja i u sjevernoj Dalmaciji, Lici, na Kordunu, Banovini, u zapadnoj i istočnoj Slavoniji. Bio je to početak "balvan revolucije", a sva većinski srpska područja bila su uporišta velikosrpske pobune i baza raznoraznih paravojnih postrojbi koje su počele pristizati iz Srbije i Crne Gore. Oslonac im je davala JNA koja je posebne vojne snage razmještala upravo na tim područjima.

Početkom 1991. nastavljaju se prijetnje hrvatskom vodstvu i protuustavne aktivnosti pobunjenih Srba, a JNA traži razoružavanje novoustrojenih hrvatskih snaga te 5. vojna oblast JNA koja je sjedište imala u Zagrebu podiže borbenu spremnost na najviši stupanj. Cijelo to vrijeme vodstvo pobunjenih Srba traži načine pripajanja hrvatskog teritorija Srbiji, a vojni vrh i srbijansko vodstvo plan daljnog zajedničkog djelovanja. Sve su učestaliji i ozbiljniji napadi na hrvatsku policiju. Početkom ožujka 1991. u Policijskoj postaji Pakrac razoružani su pripadnici hrvatske narodnosti, a hrvatski odgovor na tako otvorenu pobunu bilo je slanje specijalne policijske postrojbe MUP-a koja je nakon intervencije stavila situaciju pod nadzor, a postaju pod hrvatsku nadležnost, dok su se srpski pobunjenici povukli na obližnja brda. Tu otvoreno prvi put intervenira i JNA otvarajući vatru na hrvatski oklopni prijevožnjak i ranjavajući nekoliko policajaca. Namjera da razoruža hrvatske redarstvene snage nije uspjela. Bio je to prvi oružani sukob hrvatske policije i JNA.

Ni mjesec dana poslije, na Uskrs 31. ožujka, zbio se novi sukob u Nacionalnom parku Plitvička jezera. Akciji hrvatskih specijalnih postrojbi prethodi "miting istine" na Plitvicama, u organizaciji srpskih ekstremista, na kojem se zahtjevalo da Nacionalni park Plitvička jezera ostane u sklopu tzv. SAO Krajine. Idućeg je dana uslijedila još jedna nezakonita odluka o smjeni rukovodstva Nacionalnog parka i početak teroriziranja radnika nesrpske narodnosti. Na područje Plitvice, u svjetskim razmjerima poznato po prirodnim ljepotama i pod zaštitom UNESCO-a, stiže autobus pun "milicajaca" iz Knina... Njih petnaestak upada u upravnu zgradu Nacionalnog parka kako bi proveli odluku Skupštine Općine Titova Korenica o pripojenju poduzeća tzv. SAO Krajini. U obli-

žnjim Mukinjama ekstremisti eksplozivom uništavaju kuću i privatni posjed. Na Koranskom mostu na ulazu u park osvanula je zastava tzv. SAO Krajine... Glavna je državna prometnica prema jugu blokirana, a gosti plitvičkih hotela prestravljeni i u nevjericu. Na mladim je hrvatskim redarstvenim snagama bila neizvjesna zadaća uspostave reda i mira na području parka. Nakon što ekstremisti odbijaju zahtjev MUP-a RH da se povuku i deblokiraju prometnicu, petstotinjak pripadnika Jedinice za posebne zadatke MUP-a RH Rakitje i Antiterorističke jedinice Lučko te Specijalne postrojbe Kumrovec koja se uputila pomoćnim pravcem, krenulo je noć uoči Uskrsa put Plitvica. No, pred svitanje 31. ožujka, na glavnom pravcu kretanja, kolona vozila s hrvatskim specijalcima napadnutu je iz zasjede nedaleko od plitvičkih hotela i pratećih objekata. Vatra je otvorena iz okolne šume, u autobus pun hrvatskih redarstvenika ulijeće tromblonska mina, no, na sreću, zbog neizvučenog osigurača ne eksplodira. Sukob je potrajan nekoliko sati. Nažalost, u akciji neprijateljski metak smrtno ranjava 22-godišnjeg hrvatskog policajca Josipa Jovića, pripadnika Jedinice za posebne zadatke MUP-a RH Rakitje, ujedno prvi poginuli pripadnici hrvatskih snaga u Domovinskom ratu, a devet je hrvatskih policajaca ranjeno. Napadači su prisiljeni povući se, a prema policijskom izvješću uhićeno je dvadeset i devet ekstremista, među njima i član Glavnog odbora SDS-a Goran Hadžić te tajnik Izvršnog odbora SDS-a Vukovara Borivoje Savić. Kao što će biti redovit scenarij u sukobima koji su uslijedili, na Plitvice stiže i JNA s više prijevožnjaka, oklopnih vozila i tenkova. Hrvatskim je snagama postavljen ultimatum da napuste Plitvice. Zahtjev je odlučno odbijen, a u pregovorima koji su uslijedili odlučeno je da pripadnici Specijalne policije MUP-a na Plitvicama uspostave policijsku postaju koja je stavljenja pod nadležnost PU-a Gospić te nakon njezina uspostavljanja napuštaju područje parka. JNA ostaje na položajima na koje je stigla 31. ožujka kako bi zaštitila civile, imovinu, prirodnu baštinu... ali, kako će vrijeme pokazati, zapravo s ciljem zaštite srpskih ekstremista.

THE HOMELAND WAR

frequently throughout the areas with significant Serbian population (north Dalmatia, Lika, Kordun, Banovina, west and east Slavonia), which were insurgent strongholds and the bases for the paramilitary units arriving from Serbia and Montenegro. The JNA backed the insurgents by positioning its forces in those areas. The "Log Revolution" was imposed on Croatia.

The threats to the Croatian leadership and illegal activity by insurgent Serbs continued into 1991. The JNA requested the disarmament of the newly established Croatian units. The 5th Military District, headquartered in Zagreb, raised the combat readiness for its forces to top level. Throughout the time the Krajina leadership had sought to annex the Croatian territory with Serbia, while JNA and the Serbian leadership developed plans for further operation. The attacks on the Croatian police were continued with the disarming of the Croatian policemen of the Pakrac Police Station in early March 1991. The Croatian side deployed a special police unit, which put the Station and the situation under control pushing the extremists to the outskirts of Pakrac. It was in Pakrac that the JNA intervened for the first time provoking an armed conflict with the Croatian police, opening fire on the Croatian armoured transporter and wounding several policemen.

Another conflict occurred on the Easter Day (31 March) in the "Plitvička jezera" National Park, a UNESCO-protected area. The intervention by the Croatian special units was preceded by a "mass meeting of the anti-bureaucratic revolution" at Plitvice organised by the Serb extremists requesting the annexation of Plitvička jezera to the Autonomous Region of Krajina.

The day after the meeting the management of the National Park was replaced, and the non-Serb staff harassed. The members of the paramilitary forces came from Knin to enforce the decision on the annexation of the municipality of Titova Korenica (to which the National Park belonged administratively) to Krajina, whose flag was hoisted at the bridge at the northern entrance to the Park. In the nearby

village of Mukinje the extremists destroyed a local Croat's house and the surrounding property and the main road towards south was blocked.

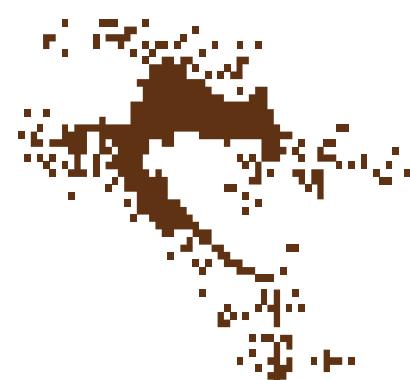
The young Croatian police were tasked to establish order in the area of the National Park. The request by the Ministry of the Interior to the extremists to withdraw and unblock the road rejected, the members of the Ministry of the Interior's Special Units, the Anti-terrorist Unit from Lučko and the Special Unit from Kumrovec were sent to Plitvice on the Easter Eve. In the early hours of 31 March the Croatian policemen came under attack on the main movement route, in the vicinity of the hotels and the service facilities. A grenade was launched onto a vehicle carrying Croatian policemen, fortunately without exploding. The conflict lasted for a few hours, leaving the first Croatian victim of the Homeland War – the 22-year old policeman Josip Jović, the member of the Ministry of the Interior's Special Purpose Unit from Rakitje; nine policemen were wounded.

The attackers were forced to withdraw, and 29 extremists were arrested, among whom Goran Hadžić, the member of the Serb Democratic Party Central Committee and Borivoje Savić, the Secretary of the Party's Executive Committee Vukovar.

The JNA sent transporters, armoured vehicles and tanks to Plitvice and issued the ultimatum to the Croatian forces to leave the area, which they rejected. The ensuing negotiations settled that the special police units establish a police station in Plitvice, which was placed under the jurisdiction of the Gospić Police Department, after which they left the area of the National Park, while the JNA remained on the positions taken on 31 March under the pretext of "protecting the civilians, the property and the natural heritage" but were really protecting the Serbian extremists.

The event remained marked in the modern history of Croatia as the Bloody Easter.

The resolute interventions of the Ministry of the Interior's Special Purpose Unit in Pakrac and Plitvice proved that Croatia had highly motivated and trained unit capable of defending it. JNA which at both occasions formally separated the "conflicting sides" was really coming to rescue the defeated Serbian extremists. The scenario of the establishment of "buffer zones" was copied to later incidents.

Upravo će taj događaj ostati zabilježen u novoj hrvatskoj povijesti kao Kravci Uskrs.

Odlučna je intervencija jedinica za posebnu namjenu MUP-a u Pakracu i na Plitvicama pokazala da Hrvatska ima visokomotivirane i uvježbane snage spremne za obranu domovine. JNA, koja je u oba incidenta intervenirala, formalno sa zadaćom razdvajanja "sukobljenih strana", zapravo je djelovala u zaštiti srpskih ekstremističkih snaga kad je postalo jasno da su one poražene. Jednak će se scenarij uspostavite "tampon-zona" nastaviti i u svim idućim incidentima. Tako uspostavljene "tampon-zone" zapravo su sprečavale intervenciju hrvatskih snaga, a pobunjenim Srbima omogućivale da na zaposjednutom području provode etničko čišćenje, tj. da odatle protjeruju hrvatsko i ostalo nesrpsko stanovništvo.

UBOJSTVO HRVATSKIH POLICAJACA U BOROVU SELU

Slični se incidenti i istovjetan scenarij nastavljaju i u Kijevo i Obrovcu, a zatim su 2. svibnja srpski ekstremisti u Borovu Selu iz zasjede ubili 12 hrvatskih policajaca. U noći s 1. na 2. svibnja u Savulji, naselju sjeverno od Borova Sela, napadnuti su policajci Policijske postaje Vukovar. Dva su se policajca uspjela izvući, dok su drugu dvojicu zarobili pobunjeni Srbi. Zarobljeni policajci pretučeni su i odvedeni u Srbiju. Ne znajući da su zarobljeni policajci u Vojvodini, pripadnici Posebne jedinice policije PU-a Vinkovci krenuli su u akciju izvlačenja zarobljenih kolega i prilikom ulaska u Borovo Selo na njih je otvorena vatra iz okolnih kuća. Pomoć opkoljenim policajcima bila je onemogućena jer su srpski ekstremisti sa svih strana zatvorili prilaze selu. U sukobu je hrvatska policija imala 12 poginulih i 21 ranjenog pripadnika.

Nakon ubojstva hrvatskih policajaca u Borovu Selu, na vukovarskom je području zavladelo predratno stanje. Hrvatska policija više nije mogla u vinkovačkoj i vukovarskoj općini ući u sela s većinskim srpskim stanovništvom.

Tako veliki gubici razbuktali su hrvatski revolci i do datno se pogoršala situacija na kriznim područjima, a proširila se i na istočnu Hrvatsku i naselja u okolini Vinkovaca, Osijeka i Vukovara. Zahvaljujući ponašanju JNA, Mirkovci, Tenja i Borovo Selo postaju jaka teroristička uporišta. Situacija se dramatično počela pogoršavati i barikade niču na sve strane.

The buffer zones prevented the Croatian forces from intervening and enabled the Serbian extremists to carry out ethnic cleansing of the seized areas and expel the Croatian and other non-Serbian population.

THE MASSACRE OF THE CROATIAN POLICEMEN AT BOROVO SELO

The incidents and scenario were restamped in Kijevo and Obrovac, and on 2 May the Serb extremists of Borovo Selo ambushed and killed 12 Croatian policemen.

From 1 to 2 May 1991 at Savulja (a settlement to the north of Borovo Selo) the policemen of the Vukovar Police Station were attacked, two managed to escape while two got arrested by the Serb insurgents, physically tortured and taken to Vojvodina (Serbia). The members of the Special Police Unit of the Vukovar Police Department, ignorant of the whereabouts of the two colleagues, were sent to Borovo Selo to exfiltrate them, but upon the arrival were opened fire at from the nearby houses. The Serb extremist closed all avenues of approach to the village blocking any efforts to assist the Croatian policemen. The tragic event left 12 killed and 21 wounded policemen.

Following the horrid massacre of Croatian policemen at Borovo Selo resulted in a war-like situation. The Croatian police had no access to the dominantly Serb-inhabited villages in the municipalities of Vinkovci and Vukovar.

The toll suffered revolted the Croatians and aggravated the situation in the crisis area. It spilled over to eastern Croatia and the surroundings of Vinkovci, Osijek and Vukovar. The JNA-backed villages of Mirkovci, Tenja and Borovo Selo became terrorist strongholds. The situation grew more dramatic and the barricades were seen everywhere.

Specijalne postrojbe MUP-a RH na
Plitvičkim jezerima u akciji Krvavi
Uskrs 1991.

Special units of the Ministry of the
Interior in Plitvička jezera National
Park during the campaign Krvavi
Uskrs 1991

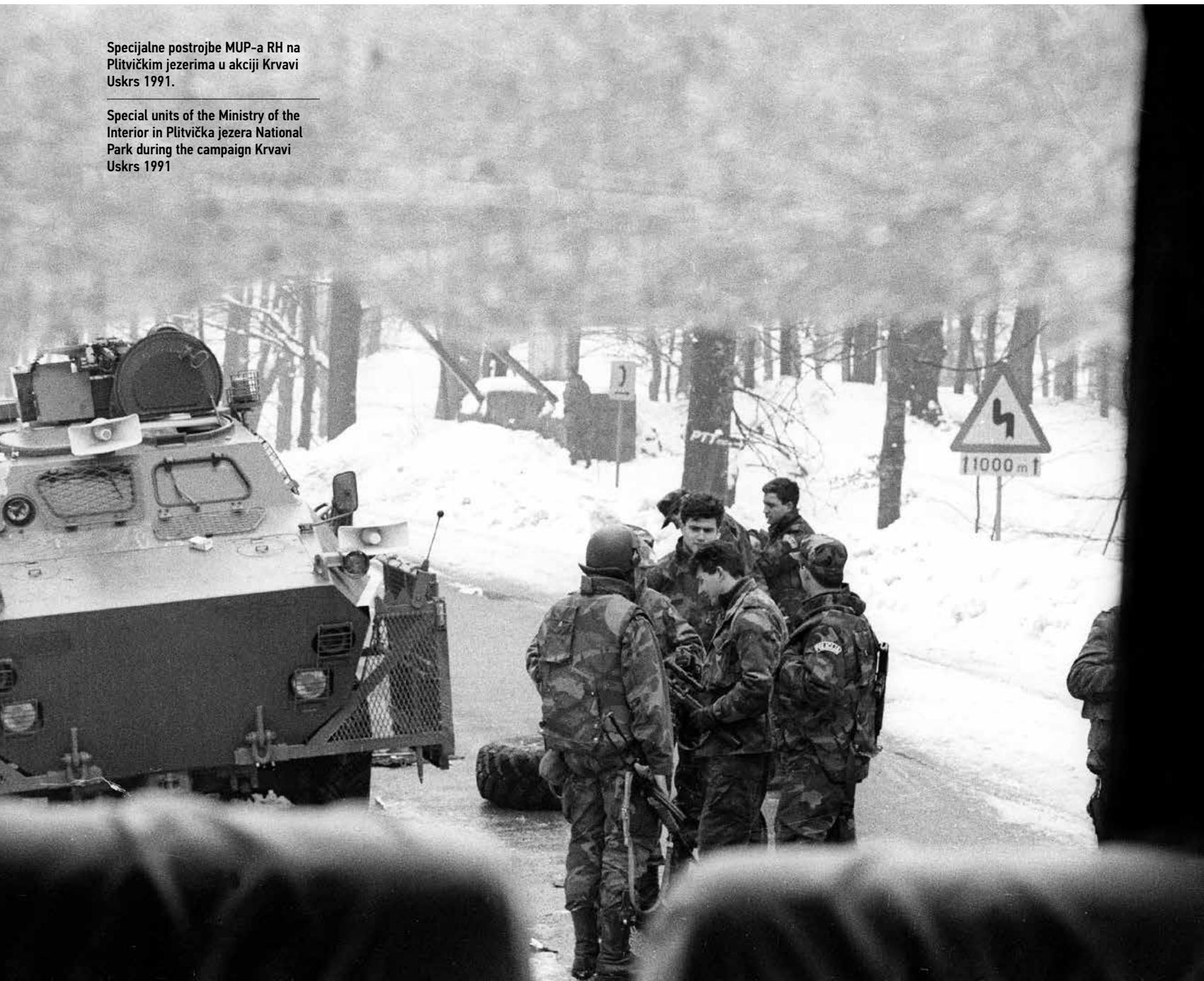

FOTO: ĐAГО ХАВРАНЕК

OSNIVANJE ZBORA NARODNE GARDE

Hrvatska se obrana u početku temeljila samo na postrojbama MUP-a, ali to zbog sve otvorenijeg gomilanja snaga JNA nije bilo dovoljno. Puno je dragovljaca bilo spremno uključiti se u obranu Hrvatske, no oružja još nije bilo dovoljno, posebice teškog. Dana 18. travnja 1991. donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjim poslovima na temelju kojeg je donesena Odluka o ustrojavanju Zbora narodne garde (ZNG), prve profesionalne oružane postrojbe s obrambenim i redarstvenim zadaćama.³ Do kraja svibnja ustrojene su prve četiri djelatne (A) brigade ZNG-a koje su svečanu prisagu domovini položile povijesnog 28. svibnja 1991. na stadionu NK Zagreb u Kranjčevićevoj ulici. Danas taj datum s ponosom slavimo kao dan utemeljenja Oružanih snaga Republike Hrvatske. Iz tih su postrojbi poslije regrutirani pripadnici novoustrojenih gardijskih brigada. Upravo su gardijske brigade: prva Tigrovi, druga Gromovi, treća Kune, četvrta Pauci, nešto poslije ustrojene peta Sokolovi, sedma Pume, osma Iakojurišna Orlovi i deveta Vukovi, uz ATJ Lučko, specijalne postrojbe Glavnog stožera (bojne Zrinski i Frankopan, preteče 1. hrvatskog gardijskog zdruga – 1. HGZ) te specijalne postrojbe MUP-a podnijele najveći ▶

THE ESTABLISHMENT OF THE CROATIAN NATIONAL GUARD

The police units were no longer sufficient defence against the overt accumulation of JNA forces. There were many volunteers among the Croatian citizens but a serious lack of arms, particularly heavy weaponry. On 18 April 1991 the Act on Amendments to the Interior Act, which set the legal framework for the establishment of the Croatian National Guard – a first professional armed unit assigned with defence and policing. The first four active brigades of the Croatian National Guard were established by late May 1991, whose members took the oath of loyalty to the homeland on the historic day of 28 May 1991. This took place in the football stadium of the Zagreb Football Club, the date which was later proudly marked as the day of the establishment of the Croatian Armed Forces. The four brigades were the core of the future Guards brigades ("Tigrovi", "Gromo-

³) Narodne novine, br. 19/91 od 23. travnja 1991.

Prvo postrojavanje pripadnika Zbora narodne garde na stadionu NK Zagreb u Kranjčevičevoj ulici 28. svibnja 1991.

First line-up of the members of the Croatian National Guard in the stadium of the Zagreb Football Club in Kranjčevićeva, 28 May 1991

FOTO: MARKO PERIĆ

teret i imale presudnu ulogu u obrani i oslobođanju Hrvatske. Istodobno s ustrojavanjem profesionalnih oružanih snaga ustrojavaju se i odredi Narodne zaštite koja je do kraja lipnja brojila više od 50 000 pripadnika. Usporedno sa širenjem pobune, po gradovima su osnivani krizni stožeri radi što uspješnije organizacije obrane i povezivanja snaga.

RASPLAMSAVANJE SUKOBA

Dok su na političkom planu hrvatsko vodstvo i novokonstituirani Sabor RH neumorno radili na procesu osamostaljenja države donijevši 25. lipnja 1991. Ustavnu odluku o suverenosti i samostalnosti RH⁴, što je značilo da je država Hrvatska rođena, isprovocirani tom odlukom već su idućeg jutra pobunjeni Srbi napali Policijsku postaju u Glini i okolna područja. Iako su specijalne policijske postrojbe uspjеле vratiti Policijsku postaju pod svoj nadzor, ponovno se umiješala JNA, vrlo se otvoreno stavivši na stranu pobunjenika i omogućivši im daljnje djelovanje i okupaciju dijela Banovine.

Pokret JNA prema susjednoj Sloveniji krajem lipnja pratila je mobilizacija Zbora narodne garde te je u prvim danima srpnja mobilizirano deset brigada i nekoliko samostalnih bojni, dok je u pet oformljeno zapovjedništvo kako bi pripremilo prihvati ljudi. Terorističke aktivnosti srpskih ekstremista u srpnju su prerasle u otvorenu agresiju JNA i srpsko-crnogorskih snaga na Hrvatsku. Napadi na hrvatske gradaće te pripadnike MUP-a i ZNG-a postali su svakodnevni. Najteže je bilo u istočnoj Slavoniji gdje srpske pobunjeničke skupine, osnažene velikom količinom novoprdošlih mehaniziranih snaga JNA, napadaju hrvatska sela oko Osijeka, Vukovara, Vinkovaca i Županje te protjeruju Hrvate. Izvor najvećih nemira na vinkovačkom području bili su Mirkovci, a na vukovarskom Borovo Selu.

Zbog nestabilne situacije hrvatsko je vodstvo odlučilo na tom području pojačati obrambene snage. Policijske snage u Hrvatskoj promijenile su sredinom lipnja 1991. svoj teritorijalni ustroj prema kojem je u Vukovaru ustrojen PU Vukovar koji je imao

još policijske postaje u Iloku i Tovarniku, a ukupno je brojio 280 ovlaštenih policajaca. Kao ispomoć PU-u Vukovar krajem lipnja došlo je oko 250 policijaca iz Varaždina i Slavonskog Broda.

U lipnju je formirana postrojba Zbora narodne garde jačine 150 ljudi pri PU-u Vukovar, a iz unutrašnjosti Hrvatske 15. je lipnja u Ilok stigla satnija 1. brigade ZNG-a Tigrovi i u Opatovac 30 pripadnika bojne Zrinski. Pripadnici Bojne pomogli su oko ustroja i obuke vukovarske brigade ZNG-a. Krajem lipnja pripadnici bojne Zrinski premješteni su u Vukovar, a u Opatovac je smješten dio 1. brigade ZNG-a. Dolaskom oklopnih snaga JNA u istočnu Slavoniju najviše je bio ugrožen dio 1. brigade ZNG-a koji se našao odsječen u Erdutu. U teškoj su se situaciji našla i hrvatska sela uz samu kopnenu granicu sa Srbijom. Već 26. lipnja došlo je do sukoba između JNA potpomognute pobunjenim Srbima i pripadnika ZNG-a koji su osiguravali silos Đergaj kod Bršadina u kojem su bile pohranjene dvije trećine pričuva žitarica RH. Nakon toga sukobi su postali svakodnevna pojava. Srpski su teroristi 28. lipnja napali kontrolni punkt hrvatskih snaga u Borovu naselju te počeli prijetiti stanovnicima Ćelija koje je branilo 120 gardista. Rezultat tih prijetnji bio je napad srpskih snaga i okupacija Tenje, a 9. srpnja spaljivanje Ćelija.

Pripadnici JNA otvorili su 8. srpnja na području Iloka vatru na ophodnju MUP-a koja je držala položaj prema mostu na Dunavu. Na napad je uzvratila 1. brigada ZNG-a čiji je pripadnik iz protuoklopog oružja pogodio tenk JNA. Bio je to prvi uništeni tenk u Domovinskom ratu. Već su idućeg dana zrakoplovi JNA iz strojnica gađali bazu 1. brigade ZNG-a na Principovcu.

Iako su hrvatske snage pokušale 22. srpnja Mirkovce staviti pod nadzor, to im nije uspjelo. Razlog je ponovno bila uspostava fantomske "tampon-zone" JNA koja intenzivira napade na hrvatske snage,

⁴) <http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=15020>

vi", "Kune", "Pauci", "Sokolovi", "Pume", the Military Police light assault brigade "Orlovi", "Vukovi", which bore the heaviest burden of combat and played a major role in defence and liberation of the country alongside the Antiterrorist Unit Lučko and the General Staff's special unit – the "Zrinski i Frankopan" Battalion. Meanwhile the detachments of the Civil Protection were established, which gathered some 50,000 members by late June. Croatian towns formed crisis headquarters to bolster the defences and co-ordinate the forces.

INTENSIFIED CONFLICTS

The newly constituted Croatian Parliament on 25 June 1991 adopted the Constitutional Decision on Sovereignty and Independence of the Republic of Croatia. The following morning the insurgent Serbs attacked the Glina Police Station and the surrounding area. The Croatian Special Police regained control of the Police Station, but the JNA intervened again openly taking sides with the insurgents and helping them expand and seize a part of the province of Banovina.

The movement of JNA forces against the neighbouring Slovenia was followed by the mobilisation of the Croatian National Guard, which in early July had ten brigade, several autonomous battalions, and five brigade headquarters established to prepare for the reception of the manpower.

In July 1991 the activities by the Serbian extremists grew into an open aggression by the JNA and Serbian and Montenegrin forces on Croatia, with daily attacks on the Croatian citizens, policemen and members of the Croatian National Guard. The worst situation was in east Slavonia, where the Serb insurgents, backed by large mechanised JNA forces attacked the Croatian villages in the surroundings of Osijek, Vukovar (the stronghold in Borovo Selo), Županja and Vinkovci (the stronghold in Borovo Selo) and expelled non-Serb nationals.

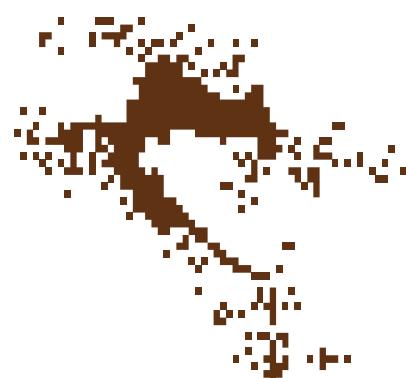
The Croatian authorities enhanced the defence forces in east Slavonia – the Vukovar Police Depart-

ment (with a total of 280 authorised policemen) was established with police stations in Ilok and Tovarnik Vukovar police forces, and received the reinforcement of some 250 policemen from Varaždin and Slavonski Brod. In June a 150-member unit of the Croatian National Guard was established in the area of the responsibility of the Vukovar Police Department. A company of the 1st Professional Brigade (Tigrovi) was deployed to Ilok and 30 members of part of the "Zrinski i Frankopan" Battalion to Opatovac (later switched the positions). The arrival of JNA's armoured forces to eastern Slavonia cut off the component of the 1st Brigade of the Croatian National Guard at Erdut and the Croatian villages situated along the land border on Serbia.

Late June saw a clash between the JNA and the Serb insurgents with the members of the Croatian National Guard securing the grain silo Đergaj near Bršadin (storing two thirds of the grain reserves of the Republic of Croatia), followed by a number of other conflicts – on 28 June Serbian extremists attacked a control point of the Croatian forces in Borovo Naselje and threatened the residents of the village of Čelije, defended by 120 Guard members only. The Serb forces attacked and occupied the village of Tenja and burn the village of Čelije down.

On 8 July JNA members opened fire on the Croatian police patrol. Defending the patrol a member of Tigrovi Brigade hit and destroyed a JNA tank. On the following day the Yugoslav Air Force aircraft shot the Brigade's base at Principovac.

On 22 July the Croatian forces attempted to regain control of Mirkovci but were thwarted by the JNA installing a buffer zone and destroying the Croatian National Guard base at the village of Čakovci. A company of the "Tigrovi" Brigade located at the Training Centre at Erdut underwent a mortar attack killing six and wounding 15 soldiers. The Yugoslav aircraft conducted air raids against the barracks at Sotin and Principovac and totally destroyed the barracks at Opatovac. Despite the attacks, the Croatian forces in late July managed to complete the construction of the road Marinci-Bogdanovci towards Vukovar, under the control of the Croatian forces and on 3 August gained control of Lužac (a suburb

posebice 1. brigadu ZNG-a, koje su došle obraniti to područje. Zrakoplovi JNA tog su dana potpuno uništili bazu ZNG-a u Čakovcima. Ubrzo zatim napali su minobacačima satniju Tigrova smještenu u Nastavnom centru u Erdutu i u tom je napadu poginulo šest gardista, a petnaest ih je ranjeno.⁵ Ostatak postrojbe povukao se u Erdut i Aljmaš. JNA je izvela zrakoplovni napad i na vojarne ZNG-a u Sotinu i na Principovcu te na vojarnu u Opatovcu koju je potpuno razrušila. Gardisti su bili prisiljeni napustiti bazu na Principovcu koju je nekoliko dana poslije zaposjela JNA. Ipak, hrvatska je strana tih dana napravila dva važna poteza za obranu Vukovara. Krajem srpnja dovršena je cesta Marinci–Bogdanovci čime hrvatska strana više nije ovisila o komunikacijama za Vukovar preko pobunjenih sela. Usto, 3. kolovoza hrvatske su snage stavile pod nadzor vukovarsko naselje Lužac čime je uspostavljena jedinstvena obrana grada. Od 25. kolovoza do 1. listopada *kukuruzni put spasa* od Bogdanovaca do Lušća bio je jedina cestovna veza Vukovara sa slobodnim dijelom Hrvatske.

U susjedni je Bršadin sredinom kolovoza stigla paravojna skupina dobrovoljaca Srpske garde čija je zadaća bila napad na silos Đergaj. Istog su dana po silosu iz strojnica djelovali zrakoplovi JNA, no pripadnici ZNG-a koji su ga osiguravali uspjeli su oboriti jedan zrakoplov, a drugi oštetiti. Agresija poprima sve tragičnije razmjere koji kulminiraju početkom kolovoza pokoljem u Dalju. Bila je to slika barbarstva i uništenja svega s predznakom hrvatskog. Napadnute su i malobrojne hrvatske snage koje su branile Erdut i Aljmaš, a zbog blokade prometnica i mostova, stanovništvo i ranjeni hrvatski policajci i gardisti do Osijeka su se uspjeli izvući riječnim šlepovima. U sličnu je položaju bio i llok.

Ubojstva, progoni, pljačkanje, paljenje i rušenje kuća i hrvatskih svetišta bio je obrazac terorističkog djelovanja, sve u sprezi s JNA i uz njezinu oružanu potporu, što uz veliku koncentraciju snaga na tom području postaje i glavni izvor sukoba. Pod njezinim pritiskom hrvatske su snage dove-

dene u bezizlaznu situaciju, većinu se gradova u Slavoniji sustavno i planski napada, a naposljetku su pobunjeni Srbi i JNA okupirali i Baranju. Oko Vukovara su se gomilale snage JNA što je do kraja kolovoza preraslo u dotad najveći sukob s hrvatskim snagama.

Hrvatske su postrojbe zbog znatnih teritorijalnih i ljudskih gubitaka u kolovozu bile u lošem stanju. Naime, i dalje je nedostajalo naoružanja i vojne opreme za povećanje borbenih sastava. ZNG je 20. kolovoza u istočnoj Slavoniji i zapadnom Srijemu raspolagao s nešto više od 6000 gardista te pet-stotinjak policajaca.

Identičan je scenarij etničkog čišćenja primijenjen i na Banovini koja gotovo istodobno postaje jednako ugrožena. Hrvatsko je stanovništvo protjerivano iz Dvora na Uni, Hrvatske Kostajnice, Gline, Petrinje... Hrvatske snage unatoč nadljudskom otporu nisu uspjele sačuvati Petrinju i Hrvatsku Kostajnicu koje su okupirane sredinom rujna.

Pogoršano je stanje i na dijelu Korduna u općinama Vojnić i Vrginmost. U Lici su najveći sukobi bili oko Ljubova, prijevoja koji su držale hrvatske snage, ali su se zbog intenzivnih napada JNA morale povući. Krajem kolovoza napadi su usmjereni i na Gospić, nešto južnije na Vrliku i Kijevo te šire područje Obrovca i Kruševa, a kulminirali su zatvaranjem Masleničkog mosta.

Iako je situacija u zapadnoj Slavoniji bila nešto mirnija, barem što se tiče djelovanja JNA, napadi pobunjenih Srba, pljačke, napadi na naselja i ometanja prometa bili su sve češći, posebno od sredine kolovoza i samoproglašavanja "SAO Zapadna Slavonija". Tad počinju i sukobi oko Okučana i Nove Gradiške, Daruvara, Grubišnog Polja i Pakraca.

Političke inicijative hrvatskog vodstva poduzimane u to vrijeme da se srpsko pitanje u Hrvatskoj riješi mirnim putem te da se zaustavi agresija nisu nai-lazile na razumijevanje.

⁵) 1. gardijska brigada Hrvatske vojske Tigrovi, Edicija monografija vojno-redarstvenih postrojbi Oružanih snaga Republike Hrvatske iz Domovinskog rata 1991. – 1996., Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Glavni stožer Oružanih snaga RH, Zagreb, 2012., str. 131.

of Vukovar) thereby establishing a unified defence of the town. In the period from 25 August to 1 October the sole communication between Vukovar and the rest of the national territory led through a corn-field path from Bogdanovci to Lužac.

In mid-August a military group of volunteers of the Serbian guard assigned with attacking the grain silo Đergaj near Bršadin. The members of the Croatian National Guard managed to down a JNA aircraft firing at the silo while the other was damaged.

The aggression intensified, culminating in the massacre in the village of Dalj in early August, a barbaric act directed on destroying everything Croatian. The under-manned Croatian forces defending the nearby village of Erdut and Aljmaš came under attack too, and as the roads and bridges were blocked the population and the wounded Croatian policemen and soldiers withdrew by waterway towards Osijek. The town of Ilok faced the same fate.

Murders, expulsions, looting, destroying and putting houses and even sanctuaries on fire were demonstrations of terrorism backed by the JNA, who concentrated large forces in east Slavonia provoking conflicts and placing the Croatian forces in a hopeless position. The majority of the Slavonian towns were exposed to attacks and the aggressor eventually occupied Baranja. The heaviest forces concentrated around Vukovar, where in late August the Croatian forces were caught in the largest conflict. Due to the heavy territorial and human toll the Croatian forces were in a highly disadvantageous position, short of arms and equipment to augment the combat component the Croatian National Guard in east Slavonia and west Sirmium only had 6,000 members reinforced with 500 policemen.

The same scenario of ethnic cleansing occurred in Banovina, which came into a precarious situation too. The Croatian population was expelled from Dvor na Uni, Hrvatska Kostajnica, Glina, Petrinja and the Croatian forces, although offering heroic resistance, were overpowered and in mid-September lost the battle for Petrinja and Hrvatska Kostajnica.

War Press Center Novska ■ Croatia

PLAKAT: AUTOR IVO VRTRIĆ

BLOKADA VOJARNI

U pozadini oružanih sukoba na bojištima vodio se "rat za vojarne". Naredbu o povlačenju u vojarne u roku od 48 sati JNA je odbila te je Hrvatska odgovorila 12. rujna blokadom vojarni i njihovim zauzimanjem. Posada vojarne "Barutana" u Sisku s cijelokupnom opremom i sredstvima, većinom inženjerijskim, već se bila predala nekoliko dana prije no što su hrvatske snage dobile zapovijed za tu akciju. Manji vojni objekti predali su se odmah, a 15. rujna nekoliko vojarni u Zagrebu te idućeg dana i objekt u kojem se nalazilo Zapovjedništvo 5. korpusa RV-a i PVO-a. Početkom listopada osvojena je i vojarna u Samoboru i skladišta u Velikoj Buni.

Najveći je uspjeh hrvatskih snaga bilo zarobljavanje Varaždinskog korpusa koji je držao objekte u Varaždinu, Bjelovaru i Koprivnici. Domogle su se više od 150 tenkova, oko 170 oklopnih prijevoznika te desetaka minobacača, topova i haubica raznih kalibara te druge vojne opreme. Velik je uspjeh bilo i osvajanje vojarni i skladišta u Gospiću, Ogulinu te Karlovcu.

Hrvatske su snage na jugu već prvog dana zauzele skladišta oružja i streljiva u Malim Barama kod Ploča. Odmah nakon toga zauzet je i Vojni muzej u Splitu, objekt veze na Biokovu, objekt Žabljak kod Makarske i postaja na Punti od Marjana u Splitu. Tijekom 16. rujna hrvatske su snage ušle i u skladište "Brižine" u Solinu, raketnu bazu u Žrnovnici, vojarnu "Seget" kod Trogira, vojarnu "Visoka" u Splitu, a u hrvatske je ruke prešla i Vojna bolnica u Splitu. Na šibenskom su području hrvatske snage osvojile bitnice obalnog topništva Zečevo i Žirje, vojne objekte Kruščicu, Smokvicu, Dubravu, Šubićevac, Kuline i Remontni zavod.

Na području Slavonije, u Đakovu je zarobljeno naoružanje protuoklopne topničke brigade, u pokušaju bijega i mehanizirana satnija, osvojena je vojarna u Slavonskoj Požegi gdje se nalazio Automobilski nastavni centar te vojarne u Našicama i Donjem Miholjcu. Vojarne u Vinkovcima i Vukovaru ostale su pod nadzorom JNA.

U razdoblju od 13. rujna do 7. listopada 1991. osvojeno je ukupno 68 objekata JNA: 39 vojarni

skladišta te 26 drugih objekata, među njima dva centra veze i jedna raketna baza. U sklopu cijele rujanske operacije zauzimanja vojarni, 32. korpus JNA u cijelosti je razoružan, a djelomično 10. zagrebački i 13. riječki, kao i zrakoplovne i mornaričke snage. Posebno važni objekti JNA osvojeni tih dana bile su vojarne i skladišta u Varaždinu, Bjelovaru, Delnicama, "Žrnovnica" "kod Splita, "Male Bare" kod Ploča, te kod Zagreba skladište "Duboki Jarak", "Samobor" i "Velika Buna".

Odgovor JNA na te gubitke bilo je granatiranje i zračni napadi po zauzetim vojarnama kako bi se uništilo ono što je u njima ostalo, dok je dio tehnike i naoružanja koje nije uspjela izvući bio onesposobljen ili oštećen. JNA se iz preostalih vojarni povukla tek nakon sporazuma o povlačenju preostalih snaga 5. vojne oblasti iz Hrvatske uz ostavljanje oružja Teritorijalne obrane. Bio je to velik uspjeh hrvatskih snaga koje su osim zarobljenog oružja i opreme JNA došle u posjed i dijela opreme i oružja Teritorijalne obrane oduzetih još u svibnju 1990. U hrvatskim se rukama našlo oko 250 tenkova i oklopnjaka, više stotina komada topničkog oružja te deseci tisuća pušaka i nekoliko milijuna komada streljiva. Time su znatno povećani oružani kapaciteti hrvatskih snaga na cijelom području Republike Hrvatske te su stvoreni preduvjeti za naoružavanje HV-a i za njegovo ubrzano narastanje.

Za rat koji se rasplamsavao bilo je ipak nedovoljno s obzirom na to da je Hrvatska bila suočena s još jednom nepovoljnom situacijom u koju se taj put uključila i međunarodna zajednica koja je Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a od 25. rujna 1991.⁶ zabranila svim zemljama izvoz naoružanja i vojne opreme u Jugoslaviju, što je dodatno pogodilo Hrvatsku, suočenu s golemim zalihami streljiva i izrazitom nadmoći u naoružanju koje je posjedovala JNA.

⁶) <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/596/49/IMG/NR059649.pdf?OpenElement> (Pregledano 4. svibnja 2016.)

Meanwhile the situation worsened in Kordun in the municipalities of Vojnić and Vrginmost. In Lika the Croatian forces defended the Ljubovo Pass but due to the intensity of JNA attacks eventually lost control over it. The aggressor forces threatened Gospic, Vrlika, Obrovac and Kruševac to the south and acceded the vital communication with the southern Croatia – the Maslenica Bridge. The situation in west Slavonia was somewhat calmer, albeit with increasing attacks, plundering, traffic blockades by the insurgents intensified, particularly from mid-August on, when the so-called Serbian Autonomous Region of Western Slavonia was proclaimed, opening a period of conflicts in the surroundings of Okučani, Nova Gradiška, Daruvar, Grubišno polje and Pakrac. The political initiatives by the Croatian authorities towards a peaceful solution of the Serb issue and to stop the aggression were all fruitless.

THE BLOCKADE OF BARRACKS

Behind the conflicts in the battlefields Croatian authorities led a battle for the barracks. The JNA having refused to withdraw to the barracks within 48 hours, the Croatian authorities on 12 September were forced to blockade and seize the barracks. The personnel of the "Barutana" Barracks in Sisak had surrendered a few days before the order was issued, with a substantive quantity of engineer equipment. Smaller barracks surrendered (the barracks in the Zagreb area surrendered on 15 September and the Command of the 5th Yugoslav Air Force and Air Defence Corps on 16 September 1991. In early October the same happened with the JNA installations in the wider Zagreb area (Samobor, Velika Buna).

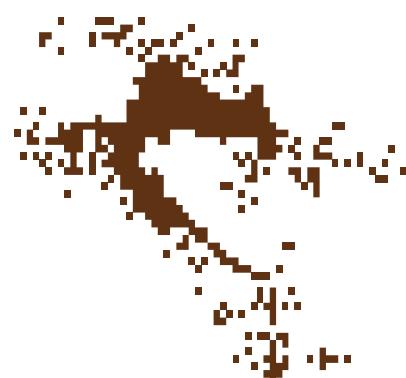
The seized barracks and assets (150 tanks, 170 armoured transporters, tens of mortars, guns and howitzers and other military equipment) of the Varaždin Corps, located in Varaždin, Bjelovar and Koprivnica) was a decisive moment for the equipping of the Croatian forces. Useful supplies also came from the seized barracks and depots in Gospic, Ogulin and Karlovac.

On 15 September the Croatian forces seized the large arms and ammunition depot "Male Bare" near Ploče, followed by the seizing of the Military Museum in Split, the signal installation in the Biokovo mountain, an installation at Žabljak near Makarska, and a station in the Marjan mount in Split. On 16 September the Croatian forces entered the warehouse Brižine in Solin, the missile base at Žrnovnica, the barracks "Seget" near Trogir, the barracks Visoka and a military hospital in Split. In the Šibenik area the Croatian forces seized the coastal artillery batteries at Zečevo and Žirje, a number of installations (Kruščica, Smokvica, Dubrava, Šubićevac, Kuline) and a Maintenance Depot.

The installations taken over in Slavonia included the arms of the anti-armour artillery brigade in Đakovo; the barracks in Slavonska Požega (which housed a transportation training centre) and the barracks in Našice and Donji Miholjac. The barracks located in Vinkovci and Vukovar remained under JNA control. A total of 68 JNA installations (39 barracks and depots and 26 other installations – two signal installations and a missile base) were seized in the period from 13 September through 7 October 1991 and the 32nd JNA Corps was disarmed entirely and 10th Zagreb Corps, the 13rd Rijeka Corps, the Air Force and the Navy partly. The barracks and depots in Varaždin, Bjelovar, Delnice, Žrnovnica (Split), Male Bare (Ploče) Duboki jarak, Samobor and Velika Buna (near Zagreb) had stored critical quantities of the arms and equipment.

The JNA then shelled the seized barracks in order to destroy the unwithdrawn stock. The remainder of the installations were only left after the conclusion of the agreement on the withdrawal of the forces of the 5th JNA Corps from Croatia (which stipulated the handover of the arms of the Territorial Defence Force to Croatia).

Taking hold of the arms in the JNA barracks was a huge success for the Croatian forces, who also managed to withdraw the assets of the Territorial Defence Force. The provision of some 250 tanks and armoured vehicles, hundreds of artillery assets, tens of thousands of rifles and large quantities of ammunition enhanced the capacities of the Croatian forces throughout the battlefields and enabled their growth and equipping.

OSNIVANJE GLAVNOG STOŽERA HRVATSKE VOJSKE

Uspješno je blokiranje i osvajanje vojarni i vojnih skladišta bitno promijenilo vojni odnos snaga. No, uvjeti za kvalitetniju obranu i vođenje rata stvoreni su osnivanjem Glavnog stožera HV-a sredinom rujna 1991. i ulaskom u njegov sastav Zapovjedništva ZNG-a, HRM-a i HRZ-a te donošenjem Zakona o obrani.⁷ Nedugo nakon toga počela je i reorganizacija oružanih snaga RH te je pričvni sastav ZNG-a preimenovan u Hrvatsku vojsku, a samo su djelatne postrojbe zadržale naziv ZNG te krajem godine dolazi i do ustrojavanja Domobranstva. Ustrojena su također i zapovjedništva operativnih zona i sektora te operativnih grupa.

Početkom listopada 1991. u sastavu HV-a nalazile su se 24 naoružane brigade, 10 brigada u stvaranju i niz samostalnih bojni i satnija. U listopadu i studenom mobilizirano je još 20 brigada tako da je u siječnju 1992. u RH bilo 330 000 vojnika u 65 brigada i velikom broju pukovnija i bojni te oko 40 000 pripadnika MUP-a od kojih je trećina bila na bojištu.⁸

Krajem rujna i počekom listopada srpska je agresija ušla u najžešću fazu. Ignorirajući sve pregovore i pokušaje hrvatske Vlade i međunarodne zajednice za mirno rješavanje krize, JNA i srpske paravojne postrojbe kreću u opći napad na svim bojištima u Hrvatskoj.

U jeku najžešće agresije, 7. listopada zrakoplovi JNA raketiraju Banske dvore, sjedište hrvatske Vlade u središtu Zagreba, a sudionici sastanka koji je vodio predsjednik Franjo Tuđman, srećom, prolaze neozlijedjeni. Razaranja hrvatskih gradova i zabrinjavajuće vijesti koje su stizale s bojišta te napad na samo središte glavnog grada prisilili su Sabor RH da već idućeg dana, 8. listopada, na zasjedanju koje je održano u podrumskoj prostoriji INA-e, doneše konačnu Odluku o odcjepljenju Republike Hrvatske od SFRJ i njezinu osamostaljenju⁹, a JNA proglaši agresorskom i okupatorском vojskom.

⁷⁾ <http://www.morph.hr/hr/dan-osrh-2013/167-morph/aktualne-teme/dan-oruzanih-snaga-2013.html>

⁸⁾ <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=26425>

⁹⁾ <http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=15019>

Proglašenjem neovisnosti Hrvatske uslijedili su još žešći napadi na brojne gradove i mjesta, no njezine su obrambene snage diljem crte bojišta ipak bile najizloženije.

BITKA ZA VUKOVAR

Do eskalacije sukoba u istočnoj Slavoniji dolazi već u srpnju i kolovozu kad JNA sa srpskim paravojnim postrojbama sve češće i brutalnije napada i uništava hrvatska sela te protjeruje hrvatsko stanovništvo. Cilj joj je bila okupacija istočne Hrvatske koja je trebala započeti zauzimanjem Vukovara i, kako se pokazalo, njegovim potpunim uništenjem.

Agresor je na Vukovar krenuo s trideset tisuća vojnika i pripadnika paravojnih skupina te s oko tisuću šesto oklopnih borbenih vozila, šezdeset zrakoplova, tristo pedeset topova te mnoštvom ostale vojne tehnike. Hrvatskih branitelja, s vrlo skromnim naoružanjem, tijekom bitke za grad nikad nije bilo više od tisuću osamsto.

Kad je potkraj kolovoza neprijatelj počeo opći napad na grad, predviđao je da će otpor biti slomljen za tri dana, no prkoseći ratnoj logici, hrvatski su branitelji gotovo puna tri mjeseca odolijevali danočnim napadima. Do kraja rujna obrana Vukovara, Borova naselja i Bogdanovaca bila je organizirana po mjesnim zajednicama. Crta obrane koju su držali branitelji Vukovara, Borova naselja i Bogdanovaca bila je dulja od deset kilometara. Nije postojala klasična crta bojišta, nego je obrana bila organizirana po obrambenim punktovima – točkama.

Krajem rujna u pomoć vukovarskim braniteljima pristigla su posljednja pojačanja u ljudstvu i naoružanje iz oslojenih vojarni koje je bilo raspoređeno tako da se mogu vatreno pokriti svi smjerovi napada i podržati obrambeni punktovi u svim dijelovima Vukovara, Borova naselja i Bogdanovaca.

It was still far from sufficient to fight against a far better armed and equipped YNA, particularly after the UN SC imposed arms embargo for the countries of ex Yugoslavia.

THE ESTABLISHMENT OF THE GENERAL STAFF OF THE CROATIAN ARMY

The successful blockade and seizing of the barracks and depots reversed the balance of forces. The establishment of the General Staff of the Croatian Army (incorporating the Croatian National Guard Command, the Croatian Navy and the Croatian Air Force) and the adoption of the Defence Act in mid-September 1991 enabled improved defences and operation management. It was followed by the restructuring of the military – the active components kept the title Croatian National Guard and the reserve force was named Croatian Army (Hrvatska vojska). The Home Guard component, the Operative Zones and Groups Commands were established in late 1991.

In early 1991 the Croatian forces consisted of 24 armed brigades, 10 brigades under establishment and several self-standing battalions and companies. 20 more brigades were established in the following months – in January 1992 Croatia had 330,000 soldiers assigned to 65 brigades and a significant number of regiments and battalions and some 40,000 policemen, a third of whom was engaged in the battlefields.

Late September and early October saw the heaviest aggression against Croatia. Disregarding the negotiations and the attempts by the Croatian government and the international community to resolve the situation peacefully the JNA and the paramilitary troops launched a general attack throughout Croatia. The aggression reached its peak in early October – on 7 October the Yugoslav aircraft went a step further, firing the very seat of the Croatian Government (Banski dvori) in Zagreb. The members

of the Government and the Croatian President Franjo Tuđman fortunately escaped death. The destruction of a number of Croatian towns and the distressing news from the battlefields prompted the Croatian Parliament to hold the historic session at a safe alternative location and adopt the definite Decision on the Secession and Independence of the Republic of Croatia from the Socialist Federative Republic of Yugoslavia“ and proclaim JNA “aggressor and occupier army“. The declaration of independence triggered even heavier attacks on the Croatian towns and villages and especially on the Croatian defence forces.

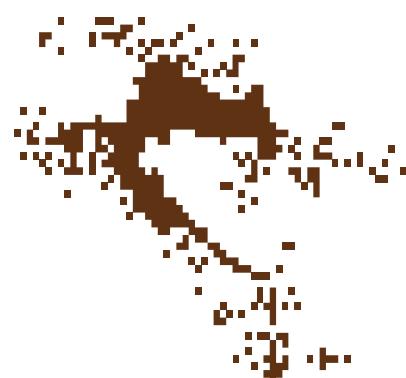
THE BATTLE FOR VUKOVAR

The conflict escalated in east Slavonia as early as in July and August 1991, with the JNA accompanied by the Serb insurgent paramilitary troops intensified the attacks on the Croatian villages expelling the Croatian population in order to occupy the area. The first target was Vukovar, the town that was eventually totally destroyed. The aggressors dispatched towards Vukovar some 30,000 soldiers and paramilitary unit members, 1,600 armoured vehicles, 60 aircraft, 350 guns and a substantial quantity of other assets against 1,800 Croatian defenders of Vukovar at the most. They estimated to seize the town within three days, but its defenders defied the odds and resisted for almost three months. The defences of Vukovar, Borovo naselje and Bogdanovci were organised in local communities and posts, defending a line stretching for more than 10 km, not as a classical frontline but in defence posts.

In late September the defenders of Vukovar received the last reinforcements – fresh forces and the arms seized from the barracks - that were distributed among them to serve all attack routes and defence posts. The shells were economised and fired relying on the data received from the scouts.

The aggressor forces were organised into two operative groups (Operative Group North and Operative Group South. The augmented Guards Mechanised Division arrived from Šid via Tovarnik and Negotinac, while the Novi Sad Corps moved along the Dalj-Trpinja-Borovo Naselje avenue.

On 1 October 1991 the aggressor forces occupied Marinci and Cerić, cutting off the road towards Vinkovci and thus surrounding Vukovar, which had one forward defence post left at Bogdanovci.

Vukovarski vodotoranj

The Water Tower in Vukovar

FOTOARHIVA HMDCOR-a

Zbog malog broja raspoloživih granata, po neprijateljskim snagama i položajima uglavnom se djelovalo prema uputama izvidnika.

Za osvajanje grada neprijateljske su snage bile ustrojene u dvije operativne skupine – Sjever i Jug. Zadaću odsijecanja Vukovara od Vinkovaca imala je ojačana Gardijska mehanizirana divizija koja je iz Šida napredovala preko Tovarnika i Negoslavaca, dok se Novosadski korpus kretao smjerom Dalj – Trpinja – Borovo naselje. Nakon što 1. listopada zauzimaju Marinice i Ceric te presijecaju komunikaciju prema Vinkovcima, Vukovar dolazi u potpuno okruženje, s jedinom isturenom točkom obrane u Bogdanovcima.

Deseci neprijateljskih tenkova i oklopnih prijevožnjaka zaustavljeni su te ratne jeseni na legendarnoj Trpinjskoj cesti prozvanoj "grobljem tenkova". Neočekivano veliki gubici u ljudstvu i tehnički rezultirali su promjenom neprijateljske taktike pa je početkom listopada, već u potpunom okruženju, Vukovar trpio neprekidna topnička razaranja i zračna bombardiranja. Na grad je svakodnevno padalo više od sedam tisuća različitih projektila. Svi sposobni za borbu bili su na crtama obrane diljem grada, uz Vukovarce i branitelji iz svih krajeva Hrvatske, pa i inozemstva. Međutim, obruč oko grada sve se više stezao. Iako su hrvatske snage u više navrata pokušale probaći prema Vukovaru, nisu u tome uspjele.

Tens of JNA tanks and armoured transporters were halted in the legendary Trpinjska cesta, henceforth named "the graveyard of tanks". The unexpectedly massive aggressor casualties led him to alter the tactics and begin constant artillery and aerial attacks shelling the completely surrounded town with over 7,000 various projectiles. All defence-capable residents and defenders of Vukovar, assisted by young men from other parts of Croatia and abroad fought along the defence line. However, the pressure increased and grew more severe and despite repeated attempts the Croatian forces outside the town failed to make breakthrough to assist the defenders.

The humanitarian convoy managed to enter the town in a third attempt on 19 October, taking 100 heaviest wounded defenders from the Vukovar hospital, which worked in terrible conditions and suffered constant attacks. JNA profited from the arrival of the convoy to mine the last route between Vukovar and the village of Bogdanovci, which got surrounded too, and to hinder the much needed supply of arms, munitions, medications and food for the defenders and over 15,000 civilians who refused to leave the town.

The defenders of Vukovar persevered, defying the fatigue, losses, the shortage of arms and munitions and fighting virtually for every house. The situation deteriorated and the free territory shrank day by day, along with the shortage of electricity, water and telephone connection with the outer world. The people were near starvation, the houses and buildings were collapsed, there were few shelters left and more and more graves instead.

U opkoljeni grad iz trećeg pokušaja ipak 19. listopada uspijeva ući humanitarni konvoj i spasiti stotinjak ranjenih branitelja iz bolnice koja radi u gotovo nemogućim uvjetima i pod stalnim granatiranjima. JNA je dolazak konvoja iskoristila za miniranje kukuruznog puta između Vukovara i Bogdanovaca čime je prekinuta njihova zadnja veza te su se i Bogdanovci našli u potpunom okruženju. Svaka mogućnost dopreme oružja, streljiva, lijekova i hrane više nije bila moguća. U gradu se, ne želeći ga napustiti, nalazilo i više od petnaest tisuća civila.

Hrvatski branitelji unatoč umoru, pogibelji, smanjenim snagama, nedostatku naoružanja i streljiva te presjecanju obrane nisu posustajali, bore se doslovno za svaku kuću. Stanje se, međutim, pogoršavalo iz dana u dan, a slobodni teritorij grada bio je sve manji. Čak pedeset šest dana Vukovarci nisu imali struje, vode ni telefonskih veza sa svijetom. Odavno nije bilo dovoljno hrane, a u gradu više nisu postojale ni zgrade, ni kuće, ni skloništa. Vukovar je imao stotine novih grobova, mnoge pale heroje među kojima i legendarnog zapovjednika obrane grada Blagu Zadru i tek šačicu preživjelih branitelja. Unatoč istini o strahotama koje su ipak nalazile put do javnosti, međunarodna je zajednica pokazala potpunu nemoć da pomogne.

Herojski je otpor malobrojnih opkoljenih hrvatskih branitelja slomljen 18. studenog. Povjerenik Vlade RH za Vukovar Marin Vidić Bili zatražio je pregovore s predstavnicima JNA o predaji hrvatskih snaga koji su počeli ujutro tog dana. Branitelji Mitnice, jedinog dijela grada u kojem JNA gotovo da nije napravila pomak, predali su oružje, a ukupno se predala skupina od oko 4000 civila i branitelja. Iz središnjeg dijela grada na područje Vučedola izvučeno je oko 3000 ljudi i ondje je počelo njihovo odvajanje. Predaja pripadnika hrvatskih snaga i civila iz Borova naselja dogovorena je 19. studenog u Dalju. Oko 2000 ljudi, od toga 400 naoružanih, nalazilo se uglavnom u krugu tvornice Borovo čiji je dio služio i kao stacionar vukovarske bolnice. Noć s 18. na 19. studenog protekla je bez ikakve organizirane akcije hrvatskih snaga i može se reći da

je tog dana prestao svaki organizirani otpor snaga obrane Vukovara.

Dio branitelja, ne želeći pasti živ u ruke neprijatelja, krenuo je kroz minska polja u proboj. Za one koji su ostali, nažalost, nije bio kraj agoniji. Većina je muškaraca nakon predaje odvedena u srpske koncentracijske logore, a s okupacijom grada mnogi su mučki ubijeni, među njima i ranjenici iz vukovarske bolnice. Tek će se godinama poslije na vukovarskom Novom groblju, Ovčari i ostalim otkrivenim masovnim grobnicama saznati njihova sudbina. Za neke se ne zna još ni danas. Prema podacima Ministarstva zdravstva RH¹⁰ 19. studenog 1991. na području Vukovara bilo je oko 14 100 civila, od toga oko 10 000 u Vukovaru, oko 4000 u Borovu naselju i oko 100 u Lušcu, a pripadnika obrane grada bilo je oko 900: oko 450 u Vukovaru i oko 450 u Borovu naselju. U vukovarskoj je bolnici na dan okupacije bilo oko 420 ranjenika i bolesnika, a u skloništu – stacionaru u Borovo Commerceu još oko 250 ranjenika.

Evakuacija civila u organizaciji JNA odvijala se uz dosta poteškoća i uz brojne pregovore, povratke već pokrenutih konvoja ili mijenjanje ruta puta. Prema sporazumu, iz vukovarske su bolnice trebali biti evakuirani svi ranjenici i bolesnici, a sama bolnica proglašena je neutralnom zonom. U tom trenutku, 19. studenog 1991., u njoj se nalazilo oko 700 članova bolničkog osoblja i pacijenata, od toga oko 420 bolesnika i ranjenika i oko 3000 civila koji su se iz skloništa i podruma sklonili u bolnicu smatrajući je sigurnim mjestom. Ipak, 20. studenog pripadnici JNA iz bolnice su izveli oko 400 ranjenika, djelatnika bolnice i drugih civila. Od tog je broja najmanje 266 ljudi ubijeno ili se vode kao nestali. Najveći broj (200 ljudi) strijeljano je i zatrpano u za to već pripremljene jame u noći s 20. na 21. studenog na poljoprivrednom dobru Ovčara pokraj Vukovara.¹¹ Zločin na Ovčari najveći je masovni zločin i najveća masovna grobnica tijekom cijelog Domovinskog

¹⁰) Hrvatski vojnik, br. 486, 6. studenog 2015. Poseban prilog Bitka za Vukovar, str. 32.

¹¹) Isto, str. 33.

THE HOMELAND WAR

Some of them belonged to the heroic individuals among the defenders, including the legendary commander of the defence of Vukovar Blago Zadro. The news on the tragic fate of the town reached the world public but the international community was helpless.

The heroic resistance of the small group of survived Croatian defenders was crushed on 18 November. The Commissioner of the Croatian Government for Vukovar, Marin Vidić Bili requested to negotiate with the JNA representatives on the surrender of the Croatian forces. The defenders at Mitnica, the last unoccupied quarter surrendered their arms and a total of 4,000 civilians and defenders surrendered too. Some 3,000 people were taken from the centre of the town, separated (men from women) and taken to camps or massacred.

The surrender of the Croatian forces and civilians from Borovo naselje was agreed on 19 November in Dalj. Nearly 2000 people (400 under arms) were in the Borovo factory, a section of which was converted into a hospital ward. The Croatian forces took no action in the night from 18 - 19 November, which marked the end of the organised resistance of Vukovar's defence forces.

A group of defenders preferred hazarding out through the minefields to being captured by the aggressor. Those who remained met a tragic fate – most men were taken to concentration camps in Serbia and many were brutally killed, including the wounded from the hospital. The destiny of many of them remained unknown for years (until the exhumation at Novo vukovarsko groblje, Ovčara and other mass graves) and of some remains to date. The data of the Ministry of Health of the Republic of Croatia 10 suggest 14,000 civilians in the wider area of Vukovar left on 19 November 1991 (10,000 in the town, 4,000 at Borovo naselje and some 100 at Lužac) and 900 defenders (450 in Vukovar and 450 at Borovo naselje). The day Vukovar was occupied 420 wounded persons were found in the hospital and 250 in the medical shelter at the Borovo factory.

FOTO: FRANO ŽIŽKOVIC / FOTOGRAFIJU ANDRIJE MARČA PREUZELI
IDARO VALIHMODR-U MARKO BABIC IVAN LUTJAR

The evacuation of the civilians organised by the JNA went on with many setbacks (returning convoy, altered routes) and extensive negotiations.

The reached agreement stipulated the evacuation of the wounded and the patients and the declaration of the hospital as neutral zone. The hospital sheltered some 420 patients and wounded persons, the staff and 3000 civilians. However, on 20 November the members of the JNA pulled out some 400 wounded, staff and civilians and killed 266 of them (some are missing to this day). The major part of those were shot at and buried in the previously excavated pits at the agricultural estate at Ovčara near Vukovar in the night from 20-21 November 1991, in what was the largest crime and the largest mass grave of the Homeland War. The perpetrator were the Serb territorial forces, to whom the JNA had handed over the securing of the camp at Ovčara the evening earlier. The remains of the victims were exhumed in 1996.

Trpinjska je cesta u Vukovaru
zbog velikog broja
uništene neprijateljske
tehnike prozvana
"grobljem tenkova"

The Trpinjska cesta
in Vukovar, known as
"The graveyard of tanks"

rata. Neposredni izvršitelji zločina bili su teritorijalci, odnosno pobunjeni Srbi kojima je kasno navećer 20. studenog JNA prepustila osiguranje logora na Ovčari. Posmrtni ostaci ubijenih ekshumirani su 1996. godine. Osim toga, dogadala su se i brojna pojedinačna ubojstva civila i branitelja grada. Njih su iz mase ljudi, kolona ili iz organiziranih mjesta za prikupljanje i razvrstavanje prokazivali njihovi sruđani srpske narodnosti, a izvodili i potom ubijali teritorijalci i pripadnici srpskih paravojnih postrojbi. U srbijanskim je logorima bilo zatočeno 2796 ljudi koji su u zatočeništvu proveli i po nekoliko mjeseci. Posljednja se velika razmjena zarobljenika dogodila tek u kolovozu 1992. godine. U napadu JNA i pobunjenih Srba na Vukovar poginulo je 1739 ljudi, među njima 1436 muškaraca i 303 žene. Poginula su 632 pripadnika hrvatskih snaga, a 178 ih se vodi na popisu nestalih.¹² Iako ga je zauzeo silom, neprijatelj je u Vukovaru moralno i materijalno poražen. Obrana Vukovara postala je simbol hrvatskog otpora i patnje hrvatskog naroda, a taj grad zauvijek grad heroj i grad heroja... U vojnem smislu, Bitka za Vukovar i njegova dugotrajna obrana u okolnostima koje mu nisu davale mnoga izgleda mogu se smatrati fenomenom i u svjetskim razmjerima.

HRVATSKA BOJIŠTA NA KRAJU 1991.

U jesen 1991. trećina je Hrvatske bila ratište, a postupno se uspostavljaju obrambeni položaji i crte obrane. Potkraj godine uspostavom crta obrane nastalo je sedam bojišta koja su u obrambenom smislu razmjerno samostalno funkcionalna, a u zapovjednom bila pod zapovjedništvom operativnih zona povezanih s Glavnim stožerom. Tako je postojalo Istočnoslavonsko bojište (1. OZ Osijek), Zapadnoslavonsko bojište (2. OZ Bjelovar), Banovinsko-pokupsko bojište (3. OZ Zagreb), Karlovačko-kordunsko bojište (4. OZ Zagreb), Ličko bojište (5. OZ Karlovac), Sjevernodalmatinsko bojište i Južnodalmatinsko bojište (6. OZ Split).

A number of isolated murders of defenders and civilians (denounced by their neighbours or acquaintances of Serbian nationality) were committed en route by the territorial or paramilitary unit members. As many as 2,796 defenders were taken to the concentration camps and held there for months. The last major exchange of the prisoners took place in August 1992. The JNA and Serb insurgents' attacks on Vukovar killed 1,739 people (1,436 men and 303 women), 632 members of the Croatian defence forces, 178 still missing. Although eventually seizing the town by force, the aggressor was morally and materially defeated. Vukovar has become remained a heroic town and a town of heroes, and its defence become a symbol of the Croatian resistance and suffering. The battle and the perseverant defence under hostile circumstances have entered the curricula of renowned military academies and have been studied by renowned analysts.

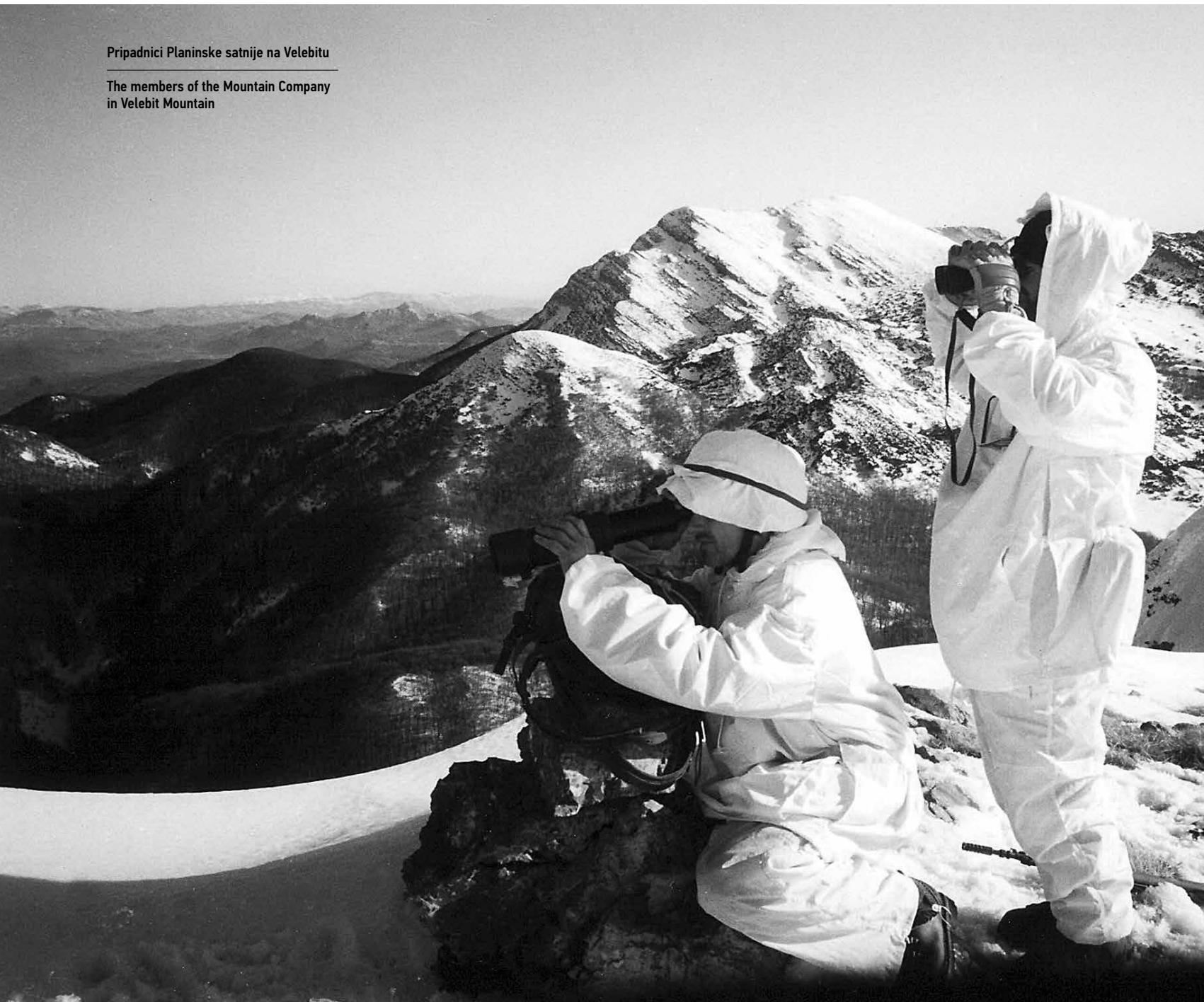
THE SITUATION IN THE BATTLEFIELDS IN LATE 1991

In late 1991 a third of the Croatian territory was divided into seven battlefields (the eastern Slavonian battlefield (Operative zone Osijek), the western Slavonian battlefield (2nd Operative Zone Bjelovar), the Banovina-Pokupje Battlefield (3rd Operative Zone Zagreb), the Karlovac-Kordun battlefield (4th Operative Zone Zagreb), the Lika battlefield (5th Operative Zone Karlovac), the north and the south Dalmatian battlefields (6th Operative Zone Split) and the line of defence and defence posts were gradually re-established. As many as 41 municipalities within the seven battlefields were exposed to the attacks and 13 were occupied (three in the east Slavonian battlefield, three in the Banovina-Pokupje Battlefield, three in the Karlovac-Kordun Battlefield and two in the north Dalmatian battlefield).

¹² , br. 486, 6. studenog 2015. Poseban prilog Bitka za Vukovar, str. 33.

Pripadnici Planinske satnije na Velebitu

The members of the Mountain Company
in Velebit Mountain

FOTOARHIVA PLANINSKE SATNJE

Na tih je sedam bojišta napadnuta 41 općina. Potpuno okupirano bilo je njih 13, i to dvije na Istočnoslavonskom, tri na Banovinsko-pokupsom, tri na Karlovačko-kordunskom, tri na Ličkom i dvije na Sjevernodalmatinskom bojištu.¹³

ISTOČNOSLAVONSKO BOJIŠTE obuhvaćalo je sedam općina i to Beli Manastir, Osijek, Vukovar, Vinkovce, Županju, Valpovo i Đakovo. Pod potpunom su okupacijom bile općine Beli Manastir i Vukovar te dijelovi općina Osijek i Vinkovci. Strateško značenje tog područja bilo je određeno njegovim položajem duž granice sa Srbijom kojoj je osvajanje najistočnijeg dijela Hrvatske bilo nužno za uspostavu mostobrana na desnoj obali Dunava i napredovanje prema zapadu. Hrvatska je tu bila izložena izravnoj agresiji iz Srbije uz sudjelovanje JNA te napadima sa srpskog teritorija s kojeg je dalekometno topništvo i zrakoplovstvo učestalo djelovalo po hrvatskim gradovima. Glavni je smjer napada na tom bojištu išao srijemskom ravnicom, a naselja s većinskim srpskim stanovništvom služila su kao uporišta iz kojih su napadana susjedna većinski hrvatska sela. Tijekom borbenih djelovanja 1991. godine neprijatelj je zaustavljen ispred Osijeka i Vinkovaca, no Baranju je uspio u potpunosti okupirati, kao i Vukovar.

THE EASTERN SLAVONIAN BATTLEFIELD extended over six municipalities (Beli Manastir, Osijek, Vukovar, Vinkovce, Županju, Valpovo and Đakovo), two of which were occupied and parts of the Osijek and Vinkovci municipalities). Its strategic importance lied in its geographical location along the border on Serbia, who aimed to seize the eastermost part of Croatia to establish logement in the right bank of the Danube to advance towards west. The east Slavonian battlefield was directly exposed to constant YNA-backed long-range artillery and aerial attacks from Serbia against the Croatian towns and villages. The main route of the attack was through the Sirmium plain, using the dominantly Serb villages as strongholds for the attacks against dominantly Croatian populated villages. In 1991 the aggressor was halted at the gates of Osijek and Vinkovci but managed to occupy Baranja and Vukovar.

THE WESTERN SLAVONIAN BATTLEFIELD comprised eight municipalities (Pakrac, Nova Gradiška, Novska, Daruvar, Požega, Grubišno Polje, Virovitica and Slatina: the only Serb-dominated municipality was Pakrac).

¹³) 20 godina OSRH / 20 Years of the CAF, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila, Zagreb, 2011., str. 14.

Pripadnici 125. domobranske pukovnije tijekom jedne od akcija hrvatskih snaga

The members of the 125 Home Guard Regiment during an action of the Croatian forces

FOTO: ŽELJKO GAŠPAROVIĆ

ZAPADNOSLAVONSKO BOJIŠTE obuhvaćalo je prostor osam općina: Pakrac, Nova Gradiška, Novska, Daruvar, Požega, Grubišno Polje, Virovitica i Slatina. Na tom je prostoru jedina općina s većinskim srpskim stanovništvom bio Pakrac. Težište ofenzive postavljeno je na pravcu Stara Gradiška – Okučani – Lipik – Pakrac – Daruvar – Virovitica s ciljem presijecanja Hrvatske, a zatim pasivizacije cijele zapadne Slavonije. Srpske su snage nadzirale Psunj, Papuk i dio Bilogore pa je postojala opasnost od presijecanja hrvatskog teritorija od Save do Drave. Početkom rujna okupirani su Okučani zbog čega je bio prekinut promet autocestom Zagreb – Lipovac. Napadi na hrvatska mjesta te su ratne jeseni bili sve brutalniji, a u Četekovcu i Voćinu pobunjeničke su srpske snage pobile sve hrvatsko stanovništvo. Zrakoplovni, topnički i minobacački napadi po svim većim gradovima zapadne Slavonije bili su tih mjeseci vrlo intenzivni, a hrvatske se obrambene snage užurbano ustrojavaju u brigade i samostalne bojne pokušavajući zaustaviti neprijateljsko napredovanje.

Glavnu su obrambenu i napadnu snagu Hrvatske vojske tad na tom području činili pripadnici 1. gardijske brigade ZNG-a. Od kraja listopada do prosinca 1991. godine hrvatske su snage provele i prve oslobođilačke operacije Otkos 10, Orkan 91 te Papuk 91 s ciljem oslobođanja Bilogore, Papuka i Psunja, tj. okupiranih područja tadašnjih općina Grubišno Polje, Virovitica, Daruvar, Pakrac, Lipik, Podravska Slatina, Požega, Orahovica, Nova Gradiška i Novska. Bile su to prve napadno-oslobođilačke operacije Hrvatske vojske i policije u Domovinskom ratu, a njihova je uspješna provedba definitivno srušila ideju o zapadnoj granici "velike Srbije" na crti Virovitica – Karlovac – Karlobag.

U oslobođilačkim operacijama tijekom listopada, studenog i prosinca 1991. hrvatske su postrojbe oslobodile više od 2200 četvornih kilometara teritorija zapadne Slavonije.¹⁴ U protuudaru hrvatskih snaga do prve je polovine studenog oslobođena grubišnopoljska općina, a u prosincu Bilogora, Pa-

puk i najveći dio Psunja. Hrvatske su snage na tom području bile u punom oslobođilačkom zamahu sve do 2. siječnja 1992. kad je sklopljen Sarajevski sporazum, a pod neprijateljskim je nadzorom ostalo oko 600 četvornih kilometara teritorija oko Okučana te dijelovi općina Novska, Nova Gradiška i Pakrac.

BANOVINSKO-POKUPSKO BOJIŠTE obuhvaćalo je prostor šest općina: Sisak, Petrinja, Hrvatska Kostajnica, Glina, Dvor na Uni i Velika Gorica. Od napadnutih su potpuno okupirane općine Glina, Dvor na Uni, Hrvatska Kostajnica i Petrinja. Hrvatske snage koje su uglavnom činile postrojbe ZNG-a i policije imale su položaje u Hrvatskoj Kostajnici, Dubici, dvorskom Pounju, dijelu Petrinje te u naseljima oko Gline: Topuskom, Jukincu i Viduševcu. Braneći se u iznimno teškoj situaciji, sredinom rujna hrvatske su se snage morale povući iz Hrvatske Kostajnice, dio ih se povukao prema Dubici, a velik dio pripadnika ZNG-a bio je prisiljen na predaju te su završili u logoru na Manjači. Uskoro je okupirana i Hrvatska Dubica, Topusko te Viduševac. Branitelji su se u Petrinji uspjeli održati do 21. rujna. Nakon toga obrana je uspostavljena na lijevoj obali rijeke Kupe, a nasuprot Letovaniću u području Nebojana obranjena je njezina desna obala. Sisak u kojem je crta obrane bila na rubnim dijelovima grada, Sunja koja zahvaljujući otporu branitelja nikad nije okupirana te Komarevo i ostala pokupska naselja trpjeli su stalne napade neprijateljskog dalekometnog topništva i zrakoplovstva.

KARLOVAČKO-KORDUNSKO BOJIŠTE

Na Karlovačko-kordunskom bojištu rat se vodio na prostoru šest općina: Slunj, Vojnić, Vrginmost, Karlovac, Duga Resa i Ogulin. Potpuno su okupirane bile općine Slunj, Rakovica, Cetingrad, Vojnić i Vrginmost. Tijekom rujna opkoljen je Slunj, no obrana se održala do studenog. U prvoj polovini listopada 1991. pobunjenici i JNA izbjijaju na same prilaze Karlovcu

¹⁴⁾ Nazor, Ante: *Velikosrpska agresija na Hrvatsku 1990-ih* (Republika Hrvatska i Domovinski rat: pregled političkih i vojnih događaja 1990., 1991.-1995./1998.) / Greater-Serbian aggression against Croatia in the 1990s (The Republic of Croatia and the Homeland war: overview of political and military developments 1990, 1991-1995/1998) [prijevod na engleski Janko Paravić], Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata, Zagreb, 2011., str. 106.

THE HOMELAND WAR

The focus of the offensive was placed on the avenue Stara Gradiška-Okučani-Lipik-Pakrac-Daruvar-Virovitica, with the aim of splitting the territory of Croatia and passivisation of the entire west Slavonia.

The insurgents controlled the mounts of Psunj, Papuk and a part of Bilogora, threatening to cut off the Croatian territory between the Sava and Drava rivers. The occupation of Okučani in September 1991 blocked the traffic in the Zagreb-Lipovac motorway. The towns suffered heavy air, artillery and mortar attacks, culminating with a brutal massacre of the entire Croatian population at Četekovac and Voćin and the Croatian forces were hastily organising the defence, establishing brigades and self-standing battalions to counter the aggressor's advancement. The components of the 1st Guards Brigade (Tigrovi) were the main defence and assault force of the Croatian Army and in late October through December 1991 launched the first liberating operations - Otkos 10, Orkan 91 and Papuk 91 to restore control over the mounts and the occupied areas of the Grubišno Polje, Virovitica, Daruvar, Pakrac, Lipik, Podravska Slatina, Požega, Orahovica, Nova Gradiška and Novska.

The success of the operations (more than 2,200 square kilometers liberated, the Grubišno Polje municipality, Bilogora, Papuk and the major part of Psunj) annulled the projected western border of the Greater Serbia along the line Virovitica-Karlovac-Karlobag.

The Croatian forces maintained the momentum until the Sarajevo Armistice (2 January 1992). The area around Okučani (cca 600 square kilometres) and parts of the Novska, Gradiška and Pakrac remained under occupation.

BANOVINA-POKUPLJE BATTLEFIELD comprised six municipalities - Sisak, Petrinja, Hrvatska Kostajnica, Glina, Dvor na Uni and Velika Gorica (Glina, Dvor na Uni, Kostajnica and Petrinja were occupied). The Croatian forces, composed of the

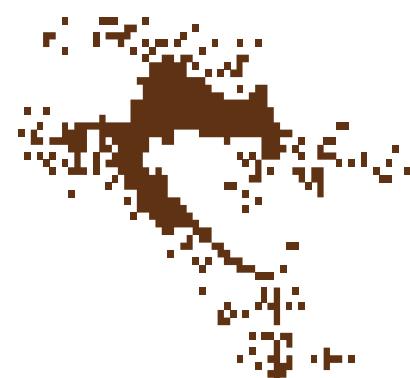
Croatian National Guard and the police units, held the positions in Kostajnica, Dubica, Dvorsko Pounje, in some quarters of Petrinja, and in the outskirts of Glina, Topusko, Jukinac and Viduševac. Although successfully defying the ill-odds the Croatian defenders withdrew from Hrvatska Kostajnica in mid-September; a part of them managed to withdraw towards Dubica but a large number were forced to surrender and were taken to the Manjača camp (Bosnia and Herzegovina).

Hrvatska Dubica, Topusko and Viduševac were soon seized, same as Petrinja a few days later (on 21 September). The defences in the left bank of Kupa river were rearranged and the right bank was defended in the area of Nebojan opposite to the village of Letovanić. Although the line of defence went through its suburb, Sisak, the heroically defended Sunja, Komarevo and other villages of Pokuplje remained under Croatian control but suffered artillery and aerial attacks.

THE KARLOVAC-KORDUN BATTLEFIELD

The war in the Karlovac-Kordun battlefield caught six municipalities - Slunj, Vojnić, Vrginmost, Karlovac, Duga Resa and Ogulin, and Slunj, Rakovica, Cetingrad, Vojnić and Vrginmost were occupied. Slunj was surrounded in September, but its defenders resisted until November. In the first half of October the JNA and the insurgents reached the access roads to Karlovac but were halted on the rivers Korana, Mrežnica and Kupa; Karlovac was exposed to constant shelling from the barracks inside and close to the town.

The majority of the JNA forces were withdrawn from Zagreb, Velika Gorica and Jastrebarsko through Karlovac towards Velika Kladuša and Bihać. The aggressor stationed itself in the immediate vicinity of the town, but the defence line Turanj-Gornje Mekušje resisted all attacks and the frontline, stabilised in late 1991, remained unaltered until the Operation Storm.

Pripadnici 9. gardijske brigade

The members of the 9th Guards
Brigade

FOTOARHIVA UDRUGE 9. GBR

gdje su na Korani, Mrežnici i Kupi zaustavljeni. Karlovac je zbog brojnih vojarni u gradu i okolici bio izložen neprestanim granatiranjima. Preko karlovačkog područja JNA evakuirala je veći dio svojih snaga iz Zagreba, Velike Gorice i Jastrebarskog prema Velikoj Kladuši i Bihaću. Za hrvatske je branitelje u listopadu posebno značajno bilo zauzimanje skladišta Oštarije kod Ogulina, a u studenom Jamadola kod Karlovca. Iako se neprijatelj približio samom gradu, crtu obrane u Turnju i Gornjem Mekušu nije prošao. Bojišnica se stabilizirala krajem 1991. i takva će ostati sve do VRO Oluja.

Ličko bojište obuhvaćalo je općine Gospic, Otočac, Gračac, Titova Korenica i Donji Lapac. Većina se stanovništva srpske narodnosti iz te regije našla na pobunjeničkoj strani. Bojišnica se protezala od Kapela, išla rubom Gackog polja sjeverno od Otočca, preko Ličkog Osika do Metka odakle se penjala na vrhove Velebita do Tulovih greda. Hrvatski branitelji tijekom rujna poduzimaju niz obrambenih akcija, a Gospic i okolna područja pod stalnim su topničkim napadima, posebice položaji koje su branitelji držali na Ljubovu. U jesen 1991. izvedeno je nekoliko uspješnih oslobođilačkih akcija, a potkraj godine Ličko je bojište utvrđeno i takvo će ostati do rujna 1993. kad hrvatske snage provode operaciju Medački džep.

THE LIKA BATTLEFIELD comprised the municipalities of Gospic, Otočac, Gračac, Korenica and Donji Lapac. The majority of the Serbian population of the region joined the insurgents. The battlefield stretched from the Kapela Mountain, touching on the Gacko polje to the north of Otočac, via Lički Osik to Medak and to Tulove grede peak in Velebit Mountain. The town of Gospic and the surrounding area (particularly the posts in the Ljubovo pass) suffered constant artillery attacks.

In the course of September the Croatian defenders undertook a series of successful defence actions, and late that year the battlefield was consolidated and remained so until the Operation Medački džep" in September 1993. Medački džep.

THE NORTHERN DALMATIAN BATTLEFIELD comprised the Zadar, Šibenik and Split areas with the respective hinterlands (eight municipalities – Knin, Benkovac, Obrovac, Zadar, Biograd, Šibenik, Drniš and Sinj). The municipalities of Knin and Obrovac were entirely occupied. The aggressor had a strategic goal to gain the access to the Adriatic Sea, and his actions in the Dalmatian hinterland were planned to end in the coastline. In the summer and autumn 1991 the entire area was subjected to terror, insecurity and armed provocations, which soon grew into artillery attacks on the Dalmatian towns prompting the establishment of the units of the Croatian Army and in October 1991 of the Command of the Zadar Sector.

SJEVERODALMATINSKO BOJIŠTE obuhvaćalo je zadarsko, šibensko i splitsko područje sa zaledem, točnije osam općina: Knin, Benkovac, Obrovac, Zadar, Biograd, Šibenik, Drniš i Sinj. Potpuno su bile okupirane općine Knin i Obrovac. Jedan od strateških agresorskih ciljeva bio je izlazak na Jadransko more pa su sve ratne akcije u dalmatinskom zaledu svoj završetak trebale imati na obali. Tijekom ljeta i jeseni 1991. teror i opća nesigurnost proširili su se cijelim tim područjem. Oružane provokacije postupno su prerasle u topničke udare po dalmatinskim gradovima te je u cilju obrane uz ustrojavanje postrojbi HV-a u listopadu 1991. ustrojeno i Zapovjedništvo obrane sektora Zadar. Sjevernodalmatinsko bojište uključivalo je Zadarsko-obrovačku, Šibensku i Sinjsku bojišnicu.

Zadarsko-obrovačka obuhvaćala je prostor tadašnjih općina Obrovac i Zadar. U obrovačkoj su općini hrvatski branitelji uspostavili obrambene položaje u većinskim hrvatskim selima Kruševu, Maslenici, Jasenicama i Rovanjskoj, no stanje je postalo kritično sredinom rujna nakon razbijanja obrane Kruševa, Pridrage i Novigrada. Naime, JNA i pobunjenici uspjeli su, nažalost, hrvatske branitelje potisnuti preko Masleničkog mosta koji je postao crta razdjelnica, pogotovo nakon njegova rušenja 21. studenog. Crta obrane otad se protezala sjevernom obalom Masleničkog ždrila do kraja Rovanske, a odatle do Malog Alana na Velebitu, u duljini oko 100 kilometara.

Hrvatske su snage obranile pristup Novigradskom moru i Posedarju, drugi su položaj držale u Poličniku, a treći u Musapstanu, pa preko Donjeg Zemunka i dalje do Biogradsko-benkovačke bojišnice. Nakon povlačenja hrvatskih snaga s Masleničkog mosta i njegova rušenja, jedina veza Dalmacije s ostatkom

Doprema opreme na položaje na Velebitu

The equipment conveyed to the positions in Velebit Mountain

FOTO: ARHIVA HV-a

Hrvatske održavala se preko otoka Paga. Održanje i osiguranje te prometnice i Paškog mosta bilo je ključno za obranu cijele Dalmacije. Takvo je stanje potrajalo do akcije Maslenica u siječnju 1993. godine. Od listopada su Zadar i okolna mjesta pod stalnim topničkim napadima. Posebno tešku sudbinu doživjela je 18. studenog Škabrnja u kojoj su ubijena i masakrirana 43 civila i hrvatska branitelja.

Biogradsko-benkovačka bojišnica nastala je kao rezultat srpskih udara na smjerovima koji vode od Benkovca prema Zadru, Biogradu i Šibeniku. Do kolovoza 1991. na benkovačkom je području neprijatelj zaposjeo većinu hrvatskih sela. Hrvatski su branitelji uspješnu crtu obrane uspostavili na cesti Benkovac – Stankovci u selu Pristegu.

Mornarica JNA od listopada je potpuno blokirala morski prostor. Četrdesetak je ratnih brodova bilo razmješteno na šibenskom području. Obrana Šibenika i Šibenskog mosta bila je uspješnija zbog osvajanja topničkih položaja na Žirju i Zečevu. Neprijateljsko je zrakoplovstvo učestalo djelovalo po položajima branitelja koji su u tim napadima uspjeli srušiti dva neprijateljska zrakoplova, što je zabilježeno i kamerom uz uzvik: "Obadva, obadva, oba su pala." Intenzivne su borbe za Šibenik trajale do 23. rujna 1991. kad se neprijatelj povukao, a osim uspješnog osvajanja vojarni, branitelji su se domogli i znatnog broja brodova i ostalih plovila. U šibenskom su zaledu hrvatski branitelji uspjeli zaustaviti neprijatelja u Pakovu Selu i Unešiću. Pod njihovim je nadzorom bio i Skradin te ušće Krke čime je neprijatelju zatvoren put prema Šibeniku.

Na Sinjskom su bojištu hrvatske snage organizirale obranu u Kijevu i Vrlici, no neprijatelj je, nažalost, zauzeo HE "Peruća" te došao nadomak Hrvaca. Vrličko je područje potpuno okupirano krajem kolovoza 1991., a branitelji se povlače prema Sinju.

U Splitu je većina vojnih objekata preuzeta do kraja rujna 1991., a težište obrane nosila je 4. brigada ZNG-a čije su bojne bile razmještene u Resniku, Sinju, Imotskom, Drnišu i Šibeniku. U Splitu je sredinom rujna ustrojeno Zapovjedništvo obrane Split te Zapovjedništvo Hrvatske ratne mornarice.

THE HOMELAND WAR

The North Dalmatian battlefield encompassed the area around Zadar and Obrovac, Šibenik and Sinj. The frontline in the Zadar and Obrovac area comprised the area of the municipalities of Obrovac and Zadar. In the Obrovac municipality the Croatian forces held position in the villages of Kruševo, Maslenica and Rovanijska, with dominant Croatian population. The situation worsened in mid-September after the defence of Kruševo, Pridraga and Novigrad collapsed and the defenders were forced across the Maslenica Bridge which they destroyed on 21 September and the area became the line of separation.

The defence line stretched along the northern bank of the Novsko Ždrilo strait to the nearby village of Rovanijska and 100 km to the Mali Alan pass in Velebit Mountain. The access to the Novigrad Sea and Posedarje was defended, the defence positions organised in the village of Poličnik, Musapstan, Donji Zemunik to the Biograd-Benkovac battlefield.

The sole communication between Dalmatia and the rest of Croatia now ran via the island of Pag. The defence of the Paški Bridge and the route were of critical importance for the entire Dalmatia, until the Operation "Maslenica" in January 1993.

Zadar and its surroundings were exposed to constant artillery attacks since October 1991. The 18 November was a tragic date for another Croatian locality as the village of Škabrnja was occupied by the Serb forces, who killed and massacred 43 civilians and Croatian defenders.

The Biograd and Benkovac battlefield was formed due to the attacks by the Serbian forces along the routes from Benkovac towards the coastal targets (Zadar, Biograd and Šibenik). By August 1991 the majority of the villages mostly inhabited by Croatians in the Benkovac area was occupied, and the Croatian forces established and successfully defended the defence post in the village of Pristeg along the road Benkovac-Stankovci.

The Yugoslav Navy blocked the maritime space with 40 vessels in the Šibenik aquatorium. The control over the artillery posts at Žirje and in Zečevo sig-

Pripadnici prvih postrojbi
Hrvatske ratne mornarice

The members of the first
units of the Croatian Navy

FOTOARHIVA ODDRED NAORUŽANIH BRODOVA ĐUBROVNIK

JUŽNODALMATINSKO BOJIŠTE obuhvaćalo je područje općina Ploče, Metković i Dubrovnik. Geostrateška je nepogodnost tog dijela Hrvatske mala dubina teritorija te se agresija ondje nije odvijala po uobičajenom modelu koordiniranog djelovanja lokalnih Srba i JNA. To je područje bilo izloženo napadima iz istočne Hercegovine, a potom i iz Crne Gore. Početkom listopada neprijateljske snage napadaju istodobno na cijelom jugu, od zaleda Čepikuća i Slanog do Dubrovnika i Konavala. Cilj neprijatelja bio je ovladati cijelim dubrovačkim primorjem. Snage JNA i crnogorski rezervisti zauzeli su tijekom listopada područje Konavala i dubrovačkog primorja, a Dubrovnik se našao u potpunom okruženju s kopna i mora. Branitelji su obranu držali na položajima Moščića – Sustjepan – Srd. Dubrovnik je bio gađan s mora, iz zraka te s položaja na brdima iznad grada.

Slobodni se prostor sveo na 12 četvornih kilometara gdje je živjelo i boravilo oko 60 000 stanovnika i izbjeglica. Napadi na Dubrovnik nastavljeni u studenom i prosincu, a posebno jak napad, kad je pretrpio najveća razaranja u svojoj povijesti, dogodio se 6. prosinca 1991. Cijelo je dubrovačko područje koje su okupirali crnogorski rezervisti opljačkano i spaljeno, a stanovništvo protjerano. Uza sve to, neprijatelj nije osvojio Dubrovnik koji je svakodnevno granatirao i razarao unatoč osudi međunarodne zajednice. Dubrovnik ostaje u neprijateljskom okruženju do 26. lipnja 1992. kad je u akciji snaga 1. gardijske brigade Tigrovi debllokiran. U blokadi je bio sedam mjeseci i 21 dan.

KOPNENE SNAGE

Upravo su pripadnici gardijskih brigada na bojištima diljem Republike Hrvatske u vrijeme najtežih bitaka i odlučujućih trenutaka u Domovinskom ratu bili glavna udarna snaga na svim bojištima. Zajedno s njima u bitkama za Vukovar, Dubrovnik, Zadar, Karlovac, Gospic, Novsku i Okučane, u bitkama za očuvanje državnih granica u Posavini, na Banovini, u Lici, na istoku u Slavoniji te na jugu u zadarskom, Šibeniskom i dubrovačkom zaledu, borili su se i pripadnici pješačkih brigada pričuvnog sastava koje su 1991. osnivane u većim gradskim središtima. Pripadnici postrojbi kopnenih snaga Hrvatske vojske iz profesionalnog i pričuvnog sastava bili su i glavna sna-

ga i oslonac u pripremi i provedbi operacija 1992. i 1993. te u oslobodilačkim operacijama 1995. godine koje su konačno dovele do oslobođanja okupiranog teritorija i uspostave cjelovitosti RH.

Završetkom Domovinskog rata kopnene snage OSRH počinju transformaciju, smanjenje i prelazak na mirnodopsko ustrojstvo s teritorijalnim načelom obrane.

U međuvremenu su hrvatske snage prerastale u respektabilnu vojnu silu koja će u danima koji su uslijedili u ustavnopravni poredak Republike Hrvatske vratiti i posljednji pedalj okupiranog područja. Hrvatska je vojska podijeljena u tri grane: Hrvatsku kopnenu vojsku (HKoV), Hrvatsku ratnu mornaricu (HRM) te Hrvatsko ratno zrakoplovstvo i protuzračnu obranu (HRZ i PZO). Najbrojnija je bila Hrvatska kopnena vojska, ustrojena u šest zbornih područja (veljača 1993.) i vrlo jakog postroja, izravno podređenog Glavnom stožeru HV-a.

OSNIVANJE HRVATSKE RATNE MORNARICE

Zarobljavanjem prvih brodova 12. rujna 1991. počinje i ustrojavanje Hrvatske ratne mornarice kao grane OS-a s ciljem rukovođenja cjelokupnim bojnim djelovanjima na moru i otocima.

Prvi brod koji je ušao u sastav Hrvatske ratne mornarice bio je desantno-jurišni čamac 103. otet JRM-u iz Brodogradilišta Greben na Korčuli. Većina je naoružanja i vojne opreme te ratnog brodovlja oduzeta neprijatelju na području Šibenika tijekom rujanskog rata. Brodovi zarobljeni u Remontnom brodogradilištu Šibenik i bazi "Kuline", kao i brzi glieri Odreda naoružanih brodova u Dubrovniku postaju jezgra buduće Flote HRM-a.

Tijekom Domovinskog rata Hrvatska ratna mornarica istaknula se brojnim akcijama od kojih je najvažnija ona u Splitskom kanalu 14./15. studenog 1991. kad je JRM poražen i potisnut na Lastovo i Vis, a osam njegovih brodova onesposobljeno ili potopljeno.

THE HOMELAND WAR

nificantly facilitated the defence of Šibenik and the surrounding area. The Croatian defenders downed two aircraft of the Yugoslav Air Force which conducted aerial attacks on the defence posts in the area. The intense battle for Šibenik lasted until 23 September 1991, when the aggressor retreated. It was a success for the defenders, who seized the local barracks and a number of vessels. They also halted the advance of the aggressor in the villages of Pakovo Selo and Unešić in the Šibenik hinterland and had control over Skradin and thereby the Krka river mouth, blocking the way to Šibenik.

The defence of the Sinj battlefield was organised in Kijevo and Vrlika. The aggressor had taken the control of the Peruča dam and approached Hrvace, and eventually occupied the entire area of Vrlika and force the Croatian defenders to retreat towards Sinj. The majority of the JNA installations in Split were seized by late September 1991, and the main defence force was the 4th Brigade, whose battalions were dispatched to Resnik, Sinj, Imotski, Drniš and Šibenik. The town of Split was the seat of the Split Defence Headquarters and the Croatian Navy Command.

THE SOUTHERN DALMATIAN BATTLE-FIELD

stretched through the municipalities of Ploče, Metković and Dubrovnik, comprising a narrow coastal zone that was exposed to the attacks from east Herzegovina and Montenegro. In early October the aggressor simultaneously attacked the entire area from the hinterland of Čepikuće and Slano to Dubrovnik and Konavle, aiming to seize the entire Dubrovnik Litoral. Konavle and the maritime area were seized by the JNA and the reservists from Montenegro in October 1991, and Dubrovnik was surrounded completely and exposed to naval, air and artillery attacks. The entire occupied area was plundered and burned down on and the population expelled. The defence postings were located at Mokošica, Sustjepan and Srd. The free area was reduced to 12 square kilometers, sheltering some 60,000 residents of Dubrovnik and the exiled persons from the occupied settlements. Heavy attacks were continued into November and Decem-

ber, with a heaviest one in the town's history executed on 6 December 1991. Dubrovnik was never seized but remained under the range of the aggressor's weapons, despite the protests from the international community until the forces of the 1st Guards Brigade of the Croatian Army (Tigrovi) ended the blockade (on 29 June 1992).

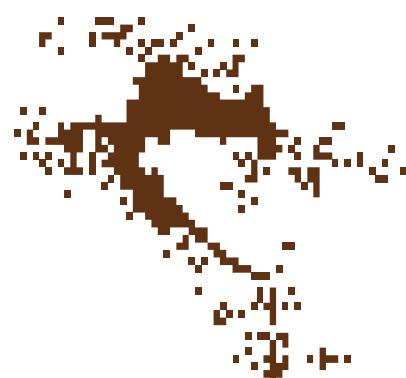
THE LAND FORCES

The members of the Guards brigades were the main combat force in the Croatian battlefields. Fighting with them in heaviest battles and critical moments of the Homeland War (Vukovar, Dubrovnik, Zadar, Karlovac, Gospić, Novska, Okučane) and in the operations preserving the state borders in Posavina, Banovina, Lika, Slavonija and to the south in the Zadar, Šibenik and Dubrovnik hinterlands they were joined by the members of the reserve infantry brigades which had been established in many Croatian towns in 1991.

The members of the Croatian Army land units (the professional and reserve component) were the main force in the liberating operations conducted in 1992, 1993 and 1995, restoring the occupied territory and the integrity of the Republic of Croatia. After the Homeland War the land forces underwent transition (February, 1993) to peacetime composition and a new Corps structure. Over time the Croatian military grew into a respectable force, capable of restoring the entire occupied territory under the Croatian authority. It was organised in three services – the Army (HKoV), the Navy (HRM) and the Croatian Air Force and Air Defence (HRZ i PZO). The Army was the largest service, comprising six military districts and a strong component directly subordinated to the General Staff.

THE ESTABLISHMENT OF THE CROATIAN NAVY

The first vessels were seized on 12 September 1991, serving as the nucleus of the Croatian Navy - the service whose mission is to conduct the operations at sea and in the islands. The first vessel

**Prvi zrakoplovni vodovi
ustrojeni od sportskih i
poljoprivrednih aviona**

**The first air force platoons
composed of sport and
agricultural aircraft**

FOTOARHIVA HVG-a

Brodovi Jugoslavenske ratne mornarice napustili su luku "Lora" u siječnju, a otoke Lastovo i Vis u svibnju 1992. godine. Od 1992. do 1995. snage HRM-a sudjeluju u svim operacijama izvođenim u zahvatu obalnog ruba (oslobađanje južnog Jadrana i operacija Maslenica) te u konačnom oslobađanju Republike Hrvatske u završnim operacijama Hrvatske vojske. Dan Hrvatske ratne mornarice obilježava se 18. rujna.

PRVE ZRAKOPLOVNE POSTROJBE

U ljeto 1991. Hrvatska je imala nekoliko sportskih i poljoprivrednih aviona koji su, ustrojeni u zrakoplovne vodove, pridodani postrojbama ZNG-a te su djelovali u potpori njihovih zadaća. Prve su zrakoplovne postrojbe organizirane u Sinju, Čakovcu, Osijeku i Splitu. Početkom lipnja 1991. članovi aeroklubova Sinj i Split pridodani 4. gardijskoj brigadi izvršili su prvi borbeni let. Krajem lipnja ustrojava se i prva Mješovita eskadrila višestruke namjene Čakovec.

U listopadu 1991. pri Zapovjedništvu Operativne zone Osijek osnivaju se zrakoplovni vodovi u Slavonskom Brodu i u Osijeku. Bili su bazirani u zračnoj luci u Đakovu i uključeni u potporu kopnenim snagama tog područja, u borbeno djelovanja te dostavu humanitarne pomoći stanovnicima Vukovara. Posebno su znakovita bila djelovanja improviziranim bojer-bombama što je bilo iznimno važno za borbeni moral hrvatskih branitelja.

Tijekom rujna 1991. postrojbe Hrvatske vojske preuzimaju zrakoplovne baze i zračne luke "Lučko", "Pula" i "Divulje", a u prosincu i zrakoplovnu bazu "Pleso", čime započinje osnivanje zapovjedništava zrakoplovnih baza Hrvatskog ratnog zrakoplovstva te prvih zrakoplovnih eskadrila.

Ujedno počinje i organiziranje sustava protuzrakoplovne zaštite, ponajprije u Bjelovaru, Zagrebu i Varaždinu, kad je u posjed Hrvatske vojske došao veći broj radarskih uređaja. To je bio i početak organiziranja radarskih postaja i sustava Zračnog motrenja i navođenja.

Početna je dionica razvoja zrakoplovne i protuzračne obrane okončana utemeljenjem Zapovjedništva HRZ-a i PZO-a 12. prosinca 1991. godine.

Početak obrane od agresije i ustrojavanja Hrvatskog ratnog zrakoplovstva obilježilo je nekoliko jedinstvenih pothvata. Jedan je prvo zarobljavanje helikoptera Mi-8 koji u zb "Lučko" slijedeće 23. rujna 1991. Iznimno je značajan bio prelet pilota Rudolfa Perešina 25. listopada 1991. avionom MiG-21R sa zračne luke u Bihaću u Austriju. U veljači i svibnju 1992. avionima MiG-21bis u Hrvatsku preljeće Danijel Borović sa zračne luke u Bihaću te Ivan Selak i Ivica Ivandić sa zračne luke u Užicama. Od tih se aviona ustrojava prva eskadrila lovačkih aviona.

Iako su prva djelovanja Hrvatskog ratnog zrakoplovstva po učinku bila relativno skromna, u psihološkom su pogledu njihovi učinci nemjerljivi.

Pri kraju ratne 1991. godine Hrvatsko ratno zrakoplovstvo i protuzračna obrana imali su 36 zrakoplova, jedan helikopter, šest radara, 180 pilota, 700 djelatnika ZMIN-a i zrakoplovno-tehničke službe, tri zrakoplovne baze i Zrakoplovno-tehnički zavod

was the 103 landing craft, seized from the Yugoslav Navy in the Greben Shipyard in the island of Korčula. The major part of the arms and equipment came from the successful defence operations in Šibenik in September 1991. The vessels seized in the Ship Repair Shipyard in Šibenik and in the Base Kuline, and the speedboats of the Armed Boats Squadron of Dubrovnik composed the core of the future Fleet of the Croatian Navy. During the Homeland War the Croatian Navy conducted a series of successful operations such as the battle in Split Channel on 14 and 15 November 1991, defeating the Yugoslav Navy and pushing its vessels towards its bases in the islands of Lastovo and Vis and disabling or sinking eight ships.

The Yugoslav Navy left the Lora Port in January 1992 and the islands of Vis and Lastovo four months later. In the period 1992-1995 the Croatian Navy took part in all operations in the littoral area (the liberation of the south of Croatia, in the Operation "Maslenica" and in the final operations of the Croatian Army. The Croatian Navy marks 18 September as its Service Day.

THE FIRST AIR FORCE UNITS

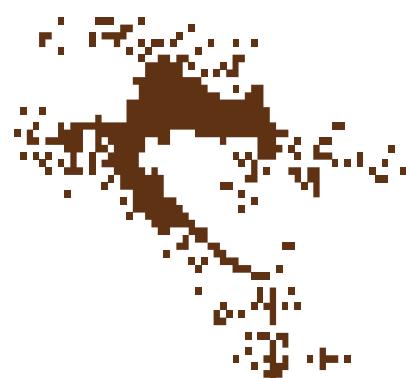
The Croatian air forces in summer 1991 relied on a few recreational and agricultural aircraft, which were organised in air platoons assigned to and supporting the units of the Croatian National Guard. The first air force units were organised in Sinj, Čakovec, Osijek and Split. In early June 1991 the members of the Sinj and Split flying clubs, assigned to the 4th Guards Brigade, performed the first sortie. Late June saw the establishment of the First Light Combat Aircraft Multirole Squadron Čakovec.

In October 1991 an Air Force Platoon was established in Slavonski Brod and Osijek, under the Operative Zone Osijek. The Platoons were stationed in the Đakovo airport and provided support to the local land forces, combat and delivery of humanitarian assistance to Vukovar.

The first air force units ingeniously employed improvised barrel bombs, boosting the morale of the Croatian defenders. In September 1991 the Croatian Army took over the air bases and airports of Lučko, Pula and Divulje and the Pleso Air Base in December, paving the way for the establishment of the Croatian Air Force Bases commands and of the first air squadrons. The air defence system was being developed parallelly, first in Bjelovar, Zagreb and Varaždin, upon the seizing of the radar appliances from the JNA barracks which was the basis for the radar posts and the air space surveillance system. The initial phase of the development of the air force and air defence was concluded with the establishment of the Croatian Air Force and Air Defence Command on 12 December 1991.

The early days of the defence and the establishment of the Croatian Air Force were marked by unique feats, such as the arresting of the Mi-8 helicopter, which landed at Lučko on 23 September 1991, the flyover by the Croatian pilots from the Yugoslav Air Force – Rudolf Perešin (flew in the MIG 21 R aircraft from the Bihać Air Port to Austria, Danijel Borović (in February 1992), Ivan Selak and Ivica Ivandić on MiG 21bis from the Užice Airport in May 1992. The MIGs were the backbone of the first fighter aircraft squadron. Albeit modest in range, the early operations of the Croatian Air Force had an immense psychological effect.

In late 1991 the Croatian Air Force and Air Defence had 36 aircraft, a helicopter, six radars, 180 pilots, 700 members of the Air Space Surveillance and Control Battalion and of the aeonautical technical service, three air bases and the Aeronautical Technical Centre in Velika Gorica. Two years later it incorporated the Mig-21 bis fighter aircraft, the Mi-24D/V assault helicopter and the MI-8MTV transport helicopters. The systematic training of the flying and technical personnel and the practice during the inter-service exercises prepared the Croatian Air Force and Air Defence for full-range participation in the liberating operations of the Croatian Army.

Velika Gorica.¹⁵ Do kraja 1993. u sastav HRZ-a i PZO-a ulaze borbeni avioni MiG-21bis, borbeni helikopteri Mi-24D/V i transportni helikopteri Mi-8MTV. Sustavnom izobrazbom letača i tehničara te uvježbavanjem tijekom međugraničkih vježbi stvarali su se uvjeti i mogućnosti za potpunu uporabu HRZ-a i PZO-a u planiranim oslobodilačkim operacijama Hrvatske vojske.

POTPISIVANJE SARAJEVSKOG SPORAZUMA I RAZMJESTAJ MIROVNICH SNAGA UN-A

Međunarodno je posredovanje počelo na samom početku oružane agresije na Hrvatsku. Europska zajednica politički je posredovala još od lipnja 1991., a od rujna u Hrvatskoj je raspoređena i promatračka misija (*European Community Monitoring Mission – ECMM*).¹⁶ No, do kraja 1991. svi naporci u cilju smirivanja ratnih djelovanja nisu imali većeg učinka. Dotad ih je potpisano trinaest i to neuspješno. Godina 1992. počela je potpisivanjem sporazuma o potpunom prekidu vatre. Sklopljen je 2. siječnja 1992. u Sarajevu, a potpisao ga je s hrvatske strane ministar obrane Gojko Šušak, s agresorske strane general Andrija Rašeta, a kao predstavnik međunarodne zajednice Cyrus Vance. Bio je to kraj prve faze Domovinskog rata. Neprijatelj je u tom trenutku pod okupacijom držao oko 17 300 četvornih kilometara hrvatskog državnog teritorija.¹⁷ Hrvatska obrana napokon je dobila priliku za kraći predah i poduzimanje mjera za jačanje svoje borbene spremnosti.

Primirje je bilo preduvjet za početak mirovne operacije i dolazak mirovnih snaga UN-a u Hrvatsku. Prijedlog mirovne operacije UN-a bio je predložen javnosti u prosincu 1991. Budući da je u izradi plana sudjelovao američki diplomat Cyrus Vance, osobni izaslanik glavnog tajnika UN-a, u javnosti je poznat kao Vanceov plan. Prihvatile su ga sve strane u sukobu: Vlada RH, jugoslavenska odnosno srpska Vlada i vojska, a napisljeku i predstavnici mjesnih Srba koji su se najviše opirali njegovu prihvaćanju.

¹⁵ http://www.osrh.hr/#rubData/HTML/HR/O%20NAMA/HRZ/00_20140220_Op%C4%87enito_o_HRZ-u_i_PZO-u_v4/Op%C4%87enito_o_HRZ-u_i_PZO-u_HR.htm
(Pregledano 22.travnja 2021.)

¹⁶ <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=15884>

¹⁷ 20 godina OSRH / 20 Years of the CAF, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila, Zagreb, 2011.

¹⁸ Rakić, Rajko; Dubravica, Branko: Kratak pregled vojnih djelovanja u Domovinskom ratu 1991. – 1995., Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Oružane snage Republike Hrvatske, Hrvatsko vojno učilište "Petar Zrinski", Zagreb, 2009., str. 179.

¹⁹ <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=15884>

Na temelju tog mirovnog plana Vijeće sigurnosti UN-a usvojilo je 21. veljače Rezoluciju 743 o pokretanju mirovne operacije i slanju međunarodnih zaštitnih snaga u područja RH zahvaćena ratom¹⁸. Snage UN-a dobine su jednogodišnji mandat s mogućnošću prodljenja.

Prema temeljnoj zamisli Vanceova plana, vojne snage i promatrači UN-a bili su raspoređeni u pojedine dijelove Hrvatske označene kao "područja pod zaštitom UN-a" (UN Protected Areas – UNPA). Kao zaštićena područja bili su definirani oni dijelovi Hrvatske gdje su Srbi činili većinu ili brojčano znatnu manjinu stanovništva i gdje su "napetosti medu zajednicama dovele do sukoba". Spomenuta se područja razvojačuju, a sve se oružane snage povlače ili raspuštaju. To se odnosi i na JNA koja je trebala potpuno napustiti Hrvatsku. provedbu plana jamčile su mirovne snage UN-a (United Nations Protection Force – UNPROFOR).

U veljači 1992. uslijedila je prva velika demobilizacija hrvatskih snaga. Neke su postrojbe u cijelosti, a neke djelomično demobilizirane.

Mandat snaga UNPROFOR-a počeo je sredinom travnja 1992. godine. UNPA područja podijeljena su u četiri sektora. Sektor Jug sa sjedištem u Kninu obuhvatio je unutrašnjost sjeverne Dalmacije i istočnu Liku. Sektorom Sjever sa sjedištem u Topuskom nazvano je područje Korduna i Banovine, a sektorom Istok sa sjedištem u Erdutu područje Baranje i istočne Slavonije. U svim su trima sektorima zaštićena područja bili zapravo oni dijelovi Hrvatske koje su tad nadzirali pobunjeni Srbi. Jedino je sektor Zapad sa sjedištem u Daruvaru, koji je obuhvatio zapadni dio Slavonije, većim dijelom bio područje pod nadzorom legalnih hrvatskih vlasti, a samo manjim dijelom, oko Okučana, pod nadzorom pobunjenih Srba.¹⁹

THE SARAJEVO AGREEMENT AND THE DEPLOYMENT OF THE UN PEACE FORCE

The international mediation was initiated as soon as the armed aggression on Croatia – the European Community arrived in June 1991 and from September 1991 detached a Monitoring Mission (ECMM). The efforts to appease the war had no effect. As many as 13 ceasefire agreements were signed and disrespected. Early in 1992 in Sarajevo the Agreement on Unconditional Ceasefire was concluded, signed by the Croatian Defence Minister, Gojko Šušak, the Deputy Chief of the General Staff, Lieutenant General Andrija Rašeta for the aggressor and the Special UN Envoy Cyrus Vance, which closed the first stage of the war. At the time the aggressor controlled over 173,000 square kilometers of the territory of Croatia. The Croatian defence forces were given a moment of respite and the time to enhance their combat readiness.

The ceasefire was a condition for the peace operation and the deployment of the UN peace forces in Croatia. The operation was publicly presented in December 1991. In recognition to the contribution by the distinguished U.S. diplomat, Cyrus Vance, the U.N. Secretary General Envoy, it was referred to as the "Vance's Plan" and was accepted by all the sides in the conflict – the Croatian government, the government of Yugoslavia and Serbia respectively and eventually the opposing Serbs living in Croatia.

Based on the Plan the UN Security Council on 21 February adopted the Resolution 743 on the deployment of the 10,000- United Nations Protection Force (UNPROFOR) to the conflict areas in Croatia. The UNPROFOR received a year-long extendable mandate. The Plan entailed the deployment of the UN forces and observers to the areas of in Croatia designated as the UN Protected Areas (UNPA), mostly the areas where Serbs constituted a significant majority or minority and where the tension be-

THE HOMELAND WAR

FOTO: ŽELJKO GAŠPAROVIĆ

Snage UNPROFOR-a na zapadnoslavonskom području

The UNPROFOR in Western Slavonia

tween the two ethnicities led to conflicts. The areas were demilitarised and the armed forces withdrew or disbanded, including the JNA which was to leave the territory of Croatia. The UNPROFOR guaranteed the implementation of the Plan. Consequently Croatian forces in February 1992 underwent a first major demobilisation affecting some units partly and others completely.

The UNPROFOR mandate commenced in mid-April 1992. The UNPA were divided into four sectors - Sector South (headquartered in Knin), comprising the inland Dalmatia and east Lika; the Sector North, headquartered in Topusko, stretched over the provinces of Kordun and Banovina. The Sector East (headquartered at Erdut) comprised Baranja and east Slavonia. The three sectors coincided with the Serb-controlled areas while the Sector West (with the headquarters in Daruvar) in west Slavonia was under the control of the Croatian authorities, with only a small enclave (around Okučani) controlled by the insurgent Serbs.

Iako nije bila sasvim zadovoljna planom te svjesna njegovih nedostataka, Hrvatska ga je ipak prihvatile i provodila onoliko koliko je provedba ovisila o njoj. Za Hrvatsku je posebno nepovoljno bilo UN-ovo tumačenje da se status zaštićenih područja neće mijenjati dok se ne pronađe "sveobuhvatno političko rješenje jugoslavenske krize". Organizacija dolaska i razmještaj mirovnih postrojbi tijekom proljeća 1992. pokazali su se prilično složenim, a sve je bilo otežano i izbijanjem sukoba u BiH. To je mirovnu operaciju stavilo pred nove probleme, a poslije uvjetovalo njezino znatno proširenje i u ljudstvu i u području djelovanja.

Povlačenje JNA iz Hrvatske početkom 1992. pokazalo se kao manevar u funkciji srpske agresije na BiH. JNA je prije povlačenja dio oružja rasporedila mjesnoj srpskoj teritorijalnoj obrani i policiji. Naime, po mirovnom planu, lokalna policija bila je jedina naoružana u zaštićenim područjima. Postrojbe JNA koje su se s preostalom naoružanjem premjestile u BiH uključivale su se u ratne operacije, dok je UNPROFOR osiguravao područja pod srpskim nadzorom u Hrvatskoj. Mirovne snage UN-a bile su, po mišljenju Beograda, sigurno jamstvo protiv mogućih napada HV-a.

Nakon razmještaja UNPROFOR je u svibnju i lipnju 1992. preuzeo odgovornost za primirje na hrvatskim bojištima. Dolazak mirovnih snaga prorijedio je ratne sukobe i razorne napade na hrvatske gradove te uglavnom osigurao kakav-takov mir na svim bojištima; međutim, ostale preuzete obveze mirovne snage nisu ispunile. Nisu zaustavile povremene dalekometne udare i granatiranja hrvatskih gradova i drugih naselja uz bojišnicu. Međunarodno posredništvo nije pomoglo ni oko smanjenja teškoća u prometu zbog čega je osobito trpjela Dalmacija.

Budući da su se u nazočnosti mirovnih snaga osjećale sigurnima, srpske su pobunjeničke vlasti u zaštićenim područjima nastavile agresiju novim metodama. Nastavljen je masovni progon nesrpskog stanovništva iz okupiranih krajeva, pljačka

i uništavanje imovine te stvaranje etnički čistih područja. Namjera da se zauvijek onemogući povratak prognanika bila je više nego očita. Uništavanje domova hrvatskog stanovništva te, osobito, uništavanje kulturnih i vjerskih spomenika koji svjedoče o njegovoј višestoljetnoj nazočnosti na tom području nastavljeno je i nakon razmještaja mirovnih snaga. UNPROFOR je s vremenom postao svjестan takve zlouporabe i iako je često prosvjedovao i povremeno poduzimao akcije zaštite preostalog nesrpskog stanovništva, uglavnom je bio tek bespomoćan svjedok nasilja.

Pogrešku je UNPROFOR napravio i prihvaćanjem zatečenih lokalnih vlasti. U mirovnom je planu bila predviđena uspostava mjesne vlasti po načelu razmjerne zastupljenosti nacionalnih skupina prije rata, ali su u stvarnosti postojeće strukture priznate kao legalne. Mirovni su posrednici svojim odnosom prema pobunjeničkoj vlasti poticali kod nje osjećaj sigurnosti i tako joj davali legalnost. UNPROFOR je propustio spriječiti nastanak vojnih postrojbi na području samoproglašene "Krajine". Organizirane srpske postrojbe nisu djelovale samo unutar granica Hrvatske nego su, zajedno sa srpskom vojskom iz BiH, sudjelovale i u napadima na bihaćko područje.

Uz obrambeni rat Hrvatska je istodobno vodila i diplomatsku bitku i u svojim nastojanjima uspjeila. Dana 15. siječnja 1992. dolazi do međunarodnog priznanja Republike Hrvatske kao neovisne i suverene države. Republiku Hrvatsku tog je dana priznalo dvanaest zemalja Europske zajednice te Malta, Austrija, Švicarska, Mađarska, Norveška, Bugarska, Poljska i Kanada. Niz priznanja nastavljen je i sljedećih dana, a do kraja siječnja 1992. godine Hrvatsku su priznale 44 zemlje svijeta. Samo koji mjesec poslije, 22. svibnja, Republika Hrvatska dobila je potpunu međunarodnu afirmaciju: primljena je u Ujedinjene narode. Bila je to svojevrsna potvrda i dokaz da je Hrvatska iz ratne 1991. izšla kao pobjednica, ali i da "SAO Krajina" nikad neće postati politička stvarnost unutar njezinih granica.

THE HOMELAND WAR

Despite the reserve towards the Vance's Plan and aware of its deficiency, Croatia accepted and implemented it according to its responsibility. Croatia was not satisfied with the UN interpretation that the status of the protected area and the mission would not be altered before "an overall political conflict solution was found to the Yugoslav crisis", implying that the laws and institutions of the Republic of Croatia would not apply in the UNPAs. The arrival and deployment of UNPROFOR in spring 1992 faced difficulties, particularly as the conflict broke out in Bosnia and Herzegovina. The peace operation was faced with new problems and the forces' mandate and strength significantly enlarged.

The stipulated withdrawal of the JNA from Croatia in early 1992 turned out to be a manoeuvre in the Serbian aggression on Bosnia and Herzegovina. Before it started pulling its forces JNA distributed some weaponry to the local Serb Territorial Defence Force and Police. The Plan required that the police remained the sole armed force in the Protected Areas. JNA units moving to Bosnia with the remaining arms took part in the war operations, and UNPROFOR secured the Serb-controlled areas in Croatia and were regarded by Serbia as a guarantee against the attacks of the Croatian defence forces.

Upon deployment in May and June 1992 UNPROFOR assumed the responsibility for the truce in the Croatian battlefields, which reduced the conflicts and devastating attacks on the Croatian towns and ensured fragile peace, but other commitments were not fulfilled, such as the prevention of long-range artillery strikes against the towns and settlements within its reach. The international mediation failed to mitigate the effects of the isolation and traffic communication problems, particularly severe for Dalmatia.

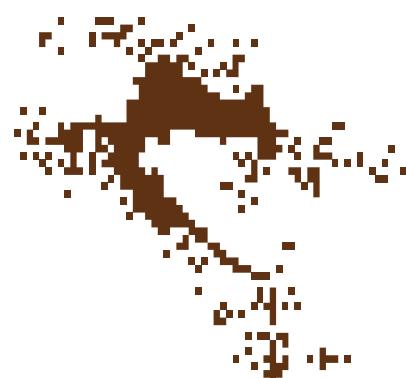
Feeling protected by the presence of the UNPROFOR the Serb authorities in the protected areas continued the aggression with new means - ex-

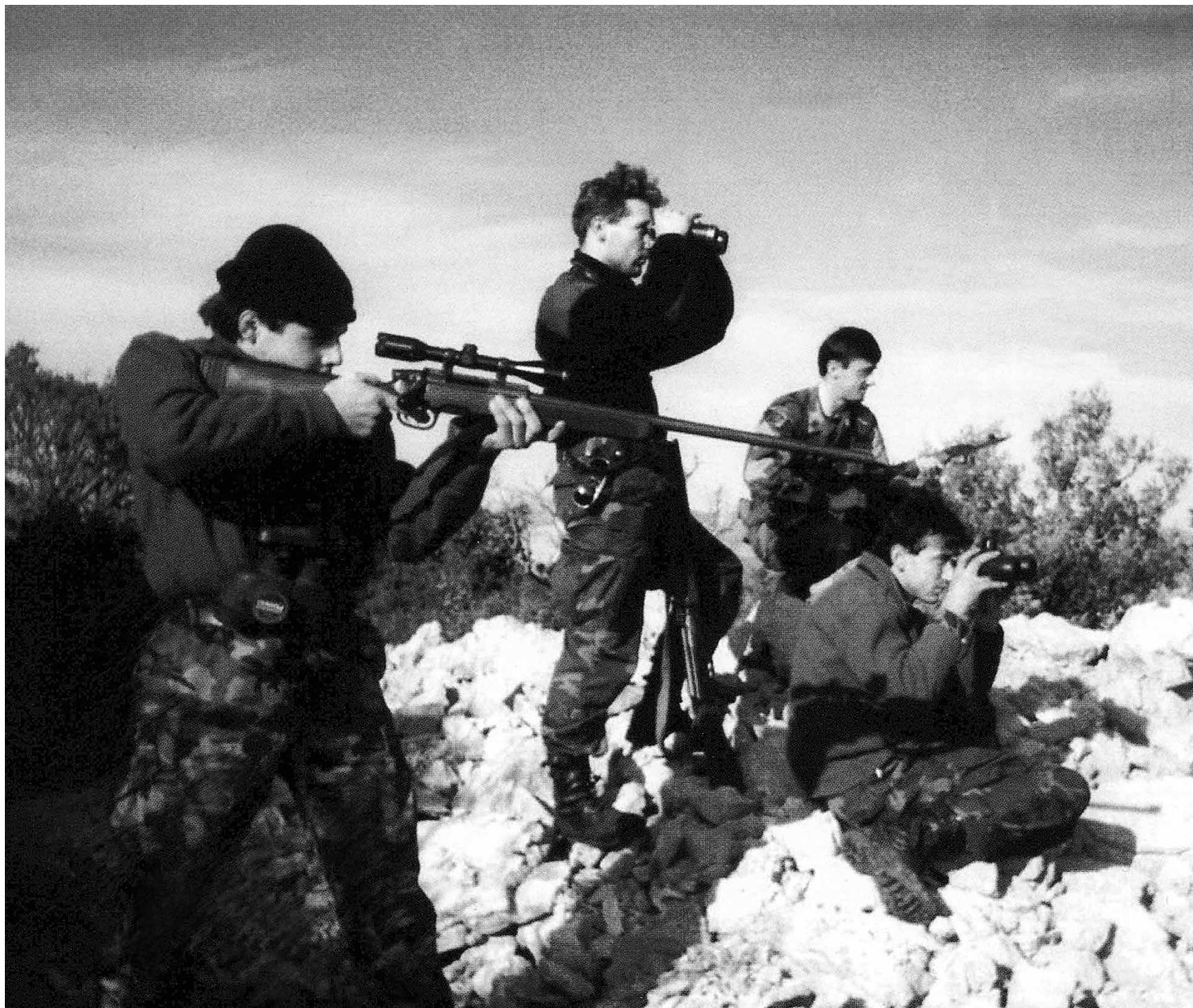
pecting the non-Serbian population, plundering and destroying their property and establishing ethnically clean areas, to intimidate the Croatians to ever return to their homes. In addition to the ethnic Croatians' homes, the cultural and religious monuments, testifying of the millennial presence of Croats in the area were torn down following the deployment of the peace forces. UNPROFOR did realise the abuse of its presence over time, often protesting and taking actions to protect non-Serbian residents, but remained powerless witnesses of the violence.

The UNPROFOR committed a mistake by accepting the local authorities in the occupied areas. On the paper the peace plan stipulated the establishment of mixed local authorities according to the national proportionality before the war, but instead the existing authorities were recognised as legal. By doing so the peace forces gave credibility to the insurgent forces and instilled the sense of safety in them.

The UNPROFOR failed to prevent the establishment of military units in the area of the self-proclaimed Krajina. The organised Serbian units were not only engaged in the actions in Croatia but also assisted the Bosnian Serb army in the attacks on the Bihać area.

Parallelly with the defence war the Croatian authorities led a successful diplomatic battle, crowned by its international recognition on 15 January 1992 as an independent and sovereign state by twelve countries of the European Communities, Malta, Austria, Switzerland, Hungary, Norway, Bulgaria, Poland and Canada. It was followed by a wave of official recognitions by more countries in the following days - 44 by the end of January. The definitive international confirmation was won with the reception of the Republic of Croatia into the United Nations in May 1992. It was also a proof of the victory in the battlefields in 1991 and that the "Serbian Autonomous Region Krajina" would never become an entity within the Croatian borders.

Pripadnici 2. gardijske brigade na Dubrovačkom bojištu

The members of the 2nd Guards Brigade in the Dubrovnik Battlefield

FOTOARHIVA UDRUŽEĆ. GBR

VOJNE OPERACIJE OD 1992. DO 1995.

Imajući u vidu neučinkovitost mirovnih snaga te svjesna činjenice da postojiće stanje ide na ruku pobunjenim Srbima jer podržava rezultate agresije, Hrvatska je u razdoblju od 1992. do 1995. svoja stalna diplomatska nastojanja kombinirala s manjim munjevitim oružanim operacijama na okupiranom području. Počinje druga faza Domovinskog rata i niz oslobođilačkih operacija kojima će se promijeniti strateški odnosi snaga.

Hrvatske postrojbe već u veljači 1992. poduzimaju akcije oslobođanja okupiranih mesta na Banovini, a u ožujku i područje u zaledu Šibenika između rijeka Čikole i Krke. U operaciji Jaguar sredinom svibnja 1992. godine Hrvatska je vojska oslobođila brdo Križ u zadarskom zaledu s kojeg su srpski teroristi ugrožavali promet Jadranskom magistralom. Sredinom lipnja hrvatske su snage brzim udarom oslobođile i Miljevačku visoravan s koje su pobunjeni Srbi granatirali Šibenik i okolna mjesta. Oslobođeno je okupirano područje na kojem se nalazilo sedam miljevačkih sela.

MILITARY OPERATIONS IN THE PERIOD 1992 - 1995

Given the inefficiency of the peace forces and the acceptability of the situation for the insurgent Serbs Croatia complemented the diplomatic efforts with small-scale rapid operations in the occupied areas. This was the second phase of the Homeland War (1992-1995), that was to conclude with a series of liberating operations which reversed the strategic balance of forces. In February 1992 the Croatian forces undertook the liberating operations in the Banovina region, and a month later in the area between the Čikola and Krka region in the Šibenik hinterland. Two months later the Croatian units liberated the mount Križ in the close vicinity to Zadar, from which the Serb extremists threatened the circulation along the Jadran expressway.

Oslobađanje juga Hrvatske i deblokada Dubrovnika tekli su postupno od travnja do kraja listopada 1992. i tад je provedeno nekoliko vojno-redarstvenih akcija u ograničenom vremenu. Već tijekom svibnja 1. i 4. gardijska brigada oslobadaju područje od Čepikuća do zaleđa Slanog. Hrvatske su snage u zajedničkoj akciji s Hrvatskim vijećem obrane uspjele u lipnju 1992. u akciji Čagalj odbaciti neprijatelja iz doline Neretve čime je otvoren put prema Dubrovniku. Nakon toga u srpnju su uslijedila napadna djelovanja na Južnom bojištu i operacija Tigar u kojoj su 1. i 4. gardijska brigada, bojna Zrinski te dubrovačka 163. brigada uspjele iz višemjesečne blokade osloboditi Dubrovnik, a neprijateljske su snage odbačene petnaestak kilometara u unutrašnjost BiH prema Trebinju.

No, za potpunu je sigurnost Dubrovnika bilo potrebno provesti u njegovu zaleđu još neke akcije te je krajem srpnja i početkom kolovoza jedna uspješno izvedena južno od Popova polja, da bi napisljetu u listopadu hrvatske postrojbe izvršile pomorski desant u okupirani Cavtat. Tenkovi su ukrcani u Zatonu, a pješaštvo u Sustjepanu. Desant je počeo 22. listopada 1992. po vrlo lošem vremenu i pod neprijateljskim topništvom, ali desantne snage Tigrova uspješno se iskrcavaju i nastavljuju djelovanje prema Konavlima te 25. listopada akciju uspješno privode kraju. Istodobno pripadnici 4. gardijske brigade i 163. brigade provode uspješnu akciju oslobađanja Vlaštice s koje je neprijatelj imao nadzor nad dubrovačkim područjem. Oslobođeno je više od 1200 četvornih kilometara.

Hrvatska je vojska tijekom 1992. sve više potvrđivala svoju snagu. Nije više trpjela poraze, nego preuzima inicijativu na svim bojišnicama i provodi niz uspješnih akcija i oslobađanja okupiranog teritorija te je tijekom kolovoza došlo i do veće demobilizacije pričuvnih snaga. Bio je to prvi preustroj hrvatskih snaga koji se ogledao u ukidanju nekih postrojbi i zapovjedništava te preustrojavanju nekih brigada u taktičke grupe.

In mid-June the Croatian forces launched a swift campaign liberating the Miljevci Plateau (seven villages) from which Šibenik and the surrounding areas had been shelled.

The liberation of south Croatia and deblocking of Dubrovnik was planned gradually from April to late October 1992, during which time a series of minor military and police actions were executed. In May the 1st and 4th Guards Brigades liberated the area between Čepikuće to the hinterland of Slano (Dubrovačko primorje).

Joining the efforts with the Croatian Defence Council (HVO) they managed to push the aggressor from the Neretva valley and open the access to Dubrovnik (the campaign "Čagalj" - Jackal, 1992). In July the Operation "Tigar" by the 1st and 4th Guards Brigades, the Zrinski Battalion and the 163rd Brigade (from Dubrovnik) lifted the 7-month blockade of Dubrovnik and drove the aggressor 15 kms deeper into Bosnia and Herzegovina. However, more actions were required in the hinterland of Dubrovnik to increase the safety of the town; one such action was conducted to the south of Popovo polje in late July and early August, followed by the naval landing in the occupied Cavtat in October 1992. The tanks were embarked in Zaton and the infantry at Sustipan. The operation was launched on 22 October 1992, in adverse weather conditions and under the enemy artillery fire. The members of the 1st Guards Brigade successfully completed the operation on 25 October; the members of the 4th Guards Brigade and the members of the local 163rd Brigade liberated the Vlaštica Peak which the aggressor had used as a control point. The operations liberated more than 1,200 square kilometers .

In 1992 the Croatian military demonstrated its rising power and the defeats of the previous year were succeeded by the initiative in all battlefields. It successfully conducted of a series of liberating operations, making possible the demobilisation of the reserve forces. It was the first restructuring of the Croatian military, in which some units and commands were disbanded and some brigades were converted into tactical groups.

Obilježavanje deblokade Dubrovnika 1992. godine

Commemorating the lifted blockade of Dubrovnik, 1992

FOTOARHIVA HNGI-a

Pripadnici 4. gardijske brigade u operaciji
Maslenica početkom 1993. godine

The members of the 4th Guards Brigade in
Operation Maslenica, early 1993

FOTOARHIVA UDRUGE 4. GBR

OPERACIJA MASLENICA – PREKRETNICA DOMOVINSKOG RATA

U ranojutarnjim satima 22. siječnja 1993. hrvatske su snage pokrenule operaciju Maslenica u kojoj su istodobno oslobodile zadarsko zaleđe s Novskim Ždrilom i dijelom Velebita te područje oko HE "Peruća" kod Sinja, ukupno oko 1050 četvornih kilometara. Bila je to prva veća i po mnogočemu jedinstvena hrvatska vojno-redarstvena operacija u Domovinskom ratu koja je označila svojevrsnu prekretnicu u njegovu tijeku.

Operacija je planirana pod kodnim nazivom Gusar i izvedena u potpunoj tajnosti. U samo 72 sata i uz sudjelovanje svih triju grana OSRH oslobođena su 92 četvorna kilometra dotad okupiranog hrvatskog teritorija i ostvareni svi glavni ciljevi operacije. Jedna je od njezinih posebnosti bilo sudjelovanje gardijskih brigada: 4. te dijelova 1., 2., 3. i 9. čija se uloga pokazala ključnom. Svaka je na svoj način pridonijela i uspjehu same operacije i očuvanju dostignutih borbenih položaja, iako su neke bile tek u osnivanju, a druge

OPERATION "MASLENICA" – A TURNING POINT IN THE HOMELAND WAR

The Croatian forces launched the Operation Maslenica at dawn of 22 January 1993, liberating a total of 1050 square kilometres of the Zadar hinterland, including the Novsko Ždrilo strait, Velebit Mountain and the surrounding area of the Peruća Dam. It was the first major-scale military and police operation and a turning point of the Homeland War. Codenamed "Gusar" (Pirate), the Operation Maslenica was conducted secretly by the Croatian Army, the Navy and the Air Force and Air Defence, who liberated 92 square kilometers and achieved the operation goals within 72 hours. The decisive element was the engagement of the guards brigades (the 4th Guards Brigade and components of the 1st, 2nd, 3rd and 9th Brigade). Some of them had been under establishment and some transported from remote areas and introduced into combat from movement.

They were augmented by the Special Police units, which took control over commanding heights and communications, and by the reserve units of the Croatian Army and the Home Guard units.

prebačene na bojišnicu sa stotinama kilometara udaljenih područja i uvođene u borbu iz pokreta. Uz njih su na surovim, velebitskim snijegom okovanim vрletima djelovale koordinirano i snage Specijalne policije MUP-a ovladavajući dominantnim kotama i komunikacijama, a doprinos su dale i pričuvne brigade HV-a te domobranske pukovnije.

Hrvatska vojska i policija u napadna su djelovanja krenule iz nekoliko pravaca i već prvog dana oslobođeni su Rovanska, Maslenica, Novsko Ždrilo, Podgradina, Islam Latinski, Islam Grčki i Kašić. Idućih je dana oslobođena i zračna luka "Zemunik" te brojna mjesta zadarskog zaleđa. Strateški iznimno važno bilo je i preuzimanje nadzora nad širim područjem Veličke i Male Bobije, Tulovih greda i Malog Alana, ključnih položaja na Velebitu s kojih su hrvatske snage mogle nadzirati Obrovac, Gračac, Benkovac. Do završetka operacije oslobođeno je cijelo područje "ružičaste zone" u zadarskom zaleđu i osiguran strateški bitan prostor Novskog Ždrila.

Premda su glavni ciljevi operacije ostvareni u vrlo kratkom vremenu, zbog pritiska međunarodne zajednice 25. siječnja zaustavljeno je hrvatsko napredovanje nadomak Obrovcu i Benkovcu. Neprijatelj je to iskoristio za pojačanje svojih snaga i protunapad pa su borbe potrajale još nekoliko dana. No, hrvatske su snage, ojačane postrojbama koje su helikopterima prebačene iz Slavonije, zadržale do stignute crte. Bio je to dotad prvi helikopterski desant postrojbi HV-a. Pobjeđen taktički i operativno unatoč brojčanoj nadmoći, neprijatelj na završetku operacije pribjegavao je još jednom očajničkom potezu. U znak odmazde 27. siječnja prijeti rušenjem brane "Peruća". Unatoč aktiviranju 30 tona eksploziva, oštećena brana nije popustila. Katastrofa koju bi izazvao vodenim val izbjegnuta je, a snage Hrvatske vojske sprječile su daljnje neprijateljsko napredovanje i ubrzo ovладale kompletnim područjem. Borbe do kraja ožujka i okončanja operativnih djelovanja na širem području zadarskog zaleđa nisu, nažalost, prošle bez žrtava. Svoje je živote za domovinu položilo 127 hrvatskih vitezova, a 158 ih je ranjeno.

Zahvaljujući spremnosti i sposobnosti gardijskih brigada te Specijalne policije u izvođenju borbenih djelovanja, uspješnost operacije bila je višestruko zajamčena. Upravo u operaciji Maslenica neprijatelj je doživio prvi veći poraz u nizu onih koji će uslijediti do njegova potpunog sloma. Hrvatski sjever i jug ponovno su povezani. Pontonski most izgrađen nedaleko od srušenog osigurao je ponovno prometovanje Novskim Ždrilom do izgradnje novog Masleničkog mosta. Hrvatskom je narodu vraćena nada i dostojanstvo, no ono što je možda bilo i najvažnije, bio je to početak stvaranja vojne sile spremne donijeti slobodu cijeloj Hrvatskoj.

NEUČINKOVITOST MIROVNIH SNAGA

U rujnu 1993. hrvatske su vojne i policijske snage iznenadnom akcijom Medački džep potisnule iz Počitelja, Čitluka i Divosela srpske pobunjenike koji su otuda gađali Gospic i okolicu. Udarnu su snagu činile 9. gardijska brigada i Specijalna policija MUP-a koje su zadaću izvršile prema planu. Neprijatelj je odbačen od Gospica i ugroženih prometnica prema Karlobagu i Perušiću, a hrvatske su snage skratile Ličku bojišnicu i ojačale svoje položaje na Velebitu. Hrvatska vojska nastavila je 1994. redovite zadaće čuvanja crte razdvajanja ne bilježeći veća bojna djelovanja, ali se težišno usmjeravajući na obuku, vojne vježbe i jačanje borbene spremnosti. Napor usmjereni prema mirnom povratku okupiranih područja i dalje su nastavljeni te je pod pokroviteljstvom međunarodne zajednice 29. ožujka 1994. između predstavnika Vlade RH i predstavnika pobunjenih Srba potpisani Zagrebački sporazum o prekidu bojnih djelovanja na bojištu i razdvajaju snaga.²⁰ Ni taj sporazum, koji je uz ostalo predviđao i razvojačenje u područjima pobunjenih Srba i stvaranje uvjeta za

20 (N. N.): Potpisani sporazum o prekidu vatre, *Hrvatski vojnik*, br. 61, 8. travnja 1994., str. 4. – 5.

The Croatian Army and police launched offensives from several directions, liberating Rovnjska, Maslenica, Novsko Ždrilo, Podgradina, Islam Latinski, Islam Grčki and Kašić the very first day of the Operation, followed by the liberation of the Zemunik Airport and a number of other localities in the hinterland of Zadar. The strategically crucial achievement was the control over the wider area of Velika and Mala Bobija, Tulove grede and Mali Alan – the key positions in Velebit Mountain, overlooking Obrovac, Gračac and Benkovac. By the end of the Operation the Croatian forces liberated the entire “pink” area in the hinterland of Zadar and another strategically vital locality – the Novsko Ždrilo Strait.

Although the main objectives were fulfilled within a short time span, the advancing of the Croatian forces towards Obrovac and Benkovac was halted owing to the pressure from the international community. The aggressor forces profited from the moment to reinforce the units and undertake a counteroffensive, which extended the warfare for several more days. The Croatian troops were reinforced with the units transported by helicopters from Slavonia (the first helicopter landing by the Croatian forces) and maintained the reached line.

Defeated tactically and operationally despite the dominance in manpower, the aggressor on 27 March resorted to a desperate move, threatening to destroy the Peruća dam and create a major disaster from tidal wave. 30 tons of explosives were activated but only damaged the dam, and the Croatian defenders halted the aggressor's advancing and soon took control of the entire area.

Unfortunately, the operations conducted in the wider Zadar hinterland till late March took their sad toll as well (127 Croatian defenders lost their lives and 158 were wounded).

The readiness and the combat capabilities of the guards brigades and the special police units led to success of the Operation, which brought the first major defeat for the aggressor. The Croatian territory was rejoined with a pontoon bridge

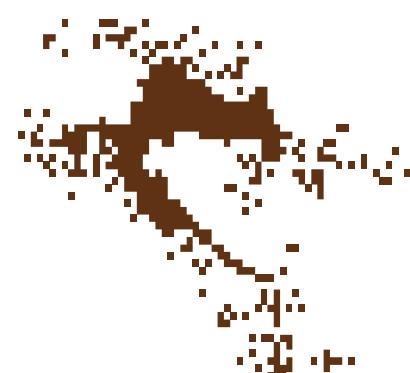
laid at Novsko Ždrilo (adjacent to the collapsed Maslenica bridge site). What is more, the Operation returned hope and dignity to the Croatian people and was a step towards the military force capable of winning freedom to the country.

INEFFICIENT PEACE FORCES

In September 1993 the Croatian military and police forces undertook a swift campaign “Medački džep” driving the Serb forces from the villages in the surrounding area of Gospic (Počitelj, Čitluk and Divoselo) from where the town was shelled. The main force was the 9th Guards Brigade and the Special Police of the Ministry of the Interior, and managed to drive the aggressor further off Gospic and the vital road towards Karlobag and Perušić, reduce the frontline of Lika and reinforce their positions in Velebit Mountain.

During 1994 the Croatian military maintained the reached separation line without major campaigns and was focussed on the training, military exercises and combat readiness enhancement. The efforts towards peaceful restoration of the occupied zones were continued. The Zagreb Ceasefire, negotiated by the international community and signed on 29 March 1994 by the Croatian government and the local Serb authorities aimed at achieving a lasting cessation of hostilities and separation of forces, as well as demilitarisation of Serb-held areas and the conditions for the return of the refugees. The Agreement also stipulated the demilitarisation of the Serb-controlled areas and the return of refugees but was not respected by the Serb forces. The criticism addressed the UNPROFOR's inefficiency and unfulfilled commitments under the mandate culminated with Croatia's warning to cancel the mandate.

In such circumstances, bound by the provisions of the Zagreb Agreement, the Croatian forces kept aside from the situation in Bosnia and Herzegovina, particularly the town of Bihać, which was in dire situation. In September 1994 the Serbs of Bosnia intensified the pressure on Bihać (the UN PA) depleting the defences of the Army of Bosnia

povratak prognanika, nije ispoštovan. Bilo je to i vrijeme sve glasnijih primjedbi na neučinkovitost snaga UNPROFOR-a i njihovo neispunjavanje obveza u skladu s preuzetim mandatom, da bi naposljetku Hrvatska zauzela stajalište da će otkazati mandat mirovnih snaga.

FOTOARHIVA UDRUGE 7. GBR

Položaji 7. gardijske brigade na Dinari

The positions of the 7th Guards Brigade in Dinara Mountain

U takvim okolnostima i s obzirom na to da su poštivale Zagrebački sporazum, hrvatske snage nisu se mogle mijesati u rješavanje stanja u susjednoj BiH, točnije Bihaću, koji se nalazio u sve bezizlaznijoj situaciji. Naime, u jesen 1994. pritisak bosanskohercegovačkih pobunjenih Srba na Bihać, zaštićeno područje UN-a, bio je sve jači, a obrambene snage Armije BiH i Hrvatskog vijeća obrane krajnjim su naporima odolijevale pritisima. Nužno je bilo nešto učiniti da pritisak Srba na Bihać oslabi jer bi se padom bihaćke enklave položaj Hrvatske u strateškom smislu bitno pogoršao. Hrvatska vojska i Hrvatsko vijeće obrane pokrenuli su stoga krajem studenog 1994. zajedničku operaciju Zima 94 s ciljem oslobođanja planinskog masiva Dinare i Livanjskog polja te vezivanja neprijateljskih snaga na to područje. Napad koji je počeo 29. studenog u popodnevnim satima ubacivanjem više borbenih skupina u neprijateljsku pozadinu bio je dodatno otežan dubokim snijegom i niskim temperaturama. Zadaća im je bila neprimjetno zauzeti što više istaknutih kota prije početka frontalnog napada. Tijekom 27 dana napad-

nih djelovanja u kojima su težišno djelovale snage 4., 7. i 5. gardijske brigade te 126. domobranske pukovnije (dp) i 114. brigade neprijatelj je potpuno poražen i oslobođeno je područje od 200 četvornih kilometara. Veći je dio Livanjskog polja došao pod nadzor HV-a i HVO-a. Uspjesi na području Dinare i Livanjskog polja doveli su hrvatske snage u zalede Knina čime su stvoreni uvjeti za njegovo kasnije oslobođanje. Tijekom zime na Dinari i Staretini nije bilo većih napadnih djelovanja hrvatskih snaga. Vodila se aktivna obrana, a provedena su i ograničena djelovanja u cilju postizanja povoljnijih položaja na Dinari. Tako je 7. travnja 1995. provedena napadna akcija Skok 1 u kojoj je sudjelovala 7. gardijska brigada i 126. domobranska pukovnija, a u jednom je danu oslobođeno područje od 75 četvornih kilometara. Dva mjeseca poslije (u međuvremenu je u svibnju provedena operacija Bljesak), od 4. do 11. lipnja na Dinari je provedena i akcija većih razmjera Skok 2 u kojoj je u napadnim aktivnostima sudjelovala 4. gardijska brigada, 126. dp i 1. HGZ. U osam dana akcije hrvatske su snage zaposjele položaje s kojih su mogle u potpunosti nadzirati Livanjsko polje, kao i Cetinsku dolinu i Vrličko polje u RH. Položaji na Velikom i Malom Šatoru omogućivali su nadzor sjevernog dijela Glamočkog polja te pravca Glamoč – Bosansko Grahovo. Oslobođeno je područje od oko 450 četvornih kilometara.

Svako je od tih borbenih djelovanja imalo veliku stratešku važnost koja će doći do izražaja posebno u kasnijim oslobodilačkim operacijama Hrvatske vojske. Budući da je mandat snaga UNPROFOR-a u Hrvatskoj produljen i na 1995., a nastavljeni su i brojni ekscesi na štetu Hrvatske u kojima su se mirovne snage koje su je trebale štititi potpuno neprihvatljivo ponašale, strpljenje je već bilo pri kraju. U tim se okolnostima, potaknuta prije svega neučinkovitošću međunarodnih mirovnih snaga, Republika Hrvatska odlučuje za postupno vojno oslobođanje svojeg teritorija. Uslijedila je prvo vojno-redarstvena operacija Bljesak, a koji mjesec potom i Oluja. Njihova učinkovitost i brza provedba pokazale su kolika je stvarna motiviranost te narasla snaga i moć Hrvatske vojske.

and Herzegovina and the Croatian Defence Council. The endangered strategic position of Croatia in the event of the fall of Bihać enclave to Serbs prompted a joint Croatian Army-Croatian Defence Council Operation in late 1994 – Zima 94, aimed at liberating Dinara Mountain and Livanjsko Polje and diverting the aggressor forces. The Operation was preceded by the dispatching of several battle groups behind the aggressor's lines in the afternoon and rather hostile conditions of 29 November; they were assigned with taking control of as many as prominent elevations as possible before the main attack.

In 27 days of the offensive (mainly by the forces of the 4th, the 7th and the 5th Guards Brigades and the 114th Brigade and the 126th Home Guard regiment) defeated the aggressor and liberated the area of 200 square kilometers, taking the control over the larger part of Livanjsko polje. The Croatian forces approached the Knin area and prepared the ground for its subsequent liberation.

No major attack campaigns were undertaken in the Dinara and Staretna mountains during the winter, except for limited manouevres aimed at taking the advantageus positions in Dinara Mountain (such as the Action "Leap 1" conducted by the 7th Guards Brigade and the 126th Home Guard regiment, liberating 75 square kilometers in 24 hours). It was followed by a somewhat larger 8-day operation "Leap 2" in June 1995, by the 4th Guards Brigade, the 126th Home Guard and the Croatian Guard Corps, in which the Croatian forces liberated cca 450 km² and conquered the positions enabling the control over Livanjsko polje and Cetinska dolina and Vrličko polje in Croatia, while the positions in Veliki and Mali Šator enabled the control over the north part of Glamočko polje and the communication Glamoč-Grahovo. The actions had enormous strategic importance, facilitating the subsequent operations of the Croatian forces. The UNPROFOR mandate was extended into 1995, with continued incidents featuring intollerable behaviour of the members of the peace forces and harmful for Croatia.

FOTO: DAMJAN TADIĆ

In such circumstances, annoyed by the inefficiency of the international peace forces, the Republic of Croatia opted for a military operation to liberate the occupied territory, first by the Operation "Bljesak" ("Lightning") and the Operation "Oluja" (Storm) a few months later. The swift course and the efficiency of the operations evinced the motivation and the new strength and power of the Croatian Army.

Pripadnici 4. gardijske brigade u operaciji Zima 94

The members of the 4th Guards Brigade in the Operation "Winter 94"

Operacijom Bljesak oslobođena je autocesta koja je ponovo povezala istočnu i središnju Hrvatsku

Operation "Lightning" liberated the motorway which connects east and central Croatia

FOTO: NIKŠA ANTONINI

VOJNO-REDARSTVENA OPERACIJA BLJESAK

Zapadna Slavonija ima za Republiku Hrvatsku veliku prometno-stratešku važnost. Budući da je okupirano područje presijecalo autocestu i željezničku prugu koje su spajale središnju s istočnom Hrvatskom, predstavnici hrvatskih vlasti stalno su s pobunjenim Srbima pokušavali postići političko rješenje da se ono reintegriра u ustavnopravni poredak Republike Hrvatske. Uz posredovanje međunarodne zajednice, 2. prosinca 1994. sklopljen je s pobunjenim Srbima Gospodarski sporazum kojim je, među ostalim, dogovoren za 21. prosinca otvaranje autoceste Zagreb – Lipovac.²¹ Njezinim otvaranjem dolazi do postupne normalizacije odnosa. Međutim, u travnju 1995. dolazi do ponovnog porasta napetosti kad je odlukom predsjednika pobunjenih Srba Milana Martića zatvorena na 24 sata. Incidenti su kulminirali krajem mjeseca kad su krajinski Srbi na dijelu koji je bio pod njihovim nadzorom počeli napadati automobile koji su onuda prolazili pri čemu su nekoliko hrvatskih civila ubili i nekoliko zarobili. Bio je to prijelomni trenutak za pokretanje oslobođilačke operacije Bljesak.

THE MILITARY AND POLICE OPERATION "LIGHTNING" (BLJESAK)

The western Slavonian area had a major traffic and strategic importance, and the occupied area stretched across the east-west motorway and the railway. The Croatian authorities continuously sought a political solution with the insurgents in order to restore the territory under the Croatia authority. Therefore, in December 1994 the Economic Agreement was reached with the insurgents defining the reopening of the motorway Zagreb-Lipovac on 21 December. The reopening of the motorway did normalise the situation, but April 1995 saw new tensions, with the decision on closing the motorway for 24 hours as decided by the president of the Serbian Krajina Milan Martić and with subsequent attacks on the vehicles driving along the Serb-controlled section, killing and capturing the Croatian citizens.

²¹ Hrvatski vojnik, br. 472, 24. travnja 2015. Poseban prilog Vojno-redarstvena operacija Bljesak, str. 8.

Ujutro 1. svibnja 1995. hrvatske su vojne i redarstvene snage započele munjevitu akciju oslobađanja dotad okupiranih područja zapadne Slavonije. Operacija je započela u rano jutro napadom hrvatskih snaga na južni i središnji dio zapadnoslavonskog okupiranog teritorija iz pravca Novske i Nove Gradiške. Krajnji je cilj bilo otvaranje autoceste, izbijanje na rijeku Savu i međunarodno priznatu granicu RH te ulazak u Okučane, središte neprijateljske pobune i terorističkih napada na zapadnoslavonskom području.

Na glavnim je pravcima napada djelovala 81. gardijska bojna, 5. gardijska brigada, dijelovi 1. i 3. gardijske brigade te 2. gardijske brigade i 1. HGZ-a, a u potpori pričuvne i domobranske postrojbe potpomođnute protuoklopno topničko-raketnim postrojbama, Hrvatskim ratnim zrakoplovstvom i postrojbama Specijalne policije MUP-a. U operaciji su prvi put uporabljeni i masovniji udari HRZ-a, a tenkovi dopremljeni željeznicom ulazili su izravno u borbu čime je postignuto dodatno taktičko iznenadenje neprijatelja.

Brzim udarima hrvatskih snaga s istoka i zapada presjećeno je okupirano područje zapadne Slavonije u zahvatu autoceste. Oklopno-mehanizirane postrojbe HV-a prodrle su iz smjera Novske do Vrbovljana i stavile taj dio autoceste pod nadzor, a Okučani su dovedeni u poloukruženje. Istodobno je presjećena i pod nadzor stavljena prometnica Stara Gradiška – Okučani, a potom oslobođen i Jasenovac čime je onemogućeno dovodenje pojačanja s okupiranog područja Banovine i Korduna. Snage pobunjenih Srba južno od autoceste odbačene su na teritorij Bosne i Hercegovine pod nadzorom bosanskohercegovačkih Srba, dok su snage sjeverno od crte presijecanja opkoljene i prisiljene na predaju. 18. korpus Srpske vojske Krajine (SVK) doživio je brz i potpun poraz koji su okarakterizirali kao "najveći poraz SVK-a od njenog stvaranja".

U samo 32 sata hrvatske snage koje su brojile oko 7200 vojnika i policajaca oslobođile su 500 četvornih kilometara dotad okupiranog zapadnoslavonskog teritorija te je uspostavljen nadzor nad autocestom Zagreb – Lipovac i željezničkom prugom prema istočnoj Slavoniji. Nakon gotovo četiri godine okupacije oslobođeni su Okučani.

Zločinački odgovor kao izraz nemoći i poraza pobunjenih terorista bilo je raketiranje hrvatskih gradova. Ubojni projektili pogadaju samo središte Zagreba odnoseći na desetke civilnih žrtava, dalekometnim topništvom granatirani su Karlovac, Sisak, Novska, Kutina... U borbenim djelovanjima poginula su 42 hrvatska vojnika i policajca, a 162 su ranjena.

Bljesak je bio posljednje upozorenje i posljednji poziv na mirno rješavanje situacije koji nije bio prihvачen. Hrvatska je pokazala da ima silu koja je sposobna sama oslobođiti svoje okupirane krajeve što će samo tri mjeseca poslije i potvrditi.

PRIPREME ZA POTPUNO OSLOBAĐANJE HRVATSKE

Krajem 1994. i početkom 1995. situacija na bojištima sve je više išla na štetu krajinskih i bosanskohercegovačkih Srba. Združene snage Vojske Republike Srpske (VRS) i SVK-a nisu, naime, uspjеле zauzeti područje Bihaća, dok su snage HV-a i HVO-a oslobodile strateški važan gradić Kupres, a potom zajedno krenule u nezadrživ napad na području Livanjskog i Kupreškog polja te Dinare i naposljetu oslobodile veliko područje zapadne Bosne. Kako je sredinom srpnja počeo novi žestoki napad SVK-a na zaštićenu zonu Bihaća, hrvatsko vrhovništvo uvidjelo je da pasivno čekanje raspleteta događaja može samo pogoršati odnos snaga na bojištu koji nikad dotad za hrvatske snage nije bio tako povoljan. Zbog mogućnosti pada Bihaća i ponavljanja genocida koji su snage VRS-a počinile nakon zauzimanja zaštićene zone Srebrenice, predsjednik Predsjedništva BiH Alija Izetbegović zatražio je pomoć od RH za koju je područje Bihaća imalo gotovo presudnu stratešku važnost. Tako su u Splitu 22. srpnja 1995. predsjednici Franjo Tuđman i Alija Izetbegović potpisali Deklaraciju o provedbi Sporazuma iz Washingtona²² dogovorivši pritom nastavak vojne suradnje. Temeljem tog dogovora hrvatske su snage poduzele od 25. do 30. srpnja napadnu operaciju Ljeto 95.

The events prompted Croatia to prepare the Operation "Lightning" to liberate the area. It was launched at dawn of 1 May 1995 - a hasty operation attacking the south and east part of the occupied area (from Novska and Nova Gradiška), with the aim of reopening the motorway to the traffic, reaching the river Sava with the internationally recognised border on Bosnia and Herzegovina and liberating Okučani, the centre of the insurgency in western Slavonia.

The 5th Guards Brigade, the 81 Guards Battalion and the components of the 1st, the 2nd and the 3rd Guards Brigades, and of the Croatian Guards Division, augmented by the reserve and the Home Guard units and supported by the artillery and missile units, the Croatian Air Force and the units of the Special Police.

The Croatian Air Force delivered first massive strikes in the Operation Lightning , and the tanks were delivered to the theatre by railway and immediately engaged in combat, as an additional tactical surprise for the aggressor. Swift strikes by the Croatian forces from east and west cut the occupied area of western Slavonia in the area of adjacent to the motorway. The armoured and mechanised units of the Croatian Army operated from Novska to Vrbovljani and put the portion of the motorway under control, partially surrounding Okučani. The road Stara Gradiška-Okučani was retaken as well and the town of Jasenovac liberated, thereby thwarting the reinforcements from the occupied territory of Banovina and Kordun. The Serb forces stationed south from the motorway were driven into the territory of Bosnia and Herzegovina controlled by the Serbs of Bosnia and those north from the cutting line were surrounded and forced to surrender. The 18th Corps of the Army of the Republic of Serb Krajina saw a quick and total defeat, admittedly "the worst defeat of the Army of the Republic of Serb Krajina from its establishment". Within 32 hours the Croatian forces (cca 7,200 soldiers and policemen) liberated 500 kilometers square of the occupied western Slavonian territory

and Okučani and regained control over the motorway Zagreb – Lipovac and the railway towards eastern Slavonia. The aggressor responded by shelling ruthlessly the Croatian towns. Zagreb as the capital itself was not spared, and tens of its residents were hit or even killed. Karlovac, Sisak, Novska, Kutina and others were shelled from long-range artillery. A total of 42 Croatian soldiers and policemen were killed and 162 wounded.

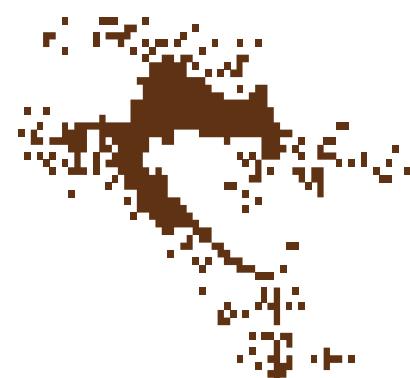
The Operation "Lightning" was the last warning and appeal for peaceful solution of the situation but was declined. It showed Croatia's strength to liberate its occupied territory by its own forces, which was definitely proved three months later.

TOWARDS LIBERATION

In late 1994 and in early 1995 the situation in the battlefields reversed as the joint forces of the Army of Republika Srpska and the Army of the Republic of Serb Krajina failed to seize the Bihać area, whereas the Croatian forces liberated Kupres, a small town with strategic importance and launched an unstoppable offensive in Livanjsko and Kupreško polje and in Dinara Mountain, liberating a large area of western Bosnia. In mid July the Serbian forces undertook a new fierce attack on the UN safe area of Bihać. The Croatian government realised the favourable moment for an intervention. Also, the prospects of the fall of Bihać and another horrible genocide following the occupation of Srebrenica led the President of Bosnia and Herzegovina seek assistance from the Republic of Croatia, for which the Bihać area was of critical strategic importance.

The two Presidents signed the Declaration on renewal of the Washington Agreement in Split on 22 July 1995 and agreed to widen and strengthen the military co-operation. Based on the Agreement the Croatian forces undertook an offensive known as "Ljeto 95", from 25 – 30 July.

The combat operations "Zima 94" ("Winter 94"), Skok 1 ("Leap 1") and "Skok 2" ("Leap 2"), whereby the Croatian forces seized the outposts in Dinara and Staretina mountains, preceded the Operation Summer 95", liberating the wider areas and the towns of Bosansko Grahovo and Glamoč, which paved the way for the liberation of the occupied areas in the Republic of Croatia.

Borbene operacije Zima 94, Skok 1 i Skok 2 u kojima su hrvatske snage ovladale istaknutim položajima na Dinari i Staretini bile su uvod u operaciju Ljeto 95 u kojoj su oslobođeni Bosansko Grahovo i Glamoč te njihova šira okolica. Upravo su njihovim zauzimanjem stvoreni preduvjeti za oslobođanje područja RH pod srpskim nadzorom. Cilj operacije bio je razbiti neprijateljske snage istočno od Livanjskog polja, a njihovo dalekometno topništvo prisiliti na povlačenje u dubini čime bi se povećala sigurnost Livna i Kupresa, zaustaviti neprijateljsku ofenzivu na Bihać, oslobođiti Bosansko Grahovo i Glamoč te stvoriti preduvjet za oslobođanje Knina i ostalog okupiranog područja sjeverne Dalmacije i Like.

Operacija je započela u pet ujutro jakim topničkim i raketnim djelovanjem. Glavne snage, koje su činile 7. gardijska brigada i dio 114. brigade, bile su raspoređene smjerom Crni Lug – Bosansko Grahovo, a na drugom su smjeru napada prema Glamoču sa Šator planine bile raspoređene snage 81. gardijske bojne, 1. HGZ-a i dijelovi 1. gardijske brigade. Iako je u početku neprijatelj pružao jak otpor, trećeg dana operacije hrvatske snage 4. i 7. gardijske brigade oslobođaju Bosansko Grahovo čime je presječena vitalna komunikacija Knin – Drvar.

Na drugom pravcu napada hrvatske snage idućeg dana ulaze u Glamoč te nastavljaju do istočnog ruba Glamočkog polja gdje zauzimaju položaje. Svi su zacrtani ciljevi operacije u cijelosti ostvareni, a oslobođeno je oko 300 četvornih kilometara. Neprijateljske su snage na sjeveru Dalmacije dovedene u poluočruženje sa samo dva izlaza od kojih ni jedan nije bio posve siguran, i to Knin – Otrić – Srb te Obrovac – Gračac. Uspjesi i novozauzeti položaji na Livanjsko-dinarskoj i Glamočkoj bojišnici otvorili su put hrvatskim snagama prema Kninu i njegovo oslobođanje u operaciji koja je vrlo brzo uslijedila.

The objective of the operation was to disrupt the aggressor forces to the east of Livanjsko polje and drive his artillery forces deeper behind to secure Livno and Kupres, halt the aggressor offensive on Bihać, liberate Bosansko Grahovo and Glamoč and thereby enable the liberation of Knin and of the remaining occupied areas of northern Dalmatia and Lika.

The Operation was launched at 5 am, with heavy artillery and missile fire. The main forces (the 7th Guards Brigade and a component of the 114th Brigade) were deployed along the route Crni Lug- Bosansko Grahovo, and the forces of the 81st Guards Battalion, the Croatian Guards Division and the components of the 1st Guards Brigade operated on the route from Šator planina towards Glamoč. The components of the 9th and 4th Guards Brigade were introduced later.

The aggressor initially offered strong resistance, the forces of the 4th and the 7th Guards Brigades liberated Bosansko Grahovo, cutting the vital communication Knin-Drvar.

A day later the Croatian forces stationed along another route of attack entered Glamoč and took positions along the eastern boundary of Glamočko polje, having liberated 300 square kilometers and fulfilled the objectives. Meanwhile the Serb forces in northern Dalmatia were partially surrounded and left only two no-safe exits (Knin-Otrić-Srb and Obrovac-Gračac).

The exploits and the new positions in the Livno-Dinara and Glamoč battlefields cleared the route towards Knin and created the conditions for its prospective liberation.

22) Nazor, Ante: *Velikosrpska agresija na Hrvatsku 1990-ih (Republika Hrvatska i Domovinski rat: pregled političkih i vojnih događaja 1990., 1991.-1995./1998.) / Greater-Serbian aggression against Croatia in the 1990s (The Republic of Croatia and the Homeland war: overview of political and military developments 1990, 1991-1995/1998)* [prijevod na engleski Janko Paravić], Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata, Zagreb, 2011., str. 141.

Hrvatski položaji na
planini Dinari

Croatian positions in
Dinara Mountain

FOTO: DAMJAN TADIĆ

Pokret postrojbi Tigrova tijekom operacije Oluja

The units of the "Tigrovi" Brigade in movement
during the Operation "Storm"

FOTOARHIVA UDRIJE TIGROVA

VOJNO-REDARSTVENA OPERACIJA OLUJA

Hrvatsko vrhovništvo nije dvojilo o tome da neće doći do mirne reintegracije okupiranih područja te je na sastanku na Brijunima 31. srpnja 1995. donesena konačna odluka o pokretanju operacije Oluja. Zadnji pokušaji političkog dogovora i mirnog razrješenja pitanja okupiranih područja, na inzistiranje predstavnika UN-a i Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji, održani su 3. kolovoza 1995. u Genthodu kod Ženeve. Delegacija pobunjenih Srba još je jednom, po tko zna koji put, odbila prijedlog hrvatske delegacije o neodgovornoj mirnoj reintegraciji okupiranih područja u državnopravni okvir RH. Time je nestala i posljednja politička prepreka za pokretanje operacije Oluja.

Idućeg su dana, 4. kolovoza, hrvatske postrojbe dobine zapovijed da u 5:00 sati započnu napadna djelovanja... Temeljna je zamisao operacije bila: istodobnim napadom na više smjerova (31 pravac), probiti obranu pobunjenih Srba, osloboediti cjelokupno okupirano područje sjeverne Dalmacije, Like, Korduna i Banovine i izbiti na međunarodno priznate granice RH s BiH, uz istodobnu odsudnu obranu istočne Slavonije i krajnjeg juga Hrvatske, te spriječiti srpsko osvajanje zaštićene zone Bihaća.

MILITARY AND POLICE OPERATION “STORM”

Realising that the occupied areas could not be reintegrated peacefully, the Croatian government and at the meeting in the Brijuni islands held on 31 July 1995 made the definite decision on the launching of the Operation “Storm”. The last attempt to reach a political agreement and solution on the issue, on the insistence of the UN and the International Conference on Former Yugoslavia, was made at Genthod, Geneva on 3 August 1995, with the attendance of the representatives of the insurgents, who refused the proposal by the Croatian delegation on unconditional reintegration into the sovereignty of the Republic of Croatia, thus removing the last obstacle for the Operation. At 5 am on 4 August the Croatian units were given the order to attack. The Operation intended to simultaneously attack along 31 directions to disrupt the Serbs' defence and liberate the occupied areas of northern Dalmatia, Lika, Kordun and Banovina and to reach the internationally recognised border on Bosnia and Herzegovina, maintaining persistent defence of eastern Slavonia and the southernmost part of the country and obstruct Serbs from occupying the Protected Area of Bihać.

Ključne su zadaće u prvoj fazi operacije bile ovladavanje prilazima Kninu, prijevojima na Velebitu i Ljubovu te proboj na smjeru napada 1. gbr (Glibodol – Plitvice – Tržačka Raštela) i 2. gbr (Gora – Banski Grabovac – Obljaj). Glavni napadi planirani su na smjerovima Bosansko Grahovo – Knin i Josipdol – Plaški – Tržić s ciljem razbijanja srpskih snaga na dva dijela, spajanja sa snagama 5. korpusa Armije BiH i oslobođanje Knina, središta srpske pobune. Nakon proboga prve crte obrane pobunjenih Srba, u drugoj fazi operacije trebalo je uvesti svježe snage i nastaviti napad prema državnoj granici RH s BiH.

Nakon početnog djelovanja snaga HRZ-a i uništenih neprijateljskih sustava veze te topničke pripreme po vojnim ciljevima, na svim smjerovima napada hrvatske su snage krenule u akciju istodobno iz tridesetak pravca na bojišnici dugoj gotovo 700 kilometara. Udarnu snagu na glavnim pravcima napada činile su gardijske brigade potpomognute 1. HGZ-om, Specijalnom policijom MUP-a te domobranskim i pričuvnim postrojbama.

Na glavnom smjeru napada s Dinare u pravcu Knina udarna je snagu činila 4. i 7. gardijska brigada. S Velebita u pravcu Knina djelovale su postrojbe 9. gardijske brigade i Specijalne postrojbe MUP-a. Helikopterskim je desantom duboko u neprijateljsku pozadinu ušao 1. HGZ. Sjevernije, s područja Kapele preko Slunja, Rakovice, Titove Korenice i Plitvica, udarna je snaga bila 1. gardijska brigada. Za zauzimanje Ljubova i neutraliziranje neprijateljske zračne baze u Udbini bila je zadužena 9. gardijska brigada. Te su zadaće težišno bile u zoni odgovornosti ZP-a Split i ZP-a Gospic.

Zadaća ZP-a Split bila je razbiti snage 7. korpusa SVK-a i oslobođiti okupirano područje sjeverne Dalmacije. Snage su bile podijeljene u četiri operativne grupe – Zadar, Šibenik, Sjever i Sinj, s tim da je glavna snaga bio OG Sjever s 4. i 7. gardijskom brigadom HV-a koje su već u operaciji Ljeto 95 stvorile preduvjete da s vrhova Dinare krenu prema Kninu. Glavni napad snaga planiran je na pravcima Bosansko Grahovo – Knin, Jasenice – Muškovci i Uniški doci – Uništa – Kijevo. Planirano je i presijecanje komunikacija Knin – Gračac i Obrovac – Gračac, s ciljem okruženja i oslobođenja Knina.

Zadaća ZP-a Gospic bilo je razbijanje obrane Ličkog korpusa SVK-a, presijecanje srpskih snaga u širem području Plitvičkih jezera, te na crti Kapela Korenička – Tržačka Raštela spajanje sa snagama 5. korpusa ABiH. U drugoj fazi trebalo je oslobođiti cjelokupno područje Like i izbiti na državnu granicu s BiH. Glavni je napad planiran na smjeru Glibodol – Lička Jasenica – Saborsko – Selište Drežničko – Tržačka Raštela – državna granica. Pomoći su napadi planirani na smjerovima Čanak – Trnavac – Homoljačko polje – Ličko Petrovo Selo i Novi Lički Osik – Ljubovo – Bunić.

Između zbornih područja Gospic i Split svoju su zonu odgovornosti na Velebitu imale snage Specijalne policije MUP-a RH sa zadaćom ovladavanja područjem Mali Golić – Sv. Rok – Gračac – Prezid, presijecanja ceste Medak – Gračac, zauzimanja glavnog čvorišta veze srpskih snaga radiorelejnog objekta Ćelavac te stavljanja pod nadzor prometnice Jasenica – Zaton – Muškovci – Prezid. U nastavku operacije trebale su se spojiti sa snagama HV-a i izvršiti prodor prema granici RH s BiH u području Donjeg Lapca. Prvog su dana operacije snage Specijalne policije MUP-a RH (ukupno 1500 pripadnika i 700 u pričuvu) krenule u napad s Velebita raspoređene na glavnom i četirima pomoćnim smjerovima. Područje kretanja u napad protezalo se od Ivnih vodica i Svetog brda na zapadu do Bukve i Tulovih greda na istoku i vodilo je prema utvrđenim srpskim položajima Malom Alanu, sjevernom podnožju Velebita i prometnici Medak – Sveti Rok – Gračac – Obrovac. Snage Specijalne policije na početne su položaje, kako bi se što više približile srpskim položajima, uvedene i raspoređene pješice u najvećoj tajnosti sa svom logističkom i medicinskom potporom.

Zadaća ZP-a Karlovac bila je razbiti obranu 21. korpusa SVK-a i neutralizirati srpske topničko-raketne sustave te tako onemogućiti razaranje gradova i industrijskih kapaciteta u svojoj zoni odgovornosti, oslobođanje šireg područja Ogulina, Karlovca i Korduna te sprečavanje mogućeg protuudara srpskih snaga u međurječju Korane i Mrežnice. Nasilnim je prelaskom rijeka Kupe i Korane planirano

THE HOMELAND WAR

The principal assignments in the first phase of the Operation were to take the avenues towards Knin, the Ljubovo Pass and the passes in Velebit Mountain and to effect breakthrough along the avenue of attack of the 1st Guards Brigade (Glibodol – Plitvice – Tržačka Raštela) and of the 2nd Guards Brigade (Gora – Banski Grabovac – Obljaj). The main attacks were planned along the routes Bosansko Grahovo – Knin and Josipdol – Plaški – Tržić, with the aim of disrupting the Serb forces, joining with the forces of the 5th Corps of the Army of Bosnia and Herzegovina and liberating Knin, the centre of the insurgency. The first Serb defence line was broken out and in the second phase of the operation new forces were engaged and the state border on Bosnia and Herzegovina approached.

Following the initial successful strikes by the Croatian Air Force against the aggressor's signal centres and by the artillery preparation, the Croatian forces advanced from 30 directions simultaneously along a 70-km frontline. The main force were the guards brigades, augmented by the components of the Croatian Guards Division, Special Police of the Ministry of the Interior, the Home Guard and reserve forces.

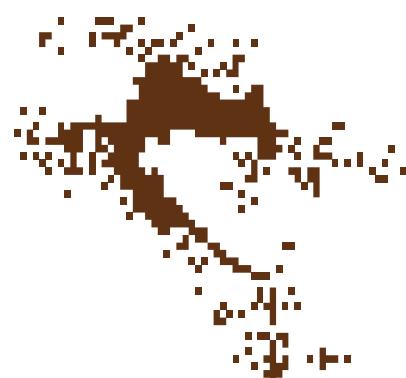
The main force on the main attack route from Dinar Mountain towards Knin were the 4th and the 7th Guards Brigades. The 9th Guards Brigade and Special Police operated on the avenue from Velebit Mountain towards Knin, while the Croatian Guards Division infiltrated deep behind the aggressor lines by helicopter. The 1st Guards Brigade was the main force to the north, from Kapela Mountain in the directions towards Slunj, Rakovica, Titova Korenica and Plitvice, and the 9th Guards Brigade was entrusted with seizing the Ljubovo Pass and neutralising the Yugoslav air base at Udbina. The operations were conducted in the zone of responsibility of the Military Districts Split and Gospic.

The forces of the Military District Split were divided into four operational groups (the Operational Groups Zadar, Šibenik, North and Sinj) tasked with disrupting the forces of the 7th Corps of the Army

of the Republic of Serbian Krajina and liberating the occupied territory of northern Dalmatia. The Operational Group North, comprising the 4th and the 7th Guards Brigades (previously creating the conditions for the descent from Dinara Mountain towards Knin). The main attack was planned along the avenue Bosansko Grahovo– Knin, Jasenice – Muškovci and Uniški Doci – Uništa – Kijevo, with the objective of cutting the communications between Knin and Gračac and Obrovac and Gračac and surrounding and liberating Knin.

The main task of the Military District Gospic was to disrupt the defence of the Lički Corps of the Army of the Republic of Serbian Krajina in the wider area of the Plitvice Lakes and join with the forces of the 5th Corps of the Army of Bosnia and Herzegovina on the route between Kapela Korenička and Tržačka Raštela. The second phase of the Operation envisaged the liberation of the entire territory of Lika and reaching the state border on Bosnia and Herzegovina. The main attack was planned along the avenue Glibodol–Lička Jasenica–Saborsko–Selište Drežničko–Tržačka Raštela–state border, and the supporting attacks on the avenues Čanak–Trnavac–Homoljačko polje–Ličko Petrovo Selo and Novi Lički Osik–Ljubovo–Bunić.

The Special Police was assigned to the area between the Military Districts Gospic and Split, and was tasked with taking over the area from Mali Golić–Sv. Rok–Gračac to Prezid, cutting the road Medak–Gračac, seizing the Ćelavac radio relay hub and the road Jasenice–Zaton–Muškovci–Prezid. They were planned to converge with the Army forces and break through towards the border on Bosnia and Herzegovina in the area of Donji Lapac. On the first day of the Operation 1,500 members of the Special Police (700 more in reserve) launched one main and four supporting attacks from Ivine vodice and Sveto brdo to the west to Bukva and to Tulove grede peak to the east. The area of the attack led to the Serb positions at Mali Alan, north Velebit and the road Medak – Sveti Rok – Gračac – Obrovac. The forces arrived and dispersed to the initial postings secretly by walk, along with the logistic and medical support, to reach as close to Serbian positions as possible.

odsjeći Turanj te potom izvršiti prođor pravcem Karlovac – Babina gora – Vojnić. Na području Plaškog plan je bio dvostrukim obuhvatom okružiti mjesto i ovladati crtom Primišlje – Obljajac – Veliki Pištenik. Nakon izvršenja tih zadaća, u suradnji s dijelom snaga ZP-a Zagreb i ZP-a Gospić, trebalo je oslobođiti cijeli Kordun i izbiti na državnu granicu s BiH. Bilo je planirano prostor Banovine okružiti iz nekoliko pravaca. Udarna snaga u pravcu Petrinje gdje je neprijatelj pružao žestok otpor i dalje prema Glini bila je 2. gardijska brigada.

Za oslobođanje Banovine zadužene su bile postrojbe Zbornog područja Zagreb i Zbornog područja Bjelovar. Njihova je zadaća bila da spremnim snagama te s ojačanjima podstožernih postrojbi GS HV-a i specijalnih snaga MUP-a razbiju obranu 39. korpusa SVK-a, oslobođe Banovinu, spoje se sa snagama 5. korpusa ABiH na širem području sela Obljaja i Žirovca te izbjiju na državnu granicu. Operaciju je trebalo provesti na trima smjerovima – prema Petrinji, Hrvatskoj Kostajnici i Glini. U prvoj fazi glavne snage zbornih područja trebale odsjeći Petrinju, uništiti ili natjerati na bezuvjetnu predaju okružene srpske snage i oslobođiti grad. Na pomoćnom su pravcu snage ZP-a Zagreb trebale pravcem Sunja – Mračaj oslobođiti Hrvatsku Kostajnicu, a u drugoj fazi oslobođiti Glinu, izbiti na crtu od Obljaja do Žirovca i spojiti se s postrojbama 5. korpusa Armije BiH.

Nakon toga hrvatske su snage trebale uništiti preostale snage 39. banjaskog korpusa SVK-a na području Zrinske gore i izići na državnu granicu. Zadaća snaga ZP-a Bjelovar bila je prijeći Savu, razbiti protivnika na desnoj obali, izvršiti napad glavnim snagama na pravcu Jasenovac – Hrvatska Dubica, a pomoćnim na pravcu Orahova – Hrvatska Dubica, oslobođiti Hrvatsku Dubicu i izbiti na cestu Hrvatska Dubica – Sunja i spojiti se sa snagama ZP-a Zagreb. Postrojbe 3. i 5. gardijske brigade za to su vrijeme bile u stanju pripravnosti na krajnjem istoku Hrvatske u slučaju eventualnih neprijateljskih pokreta te pod zapovijedanjem ZP-a Osijek.

ZP Osijek imao je obrambenu zadaću kodnog naziva Feniks čiji je cilj bio onemogućiti prođor srpskih snaga na pravcima Šid – Županja i Ernestinovo – Čepin, te stvoriti preduvjete za prelazak u napadno djelovanje na pravcu Borinačka kosa – Bobotski kanal – Trpinja.

The tasks of the Military District Karlovac comprised the disrupting the defence of the 21st Corps of the Army of the Republic of Serb Krajina and preventing the shelling of the towns and industrial facilities in its area of responsibility, liberation of the wider area of Ogulin, Karlovac and Kordun and halting possible counter-offensive in the area between the Korana and Mrežnica rivers. The fording of the rivers Kupa and Korana was planned to cut off Turanj and to enable the breakthrough along the route Karlovac – Babina gora – Vojnić.

In the area of Plaški the plan was to effect double envelopment around Plaški and establish control over the line Primišlje – Obljajac – Veliki Pištenik, liberate the entire area of Kordun and reach the state border on Bosnia and Herzegovina.

The Banovina province was surrounded from several directions. The units of the Military Districts Zagreb and Bjelovar, augmented with the units subordinated to the General Staff and with the special forces of the Ministry of the Interior were tasked with neutralising the defence of the 39th Corps of the Army of the Republic of Serb Krajina, liberating the Banovina province, converging with the forces of the 5th Corps of the Army of Bosnia and Herzegovina in the wider area of the villages of Obljaj and Žirovac and reaching the state border on Bosnia and Herzegovina. The main force along the route towards Petrinja, where the aggressor offered fierce resistance, was the 2nd Guards Brigade.

The Operation was planned along three avenues – towards Petrinja, Hrvatska Kostajnica and Gлина. In the first phase the forces were tasked with cutting off of Petrinja, destroying or forcing the surrounded Serb forces to surrender and liberating the town by the main forces of the Military District Zagreb and Bjelovar. The forces of the Military District Zagreb on the supporting route were assigned to operate along the route Sunja-Mračaj and to liberate Kostajnica and Gлина (in the second phase), reach the line Obljaj-Žirovac and converge with the units of the 5th Corps of the Army of Bosnia and Herzegovina.

Predsjednik RH dr. Franjo Tuđman i vojni zapovjednici u Operativnom središtu prate tijek operacije Oluja

The President of the Republic of Croatia Franjo Tuđman and the commanders survey the course of the Operation "Storm" in the Operations Centre of the GS

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Zadaća Južnog bojišta bila je organizacija obrambene operacije krajnjeg juga Hrvatske, kodnog imena Maestral, prema Hercegovačkom korpusu VRS-a i snagama Vojske Jugoslavije (VJ).

HRZ je tijekom Oluje pružao zrakoplovnu potporu snagama HKoV-a na pravcima napada, osiguravao protuzračnu obranu teritorija Hrvatske s težištem na prostoru Zagreb – Karlovac – Sisak – Kutina i području Sinja, obavljao izvidničke letove, prevozio kopnene snage u cilju njihova manevra i evakuirao ranjenike. U Oluji su bili angažirani njegovi cjelokupni ljudski i materijalni resursi – 17 borbenih aviona MiG-21, tri transportna zrakoplova, pet borbenih i devet transportnih helikoptera Mi-8, zrakoplov An-2 za elektroničko izviđanje i helikopter Mi-24 za elektroničko-termovizionsko izviđanje, a djelovalo se sa svih aerodroma i uzletišta u Hrvatskoj. Udari HRZ-a bili su prvotno usmjereni na utvrđene srpske vojne objekte i položaje na dominantnim kotama, središta veze, zapovjedna mjesta, skladišta, topništvo i oklopništvo srpskih postrojbi, a poslije je uglavnom pružao paljbenu potporu hrvatskim snagama u napadnim djelovanjima.

HRM je Oluju proveo u povišenom stupnju bojne spremnosti, pripremljen za aktivnu pomorsku obranu s težištem na protubrodskoj, protupodmorničkoj i protuminskoj borbi. Pomorska obrana na sjevernom i srednjem Jadranu provedena je prema zapovijedi Turs-95, a na južnom Jadranu u sklopu obrambene operacije Maestral u sastavu Južnog bojišta. Prvog je dana operacije prodor postrojbi Hrvatske vojske po dubini iznosio pet do petnaest kilometara, a neprijateljska su uporišta dovedena u okruženje ili poluokruženje. Već je drugog dana operacije izvršeno osamdeset posto planiranih borbenih zadaća. Većina je okupiranih hrvatskih gradova oslobođena, među njima u prvim danima operacije Hrvatska Kostajnica, Petrinja, Gлина, Slunj, Gračac, Obrovac, Driňš... Ulaskom snaga 4. i 7. gardijske brigade 5. kolovoza u Knin i njegovim oslobođenjem ostvaren je najvažniji strateško-politički i vojni cilj, ne samo operacije Oluja, nego i cijelog Domovinskog rata. Samo koji dan poslije i na sjevernom su dijelu bojišnice neprijateljske snage 21. kordunskog korpusa prisiljene potpisati predaju. Naime, nakon

probijanja srpskih crta na više pravaca na području Korduna i Banovine, Kordunski je korpus 6. kolovoza započeo izvlačenje. Glavni stožer HV-a zapovjedio je hrvatskim snagama da prekinu napadna djelovanja na području Vojnić – Vrginmost – Gлина zbog tvrdnji predstavnika UNCRO-a (*United Nations Confidence Restoration Operation*) da će se srpske snage predati. No, srpska je strana time htjela samo dobiti na vremenu te su istog dana borbena djelovanja nastavljena. Nakon dva dana napredovanja hrvatskih snaga vodstvo Kordunskog korpusa SVK-a pristalo je na predaju koja je potpisana u ranim poslijepodnevnim satima 8. kolovoza na području Topuskog. Specijalne jedinice policije MUP-a uz podršku postrojbi ZP-a Zagreb i ZP-a Karlovac započele su nakon Oluje pretres Petrove gore od zaostalih srpskih snaga. Akcija je počela 13. kolovoza i u iduća dva dana očišćeno je područje Petrove gore te stavljeni pod nadzor civilni i vojni objekti. Pretres je od 21. kolovoza do 9. listopada proveden i na prostoru ZP-a Split i ZP-a Gospić.

U samo 84 sata vojno-redarstvene operacije Oluja, u kojoj je bilo angažirano gotovo 200 tisuća hrvatskih vojnika, oslobođeno je više od 10 000 četvornih kilometara dotad okupiranog područja. Hrvatska je vojska pritom ostvarila sve zacrtane ciljeve.

Bila je to, u taktičkom i strateškom smislu, vojna operacija koju će zahvaljujući njezinoj originalnosti i uspješnosti izučavati brojni vojni analitičari i vojne škole. Nažalost, u borbenim su djelovanjima poginula 204 hrvatska vojnika i policajca, 1100 ih je ranjeno – 572 teže i 528 lakše, a dva se vode kao nestali.²³

Olujom je okončana i srpska opsada Bihaća koja je trajala 1201 dan. Omogućila je u rujnu i listopadu 1995. nastavak napadnih operacija HV-a i HVO-a te Armije BiH Maestral i Južni potez koje su, pod pritisom međunarodne zajednice, u konačnici rezultirale sklapanjem Daytonskog sporazuma 21. studenog 1995. (potpisano u Parizu 14. prosinca 1995.).

²³ Hrvatski vojnik, br. 479, 31. srpnja 2015. [Poseban prilog Vojno-redarstvena operacija Oluja, str. 30.]

THE HOMELAND WAR

The Croatian forces' subsequent task was to destroy the remaining forces of the 39th Banija Corps of the Army of the Republic of Serb Krajina and reach the state border.

The Military District Bjelovar was tasked with fording the river Sava, disrupting the Serb forces in the right bank, attacking with the main forces along the route Jasenovac–Hrvatska Dubica and with the supporting forces along the route Orahova–Hrvatska Dubica and liberating Hrvatska Dubica, reaching the road Hrvatska Dubica–Sunja and converging with the forces of the Military District Zagreb.

The units of the 3rd and 5th Guards Brigades were placed on high alert in east Croatia, under the command of the Military District Osijek in the event of aggressor manouevres. The Military District Osijek's defence task (codenamed "Feniks") was to halt the advance of the Serb forces along the routes Šid -Županja and Ernestinovo – Čepin and pave the way for the transition to the offense along the route Borinačka kosa – Bobotski kanal – Trpinja.

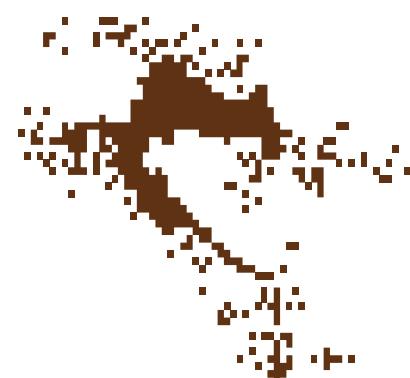
The South Battlefield was in charge of the defence operation in the southermost part of Croatia, codenamed "Mistral" against the Hercegovina Corps of the Army of Republika Srpska and the Yugoslav Army. The Croatian Air Force provided support to the land forces along the routes of attack, secured the air defence of the Croatian territory (with the focus on the area between Zagreb-Karlovac-Sisak-Kutina and in the Sinj area), performed air reconnaissance flights, transported the air forces and evacuated the wounded. The entire resources were engaged in the Operation (17 MiG-21 aircraft, three transport aircraft, five assault and nine transport Mi-8 helicopters, the electronic reconnaissance aircraft (An-2) and the Mi-24 electronic thermovision reconnaissance helicopter) and all airports and helipads in the country. The first targets were the fortified Serbian military installations and positions at dominant elevations, the communications centres, arms depots, artillery and armoured units, while in later phases it provided fire support to the Croatian land units in the offensive actions.

The Croatian Navy was in the enhanced readiness state, prepared to engage actively in naval warfare, primarily in anti-ship, anti-submarine and anti-mine warfare. The naval defence of north and central Adriatic was conducted in compliance with the order "Turs-95", and of south Adriatic within the Operation "Mistral" for the Southern battlefield.

On the first day the Croatian Army advanced 5-15 kilometers surrounding (fully or partially) the aggressor's strongholds and 80% of the planned combat tasks were accomplished, and the majority of the occupied Croatian towns liberated (Kostajnica, Petrinja, Glina, Slunj, Gračac, Obrovac and Drniš). On 5 August the forces of the 4th and the 7th Guards Brigades entered Knin, whose liberation was the major strategic political and military objective of the Homeland War.

A few days later the northern section of the battlefield the forces of the 21st Kordun Corps of the Army of the Republic of Serbian Krajina were forced to surrender. After their lines were breached on 6 August on several routes in Kordun and Banovina, the Kordun Corps began pull-out. Further to the announcement by the UNCRO representative of the surrender of the Serb forces the General Staff of the Croatian Army ordered its units to suspend the attack along the route Vojnić – Vrginmost – Glina; but it was the move by the Serbian side to buy time as they resumed fighting the same day. Nevertheless, two days later the Croatian forces advanced and the commanders of the Kordun Corps accepted surrender, which was signed on 8 August in the surrounding of Topusko.

Following the Operation the Special Police units of the Croatian Ministry of the Interior, augmented with the units of the Military District Zagreb and the Military District Karlovac undertook mopping operations in Petrova gora, which was completed within two days and the civilian and military facilities put under control. From 21 August to 9 October the mopping operations were conducted in the areas of the Military Districts Split and Gospic respectively. In a 84-hour time span, the Croatian forces (200,000 troops) liberated more than 10,000 km square kilometers of the territory and accomplished the goals. The tactical and strategical value of the Operation, the inventiveness and effectiveness listed it among the study subjects of a number of military academies and analysts. The Operation took its sad toll – 204 participants were killed and 1,100 wounded, while two were missing.

KONAČAN PORAZ NEPRIJATELJSKIH SNAGA

Nakon uspjeha u operaciji Oluja hrvatske su snage nastavile držati dostignutu crtu bojišta, ali neprijatelj nije bio u cijelosti poražen. U graničnom je području i dalje bio moguća opasnost te ga je, da bi se osigurala postojanost granice između RH i BiH, trebalo potpuno poraziti. Vrijeme nakon Oluje tome je najbolje odgovaralo, a nastavak borbenih operacija nije trebalo dugo čekati. Samo mjesec dana nakon Oluje, od 8. do 15. rujna hrvatske snage zajedno sa snagama Armije BiH provode operaciju Maestral. Cilj hrvatskih snaga bio je potisnuti neprijatelja od novooslobodenih mesta Kupresa, Glamoča i Bosanskog Grahova te osigurati Livno od napada dalekometnim topništвom, provesti dublji prodor prema Šipovu i Jajcu, a potom i prema Drvaru te uspostaviti crtu obrane ispred Bosanskog Petrovca, Ključa i Mrkonjić Grada. Glavne su početne napadne snage bile 4. gbr, 7. gbr, 1. HGZ te postrojbe HVO-a. U prvoj fazi operacije, koja je trajala četiri dana, oslobođeno je oko 670 četvornih kilometara. U drugoj fazi, koja je trajala dva dana, oslobođeni su Jajce i Šipovo te oko 520 četvornih kilometara. Idućih je dana nastavljeno napredovanje prema Drvaru i planinskom prijevoju Oštrelju te njihovo zauzimanje.

The Operation put an end to the 1201-day Serb siege of Bihać and enabled the Croatian Army, the Croatian Defence Council and the Army of Bosnia and Herzegovina to conduct the Operations "Maestral" ("Mistral") and "Južni potez" ("Southern Move"), which, under the pressure from the international community, were concluded with the Dayton Accords, initialled in the Wright-Petterson U.S. Army Base, Ohio, and formally signed in Paris on 14 December 1995.

THE DEFEAT OF THE AGGRESSOR

The Operation "Storm" completed, the Croatian forces maintained the reached front line. The timing was right to neutralise the enemy forces that still posed a threat in the border zone to Bosnia and Herzegovina in order to maintain the border stability. As soon as 8 – 15 September the Croatian forces undertook the Operation "Mistral" ("Maestral") jointly with the Army of Bosnia and Herzegovina. The goal of the Croatian forces was to drive the aggressor forces further from the newly liberated areas (the towns of Kupres, Glamoč and Bosansko Grahovo) and protect Livno from long-range artillery attacks, exploit deeper breakthrough towards Šipovo, Jajce and Drvar and establish a defence line in the vicinity of Bosanski Petrovac, Ključ and Mrkonjić Grad.

Tenkisti 9. gardijske brigade nakon uspјešno provedenih borbenih djelovanja

Tank crews of the 9th Guards Brigade following the successful combat actions

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Bila je to po opsegu druga po veličini operacija hrvatskih snaga u kojoj su oslobođeni Šipovo, Jajce i Drvar te dva iznimno značajna planinska prijevoja Oštrelj i Mlinište koji od Banja Luke vode prema moru.

Samo mjesec dana od početka operacije Maestral, 8. listopada hrvatske snage provode Južni potez, posljednju u nizu napadnih operacija na tom području. Neprijatelj se nalazio na prostoru širine četrdesetak kilometara i činio zadnji pojas obrane Banja Luke. Operacija je bila poduzeta kako bi se zaustavila srpska ofenziva u sjeverozapadnoj Bosni i pomoglo Armiji BiH. Cilj operacije bio je uništiti neprijateljske snage u širem području Mrkonjić Grada i hidroelektrane "Jajce-3", staviti pod nadzor sve putove koji vode prema Banja Luci, uspostaviti crtu obrane na padinama Manjače te oslabiti pritisak na snage Armije BiH. Operacija je uspješno završena 11. listopada i oslobođeno je dodatnih 800 četvornih kilometara. Hrvatske su se snage našle pred Banja Lukom, neprijateljska je obrana potpuno razbijena, a unatoč tomu u grad nisu ušle. Zaustavile su ih unutarnje i vanjskopolitičke okolnosti, ali činjenice se nisu mogle sakriti: operacija Južni potez bila je konačan poraz neprijatelja. Uspjeli hrvatskih snaga i HVO-a otvorili su vrata političkim pregovorima, ali i omogućili čvrste pregovaračke pozicije hrvatskog vodstva te u konačnici rezultirali sklapanjem Daytonskog sporazuma, time i završetkom rata u BiH.²⁴

MIRNA REINTEGRACIJA HRVATSKOG PODUNAVLJA

Nakon uspješnog završetka i realizacije ciljeva vojno-redarstvenih operacija Bljesak i Oluja, pod srpskom je okupacijom ostao još krajnji istočni dio zemlje – hrvatsko Podunavlje.

Razvoj situacije na bojišnicama u Hrvatskoj i BiH, ali i jasna poruka o odlučnosti hrvatskog političkog vrha i spremnosti Hrvatske vojske da oslobödi svaki dio teritorija učinili su svoje – još donedavno sporazumima nesklona srpska strana pristala je na dogovore o hrvatskom Podunavlju, a ubrzo je njegova reintegracija u ustavnopravni poredak Republike Hrvatske definirana Zagrebačko-erdutskim sporazu-

mom. Bio je to prvi korak prema mirnoj reintegraciji okupiranih područja Republike Hrvatske. Hrvatska i srpska strana potpisale su ga 12. studenog 1995. godine – i to hrvatska strana u Zagrebu, a srpska u Erdutu. Sporazum su pripremili i u posredovanju oko njegove realizacije sudjelovali američki veleposlanik u Republici Hrvatskoj Peter W. Galbraith i dopredsjednik Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji Thorvald Stoltenberg. U ime Vlade Republike Hrvatske potpisao je Hrvoje Šarinić, dok je srpsku stranu predstavljao ministar vanjskih poslova Savezne Republike Jugoslavije Milan Milanović.²⁵

Zagrebačko-erdutski sporazum u svojih je 14 točaka definirao područja na kojima će, uz podršku UN-a, dvije strane suradivati tijekom prijelaznog razdoblja kako bi proces mirne reintegracije bio u potpunosti proveden. Sporazum je tako obuhvatio proces demilitarizacije područja, povratak izbjeglica i prognanika, uspostavu i obuku privremenih policijskih snaga i osiguranje normalnog funkcioniranja svih javnih službi, gradnju povjerenja među etničkim zajednicama, poštivanje međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda, povrat imovine oduzete nezakonitim postupcima ili nadoknadu štete i sl. Određeno je prijelazno razdoblje od 12 mjeseci, uz mogućnost produženja za još najviše 12 mjeseci.

Zahvaljujući Zagrebačko-erdutskom sporazumu, Vijeće sigurnosti UN-a ustanovilo je Prijelaznu upravu UN-a u istočnoj Slavoniji (*UN Transitional Authority in Eastern Slavonia – UNTAES*). Proces mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja započeo je 15. siječnja 1996. godine kad je Vijeće sigurnosti UN-a donijelo Rezoluciju 1037²⁶ i ustanovilo UNTAES, a završio je dvije godine poslije, 15. siječnja 1998., kad je okupirano područje istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema vraćeno u ustavnopravni poredak Republike Hrvatske. Na čelo UNTAES-a kao prijelazni upravitelj imenovan je umirovljeni američki

²⁴ Matica Stojan, Kristina: Dobili smo mir, *Velebit*, br. 27, 24. studenog 1995., str. 3.

²⁵ Temeljni sporazum o području istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema, *Velebit*, br. 26, 17. studenog 1995., str. 2.; Matica Stojan, Kristina: Sporazumom izbjegnuta vojna opcija rješavanja problema, *Velebit*, br. 26, 17. studenog 1995., str. 3.

²⁶ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N96/007/55/PDF/N9600755.pdf?OpenElement>

The main starting attack forces were the the 4th and the 7th Guards Brigades, the Croatian Guards Corps and the Croatian Defence Council units. The first phase of the 4-day operation liberated cca 670 square kilometers. The second phase concluded with the liberation of Jajce and Šipovo and of 520 square kilometers. The forces continued advancing towards Drvar and the Oštrelj pass, which were put under control. The Operation "Mistral" ("Maestral") was the second largest operation of the Croatian forces, liberating the towns of Šipovo, Jajce and Drvar and two important mountain passes from Banja Luka towards the littoral (Oštrelj and Mlinište).

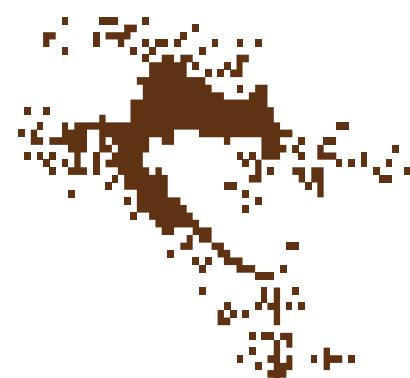
A month after the Operation Mistral the Croatian forces conducted the last offensive in the area, codenamed "the Southern Move" ("Južni potez"). The aggressor was dispersed across a 40-km wide area – the last line of defence of the town of Banja Luka. The Operation was launched to halt the Serbian counter-offensive in northwest Bosnia, to provide assistance to the Army of Bosnia and Herzegovina and neutralise the aggressor forces in the wider area of Mrkonjić grad and the Jajce -3 Hydro Power Plant, to establish control over all routes towards Banja Luka and the line of defence along the slopes of Manjača and thereby alleviate the pressure exerted on the Army of Bosnia and Herzegovina. The Operation was successfully completed on 11 October, with 800 square kilometers liberated, and the Croatian forces approached Banja Luka disrupting the aggressor's defence but remaining on the outskirts of the town. Various home and foreign political reasons kept them out of the town, but the defeat of the aggressor was evident. The successful campaigns by the Croatian forces (the Croatian Army and the Croatian Defence Council prepared the ground for political negotiations in which the Croatian side now had a solid position, which in turn resulted in the Dayton Peace Accords (finalised in 1995) and ended the war in Bosnia and Herzegovina.

THE PEACEFUL REINTEGRATION OF THE DANUBIAN REGION

After the successful completion of the Operations "Lightning" and "Storm" only the easternmost part of Croatia – the Croatian Danubian Region – remained Serb-occupied. The course of events across the battlefields in Croatia and Bosnia and Herzegovina and a clear demonstration of the resolve of the Croatian leadership and the readiness of the Croatian military to liberate the Croatian territory convinced the opposing side to start the talks on the status of the Danube Region. The restoration of the Region into Croatia was in short time defined by the Erdut Agreement, signed in November 1995 by the Deputy Prime Minister Hrvoje Šarinić in Zagreb for the Croatian side and by the Minister of Foreign Affairs of the Federal Republic of Yugoslavia Milan Milanović at Erdut for the Serbian side.

The Agreement, brokered and co-ordinated by the U.S. Ambassador to Croatia, Peter Galbraith and the UN mediator Thorvald Stoltenberg was a first move. The Erdut Agreement set the framework for the co-operation in the interim period between the two sides, supported by the UN, towards full completion of the peaceful reintegration. Its provisions entailed the demilitarisation of the region, the return of refugees and displaced persons, the establishment and training of the temporary police force, the civil administration and public services, the building of trust between the ethnic communities, the respect of the internationally recognised human rights and basic freedoms, the return of illegally alienated property or compensation. A transitional period of 12 months was introduced, extendable for another period of same duration.

Through the Erdut Agreement the UN Security Council established the Transitional Administration – UNTAES. The process of peaceful reintegration of the Croatian Danubian Region commenced on 15 January 1996, upon the adoption of the UN SC Resolution 1037 and the UN Transitional Authority in Eastern Slavonia (UNTAES) and ended two years later (on 15 January 1998), with the restoration of the occupied area of Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium into full authority of the Republic of Croatia. The U.S. General (Ret.)

general Jacques Paul Klein, a od 1. kolovoza 1997. tu je dužnost obnašao William G. Walker.

Već krajem 1996. na blagdan Svih svetih više je tisuća hrvatskih prognanika prvi put nakon odlaska u progonstvo obišlo groblja u mjestima pod prije-laznom upravom UN-a.

U travnju 1997. održavaju se i lokalni izbori. U Vukovaru su dvije stranke postigle dogovor o podje-li vlasti, a za gradonačelnika je izabran Vladimir Štengl. Održavanje slobodnih i otvorenih izbora bilo je povijesna prekretnica i početak nove faze u integraciji hrvatskog Podunavlja.

Vukovar je 8. lipnja 1997. "Vlakom mira" posjetio i predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman. Već u srpnju počinje službeni povratak prognanika i izbjeglica, a prema tadašnjoj Save-znoj Republici Jugoslaviji uspostavljaju se granični prijelazi.

Proces mirne reintegracije završio je 15. siječnja 1998. godine kad je hrvatsko Podunavlje postalo dio teritorijalnog, monetarnog, carinskog, prav-nog i svakog drugog kontinuiteta otad potpuno suverene i u pravom smislu cjelovite Republike Hrvatske.

OSTVAREN NAJČASNJIJI CILJ SVAKE VOJSKE

Hrvatska je vojska ispunila temeljni, najvažniji i najčasniji cilj svake oružane sile – obranila je i oslo-bodila svoju domovinu. U njezino stasanje i jačanje ugrađene su mnogobrojne žrtve, no možemo biti ponosni na ostvareno, veliku pobjedu male vojske koja je dovela do ostvarenja stoljetnih hrvatskih težnji i slobodne, neovisne i suverene države Hrvatske.

Put na koji se krenulo iz Kranjčevićeve ulice bio je put pobjede i stasanja mlade vojske koja je, zahvaljujući vlastitim pobjedama i naporima, u vremenu koje će uslijediti izrasla u modernu, respektabilnu i profesio-nalnu oružanu silu.

Jacques Paul Klein exercised the duty of the Transitional Administrator, heading the UNTAES until 1 August 1997 when he was succeeded by William Walker, a U.S. diplomat.

In late 1996, on the All Saints Day thousands of Croatian refugees could visit for the first time the graveyards in the UN-administered areas.

April 1997 saw the first local elections. The two main parties negotiated a power-sharing arrangement and Vladimir Štengl was elected mayor. The free and open elections were a historic moment and heralded a new phase of the integration of the Croatian Danubian Region. The Croatian President Franjo Tuđman visited Vukovar in June 1997, where he arrived aboard the famous "Peace Train". The official return of displaced persons and refugees began in July 1997, and border crossings were established at the border on the Federal Republic of Yugoslavia.

With the expiration of the peaceful reintegration process, the Croatian Danubian Region was re-stored to full territorial, monetary, customs and legal authority of the Republic of Croatia.

THE CROATIAN MILITARY FULFILLS A NOBLEST GOAL

Having defended and liberated the country the Croatian military fulfilled its basic and the most im-portant and noblest goal. The lives of thousands of its citizens and defenders have been sacrificed for it. We have every right to be proud of the magnifi-cient victory of a small-sized military which realised the centuries-long dream of a free and independ-ent Croatia. The path taken by the Croatian Armed Forces from the stadium in Kranjčevićeva in 1991 was a path of freedom and development of a young military, whose victories and endeavours profiled it into as a modern, professional and respectable force in the years to come.

Predsjednik RH dr. Franjo Tuđman u Vukovaru
uoči završetka procesa mirne reintegracije
hrvatskog Podunavlja

President Tuđman in Vukovar in the days before
the peaceful reintegration of the Croatian
Danubian Basin

FOTO: DAVOR KIRIN

02

IZ RATA U MIRNODOPSKU VOJSKU

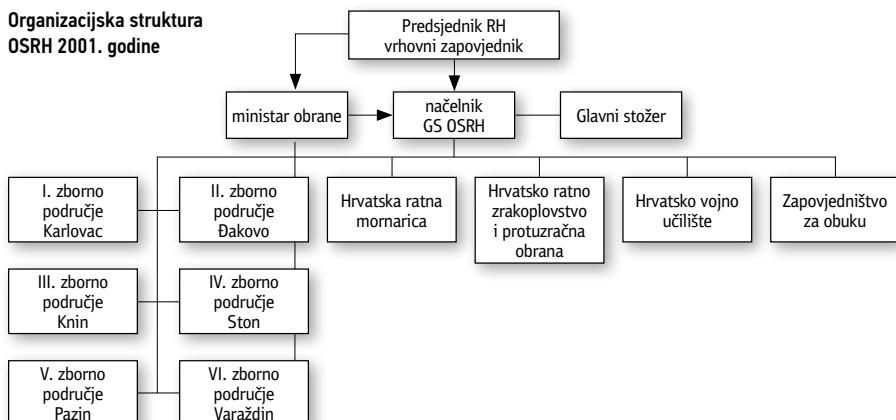
TRANSITION FROM WARTIME TO PEACE TIME MILITARY

FOTO: TOMISLAV BRANDT

U iznimno složenim i teškim uvjetima odvijao se razvoj Hrvatske vojske, koja je tijekom Domovinskog rata imala kao glavnu zadaću braniti i obraniti teritorij Republike Hrvatske, ali usporedno s tim morala je u organizacijskom smislu odgovoriti na sve izazove koje je takva situacija nametala. Upravo zato Hrvatska vojska tijekom rata u nekoliko se navrata organizacijski mijenjala kako bi se omogućilo lakše vođenje i zapovijedanje vojnim sustavom koji je imao nekoliko stotina tisuća pripadnika. Da se u tome u potpunosti uspjelo svjedoče završne oslobođilačke operacije Hrvatske vojske kojima je nakon gotovo pet godina oslobođen najveći dio hrvatskog državnog teritorija, a njegov je preostali dio u Podunavlju mirnim putem reintegriran upravo zbog snage, opremljenosti, organiziranosti i uvježbanosti HV-a.

DEMOBILIZACIJA NAKON ZAVRŠETKA VOJNIH OPERACIJA

Prva je veća demobilizacija uslijedila nakon potpisivanja Sarajevskog sporazuma u veljači 1992., a u kojoj su neke postrojbe u cijelosti, a neke djelomično demobilizirane. Vrlo brzo, u kolovozu te godine,

1) Izvješće predsjednika Republike dr. Franje Tuđmana o stanju hrvatske države i nacije u 1995. godini, na zajedničkoj sjednici obaju domova Hrvatskog sabora, 15. siječnja 1996. Velebit, br. 35, 19. siječnja 1996. [Poseban prilog.]

2) Matica Stojan, Kristina: Za hrvatsku državu, Velebit, br. 41, 1. ožujka 1996., str. 3. – 8. [Iz izlaganja ministra obrane Gojka Šuška, str. 5.]

dolazi do još jedne veće demobilizacije pričuvnih snaga koja se ogledala u ukidanju nekih postrojbi i zapovjedništava te preustrojavanju nekih brigada u taktičke grupe.

Nakon oslobođilačkih operacija Bljesak i Oluja, u rujnu 1995. počela je velika demobilizacija koja je završila u veljači 1996. raspuštanjem pričuvnika. Prema Izvješću predsjednika Republike dr. Franje Tuđmana o stanju hrvatske države i nacije u 1995. godini, veličina Hrvatske vojske kretala se od 96 800 do 205 397 pripadnika, a od tog broja bilo je 158 412 mobiliziranih vojnih obveznika. Do kraja prosinca demobilizirano je 123 326 vojnih obveznika, a dalnjih 14 000 bilo je otpušteno do kraja siječnja 1996.¹ Daljnja je demobilizacija provedena od ožujka do svibnja 1996. kad je demobilizirano još 11 700 pričuvnika. Manje su se demobilizacije provodile sve do 31. svibnja 1999., otkad u HV-u više nema niti jednog mobiliziranog pričuvnika.

Puno manji broj postrojbi u kojima više nije bilo pričuvnog sastava tražio je promjene i u organizacijskom smislu. Organizaciju Hrvatske vojske bilo je potrebno prilagoditi mirnodopskom razdoblju jer se njezin teritorijalni ustroj temeljio na Odluci predsjednika RH dr. Franje Tuđmana od 30. rujna 1991. o ustrojavanju Zapovjedništva operativnih zona. Tom su Odlukom ustrojene operativne zone (OZ) Osijek, Bjelovar, Zagreb, Karlovac, Rijeka i Split, a sveukupna organizacija dopunjena je u veljači 1992. ustrojavanjem sektora Zadar i Dubrovnik. Ministar obrane Gojko Šušak donio je stoga 1996. godine Odluku o novoj vojno-teritorijalnoj podjeli RH na šest zbornih područja: Karlovac, Đakovo, Knin, Ston, Pazin i Varaždin. HRZ i PZO ima u svojem sastavu zračne baze "Pula", Zadar ("Zemunik"), Split ("Divulje") i Zagreb ("Pleso" i "Lučko"), a HRM se sastoji od tri vojnopo-morska sektora: Sjeverni Jadran u Puli, Srednji Jadran u Šibeniku i Južni Jadran u Pločama.² Osim navedenih zbornih područja vezanih uz HKoV, te HRM-a i HRZ-a

TRANSITION FROM WARTIME TO PEACETIME MILITARY

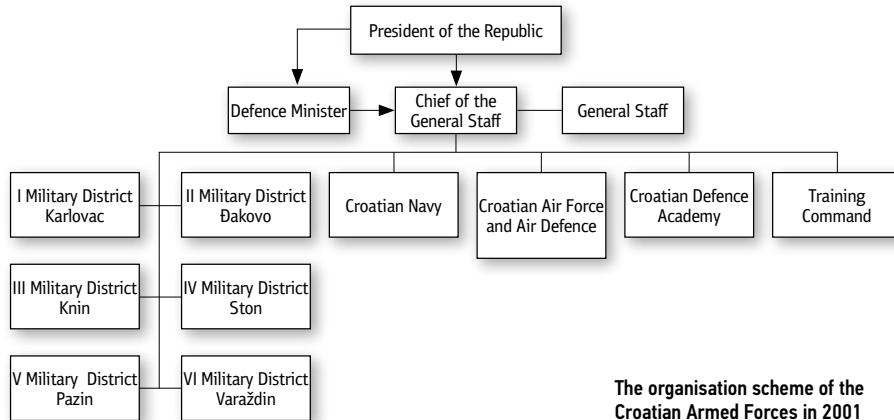
The Croatian military grew in extremely complex and hard circumstances, pressed by the imperative of defending the territory of the Republic of Croatia and preparing organisationally for the situation. The military underwent a series of re-organisations to facilitate the command and control of the system composed of hundreds of thousands of members. The successful outcome of the reorganisations was proved by the final operations undertaken five years later liberating the major part of the territory and by the later successful peaceful reintegration of the Croatian Danubian Basin, made possible by the strength, equippedness, organisation and training level achieved by the Croatian military.

DEMobilisation FOLLOWING THE MILITARY OPERATIONS

A first major demobilisation ensued following the Sarajevo Armistice in January 1992, entirely disbanding some units and partially others. August 1992 saw another major demobilisation of the reserve forces, disbanding some units and commands and reorganising some brigades into tactical groups.

The liberating Operations "Lightning" ("Bljesak") and "Storm" ("Oluja") were followed by a large-scale demobilisation of the reserve component, commenced in September 1995 and completed in February 1996. According to the State of the Nation Report by President Tuđman, in the year 1995 the Croatian Army (HV) ranged from 96,800 to 205,397, among who 158,412 mobilised conscripts. As many as 123,326 conscripts were demobilised by the end of the year and more 14,000 by late January 1996. The following wave of demobilisation (11,700 reservists) took place from March through May 1996, and a series of minor reductions until 30 May 1999 – the end date of the mobilised reservists in the composition of the Croatian Army.

The reduced manpower without the reserve component required peacetime-adapted organisational

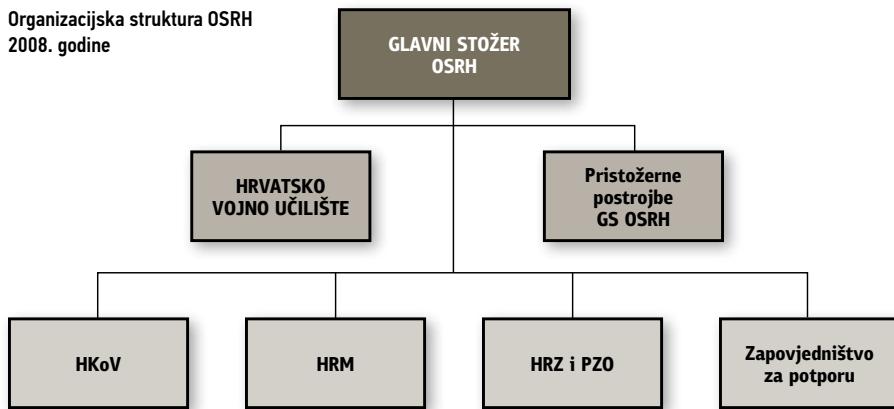

The organisation scheme of the Croatian Armed Forces in 2001

changes, as the territorial organisation of the Croatian Army still rested on the Decision of the President of the Republic dated 30 September 1991 establishing the Operative Zones Commands (the Operative Zone Osijek, the Operative Zone Bjelovar, the Operative Zone Zagreb, the Operative Zone Rijeka and the Operative Zone Split. The organisation scheme was completed in February 1992 and entailed the establishment of the Sectors Zadar and Dubrovnik. The Croatian Defence Minister, Gojko Šušak in 1996 made the Decision on new military territorial division into six military districts (Karlovac, Đakovo, Knin, Ston, Pazin and Varaždin).

The Croatian Air Force and Air Defence comprised the Pula Air Base, the Zadar Air Base (Zemunik), the Split Air Base (Divulje) and the Zagreb Air Base (Pleso, Lučko), and the Croatian Navy three naval districts: the North Adriatic District (headquartered in Pula) the Central Adriatic District (headquartered in Šibenik) and the South Adriatic District (headquartered in Ploče). Along with the military districts of the Army (the land force), the Navy and the Air Force and Air Defence subordinated directly to the General Staff and the Chief of the General Staff respectively was also the Croatian Defence Academy and subsequently the Education and Training Command (established in 1999), which was responsible for all training centres, training grounds and

**Organizacijska struktura OSRH
2008. godine**

i PZO-a, pod izravnim zapovjedništvom Glavnog stožera, odnosno načelnika Glavnog stožera, nalazilo se Hrvatsko vojno učilište, a od veljače 1999.³ kad je ustrojeno, i Zapovjedništvo za obuku (ZzO). Pod zapovijedanjem ZzO-a nalazila su se sva obučna središta za vojnike, vježbališta i streljašta, a od 2000. godine i Simulacijsko središte. Te je godine ustrojeno i Središte za međunarodne vojne operacije (SMVO), koje je u listopadu 2019. preimenovano u Središte za međunarodne vojne operacije "Josip Briški", kao odraz potreba za pripremom i praćenjem postrojbi i promatrača OSRH izvan domovine (na vježbama ili u operacijama u organizaciji NATO-a, Partnerstva za mir odnosno u mirovnim operacijama UN-a). Navedena je organizacijska struktura ostala sve do potkraj 2002., kad se pristupilo novim organizacijskim promjenama kao rezultat približavanja Republike Hrvatske i njezinih Oružanih snaga članstvu u NATO savezu.

PARTNERSTVO ZA MIR I PROMJENA ORGANIZACIJSKOG USTROJA

Ulaskom Republike Hrvatske u program Partnerstvo za mir (Partnership for Peace – PfP) 2000. godine, zadaće OSRH mijenjaju se te se više okreću neratnim i zadaćama održavanja mira, a daljnji je preustroj podređen težnji za ulaskom u NATO. Hrvatska u svibnju 2002. dobiva poziv za sudjelovanje u Akcijskom planu

za članstvo (Membership Action Plan – MAP), a u listopadu te godine predaje Savezu svoj prvi Godišnji nacionalni program (Annual National Programme – ANP). Riječ je o dokumentu u kojem zemlja kandidatkinja za članstvo prezentira reforme koje je provela u protekloj godini na političkom, sigurnosno-obrambenom te gospodarskom planu. Zahtijevalo je to dodatne napore na smanjenju brojnog stanja, ali i promjene u ustroju jer je i samo članstvo u Partnerstvu za mir postavilo jasne okvire u kojem pravcu oružane snage morajući da bi dostigle svoj cilj – ulazak u NATO savez.

Sve očitiji trend među tranzicijskim zemljama, ali i nekim NATO-ovim članicama, stavio je i pred OSRH nekoliko izazova. Ponajprije, očekivalo se stvaranje mobilnih i lako pokretljivih, višefunkcionalnih i fleksibilnih oružanih snaga. Jedan je od prvih koraka prema tomu učinjen ukidanjem šest zbornih područja te ustrojavanjem Hrvatske kopnene vojske kao grane OSRH kojoj su izravno bila podredena četiri korpusa.⁴ Odlukom Predsjednika RH od 3. svibnja 2002.⁵ osnovano je Zapovjedništvo za potporu, a Hrvatsko vojno učilište promijenilo je naziv u Zapovjedništvo za združenu izobrazbu i obuku (ZZIO)⁶. MORH je prema novoj shemi imao četiri, dok je Glavni stožer u svojem sastavu imao deset uprava. Te su organizacijske promjene popraćene i izdvajanjem određenog broja djelatnika iz sustava.

Viziju razvoja i glavne smjernice reformi Republika Hrvatska i njezine Oružane snage predstavile su u strateškim dokumentima: Strategiji nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske, Strategiji obrane Republike Hrvatske te Vojnoj strategiji Republike Hrvatske. Tijekom 2003. u Ministarstvu obrane i Glavnom stožeru počelo se raditi na Strateškom pregledu obrane (SPO), koji je donesen 2005. godine. Njim je određeno da će: "(...) oružane snage zadržati gransku strukturu, smanjiti broj postrojbi i zapovjedništava, te nastaviti s razvojem sposobnosti za provedbu definiranih misija i zadaća.

3) <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=26425> (Pregledano 28.travnja 2021.)

4) Pintarić, Vesna; Alvir, Marija; Miladin, Neven: Razrješenja i imenovanja u MORH-u, *Obrana*, br. 125, 10. siječnja 2003., str. 7.

5) http://www.osrh.hr/#rubData/HTML/HR/0%20NAMA/ZzP/00_20150727_Zapovjedni%C5%A1tvo_za_potporu/Zapovjedni%C5%A1tvo_za_potporu_HR.htm (Pregledano 28.travnja 2021.)

6) http://www.osrh.hr/#rubData/HTML/HR/0%20NAMA/HVU/00_20150921_Hrvatsko_vojno_u%C4%8Dili%C5%A1te/Hrvatsko_vojno_u%C4%8Dili%C5%A1te_HR.htm (Pregledano 28.travnja 2021.)

TRANSITION FROM WARTIME TO PEACETIME MILITARY

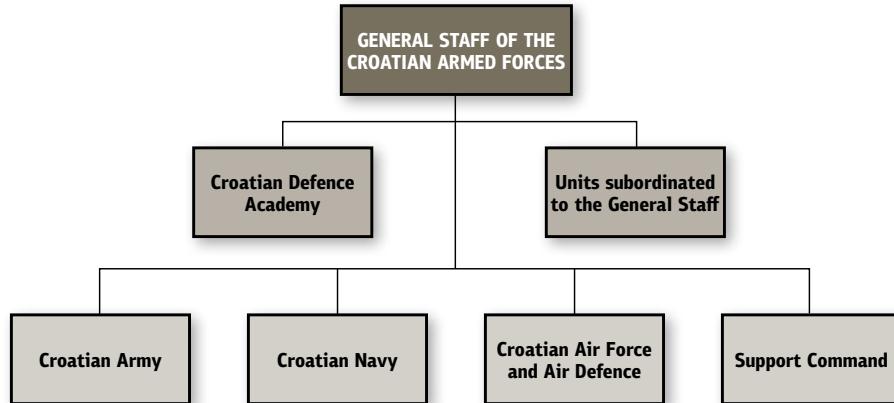
shooting ranges and also for the Simulation Centre incepted in 2000. In 2000 the International Military Operation Training Centre (IMOTC) was established responding to the need for the preparation and support to the military observers engaged in the international exercises, in NATO/PfP operations and in the UN-led peace operations.

The organisation scheme remained in force by late 2002, when Croatia's accession programme dictated a new one. In October 2019 the Centre was renamed the International Military Operations Centre "Josip Broz Tito".

PARTNERSHIP FOR PEACE AND NEW ORGANISATIONAL ADAPTATIONS

By joining the Partnership for Peace in 2000 the Croatian Armed Forces were faced with the post-war and peacekeeping tasks, and the subsequent organisation was determined by the aspiration for NATO membership. In May 2002 the Republic of Croatia received the invitation to join the Membership Action Plan, and later that year submitted its first Annual National Programme (ANP) – a document in which the aspirant country presents the political, security, defence and economic reforms accomplished within the past year. These implied new personnel reductions and organisational change, in view of the fact that the Partnership status required the clear organisational outline targeted at NATO membership.

The new developments in transition countries (and in some NATO nations as well) placed a number of challenges on the Croatian Armed Forces. These were the establishment of mobile multi-functional and flexible armed forces, which led to the abandonment of the military district structure in favour of the Army as a service with four subordinated corps. The Decision of the President of the Republic the Croatian Defence Academy was renamed into

Organisation scheme of the
Croatian Armed Forces in 2008

the Joint Education and Training Command (ZZIO). The Ministry of Defence comprised four and the General Staff ten directorates. The re-organisation also involved the separation of staff from the overall organisation.

The development vision and the main guidelines for the reform were presented in the strategic documents, namely the National Security Strategy, the Defence Strategy and the Military Strategy of the Republic of Croatia. The Ministry of Defence and the General Staff in 2003 drafted the Strategic Defence Review, adopted in 2005, which stipulated the "Armed Forces retain the service structure, reduce the number of units and commands and continue developing the capabilities required for the accomplishment of the defined tasks and missions. The target size of the Croatian Armed Forces was 16,000 active duty personnel and 2,000 civilians, and the contract reserve of 8,000. The conscription would gradually be deactivated".

The adoption of the Long-term Development Plan of the Croatian Armed Forces 2006-2015 by the Croatian Parliament on 7 July 2006 set a clear timeline for further reforms, development and modernisation of the Croatian Armed Forces within the following decade. The Plan stipulated among other things that the Croatian Armed Forces would be manned exclusively with volunteer personnel by 2010;

Ciljana veličina OSRH je 16 000 djelatnih vojnih osoba i 2 000 civilnog osoblja, uz ugovornu pričuvu od 8 000 pripadnika. Ročni sastav postupno će biti ukinut.⁷ Usvajanjem Dugoročnog plana razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2006. – 2015. (DPR) u Hrvatskom saboru 7. srpnja 2006.,⁸ postavljeni su jasni sadržajni i vremenski okviri daljnje reforme, razvoja i modernizacije OSRH u idućih deset godina.

U dokumentu se, među ostalim, ističe da će se: "OSRH popunjavati isključivo dragovljcima najkasnije od 2010. godine, kako će se napustiti teritorijalno načelo organiziranja snaga, da će zapovjedništva grana imati primarnu ulogu pripreme snaga, a operacije će voditi Glavni stožer, osam posto djelatnih kopnenih snaga bit će angažirano ili spremno za angažiranje u međunarodnim vojnim operacijama, a četrdeset posto će posjedovati sposobnost sudjelovanja u operacijama izvan teritorija RH. Pomorske snage razvijat će sposobnost nadzora i zaštite pomorskog prostora RH i potpore kopnenim snagama u združenim operacijama, a zrakoplovne snage održavat će sposobnost nadzora i zaštite zračnog prostora RH te sposobnosti potpore kopnenim snagama u združenim operacijama."⁹

U skladu sa spomenutim DPR-om, jedna je od najvećih reorganizacija zahvatila HKoV. Tim je dokumentom predviđeno ukidanje korpusa unutar samog HKoV-a, što je trebalo omogućiti: "(...) sposobnost brzog reagiranja, visoku taktičku i operativnu mobilnost te odgovarajući visoki stupanj spremnosti mirnodopskog sustava."¹⁰ Dotadašnje gardijske brigade postaju gardijske bojne dviju novoustrojenih brigada: Gardijske motorizirane brigade (GMTBR) kasnije preimenovane u Gardijsku mehaniziranu brigadu (GMBR), i Gardijske oklopno-mehanizirane brigade (GOMBR). U sastav GMTBR-a ušle su dotadašnja 1. gardijska brigada Tigrovi i 2. gardijska brigada Gromovi (postavši mehanizirane bojne), dok su 9. gardijska brigada Vukovi i 4. gardijska brigada Pauci postale motorizirane bojne. U sastav GOMBR-a ušle su dotadašnje 3. gardijska brigada Kune i 5. gardijska brigada Sokolovi (koje su se još 2003. godine spojile u 3. gardijsku oklopno-mehaniziranu brigadu) te 7. gardijska brigada Pume.

7) Strateški pregled obrane (SPO), MORH, Zagreb, 2005., str. 6.

8) <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/127679.html> (Pregledano 28.travnja 2021.)

9) Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2006. – 2015., Zagreb, lipanj 2006., str. 5. – 6.

10) Isto, str. 20.

• the present territorial principle of force organisation would be abandoned, the service commands will have a primary role in the preparation of forces while the General Staff will be responsible for the conduct of the operations;

• 8% of the active land component would be deployed or ready for deployment to international military operations and 40% would possess the capabilities to participate in operations outside the territory of the Republic of Croatia.

The naval forces will develop capabilities for surveillance and protection of the maritime space of the Republic of Croatia and for the support to the land forces in joint operations.

The aerial forces will maintain the capabilities for surveillance and protection of the maritime and for support to the land forces in joint operations".

The Plan envisaged a major reorganisation of the land forces (Army), deactivation of the corps structure to enable "rapid response, high tactical and operational mobility and the required high level of readiness of the peacetime force". The Guards brigades were reorganised into guards battalions of two new brigades – the Guards Motorised Brigade (GMTBR), later reorganised as Guards Mechanised Brigade and the Guards Armoured Mechanised Brigade (GOMBR). The Guards Motorised Brigade incorporated the 1st Guards Brigade ("Tigrovi"), the 2nd Guards Brigade ("Gromovi") as mechanised battalions and the 9th Guards Brigade ("Vukovi") and the 4th Guards Brigade ("Pauci") motorised battalions respectively.

The Guards Armoured Mechanised Brigade incorporated the 3rd Guards Brigade (Kune), the 5th Guards Brigade "Sokolovi" (the two brigades were merged into the 3rd Guards Armoured Mechanised Brigade in 2003) and the 7th Guards Brigade "Pume". The "Sokolovi" and "Pume" became mechanised battalions and the 3rd Guards Brigade was a tank battalion respectively.

Dragovoljno služenje vojnog roka počelo je
u studenom 2008. godine

Voluntary military service was launched in
November 2008

FOTO: MLADEN ČOBANOVIC

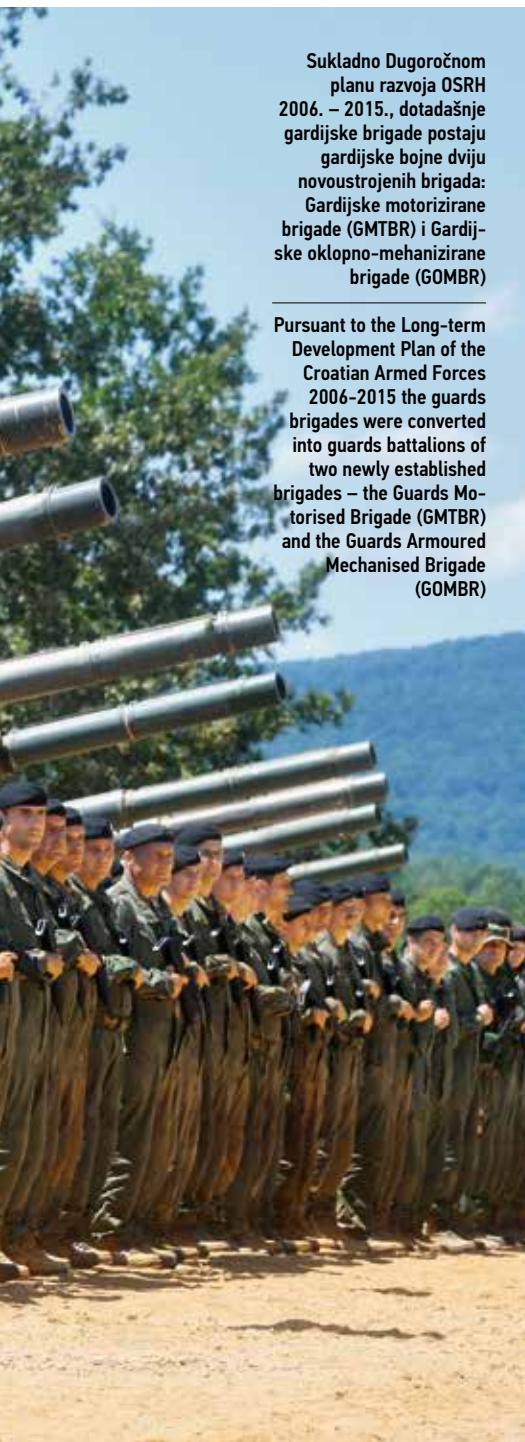

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Sukladno Dugoročnom planu razvoja OSRH 2006. – 2015., dotadašnje gardijske brigade postaju gardijske bojne dviju novoustrojenih brigada: Gardijske motorizirane brigade (GMTBR) i Gardijske oklopno-mehanizirane brigade (GOMBR)

Pursuant to the Long-term Development Plan of the Croatian Armed Forces 2006-2015 the guards brigades were converted into guards battalions of two newly established brigades – the Guards Motorised Brigade (GMTBR) and the Guards Armoured Mechanised Brigade (GOMBR)

Ustroj GOMBR-a predvio je da Sokolovi i Pume budu mehanizirane bojne, dok je 3. gardijska brigada postala tenkovska bojna. Najvažnija je zadaća GMTBR-a, ustrojenog 1. travnja 2008., organizacija i provedba borbeno usredotočene obuke, a jedna je od ključnih zadaća priprema, odnosno obučavanje i opremanje snaga za sudjelovanje u međunarodnim vojnim vježbama i misijama potpore miru.¹¹ GOMBR, koji je ustrojen 20. ožujka 2008., kao najvažniju zadaću ima obranu suvereniteta i teritorija RH. Osim toga, bitna je zadaća sudjelovanje u mirovnim misijama i operacijama pod okriljem UN-a i NATO-a. Brigada je tako prva sudjelovala u mirovnoj misiji UNDOF na Golanskoj visoravni gdje je nadzirala primirje između Sirije i Izraela.¹² Dokument usto ističe kako će: "HKoV biti glavna snaga OSRH odgovorna za obranu zemlje od vanjske ugroze i nositelj izvođenja združenih operacija. Obrambene operacije mogu uključivati izvođenje protunapada kako bi se ponovo uspostavio teritorijalni integritet Republike Hrvatske ili sprječilo razaranje infrastrukture u Republici Hrvatskoj."¹³ Vidljivo je da je temeljna i najznačajnija zadaća HKoV-a i dalje obrana Republike Hrvatske, no (...) najvjerojatnija zadaća će biti sudjelovanje u operacijama potpore miru i u humanitarnim operacijama u sklopu međunarodnih snaga izvan zemlje, te zadaće na sprečavanju i otklanjanju posljedica izvanrednih situacija u zemlji uzrokovanih prirodnim i tehničkim nesrećama i katastrofama."¹⁴

The Guards Motorised Brigade (established on 1 April 2008) has been entrusted with the organisation and conduct of battle-focussed training, preparation and equipping of forces for the participation in international military exercises and peace support missions. Along with the participation in UN and NATO-led international missions and operations, the Guards Armoured Mechanised Brigade (established on 20 March 2008) is primarily responsible for the defence of the sovereignty and territorial integrity of the Republic of Croatia. The Brigade deployed the first Croatian unit to UNDOF in the Golan Heights, supervising the truce between Syria and Israel.

The Plan further specified that the "Croatian Army will be the chief force of the Croatian Armed Forces for the defence of the country against external threats and the main force for the conduct of joint operations. Defence operations may include the conduct of counter-offensives to restore the territorial integrity of the Republic of Croatia or prevent the destruction of the infrastructure".

¹¹ Alvir, Marija: U ratu i miru – Za Hrvatsku kao Tigar, *Hrvatski vojnik*, br. 221, 2. siječnja 2009., str. 12. – 14.

¹² Parlov, Leida: Veliki angažman u međunarodnim aktivnostima, *Hrvatski vojnik*, br. 231, 13. ožujka 2009., str. 12. – 14.

¹³ Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2006. – 2015., Zagreb, lipanj 2006., str. 20.

¹⁴ Isto.

U procesu reforme Hrvatske ratne mornarice planirane su promjene koje su trebale obuhvatiti: "(...) ukidanje Flote HRM-a i vojnopolomskih sektora, ustrojavanje flotile za izvođenje tradicionalnih mornaričkih zadaća, ustrojavanje Hrvatske obalne straže, ustrojavanje bojne mornaričko-desantnog pješaštva te profesionalizacija i smanjivanje brojnog stanja HRM-a na najviše 1650 pripadnika."¹⁵ Nakon provedene transformacije u skladu s DPR-om, Hrvatsko ratno zrakoplovstvo trebalo bi "(...) brojati približno 1600 pripadnika djelatnog sastava i 1200 pripadnika ugovorne pričuve."¹⁶

Zapovjedništvo za potporu (ZzP) kao najznačajniji dio logističkog sustava OSRH postaje nositelj provedbe logističke, sanitetske i dijela personalne potpore za OSRH. Za personalne potrebe ustrojava se nova cjelina – Središnjica za upravljanje osobljem, čija je zadaća: "(...) provođenje jedinstvenog upravljanja osobljem te pokrivanje profesionalnog razvoja svih kategorija civilnog i vojnog osoblja u OSRH, kao i vojnog osoblja privremeno raspoređenog na službu izvan OSRH".¹⁷

Hrvatsko vojno učilište (HVU) kao visokoobrazovna vojna ustanova ima primarnu ulogu: "(...) školovanjem pripremati i ospozobljavati časnike, dočasnike i državne službenike u OSRH za provedbu zadaća određenih strateškim dokumentima i misijama i zadaćama OSRH".¹⁸ Jedna je od važnijih zadaća HVU-a bila integracija i razvoj sustava civilno-vojnog školovanja.

OBVEZNO SLUŽENJE VOJNOG ROKA ZAMIJENJENO DRAGOVOLJNIM

Jedan je od najvažnijih koraka na putu prema potpunoj profesionalizaciji OSRH donošenje odluke o nepozivanju novaka na obvezno služenje vojnog roka. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o obrani iz srpnja 2007.¹⁹ regulirano je da Hrvatski sabor može donijeti odluku o nepozivanju novaka na obvezu služenja vojnog roka.

Vlada može, uz prethodnu suglasnost vrhovnog zapovjednika, predložiti Hrvatskom saboru donošenje takve odluke. Isto tako, nakon donošenja odluke o nepozivanju novaka na obvezu služenja vojnog roka novaci koji to žele mogu do kraja kalendarske godine u kojoj navršavaju 30 godina života biti upućeni na dragovoljno služenje vojnog roka u skladu s propisom o dragovoljnem služenju vojnog roka. Dragovoljno služiti vojni rok mogu i žene, koje u tom slučaju podliježu novačkoj obvezi. Predviđeno je da se u slučaju stanja neposredne ugroženosti ili ratnog stanja odluka o nepozivanju novaka na služenje vojnog roka ne primjenjuje.

Na temelju spomenutih izmjena i dopuna Zakona o obrani, Hrvatski sabor donio je 5. listopada 2007. Odluku o nepozivanju novaka na obvezu služenja vojnog roka počevši od 1. siječnja 2008. godine.²⁰ Bio je to velik iskorak i organizacijska promjena Oružanih snaga koje su se nakon toga morale prilagoditi za prijam prve skupine dragovoljnih ročnika. Određeno je da se temeljna obuka dragovoljnih ročnika provodi u požeškoj vojarni, a prva je skupina primljena početkom studenog 2008. godine.²¹ Tijekom dragovoljnog služenja vojnog roka za ročnike je predviđena mješovita novčana naknada, naknada putnih troškova za dolazak na služenje i odlazak, osnovno i dopunsko zdravstveno osiguranje, osiguranje od ozljeda na radu i profesionalne bolesti te smještaj i prehrana. Prvi naraštaj činilo je 250 ročnika, od kojih je bilo trideset djevojaka, a prema planu već su za 2009. godinu bila predviđena dva kampa dragovoljaca s po 400 ročnika.²²

Nakon temeljne obuke, koja je u Požegi trajala šest tjedana, i specijalističke osmotnjedne obuke u Đakovu, u veljači 2009. obuku je završio prvi naraštaj dragovoljnih ročnika.

¹⁵) Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2006. – 2015., Zagreb, lipanj 2006., str. 23.

¹⁶) Isto, str. 25.

¹⁷) Isto, str. 29.

¹⁸) Isto, str. 31.

¹⁹) *Narodne novine*, br. 76/07, 23. srpnja 2007.

²⁰) *Narodne novine*, br. 105/07, 15. listopada 2007.

²¹) Vlahović, Domagoj: S istim ciljem i jednom željom – postati hrvatski vojnici, *Hrvatski vojnik*, br. 213, 7. studenog 2008., str. 12.

²²) Isto.

TRANSITION FROM WARTIME TO PEACETIME MILITARY

The defence of the Republic of Croatia evidently remains the most important task of the Croatian Army; however the most likely tasks will be the participation in peace support and international humanitarian operations of international forces, as well as prevention and relief operations following major natural or man-made disasters.

The planned reform of the Croatian Navy specifies “deactivation of the Croatian Navy Fleet and of the naval sectors, the establishment of a flotilla assigned with traditional Navy tasks, as well as of the Croatian Coast Guard; the Marine Infantry Battalion as well as professionalisation and downsizing to maximum 1,650 members”.

The projected size of the Croatian Air Force following the transformation was “1,600 active duty members and 1,200 reserve specialists”.

The Support Command (ZzP) as the main logistic unit of the Croatian Armed Forces is the main authority for logistic, medical and partly personnel support. A new personnel administration unit – the Personnel Management Division - was established for “unified personnel management and professional development of all Croatian Armed Forces personnel categories, including the active duty personnel temporarily assigned outside the Armed Forces”.

The Croatian Defence Academy (HVU) as a higher education unit of the Croatian Armed Forces, is responsible for “education and training of officers, NCOs and civilian employees to carry out the assignments defined in the strategic documents, missions and tasks of the Croatian Armed Forces”. The Academy successfully integrated and developed the civilian and military education systems.

CONSCRIPTION DEACTIVATION

A major step towards full professionalisation of the Croatian Armed Forces was the decision on the suspension of conscription. The Act on Amendments to the Defence Act (dated July 2007) authorised the Croatian Parliament to decide on

non-calling the conscripts to serve the obligatory military service.

With prior consent by the Supreme Commander, the Government can propose the Croatian Parliament to adopt such a decision. Likewise, following the decision on non-calling of conscripts those who wish can be sent to do voluntary military service, within the calendar year in which they turn 30, in accordance with the regulations on the voluntary military service. The voluntary service was opened to women, who in that case were subject to conscription. However, the Decision on the suspension does not apply in cases of emergency or war.

Authorised by the Amendments the Croatian Parliament on 5 October 2007 ratified the Decision not to call up conscripts as of 1 January 2008. It implied a major challenge for the Croatian Armed Forces, who had to prepare for the reception of voluntary conscripts. The first group was admitted in early November 2008 and took its basic training in Požega.

The conscripts were provided monthly compensation, travel allowance, the compulsory and supplementary medical insurance, the accident insurance and professional risk indemnity insurance, and were provided food and accommodation. From 250 conscripts (30 females) admitted in 2008 the 2009 number rose to 400, who attended two boot camps.

The first generation of conscripts successfully completed the training in February 2009 (6-week basic training in Požega and an 8-week specialist training in Đakovo). Of 239 conscripts who completed the specialist training 208 (25 females) signed the active duty contract with the Ministry of Defence.

Voluntary conscription (now renamed as voluntary military service) has remained in force to this day and completed by a total of 9,457 conscripts. The 29th generation, with a total of 196 conscripts, among whom 58 females) took the formal oath of service on 12 March 2021.

Specijalističku obuku završilo je 239 ročnika, od kojih je 208 (među kojima 25 djevojaka) potpisalo Ugovor o djelatnoj službi u OSRH.²³ Dragovoljno služenje vojnog roka (od 2014. dragovoljno vojno osposobljavanje) zadržano je sve do danas te je temeljnu vojnu obuku uspješno završilo 9457 ročnika, a 196 dragovoljnih ročnika, od kojih 58 ročnica u sastavu 29. naraštaja, položilo je 12. ožujka 2021. svečanu prisegu.²⁴

Dragovoljno vojno osposobljavanje postalo je izvor popune djelatnog sastava vojnicima, a broj dragovoljnih ročnika postupno je rastao.

UGOVORNA PRIČUVA

U Dugoročnom planu razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2006. – 2015. govoreći o misijama i zadaćama OSRH spominje se i da će se ugovornom pričuvom popunjavati pričuvne postrojbe s djelatnom jezgrom koje će moći biti upućene u sve vrste operacija u roku od 120 dana od dana donošenja odluke. Ugovorna pričuva pojačavat će potencijal OSRH u izvođenju operacija u zemlji i inozemstvu.²⁵ Zakon o obrani koji je Hrvatski sabor donio u lipnju 2013. navodi kako državljeni Republike Hrvatske dužnost i pravo u obrani ostvaruju, među ostalim, i služenjem u ugovornoj pričuvi.²⁶ Na temelju spomenutog Zakona pričuvni se sastav dijeli na ugovornu i mobilizacijsku pričuvu, a mobilizacijska na nerazvrstanu i razvrstanu pričuvu.

Nerazvrstani pričuvnik vojni je obveznik uveden u vojnu evidenciju koji nije odslužio vojni rok ili bio na dragovoljnem osposobljavanju, dok je razvrstani pričuvnik vojni obveznik koji je odslužio vojni rok te mu je određena vojnostručna specijalnost.²⁷

U skladu s tim Zakonom, ministar obrane donio je u veljači 2015. godine Pravilnik o ugovornoj pričuvi²⁸ kojim se propisuju uvjeti i kriteriji za izbor te prava i dužnosti ugovornih pričuvnika u vezi sa služenjem u pričuvnom sastavu Oružanih snaga Republike Hrvatske, postupak sklapanja ugovora o službi u ugovornoj pričuvi, novčane naknade i druge pogodnosti, uvjeti za raskid ugovora te druga pitanja u vezi sa službom ugovornih pričuvnika.

Na osječkom strelištu "Pampas" održano je 8. studenog 2014. prvo postrojavanje Prve pješačke bojne Druge pješačke pukovnije pričuvnog sastava Oružanih snaga Republike Hrvatske od Domovinskog rata. Od pozvanog 651 pripadnika pričuvnog sastava OSRH, odazvalo ih se oko 91 %, odnosno 593, među kojima je bilo i šest žena.²⁹ Samo tjedan kasnije, na krajnjem je jugu Hrvatske, u Dubrovniku, održano postrojavanje Prve pješačke bojne Šeste pješačke pukovnije, a na poziv se odazvalo 611 pričuvnika.³⁰ Već je iduće godine od 14. do 17. rujna provedena prvi put obuka razvrstane pričuve u đakovačkoj vojarni "Dračice".³¹ Riječ je bila o pričuvnim časnicima, dočasnicima i vojnicima, ključnom, zapovjednom i stožernom osoblju i kritičnim vojnostručnim specijalnostima (operateri protuoklopnih raketnih sustava, izvidnici, računatelji...). Pozvani pričuvnici obučavani su iz područja poznavanja propisa, mobilizacijskih planova i zadaća provoditelja mobilizacije. Potom je slijedila obuka o sustavu upravljanja obukom, stožernim procedurama i vojnom odlučivanju te obuka pojedinaca u temeljnim i specijalističkim vojnim zadaćama i na kraju informiranje o novim sredstvima i opremi na uporabi u OSRH. Riječ je bila o nadogradnji različitih razina znanja koja su polaznici stekli kao bivši djelatnici ili kao nekadašnji ročnici OSRH.

²³) Parlov, Leida: 208 ročnika potpisalo Ugovor, *Hrvatski vojnik*, br. 227., 13. veljače 2009., str. 10.

²⁴) <https://www.morh.hr/svečana-prisega-ročnika-na-dragovoljnem-vojnom-osposobljavanju/>

²⁵) Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2006. – 2015., str. 7.

²⁶) *Narodne novine*, br. 73/2013, 18. lipnja 2013.

²⁷) Isto.

²⁸) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_02_18_383.html

²⁹) Puljizević, Lada: Prvo postrojavanje pričuvnog sastava nakon Domovinskog rata, *Hrvatski vojnik*, br. 461, 21. studenog 2014., str. 12. – 14.

³⁰) Isto.

³¹) Vlahović, Domagoj: Obuka za sve generacije, *Hrvatski vojnik*, br. 483, 24. rujna 2015., str. 10. – 11.

RESERVE SPECIALISTS

The Long-term Development Plan of the Croatian Armed Forces 2006-2015 defined the reserve specialists to man the reserve units from the active duty component, deployable to various operations within 120 days from the decision. The reserve specialists will enhance the Croatian Armed Forces' in-country and international operability. According to the Defence Act, promulgated in June 2013, serving as reserve specialist is a modality for the Croatian citizens to exercise their defence duty and right. Pursuant to the Act, the reserve component was divided into reserve specialists and mobilisation reserve (assigned and non-assigned reserve). Non-assigned reservists are the registered individuals not completing the military service or taking voluntary training, and assigned reservists are the individuals who completed the service and have been assigned their military occupational specialty.

The Defence Minister in February 2015 signed the Regulations on Reserve Specialists, defining the reserve specialist selection criteria, rights and duties, the respective contracting procedure, bonuses and other payments, the contract termination terms and other aspects of service.

On 8 November the first post-war line-up of the first reserve unit of the Croatian Armed Forces (the 1st Battalion of the 2nd Infantry Regiment of the Reserve Component) was held at the Shooting Range "Pampas" in Osijek, with 593 members (of whom six women) which made 91% of the called. A week later the 1st Infantry Battalion of the 6th Infantry Regiment (featuring 611 reservists) had its own line-up in Dubrovnik. In September 2015 the assigned reserve (reserve officers, NCOs, enlisted soldiers, key staff and military specialists – anti armour missile system operators, scouts, fire control calculators) held its first training event in the Dračice Barracks in Đakovo, during which they were familiarised with the legislation, the mobilisation plans and tasks. The training also addressed the training management system, staff procedures and decision making,

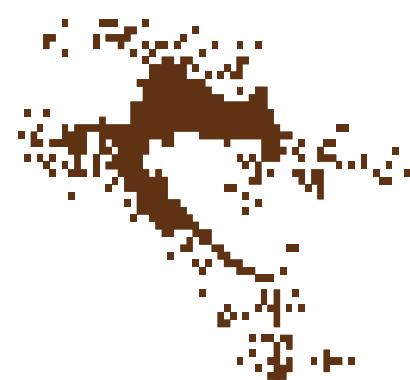
as well as individual training in basic and specialist military tasks, and the familiarisation on the assets and equipment recently introduced in the operational use by the Croatian Armed Forces.

The training refreshed the reservists' expertise and skills acquired during their earlier service in the Croatian Armed Forces. It was administered by the instructors of the Training and Doctrine Command (mostly of the Infantry Regiment). It was followed by three more events in other parts of Croatia (in the Barracks at Pleso near Zagreb for the Command of the 2nd Infantry Battalion of Zagreb) at Kupari near Dubrovnik, for the 1st Infantry Battalion of the 6th Infantry Regiment, and in Pula for the 4th Infantry Battalion), concluding the planned training cycle of the reserve component. The Long-term Development Plan of the Croatian Armed Forces and the long-term project of reserve component in the following 10 years have defined the set-up of units manned by 20,000 assigned reservists.

THE CURRENT ORGANISATION OF THE CROATIAN ARMED FORCES

The planned downsizing of the Croatian Armed Forces has been ongoing since 2003, complemented with the continued optimisation of the personnel structure in terms of the officers- NCOs- enlisted soldiers ratio and the reduced number of civilian employees, and with a view to the admission of new and young servicemen. The required level of expert qualification of officers and NCOs has been attained and complemented with the designed sequential training programme, various military and area specialisations, foreign languages courses and the like. In 2014 over 95% officers had the required higher education level, compared to 45% officers in 2003. The figure will be further optimised following the separation of inadequately trained officers by late 2016. Nearly 90% NCOs in 2004 were minimally secondary school graduates, compared to today's 99% (a number of NCOs possess college and university level education).

By late 2017 the separation of 4,200 active duty personnel and 1,500 civilian employees was envisaged to achieve the projected personnel size and structure.

Obuku su uglavnom provodili instruktori Pješačke pukovnije, ali i drugi stručnjaci iz ZOD-a.³² Ubrzo je uslijedila obuka i u ostalim dijelovima Hrvatske pa je u vojarni "Marko Živković" na Plesu provedena obuka Zapovjedništva Druge pješačke bojne iz Zagreba, u Kuparima kod Dubrovnika Prve pješačke bojne Šeste pješačke pukovnije, a u Puli obuka Četvrte pješačke bojne, čime je zaokružen planirani obučni ciklus razvrstane pričuve za 2015. godinu. U skladu s Dugoročnim planom razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske, odnosno dugoročnim projektom ustrojavanja pričuve, tijekom idućih deset godina u pričuvnim bi se postrojbama ustrojilo do 20 000 razvrstanih pričuvnika.³³

Organizacijska struktura
OSRH 2016. godine

DANAŠNJA STRUKTURA ORUŽANIH SNAGA

Plansko smanjenje brojčane veličine Oružanih snaga počelo je 2003. godine i nastavljeno je do danas. Uz smanjenje provodi se kontinuirana kvalitativna promjena strukture osoblja u smislu stvaranja optimalnog odnosa časnika, dočasnika i vojnika uz smanjenje broja državnih službenika i namještenika koju usporedno prati i prijam te posla mlađivanje. Dosegnuta je povoljna struktura struč-

ne osposobljenosti časnika i dočasnika, a dodatno se nadograđuje razvijenim programima slijedno rastuće izobrazbe, vojnostručnog osposobljavanja, kao i drugim oblicima funkcionalnog osposobljavanja, učenja stranih jezika... Godine 2003. samo je 45 % časnika imalo zakonom predviđenu visoku ili višu stručnu spremu, dok taj postotak 2014. prelazi 95 %. Zakonom predviđenim izdvajanjem časnika s neadekvatnom stručnom spremom do kraja 2016. godine, svi će časnici imati zakonom predviđenu razinu civilne izobrazbe. Kod dočasnika, 2003. godine 90 % imalo je minimalno SSS, a danas taj broj prelazi 99 %, s tim da stanovit broj dočasnika ima i višu i visoku spremu. Do kraja 2017. godine planiralo se izdvojiti 4200 djelatnih vojnih osoba i 1500 službenika i namještenika uz dostizanje ciljane veličine i strukture osoblja.³⁴

Sadašnja je struktura OSRH na snazi od 1. prosinca 2014., a obuhvaća Glavni stožer OSRH, Vojnostegovni sud, vojna predstavništva, pristožerne postrojbe, tri grane: Hrvatsku kopnenu vojsku, Hrvatsku ratnu mornaricu i Hrvatsko ratno zrakoplovstvo te Hrvatsko vojno učilište "Dr. Franjo Tuđman", Zapovjedništvo za potporu i Zapovjedništvo specijalnih snaga.

Oružane snage organizirane su u stožere, zapovjedništva, postrojbe, ustanove i druge ustrojstvene jedinice prema odobrenom mobilizacijskom razvoju i knjigama ustroja Oružanih snaga. Dijele se na grane, robove, službe, struke i njihove specijalnosti. Grane Oružanih snaga su Hrvatska kopnena vojska, Hrvatska ratna mornarica te Hrvatsko ratno zrakoplovstvo. Grane Oružanih snaga dijelovi su Oružanih snaga u okviru kojih se provode pripreme i opremanje pojedinaca, postrojbi i namjenski organiziranih snaga za izvršenje zadaća u određenim geografskim prostorima (kopno, more, zrak), čija je primarna zadaća održavanje potrebne razine borbene spremnosti operativnih postrojbi.

³²) Isto.

³³) usp. <http://www.morph.hr/hr/vijesti-najave-i-priopcenja/priopcenja/12254-obuka-razvrstane-pričuve-u-puli.html>

³⁴) http://www.osrh.hr/#rubData/HTML/HR/0%20NAMA/OP%C4%86ENITO/20150428_Osoblje_u_OS_RH_2001.-2014/Osoblje_u_OS_RH_2001-2014._HR.htm

The current structure of the Croatian Armed Forces, in force since 1 December 2014, comprises the General Staff of the Croatian Armed Forces, a three-service structure – the Croatian Army, the Croatian Navy and the Croatian Air Force, the Croatian Defence Academy, the Support Command and the Special Forces Command.

The Armed Forces structure comprises staffs, commands, units, institutions and other organisational units in accordance with the approved mobilisation development and organisational schemes of the Croatian Armed Forces.

The Armed Forces are divided into services, branches, sub-branches and specialties. The services of the Croatian Armed Forces are the Croatian Army, the Croatian Navy and the Croatian Air Force. The services of the Croatian Armed Forces are the components which are responsible for preparation and equipping of individuals, units and task forces for the performance of assigned tasks within the specified geographical areas (land, sea, air), primarily assigned with the required level of combat readiness of operational units.

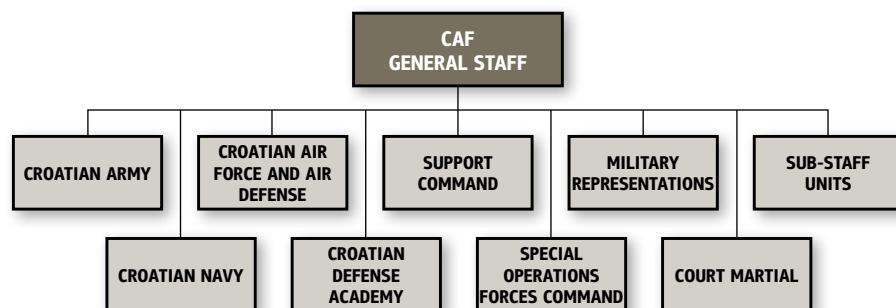
The Croatian Armed Forces have peacetime and wartime composition. The peacetime composition includes active duty personnel, civilian employees assigned to the armed forces, reservists in training, reserve specialists, cadets and voluntary conscripts, along with conscripts at a time when compulsory military service is in force. The wartime composition comprises the active duty personnel, office employees, salaried employees and conscripts (at a time of compulsory military service) and conscripts mobilised into the Armed Forces.

According to the May 2020 figures, the Croatian Armed Forces had 15,605 members, of whom 14,325 active duty personnel and 1,280 civilian employees.

The total active duty personnel in turn (14,511) comprised 3,010 officers, 5,549 NCOs, 5,214 enlisted personnel (529 reserve specialists, 307 office employees and 973 salaried employees).

THE COMMAND AND LEADERSHIP IN THE CROATIAN ARMED FORCES

In compliance with the Constitution of the Republic of Croatia, the President of the Republic is the Supreme Commander of the Croatian Armed Forces and in accordance with his/her authority appoints and dismisses military commanders, declares war and the state of war and concludes peace, and in the event of immediate threat to the independence and integrity of the country may, with the countersignature by the Prime Minister, order the employment of the armed forces even if a state of war has not been declared.

**The organisation scheme
of the Croatian Armed
Forces in 2016**

During a state of war, the President of the Republic may issue decrees with the force of law on the basis and within the limits of the powers conferred thereto by the Croatian Parliament.

If the Croatian Parliament is not in session, the President of the Republic shall be authorised to issue decrees with the force of law in order to regulate all issues imposed by the state of war.

In the event of a clear and present danger to the independence, integrity and existence of the state, or when government bodies are prevented from performing their constitutional duties, the President of the Republic may, at the proposal of the Prime Minister and subject to his/her countersignature, issue decrees with the force of law.

The President of the Republic shall submit decrees with the force of law to the Croatian Parliament for approval as soon as the latter is in a position to convene.

Oružane snage imaju mirnodopski i ratni sastav. Mirnodopski sastav Oružanih snaga čine djelatne vojne osobe, državni službenici i namještenici raspoređeni u Oružane snage, pričuvnici pozvani na obuku, ugovorni pričuvnici, kadeti te osobe koje su pristupile dragovoljnom vojnog ospozobljavanju. Iznimno, mirnodopski sastav Oružanih snaga čine i ročnici kad je na snazi obvezno služenje vojnog roka. Ratni sastav Oružanih snaga, uz vojne osobe, državne službenike, namještenike i ročnike (kad je na snazi obvezno služenje vojnog roka), čine i vojni obveznici mobilizirani u Oružane snage.³⁵ Sredinom svibnja 2020. godine Oružane snage RH imale su 15 605 pripadnika, od kojih je 14 325 djelatnih vojnih osoba te 1280 državnih službenika i namještenika. Od 14 325 djelatnih vojnih osoba njih 3010 su časnici, 5549 dočasnici, 5214 vojnici, 529 vojni specijalisti, 307 državni službenici i 973 namještenici.³⁶

If the President of the Republic fails to submit any such decree to the Croatian Parliament for approval in compliance with paragraph (3) of this Article, or is the Croatian Parliament fails to approve it, the decree with the force of law shall cease to be valid. The minister of defence is a state official and a member of the Government of the Republic of Croatia responsible for defence, and is in the chain of command of the Croatian Armed Forces. The command of the Croatian Armed Forces in peace is exercised through the minister of defence, in compliance with the Constitution and the legislation, and the minister of defence answers to the Supreme Commander for the execution of orders and reports to him about the implementation.

³⁵) http://www.osrh.hr/#rubData/HTML/HR/O%20NAMA/OP%C4%86ENITO/20150706_Oru%C5%BEane_snage_Republike_Hrvatske/Oru%C5%BEane_snage_Republike_Hrvatske_HR.htm (Pregledano 28.travnja 2021.)

³⁶) http://www.osrh.hr/#rubData/HTML/HR/O%20NAMA/OP%C4%86ENITO/ZZ_20160421_Ljudski_resursi/Ljudski_resursi_HR.htm (Pregledano 28.travnja 2021.)

Pričuvna komponenta Hrvatske vojske dio je novog koncepta sustava domovinske sigurnosti. Njegova je glavna zadaća uvezivanje i sinkroniziranje svih sastavnica sustava

The reserve component of the Croatian Armed Forces constitutes a part of the new concept of the homeland security concept. Its main mission is to integrate and synchronise all system components

IZ RATNE U
MIRNODOPSKU
VOJSKU

TRANSITION FROM
WARTIME TO PEACETIME
MILITARY

FOTO: MLADEN ČOBANOVIĆ

ZAPOVIJEDANJE I RUKOVODENJE ORUŽANIM SNAGAMA

U skladu s Ustavom Republike Hrvatske, predsjednik Republike vrhovni je zapovjednik Oružanih snaga Republike Hrvatske te u skladu sa zakonom imenuje i razrješuje vojne zapovjednike. Na temelju odluke Hrvatskog sabora predsjednik Republike objavljuje rat i zaključuje mir, a u slučaju neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti države predsjednik Republike može, uz supotpis predsjednika Vlade, narediti uporabu Oružanih snaga iako nije proglašeno ratno stanje.

Za vrijeme ratnog stanja predsjednik Republike može donositi uredbe sa zakonskom snagom na temelju i u okviru ovlasti koje je dobio od Hrvatskog sabora. Ako Hrvatski sabor nije u zasjedanju, predsjednik Republike ima ovlast da uredbama sa zakonskom snagom uređuje sva pitanja koja zahtijeva ratno stanje. U slučaju neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti države, ili kad su tijela državne vlasti onemogućena da redovito obavljaju svoje ustavne dužnosti, predsjednik Republike može, na prijedlog predsjednika Vlade i uz njegov supotpis, donositi uredbe sa zakonskom snagom. Predsjednik Republike podnijet će uredbe sa zakonskom snagom na potvrdu Hrvatskog saboru čim se bude mogao sastati, a ako je ne podnese ili je Hrvatski sabor ne potvrdi uredba sa zakonskom snagom prestaje važiti.³⁷

Ministar obrane državni je dužnosnik i član Vlade Republike Hrvatske zadužen za resor obrane te se nalazi i u lancu zapovijedanja Oružanim snagama. Zapovijedanje Oružanim snagama u miru vrhovni zapovjednik ostvaruje preko ministra obrane u skladu s Ustavom i zakonom, a ministar obrane odgovora vrhovnom zapovjedniku za provedbu zapovijedi i izvješćuje ga o provedbi.

Glavni stožer Oružanih snaga združeno je tijelo Oružanih snaga ustrojeno u okviru Ministarstva obrane nadležno za pripremu, zapovijedanje, uporabu i kori-

štenje Oružanih snaga. Na njegovu je čelu načelnik Glavnog stožera koji je nadređen stožerima, zapovjedništvima, postrojbama i ustanovama Oružanih snaga te je ujedno i glavni vojni savjetnik predsjedniku Republike i ministru obrane.³⁸ Načelnik Glavnog stožera ima ovlast punog zapovijedanja u Oružanim snagama na temelju zapovijedi i naredbi predsjednika Republike, odluka ministra obrane te odredbi Zakona o obrani³⁹ te je za provedbu zapovijedi odgovoran predsjedniku Republike i ministru obrane. Zapovijedanje i rukovodenje u Oružanim snagama provode vojne osobe raspoređene na zapovjedne i voditeljske dužnosti koje zapovijedaju i rukovode stožerima, zapovjedništvima, granama, postrojbama i ustanovama Oružanih snaga u skladu sa zakonom i podzakonskim propisima.

VIZIJA RAZVOJA ORUŽANIH SNAGA

U razdoblju donošenja Dugoročnog plana razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2006. – 2015. strateški je položaj Republike Hrvatske znatno promijenjen ispunjavanjem ključnih strateških nacionalnih ciljeva – ulaskom u NATO savez 2009. te ulaskom u Europsku uniju 2013. godine.

Strateški pregled obrane koji je Vlada Republike Hrvatske donijela 25. srpnja 2013. godine⁴⁰ u uvodnom dijelu objašnjava što za Republiku Hrvatsku i njezin obrambeni sustav znači ulazak u NATO savez i Europsku uniju te u kojem će se pravcu razvijati Oružane snage i koje nove odgovornosti donosi članstvo u tim asocijacijama.

Spomenuti dokument ističe kako je Republika Hrvatska ulaskom u NATO postala članicom sustava kolektivne obrane te time dobila novi okvir ostvarivanja svoje sigurnosti. Članstvo u NATO-u pruža Republici

³⁷) <http://www.sabor.hr/ustav-rh-ustrojstvo-drzavne-vlasti> (Pregledano 28. travnja 2021.)

³⁸) Zakon o obrani, *Narodne novine*, br. 73/13, 75/15, 27/16, 110/17, 30/18 i 70/19.

³⁹) Isto.

⁴⁰) Strateški pregled obrane, *Narodne novine*, br. 101/13, 2. kolovoza 2013.

TRANSITION FROM WARTIME TO PEACETIME MILITARY

The General Staff of the Croatian Armed Forces is a joint body of the armed forces established within the Ministry of Defence responsible for the preparation, command and employment of the Croatian Armed Forces. It is headed by the Chief of the General Staff, who commands the staffs, commands, units and institutions of the armed forces, and the main military advisor to the President of the Republic. The Chief of the General Staff has full command authority in the Armed Forces pursuant to the orders and decrees by the President of the Republic, the decisions by the minister of defence and the provisions of the Defence Act, and answers to the President of the Republic and minister of defence for the exhaustion of the orders. The command and leadership of the Armed Forces is exercised by military personnel assigned to command and management duties who command and lead headquarters, commands, services, units and institutions of the Armed Forces in accordance with the legal acts and by-laws.

THE VISION OF DEVELOPMENT OF THE CROATIAN ARMED FORCES

The adoption of the Long-term Development Plan of the Croatian Armed Forces (2006-2015) coincided with Croatia's entry into the Euro-Atlantic integration which fundamentally changed its strategic position.

The Strategic Defence Review, adopted by the Government of the Republic of Croatia on 25 July 2013 in its introduction emphasises the importance of the NATO and the EU membership for the Republic of Croatia and its defence system, the development orientation and the new responsibilities assumed. The Strategic Defence Review stresses that upon the entry to NATO the Republic of Croatia joined the collective defence system and thereby received the new framework for its security.

The membership in NATO guarantees long-term security and stability as a foundation for future development and progress. Along with the privilege of collective defence guarantees, Croatia has also assumed the responsibility to contribute to the security of other Allies and to the enhancement of joint capabilities. The Capability Targets assumed within NATO defence planning process evince the commitment to the development of the Alliance, and the implementation of the Targets will be the backbone of the development of the Croatian Armed Forces.

The accession to the EU entails the integration into joint European security structures. The growing importance of the EU in the international security and defence developments and its strengthened defence and military components also imply future demands for the Croatian defence system, which have been demonstrated in the participation of Croatia to the EU-operations and the support to the projects within the Pooling and Sharing Initiative.

The co-operation focussed on the development of capabilities to avoid duplications and on optimised cost-effectiveness, the combination and integration of capabilities of the two complementary organisations are necessary to provide the response to a series of security threats faced by Croatia too, such as the international terrorism, transnational organised crime, mass destruction arms proliferation, restricted access to energy sources, as well as natural and man-made disasters.

However, Croatia's integration into the two organisations coincided with global and national economic crises, which led to cuts in defence budgets and reduced expenses, with the imperative of maintained level of readiness for the conduct of the assigned missions and tasks. The operation of the defence sector in such conditions requires optimised management, prioritisation, a wiser use of resources and sophisticated planning and structuring.

The Republic of Croatia has therefore declared the readiness to participate in joint NATO-EU efforts through co-operation mechanisms focussed on building, maintaining and enhancing defence capabilities. The initiatives such as Smart Defence (fully implemented in the 93rd Wing, which hosted joint pre-deployment training courses for NATO nations prior to the deployment in Afghanistan), and the Pooling and Sharing are the main examples of the approach. In the EU membership context one of the

Hrvatskoj dugoročnu sigurnost i stabilnost kao temelj daljnog razvoja i napretka. Uživajući jamstva kolektivne obrane, Republika Hrvatska preuzeila je i odgovornost doprinosa obrani drugih članica i jačanju sposobnosti Saveza. Ciljevi sposobnosti koje Republika Hrvatska preuzima u okviru NATO-ova procesa obrambenog planiranja izravni su pokazatelj posvećenosti razvoju Saveza, a njihova provedba činit će okosnicu razvoja Oružanih snaga.

Ulazak u EU podrazumijeva i integraciju u zajedničke europske strukture, zaokružujući pripadnost Republike Hrvatske europskoj sigurnosnoj arhitekturi. Sve snažnija prisutnost Europske unije u međunarodnim sigurnosnim i obrambenim tokovima te jačanje njezine obrambene i vojne sastavnice utječe i na buduće zahtjeve prema obrambenom resoru Republike Hrvatske koji su već sad izraženi i dijelom implemen-tirani hrvatskim doprinosom borbenim skupinama EU-a, sudjelovanjem u operacijama EU-a i potporom projektima združivanja i dijeljenja (*Pooling and Sharing*).⁴¹

Suradnja u razvoju sposobnosti sa svrhom smanjivanja udvostručavanja i povećanja isplativosti, kombiniranje i integriranje sposobnosti objiju organizacija, nužni su za pronaalaženje odgovora na niz sigurnosnih prijetnji koje su i sigurnosne prijetnje Republiki Hrvatskoj, poput međunarodnog terorizma, transnacionalnog organiziranog kriminala, proliferacije oružja za masovno uništenje, ugrožavanja dostupnosti energetika, kibernetičkog kriminala, posljedica raspada državnih organizacija te prirodnih i tehnoloških katastrofa.

Otprikljike istodobno kad je Republika Hrvatska postala punopravna članica spomenutih saveza, nastupila je globalna i nacionalna gospodarska kriza koja je, uz ostalo, prouzročila znatno smanjenje obrambenog proračuna u odnosu na planiranu veličinu, zahtijevajući prilagodbe, smanjenje i racionalizaciju troškova, ali uz očuvanje potrebne razine spremnosti Oružanih snaga za provedbu misija i zadaća. Djelovanje obrambenog resora u takvim okolnostima traži po-

boljšano upravljanje, pravilno određivanje prioriteta, učinkovitiju uporabu resursa, osmišljeno planiranje i strukturiranje.

Republika Hrvatska stoga deklarira spremnost za sudjelovanje u zajedničkim naporima NATO-a i EU-a putem mehanizama suradnje na izgradnji, održavanju i jačanju obrambenih sposobnosti. Inicijative poput Pametne obrane (Smart Defence), koja je, primjerice, u potpunosti zaživjela u 93. krilu gdje se nekoliko članica NATO saveza uvježbavalo za odlazak u misiju u Afganistanu, te udruživanja i razmjene sposobnosti (Pooling and Sharing), ključni su elementi tog pristupa. U kontekstu članstva u EU-u analizirat će se mogućnosti korištenja strukturnih fondova za izgradnju sposobnosti Oružanih snaga predviđenih za dvojnu civilno-vojnu uporabu (dual use), primjerice, u područjima traganja i spašavanja, medicinskog prevoženja, nadzora granice, uklanjanja posljedica ekoloških incidenta... Republika Hrvatska uključit će se u programe razvoja određenih sposobnosti, identificirajući potrebe za onim sposobnostima za čiji razvoj sama nema dovoljno sredstava ili dugoročnog ekonomskog opravdanja.⁴²

Oružane snage ključni su nositelj obrane Republike Hrvatske. Definiranjem misija Oružanih snaga odgovara se na pitanje s kojim se ciljem i za koju se namjenu one ustrojavaju, razvijaju i uporabljaju u očuvanju nacionalnih interesa.

Ustav Republike Hrvatske u članku 7. navodi: "Oružane snage Republike Hrvatske štite njezin suverenitet i neovisnost te brane njezinu teritorijalnu cjelovitost. Republici Hrvatskoj pomoći u zaštiti suvereniteta i neovisnosti te obrani teritorijalne cjelovitosti mogu pružiti i države saveznice, u skladu sa sklopljenim međunarodnim ugovorima."⁴³ Na temelju te Ustavom određene uloge Oružanih snaga prepoznaju se tri njihove misije. Primarna je obrana teritorijalne cjelovitosti, suverenosti i neovisnosti te obrana saveznika.

⁴¹ Strateški pregled obrane, *Narodne novine*, br. 101/13, 2. kolovoza 2013.

⁴² Isto.

⁴³ <http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=1840&sec=502> (Pregledano 28. travnja 2021.)

TRANSITION FROM WARTIME TO PEACETIME MILITARY

options will be the use of the EU structural funds for the building of the military installations designated for dual use (civil-military use); the search-and-rescue, medical transportation and environmental accidents relief. Furthermore, the Republic of Croatia will join the programmes focussed on the development of niche capabilities, identifying the needs for the development of the capabilities whose development exceeds its assets and funds and are not justified in the long-term period.

The Croatian Armed Forces are Croatia's main defence force. The defined missions of the Croatian Armed Forces elaborate the aim and the purpose of their establishment, development and the use.

The Article 7 of the Constitution of the Republic of Croatia reads: "The Armed Forces of the Republic of Croatia shall protect its sovereignty and independence and defend its territorial integrity. Assistance in the protection of sovereignty and independence and defence of territorial integrity may also be rendered to the Republic of Croatia by allied states pursuant to ratified international treaties". This constitutionally defined role of the Croatian Armed Forces comprises three missions: the defence of the territorial integrity, sovereignty and independence and rendering assistance to allied states in case of armed aggression on one or more thereof; in exercising this mission Croatia relies on its own capabilities and on the allied states' capabilities, in compliance with the Article 5 of the North Atlantic Treaty. Although the likelihood of the armed aggression on the Republic of Croatia, in view of the existing security environment is negligible, given the possible impact remains a major threat and requires putting in place of adequate national capabilities as well as the capabilities of the reception of allied forces for operation within the territory of the Republic of Croatia.

As part of the defence mission of the Croatian Armed Forces are expected to deter, halt and repel armed aggression on the Republic of Croatia,

autonomously or with the assistance from the Allies, contribute to the defence of the Allies in the operations in accordance under the Article V of the North Atlantic Treaty and protect the sovereignty of the air and maritime space of the Republic of Croatia.

The Long-term Plan of Development of Croatian Armed Forces for the period 2015 – 2024 details the concepts and needs for transformation of defence capabilities outlined in the Strategic Defence Review. As the basic defence planning document, the Plan outlines the long-term projection of military capabilities and the resources necessary to create them. The full NATO and the EU member status impose new demands and commitments – force providing for the NATO Response Force (NRF) and the European Union Battlegroups (EU BG) respectively.

The introduction to the Long-term Development Plan 2015-2024 states that the Plan finalises the efforts related to the definition of concepts and norms and outlines a new profile for the Croatian Armed Forces. It further underlines: "The Republic of Croatia will develop Armed Forces responsive to the challenges of the next long-term period - a respectable force capable of fulfilling its constitutional role, ready, equipped and trained to share the burden of the joint operations with allies, and assist the citizens in the event of disasters and crisis situations.

The Document briefly underlines the vision of development of the Armed Forces in the nominal period to be based equally on the manpower and on the modern weaponry and military equipment.

Investing into the education and overall attention for their working and living conditions of the personnel, their education, comprehensive care to improve the working and living conditions is of paramount importance for the implementation of the vision of the development.

The key long-term development goals include the building of the Armed Forces' capabilities for efficient operation in modern and future operative environments, optimised size and structure of the Armed Forces and the performance of management, command and control system.

Ustav Republike Hrvatske u članku 7. navodi: "Oružane snage Republike Hrvatske štite njezin suverenitet i neovisnost te brane njezinu teritorijalnu cjelovitost"

The Article 7 of the Constitution of the Republic of Croatia states: "The Armed Forces of the Republic of Croatia shall protect its sovereignty and independence and defend its territorial integrity"

FOTO: TOMISLAV BRANDT

U obrani teritorijalne cjelovitosti, suverenosti i neovisnosti Republika Hrvatska oslanja se na vlastite sposobnosti te na sposobnosti saveznika, u skladu s člankom 5. Sjevernoatlantskog ugovora. Oružana agresija na Republiku Hrvatsku, s obzirom na postojeće i sagledivo sigurnosno okružje, malo je vjerojatna, ali u odnosu na posljedice koje bi mogla imati, ostaje najvažnija prijetnja te zahtijeva postojanje prikladnih nacionalnih sposobnosti i sposobnosti prihvata savezničkih snaga za djelovanje na teritoriju Republike Hrvatske. U okviru misije obrane Republike Hrvatske i saveznika, Oružane snage moraju: odvratiti, zaustaviti i odbaciti, samostalno i uz saveznike, oružanu agresiju na Republiku Hrvatsku; pridonositi obrani saveznika u operacijama prema članku 5. Sjevernoatlantskog ugovora; štititi suverenitet Republike Hrvatske nad morskim i zračnim prostorom.⁴⁴

Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske za razdoblje od 2015. do 2024. godine operacionalizira konceptualna opredjeljenja i potrebe za transformacijom obrambenih sposobnosti utvrđenih Strateškim pregledom obrane te kao temeljni dokument obrambenog planiranja utvrđuje dugoročnu projekciju razvoja vojnih sposobnosti te definira resurse za njihovu realizaciju.

The Long-term Development Plan also emphasises credible and consistent activities in terms of the Collective Defence system within the EU's Common Security and Defence Policy as another key task in the coming period. The concluding points refer to development of competencies, social accountability and strengthening of the capacity for the implementation of non-military tasks at home or abroad (assistance to civilian institutions in the event of natural or man-made disasters).

Regarding the operations outside the national territory outside the country, the Republic of Croatia will develop the capabilities for sustainable participation of up to 1,000 members of the armed forces, and will plan the respective funds within the defence budget for the contributions up to 200 members, while larger contributions will be funded from other sources. The overall force declared for NRF will account for 1 % of NATO Immediate Response Forces (13,000), and the Croatian Armed Forces will provide up to 130 members (a company-size force), whereas the EU BG contingent will consist in significant contributions (up to 300-force) in 3-4 years intervals to smaller minor contributions to battlegroups within those intervals.

44) Strateški pregled obrane, *Narodne novine*, br. 101/13, 2. kolovoza 2013.

Činjenica da je Republika Hrvatska u punopravnom članstvu u NATO-u i EU-u pred Oružane snage stavlja novi izazov i obveze, a to je davanje određenog broja snaga za sudjelovanje u Snagama za odgovor unutar NATO-a (NATO Response Forces – NRF) i EU-a (Borbene skupine Europske unije; European Union Battlegroups – EU BG).

U uvodu tog dokumenta istaknuto je kako se njim zaokružuju dotadašnji napor na konceptualno-normativnom uređenju te se Oružanim snagama daju jasni obrisi novog profila. Istaknuto je također: "Republika Hrvatska razvijat će Oružane snage koje će biti primjerene izazovima dugoročnog razdoblja koje je pred nama; snage koje će biti respektabilne u pogledu izvršavanja svoje temeljne ustavne uloge, koje će svojom spremnošću, obučenošću i opremljenošću biti u stanju nositi i dio tereta u zajedničkim operacijama sa saveznicima te biti na raspolaganju ugroženom stanovništvu u katastrofama i kriznim situacijama."⁴⁵

Kao svojevrstan sažetak dokument ističe viziju razvoja Oružanih snaga u razdoblju koje obuhvaća te ističe kako se razvoj ne temelji isključivo na novom naoružanju i vojnoj opremi nego i na ljudima. Ulaganje u ljude, njihovo obrazovanje, cjelevitu skrb za poboljšanje radnih i životnih uvjeta pretpostavka je za oživottvorene vizije razvoja Oružanih snaga.⁴⁶ Kao ključne dugoročne ciljeve razvoja dokument ističe izgradnju sposobnosti Oružanih snaga za učinkovito djelovanje u suvremenim i budućim operativnim okružjima, optimiziranje brojčane veličine i strukture OSRH te povećanje učinkovitosti procesa upravljanja, zapovijedanja i nadzora. Nadalje, kao još jednu od ključnih zadaća u dolazećem razdoblju ističe važnost vjerodostojnog i konzistentnog djelovanja u sustavu kolektivne obrane u okvirima Zajedničke sigurnosne i obrambene politike. Kompetencija prožeta socijalnom osjetljivošću te jačanje sposobnosti za provedbu nevojnih zadaća u zemlji i inozemstvu koje uključuju pomoći civilnim institucijama u slučaju prirodne katastrofe ili elementarnih nepogoda završne su točke vizije razvoja.⁴⁷

⁴⁵) Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske za razdoblje od 2015. do 2024. godine, str. 5.

⁴⁶) Isto, str. 15.

⁴⁷) Isto.

⁴⁸) Isto, str. 16.

⁴⁹) Isto, str. 16. – 17.

⁵⁰) Isto, str. 23.

Kad je riječ o sudjelovanju u operacijama izvan zemlje, Republika Hrvatska razvijat će sposobnosti za održivo sudjelovanje u operacijama izvan zemlje s najviše 1000 pripadnika, a u okviru obrambenog proračuna planirat će se finansijska sredstva za sudjelovanje u operacijama do 200 pripadnika Oružanih snaga, dok će se financiranje eventualno većeg broja osigurati izvan obrambenog proračuna.⁴⁸

UKupno deklarirane snage za NRF činit će 1 % NATO-ovih Snaga trenutnog odgovora (Immediate Response Forces – IRF), koje imaju 13 tisuća pripadnika, što znači da će OSRH sudjelovati s do 130 pripadnika ili ekvivalentom jedne manevarske satnije, dok će se sudjelovanje u EU BG-u kretati u rasponu od značajnih doprinosa (razina snaga do 300 pripadnika) svake tri do četiri godine, do manjih doprinosa pojedinim borbenim skupinama unutar tih intervala.⁴⁹

U skladu s navedenim, Oružane snage bit će organizirane u stožere, zapovjedništva, postrojbe, ustanove i druge ustrojstvene jedinice i bit će, u smislu uloga i funkcija, jasno razgraničene u dvije sastavnice: operativnu i institucionalnu. Operativnu sastavnicu činit će ustrojstvene jedinice koje se organiziraju i pripremaju za provedbu borbenih i neborbenih operacija (operativna zapovjedništva, gardijske brigade, Flotila i Obalna straža, hrvatske zračne snage, Zapovjedništvo specijalnih snaga...). Institucionalnu sastavnicu činit će cjeline čija je svrha izgrađivati, odnosno podržavati izgradnju sposobnosti operativne komponente (potpora zapovjedništava, škole, središta za obuku, opslužništvo...).⁵⁰ Osim toga, ono što je jednako bitno, Oružane snage moraju provesti preustroj radi smanjenja upravne i zapovjedne strukture u odnosu na operativne snage te će funkcionalnim objedinjavanjima ili izdvajanjima ustrojstvenih cjelina postići okupnjavanja i/ili ustrojavanja novih cjelina kako bi

TRANSITION FROM WARTIME TO PEACETIME MILITARY

Accordingly, the structure of the Croatian Armed Forces will comprise staffs, commands, units, institutions and other organisation units. In terms of the role and the functions the Croatian Armed Forces will be divided into operations component (the units assigned with organising and preparing for combat and non-combat operations – operations commands, the guards brigades, the Flotilla, the Coast Guard, the Croatian Air Force, the Special Forces Command).

The institutional component will comprise the units assigned with the capability building of the operative component (the command support, schools, training centre and support units). Furthermore, the reorganisation of the Croatian Armed Forces is necessary in order to optimise the ratio between the administrative and the command component and the operative force. The functional mergers or separations of organisational units are planned to aggregate and establish new units enabling an efficient command structure and decentralised command system.

The Croatian Army (HKoV) will be reorganised partly and will consist of the Command, two guards brigades, the Training and Doctrine Command, the Artillery and Missile Regiment, the Air Defence Regiment, the Engineer Regiment, the NBC Defence Battalion, the Signal Battalion, the International Military Operations Training Centre and the Support Battalion.

In the event of war the Croatian Army will be the main force for joint defensive and offensive operations undertaken to protect the territorial integrity of the Republic of Croatia and will take part in the defence of the Allies in accordance with the Article V of the North Atlantic Treaty. The Army's peacetime tasks include the development and maintaining of the capability for the assistance to civilian institutions and the population hit by natural or man-made disasters; development and maintaining of the capabilities of participation in peace support operations; the support to the Alliance forces' activities in the Republic of Croatia

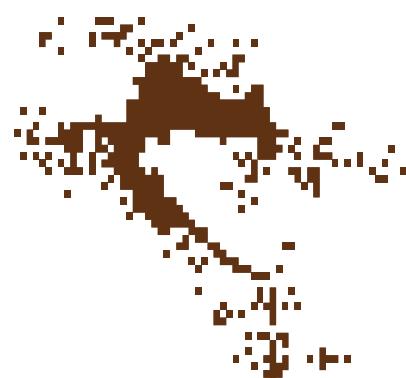
Pripadnici OSRH
čine respektabilne
snage spremne za
izvršavanje svojih
temeljnih ustavnih
zadaća

The members
of the Croatian
Armed Forces are
a respectable force
ready to fulfill its
constitutional
role

FOTO: TOMISLAV BRANDT

and the participation in arms control activities and building of trust and security measures.

The Croatian Navy (HRM) will comprise the Command, the Fleet, the Coast Guard, the Coastal Surveillance Battalion, the Naval Base, the Naval Training Centre and the Support Battalion.

se omogućila učinkovita zapovjedna struktura i decentralizacija sustava zapovijedanja.

Hrvatska kopnena vojska (HKoV) djelomično će promjeniti strukturu i sastojat će se od Zapovjedništva, dviju gardijskih brigada, Zapovjedništva za obuku i doktrinu, Topničko-raketne pukovnije, Pukovnije protuzračne obrane, Inženjerijske pukovnije, Bojne NBKO i veze, Središta za međunarodne vojne operacije i Doma Zapovjedništva.⁵¹

Hrvatska kopnena vojska u slučaju rata bit će nositelj provedbe združenih obrambenih i napadnih operacija u obrani teritorijalnog integriteta Republike Hrvatske te će sudjelovati u obrani Republike Hrvatske i saveznika u skladu s člankom 5. Sjevernoatlantskog ugovora. U miru HKoV će održavati optimalnu razinu spremnosti snaga, razvijat će i održavati sposobnosti obrane teritorijalne cjelovitosti, suverenosti i neovisnosti Republike Hrvatske, razvijat će i održavati sposobnosti za sudjelovanje u pomoći civilnim institucijama i stanovništvu u obrani od prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća, razvijat će i održavati sposobnosti za sudjelovanje u operacijama potpore miru, sudjelovat će u potpori savezničkim snagama u Republici Hrvatskoj te će sudjelovati u aktivnostima nadzora razoružanja i izgradnje mjera povjerenja i sigurnosti.⁵² Hrvatska ratna mornarica (HRM) sastojat će se od Zapovjedništva, Flote, Obalne straže, Bojne obalnog motrenja i navođenja, Pomorske baze, Središta za obuku i Doma Zapovjedništva.⁵³

U slučaju rata zadaće HRM-a bit će sudjelovanje u združenim obrambenim i napadnim operacijama u obrani i uspostavi teritorijalnog integriteta Republike Hrvatske te sudjelovanje u obrani Republike Hrvatske i saveznika u skladu s člankom 5. Sjevernoatlantskog ugovora, dok će u miru zadaće HRM-a biti osiguravanje slobode plovidbe morem uz stalni nadzor akvatorija i priobalja, planiranje i priprema snaga za samostalne, združene, zajedničke (s drugim subjektima za zaštitu prava i interesa na moru) i međunarodne operacije, nadzor i zaštita prava i interesa Republike Hrvatske na moru, razvoj sposobnosti za sudjelovanje u združenim operacijama, stvaranje integrirane slike pomorske situacije na Jadranu, u suradnji s drugim državnim tijelima i u skladu s postojećom praksom i preuzetim obvezama...⁵⁴

In the event of war the Croatian Navy will be assigned with participation in joint defensive and offensive operations undertaken to protect the territorial integrity of the Republic of Croatia and will take part in the defence of the Allies in accordance with the Article V of the North Atlantic Treaty. The Navy's peacetime tasks will be ensuring free navigation and constant surveillance of the aquatoria and of the littoral zone; the planning and preparation of forces for service-level, joint, combined and international operations, the protection of the rights and interests of the Republic of Croatia at sea; the development of capabilities for joint operations, the creating of the maritime situational awareness in co-ordination with other government administration bodies and in accordance with the practice and the assumed commitment.

The Croatian Air Force (HRZ) is comprised of the Command, the 91st Wing (incorporating the Fighter Aircraft Squadron and the Multi-purpose Helicopter Squadron and the Firefighter Squadron, which will develop and maintain the national air space control and protection capability) and the 93rd Wing (comprising the Aircraft Squadron, the Helicopter Squadron, the Transport Helicopter Squadron and the Firefighter Squadron, which will develop and maintain the pilot training capability), the Air Space Surveillance and Control Battalion, the Training Centre and the Support Battalion.

The Croatian Air Force will develop capabilities of surveillance and protection of Croatian air space within NATO Integrated Air and Missile Defence System (NATINAMDS), the participation in joint operations, the helicopter airlift capability, the support to the paratrooper training and light airlift, the air technical logistic support to the national forces, pilot training and other types of individual and unit training programmes and the support to civilian institutions. The wartime tasks of the Croatian Air Force are identical to those of the Army and Navy.

The Croatian Defence Academy (HVU) is envisaged as

51) Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske za razdoblje od 2015. do 2024. godine, str. 30.

52) Isto, str. 31. – 32.

53) Isto, str. 32. – 34.

54) Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske za razdoblje od 2015. do 2024. godine, str. 34.

Dio brodovlja Flotile Hrvatske ratne mornarice
u plovidbi. HRM je ključni čimbenik sigurnosti
hrvatskog dijela Jadrana

The vessels of the Croatian Navy Flotilla.
The Croatian Navy is a key security
protector of the Croatian Adriatic

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Hrvatsko ratno zrakoplovstvo (HRZ) sastojat će se od Zapovjedništva, 91. krila u čijem će sastavu biti Eskadrila lovačkih aviona i Eskadrila višenamjenskih helikoptera te će razvijati i održavati sposobnosti nadzora i zaštite zračnog prostora RH; 93. krila koje će u svojem sastavu imati Eskadrilu aviona, Eskadrilu helikoptera, Eskadrilu transportnih helikoptera, Protupožarnu eskadrilu, a razvijat će i održavati sposobnosti obučavanja vojnih pilota, Bojne zračnog motrenja i navođenja, Središta za obuku i Doma Zapovjedništva.⁵⁵

HRZ će razvijati sposobnosti nadzora i zaštite zračnog prostora Republike Hrvatske u sklopu NATO-ova integriranog sustava protuzračne i proturaketne obrane (NATINAMDS), sudjelovanja u združenim operacijama, helikopterskog zračnog prijevoza, potpore obuci padobranaca i lakog zračnog prijevoza, zrakoplovno-tehničke logističke potpore vlastitim snagama, provedbe obuke pilota i svih ostalih vrsta obuke pojedinaca i postrojbi te potpore hrvatskim civilnim institucijama, dok u ratu ima iste zadaće kao i Kopnena vojska i Mornarica.⁵⁶

Hrvatsko vojno učilište (HVU) transformira se u visokoobrazovnu ustanovu u skladu s propisima koji uređuju visoko obrazovanje, a provodit će studijske programe školovanja na tri razine – preddiplomskoj, diplomskoj i poslijediplomskoj specijalističkoj razini. HVU će biti ustrojen od Zapovjedništva, Dekanata, Centra vojnih škola, Centra za obrambene i strateške studije, Središta za strane jezika, Dočasničke škole i Doma HVU-a.⁵⁷

Zapovjedništvo za potporu (ZzP) sastojat će se od Zapovjedništva, Bojne za opću logističku potporu, Bojne za opskrbu, Opslužne bojne, Logističkog operativnog središta, Remontnog zavoda, Orkestra Oružanih snaga, Vojnog zdravstvenog središta, Središta za obuku i doktrinu logistike i Doma Zapovjedništva.⁵⁸

U slučaju rata ZzP će imati zadaću logističke, zdravstvene i druge potpore zapovjedništвima i postrojbama OSRH koje sudjeluju u prevenciji i odgovoru na prijetnju teritoriju i ključnim objektima infrastrukture Republike Hrvatske, potpore u obrani neovisnosti i suvereniteta RH u slučaju agresije, potpore zapovjedništвima i postrojbama OSRH koje pridonose obrani saveznika u operacijama u skladu s člankom 5. Sjevernoatlantskog ugovora te biti u potpori provedbi mobilizacije Oružanih snaga. Neke od zadaća ZzP-a u miru bit će potpora u provedbi planskih i drugih aktivnosti, uključujući opsluživanje objekata kojima se koriste pripadnici OSRH, razvoj i održavanje sposobnosti pružanja logističke potpore zapovjedništвima i postrojbama OSRH u združenim operacijama i operacijama potpore miru te humanitarnim operacijama u sklopu međunarodnih snaga izvan zemlje, skladištenje, čuvanje i održavanje pričuva i zaliha materijalne imovine, održavanje naoružanja, složenih borbenih sustava i vojne opreme, organizacija i provedba zaštite zdravlja pripadnika OSRH u dijelu koji se odnosi na pružanje primarne, specifične i higijensko-epidemiološke zdravstvene zaštite i potpore civilnim strukturama Republike Hrvatske u operacijama uklanjanja posljedica izvanrednih situacija prouzročenih prirodnim i tehničkim katastrofama.

Zapovjedništvo specijalnih snaga (ZSS) ima misiju osiguranja borbene spremnosti specijalnih snaga za operacije u obrani teritorijalne cjelovitosti, suvereniteta i neovisnosti RH te za sudjelovanje u NATO-ovim i koaličijskim vođenim operacijama. Misija se ostvaruje preko grupa koje provode specijalne operacije (vojna pomoć, specijalno izviđanje i izravna akcija) te u određenim okolnostima i provedbom dodatnih aktivnosti u svrhu potpore i zaštite strateških interesa RH. U svrhu ispunjavanja svoje misije, ZSS u sastavu ima Zapovjednu satniju, 1. i 2. grupu specijalnih snaga, Komando satniju i satniju za obuku.

55) Isto, str. 35.

56) Isto, str. 35.

57) Isto, str. 37.

58) Isto, str. 39.

TRANSITION FROM WARTIME TO PEACETIME MILITARY

a higher education institution in compliance with the respective academic regulations and will administer undergraduate, graduate and specialist postgraduate curricula. The Academy will comprise the Command, the Dean's Office, the Centre for Defence and Strategic Studies, the Foreign Languages Centre, the NCO School and the Support Battalion.

The Support Command (ZzP) will consist of the Command, the General Logistic Support Battalion, the Supply Battalion, the Barracks Support Battalion, the Logistic Operations Centre, the Maintenance Depot, the Armed Forces Orchestra, the Military Medical Centre, the Logistic Training and Doctrine Centre and the Support Battalion.

In the event of war the Support Command will be responsible for the logistic, medical and other types of support to the commands and units of the Croatian Armed Forces engaged in the prevention and response to the threats to the territory and key infrastructure; the support in the defence of the independence and sovereignty of the Republic of Croatia in the event of aggression; the support to the commands and units of the Armed Forces assisting other Allies in the operations pursuant to the Article V of the North Atlantic Treaty and the support to the mobilisation of the Armed Forces. The peace-time tasks of Support Command include the support in the implementation of planned and other activities, including the support function in the installations used by the Armed Forces; the development and maintenance of logistics capabilities commands and units of the Armed Forces in joint operations, peace support operations and humanitarian operations within the framework of international forces outside national territory; storage, conservation and maintenance of the stocks and supplies of material property; the maintenance of the weaponry, complex combat systems and military equipment; the organisation and implementation of the primary, specialist and epidemiological and hygiene care of the members of the Croatian Armed Forces; the support to civilian institutions of the Republic of Croatia in relief operations following natural or man-made disasters.

Misija HRZ-a nadzor je i zaštita zračnog prostora Republike Hrvatske te potpora kopnenim i pomorskim snagama u združenim operacijama

The mission of the Croatian Air Force is to guard and protect the national airspace and to provide support to the land and naval forces in joint operations

The mission of the Special Forces Command (ZSS) is to ensure combat readiness of the Special Forces for defence the territorial integrity, sovereignty and independence of the Republic of Croatia and for participation in NATO and coalition-led operations. The Command executes its mission through groups assigned with special operations (humanitarian assistance, Special Reconnaissance and Direct Action) and in certain circumstances through additional activities in support and in protection of the strategic interests of the Republic of Croatia too. The Special Forces Command is comprised of the Support Company, the 1st and the 2nd Special Forces groups, the Commando Company and the Training Company.

Zapovjedništvo za potporu ključno je zapovjedništvo za pružanje različitih oblika logističke potpore pripadnicima Oružanih snaga u zemlji i inozemstvu

The Support Command is the key provider of the logistic support to the members of the Armed Forces in-country and abroad

TRANSFORMACIJA ORUŽANIH SNAGA KONTINUIRAN JE I SVEOBUVATAN PROCES

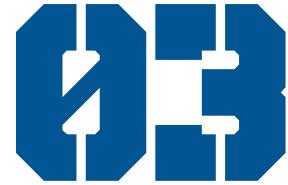
Obrambeni resor i u okviru njega Oružane snage, kao njegov vitalni dio, razvijali su se kao vjerodostojan instrument Republike Hrvatske u očuvanju nacionalne sigurnosti te integraciji u saveznički sustav kolektivne obrane. Članstvo i djelovanje u NATO-u ključni su elementi daljnje transformacije obrane i razvoja Oružanih snaga sposobnih za suočavanje s cijelim spektrom izazova i prijetnji. Nasljede Domovinskog rata i načela kojima je vođen do pobjede ugrađena su u suvremena obrambena rješenja. Čuvajući i razvijajući profesionalizam i najviše standarde u izvršavanju zadaća te njegujući hrvatsku vojnu tradiciju, pripadnici Oružanih snaga bit će i ubuduće spremni izvršavati sve postavljene zadaće. Na planu izgradnje obrambenih sposobnosti, dugoročni cilj ostaje izgradnja Oružanih snaga koje će biti razmjestive, učinkovite, profesionalne, popunjene kvalificiranim i motiviranim osobljem. Brojčana veličina od 15 000 pripadnika omogućit će ostvarenje razine ambicija, uz potrebu promjene unutarnje strukture radi povećanja učinkovitosti i uporabljivosti. Stoga će transformacija Oružanih snaga biti kontinuiran i sveobuhvatan proces.⁵⁹

REORGANISATION OF THE CROATIAN ARMED FORCES AS A CONTINUOUS AND COMPREHENSIVE PROCESS

The defence system and the Croatian Armed Forces as its vital component have developed as a credible asset of the Republic of Croatia in the protection of its national security and integration into the Alliance's collective defence system. The membership and participation in NATO constitute the key elements of future transformation of defence and development of the Croatian Armed Forces' capability to respond to a range of threats and challenges. The legacies of the Homeland War and the inherent principles have been incorporated into the modern defence solutions. The members of the Croatian Armed Forces will remain ready to carry out the assigned tasks professionally, abiding by top standards and cherishing the Croatian military tradition. As for the building of defence capabilities, the long-term goal is to build deployable, efficient and professional Armed Forces, manned by expert and motivated members. The projected size of 15,000 will enable the fulfilment of the determined level of ambition, with the needed internal structure transformation to enhance efficiency and employability. The transformation of the Armed Forces will be a continuous and comprehensive process.

⁵⁹ Strateški pregled obrane, *Narodne novine*, br. 101/13, 2. kolovoza 2013.

OSRH U EUROATLANTSKIM INTEGRACIJAMA

**THE CROATIAN ARMED FORCES
AND EURO-ATLANTIC
INTEGRATION**

FOTO: TOMISLAV BRANDT

“Sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost, mirvorstvo, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka, nepovrednost vlasništva, očuvanje prirode i čovjekova okoliša, vladavina prava i demokratski višestrački sustav najviše su vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske,” stoji u članku 3. prvog Ustava Republike Hrvatske, tzv. božićnog Ustava, koji je Sabor izglasao 22. prosinca 1990.¹ Taj je članak već u samim počecima suvremene Hrvatske pokazao da su euroatlantske integracije, tj. udruživanje i saveznštvo sa zemljama koje dijele jednake najviše vrijednosti, logičan put za mladu Hrvatsku.

Domovinski rat nije bio samo borba za opstanak, slobodu i neovisnost nego i borba za te vrijednosti. Međutim, rat i njegove posljedice usporili su pristupanje Hrvatske Europskoj uniji (EU) i Sjevernoatlantskom savezu (NATO). Završetkom Domovinskog rata Hrvatska je službeno definirala pristup tim dvjema organizacijama kao prioritetne vanjskopolitičke ciljeve.² Njihovi su visoki standardi tražili prilagodbu mnogih važnih segmenta hrvatskog društva i države, uključujući i obrambeno-sigurnosni sustav.

PUT DO PUNOPRAVNOG ČLANSTVA U NATO-U

Organizacija Sjevernoatlantskog ugovora (North Atlantic Treaty Organization – NATO) vojni je savez suverenih država čija je glavna zadaća čuvati slobodu i sigurnost članica vojnim i političkim sredstvima. Osnovan 1949., do propasti komunističkih sustava na istoku Europe i raspada istočnog bloka okupljenog oko nekadašnjeg SSSR-a bio je glavni sigurnosni oslonac demokratskih zapadnih zemalja tijekom hladnog rata. Savez je potom, transformirajući se i slijedeći politiku proširenja, počeo primati nove članice s istoka Europe. Danas NATO nije samo obrambeni nego i političko-gospodarski savez zemalja razvijenih demokracija i gospodarstava s

razvijenim vojnim sposobnostima. Preko njega članice dobivaju sigurnost putem sustava kolektivne sigurnosti, a vlastite interese štite zahvaljujući načelu konsenzusa kojim se donose sve ključne odluke. Osobitu pozornost, uz čuvanje granica i teritorijalnog suvereniteta članica, Savez pridaje zaštitu od suvremenih sigurnosnih izazova kao što su terorizam, etnički sukobi, preprodaja oružja za masovno uništenje, cyber napadi, prirodne katastrofe...³

Slijedeći spomenute vrednote za koje se opredijelila 1990., Republika Hrvatska još je tijekom Domovinskog rata, u proljeće 1994., izrazila interes za uključivanje u Partnerstvo za mir (engl. Partnership for Peace – PfP), program praktične bilateralne suradnje između pojedinih partnerskih zemalja i NATO-a. Za zemlje koje apliciraju za članstvo, PfP je prvi od dva važna pristupna koraka; drugi je Akcijski plan za članstvo (Membership Action Plan – MAP). Formalna je zamolba upućena u ožujku 1996.,⁴ ali dokument o uspostavljanju partnerstva i ulazak u Euroatlantsko partnersko vijeće (Euro-Atlantic Partnership Council – EAPC), Hrvatska je potpisala tek 25. svibnja 2000. godine.⁵

Što se tiče Oružanih snaga RH, odnosno Hrvatske vojske, praktična je prilagodba NATO-ovim standardima faktički počela s rujnom 1994. godine, kad su u Hrvatskoj počeli raditi stručnjaci iz MPRI-ja (Military Professional Resources Inc.). Ta je privatna američka tvrtka u skladu sa zahtjevima suvremene vojne nastave i NATO-ovim standardima obučavala časnike i dočasnike HV-a za tranzicijsko razdoblje.⁶ Ubrzo nakon Domovinskog rata, sa skidanjem embarga na uvoz naoružanja, Oružane snage RH počele su intenzivnije nabavljati i zapadnu vojnu opremu, što je važan segment njihova usklađivanja s tim standardima. Za taj se smjer opredijelila i hrvatska obrambena industrija kao glavni oprematelji OSRH.⁷ Krajem devedesetih GS OSRH i zapovjedništva postrojbi preustrojavaju se u skladu s NATO-om.

¹) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1990_12_56_1092.html (Pregledano 23. travnja 2021.)

²) Vukadinović, Radovan; Čehulić, Lidija; Lovrić, Drago: NATO u međunarodnim odnosima, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2006., str. 146.

³) Ceranić, Vedran; Pili, Tomislav: Upoznaj NATO, MORH, 2008., str. 6. [2. izdanje]

⁴) <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=46827> (Pregledano 23. travnja 2021.)

⁵) http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_82584.htm (Pregledano 23. travnja 2021.)

⁶) Bulkić, Marko: Izobrazba časnika na Časničkoj školi HVU "Petar Zrinski" od 1994. do 1996. godine, Polemos 8 (2005.), str. 93.

⁷) Detaljnije u 8. poglavljiju Modernizacija OSRH i vojna industrija, Modernizacija i opremanje OSRH, Hrvatska vojna industrija.

The Article 3 of the Constitution of the Republic of Croatia (the "Christmas Constitution", passed on 22 December 1990) reads: "Freedom, equal rights, national and gender equality, peace-making, social justice, respect for human rights, inviolability of ownership, conservation of nature and the environment, the rule of law and a democratic multiparty system are the highest values of the constitutional order of the Republic of Croatia". The Article indicated in the early days of modern Croatia that Euro-Atlantic integrations were a logical future path for young state of Croatia.

The Homeland War was not only a struggle for survival, freedom and independence but also a struggle for the listed values. The war and its aftermath slowed Croatia's accession to the European Union and to NATO. Following the War, Croatia officially outlined the approach towards the two organisations as foreign policy priorities. The high standards of membership in NATO and the EU necessitated adaptation of a number of important segments of the Croatian society and the state, including the defence and security system.

THE PATH TOWARDS FULL NATO MEMBERSHIP

The North Atlantic Treaty Organization (NATO) is a political and military alliance of sovereign states, whose purpose is to guarantee the freedom and security of the member nations through political and military means. Founded in 1949, the Alliance was the primary security guarantee for the west democratic countries until the collapse of Communist states in the east Europe and of the Eastern Bloc that sided with the former Union of Soviet Socialist Republics during the Cold War. The Alliance transformed and followed enlargement policy and accepted new member nations from east Europe. NATO today is at once a defence and politico-military alliance of developed democratic countries and economies with strong military capabilities. The member nations re-

ceive security from NATO through the collective security system and protect their own interests through consensus decision making.

In addition to border protection and territorial sovereignty of the member nations NATO attaches attention to the protection from the modern-day security threats such as terrorism, ethnical conflicts, sale of weapons of mass destruction, cyber attacks, natural disasters and the like.

Abiding by the values it had committed to in 1990, in spring 1994 the Republic of Croatia declared the interest in joining the Partnership for Peace (PfP), a practical bilateral co-operation programme between NATO and the individual partner countries. For countries applying for membership the Partnership for Peace is the first of two important accession steps, the second being the Membership Action Plan (MAP). A formal request was submitted in March 1996, but Croatia signed the Framework Document on 25 May 2000.

The Croatian Armed Forces and the Croatian Army commenced their actual adjustment to NATO standards in September 1994, when experts of the Military Professional Resources Inc. (MPRI) provided advisory services in Croatia. A privately-owned U. S. firm trained the Croatian Army officers and NCOs for the transition period in accordance with the requirements of modern military training and with NATO standards. After the arms embargo was lifted following the Homeland War, the Croatian Armed Forces stepped up the procurement of the military equipment of the western origin, which was an important segment of harmonisation with the standards. The Croatian defence industry, as the main equipment provider of the Croatian Armed Forces, set its business direction accordingly. In late 1990s the General Staff of the Croatian Armed Forces and unit commands were reorganised according to NATO models.

An essential formal framework for the transformation of the Croatian Armed Forces upon entering the Partnership for Peace was set by the Planning and Review Process (PARP), which Croatia started in October 2000. The Government of the Republic of Croatia submitted the responses to the Survey of Overall PfP Interoperability.

Bitan je formalni okvir transformacije OSRH nakon ulaska u Partnerstvo za mir dao Proces planiranja i raščlambe (*Planning and Review Process – PARP*), koji je za Hrvatsku počeo u listopadu 2000. godine. Vlada RH predala je tada NATO-u odgovor na Upitnik o cijelokupnoj PfP interoperabilnosti (Survey of Overall PfP Interoperability). U PARP-u su ključni Partnerski ciljevi (*Partnership Goals*) koji se u velikoj mjeri odnose na postizanje interoperabilnosti OSRH sa snagama članica NATO-a. Ti su ciljevi nakon ulaska Hrvatske u NATO postali Ciljevi snaga (Capability Targets).

NATO je u veljači 2001. prihvatio prvi hrvatski Individualni partnerski program (*Individual Partnership Programme – IPP*) za 2001. s popisom PfP aktivnosti u kojima Hrvatska želi sudjelovati sa Savezom. U tom su programu, vezano uz aktivnosti u transformaciji, bila istaknuta područja zapovijedanja, nadzora i komunikacije (C3); civilne zaštite; demokratskog nadzora OSRH; vojnih vježbi; obrambenog planiranja; obrambenog proračuna; obrambene politike te učenja engleskog jezika.⁸ Usprедno s transformacijom išlo je i smanjenje broja pripadnika OSRH, kojem su preduvjet dali strateški dokumenti: Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske i Strategija obrane Republike Hrvatske, koje je Hrvatski sabor donio u ožujku 2002. godine.⁹

Hrvatska je u svibnju 2002. pozvana u Akcijski plan za članstvo (MAP). Riječ je o NATO-ovu programu savjetovanja, pomoći i praktične podrške prilagođenom specifičnim potrebama zemlje koja se želi pridružiti Savezu¹⁰. Iako ne podrazumijeva da će zemlja biti zaista primljena, sigurno je bio važan poticaj za Hrvatsku. U okviru MAP-a aspirantice potvrđuju godišnje nacionalne programe (Annual National Programme – ANP) priprema za eventualno buduće članstvo, što uključuje političke, gospodarske, obrambene, resursne, sigurnosne i pravne aspekte. NATO-ova ekspertna tijela na sastancima i radionicama aspirantica daju političke i tehničke savjete, a svake se godine održavaju sastanci aspirantica sa svim članicama na razini Sjevernoatlantskog vijeća na kojima se prezentira i razmatra napredak pojedine aspirantice. Prvi je ANP 2002./2003. Vlada

The crucial component of the Planning and Review Process were the Partnership Goals, which largely pertained to the interoperability of the Croatian Armed Forces with NATO forces. Upon the entry to NATO the partnership goals were converted into Capability Targets. In February 2001 NATO accepted Croatia's first Individual Partnership Programme (IPP) for the year 2001, with a package of specific activities in cooperation with NATO in which Croatia wished to participate.

The transformation activities outlined in the IPP included Command, Control and Communications (C3), civil protection, democratic control over the Croatian Armed Forces, military exercises, defence planning, defence budget, defence policy and English Language Programme. The transformation was paralleled by downsizing of the Croatian Armed Forces, in compliance with the strategic documents: the National Security Strategy of the Republic of Croatia and the Defence Strategy of the Republic of Croatia adopted by the Croatian Parliament in March 2002.

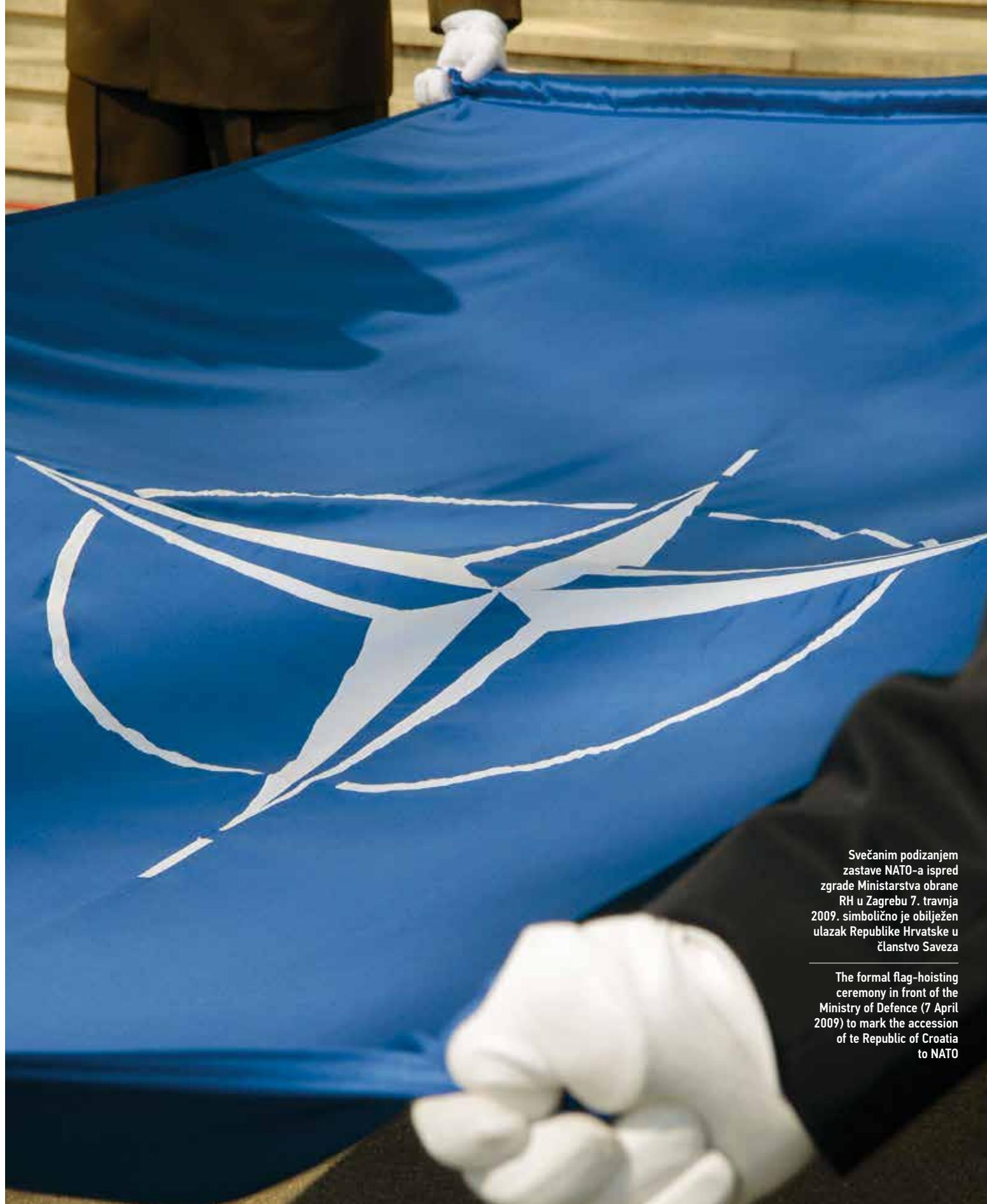
In May 2002 Croatia was invited to the Membership Action Plan – NATO's programme of consultation, assistance and practical support tailored to the specific needs of the candidate country. It was not a guarantee that the aspirant would be admitted, it was a strong impetus for Croatia. The MAP entails confirmation of annual national programmes (ANPs); the preparation for possible future membership comprises political, economic, defence, resources, and security and legal aspects. NATO's expert bodies provide political and technical consultation at meetings and workshops, and aspirants attend annual meetings with the member nations in the North Atlantic Council format to assess their progress.

The Croatian Government adopted the first Annual National Programme 2002-2003 in October 2002,

⁸⁾ Vukadinović, Radovan; Čehulić, Lidija; Lovrić, Drago: *NATO u međunarodnim odnosima*, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2006., str. 153. – 154.

⁹⁾ Isto, str. 180.

¹⁰⁾ http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_37356.htm (Pregledano 18. siječnja 2016.)

Svečanim podizanjem
zastave NATO-a ispred
zgrade Ministarstva obrane
RH u Zagrebu 7. travnja
2009. simbolično je obilježen
ulazak Republike Hrvatske u
članstvo Saveza

The formal flag-hoisting
ceremony in front of the
Ministry of Defence (7 April
2009) to mark the accession
of the Republic of Croatia
to NATO

RH usvojila u listopadu 2002. godine¹¹ i time krenula u prvi ciklus MAP-a. Drugi je (za 2003./2004.) pre-dala u veljači 2003.,¹² treći (2004./2005.) u listopadu 2004.,¹³ četvrti (2005./2006.) u rujnu 2005.,¹⁴ peti (2006./2007.) u rujnu 2006.,¹⁵ šesti (2007./2008.) u rujnu 2007.,¹⁶ a sedmi, zadnji, u rujnu 2008.¹⁷ U povodu završetka PARP ciklusa u siječnju 2008., istaknut je zaključak NATO-ovih stručnjaka kako je Hrvatska iz perspektive obrambenog sustava spremna za članstvo.¹⁸ Velik je udjel u toj spremnosti imalo sudjelovanje pripadnika OSRH u međunarodnim operacijama, posebno ISAF-u u Afganistanu.

Sudjelovanjem u NATO-ovim vojnim operacijama Hrvatskoj raste ugled u svijetu, ispunjava pritom svoje međunarodne odgovornosti u stabilizaciji opasnih kriznih žarišta iz kojih se prelijeva nestabilnost, razvija sposobne i učinkovite Oružane snage u skladu sa savezničkim te prenosi stičena znanja. Jednak je slučaj sa sudjelovanjem na međunarodnim vojnim vježbama, od kojih su neke bile organizirane na području Hrvatske. Uspješne su reforme na svim poljima dovele do toga da je na NATO-ovu samitu u Bukureštu od 2. do 4. travnja 2008. godine Savez uputio formalnu pozivnicu Republici Hrvatskoj da postane punopravna članica.¹⁹

Usljedilo je 9. srpnja te godine u Bruxellesu potpisivanje Protokola o proširenju Sjeveroatlantskog ugovora na Republiku Hrvatsku. Time je ujedno počeo i postupak ratifikacije Protokola u nacionalnim parlamentima članica NATO-a. Republika Hrvatska punopravna je članica najmoćnijeg vojno-političkog saveza postala 1. travnja 2009. u Washingtonu, kad je u ime RH tadašnja veleposlanica u SAD-u Kolinda Grabar-Kitarović u State Departmentu položila nacionalni

instrument ratifikacije Sjeveroatlantskog ugovora. Svojevrsna je promocija naše zemlje kao nove članice NATO-a održana na samitu Saveza u Strasbourg u Kehlu 4. travnja 2009. godine.²⁰

Hrvatsku je kao novu punopravnu članicu čekao bitan korak: završetak integracije u Savez koji je zahtijevao, osim uloženih, i daljnje značajne napore i prilagodbe u svim područjima rada u obrambenom sustavu. Puna se integracija postiže kad se ustroj i funkciranje obrambenog sustava usklade i upgrade u NATO-ov sustav na svim razinama, a izobrazba i obuka postanu potpuno kompatibilne s NATO-om. Nadalje, Hrvatska je počela sudjelovanje u NATO-ovu sustavu obrambenog planiranja, u kojem su Ciljevi snaga i njihova implementacija najvažniji dio jer se njima dugoročno utvrđuje doprinos koji Hrvatska može dati Savezu svojim obrambenim sposobnostima. U 2008. usvojen paket od 50 partnerskih ciljeva na čije se ostvarenje Republika Hrvatska obvezala tijekom idućih deset godina, pretvoren je u paket Ciljeva snaga koji dugoročno usmjerava razvoj sposobnosti Oružanih snaga.²¹

Republika Hrvatska kao nova članica i Oružane snage RH integraciju u NATO završile su najbrže u povijesti, što je potvrđeno 25. listopada 2012. godine. Načelnik GS OSRH general-pukovnik Drago Lovrić i zamjenik zapovjednika Savezničkog zapovjedništva za transformaciju (Allied Command Transformation – ACT) poljski general zbora Mieczysław Bieniek u Zagrebu su svečano potpisali Deklaraciju o završetku integracijskog procesa OSRH u NATO strukture.²²

11) [http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi/organizacija-sjeveroatlantskog-saveza-\(nato\)/proces-prosirenja-/](http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi/organizacija-sjeveroatlantskog-saveza-(nato)/proces-prosirenja-/)

12) Vukadinović, Radovan; Čehulić, Lidija; Lovrić, Drago: NATO u međunarodnim odnosima, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2006., str. 160.

13) <http://www.hrt.hr/arhiv/2004/10/18/HRT0004.html>

14) Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske, MORH, Zagreb, prosinac 2005., str. 12.

15) Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske s izvješćem o stanju obrambenih priprema u Republici Hrvatskoj, MORH, Zagreb, ožujak 2007., str. 29.

16) Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske s izvješćem o stanju obrambenih priprema u Republici Hrvatskoj, MORH, Zagreb, ožujak 2008., str. 25.

17) Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske za 2008. godinu, s izvješćem o stanju obrambenih priprema u Republici Hrvatskoj za 2008. godinu, MORH, Zagreb, ožujak 2009., str. 35.

18) Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske s izvješćem o stanju obrambenih priprema u Republici Hrvatskoj, MORH, Zagreb, ožujak 2008., str. 25.

19) http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_8443.htm?selectedLocale=hr (Pregledano 23. travnja 2021.)

20) Vlahović, Domagoj: Svjetska promocija Hrvatske kao nove članice NATO-a, Hrvatski vojnik, br. 235, 10. travnja 2009., str. 8. – 11.

21) Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske za 2009. godinu, s izvješćem o stanju obrambenih priprema u Republici Hrvatskoj za 2009. godinu, MORH, Zagreb, ožujak 2010., str. 41.

22) <http://www.morh.hr/hr/vijesti-najave-i-priopcenja/priopcenja/5693-25102012osrh-su-integrirane-u-nato.html#foto>

THE CROATIAN ARMED FORCES AND EURO-ATLANTIC INTEGRATION

and entered the first cycle of MAP. The second ANP 2003-2004 was in February 2003, the third (2004/2005) in October 2004, the forth (2005-2006) in September 2005, the fifth (2006 -2007) in September 2006, the sixth (2007-2008) in September 2007 and the seventh and the last one in September 2008 respectively. On closing the PARP cycle in January 2008 NATO experts concluded that in the defence aspect Croatia qualified for the membership.

The readiness was to a large extent conditioned by the Croatian Armed Forces' participation in international operations, primarily in ISAF in Afghanistan. The engagement in NATO-led operations earned Croatia world reputation, and fulfilled its international responsibility regarding the stabilisation of risky crisis spots spilling over instability. Through the engagement Croatia was developing capable and efficient armed forces in compliance with NATO standards. The same is true for the participation in international military exercises, some of whom were conducted in Croatia.

Thanks to the successful implementation of reforms in all domains Croatia received a formal invitation to join NATO at the Summit in Bucharest of 2-4 April 2008. The Accession Protocol for Croatia amending the North Atlantic Treaty was signed in Brussels on 9 July 2008. This also marked the beginning of the ratification process of the Protocol by the national parliaments of NATO member nations. The Republic of Croatia became a full member of the strongest military alliance on 1 April 2009 in Washington, as then Croatian Ambassador to the United States Kolinda Grabar-Kitarović deposited the national instrument of ratification of the North Atlantic Treaty in the State Department on behalf of the Republic of Croatia. A promotion ceremony for our country as a new member was held at the Summit held in Strasbourg and Kehl on 4 April 2009.

As a new member Croatia had another essential task - to complete integration into the Alliance, which called for additional significant efforts and adjustments in all domains of operation in the de-

fence system. Full integration is achieved when the structure and functioning of the defence system are harmonised and integrated into NATO's system at all levels, and education and training become fully compatible with NATO. Furthermore, Croatia has begun to participate in NATO's defence planning system, with the strongest focus on Capability Targets and their implementation e the long-term contribution that Croatia can make to the Alliance's defense capabilities. The package of 50 partnership goals adopted in 2008, to the achievement of

Deklaracija o završetku
integracijskog procesa OSRH
u NATO-ove strukture potpi-
sana je 25. listopada 2012.

Declaration on Completed
Integration of the Croatian
Armed Forces to NATO was
signed on 25 October 2012

FOTO: DAVOR KIRIN

which the Republic of Croatia has committed itself over the next ten years, has been transformed into a package of Target Forces that directs the long-term development of the capabilities of the Armed Forces.

The Republic of Croatia, as a new member, and the Croatian Armed Forces completed NATO integration the fastest of all, as confirmed on 25 October 2012. The Chief of the General Staff of the Croatian Armed Forces, Lieutenant General Drago Lovrić,

Republika Hrvatska od svojeg se ulaska u punopravno članstvo NATO saveza kontinuirano potvrđuje kao predana i pouzdana članica. Aktivno sudjelujući u rasprava-ma među saveznicama u sjedištu NATO-a u Bruxellesu, kao i u svim odlukama koje one ondje donose konsenzusom, Hrvatska daje i vlastiti izravan doprinos provedbi NATO-ovih aktivnosti, a time i ostvarenju zajedničkih zadaća i ciljeva koje stoje pred Savezom. Od trenutka pristupanja Savezu, Hrvatska sudjeluje u svim njegovim najvažnijim aktivnostima. Prije svega, potrebno je istaknuti savezničke operacije i misije u Afganistanu, na Kosovu, u Iraku, na Sredozemlju i u Libiji. Dajući doprinos operacijama i misijama Saveza, Hrvatska ispunjava svoje međunarodne obveze u stabilizaciji kriznih žarišta, razvija sposobnost vlastitih Oružanih snaga te prenosi prethodno stecena znanja. Svjesna kako je njezina odgovornost za vlastito susjedstvo ulaskom u NATO dodatno porasla, Hrvatska se u okviru NATO-a afirmirala kao jedan od najsnaznijih zagovaratelja njezina daljnog proširenja na prostor jugoistoka Europe. Poseban naglasak stavljen je i na temu žena, mira i sigurnosti u kontekstu provedbe Rezolucije 1325 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda na razini Saveza.

Hrvatske su postrojbe sudjelujući u vojnim strukturama NATO-a dale doprinos ciljevima saveza. Sudjelovale su u NATO-ovim Snagama za brzi odgovor (NATO Response Force – NRF) – visokospremnim i tehnološki naprednim multinacionalnim snagama koje čine kopnene, zračne, pomorske i specijalne postrojbe koje se mogu brzo rasporediti kamo god je potrebno. U početnom je razdoblju Hrvatska sudjelovala s manjim snagama u okviru "bazena snaga za odgovor" (Response Force Pool),²³ a 2013. s vodom za dekontaminaciju iz sastava Bojne NBKO te vodom VP-a iz Pukovnije Vojne policije.²⁴

NRF je za OSRH postao kontinuitet, primjerice, 2015. pripravna je bila 3. mehanizirana satnija 1. mb Tigrovi Gardijske motorizirane brigade (GMTBR). U namjenski organiziranim snagama OSRH za tu godinu bila je i desetina za potporu te mobilni me-

dicinski tim, kao i dva časnika za vezu, također iz GMTBR-a, te Nacionalni element potpore iz sastava Zapovjedništva za potporu.²⁵ Sve su zastupljene hrvatske snage razvijene u skladu s NATO-ovim standardima, a kroz Ciljeve sposobnosti usuglašene sa Savezom.

Hrvatske su snage tako krajem 2018. sudjelovale na međunarodnoj vojnoj vježbi Trident Juncture 18, koja je provedena u cilju provjere interoperabilnosti međunarodnih snaga u združenom djelovanju i NATO-ovih sposobnosti povrata suvereniteta savezničke nakon oružane agresije te procjene i potvrde NATO-ovih Snaga za odgovor 2019 (Response Force 2019 – NRF19). Na vježbi je sudjelovalo 30 pripadnika OSRH zajedno s ukupno 50 000 pripadnika oružanih snaga 31 zemlje: članica NATO-a i partnerskih zemalja Finske i Švedske, uz 250 zrakoplova, 65 plovila, uključujući američki nosač aviona Harry S. Truman i oko 10 000 motornih vozila.²⁶ Godinu kasnije vojna vježba Odlučan odgovor 19 potvrdila je borbenu spremnost Zapovjedništva specijalnih snaga za sudjelovanje u e-NRF 2020, kao i uspješnu implementaciju NATO-ovih Ciljeva sposobnosti specijalnih snaga.²⁷

Krajem ožujka 2014. prva je hrvatska postrojba postala dio strukture NATO-ovih snaga. Bio je to Nacionalni razmjestivi komunikacijski modul (DCM), specijalistička postrojba veze (razine satnije) koja čini okosnicu NATO-ova operativnog komunikacijskog sustava za zapovijedanje tijekom operacija Saveza. Zadaća mu je bila osigurati komunikacije operativnog zapovjednog mjesa prema strateškom zapovjedniku te prema neposredno podređenim zapovjednicima u operaciji pod vodstvom Saveza. Hrvatski DCM tako je ustrojen u Hrvatskoj kopnenoj vojsci, u 2. bojni Pukovnije veze.²⁸

²³) Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske za 2011. godinu, s izvješćem o stanju obrambenih priprema u Republici Hrvatskoj za 2011. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 2012., str. 20.

²⁴) Godišnje izvješće o obrani za 2015. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, travanj 2014., str. 20.

²⁵) <http://www.morph.hr/hr/vijesti-najave-i-priopcenja/vijesti/9889-u-sljunju-odrzana-vjezba-spremnost.html> (Pregledano 23. travnja 2021.)

²⁶) <https://www.morph.hr/zavrsila-vjezba-trident-juncture-18-u-norveskoj/> (Pregledano 23. travnja 2021.)

²⁷) <https://www.morph.hr/zapovjedništvo-specijalnih-snaga-provelo-vježbu-odlučan-odgovor-19/>

²⁸) <http://www.morph.hr/hr/vijesti-najave-i-priopcenja/priopcenja/9341-primopredaja-zastave-hrv-dcm-u-31032014.html> (Pregledano 23. travnja 2021.)

THE CROATIAN ARMED FORCES AND EURO-ATLANTIC INTEGRATION

and the Deputy Commander of the Allied Command Transformation (ACT), General Mieczysław Bieniek (POL), in Zagreb, formally signed the Declaration on the Completion of the CAF Integration Process into NATO Structures.

Since its entry the Republic of Croatia has continuously affirmed itself as a committed and reliable member.

Taking an active part in discussions among the member nations in NATO Headquarters in Brussels and in the consensus decision making, Croatia provides a direct contribution to the achievement of common tasks and goals set by the Alliance.

Ever since joining NATO, Croatia has taken part in all most important activities, primarily in NATO-led operations and missions in Afghanistan, in Kosovo, in Iraq, in the Mediterranean and in Libya.

Through its contribution to NATO operations and missions Croatia has fulfilled its international commitments related to the stabilisation of the world crisis spots, developed its armed forces' capabilities and passes on the acquired expertise.

Fully aware of its increased responsibility for the neighbourhood upon the entry to NATO Croatia, Croatia affirmed itself as one of the strongest advocates of further enlargement of NATO to south-east Europe. With respect to the implementation of the UN Security Council Resolution 1325, the Alliance has placed a greater emphasis on the topic of women, peace and security.

The Croatian Armed Forces contributed to NATO goals by participating in NATO's military structures. They have taken part in NATO's Response Force (NRF) - a top-prepared and technologically advanced multi-national force composed of ground, air, naval and special forces quickly deployable wherever necessary. Initially Croatia declared small forces within the "Response Force Pool", and in 2013 it expanded with a NBC Decontamination Platoon of the NBC Protection Battalion and the Military Police Battalion of the Military Police Regiment. The Croatian Armed Forces continued their engagement in the NRF, placing the 3rd Mecha-

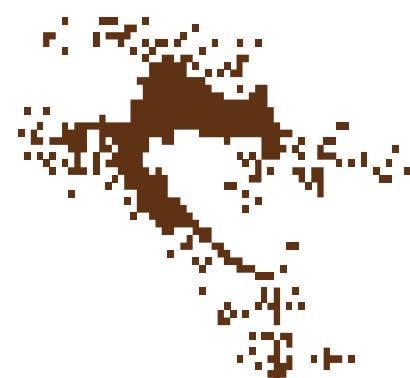
nised Company of the 1st Motorised Battalion "Tigrovi" of the Guards Motorised Brigade on standby in 2015, reinforced by a support squad, a mobile medical team, two liaison officers (manned from the Guards Motorised Brigade), and a National Support Element of the Support Command. All declared Croatian forces were trained in compliance with NATO standards, and through the Capability Targets harmonised with NATO's.

In late 2018 the Croatian forces took part in the international military exercise "Trident Juncture 18", conducted with the purpose of testing interoperability of international forces in a joint operation and testing NATO's ability to restore the sovereignty of a member nation following an armed aggression and also to evaluate and affirm NATO Response Force 2019 (NRF19).

The exercise engaged 30 members of the Croatian Armed Forces, alongside 50,000 members of the armed forces of 31 countries (NATO member nations and partner countries Finland and Sweden, with 250 aircraft, 65 vessels, including the U.S. carrier Harry S. Truman and about 10,000 motor vehicles In 2019 the Exercise "Resolute Response 19" confirmed the combat readiness of the Special Forces Command to participate in the e-NRF 2020, as well as the successful implementation of NATO's Special Forces Capability Targets.

In late March 2014 the first Croatian unit became integrated into NATO force structure. It was the National Deployable Communication Module (DCM), a specialist liaison unit (company level) that constitutes the mainstay of NATO's operational communications command system in Alliance operations. The DCM's task was to secure communications of operational command posts towards the strategic commander and towards directly subordinated commanders in NATO-led operation under the leadership of the Alliance. The Croatian DCM was established within the 2nd Battalion of the Liaison Regiment of the Croatian Army.

In response to the deteriorating security situation in the immediate vicinity along the Alliance's borders, during the summit held in Warsaw in July 2016 the Allies adopted a series of decisions aimed at

Pripadnici Razmjestivog komunikacijskog modula
(Deployable Communication Module – DCM) pružaju
komunikacijsko-informatičku potporu postrojbama
i zapovjedništvima NATO-ove misije

The members of the Deployable Communication Module
(DCM) provide the communication and IT support to the
units and commands of NATO-led mission

FOTO: MLADEN ČOBANOVIĆ

Kao odgovor na pogoršano sigurnosno stanje u neposrednom susjedstvu uz same graničce Saveza, tijekom NATO-ova samita u Varšavi u srpnju 2016. saveznice su usvojile niz odluka u cilju jačanja odvraćanja te obrane Saveza. Konkretna implementacija jačanja prednje prisutnosti provedena je kroz razmještanje ukupno četiri borbene grupe savezničkih snaga u zemljama u istočnom dijelu Saveza – Litvi, Latviji, Estoniji i Poljskoj. Borbene grupe sastavljene su od multinacionalnih savezničkih snaga, a Oružane snage RH uključene su od listopada 2017. u Borbenoj grupi u Poljskoj s bitnicom samohodnih višecijevnih lansera raketa 122 mm Vulkan. Početkom prosinca 2017. upućen je u Litvu 1. hrvatski kontingen eFPBG-DEU (Litva) sa 182 pripadnika (12 časnika, 41 dočasnik i 129 vojnika), i s do 20 borbenih oklopnih vozila, uključujući i potporne logističke elemente.²⁹ Ukratko, Republika Hrvatska je, prošavši dug i zahtjevan put do punopravnog članstva, danas etablirana, odgovorna i pouzdana članica NATO-a, koja je svoje mjesto u najmoćnijem vojnom savezu uvelike zasluzila zahvaljujući pripadnicima OSRH. Štoviše, danas je naša zemlja važan čimbenik sigurnosti u jugoistočnoj Europi i ima vodeću ulogu u približavanju tog područja modernoj ujedinjenoj Europi i transatlantskoj obitelji.

strengthening the deterrence and defence of the Alliance. The enhanced forward presence was implemented through the deployment of a total of four Allied battlegroups to the countries of the eastern flank of the Alliance - Lithuania, Latvia, Estonia and Poland. The battlegroups are composed of multinational allied forces, which the Croatian Armed Forces joined in October 2017, with a 122-mm self-propelled Vulkan MLRS battery within the Poland-based Battlegroup. Early December 2017 saw the deployment of the 182-member 1st Croatian Contingent (HRVCON) to the EFPBG-DEU (Lithuania) (12 officers, 41 NCOs and 129 enlisted soldiers), and with 20 armoured combat vehicles and with logistic support elements.

Briefly, the Republic of Croatia, having crossed a long and demanding path towards full membership, is today a proven, responsible and reliable member of NATO, which has earned its place within the strongest political and military alliance which has been facilitated by the participation of the Croatian Armed Forces. Furthermore, our country is today an important factor of security in southeast Europe and has a leading role in bringing the area closer to a modern united Europe and the transatlantic family.

²⁹ <https://www.morh.hr/nato-aktivnost-ojacane-prednje-prisutnost-enhanced-forward-presence-efp/> (Pregledano 23. travnja 2021.)

PRISTUPANJE EUROPSKOJ UNIJI

Europska unija jedinstveno je gospodarsko i političko partnerstvo 28 zemalja koje zajedno pokrivaju velik dio kontinenta. Temelji se na vladavini prava: niješino sveukupno djelovanje temelji se na ugovorima o kojima su dobrovoljno i demokratski odlučile sve članice. Tim su obvezujućim dokumentima utvrđeni ciljevi EU-a u brojnim područjima djelovanja. Među tim su područjima i mir i sigurnost, koji su obuhvaćeni Vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a. Europska unija nema stalnu vojsku.

U skladu sa svojom Zajedničkom sigurnosnom i obrambenom politikom (ZSOP) oslanja se na *ad hoc* snage članica u sljedećim područjima: zajedničke operacije razoružavanja, humanitarne zadaće i zadaće spašavanja, vojno savjetovanje i pružanje pomoći, sprečavanje sukoba i očuvanje mira, upravljanje krizama, npr. uspostava mira i stabilizacija nakon sukoba. Europska unija provela je od 2003. tridesetak civilnih misija i vojnih operacija na tri kontinenta. Sve su te misije i operacije bile odgovor na krize: izgradnja mira u Indoneziji nakon cunamija, zaštita izbjeglica u Maliju i Srednjoafričkoj Republici te borba protiv piratstva u Somaliji i na području Afričkog roga. Europska unija danas igra važnu ulogu kao pružatelj sigurnosti. Od siječnja 2007. može provoditi operacije brzog odgovora s dvije paralelne zasebne borbene grupe od kojih svaku čini 1500 pripadnika. Prema potrebi dvije se operacije mogu pokrenuti gotovo istodobno. Odluke o slanju borbenih grupa donose nacionalni ministri zemalja članica koji se sastaju u Vijeću Europske unije.

Republika Hrvatska postala je punopravna članica EU-a 1. srpnja 2013., također nakon dugog pristupnog procesa. Odnosi između RH i Unije počinju se razvijati međunarodnim priznanjem Hrvatske kao neovisne i suverene države 15. siječnja 1992. godine. Prvi se službeni korak u institucionalizaciji odnosa dogodio 29. listopada 2001. potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske, s jedne strane, i Europskih zajednica i njihovih članica, s druge strane, koji je stupio na snagu

1. veljače 2005. godine. Zahtjev za članstvo naša je zemlja podnijela 21. veljače 2003., a 18. lipnja 2004. dobila je status službenog kandidata za punopravno članstvo u EU-u. Pregоворi o pristupanju formalno su počeli 3. listopada 2005., a zaključeni su 30. lipnja 2011. godine.³⁰ Na OSRH se, prije svega, odnosilo 31. poglavlje pregovora: Vanjska, sigurnosna i obrambena politika. Poglavlje je otvoreno za pregovore 30. lipnja 2010. i zaključeno vrlo brzo, 22. prosinca te godine.³¹ Reforme koje je hrvatski obrambeni sustav, uključujući OSRH, provodio u cilju članstva u NATO-u odgovarale su istodobno i standardima Europske unije.

Dvije organizacije dijele jednakе vrijednosti i strateške interese, a 22 su zemlje članice i EU-a i NATO-a. Odnos EU-a i NATO-a formaliziran je u prosincu 2002. potpisivanjem NATO-EU Deklaracije o europskoj sigurnosti i obrambenoj politici.³² Hrvatska danas ima jedinstveno vojno predstavništvo pri NATO-u i EU-u.

Republika Hrvatska se u listopadu 2008. slanjem izvidničkog tima od 15 pripadnika OSRH u operaciju u Čadu i Srednjoafričkoj Republici (EUFOR Tchad/RCA) prvi put uključila u vojne operacije EU-a.³³ Tim je sudjelovanjem, kao i na primjeru NATO-a i ISAF-a, Hrvatska u vojnem smislu počela pridonositi Europskoj sigurnosnoj i obrambenoj politici kao da je već punopravna članica. U prvom je dijelu 2011. u stanju pripravnosti u okviru Borbene grupe EU-a (Nordijske) prvi put bio i hrvatski kontingent s 20 pripadnika OSRH i dva helikoptera.³⁴ Oružane snage RH nastavile su angažman svojih pripadnika u EUBG 2016/II u jednakoj brojčanoj veličini kao i 2012., kad je fokus također bio na kopnenim postrojbama. Unutar te borbene grupe Oružane snage davaće su mehanizirani satnici pješaštva na borbenim vozilima Patria, desetinu za pretovar tereta, desetinu za skladištenje goriva, vod za opću inženjerijsku

30) http://www.mvep.hr/custompages/static/hrv/files/pregovori/lzvjesce_o_vodjenim_pregovorima.pdf (Pregledano 23. travnja 2021.)

31) Isto, str. 123 – 124.

32) http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49217.htm (Pregledano 27. siječnja 2016.)

33) Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske za 2008. godinu, s izvešćem o stanju obrambenih priprema u Republici Hrvatskoj za 2008. godinu, MORH, Zagreb, ožujak 2009., str. 34.

34) <http://www.morh.hr/hr/vijesti-najave-i-priopcenja/priopcenja/3334-dravni-tajnik-imunovi-sa-zapovjednikom-nordijske-borbene-skupine-13062011.html> (Pregledano 27. siječnja 2016.)

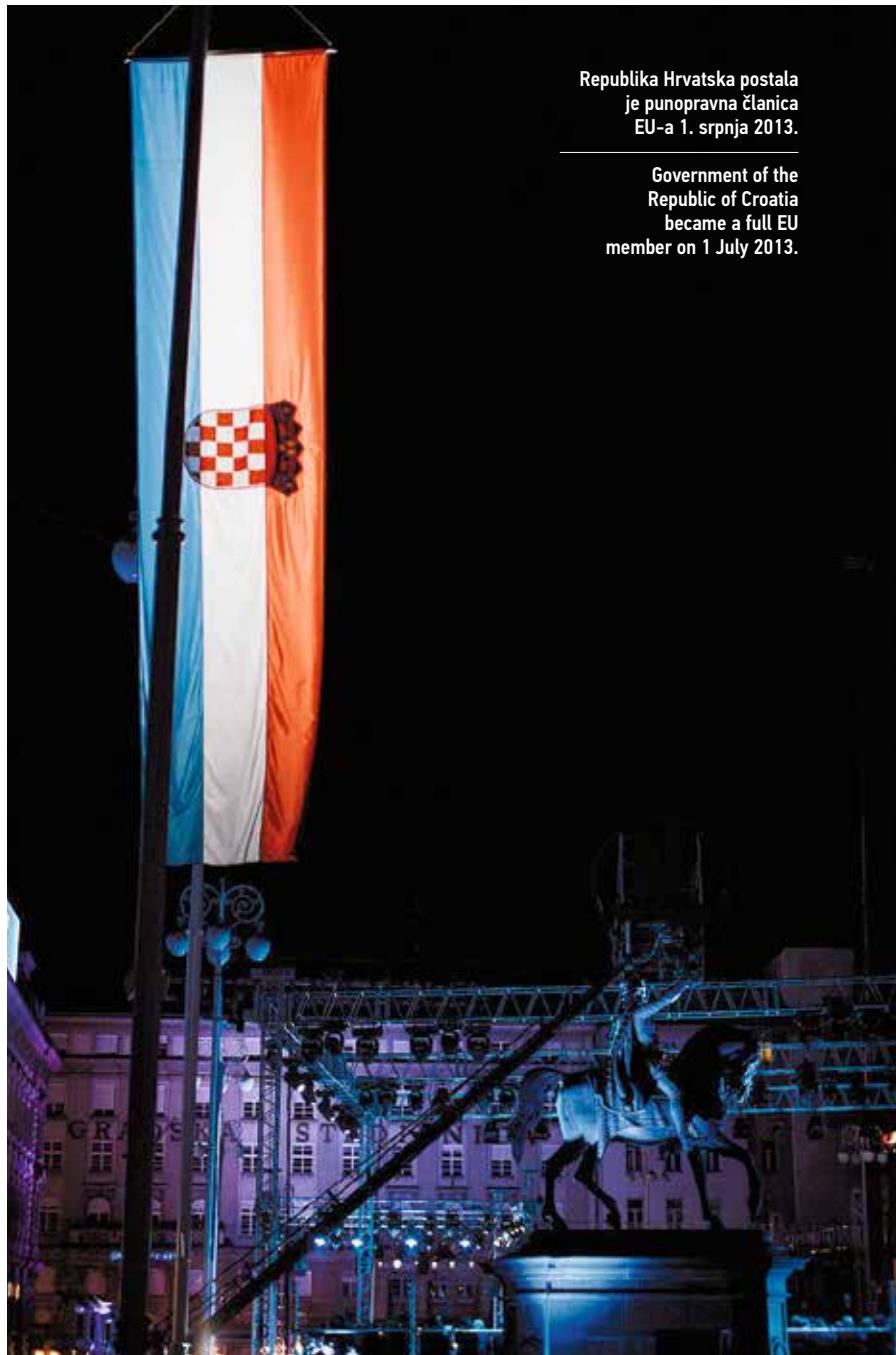
ACCESSION TO THE EUROPEAN UNION

The European Union is a unique economic and political partnership of 28 countries, which covers a large part of the continent. The partnership is based on the rule of law: the overall operation derives from the treaties agreed upon by the member countries expressing their will and on democratic principles. The binding documents define the goals of the European Union in various domains. The domains include peace and security, regulated by the Foreign and Security Policy. The European Union has no standing armed forces.

In accordance with its Common Security and Defence Policy (CSDP) the European Union relies on ad hoc forces of the member countries in the following domains: joint operations, disarmament, humanitarian tasks and search-and-rescue tasks, military advisory and assistance, conflict prevention and peace protection, crisis management (peacebuilding and post-conflict stabilisation). Since 2003 the European Union has conducted some 30 civilian missions and military operations in three continents, all of which were crisis response operations: peacebuilding mission in Indonesia following the tsunami, protecting the refugees in Mali and the Central African Republic and combating piracy in Somalia and in the Horn of Africa.

Today the European Union is an important security provider. As of January 2007, it is capable of conducting rapid response operations with two Battlegroups, each composed of 1,500 personnel. The EU can undertake simultaneously two Battlegroup-size operations as necessary. The decisions on the deployment of the Battlegroups are made by the member states in the Council of the European Union.

The Republic of Croatia became a full member of the EU on 1 July 2013, concluding a long accession process. The relations between the Republic of Croatia and the European Union were on upward

Republika Hrvatska postala
je punopravna članica
EU-a 1. srpnja 2013.

Government of the
Republic of Croatia
became a full EU
member on 1 July 2013.

FOTO: VLADA RH

potporu, desetinu za logističku potporu, stožerno osoblje na svim razinama te Nacionalni element potpore.³⁵

Republika Hrvatska dosad je sudjelovala u pet borbenih grupa Europske unije. Prvi je put sudjelovala u prvoj polovini 2011. u borbenoj grupi EU-a pod vodstvom Švedske. Nakon toga, 2012. i 2016. sudjelovala je u borbenim grupama pod vodstvom Njemačke, a 2017. u borbenoj grupi pod vodstvom Italije. Nakon što je Hrvatska u drugoj polovini 2019. sudjelovala u borbenoj grupi pod vodstvom Poljske, od 1. srpnja 2020. počelo je šestomjesečno hrvatsko stanje pripravnosti u Borbenoj grupi Europske unije (EUBG 2020-2) pod vodstvom Njemačke³⁶.

Koncept borbenih grupa EU-a (EUBG), koje na bazi rotacije čine postrojbe više zemalja, daje Uniji sposobnosti brzog vojnog odgovora na krize uzimajući u obzir veličinu i sposobnosti postrojbi koje su u stanju pripravnosti. Nadalje, pomaže vojskama i zemljama da razviju sposobnosti, interoperabilnost i pomognu transformaciji oružanih snaga u ekspedicijsku konfiguraciju kojom mogu vršiti ubrzana razmještanja i operacije. Sposobne su za samostalne operacije ili početne faze većih operacija, posjeduju više vrsta naoružanja, a bazirane su na veličini bojne ojačane elementima potpore. U osnovi, ali ovisno o misiji, imaju oko 1500 pripadnika.³⁷

trend after Croatia gained international recognition as an independent and sovereign state on 15 January 1992. The first official step towards formalisation of relations was undertaken on 29 October 2001 with the conclusion of the Stabilisation and Association Agreement between the Republic of Croatia and the European Communities and member states members, which entered into force on 1 February 2005. Croatia submitted the application for the EU membership on 21 February 2003 and on 18 June 2004 received the official EU candidate status.

The accession negotiations formally commenced on 3 October 2005, and were concluded on 30 June 2011. The Croatian Armed Forces were covered in the Chapter 31: "Foreign, Security and Defence Policy", which was opened on 30 June 2010 and concluded within a short period (on 22 December 2010).

³⁵) Godišnje izvješće o obrani za 2014. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, travanj 2015., str. 62.

³⁶) <https://www.morh.hr/hrvatska-vojska-u-borbenoj-skupini-eu-pod-vodstvom-njemacke/>

³⁷) https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/esdp/91624.pdf (Pregledano 23. travnja 2021.)

U prvoj polovini 2011. prvi je put u stanju pripravnosti u okviru Borbene grupe EU-a (tzv. Nordijske) bio i hrvatski kontingent s 20 pripadnika OSRH i dvama helikopterima. Na fotografiji su švedski i hrvatski vojnici na vježbi u Švedskoj

In the first half of 2011 a Croatian 20-member contingent (with two helicopters) was stand-by for the first time within the Nordic EU Battlegroup. The photo depicts the Croatian and the Swedish soldiers during an exercise conducted in Sweden

FOTO: ARHIVA HRZ-a | P20-a

U svrhu razvoja zajedničkih obrambenih sposobnosti, Hrvatska s drugim članicama EU-a (Austrija, Češka, Mađarska, Slovačka, Slovenija) sudjeluje u multinacionalnim programima Pooling & Sharing, čija je namjera da se udruživanjem i razmjenom sposobnosti pridonese održanju, ojačanju i dalnjem specijaliziranju obrambenih sposobnosti.³⁸

Republika Hrvatska sudjelovala je 2012. u četiri projekta, pri čemu je preuzeila vodeću ulogu u obuci pilota (u suradnji s Češkom) te u obučnim tečajevima za specijalne operacije (zajedno s Austrijom).³⁹ Od ulaska u EU našoj se zemlji otvorilo i članstvo u Europskoj obrambenoj agenciji (European Defence Agency – EDA), osnovanoj s ciljem koordinacije među članicama, posebno u nastojanjima za poboljšanje postojećih obrambenih kapaciteta te radi snaženja europske vojne suradnje i podrške ukupnom razvoju Europske sigurnosne i obrambene politike (European Security and Defence Policy – ESDP). Misija Europske obrambene agencije jest poboljšanje obrambene sposobnosti EU-a, promicanje koordinacije sustava naoružanja među članicama, stvaranje konkurentnog obrambenog tržišta na razini EU-a te poticanje istraživačkog rada u obrambene svrhe.

Što se tiče međunarodnih operacija pod ingerencijom EU-a, pripadnici OSRH su u skladu s Odlukom Hrvatskog sabora od 3. travnja 2009. sudjelovali u operaciji EU NAVFOR Somalia – ATALANTA⁴⁰ čiji je cilj prevencija piratstva u vodama oko Afričkog roga. S krajem 2014. sudjelovanje se povećalo upućivanjem u operaciju 12 pripadnika prvog hrvatskog autonomnog tima za zaštitu broda (*Autonomous Vessel Protection Detachment – AVPD*). Njegova je zadaća bila zaštita broda koji u sklopu Svjetskog programa za hranu (*World Food Programme – WFP*) prevozi i dostavlja humanitarnu pomoć.⁴¹ Treći hrvatski AVPD tim završio je misiju u prosincu 2018., a četvrti se nakon uspješno provedenih zadaća vratio u studenom 2020. u Hrvatsku. Tijekom ljeta 2015. brod Hrvatske ratne mornarice "Andrija Mohorovičić" upućen je u EU-ovu humanitarnu operaciju spašavanja izbjeglica Triton na Sredozemlju.

38) Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske za 2011. godinu, s izvešćem o stanju obrambenih priprema u Republici Hrvatskoj za 2011. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 2012., str. 45.

39) Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske za 2012. godinu, s izvešćem o stanju obrambenih priprema u Republici Hrvatskoj za 2012. godinu, MORH, Zagreb, 28. svibnja 2013., str. 59.

40) <https://www.hrvatski-vojnik.hr/2015-05-22-10-59-20/novosti-iz-osrh/item/1534-odlazak-casnika-u-pomorsku-operaciju-atalanta.html> (Pregledano 23. travnja 2021.).

41) Puljizević, Lada: AVPD tim vratio se iz četveromjesečne misije, Hrvatski vojnik, br. 472., 24. travnja 2015., str. 6. – 8.

The reforms carried out by the Croatian defence system, including the Croatian Armed Forces, aimed at obtaining NATO membership were complementary with the European Union standards.

The two organisations share common values and strategic interests, and 22 countries belong to both EU and NATO. The EU – NATO relations were formalised in December 2002 with the conclusion of NATO-EU Declaration of European Security and Defence Policy. Today, Croatia has a dual-hatted Military Representation to NATO and the EU.

In October 2008, the Republic of Croatia joined the EU military operations for the first time by sending a reconnaissance team of 15 CAF members to the operation in Chad and the Central African Republic (EUFOR Tchad / RCA).

As was the case with NATO and ISAF, Croatia's military contribution to the European security and defence policy commenced even before becoming a member. In the first half of 2011, the Croatian contingent with 20 members of the Croatian Armed Forces and two helicopters was on standby within the EU Battle Group (Nordic) for the first time. The Croatian Armed Forces continued the engagement in the EUBG 2016 / II in the same size as in 2012, when the focus was on the ground forces. Within that Battlegroup the Croatian Armed Forces provided a mechanised infantry company with Patria AMVs, a cargo detachment, a fuel handling detachment, a general engineer support platoon, a logistical support squad, staff personnel and a National Support Element.

The Republic of Croatia has so far participated in five EU Battlegroups. The first engagement was in the first half of 2011 in Sweden-led EU Battlegroup, followed by the participation in the Germany-led Battlegroup in 2012 and 2016, and in the Italy-led Battlegroup in 2017. After Croatia participated in the

U sklopu NATO-ova koncepta Pametne obrane u Hrvatskoj je najistaknutiji tečaj zajedničke obuke hrvatskih, čeških i mađarskih savjetodavnih zrakoplovnih timova koji mentoriraju helikopterske eskadre RZ-a Afganistana

The highest visibility project within Smart Defence concept in Croatia was the joint pre-deployment training of the Croatian, the Czech and the Hungarian air advisory teams mentoring the members of the helicopter squadrons of the Afghanistan Air Force

FOTO: DAVOR KIRIN

Za uspješan rad i odlične postignute rezultate
prvi hrvatski AVPD tim nekoliko je puta pohvalilo
nadređeno zapovjedništvo

The 1st Croatian AVPD Team repeatedly received
commendations from the superior command

FOTOARHIVA 1. AVPD-a

U tri je mjeseca posada broda, koju je činilo 49 pripadnika Oružanih snaga RH i pet pripadnika Granične policije, spasila više od dvije i pol tisuće migranata.⁴²

Operacija EU NAVFOR MED Sophia pokrenuta je 22. lipnja 2015. kao dio sveobuhvatnog pristupa Europske unije rješavanju pitanja migracija. Multinacionalne snage u operaciji nadziru područje južnog dijela središnjeg Sredozemlja s primarnom zadaćom provedbe pojačanog nadzora te onemogućavanja krijućih migranata i trgovaca ljudima. Snage u okviru operacije provode i brojne druge zadaće, kao što su osposobljavanje Libijske Obalne straže i mornarice, praćenje njezine dugoročne učinkovitosti te pomoći provedbi UN-ova embarga na oružje na otvorenom moru uz obalu Libije. Republika Hrvatska u operaciju se uključila u rujnu 2017. i to upućujući časnike u redovitim rotacijama u Zapovjedništvo snaga ili na zapovjedni brod u području operacije, te provedbom ronilačke obuke za pripadnike Libijske Obalne straže i mornarice u vojarni "Admiral flote Sveto Letica-Barba" u Splitu. Petotjedna obuka organizirana kroz devet modula provodi se kao dio operacije, a na taj način Hrvatska povećava svoj doprinos zajedničkim naporima Europske unije kojima se nastoji pridonijeti jačanju kapaciteta libijskih institucija, njihovoj funkcionalnosti i samostalnosti te stvaranju sigurnijeg okruženja na Sredozemlju.

Polish-led battle group in the second half of 2019, a six-month Croatian standby period in the European Union-led Battle Group (EUBG 2020-2) began on 1 July 2020.

The concept of EU Battlegroups (EUBGs) features two Battlegroups composed of multi-national forces always on 6-month standby period on a rotational basis, and enables the EU to respond swiftly to crises, taking into account the size and capabilities of the troops on the standby. It also enables the armed forces and the countries to develop capabilities, interoperability and to transform the armed forces into an expeditionary configuration that can perform accelerated deployments and operations. They are capable of stand-alone operations or the initial stages of larger operations, possess several types of weapons, and are based on the size of the battalion reinforced with support elements. Basically, but depending on the mission, they have about 1,500 members.

For the purpose of building joint defence capabilities Croatia and other EU members (Austria, the Czech Republic, Hungary, Slovakia, Slovenia) take part in Pooling & Sharing multinational activities, aimed at sustaining, strengthening and further specialisation of defence capabilities. The Republic of Croatia has been engaged in four projects since 2012, and offered

⁴² <https://www.hrvatski-vojnik.hr/2015-05-22-10-59-20/novosti-iz-osrh/item/1309-posada-broda-andrija-mohorovicic-vratila-se-iz-operacije-triton.html> (Autor: Petra Kostanjšak, Pregledano 28. siječnja 2016.)

OSTALE MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE

Osim u okviru NATO-a i EU-a, pripadnici OSRH pridonose hrvatskom sudjelovanju i u drugim međunarodnim organizacijama te sporazumima, ugovorima i konvencijama. Prije svega, potrebno je istaknuti Ujedinjene narode (United Nations – UN) i mirovne misije pod njihovim mandatom, u kojima kontinuirano sudjeluju od 1999. godine.⁴³ Hrvatska je od 1992. punopravna članica Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OESSION), osnovane 1975. s ciljem bolje suradnje u vezi s pitanjima sigurnosti u Europi. U okviru Stalne misije Republike Hrvatske pri OESSION-u, UN-u i međunarodnim organizacijama u Beču djeluje i vojni predstavnik, a najčešće aktivnosti u kojima su zastupljeni pripadnici OSRH odnose se na sporazume o nadzoru naoružanja (primjerice Bečki dokument) i Forum za sigurnosnu suradnju OESSION-a.⁴⁴

Vrijedi spomenuti i SEDM (South-Eastern European Defence Ministerial), tj. inicijativu koja okuplja ministre obrane zemalja jugoistočne Europe, ali i drugih zemalja, s ciljem jačanja međunarodne suradnje u području obrane. Naša je zemlja postala punopravna članica SEDM-a krajem 2000. godine. Najkonkretnija je inicijativa SEDM-a, u kojoj od početka sudjeluju Oružane snage RH, računalno podržana simulacijska vježba SEESIM (Southeastern Europe Simulation Network Computer Assisted Exercise), koja uglavnom podrazumijeva scenarije međunarodnog i međuresornog odgovora na krizne situacije izazvane prirodnim i ili ljudskim faktorima.⁴⁵

⁴³ V. 4. poglavje U službi mira

⁴⁴ Jakop, Zdravko: Međunarodnom suradnjom u NATO i EU, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Glavni stožer Oružanih snaga Republike Hrvatske, Hrvatsko vojno učilište "Petar Zrinski", Zagreb, 2013., str. 94. – 96.

⁴⁵ <http://www.morh.hr/hr/vjesti-najave-i-priopcenja/priopcenja/10429-na-hvu-predstavljena-simulacijska-vjezba-seesim-14.html> (Pregledano 29. siječnja 2016.)

to lead Multinational Aviation Training Centre (a joint project with the Czech Republic), as well as special operations training courses (a joint project with Austria). Since the entry to the EU, Croatia was also admitted to the European Defence Agency – EDA), established to coordinate the member countries, particularly with their efforts to strengthen the existing defence capacities and to underpin the development of the European Security and Defence Policy – ESDP).

The mission of the European Defence Agency is to support the development of defence capabilities and military cooperation among the European Union member states, to stimulate defence Research and Technology (R&T) and strengthen the European defence cooperation.

Regarding the EU-led international operations, under the decision of the Croatian Parliament dated 3 April 2009 members of the Croatian Armed Forces have taken part in the Operation EU NAVFOR Somalia – ATALANTA, launched to deter, prevent and repress acts of piracy and armed robbery off the Somali coast. In late 2014 the engagement was increased with the deployment of the 12-member Autonomous Vessel Protection Detachment (AVPD). The AVPD team is tasked with protection of ships that transport and deliver humanitarian aid within the World Food Programme (WFP). The 3rd AVPD Team concluded its term in 2018, and the 4th AVPD Team returned to Croatia after the successful term in November 2020. During the summer of 2015, the Croatian Navy training ship "Andrija Mohorovičić" was dispatched to the EU-led refugee rescue operation "Triton" in the Mediterranean. In the three month-period the Ship's crew (manned by 49 members of the Croatian Armed Forces and five members of the Border Police) rescued more than 2,500 migrants.

The Operation EU NAVFOR MED Sophia was launched on 22 June 2015 as part of the European Union's comprehensive approach to migrations. The multi-national forces engaged in the Operation monitoring the area of the southern central Mediterranean, assigned primarily with enhanced surveillance and preventing migrant traffickers. The forces also carry out

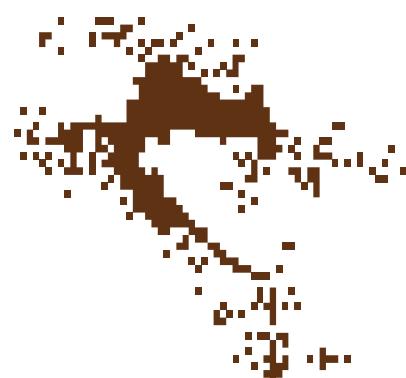
a number of other tasks, such as training the Libyan Coast Guard and Navy, the surveying of its long-term efficiency and assistance with the implementation of the UN arms embargo on the open sea off the Libyan coast. The Republic of Croatia joined the Operation in September 2017, by seconding officers to the Force Command or to the command ship in the area of the operations on a rotational basis, and by administering diving training for members of the Libyan Coast Guard and Navy in the Barracks "Admiral Flote Sveti Letica-Barba" in Split. The 5-week training comprises nine modules, and is administered as a part of the operation, and adds to Croatia's contribution to the European Union's joint efforts to strengthen Libyan institutions' capacities, efficiency and independence, and create a safer environment in the Mediterranean.

OTHER INTERNATIONAL ORGANISATIONS

In addition to NATO and the EU, members of the Croatian Armed Forces have contributed to the Croatian participation in other international organisations and agreements, treaties and conventions. It primarily applies to the United Nations and the UN-led peacekeeping missions, where Croatia has taken part continuously since 1999.

Croatia has been a member of the Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) since 1992. The OSCE was established in 1975 with the aim of stronger co-operation on security issues in Europe. Croatia has designated a military representative to the Permanent Mission to the OSCE, the UN and other international organisation headquartered in Vienna, and the Croatian Armed Forces members mostly take part in the arms control activities (under the Vienna Document) and the Forum for Security Cooperation.

A valuable initiative has been the South-Eastern European Defence Ministerial (SEDM), which gathers defence ministers of the southeast Europe but other countries as well, with the aim of strengthening the international defence co-operation. Croatia joined the SEDM member nation in late 2000.. The SEDM's most visible initiative was the Southeastern Europe Simulation Network Computer Assisted Exercise (SEESIM) exercise, featuring the scenarios of international and interdepartmental response to natural or man-made disasters, where Croatia took part since the beginning.

Misija u Čadu i Srednjoafričkoj Republici (EUFOR Tchad/RCA), bila je prva EU-ova mirovna misija u kojoj je naša zemlja dala svoj vojni doprinos

The mission in Chad and the Republic of Central Africa (EUFOR Tchad/RCA) was the first EU-led peace operation with the Croatian military contribution

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Američko-jadransku povelju (tj. inicijativu A-3, poslije A-5) potpisali su 2. svibnja 2003. predstavnici SAD-a, Hrvatske, Albanije i Makedonije, a 2008. pridružila se Bosna i Hercegovina i Crna Gora. Nije bila potpisana kao međudržavni ugovor, nego kao dogovor o suradnji zemalja u cilju približavanja NATO-u. Što se tiče vojne suradnje u okviru Povelje, odnosi se prije svega na područje razmjene iskustava u razvoju obrambenog sustava, zajedničkih aktivnosti u potpori približavanja članstvu u NATO-u i kontinuitetu međunarodne obrambene suradnje. Hrvatska je i nakon ulaska u NATO ostala članica A-5, pokazavši tako potporu zemljama jugoistočne Europe u njihovim težnjama prema euroatlantskim integracijama i aktivno sudjelovanje te vodeću ulogu u stabilizaciji tog područja. Od konkretnih je vojnih aktivnosti vezanih uz Povelju najviše pažnje privukao kombinirani albansko-hrvatsko-makedonski sanitetski tim koji je od 2005. do 2009.⁴⁶ djelovao u ISAF-u, kao i Škola vojne policije za pripadnike Afganistanske nacionalne armije (ANA) u kojoj je Hrvatska od ožujka 2011. bila vodeća nacija i gdje su se pripadnicima OSRH u mentoriranju afganistanskih vojnih policijaca pridružili i kolege iz zemalja A-5.⁴⁷ Zemlje A-5 zajednički su organizirale i nekoliko većih vojnih vježbi te u njima sudjelovale, a nekima je od vježbi domaćin bila i Hrvatska.

The U. S. Adriatic - Charter (the A-3 and later A-5 Initiative) was signed on 2 May 2003 by the representatives of the United States, Croatia, Albania and Macedonia, who were joined by Bosnia and Herzegovina and Montenegro in 2008.

The Charter was not signed as inter-state contract, but as an agreement on co-operation aimed at assisting the aspirant countries join NATO. The military cooperation within the Charter entailed primarily the exchange of experiences regarding the development of defence systems, joint activities in support of the accession to NATO and continuity of defence co-operation. Croatia remained a member of the Charter even after becoming a NATO member, to provide support to the countries of southeast Europe with their Euro-atlantic aspirations as well as active part and the leading role in stabilisation of the area. The tangible military activities conducted within the Charter with the biggest focus on were the combined Albanian-Croatian-Macedonian medical team, which was deployed to ISAF from 2005 to 2009, and the Military Police School for the members of the Afghanistan National Army, where Croatia was the Lead Nation since March 2011 and in which the Croatian Armed Forces were joined by the colleagues of the A-5. The U.S. Adriatic Charter members also organised and took part in several large military exercises, some of which were hosted by Croatia.

46) http://www.google.hr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=7&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjr7KDr2s7KAhXKDywKHROuAJQFgg6MAY&url=http%3A%2F%2Fwww.sabor.hr%2Ffgs.axd%3Fid%3D4362&usg=AFQjCNGxLh6pAK_zCFzRVC3zgrBm-rs5Q
(Pregledano 29. siječnja 2016.)

47) Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske za 2011. godinu, s izvješćem o stanju obrambenih priprema u Republici Hrvatskoj za 2011. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 2012., str. 18. – 19.

04

U SLUŽBI MIRA

THE CROATIAN ARMED
FORCES IN PKO

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Pripadnici OSRH još od 1999. aktivno sudjeluju u međunarodnim misijama i operacijama UN-a, EU-a i NATO-a na kriznim žarištima širom svijeta. Sve je počelo sudjelovanjem u misiji UN-a UNAMSIL u Sijeri Leoneu, kamo su krajem rujna 1999. prvi put upućeni vojni promatrači OSRH. Hrvatska je otad aktivan čimbenik i članica mirovnih snaga Ujedinjenih naroda, ulaskom u krug zemalja koje u okviru te organizacije već desetljećima pridonose očuvanju globalnog mira i sigurnosti.

Samо nekoliko godina kasnije, točnije 2003., hrvatski su vojnici upućeni i u NATO-ovu operaciju ISAF u Afganistanu, iako u to vrijeme Hrvatska još nije bila punopravna članica Saveza. Novi je iskorak bilo sudjelovanje pripadnika OSRH u operaciji Europske unije EUFOR Tchad/RCA u Čadu i Srednjoafričkoj Republici, također u vrijeme dok još nije bila punopravna članica EU-a. Upravo je sudjelovanjem u međunarodnim misijama i operacijama Hrvatska od samog početka prepoznata kao zemlja predana očuvanju i uspostavi mira širom svijeta, šaljući svoje vojnike na krizna žarišta u Afriku, Aziju, a sudjelovanjem u operaciji KFOR, i u Europu. Da to nije bilo samo na deklarativnoj razini govori podatak da je, primjerice, 2008. godine od 119 zemalja davateljica mirovnog osoblja Hrvatska bila na prvom mjestu po broju misija sudjelujući tad u 20 različitih misija i operacija.

Koliko je mir dragocjen i koliko ga treba cijeniti Hrvatska je osjetila tijekom Domovinskog rata kad je i sama bila primateljica mirovnih snaga i trebala pomoći međunarodne zajednice u uspostavi i očuvanju mira na svojem teritoriju. Stoga i ne čudi da se već onda opredijelila za sudjelovanje u globalnim svjetskim mirovnim procesima. Tako je još za vrijeme Domovinskog rata (1993.) učinila prvi korak prema sudjelovanju u mirovnim operacijama. Tad se, naime, nastojalo uputiti pedesetak pripadnika OSRH: inženjerijski vod za razminiranje, vojne promatrače i stožerne časnike u mirovnu operaciju u Azerbajdžanu pod okriljem tadašnje Konferencije o europskoj sigurnosti i suradnji (KESS). Iako, na koncu, ta misija nije bila uspostavljena te hrvatski vojnici nisu upućeni u Azerbajdžan, bio je to vrijedan napor u međunarodnoj afirmaciji Hrvatske i njezine politike rješavanja sporova mirnim putem te potvrda njezina

OS-a kao snage prilagodljive suvremenim okolnostima i potrebama.¹

Sudjelovanje u misijama i operacijama na dragovoljnoj je osnovi, a pripadnici OSRH u međunarodne se operacije upućuju temeljem odluke Hrvatskog sabora. U svim međunarodnim misijama i operacijama u kojima su sudjelovali ili sudjeluju, hrvatski su vojnici, dočasnici i časnici prepoznati kao vrhunski profesionalci koji savjesno i predano izvršavaju svoje zadaće. Stoga i ne čudi što se u domovinu redovito vraćaju s pohvalama i priznanjima i to s najviših zapovjednih razina. Iznimno su dobro prihvaćeni među svojim kolegama, ali i među lokalnim stanovništvom, jer poštju običaje, tradiciju, vjeru zemlje u kojoj su, iako u funkciji mira, ipak gosti.

PRIPREMA ZA MISIJE U SREDIŠTU ZA MEĐUNARODNE VOJNE OPERACIJE

Od samih se početaka sudjelovanja OSRH u međunarodnim misijama iznimno velika pozornost pridavala obuci. Svi pripadnici OSRH koji odlaze u misije izvrsno su obućeni, uvježbani i osposobljeni za izvršavanje svih zadaća, u svim okolnostima i u bilo kojem dijelu svijeta.

U njihovoj je pripremi i obuci veliku ulogu imalo Središte za međunarodne vojne operacije ustrojeno 2001., čija su važnost i mogućnosti rasli usporedno s povećanjem sudjelovanja hrvatskih vojnika u operacijama i misijama. Središte za međunarodne vojne operacije preimenovano je u listopadu 2019. u Središte za međunarodne vojne operacije "Josip Briški", u spomen na pripadnika Zapovjedništva specijalnih snaga koji je smrtno stradao u misiji Odlučna potpora (Resolute Support) u Afganistanu.

Središte organizira i provodi tečajeve za vojne promatrače i preduputnu obuku za misije UN-a za naše, ali i pripadnike OS-a drugih zemalja. Svi se tečajevi provode u skladu s UN-ovim, NATO-ovim i EU-ovim

¹) 10 godina sudjelovanja RH u međunarodnim mirovnim misijama. / 10 Years of Croatia's Participation in International Peace Support Operations, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila, Zagreb, 2009., str. 7. – 9.

THE CROATIAN ARMED FORCES IN PKO

Members of the Croatian Armed Forces have been actively engaged in the UN-led, the EU-led and NATO-led operations in crisis spots worldwide since 1999. Their first mission was the UNAMSIL mission in Sierra Leone, where the Croatian Armed Forces deployed military observers were sent for the first time in late September 1999. The Republic of Croatia has since been an active factor and a member of the United Nations peacekeeping force, joining the countries which had contributed to global peace and security within the UN for decades.

A few years later - in 2003 - Croatian soldiers were deployed to NATO-led ISAF operation in Afghanistan, although at that time Croatia still was not a member of NATO. A new step ahead was the participation of the Croatian Armed Forces in the EU-led Operation EUFOR Tchad / RCA in Chad and in the Central African Republic, also before attaining the EU membership. By participating in international missions and operations, the Republic of Croatia was recognised early on as a country committed to protecting and establishing peace worldwide, deploying its personnel to crisis spots in Africa, Asia, and also Europe, through the engagement in the Operation KFOR. The serious and concrete commitment is evinced by the fact that in 2008 Croatia topped the list of 119 peace contributing countries in 2008, deploying its forces in twenty ongoing missions and operations.

Croatia was aware of the value of peace during the Homeland War, when it was the beneficiary of the peace forces and needed the assistance from the international community to establish and guard the peace in its territory. It is hardly surprising that Croatia opted for participation in global peace processes. Still during the Homeland War - in 1993- Croatia made a step towards the participation in peace operations, by declaring an engineer (demining) platoon, military observers and staff officers to the peace operation in Azerbaijan, within the Conference on European Security and Cooperation. Although the mission in Azerbaijan was not accepted and Croatian soldiers were not deployed to Azer-

baijan, it was a valuable effort in the international affirmation of Croatia and its policy of peaceful resolution of disputes and affirmation of the Croatian Armed Forces as forces that adapt readily to modern circumstances and needs.

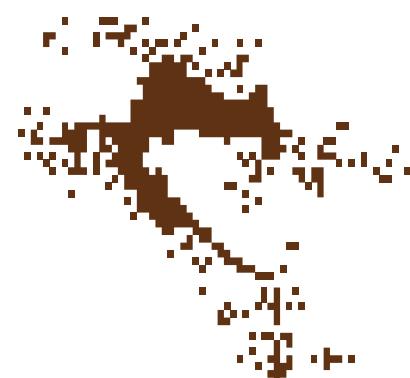
Participation in missions and operations is on a voluntary basis, and members of the Croatian Armed Forces are deployed to international operations pursuant to the decision of the Croatian Parliament. In all international missions and operations in which they have participated or are participating, Croatian soldiers, NCOs and officers enjoy the reputation as top professionals who perform tasks with commitment and dedication. It is hardly surprising that they regularly return to the homeland with praises and recognition from top command levels. They are very well received both among their colleagues and by the local population, for their respect for the customs, traditions and religion of the country where they are primarily guests.

PRE-DEPLOYMENT TRAINING FOR THE MISSIONS IN THE IMOTC

The training has been given due attention ever since the Croatian Armed Forces joined the international missions. All participants are superbly trained and prepared to perform any task, in any circumstances and in any corner of the world.

An important role in the pre-deployment training and preparation was that of the International Military Training Centre, established in 2001, has had an important role in the pre-deployment training and preparation for the missions. Its importance and capacities grew as a result of increased participation of Croatian soldiers in operations and missions.

In 2019 the International Military Operations Centre was renamed into International Military Operations Training Centre "Josip Briški", in tribute to Corporal Josip Briški, a member of the Special Forces Command, who was killed during the deployment to Resolute Support Mission in Afghanistan.

standardima. Poseban je naglasak u razvoju i provedbi stavljen na međunarodnu prepoznatljivost Središta te mu je, među ostalim, dodijeljena službena certifikacija UN-a za tri tečaja: za vojne promatrače, za stožerne časnike UN-a te za zaštitu civila u operacijama potpore miru.

Certifikacija je iznimno složena i traje dulje od godine, a završnu ocjenu daje poseban tim iz sjedišta UN-a u New Yorku koji prati cijelokupnu provedbu tečaja. U skladu s dodijeljenim certifikacijama te ostalim objektivnim pokazateljima (zastupljenost programa Središta u drugim međunarodnim središtima, razmjena instruktora i njihova važnost prilikom provedbe aktivnosti drugih nacionalnih središta i dr.), trenutačno je jedno od pet vodećih UN-ovih središta u svijetu. Misija Središta je provedba i pružanje potpore obuci pripadnika OSRH za NATO-ove, EU-ove i UN-ove operacije potpore miru u skladu s Konceptom obuke za MVO, te provedba i pružanje potpore obuci djelatnika MORH-a i ostalih ministarstava, državnih tijela i civilnih institucija RH te pripadnika savezničkih i partnerskih zemalja planiranih za upućivanje u NATO-ove, EU-ove te UN-ove operacije potpore miru. Na godišnjoj razini provodi 13 tečajeva tematski orientiranih na dobivenu misiju te više desetaka ostalih obučnih i srodnih aktivnosti preko mobilnih timova, a za potrebe ostalih sastavnica HKoV-a i OSRH. Provodi i sve vrste preduputnih obuka za NATO-ove, EU-ove i UN-ove operacije potpore miru za pripadnike OSRH te savezničkih i partnerskih zemalja, kao i za djelatnike MORH-a te drugih ministarstava i tijela državne uprave RH.²

Uz dobru i sveobuhvatnu obuku, tu su i bogata iskustva hrvatskih vojnika iz Domovinskog rata, koja prepoznaju i cijene pripadnici drugih zemalja s kojima zajedno pridonose uspostavi i očuvanju mira. Iako sudjelovanje u međunarodnim misijama i operacijama ima finansijsku težinu, aktivno sudjelovanje u međunarodnim mirovnim procesima, čime Hrvatska pridonosi globalnoj sigurnosti, odigralo je veliku ulogu u ostvarivanju njezinih glavnih vanjskopolitičkih strateških ciljeva – članstvu u NATO savezu i ulasku u Europsku uniju. Velika je beneficija, pogotovo prije nego što smo postali punopravna članica Saveza, bio i rad u međunarodnom vojnom okruženju. Iskustva stečena tim radom ugradivali smo ne samo u obučne procese naših vojnika u zemlji nego i u programe vojne izobrazbe i školovanja na vojnim školama. Sudjelovanjem u misijama razvijala se i jačala postojeća i ostvarivala bilateralna suradnja s brojnim zemljama.

²⁾ http://www.osrh.hr/#rubData/HTML/HR/0%20NAMA/HKoV/01_20150623_Sredi%C5%A1te_za_me%C4%91unarodne_vojne_operacije_vZ/Sredi%C5%A1te_za_me%C4%91unarodne_vojne_operacije_HR.htm (12.06.2015.)

The Centre has organised and administered courses for military observers and pre-deployment training for the UN missions for the Croatian Armed Forces but has also trained members of the armed forces of other countries.

All courses are conducted in accordance with the UN, NATO and the EU standards.

Special emphasis has been placed on the international recognition of the Centre and it has been assigned official UN certification for three courses:

- the Military Observers Course,
- the UN Staff Officers Course
- The UN Protection of Civilians in PSO.

Certification is highly complex and lasts more than a year, and the final grade is given by a special team from the UN headquarters in New York that monitors the overall implementation of the courses.

Thanks to the awarded certifications and other objective indicators (the administration of the Centre's programmes in other international centres, the exchange of instructors and their reputation in the implementation of activities of other national centres etc.), the IMOTC is currently one of the five leading UN centres in the world.

The mission of the Centre is to implement and support the training of the Croatian Armed Forces members for NATO-, the EU- and the UN-led peace support operations in accordance with the International Military Operations Training Concept, and to implement and support the training of the Ministry of Defence and other ministries, government bodies and civilian institutions personnel, as well as of members of NATO and partner countries declared for engagement in NATO, the EU and the UN peace support operations.

On an annual basis the Centre administers 13 mission-related courses and tens of training and similar activities through mobile teams for the needs of other components of the Croatian Army and of

Republika Hrvatska sudjelovala je u NATO-ovoј operaciji ISAF u Afganistanu od 2003. pa sve do njezina završetka 2014. te se dokazala kao pouzdan partner drugim zemljama u njihovim nastojanjima uspostave mira u toj zemlji

The Republic of Croatia took part in NATO-led Operation ISAF in Afghanistan from 2003 to the termination of the mission in late 2014, and proved itself as a reliable partner to other participants in their peacekeeping efforts

FOTO: TOMISLAV BRANDT

MISIJE UJEDINJENIH NARODA

U UN-ovoj mirovnoj misiji UNIFIL u Libanonu pripadnici Hrvatske vojske prvi su put počeli sudjelovati 2007., upućivanjem jednog časnika, a broj pripadnika poslije se povećavao i redovno rotirao

Members of the Croatian Armed Forces first took part in UNIFIL in Lebanon in 2007 deploying one officer, and subsequently more officers on a rotational basis

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Sudjelovanje u UN-ovim mirovnim misijama Hrvatska je počela u rujnu 1999., kad je prve pripadnike OSRH, njih deset, kao vojne promatrače poslala u mirovnu misiju **UNAMSIL**. Od 1999. do 2003. godine Hrvatska je u Sijeri Leoneu u godišnjim rotacijama slala po deset časnika koji su sudjelovali kao vojni promatrači. Broj hrvatskih vojnih promatrača smanjen je od 2004. na šest. Hrvatska je do uspješnog završetka misije 2005. godine u Sijeri Leoneu sudjelovala s ukupno 57 časnika. U nastavljajućoj misiji UN-a, UNIOSIL-u, Hrvatska je sudjelovala upućivanjem potkraj lipnja 2007. časnika za vezu za potrebe Združenog ureda UN-a u Sijeri Leoneu. Njegov mandat, a time i hrvatsko sudjelovanje u misiji UNIOSIL, završen je u prosincu 2007. godine. Hrvatska je počela sudjelovanje u misiji **UNIFIL** u srpnju 2007., upućivanjem jednog pripadnika OSRH kao stožernog časnika u Zapovjedništvo misije, kasnije povećavajući njihov broj i redovito ih rotirajući. Tako je 2018. u UNIFIL-u sudjelovalo 106 pripadnika OSRH u dvije rotacije, od kojih su dva pripadnika na dužnosti stožernog časnika za vezu te 104 pripadnika u sklopu hrvatskog kontingenta u Libanoru.

the Croatian Armed Forces. It also conducts all types of pre-deployment training for NATO-, the EU- and UN-led peace support operations for members of the Croatian Armed Forces, NATO and partner countries, as well as for employees of the Ministry of Defence and other ministries and state administration bodies of the Republic of Croatia.

In addition to the tailored and comprehensive training, the Centre also values the rich experience of the Croatian soldiers from the Homeland War, which is recognised and appreciated by members of the partner countries with whom they jointly contribute lishment and preservation of peace.

The active participation in international missions and operations was costly but it contributed to peace processes, whereby the Republic of Croatia contributes to global security, has played a major role in achieving its main foreign policy goals - NATO membership and accession to the European Union. An important benefit consisted in the opportunity to work in an international military environment well before obtaining the membership. The experiences from the work in the Centre were integrated into the training

³⁾ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_12_133_2527.html (Pregledano 26. travnja 2021.)

Dužnosti stožernih časnika uključivale su nadzor prekida neprijateljstava, pružanje pomoći libanonskoj vojsci u razmještanju na jugu Libanona te pomoći humanitarnim organizacijama u sigurnom povratku raseljenih osoba. Hrvatska je u travnju 2018. uputila inženjerijsku satniju u sustav Sektora Zapad UNIFIL-a smještenu u kampu UNP 2-3 "Shama", a njezina je temeljna zadaća bila da u sklopu Bojne za potporu osigura podršku snagama Sektora Zapad provedbom mjera zaštite snaga, potpore pokretljivosti u području misije te osiguravanju neometane strateške i taktičke komunikacije.

U svibnju 2019. pripadnici 2. hrvatskog kontingenta vratili su se iz operacije potpore miru Ujedinjenih naroda u Libanonu – UNIFIL. Hrvatski sabor donio je krajem 2020. godine Odluku o sudjelovanju pripadnika OSRH u misiji **UNIFIL** u 2021. i 2022. s mogućnošću rotacije i to do tri pripadnika.³ Hrvatska je sudjelovanje u UN-ovoј misiji **UNMOGIP** počela u kolovozu 2002., kad je u njezino područje uputila dva vojna promatrača. Godinu kasnije hrvatski doprinos povećan je na četiri promatrača, da bi se dalje nastavilo s redovitim jednogodišnjim rotacijama časnika. Od prosinca 2005. do kraja 2007. dužnost zapovjednika misije obnašao je general-bojnik Dragutin Repinc, što je najviša dužnost koju je jedan hrvatski časnik obnašao u Ujedinjenim narodima. UNMOGIP je i prva UN-ova misija u koju je upućena časnica OSRH – natporučnica Marija Čičak sudjelovala je od lipnja 2004. do lipnja 2005. i bila prva časnica u Zapovjedništvu misije u 60 godina njezina postojanja. U misiji potpore miru UNMOGIP u Indiji i Pakistanu sudjelovalo je tijekom 2018. godine 18 pripadnika Hrvatske vojske, među kojima su i dvije časnice. Pripadnici Hrvatske vojske obnašali su u području misije brojne odgovorne dužnosti, uključujući i časnika za zdravstvo i stožerne dužnosti u Zapovjedništvu. Hrvatski sabor donio je krajem 2020. godine Odluku o sudjelovanju pripadnika OSRH u misiji **UNMOGIP** u 2021. i 2022. s mogućnošću rotacije i to do devet pripadnika.⁴

Hrvatska u mirovnoj misiji **MINURSO** sudjeluje od prosinca 2002., kad su upućena dva vojna promatrača, a njihov se broj postupno povećavao tako da ih je 2018. bilo 13. Do kraja 2020. obnašali su dužnosti vojnih promatrača u bazama Ujedinjenih naroda, sudjelovali su u nadzoru i ophodnji područja operacije, posjećivali su postrojbe marokanske vojske i vojske fronte POLISARIO te provodili druge zadaće u skladu s nalogom Zapovjedništva operacije te su bili raspoređivani

i na stožerne dužnosti u Zapovjedništvu. Hrvatski sabor donio je krajem 2020. godine Odluku o sudjelovanju pripadnika OSRH u misiji **MINURSO** u 2021. i 2022. s mogućnošću rotacije i to do pet pripadnika.⁵

Pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske sudjelovanje u mirovnoj misiji **UNMEE** počeli su u ožujku 2001., a zaključili u ljetu 2008. godine. U početku je u područje misije upućivano po pet hrvatskih vojnih promatrača, od 2003. do 2005. u svakoj je rotaciji sudjelovalo po sedam pripadnika OSRH, nakon čega se do 2008. njihov broj postupno smanjivao.

Hrvatska je u mirovnoj misiji **UNMISSET** sudjelovala od srpnja do prosinca 2003. s dva vojna liječnika koja su bila u sastavu medicinskog kontingenta Slovačke. Hrvatska se uključila u mirovnu misiju **UNMIL** u Liberiji vrlo brzo nakon njezine uspostave i prvi pripadnici OSRH upućeni su u listopadu 2003. godine. Otad pa do rujna 2014., dokad je angažman hrvatskih snaga u toj mirovnoj misiji trajao, pripadnici OSRH smjenjivali su se u rotacijama pridonoseći tako, zajedno s ostalim pripadnicima UN-a, stabilizaciji i oporavku Liberije.

Hrvatska u mirovnoj misiji UN-a **MINUSTAH** sudjeluje od njezina početka 2004., kad je na Haiti uputila časnika na dužnost vojnog psihologa. Od siječnja 2007. u misiji sudjeluje časnik na operativnoj dužnosti u Zapovjedništvu misije, a od ožujka te godine i časnik za odnose s javnošću. Od kraja 2009. pripadnici OSRH više ne sudjeluju u misiji na Haitiju. Hrvatska je u misiji **UNOCI** sudjelovala od kolovoza 2004., kad je u Obalu Bjelokosti uputila tri vojna promatrača, a od kolovoza 2007. po dva časnika. Povratkom pripadnika OSRH iz misije u kolovozu 2009. godine, Hrvatska završava sudjelovanje u misiji. Pripadnici OSRH sudjeluju u misiji **UNFYCIP** na Cipru od rujna 2004. godine. Prvo su upućena dva hrvatska časnika koja su sudjelovala u sklopu slovačko-mađarskog kontingenta, a od travnja 2006. broj hrvatskih časnika povećao se te se uglavnom kontinuirano održavao na četiri časnika godišnje koja su upućivana na Cipar. Od rujna 2014. hrvatske snage više ne sudjeluju u misiji UNFYCIP.

⁴⁾ Isto.

⁵⁾ Isto.

programmes for home training of Croatian soldiers and but also into the programmes of military training and education in military schools. The participation in the missions also strengthened the existing bilateral co-operation with numerous countries.

Presently the members of the Croatian Armed Forces are taking part in three UN-led peacekeeping missions, in addition to NATO's Resolute Support Mission, the Operation KFOR and in the EU-led Operation ATALANTA.

THE UN-LED MISSIONS

The first mission of the Croatian Armed Forces was UNAMSIL in Siera Leone. The first 10 Croatian participants were deployed as unarmed military observers in late September 1999. From 1999 onwards 10-member teams were sent and from 2004 the teams were reduced to six members. The Croatian engagement lasted until its successful conclusion in 2005. A Joint UN Office to Sierra Leone – UNIOSIL – was established, and Croatian officers were engaged as liaison officers from June to December 2007. As many as 57 Croatian officers were engaged in Sierra Leone during the engagement.

Croatia gradually joined other missions too, and year by year the scope of work and duties performed by members of the Croatian Armed Forces expanded. In March 2001, five military observers were deployed to the UN peacekeeping mission in Ethiopia and Eritrea (UNMEE), where Croatia participated until summer 2008.

In late 2020 the Croatian Parliament adopted the Decision on the participation of up to nine members of the Croatian Armed Forces in the UNMOGIP in 2021 and 2022, on a rotational basis.

As early as 2002, two members of the CAF were sent to India and Pakistan for the first time to the UNMOGIP mission, and that year two military observers were sent to the MINURSO mission in Western Sahara.

Croatian observers have been engaged in both missions to this day. Croatia also joined the UNMIL

Pripadnici OSRH u
misiji UNDOF počeli su
sudjelovati 13. svibnja
2008.

Members of the
Croatian Armed Forces
were first engaged in
UNDOF mission on
13 May 2008

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Republika Hrvatska počela je sudjelovanje u misiji **UNOMIG** u ožujku 2005., kad je u područje misije uputila jednog promatrača. U misiju 2006. odlaze dva, a 2007. tri vojna promatrača. UNOMIG je završio u lipnju 2009., kad je Rusija uložila veto na odluku Vijeća sigurnosti UN-a da se mandat misije prodlubi. Tad su se u Hrvatsku vratila zadnja dva pripadnika OSRH i time je završilo naše sudjelovanje u misiji.

Dva su pripadnika OSRH upućena u misiju **UNSMIS** u Siriju u ulozi vojnih promatrača već u svibnju 2012. godine, na temelju Odluke Hrvatskog sabora od 4. svibnja. Njihov je mandat potrajan do kolovoza 2012., kad je ta UN-ova misija završena.

Dva su pripadnika OSRH upućena u svibnju 2007. kao vojni promatrači u područje mirovne misije **UNMIN** na rok od jedne godine, da bi im zatim mandat u misiji bio prodljen do srpnja 2008. Njihovim je povratkom završilo sudjelovanje hrvatskih snaga u misiji UNMIN. Hrvatska je u aktivnostima Integracijskog ureda Ujedinjenih naroda u Burundiju u okviru misije **BINUB** sudjelovala upućivanjem jednog časnika u rujnu 2007. godine. Njegov je mandat naknadno prodljen i trajao je do početka lipnja 2009. Nakon njegova povrata Hrvatska nije nastavila sudjelovati u BINUB-u.

Hrvatska je sudjelovanje u UN-ovoj misiji UNMOGIP počela u kolovozu 2002.

Croatia took part in the UN - lead mission UNMOGIP in August 2002

Početak sudjelovanja pripadnika OSRH u misiji **UNDOF** bio je 13. svibnja 2008., kad su prva dva hrvatska časnika upućena u područje misije, a idućeg je mjeseca tamo upućena prva hrvatska vojna postrojba. Bilo je to prvi put da je Hrvatska uputila u misiju UN-a kompletну vojnu postrojbu, za razliku od dotadašnjih slanja pojedinačnih vojnih promatrača i stožernih časnika. Do 2013. godine, dokad su sudjelovali u misiji, pripadnici OSRH na tom su se području smjenjivali u šestomjesečnim rotacijama.

FOTO: ZDRAVKO GAGIĆ

U **UNMIS**-u, misiji Ujedinjenih naroda u Sudanu, Oružane snage Republike Hrvatske sudjelovale su od samog početka 2005. godine. Tako su prva tri pripadnika već u travnju te godine upućena na dužnosti stožernih časnika u Zapovjedništvo UNMIS-a u Kartumu. Završetkom misije u srpnju 2011. te dovršetkom procesa povratka u kolovozu te godine zaključeno je uspješno sudjelovanje pripadnika OSRH u toj misiji.

U skladu sa Sporazumom između RH i EU-a te s Odlukom Hrvatskog sabora od 15. srpnja 2008. godine, Hrvatska je početkom listopada te godine u područje misije **MINURCAT** u Srednjoafričkoj Republici i Čadu poslala izvidnički tim. Činilo ga je 15 pripadnika, koji su bili raspoređeni na područje Multinacionalne bojne Sjever. Izvršavali su zadaće ophodnji, izviđanja i nadzora situacije, pratnje i zaštite konvoja, VIP osoba i sl. Pripadnici OSRH sudjelovali su u MINURCAT-u do ožujka 2010., a cijelokupna misija završena je u prosincu te godine.

OSRH U NATO-OVIM OPERACIJAMA

Republika Hrvatska sudjelovala je u NATO-ovoj operaciji ISAF u Afganistanu od 2003. pa sve do njezina završetka 2014. godine. Dokazala se kao pouzdan partner drugim zemljama u njihovim nastojanjima uspostave mira u Afganistanu te je još jednom potvrdila predanost u uspostavljanju i održavanju mira gdje god je to u svijetu potrebno. Sudjelovanje u operaciji u Afganistanu znatno je pridonijelo razvijanju interoperabilnosti Oružanih snaga RH za zajedničko djelovanje sa snagama članica NATO-a. Usto, bitno je ojačalo politički i vojni kreditibilitet Hrvatske kod članica NATO-a. Međunarodna mirovna operacija u Afganistanu uspostavljena je u skladu sa zaključcima Bonske konferencije u prosincu 2001. godine. Osnovni je cilj bio spriječiti da ta zemlja ponovno postane utočište za teroriste te pružiti sigurnost i osigurati bolju budućnost afganistanskom narodu. Operacija ISAF,

THE CROATIAN ARMED FORCES IN PKO

mission in Liberia in 2003, deploying three staff officers to the area.

Initially, members of the Croatian Armed forces were deployed as military observers, but soon took on duties of staff officers of various specialties (command functions, medical staff, operations, staff, psychologists, public relations experts).

From July to December 2003, two military physicians took part in the Slovak medical contingent in the UNMISET mission in East Timor. The Croatian Armed Forces first engaged a military psychologist to the MINUSTAH mission in Haiti in June 2004, and in August 2004 three military observers were deployed to the UNOCI mission in the Ivory Coast. It was the first engagement of Croatian Armed Forces members in a mission to a French-speaking area. The successful participation in the Contingent with Slovak members in East Timor continued, and two Croatian officers were sent to the UNFICYP in September 2004, as part of the Slovak-Hungarian contingent, two Croatian officers were sent to the UNFICYP mission in Cyprus.

In 2004 Croatian military observers were engaged in another mission - the UNOMIG in Georgia, and in UNMIS in Sudan since its very inception in 2005. The UNMIS was established under the UN Security Council Resolution 1590 of 24 March 2005, and in April three members of the Croatian Armed Forces were assigned to the Mission Command in Khartoum as staff officers.

The Croatian engagement in the UN-led missions expanded in 2007, when Croatia joined the UNMIN missions in Nepal, the UNIOSIL in Sierra Leone, the UNIFIL in Lebanon and BINUB in Burundi.

The engagement of members of the Croatian Armed Forces in the United Nations Disengagement Observer Force (UNDOF) in the Golan Heights was a major add-on to the contribution to the UN-led operations. The first two officers were deployed to the mission on 13 May 2008 and an infantry company in June. It was the first participation at a company level. The main mission of the UNDOF (established in 1974) was to monitor the ceasefire

Pripadnici OSRH u UN-ovim mirovnim misijama sudjeluju od 1999. godine

Members of the Croatian Armed Forces have taken part in the UN-led missions since 1999

FOTO: TOMISLAV BRANDT

kao dio ukupnog nastojanja međunarodne zajednice u skladu s mandatom Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, od samog je početka bila angažirana na stvaranju uvjeta u kojima će afganistanske vlasti moći izvršavati svoje ovlasti na teritoriju cijele zemlje. NATO je formalno preuzeo zapovjedništvo nad ISAF-om 2003., otkad počinje i hrvatski angažman u toj operaciji.

OD OPERACIJE ISAF DO ODLUČNE POTPORE

Prvi hrvatski kontingenat od 50 pripadnika, među kojima su 44 bila pripadnici Vojne policije, upućen je u Afganistan 28. veljače 2003. godine. Od samog su početka naši vojni policijski uspješno djelovali unutar Multinacionalne satnije VP-a Kabulske multinacionalne brigade, a svaka je rotacija imala i vodič sa službenim psima za detekciju droge ili eksploziva ili zaštitno-tragačkim psima. Zanimljiv je podatak da je jedino Hrvatska u to vrijeme imala pse tragače u Kabulu. Svojevrsno je prvo priznanje za profesionalno sudjelovanje pripadnika OSRH u operaciji ISAF stiglo 2005. godine, kad je pukovnik Tihomir Žebec uz dužnost zapovjednika 5. HRVCON-a bio imenovan zapovjednikom Multinacionalne satnije VP-a (MNMP Coy) u Kabulu te savjetnikom zapovjednika brigade u Kabulu za uporabu VP-a.

between Israel and Syria. The Croatian contingent was deployed upon the invitation by the United Nations, and with the consent of Syria and Israel, and served in six-month rotations.

Although the UNDOF was classified as a "moderate risk" mission, given the escalating security situation and conflict in Syria, the 10th Croatian contingent -the last in the UNDOF mission - returned to Croatia before the end of its 6-month term. As many as 97 members of the 10th HRVCON were deployed to the Golan Heights on 21 November 2012, and returned to Croatia on 18 March 2013, thereby successfully implementing the government decision on rapid withdrawal. This confirmed that the security of members of the Croatian Armed Forces in peace support operations was the paramount criterion according to which decisions on participation or withdrawal from the operations were made. Given the seriousness of the situation, the withdrawal, relocation and return to Croatia took six days and were carried out in four phases. The withdrawal operation was commanded by the General Staff of the Armed Forces, whose operational team was on the ground and co-ordinated all the activities.

The handover of the duties of the 10th HRVCON took place on 17 March 2013, when the Croatian flag was lowered in the HRVCON camp, concluding the

Pripadnici OSRH koji odlaze u misije i operacije izvrsno su obuceni za izvršavanje zadaća u svim okolnostima i u bilo kojem dijelu svijeta

The members of the Croatian Armed Forces declared for participation in missions and operations are superbly trained to execute tasks in any conditions and in any location worldwide

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Hrvatska je sudjelovanjem u operaciji ISAF aktivno pridonosila međunarodnim nastojanjima za povećanje sigurnosti, uspostavu stabilnosti te rekonstrukciju i obnovu Islamske Republike Afganistana. Angažman Hrvatske, kvantiteta, struktura snaga te zadaće evoluirali su s razvojem same operacije te s procesom pristupanja NATO-u, što je rezultiralo preuzimanjem sve složenijih zadaća, posebno u dva važna područja djelovanja: zaštiti snaga i obučno-mentorskim zadaćama.⁶

Broj pripadnika OSRH kao i dužnosti koje su obnašali povećavali su se iz godine u godinu. Tako je osim vojnih policajaca, stožernih časnika i dočasnika koji su radili u Zapovjedništvu operacije, u Afganistan 2005. upućen i prvi medicinski tim.

U sklopu civilnog dijela savjetodavne mirovne misije ISAF u Afganistanu su sudjelovali i hrvatski diplomati. Prvi je hrvatski diplomat upućen 2005. kao voditelj hrvatskog tima u Pokrajinskom timu za obnovu (PRT) slijedom Zajedničke izjave o civilnoj suradnji u okviru njemačkog Pokrajinskog tima za obnovu u Feyzabadu, u pokrajini Badahshanu na sjeveroistoku Afganistana, između Vlade RH i Vlade SR Njemačke.⁷

Angažman MUP-a u Afganistanu počeo je u prosincu 2004., kad su u operaciju ISAF upućena dva policijska savjetnika, vezano uz rad na razvoju i obuci Afganistske nacionalne policije.⁸

Oružane snage RH ubrzo u Afganistan upućuju i Mobilni promatrački tim za vezu (*Mobile Liaison Observation Team – MLOT*). Kao operativni dio vojne komponente PRT-a bio je iznimno pokretan te vršio ophodnje po naseljima u području odgovornosti i u radu usko surađivao s lokalnim stanovništvom.

Hrvatski se doprinos u ISAF-u posebno povećao od 2006., kad je, među ostalim, u Afganistan prvi put upućen naš OMLT tim (Operational Mentor and Liaison Team), namjenski organizirana postrojba koja je bila odgovorna u prvom redu za obuku, uvježbavanje i mentorstvo postrojbi Afganistske nacionalne armije (*Afghan National Army – ANA*). Pripadnici OSRH počeli su tako dosta rano sudjelovati

u obuci i mentoriranju pripadnika ANA-e, odnosno pomaganju ANA-i u njezinu ustrojavanju i jačanju operativnih sposobnosti, jednoj od najcjenjenijih, ali i najzahtjevnijih operativnih zadaća međunarodnih snaga u Afganistanu.

Nakon pješačkog uslijedilo je i slanje drugih OMLT-a, među ostalim, garnizonskog OMLT-a, tima instruktora za ANA-inu Školu logistike (ANA CSS School), policijskog, zrakoplovnog mentorskog tima... Od svibnja 2011. projekt vođenja Škole VP-a kao vodećoj naciji povjeren je Hrvatskoj. Riječ je o jednoj od desetak granskih i specijalističkih obučnih institucija u Afganistanu ustrojenih u sklopu NATO-ove obučne misije sa svrhom izravne potpore u obuci Afganistskih nacionalnih snaga sigurnosti (*Afghan National Security Forces – ANSF*). Najviši autoriteti NATO-a upravo su tu školu i hrvatski savjetnički tim u njoj često isticali kao primjer izvrsnog rada koji je pridonio da Afganistska nacionalna armija ustroji vojnu policiju koju prije toga u pravom smislu nije imala.

Doprinos hrvatskih snaga povećavao se i u brojčanom smislu te je između 2007. i 2011. u skladu s odlukama Hrvatskog sabora broj naših pripadnika angažiranih u operaciji sa 150 povećan na 350.

Hrvatske su snage u Afganistanu osiguravale niz obučnih, mentorskih i drugih sposobnosti iznimno važnih za institucionalnu obuku ANSF-a, kao što je mentoriranje posada i zrakoplovnih tehničara na helikopterima ANA-e, mentoriranje pripadnika ANA-e u razvoju vojnopolicijskih sposobnosti i pružanju pomoći u razvoju školske infrastrukture i mentoriranju školskog osoblja, mentoriranje i razvoj sposobnosti potpore u području logistike, financija i administracije pripadnika ANA-e, mentoriranje osoblja pripadnika civilne policije, mentoriranje i provedba obuke inženjerije i pješaštva. Tu su i zadaće stožernog osoblja, zadaće osiguranja i zaštite ljudi i objekata, očevidi prilikom izvanrednih događaja,

⁶) morrh.hr/hr/vijesti-najave-i-priopcjenja/priopcjenja/6278-28022013-deset-godina-os-rh-u-operaciji-isaf-u-afganistanu.html (28.2. 2013.)

⁷) <http://www.morrh.hr/hr/10-godina-sudjelovanja-osrh-u-mirovnim-misijama/mvepi-u-mirovnim-misijama.html> (2. 10.2009.)

⁸) <http://www.morrh.hr/hr/10-godina-sudjelovanja-osrh-u-mirovnim-misijama/mup-u-mirovnim-misijama-un-a.html> (2.10.2009.)

THE CROATIAN ARMED FORCES IN PKO

participation of the Croatian Armed Forces' members in the UN mission in the Golan Heights. During the handover ceremony the HRVCON members were presented with UN medals for their successful participation in the UNDOF mission. In addition to the UNDOF mission, the Croatian Armed Forces deployed two members to the United Nations Supervision Mission in Syria (UNSMIS), established under the UN Security Council Resolution 2043 of 21 April 2012. The Croatian Armed Forces were represented by two officers, who served several terms in peace missions. According to the UN plan, the Mission was to be manned by 300 military observers and the required number of civilian personnel. The deployment of the Croatian Armed Forces to UNSMIS mission was approved by the Croatian Parliament in a Decision of 4 May 2012. All missions entail certain degree of risk, and the UNSMIS was assessed as the one most dangerous UN mission. The Croatian observers served in the UNSMIS from mid-May to mid-August 2012.

The value of the Croatian Armed Forces' contribution to UN missions was affirmed by numerous decorations and increasingly important duties assigned to Croatian officers. The highest duty performed by a Croatian officer in the UN-led missions was the commander of the UNMOGIP mission in India and Pakistan, assigned to Major General Dragutin Repinc, who exercised it from January 2006 till end December 2007 - a year longer than earlier defined. Interestingly, 1st Lieutenant Marija Čičak participated in the UNMOGIP mission from June 2004 to June 2006 as the first female officer in the UNMOGIP Command over its 60 years.

The Croatian Armed Forces members took part in three UN-led missions – as military observers in the MINURSO mission (established under the Security Council Resolution 690 of April 1991) in Western Sahara since December 2002, which was extended according to the UN's Security Council Resolution 2218 of 28 April 2015 the mission's mandate until 30 April 2016.

In late 2020 the Croatian Parliament adopted the

Decision on the participation of up to five members of the Croatian Armed Forces in the MINURSO in 2021 and 2022, on a rotational basis.

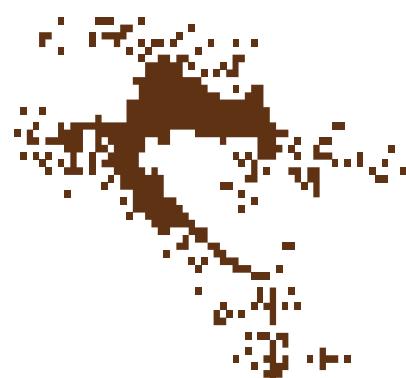
The Croatian Armed Forces deployed military observers to the UNMOGIP Mission, incepted in 1949, with the purpose of strict supervision along the Line of Control (LoC) between India and Pakistan and deterring hostilities in all areas of conflict.

The United Nations Interim Force in Lebanon (UNIFIL), established in March 1978; in early August 2006 the UN Security Council expanded the Operation mandate to include monitoring the ceasefire between the warring parties, the assistance to the Lebanese Armed Forces (LAF) with the deployment along the line of separation, the monitoring of the withdrawal of Israeli forces from south Lebanon, mediation between Lebanon and Israel, humanitarian activities related to the safe return of displaced persons, the assistance to Lebanese security forces with the establishment of a no-arms zone between the Blue lines and the river Litany (the UNIFIL's area of responsibility) and with the assistance to the Lebanese Government with the prevention of the unauthorised entry of weapons. The Croatian Armed Forces were represented by staff officers and since 2013 by liaison officers respectively. In late 2020 the Croatian Parliament adopted the Decision on participation of up to three members of the Croatian Armed Forces to UNIFIL mission in 2021 and 2022, on a rotational basis.

CROATIAN ARMED FORCES IN NATO-LED OPERATIONS

The Republic of Croatia was engaged in the ISAF operation in Afghanistan from 2003 until the conclusion in 2014. It proved itself as a reliable partner for other countries in the efforts to establish peace in Afghanistan and affirmed the commitment to establishing and keeping peace wherever necessary. The engagement in ISAF significantly contributed to the development of interoperability of the Croatian Armed Forces for joint operation with NATO forces and strengthened the political and military credibility of the Republic of Croatia with NATO member countries.

The international peacekeeping operation in Afghanistan was launched in compliance with the conclusions of the Bonn Conference in December 2001 with the basic goal of preventing the country

zadaće logističke potpore i niz drugih aktivnosti vezanih uz izgradnju sigurnosne stabilnosti zemlje te jačanje Afganistanskih nacionalnih snaga sigurnosti s ciljem njihova preuzimanja potpune odgovornosti za sigurnost na cijelom teritoriju.

Veliko je povjerenje Oružanim snagama RH iskazano i slanjem multinacionalnog operativnog mentorskog tima za borbenu potporu (CS OMLT) sastavljenog od pripadnika HKoV-a i Nacionalne garde Minnesota u kojem je Hrvatska bila vodeća nacija. Obuka se provodila u Hrvatskoj, a bila je to velika potvrda da Hrvati u Afganistanu izvrsno rade.

Stanovništvo je pripadnike OSRH od samih početaka sudjelovanja u operaciji ISAF dobro prihvatio zato što su poštivali afganistske običaje, tradiciju, vjeru. Veliku je ulogu u tome imao Mešihat Islamske zajednice u Republici Hrvatskoj s kojim su Oružane snage RH ostvarile odličnu suradnju i koji je aktivno sudjelovao u obuci naših vojnika tijekom priprema za odlazak u područje operacije. Ministarstvo obrane u suradnji s Mešihatom Islamske zajednice izdalo je *Pojmovnik islamskog nazivlja*, čiji je autor muftija dr. Aziz ef. Hasanović. Pojmovnik je postao sastavni dio *Piručnika za pripadnike OSRH u operaciji ISAF*. Bio je to rezultat nastojanja da se pripadnicima hrvatskih kontingenata približi vjersku, plemensku i kulturološku dimenziju zemlje u koju odlaze i uvršten je u preduputnu obučnu literaturu. Sve to izravno je pridonosilo ne samo uspješnosti pripadnika OSRH u izvršavanju zadaća nego i njihovoj boljoj prihvaćenosti u Afganistanu, a time i većoj osobnoj sigurnosti.⁹⁾

Rotacija snaga odvijala se svakih šest mjeseci, a odlazak pripadnika OSRH u operaciju ISAF, kao i u sve druge međunarodne misije i operacije, bio je dragovoljan. Cijelo su to vrijeme obučni standardi podizani na sve višu razinu. U obuku su ugrađena iskustva prethodnih kontingenata, a neprocjenjiva su bila iskustva pripadnika OSRH iz Domovinskog rata. Obuka se provodila u uvjetima što sličnijim onima u području operacije. Novi je velik iskorak u obuci bila zajednička obuka svih sastavnica HRVCON-a na vježbama Hrvatski ponos.

Hrvatska je nakon 11 godina sudjelovanja u operaciji ISAF dobila 2014. prvi put priliku postaviti svoju pripadnicu na generalsko mjesto. Čast je pripala

from becoming a haven for terrorists again and providing security and a better future for the Afghan people. The Operation ISAF, as part of the general efforts of the international community in accordance with the UN Security Council was set from the beginning to creating the conditions for the Afghan authorities to exercise their powers across the country. NATO formally took over the command of ISAF in 2003, when Croatia joined ISAF.

FROM ISAF TO RESOLUTE SUPPORT

The first Croatian contingent, manned by a total of 50 members, mostly members of the Military Police (44 members), was deployed to Afghanistan on 28 February 2003. From the very beginning the Croatian MP officers operated successfully within the Kabul Multinational Brigade MP Company, and each rotation also had official drug detecting, explosive detecting or guard dog handlers. Interestingly, Croatia was the only nation to use search dogs in Kabul. The professional performance of the members of the Croatian Armed Forces in Operation ISAF was first recognised in 2005, with the appointment of Lieutenant Colonel Tihomir Zebec (the Commander of the 5th HRVCON) as Commander of the Multinational MP Company (MNMP Coy) in Kabul and as MP Advisor to the Brigade Commander in Kabul.

By participating in Operation ISAF, the Republic of Croatia contributed actively to the international efforts towards security, stability and reconstruction of the Islamic Republic of Afghanistan. The engagement of the Republic of Croatia- the size, force structure and tasks followed the course of the Operation and the accession to NATO, and comprised ever more complex tasks, particularly in two important areas: force protection and training and mentoring.

9) Igor Skenderović: Rame uz rame, Hrvatski vojnik, br. 326, 7. siječnja 2011., str. 14. – 16.

Pripadnici OSRH u međunarodne se misije i operacije
upućuju temeljem odluke Hrvatskog sabora

The members of the Croatian Armed Forces are deployed
to international missions/operations pursuant to the
decision of the Croatian Parliament

FOTO: STJEPAN BRIGLJEVIĆ

brigadnoj generalici Gordani Garašić, koja je u operaciji ISAF obnašala dužnost savjetnika zapovjednika za rodna pitanja. Uvođenjem savjetnika za rodna pitanja NATO želi dodatno raditi na obuci Afganistanskih nacionalnih snaga sigurnosti, kao i predstavnika vlasti te osvijestiti da su žene ravnopravan dio društva i da mogu raditi u vojsci i policiji.¹⁰ Generalica Garašić boravila je u operaciji ISAF od travnja do kraja prosinca 2014., odnosno sve do njezina završetka. U operaciji ISAF sudjelovalo je više od 4500 pripadnika OSRH.

Završetkom operacije ISAF u prosincu 2014., članice NATO-a s partnerskim su zemljama nastavile pridonositi u Afganistanu sudjelovanjem u misiji potpore miru Odlučna potpora, koja je uspostavljena 1. siječnja 2015. godine. Dvadeset četvrti HRVCON koji je tad bio u Afganistanu postao je 1. HRVCON nove misije.

Nakon misije ISAF u kojoj su u okviru NATO-a pripadnici OSRH sudjelovali od 2003. do 2014. godine, 1. siječnja 2015. kao njezin nastavak uspostavljena je misija Odlučna potpora (Resolute Support – RSM). Riječ je bila o NATO-ovoj neborbenoj misiji za obuku, pomoći i savjetovanje afganistanskih snaga sigurnosti i obrane te institucija, a njezin pravni okvir osiguran je posebnim Sporazumom između NATO-a i Afganistana (Status of Forces Agreement – SOFA), potpisanim u rujnu 2014. u Kabulu.

Misija Odlučna potpora odobrena je Rezolucijom 2189 Vijeća sigurnosti UN-a. Fokus hrvatskih kontingenta u toj misiji više je bio usmjeren na savjetovanje i obuku, a u manjem se opsegu bavio i zaštitom savjetničkih timova i, po potrebi, svojeg kampa.

Pripadnici HRVCON-a u misiji Odlučna potpora bili su raspoređeni u dvije zone odgovornosti – u Zapovjedništvo za obuku, nadzor i pomoći (Train, Advise, Assist Command – TAAC), i to u TAAC-u Capital u Kabulu te u TAAC-u Sjever (TAAC-N) u Mazar-e-Sharifu, gdje je bila smještena i glavnina snaga HRVCON-a.

Kad su bile u pitanju nove zadaće, s obzirom na to da je puna odgovornost za sigurnosnu situaciju u području operacije na ANSF-u, osnovne su zadaće većine pripadnika HRVCON-a bile obuka i savjetovanje snaga ANA-e i policije. Hrvatski su pripadnici bili

raspoređeni u četiri temeljna savjetnička tima. Riječ je bila o savjetnicima u Regionalnoj školi borbene obuke ANA-e, zatim u Zapovjedništvu temeljne policije te u Savjetničkom timu Specijalne bojne ANA-e te pripadniku u Timu za savjetovanje kopnenih snaga. Pripadnici Satnije za zaštitu savjetničkih timova (Force Protection Train Advice Assist Company – FP TAA COY), imaju zadaću osiguranja i zaštite svih savjetničkih timova u TAAC-u Sjever u kampu "Shaheen". Tu su i pripadnici SAROC-a (Situational Awareness and Recovery Operations Center), koji imaju zadaću stvaranja objektivne operativne slike situacije u području operacije TAAC-a Sjever, kao i upravljanja aktivnostima snaga za zaštitu kampa "Marmal" te savjetničkih timova. Prateći promjenu strukture i zadaća HRVCON-a u misiji Odlučna potpora, snage pješaštva preuzele su zadaću zaštite "sigurnog prostora" (Safe Haven) u kampu "Shaheen" te zadaću neposredne zaštite savjetnika prilikom posjeta savjetovanim osobama (Guardian Angel). U sklopu te sastavnice su i pripadnici Vojske Crne Gore, a dio pozicija u SAROC-u preuzet će i pripadnici oružanih snaga članica inicijative A-5.

Od svih misija u kojima su sudjelovali ili sudjeluju, pripadnika OSRH najviše je bilo u Afganistanu, prvo u u ISAF-u, a zatim u misiji Odlučna potpora. U misiji Odlučna potpora bilo je 2015. godine 216 pripadnika OSRH. Iduće godine bilo ih je 186; 2017. godine 231, a 2018. godine 231. U sastavu 10. hrvatskog kontingenta, koji je 2019. bio raspoređen u Kabulu i Mazar-e-Sharifu, u Afganistan su otisla 104 pripadnika OSRH s dva vojnopolicijska psa. U sastavu kontingenta bili su i pripadnici oružanih snaga partnerskih zemalja, članica Američko-jadranske povlje – A-5 (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Sjeverna Makedonija).

Sredinom rujna 2020., povratkom pripadnika 12. hrvatskog kontingenta u misiji potpore miru Odlučna potpora u Hrvatsku, završeno je sudjelovanje naše zemlje u toj misiji.

¹⁰ <http://www.morph.hr/hr/vijesti-najave-i-priopcenja/priopcenja/9390-medijsko-predstavljanje-prve-hrvatske-generalice-gordane-garasic-0404201> (4.04.2014.)

THE CROATIAN ARMED FORCES IN PKO

The Croatian Armed Forces contribution grew both in terms of the size and in the duties assigned. Alongside military police officers, staff officers and NCOs assigned to the Operation Command, the first medical team was sent to Afghanistan in 2005. Croatian diplomats also took part in the civilian part of the ISAF peacekeeping advisory mission in Afghanistan. The first Croatian diplomat was deployed in 2005 as the Croatian Team Leader in the Provincial Reconstruction Team (PRT) following the PRT Mission Statement operation within the German Provincial Reconstruction Team in Feyzabad, Badahshan in northeastern Afghanistan, between the Croatian and the German governments. The Ministry of the Interior's engagement in Afghanistan commenced in December 2004 with the deployment of two police advisers to Operation ISAF assigned with development and training of the Afghan National Police.

The Croatian Armed Forces soon deployed a Mobile Liaison Observation Team (MLOT) to Afghanistan too. As an operational part of the military component of the PRT, it was highly mobile and patrolled the settlements in the area of responsibility, closely co-operating with the local population.

Croatia's contribution to ISAF increased visibly since 2006, when its OMLT team (Operational Mentor and Liaison Team) was first deployed to ISAF as a task force assigned with training and mentoring of the units of the Afghan National Army (ANA). Members of the Croatian Armed Forces took on training and mentoring of ANA members and assisting them with the building and strengthening of operational capabilities at an early date, which was one of the most respected yet most demanding operational tasks for the international forces deployed in Afghanistan.

After the infantry OMLT, Croatia soon deployed other OMLTs – a garrison OMLT, an instructor team for the ANA SS School, a police team and an air mentoring team. Furthermore, since May 2011, the project of running the MP School- as the Lead Nation was entrusted to the Republic of Croatia. It was

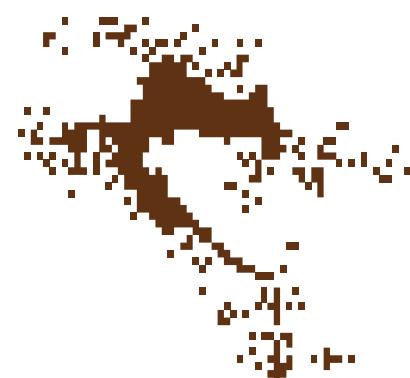
one of a dozen branch and specialist training institutions in Afghanistan set up as part of a NATO training mission to directly support the training of the Afghan National Security Forces (ANSF). NATO's experts often highlighted the school and the Croatian advisory team as an example of excellent work that contributed to the Afghan National Army with the establishment of the military police from scratch. The contribution of the Croatian forces also increased in size, so in, under the Decision of the Croatian Parliament, in the period 2007- 2011 the Croatian contingent rose from 150 to 350.

In ISAF Croatian forces provided a range of training, mentoring and other capabilities highly important for the formalised training of the ANSF - mentoring crews and air technicians on Afghan National Army's helicopters, mentoring Afghan National Army's members in the development of Military Police capabilities and assisting with development of support in logistics, finance and administration, mentoring of the civilian police, mentoring and training of engineer and infantry units, as well as staff officers, securing and protection of people and facilities, crime scene investigations, logistic support tasks and other activities related to stability and security building and strengthening the Afghan National Security Forces, to prepare them take full responsibility for security across the country.

The trust placed in the Croatian Armed Forces was evident in the activation of a multinational operational combat support mentoring team (CS OMLT) composed of members of the Croatian Armed Forces and of the Minnesota National Guard, in which Croatia was the Lead Nation. The training was conducted in Croatia, and it was a strong praise of the job done by the Croatian peacekeepers in Afghanistan.

From their first days in ISAF the local population accepted the Croatian Armed Forces members well given the respect they showed for Afghan customs, traditions and religion. The Meshihat of the Islamic Community in the Republic of Croatia, with which the Croatian Armed Forces had excellent cooperation, had an important role in the pre-deployment training and preparation.

The Ministry of Defence and the Meshihat of the Islamic Community published a Glossary of Islamic Terminology, authored by the Mufti Aziz ef Hasanović, which was integrated into the Manual for Croatian Armed Forces members in the ISAF operation. It was a result of the efforts to familiarise Croatian contingents with the religious, social and

Završetkom operacije ISAF u Afganistanu je uspostavljena NATO-ova neborbena misija za obuku, pomoć i savjetovanje afganistanskih snaga sigurnosti i institucija Odlučna potpora (Resolute Support – RSM)

Following the conclusion of ISAF, a non-combat Resolute Support Mission (RSM), aimed at training, assistance and advisory support to the Afghanistan National Security Force and institutions, was launched

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Skupnik Josip Briški, pripadnik 10. HRVCON-a u NATO-ovoj misiji potpore miru Odlučna potpora, preminuo je 24. srpnja 2019. od teških ozljeda zadobivenih tijekom napada na vozilo OSRH u Kabulu. Dvojica pripadnika OSRH u tom su napadu ranjena. Skupnik Briški prvi je smrtno stradali hrvatski vojnik u oružanim sukobima otkako je Hrvatska počela sudjelovanje u mirovnim misijama i operacijama.

OPERACIJA KFOR NA KOSOVU

Pripadnici OSRH od 2009. sudjeluju i u operaciji KFOR na Kosovu. Operacija je uspostavljena Rezolucijom 1244 Vijeća sigurnosti UN-a u lipnju 1999. sa zadaćom potpore izgradnji i održavanju stabilnosti i mira na Kosovu, u kojem će biti moguće pronaći održiva politička rješenja. Osim toga, KFOR pomaže izgradnji Kosovskih snaga sigurnosti kao profesionalne, dobrovoljne i multietničke snage. Posebna se pozornost posvećuje zaštiti manjina i kulturne baštine.

U operaciji KFOR sudjeluje 30 zemalja. Oružane snage RH počele su sudjelovanje u srpnju 2009. u skladu s Odlukom Hrvatskog sabora o upućivanju prvog HRVCON-a s 20 pripadnika

cultural dimension of the country they were deployed to, and was also integrated into the pre-deployment expert reference for Croatian Armed Forces contingents. It contributed to the successful conduct of tasks by the Croatian Armed Forces, a better acceptance in Afghanistan and by extension to greater personal safety.

The Resolute Support Mission was authorised by UN Security Council Resolution 2189. The Croatian contingents to Resolute Support Mission were more focussed on advising and training, and less on securing the advisory teams and the Camp.

Members of HRVCON in the Resolute Support Mission are deployed in two areas of responsibility - in the Train, Advise, Assist Command (TAAC) Capital in Kabul and in Train, Advise, Assist Command North (TAAC-N) in Mazar-e-Sharif, where the majority of HRVCON's forces are located.

The forces rotated on 6-month basis, and the deployment to ISAF was on a voluntary basis, as was the case with all other international missions and operations.

Over time the training standards were raised to ever higher levels.

The experience of previous contingents was incorporated into the training, and the experience of members of the Croatian Armed Forces from the Homeland War was invaluable. The training was conducted in the conditions that replicated as much as possible the original ones.

i dva transportna helikoptera Mi-17Sh. Osnovna je zadaća HRVCON-a prijevoz snaga KFOR-a, tereta i VIP osoba. Pripadnici HRVCON-a smješteni su u američkoj bazi "Bondsteel", Uroševac/Ferizai, a nalaze se pod izravnim zapovijedanjem zapovjednika KFOR-a. Oružane snage RH sudjeluju i sa stožernim osobljem koje se nalazi u Zapovjedništvu KFOR-a u kampu "Film City" u Prištini. Rotacije prvih šest kontingenata trajale su do tri mjeseca, a potom do pet mjeseci.¹¹ Do kraja 2015. u operaciju KFOR upućeno je 20 hrvatskih kontingenata, a sudjelovanje u misiji se nastavlja.

Tijekom 2018. unutar četiri rotacije u operaciji potpore miru KFOR na Kosovu sudjelovalo je 118 pripadnika OSRH, među kojima je bilo osam žena. Pripadnici su stacionirani na tri lokacije u području operacije. Redovite rotacije svih sastavnica hrvatskog kontingenta provođene su svaka četiri mjeseca. Završetkom izgradnje i primopredajom helikopterske baze na vojnom dijelu prištinske zračne luke stvoreni su uvjeti za premeštanje sastavnica hrvatskog kontingenta iz kampa "Bondsteel" u zračnu luku. U operaciji je 2018. sudjelovalo sedam helikoptera Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. S dva transportna helikoptera ostvaren je 631 let i nalet od 264 sata i 20 minuta, pri čemu su prevezene 1924 osobe i dvije tone tereta.

U skladu s Odlukom Hrvatskog sabora od 27. studenog 2020., u operaciju potpore miru KFOR na Kosovu u 2021. i 2022. godini odobreno je i predviđeno slanje do 150 pripadnika OSRH s do dva helikoptera Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, uz mogućnost rotacija.¹²

EFPBG USA POLJSKA

NATO-ova aktivnost ojačane prednje prisutnosti (Enhanced Forward Presence)

NATO je zbog pogoršanja sigurnosne situacije na svojim istočnim granicama donio na samitu u Varšavi u srpnju 2016. niz odluka o jačanju svojih obrambenih sposobnosti s ciljem podizanja sigurnosti građana u tim zemljama. Tako je donesena

A new big step forward in the training was the joint training of all HRVCON components in the exercises titled "Hrvatski ponos" ("Croatian Pride").

In 2014 - after 11 years of participation in ISAF - Croatia was given the first-time opportunity to assign a member to the post of general. The incumbent was Brigadier General Gordana Garašić, as Gender Advisor (GENAD) to the ISAF Commander. By introducing gender advisers NATO wanted to improve the training of the Afghan National Security Forces, as well as government officials, and to make women aware that they are an equal part of society and can work in the military and police. Brig. Gen. Garašić served in ISAF from April to late December 2014, i.e. until the completion of the Operation.

More than 4,500 members of the Croatian Armed Forces took part in the ISAF operation.

The 24th HRVCON was the last Croatian Contingent in the Operation ISAF and the first in a new peacekeeping mission in Afghanistan called Resolute Support Mission.

With the completion of Operation ISAF in December 2014, NATO members with Partner countries continued to contribute to Afghanistan by participating in the PSO titled Resolute Support Mission, which commenced on 1 January 2015. The 24th HRVCON deployed in Afghanistan at the time was redesignated 1st HRVCON to Resolute Support Mission.

Mission Resolute support was authorised by the UN Security Council Resolution 2189. The focus of the Croatian contingents on this mission is more focused on counseling and training, and to a lesser extent it also deals with the protection of counseling teams and, if necessary, of their camp.

Regarding the new tasks, the ANSF was given full responsibility for the security situation in the area of operation, most HRVCONs were tasked with training and advising the Afghan National Army and police forces. The Croatian members were divided

11) http://www.osrh.hr/#rubData/HTML/HR/MVS/MISIJE/20150814_NATO_misije_i_operacije/NATO_misije_i_operacije_HR.htm (14.08.2015.)

12) https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_12_133_2522.html (Pregledano 26. travnja 2021.)

Pripadnici OSRH u operaciji
KFOR na Kosovu sudjeluju od
2009. godine

Members of the Croatian
Armed Forces have been
engaged in KFOR in Kosovo
since 2009

FOTO: TOMISLAV BRANDT

i odluka o implementaciji koncepta ojačane prednje prisutnosti, odnosno o razmještanju četiriju borbenih multinacionalnih skupina savezničkih snaga na područje Litve, Latvije, Estonije te Poljske. Vodstvo i zapovijedanje povjereno je Kanadi (multinacionalne snage raspoređene u Latviji), SR Njemačkoj (snage razmještene u Litvi), Ujedinjenom Kraljevstvu (snage u Estoniji) te Sjedinjenim Američkim Državama (snage razmještene u Poljskoj).

Republika Hrvatska uputila je prvi kontingent u Poljsku u listopadu 2017., potvrdivši tako svoja stanovišta o važnosti razvoja zajedničkih obrambenih aktivnosti u okviru NATO-a, kao i spremnost da u njima sudjeluje i pridonosi temeljnim vrijednostima Saveza. Drugi je kontingent stigao u Poljsku u ožujku 2018., a treći je na poljski vojni poligon "Bemowo Piskie" upućen u listopadu te godine. U travnju 2019. na sjeveru Poljske obavljena je primopredaja dužnosti između 3. i 4. HRVCON-a u sastavu Borbene grupe Poljska u sklopu NATO-ove aktivnosti ojačane prednje prisutnosti.

U toj je NATO-ovoj aktivnosti tijekom 2018. u tri rotacije sudjelovalo 230 pripadnika OSRH, od kojih je osam žena. Kontingenti su sudjelovali u brojnim obučnim, vježbovnim, humanitarnim i protokolarnim aktivnostima, topničkim bojnim gađanjima, dobrovoljnim darivanjima krvi te promidžbenim aktivnostima. U 2018. pripadnici OSRH u Poljskoj su pružali potporu Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Republici Poljskoj u postavljanju i otvaranju izložbe Nematerijalna UNESCO baština u Republici Hrvatskoj, organizirani su i posjeti prvog dočasnika NATO-ova Savezničkog zapovjedništva za operacije, zamjenice glavnog tajnika NATO-a te izaslanstava.

Hrvatski sabor odobrio je 27. studenog 2020. slanje do 90 pripadnika Oružanih snaga RH u 2021. uz mogućnost rotacije u sklopu NATO-ove aktivnosti ojačane prednje prisutnosti u Borbenu grupu pod vodstvom Sjedinjenih Američkih Država.¹³

¹³ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_12_133_2524.html (Pregledano 26. travnja 2021.)

EFPBG DEU LITVA

NATO-ova aktivnost ojačane prednje prisutnosti (Enhanced Forward Presence)

Tijekom NATO-ova samita u Varšavi u srpnju 2016. članice su usvojile niz odluka kako bi ojačale odvraćanje i obranu Saveza. Bio je to odgovor na pogoršano sigurnosno stanje u neposrednom susjedstvu NATO-a i uz same njegove granice. Dogovorena je, a ubrzo zatim i realizirana implementacija jačanja prednje prisutnosti razmještanjem četiriju borbenih grupa savezničkih snaga u zemljama u istočnom dijelu Saveza: Litvi, Latviji, Estoniji i Poljskoj. Četiri borbene grupe sastavljene su od multinacionalnih savezničkih snaga, a pod vodstvom su Kanade (snage u Latviji), SR Njemačke (snage u Litvi), Ujedinjenog Kraljevstva (snage u Estoniji) te Sjedinjenih Američkih Država (snage razmještene u Poljskoj).

Jasno opredijeljena za aktivan doprinos kolektivnoj obrani i temeljnim vrijednostima Sjevernoatlantskog saveza, Republika Hrvatska uputila je početkom prosinca 2017. u Litvu 1. hrvatski kontingent eFPBG-DEU (Litva), u kojem su bile snage iz sastava Gardijske mehanizirane brigade: 12 časnika, 41 dočasnik, 129 vojnika, među kojima je bilo deset žena, te borbena oklopna vozila uključujući potporne logističke elemente. Potkraj lipnja 2018. kontingent se vratio iz Litve nakon uspješno provedenih zadaća. Pripadnici hrvatskog kontingenta provodili su zadaće obuke i vježbi radi postizanja spremnosti za brzi razmještaj u sastavu borbene grupe pod vodstvom Njemačke, a sudjelovali su i na različitim obučnim, vježbovnim, sportskim i protokolarnim aktivnostima potvrđujući pritom zajedništvo članica te snažne transatlantske veze.

Uz pripadnike OSRH, pod vodstvom SR Njemačke u Litvi su sudjelovali i pripadnici oružanih snaga Nizozemske, Norveške, Belgije, Luksemburga, Francuske te zemlje domaćina.

THE CROATIAN ARMED FORCES IN PKO

into four basic advisory teams (advisors in the ANA Regional Combat Training School, the advisors in the Basic Police Command and in the ANA Special Battalion Advisory Team, and a member of the Army Forces Advisory Team).

Members of the Force Protection Train Advice Assist Company (FP TAA COY) were assigned with securing and protection of all advisory teams in the TAAC North in the Camp Shaheen. Croatian soldiers were also assigned to the Situational Awareness and Recovery Operations Center (SAROC), and tasked with creating objective operational awareness in the area of operations of the TAAC North, and coordinating the activities of the forces protecting the Camp Marmal and the advisory teams.

According to the changed structure and tasks of the HRVCONs in the Resolute Support Mission, the infantry forces took on the Safe Haven task in the Camp Shaheen and immediate protection of advisors during the visits to the advised personnel (the Guardian Angel). The respective component comprised the members of the Army of Montenegro, and most posts within the SAROC were manned by members of the A-5 nations' forces. The 2nd HRVCON also comprised the members of the armed forces of Albania, Bosnia and Herzegovina, Montenegro and Macedonia. The Croatian contribution was complemented with a lead role in the additional advisory team in the Afghan Special Police Training Centre, and with the advisors to the air advisory team, tasked with mentoring the Afghanistan Air Force helicopter units.

The engagement of the Croatian Armed Forces in Afghanistan – first in ISAF and in Resolute Support Mission – was the largest of all missions in which they took part. In 2015 a 216-member Croatian Contingent was deployed to Resolute Support Mission. In 2016 it had 186 members and in 2017 and in 2018 it was expanded to 231.

The 10th HRVCON, deployed in Kabul and Mazar-e-Sharif in 2019, also had two Military Police working dogs, and the Croatian soldiers were joined by

FOTO: TOMISLAV BRANDT

members of the armed forces of the partner countries (the member countries of the U.S. -Adriatic Charter - Albania, Bosnia and Herzegovina, Montenegro and North Macedonia).

The return of the members of the 12th HRVCON to Resolute Support to Croatia in mid September 2020 concluded the Croatian participation in the mission.

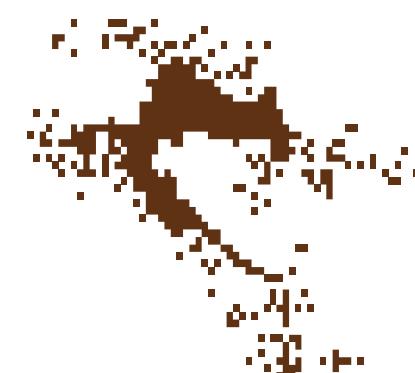
Corporal Josip Briški, a member of the 10th HRVCON to NATO's Resolute Support Mission, died on 24 July 2019 as a result of heavy wounding suffered in an attack on a vehicle of the Croatian Armed Forces in Kabul. Two other Croatian soldiers were wounded. Corporal Briški is the first Croatian casualty in armed conflicts since Croatia joined peace missions and operations.

Republika Hrvatska jedna je od 27 europskih zemalja koja je u okviru operacije Triton angažirana u akcijama spašavanja migranata na Sredozemlju

The Republic of Croatia is one of 27 European countries engaged in rescuing migrants in the Mediterranean, within the Operation "Triton"

OPERATION KFOR IN KOSOVO

The members of the Croatian Armed Forces have participated in KFOR in Kosovo since 2009. The Operation was authorised by the UN Security Council Resolution 1244 of June 1999, in support of wider international efforts to build peace and stability in the area and has contributed to maintaining a safe and secure environment in Kosovo and freedom of movement for all. KFOR also supported the development of the Kosovo Security Force as a professional, voluntary and multi-ethnic force. Special focus was placed on protection of minorities and of cultural heritage.

Hrvatski sabor donio je 12. srpnja 2019. Odluku kojom se tijekom 2019. i 2020. godine odobrava slanje do 200 pripadnika u aktivnost ojačane prednje prisutnosti NATO-a u Republici Litvi.

SEA GUARDIAN

NATO-ova operacija potpore miru na Sredozemlju

NATO je na samitu u Varšavi u lipnju 2016. najavio transformaciju svoje dotadašnje misije koja se provodila na području Sredozemlja, Active Endeavour, u NATO-ovu operaciju potpore miru Sea Guardian. Operacija je osmišljena i realizirana kao mogućnost unapređenja pomorske situacijske informiranosti, razvoja regionalne pomorske sigurnosti, borbe protiv terorizma, osiguravanja slobode plovidbe, izvršavanja zadaća nužnog pomorskog presretanja, doprinosa borbi protiv proliferacije oružja za masovno uništenje, zaštite ključne infrastrukture, razvoja sposobnosti ratnih mornarica partnerskih zemalja na Sredozemlju.

Pripadnici Oružanih snaga RH – 1. hrvatski kontingen u operaciju Sea Guardian uključio se 3. rujna 2018. godine. Činila su ga 33 pripadnika Oružanih snaga među kojima je bila i jedna žena, te brod Hrvatske ratne mornarice – raketna topovnjača RTOP-41 Vukovar. Bilo je to prvi put da brod Hrvatske ratne mornarice sudjeluje u NATO-ovoј operaciji na Sredozemlju te time pridonosi ulozi Hrvatske u savezničkim naporima u ostvarenju sigurnosti na moru. Posada i brodski sustavi bili su također provjereni do krajnjih granica u hidrometeorološkim uvjetima i okruženju središnjeg i južnog Sredozemlja.

U operaciji Sea Guardian brod Hrvatske ratne mornarice bio je angažiran 22 dana, pokrivajući prostor dug oko 180 te prosječno širok 100 nautičkih milja, omeđen zapadnom obalom Sicilije, obalom Tunisa i Maltom. Za to vrijeme prepolovio je više od 4000 nautičkih milja. U skladu s mandatom operacije, pripadnici hrvatskog kontingenta provodili su neborbene zadaće s težištem na stvaranju cjelovite pomorske situacijske slike, identifikaciju i praćenje plovila koja su potencijalna prijetnja te su pridonosili uočljivosti snaga na moru radi odvraćanja mogućih ugroza i potpore NATO-ovu strateškom komuniciranju.

KFOR engages the forces of 30 countries. The Croatian Armed Forces joined the Operation in July 2009, under the Decision of the Croatian Parliament on the Deployment of the 1st HRVCON manned by 20 members and two Mi-17Sh transport helicopters. The HRVCONs have been tasked with transport of KFOR forces, cargo and VIPs. The HRVCON members are stationed in the US Bondsteel base in Ferizaj / Uroševac, and are under the direct command of the KFOR commander. The Croatian Armed Forces also contribute the staff based at the KFOR Command in Film City Camp in Priština. The first six contingents were engaged for up to three months, later extended to up to five months. As many as 20 Croatian Contingents were deployed to KFOR by the end of 2015, and the engagement in the mission continues.

On 27 November 2020 the Croatian Parliament adopted the Decision on the deployment of up to 150 members of the Croatian Armed Forces to the KFOR peace support operation in Kosovo in 2021 and in 2022, with up to two helicopters of the Croatian Air Force, on a rotational basis.

THE U.S. -LED EFPBG – POLAND

NATO's Enhanced Forward Presence

In view of deteriorated security situation along its eastern flank at the Warsaw Summit held in July 2016 NATO decided to enhance defence capabilities aimed at upgrading security of the citizens in the countries. A decision to implement enhanced forward presence, through the deployment of four allied multinational battlegroups in Lithuania, Latvia, Estonia and Poland. Canada was assigned as Lead Nation of the Battlegroup deployed in Latvia, Germany as Lead Nation of the Battlegroup deployed in Lithuania, the United Kingdom as Lead Nation of the Battlegroup deployed in Estonia and the United States as Lead Nation of the Battlegroup deployed in Poland.

The Republic of Croatia deployed its first contingent to Poland in October 2017, reaffirming its views on

1. hrvatski kontingen u operaciju
Sea Guardian uključio se 2018. godine,
a bilo je to prvi put da brod Hrvatske ratne
mornarice sudjeluje u NATO-ovoj
operaciji na Sredozemlju

The 1st HRVCON to Sea Guardian
Operation was deployed in 2018. It was the
first engagement of a ship of the Croatian
Navy in the NATO-led operation in
the Mediterranean

FOTOARHIVA MISIJE SEA GUARDIAN

Republika Hrvatska prvi je kontingent
u NATO-ovu aktivnost ojačane prednje
prisutnosti u Republiku Poljsku uputila u
listopadu 2017.

The Republic of Croatia sent its first
Contingent to NATO's Enhanced Forward
Presence in Poland in October 2017

FOTO: IVAN GRČIĆ, 7. HRVCON

Operacija Sea Guardian, te pripadnici Oružanih snaga RH kao dio okupljenih NATO-ovih snaga, znatno su unaprijedili sigurnost na Sredozemlju te su zajednički osigurali usklađeno angažiranje ljudskih i materijalnih resursa članica Europske unije i NATO-a u dostizanju zajedničkih sigurnosnih ciljeva. Hrvatski sabor donio je na sjednici održanoj 27. studenog 2020. godine Odluku da se tijekom 2021. u operaciju potpore miru Sea Guardian na Sredozemlju uputi do 35 pripadnika Oružanih snaga RH.¹⁴

NMI

NATO-ova misija Irak

Na NATO-ovu samitu u Bruxellesu 2018. na zahtjev iračke vlade i u suradnji s Globalnom koalicijom za borbu protiv ISIL-a čelnici članica Saveza uspostavili su novu neborbenu, obučnu misiju nazvanu NATO-ova misija Irak (NMI). U misiji je angažirano nekoliko stotina NATO-ovih instruktora u nadogradnji obuke i naporima u izgradnji sposobnosti koje su dostignute kroz NATO-ovu inicijativu obuke i izgradnje kapaciteta za Irak od 2017. (NATO Training and Capacity Building Iraq – NTCB-I).

the importance of developing joint defence activities within NATO, as well as its readiness to participate and contribute to the fundamental values of the Alliance. The second contingent arrived in Poland in March 2018, and the third was sent to the Polish military range “Bemowo Piskie” in October 2018.

April 2019 saw a handover of duty between the 3rd HRVCON and 4th HRVCON within the Battlegroup in Poland within the Enhanced Forward Presence.

During the deployment to EFP in Poland in the course of 2018 as many as 230 members of the Croatian Armed Forces were engaged in three rotations. The contingents took part in numerous training, exercise, humanitarian and protocol activities, live-fire artillery drills, blood donation and promotion actions. In 2018, members of the Croatian Contingent provided support to the Embassy of Croatia to Poland in the organisation of the Exhibition Intangible UNESCO Heritage in the Republic of Croatia, and organised visits of the Allied Command Operations CSEL, of the NATO Deputy Secretary General and delegations.

The Croatian Parliament on 27 November 2020 approved the deployment of up to 90 members of the Croatian Armed Forces to NATO’s Enhanced Forward Presence within the U.S.-led Battlegroup, on a rotational basis in 2021.

¹⁴ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_12_133_2523.html (Pregledano 26. travnja 2021.)

U skladu s Odlukom Hrvatskog sabora od 31. listopada 2018. godine, 1. hrvatski kontingent, sastavljen od sedam pripadnika OSRH – četiri časnika i tri dočasnika, upućen je u prosincu 2018. u NATO-ovu neborbenu misiju koja provodi obuku i aktivnosti izgradnje kapaciteta Iračkih snaga sigurnosti. Šest pripadnika OSRH upućeno je na rok od sedam mjeseci, a jedan na 13 mjeseci. U sastavu kontingenta je i jedna dočasnica. Hrvatski časnici i dočasnići u NATO-ovoj misiji u Iraku obnašaju dužnosti savjetnika, obučavatelja i mentora te potporne dužnosti.

Hrvatska sudjelovanjem u misiji pridonosi naporima međunarodne zajednice u izgradnji stabilnosti Iraka, jačajući sposobnosti iračkih institucija i sigurnosnih snaga u postizanju srednjoročne i dugoročne stabilizacije i sigurnosti.

Hrvatski sabor donio je 12. srpnja 2019. godine Odluku o nastavku sudjelovanja pripadnika Oružanih snaga RH u NATO-ovoj misiji u Iraku. Tijekom 2020. i 2021. u misiju NMI planirano je uputiti do deset pripadnika OSRH.

SUDJELOVANJE U OPERACIJAMA EUROPSKE UNIJE

EUFOR TCHAD/RCA

Hrvatska je počela sudjelovanje u operacijama EU-a početkom listopada 2008. upućivanjem svojih pripadnika u EUFOR Tchad/RCA u Čad i Srednjoafričku Republiku. Tad još nije bila članica EU-a, a sudjelovanjem u operaciji potvrdila je svoj strateški cilj – članstvo u Uniji, a time i doprinos njezinim sposobnostima za upravljanje krizama. Pripadnici HRVCON-a, njih petnaest kao članovi izvidničkog tima, upućeni su u operaciju na šest mjeseci. Bili su raspoređeni u području Multinacionalne bojne Sjever (MNB-N) pod vodstvom Poljske, gdje su izvršavali zadaće pratrje, ophodnje i izviđanja teritorija.¹⁵ Operacija je završila mandat 15. ožujka 2009., kad je nastavljena pod mandatom UN-a.¹⁶

¹⁵) Mirovna operacija Chad. / Peacekeeping Mission Chad [Fotomonografija], Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila, Zagreb, 2009. str. 17.

¹⁶) <http://www.morh.hr/hr/10-godina-sudjelovanja-osrh-u-mirovnim-misijama/sudjelovanje-pripadnika-osrh-u-mirovnim-misijama.html> (9.10.2009.)

¹⁷) http://www.osrh.hr/#rubData/HTML/HR/MVS/MISIJE/20150814_EU_operacije_potpore_miru_v2/EU_operacije_potpore_miru_HR.htm (14.08.2015.)

EU NAVFOR ATALANTA

Hrvatska je sudjelovanje u operacijama Europske unije nastavila već 2009., i to u sklopu operacije EU NAVFOR ATALANTA. Zbog sve agresivijih napada pirata na trgovачke brodove koji prolaze Adenskim zaljevom, Vijeće sigurnosti UN-a donijelo je Rezoluciju 1814, kojom je od članica UN-a službeno zatražena zaštita plovila koja u sklopu Svjetskog programa za hranu (*World Food Programme – WFP*) prevoze humanitarnu pomoć za Somaliju, kao i drugih plovila koja prolaze područjem operacije, te odvraćanje, zaštitu i suzbijanje kriminalnih ravnjih piratstva i oružane pljačke s područja Somalije. Operacija je dio sveobuhvatnog pristupa Europske unije tijekom krize u Somaliji, s naglaskom na političkim, sigurnosnim i humanitarnim aspektima.

Hrvatska je uputila u srpnju 2009. pripadnika HRM-a na francusku fregatu klase La Fayette F 713 Aconit. Bilo je to jednokratno upućivanje bez planirane rotacije u skladu s bilateralnim dogоворom. Sva se ostala upućivanja na brodove također provode u skladu s bilateralnim dogovorima sa zemljama koje pokažu interes za ukrcaj naših časnika na svoje brodove.

Za razliku od ukrcaja na brodove, koji je baziran na bilateralnim dogovorima sa zemljama partnerima i ne odvija se u pravilnim ciklusima, Republika Hrvatska u Operativnom zapovjedništvu operacije u Northwoodu, Ujedinjeno Kraljevstvo, sudjeluje od 10. kolovoza 2009. u redovitim šestomjesečnim rotacijama na dužnosti časnika za analizu operacije u Odjelu CJ-5. Od 22. prosinca 2014. do sredine travnja 2015. u operaciji ATALANTA sudjelovalo je i autonomni tim za zaštitu broda (*Autonomous Vessel Protection Detachment – AVPD*) s 12 pripadnika OSRH.¹⁷

Prvi je hrvatski AVPD tim bio upućen 22. prosinca 2014. u područje mirovne operacije Europske unije

EFPBG-DEU LITHUANIA

NATO's Enhanced Forward Presence

During NATO's summit held in Warsaw in July 2016 the member nations adopted a series of decisions aimed at deterrence and defence of the Alliance. It was a response to a deteriorated security in NATO's immediate vicinity and in its eastern part. The agreed Enhanced Forward Presence was implemented through the deployment of four Battlegroups in the east member nation members: Lithuania, Latvia, Estonia and Poland. The four Battlegroups were composed of multinational allied forces, led by Canada (Latvia), Germany (Lithuania), the UK (Estonia) and the U.S. (Poland) respectively.

Firmly committed to active contribution to collective defence and fundamental values of the North Atlantic Treaty Organization, the Republic of Croatia deployed the 1st Croatian EFPBG-DEU Contingent to Lithuania in early December 2017, which comprised forces of the Guards Mechanised Brigade (12 officers, 41 NCOs, 129 enlisted soldiers), and armored combat vehicles including logistic support elements. In late June 2018, the Contingent returned from Lithuania after the successfully completed mission. The members of the Croatian contingent conducted training and exercises to attain readiness for rapid deployment in the German-led Battlegroup, and also took part in various training, exercise, sport and protocol activities, affirming the unity of members and a strong transatlantic bond.

The Germany-led Battlegroup in Lithuania gathered the members of the armed forces of the Netherlands, Norway, Belgium, Luxemburg, France and of Lithuania.

At its session of 12 July 2019 the Croatian Parliament adopted the Decision to deploy up to 200 members of the Croatian Armed Forces to the Enhanced Forward Presence in the Republic of Lithuania for the period 2019-2020.

SEA GUARDIAN

NATO-led Peace Support Operation in the Mediterranean

At its summit in Warsaw 2016 NATO announced transformation of the mission Active Endeavour ongoing in the Mediterranean into a Peace Support Operation "Sea Guardian".

The Operation was conceived and conducted to build maritime security capacity, provide support to maritime situational awareness and to maritime counter-terrorism, uphold freedom of navigation, conduct maritime interdiction, fight the proliferation of weapons of mass destruction, and protect critical infrastructure, as well as to develop capabilities of the partner navies in the Mediterranean.

The Croatian Armed Forces deployed the 1st HRVCON (composed of 33 members and the "Vukovar" RTOP Missile Boat. It was the first engagement of a Croatian Navy ship in a NATO-led operation in the Mediterannean and the first opportunity for Croatia to contribute to the Allies' efforts towards security at sea.

The crew and the ship systems underwent extreme weather testing and in conditions simulating the environment in the central and south Mediterranean.

The Vukovar Missile Boat remained in the Operation for 22 days, and covered the area 180X100 nm, between the west coast of Sicily, the Tunisian coast and Malta. The boat crossed over 4,000 nm. In accordance with the Operation mandate, the members of the HRVCON conducted non-combat tasks with the emphasis on maritime situational awareness, identification and tracking of potentially harmful vessels and enhanced the force visibility at sea for the purpose of deterrence and support to NATO's strategic communication.

The Operation "Sea Guardian" and the Croatian contingent as part of NATO forces enhanced the security of the Mediterranean and ensured coordinated operation of human and material resources of the EU and NATO member countries towards the implementation of common security targets.

At its session of 12 July 2019 the Croatian Parliament adopted the Decision to deploy up to 50 members of the Croatian Armed Forces to the Operation Sea Guardian for the period of the year 2020.

On 27 November 2020 the Croatian Parliament adopted the Decision on the participation of up to 35 members of the Croatian Armed Forces in Sea Guardian Operation during 2021.

ATALANTA, gdje je na ciparskom brodu MSM Douro bio angažiran tri mjeseca. Uz pripadnike Hrvatske ratne mornarice, u timu su bili i pripadnici Zapovjedništva za potporu i Bojne za specijalna djelovanja. Zadaća hrvatskog AVPD tima bilo je osiguravanje i zaštita trgovачkih brodova koji u sklopu Svjetskog programa za hrani plove ispred obale Somalije i susjednih zemalja te prevoze stanovništvu humanitarnu pomoći i hrani. Vojni tim nalazi se na brodu tijekom plovidbe, u lukama i na sidrištu, a zadaća mu je maksimalna zaštita broda od piratskih napada, otmica, pljački na moru i u luci te odvraćanje i prevencija tih napada.¹⁸

AVPD tim plovio je na brodu MSM Douro od luke Džibouti do somalskih luka Berbera, Bosaso, Mogadišu i Kismayo te tanzanijske luke Dar-es-Salam i luke Mombasa u Keniji. Za to je vrijeme prešao više od 7000 milja i prevezao više od 22 000 tona hrane i humanitarne pomoći. Prvi je hrvatski AVPD tim za uspješan rad, odlične postignute rezultate i vrijedna izvješća nekoliko puta pohvalilo nadređeno zapovjedništvo, a 4. ožujka 2015. zapovjednik Mornaričkih snaga EU-a kontraadmiral Jonas Haggren uručio mu je medalju Europske unije (EU Common Security and Defence Policy medal).¹⁹

EU NAVFOR SOMALIA – ATALANTA

Operacija EU NAVFOR Somalia – ATALANTA dio je sveobuhvatnog pristupa Europske unije i pokušaja rješavanja brojnih problema na Afričkom rogu. Piratstvo u somalskim vodama, odnosno vodama Adenskog zaljeva posljedica je dugogodišnjeg nepostojanja funkcionalne državne vlasti u Somaliji, ali i siromaštva u tom dijelu svijeta. Savez islamskih sudova proglašio je 2006. piratstvo kaznenim djelom za koje je predviđena smrtna kazna, čime su piratske aktivnosti na kraće vrijeme prestale. No, nakon što su etiopske postrojbe svrgnule s vlasti Savez islamskih sudova, piratstvo ponovno oživljava: između 1000 i 1500 bivših vojnika, ribara i tehnoloških stručnjaka počinje piratske aktivnosti

NATO MISSION IRAQ (NMI)

At NATO's summit in Brussels in 2018 the heads of the member states decided to establish a new non-combat mission titled NATO's Mission in Iraq, at the request of the Iraqi Government and in close coordination with the Global Coalition to Defeat ISIL. The Mission saw the engagement of hundreds of NATO instructors training and mentoring to build capabilities through NATO's Train and Capacity Building initiative.

Through its participation in NMI Croatia contributes to the efforts by the international community to build Iraq's stability, strengthening the capabilities of the Iraqi institutions and security forces towards a mid- and long-term stabilisation and security.

In accordance with the Decision of the Croatian Parliament of 31 October 2018, in December 2018 the 1st HRVCON, composed of seven members of the Croatian Armed Forces four officers and three NCOs; six deployed for 7-month and one member for 13 months), was deployed to the NMI, a training and capacity-building mission for the Iraqi Security Forces. The Contingent also includes one NCO. Croatian officers and non-commissioned officers in the NATO mission in Iraq perform the duties of advisors, trainers and mentors, as well as support duties.

By participating in the mission, Croatia is contributing to the international community's efforts to build Iraq's stability, strengthening the capacity of Iraqi institutions and security forces to achieve medium- and long-term stability and security.

The Croatian Parliament on 12 July 2019 adopted the Decision on Continued Deployment of Croatian Armed Forces in NATO's mission in Iraq. Up to 10 members will be deployed to NMI during 2020 and 2021.

18) <http://www.morh.hr/hr/vijesti-najave-i-priopcenja/priopcenja/10762-prvi-hrvatski-avpd-tim-upu%C4%87en-u-operaciju-atalanta22.html> (22.12.2014.)
19) (<http://eunavfor.eu/>)

Zadaća hrvatskog AVPD-a osiguranje je i zaštita trgovачkih brodova koji u sklopu Svjetskog programa za hranu plove ispred obale Somalije i susjednih zemalja te prevoze humanitarnu pomoć i hranu

The mission of the Croatian AVPD was securing and protection of merchant ships navigating off the Somali and the neighbouring countries coast and delivering humanitarian aid and food within the World Food Programme

FOTO: MLADEN COBANOVIC

Angažmanom u mirovnoj operaciji u Čadu, EUFOR TCHAD/RCA, Republika Hrvatske dokazala je svoju spremnost aktivno pridonositi jednom od dugoročnih ciljeva EU-a, a to je potpora miru i sigurnosti na području Afrike

Through the engagement in the peace operation EUFOR TCHAD/RCA the Republic of Croatia has proved its readiness for active contribution to one of the EU's long-term goals – the support to peace and security in Africa

FOTO: TOMISLAV BRANDT

kao dodatni izvor prihoda. Uporišta pirata područja su autonomne pokrajine Puntland, u okolini gradova Harardheea i Eyla odakle odlaze u pohode po somalskim i međunarodnim vodama od Adenskog zaljeva pa sve do El Maana na jugu. Pirati su naoružani, kreću se brzim i lakin brodicama i iznenada napadaju. Meta su im uglavnom međunarodni trgovački brodovi, brodovi Svjetskog programa za hranu te brodovi Misije Afričke unije u Somaliji (AMISOM), a cilj im je oteti brod te za njega postići što višu otkupninu. Kao odgovor na napade i ugrožavanje brodova koji prolaze Adenskim zaljevom, Vijeće Europske unije donosi odluku o pokretanju vojne operacije EU NAVFOR Somalia – ATALANTA te istodobno poziva treće zemlje da u njoj sudjeluju. Područje operacije obuhvaća južne vode Crvenog mora, Adenski zaljev, zapadne vode Indijskog oceana uključujući i Sejšele te obalno područje, teritorijalne i unutarnje vode Somalije.

Vijeće EU-a usvojilo je 19. rujna 2008. godine Zajedničku akciju 2008/749/CFSP kojom je formirano koordinacijsko tijelo u Bruxellesu (EU NAVCO) u svrhu potpore aktivnostima pojedinih članica EU-a u provedbi nadzora i zaštiti plovila u vodama oko Somalije te koordinaciji brodova članica EU-a i NATO-a, kao i brodova komercijalnih kompanija koje plove tom pomorskom rutom.

▶

PARTICIPATION IN THE EU-LED MISSIONS

EUFOR TCHAD/RCA

The Republic of Croatia joined the EU-led operations in early October 2008 through the engagement to EUFOR Tchad / RCA in Chad and the Central African Republic. At that time Croatia was still not a member of the European Union, and the participation affirmed its strategic goal –membership in the EU and contribution to its crisis management capabilities. The members of HRVCON (a 15-member reconnaissance team), were deployed to the Operation for a six-month rotation. It was deployed in the area of the Multinational Battalion North (MNB-N) led by Poland, and was assigned with escort, patrol and reconnaissance tasks. The Operation ended mandate on 15 March 2009 and was extended under a UN mandate.

EU NAVFOR ATALANTA

Croatia continued participating in the EU-led operations in 2009, within the EU NAVFOR ATALANTA. Due to increasingly aggressive pirate attacks on merchant ships passing through the Gulf of Aden, the UN Security Council passed the Resolution 1814, officially calling upon the member states to protect the vessels carrying humanitarian

▶

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Zajedničkom akcijom 2008/851/CFSP EU dana 10. studenog 2008. donesena je odluka o provedbi mirovne operacije kojom će se pomoći provedbi ranijih rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a, a definira se i mandat mirovne operacije Europske unije EU NAVFOR Somalia – ATALANTA. Plan operacije (Operational Plan – OPLAN) i Pravila djelovanja (Rules of Engagement – RoE) odobreni su odlukom Vijeća EU-a 2008/918/CFSP od 8. prosinca 2008. i taj je datum određen kao početak mirovne operacije Europske unije ATALANTA. Struktura operacije predviđela je sudjelovanje EU-a sa snagama jačine do šest brodova i tri zrakoplova za izviđanje te ukupno 1200 vojnika.

Hrvatski sabor donio je 3. travnja 2009. godine Odluku o upućivanju do pet pripadnika Oružanih snaga RH, mornaričkih dočasnika i časnika, u operaciju potpore miru EU NAVFOR Somalia – ATALANTA. Hrvatska u redovitim šestomjesečnim rotacijama šalje časnika u Operativno zapovjed-

ništvo operacije u Northwood. Prvi hrvatski AVPD imao je 12 pripadnika i bio je namijenjen zaštitni brodu WFP-a, a sudjelovao je u operaciji od 28. prosinca 2014. do 13. travnja 2015. godine. Drugi AVPD tim sudjelovao je u operaciji ATALANTA od sredine listopada 2016. do početka siječnja 2017., dok su pripadnici trećeg tima sudjelovali u operaciji od kolovoza do prosinca 2018. godine. U 2019. i 2020. predviđen je nastavak hrvatskog sudjelovanja. Hrvatski sabor donio je na sjednici održanoj 27. studenog 2020. godine Odluku da se tijekom 2021. i 2022. u operaciju potpore miru EU NAVFOR Somalia – ATALANTA uputi do 25 pripadnika Oružanih snaga RH.²⁰

OPERACIJA TRITON

Republika Hrvatska angažirana je i u akcijama spašavanja migranata na Sredozemlju u okviru operacije Triton. Riječ je o zajedničkoj operaciji EU-a u središnjem dijelu Sredozemlja, koja je počela u studenom 2014. na zahtjev talijanskih vlasti, s oslanjanjem na ljudske i tehničke resurse zemalja sudionica. Hrvatska je tako jedna od ukupno 27 europskih zemalja koja u Tritonu sudjeluje raspoređivanjem svojeg osoblja i tehničke opreme. Hrvatska je sudjelovala u operaciji Triton s 49 pripadnika OSRH i pet pripadnika Granične policije MUP-a na brodu HRM-a ŠB-72 Andrija Mohorovičić i to od početka kolovoza do kraja listopada 2015. godine. Zadaća je bila pružanje potpore talijanskim vlastima u čuvanju granica na moru i spašavanju migranata u području Sredozemlja. Brod Andrija Mohorovičić vratio se 5. studenog 2015. nakon tri mjeseca u matičnu luku. Njegovo je posadi dodijeljena "Plava vrpca Vjesnika" za zasluge u akciji spašavanja migranata. U iznimno teškim uvjetima spasila je 2518 ljudi, među kojima je bilo 550 djece.²¹

²⁰) https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_12_133_2526.html (Pregledano 26. travnja 2021.)

²¹) <http://www.morph.hr/hr/vijesti-najave-i-priopcenja/vijesti/12379-posada-broda-andrija-mohorovi%C4%8D%C4%87-osvojila-plavu-vrpcu-vjesnika.html> (7.12.2015.)

THE CROATIAN ARMED FORCES IN PKO

aid under the World Food Programme (WFP) for Somalia and other vessels passing through the area of operation, and deterrence, protection and combating criminal acts of piracy and armed robbery from the area of Somalia. The operation is part of the European Union's comprehensive approach during the crisis in Somalia, with a focus on political, security and humanitarian aspects.

In July 2009, the Republic of Croatia seconded a Croatian Navy officer to the French frigate Class La Fayette F 713 "Aconit". It was a single deployment with no rotation planned, as agreed bilaterally. All other visitations aboard the ships take place based on the bilateral agreements with the countries which declare the interest in hosting the Croatian officers.

Unlike the hosting engagements, which are based on bilateral agreements with the partner countries and are not conducted in regular cycles, the engagement in the Operational Command in Northwood, UK has run since 10 August 2009 through regular 6-month rotations of Operation Analysts Officer in CJ-5.

From 22 December 2014 to mid-April 2015, the Autonomous Vessel Protection Detachment (AVPD) with 12 members of the Croatian Armed Forces took part in the Operation ATALANTA. The first Croatian AVPD team was sent-off on 22 December 2014 to the area of the European Union's peacekeeping operation ATALANTA, where it was engaged aboard the ship MSM "Douro" of Cyprus for three months. The Team was manned by members of the Croatian Navy, the members of the Support Command and of the the Special Operations Battalion. The Croatian AVPD Team was assigned with securing and protection of the merchant ships sailing the seas off the coast of Somalia and the neighbouring countries and transportating humanitarian aid and food to the population within the World Food Program. The AVPD team is based aboard the ships during the voyage, in ports and at anchorage, tasked with full protection of the ships from pirate attacks, kidnapping, and robberies at sea and in ports.

The AVPD team operated aboard the MSM "Douro" ship from the port of Djibouti to the Somali ports of Berbera, Bosaso, Mogadishu and Kismayo, and the Tanzanian port of Dar es Salaam and the port of Mombasa in Kenya. During that period the ship travelled more than 7,000 miles transporting more than 22,000 tons of food and humanitarian aid. The first Croatian AVPD team repeatedly received commendations from the command for the successful operation, excellent results and valuable reports, and on 4 March 2015 the Commander of the EU Navy Rear Admiral Jonas Haggen presented the Team with the EU Common Security and Defence Policy Medal.

EU NAVFOR SOMALIA – ATALANTA

The Operation EU NAVFOR Somalia – ATALANTA constitutes a part of the comprehensive approach by the European Union towards the solution to the numerous problems of the Horn of Africa. Piracy off the coast of Somalia and the waters of the Gulf of Aden is a result of a prolonged non-existence of functional government in Somalia and poverty. As the Islamic Courts Union in 2006 proclaimed piracy as criminal act sanctioned by death penalty, the piracy was suspended for a brief but resurged as the Ethiopian forces overthrew the Union. Between 1,000 and 1,500 former soldiers, fishermen and experts engaged in piracy as an additional source of income. The pirates stronghold are found in the autonomous provinces of Puntland, in the vicinity of the towns of Harardhee and Eyle, from where they have ventured into the Somali and international waters from the Gulf of Aden southward to El Maan.

The pirates are armed and move aboard fast and light vessels, attacking suddenly. Their target are mostly international merchant marine vessels, vessels sailing within the World Food Programme and the vessels of the African Union in Somalia (AMISOM), which they hijack seeking high ransom. The Council of the European Union decided to launch the military operation EU NAVFOR Somalia – ATALANTA to tackle the piracy crisis and to invite third countries to take part. The area of the Operation includes the south waters of the Red Sea, the Gulf of Aden, the waters in the western Indian Ocean including the Seychelles and the coastal area and

EU NAVFOR MED SOPHIA

Operacija EU NAVFOR MED Sophia pokrenuta je 22. lipnja 2015. kao dio sveobuhvatnog pristupa Europske unije rješavanju pitanja migracija. Multinacionalne snage u operaciji nadziru područje južnog dijela središnjeg Sredozemlja s primarnom zadaćom provedbe pojačanog nadzora te onemogućavanja krijućara migranata i trgovaca ljudima. U okviru operacije snage provode i brojne druge zadaće, kao što su osposobljavanje Libijske Obalne straže i mornarice, praćenje njezine dugoročne učinkovitosti te pomoći provedbi UN-ova embarga na oružje na otvorenom moru uz obalu Libije. U okviru operacije, a u skladu s rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a, provode se i aktivnosti nadzora te prikupljanja informacija o nezakonitoj trgovini libijskom naftom. Na taj način operacija pridonosi naporima EU-a usmjerenim na ponovnu uspostavu stabilnosti i sigurnosti u Libiji te pomorskoj sigurnosti na području središnjeg Sredozemlja.

U skladu s dosadašnjom praksom redovitog produljenja mandata operacije, Vijeće Europske unije produljilo je krajem ožujka 2019. mandat do kraja rujna, naglasivši važnost nastavka provedbe mandata uz pojačan nadzor zračnim kapacitetima i veću potporu Libijskoj Obalnoj straži i mornarici u zadaćama provedbe zakona na moru.

Republika Hrvatska u operaciju se uključila u rujnu 2017., upućivanjem časnika u redovitim rotacijama u Zapovjedništvo snaga ili na zapovjedni brod u području operacije te provedbom ronilačke obuke za pripadnike Libijske Obalne straže i mornarice u vojarni "Admiral flote Sveti Letica-Barba" u Splitu. Petotjedna obuka organizirana kroz devet modula provodi se kao dio operacije, a na taj način Hrvatska povećava svoj doprinos zajedničkim naporima Europske unije kojima se nastoji pridonijeti jačanju kapaciteta libijskih institucija, njihovoj funkcionalnosti i samostalnosti te stvaranju sigurnijeg okruženja na Sredozemlju.

U operaciji pomorskih snaga EU NAVFOR MED Sophia sudjelovala su tijekom 2018. četiri pripadnika

the territorial and internal waters of Somalia. The Council of the European Union on 19 September 2008 adopted the Joint Action 2008/749/CFSP, establishing a coordination body – EU NAVCO – in Brussels, with the purpose of supporting the activities by the EU member countries aimed at control and protection of vessels sailing in the waters around Somalia and of coordination of the EU and NATO member nations vessels and of the commercial companies vessels sailing along the given route. Within the Joint Action 2008/851/CFSP EU on 10 November 2008 the Decision was adopted to conduct a peace operation in support to the implementation of former UN Security Council resolutions, and the mandate of the EU peace operation EU NAVFOR Somalia – ATALANTA was defined. The Operational Plan (OPLAN) and the Rules of Engagement (RoE) were approved in the Decision of the Council of the EU 2008/918/CFSP dated 8 December 2008, which was the official date of the commencement of the EU-led peace operation ATALANTA. The Operation structure included the participation of the EU forces with a total of 1,200 members and up to six vessels and three aircraft.

The Croatian Parliament on 3 April 2009 adopted the Decision on participation of up to five members of the Croatian Armed Forces (five Navy NCOs and officers) in the EU NAVFOR Somalia – ATALANTA. The Croatian Armed Forces deploys an officer to the Operations Headquarters in Northwood, UK. The first Croatian 12-member AVPD Team was deployed in the Operation from 28 December 2014 through 13 April 2015, assigned with protecting the vessels within the World Food Programme; the second AVPD Team was engaged in ATALANTA from mid-October 2016 through January 2017, and the third AVPD Team took part from August through December 2018 respectively.

On 27 November 2020 the Croatian Parliament adopted the Decision to the deployment of up to 25 members of the Croatian Armed Forces in EU NAVFOR Somalia – ATALANTA in 2021 and 2022.

OPERATION “TRITON”

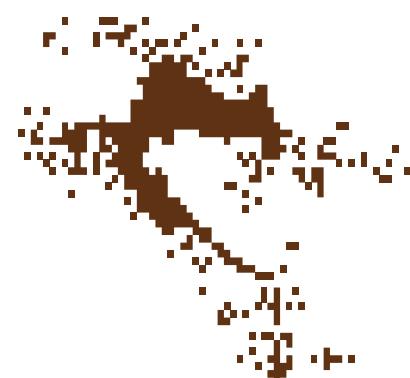
The Republic of Croatia also engaged in rescue operations of migrants in the Mediterranean within the Operation “Triton”. The Operation “Triton” is a joint EU operation in the central Mediterranean, launched in November 2014 at the request of the Italian authorities, and relying on the personnel and technical resources of the participating countries. Croatia is one of a total of 27 European countries to participate in “Triton” by deploying personnel and technical assets. The Republic of Croatia engaged 49 members of the Croatian Armed Forces and five members of the Border Police of the Ministry of the Interior aboard the “Andrija Mohorovičić” ŠB-72 Training Vessel from early August to the end of October 2015. The mission was to provide support to the Italian authorities in protecting sea borders and rescuing migrants in the Mediterranean. The ship “Andrija Mohorovičić” returned to its home port on 5 November 2015, after three months. Its crew was awarded the “Blue Ribbon of Vjesnik” on the merit of saving the lives of 2,518 migrants, among whom 550 children, in extremely difficult conditions.

EU NAVFOR MED SOPHIA

The Operation EU NAVFOR MED Sophia was launched on 22 June 2015, as a part within the European Union's broader comprehensive response to the migration issue.

The Operation features the control of the south Mediterranean by the multinational forces, with the primary mission of enhanced control and prevention of migrant smuggling and human trafficking. The forces engaged in EU NAVFOR MED Sophia also conduct a number of other tasks, such as the training of the Libyan Coast Guard and the Navy and surveying of its long-term efficiency, as well as assistance with the implementation of the UN's arms embargo in the open seas off the coast of Libya. The Operation EU NAVFOR MED Sophia also entails control and collection of information on illegal trade of the Libyan oil. It backs the European Union's efforts to reestablish stability and security in Libya and the maritime security in central Mediterranean.

In accordance with the established practice of regular extension of the Operation mandate, the Council of the European Union in late March 2019 extended the mandate to late September, underlining the importance of the mandate extension, including the enhanced control through reinforced

Hrvatske ratne mornarice raspoređena na talijanskom zapovjednom brodu San Marco u četveromjesečnim rotacijama. Hrvatski sabor donio je na sjednici održanoj 31. listopada 2018. godine Odluku o dalnjem sudjelovanju pripadnika OSRH u operaciji i u 2019. i 2020. odobrio upućivanje do tri pripadnika s mogućnošću rotacije.

Tijekom godina mijenjao se broj pripadnika OSRH u međunarodnim mirovnim misijama. Neke su završene, a u nekima se u skladu s procjenama političke i sigurnosne situacije broj sudionika smanjivao odnosno povećavao. Hrvatska će u skladu sa svim strateškim dokumentima i vanjskopolitičkim ciljevima, zahtjevima međunarodne zajednice čija smo ravnopravna članica te svojim gospodarskim mogućnostima i dalje aktivno raditi na uspostavi i očuvanju svjetskog mira, stabilnosti, sigurnosti, demokraciji i vladavini prava. Sudjelovanjem u međunarodnim mirovnim misijama i operacijama te aktivnim doprinosom miru i sigurnosti, Hrvatska pokazuje da je odgovorna članica međunarodne zajednice spremna preuzeti svoj dio obveza i odgovornosti.

capacities and major support to the Libyan Coast Guard and Navy with the implementation of maritime security.

The Republic of Croatia joined EU NAVFOR MED Sophia in September 2017, deploying officers to the Force Command or to the flagship in the area of the Operation on the rotational basis, and through the administration of diver training for the members of the Libyan Coast Guard and the Navy in the Barracks "Admiral flote Sveti Letica-Barba" in Split. The 5-aimed at strengthened capacities and functionality and autonomy of the Libyan institutions building a safer environment in the Mediterranean. Four members of the Croatian Navy were engaged in the Operation EU NAVFOR MED Sophia during 2018 assigned to the Italian flagship "San Marco" in 4-month rotations. On 31 October 2018 the Croatian Parliament adopted the Decision on continued participation of up to three members of the Croatian Armed Forces in the Operation Sophia in the course of 2019 and 2020, on a rotational basis. Over the years the number of the members of the Croatian Armed Forces in the international peace missions varied. Some missions were discontinued and in others the size varied as a function of the political and security situation appraisal.

Croatia will continue to work actively to establish and preserve world peace, stability, security, democracy and the rule of law, in compliance with the strategic documents and foreign policy goals, and with the requirements of the international community which it belongs to and in dependence with its economic capacities. By taking part in international peace missions and operations and actively contributing to peace and security, the Republic of Croatia affirms itself as a reliable member of the international community ready to assume its scope of obligations and responsibilities.

Jasno opredijeljena za aktivan doprinos kolektivnoj obrani i temeljnim vrijednostima NATO-a, Republika Hrvatska uputila je početkom prosinca 2017. u Litvu 1. hrvatski kontingenat eFPBGDEU (Litva)

Dedicated to the active contribution to the collective defence and NATO fundamental values, the Republic of Croatia sent its first HRVCON to EFPBGDEU in Lithuania in December 2017

FOTO: TOMISLAV BRANDT

05

VOJnim vježbama
do vrhunske osposobljenosti
i interoperabilnosti

MILITARY EXERCISES
MAKE CROATIAN ARMED FORCES A
COMPETENT AND INTEROPERABLE
FORCE

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Oružane snage Republike Hrvatske, zemlje članice NATO-a, sudjeluju na brojnim velikim međunarodnim vojnim vježbama, bilo da odlaze preko granica naše zemlje ili su domaćin partnerskim i savezničkim vojskama. Svake se godine broj takvih aktivnosti povećava čime se želi ojačati snaga, spremnost i osposobljenost OSRH u cjelini za sve dodijeljene zadaće i misije.

Oružane snage RH preuzele su ulaskom naše zemlje u NATO i EU niz obveza, poput sudjelovanja u NATO-ovoj aktivnosti ojačane prednje prisutnosti (Enhanced Forward Presence – eFP) u Poljskoj i Litvi te borbenim grupama Europske unije (European Union Battle Groups – EUBG), kao i obvezu implementacije NATO-ovih Ciljeva sposobnosti.

ISKUSTVO KROZ BORBU

Ipak, razvojni put OSRH donosi specifično iskustvo, različito od iskustava većine savezničkih i partnerskih zemalja. Vojne vježbe iznimno su važne za svaku vojsku jer su najbliže praksi vojnih vještina za koje se snage kontinuirano pripremaju, obučavaju i usavršavaju. Hrvatska vojska rođena je i ustrojavana u ratu pa su njezini pripadnici bili prisiljeni iskustvo stjecati kroz borbu i neprekidno su se prilagodivali uvjetima koje su zatekli na terenu, što je na koncu donosilo i mnoge poteškoće.

Iako su ratna zbivanja značila malo vremena za uvježbavanje i obuku, dobra pripremljenost i vještine Hrvatske vojske na kraju su se pokazale ključnim u zadnjim operacijama oslobođanja okupiranog hrvatskog teritorija. Za potrebe jačanja i bolje organizacije 1994. intenziviraju se aktivnosti na vježbalištima, poligonima i u obučnim središtima. Ratno iskustvo stečeno na bojištima širom Hrvatske i obuka kroz borbeno djelovanja prenose se na nove generacije jer postrojbe na bojištima prihvaćaju mlade vojnike te za njih provode potrebnu izobrazbu. Težište se sa samog borbenog djelovanja prebacuje na usavršavanje vojnika, dočasnika i časnika te na razvoj zapovjednog sustava.

PRVЕ VEĆE TAKTIČKO-POKAZNE VJEŽBE

Dok su dijelovi Hrvatske još uvijek bili okupirani, snaga vojske ogledala se u spoju iskustva, mladosti, motiviranosti i naoružanja. Brzi i učinkoviti napadi pješaštva, helikopterski desanti, protuoklopna borba, tenkovski proboji, helikopterski udari po neprijateljskim oklopnim ciljevima – sve su te mogućnosti demonstrirane na jednoj od prvih većih taktičko-pokaznih vježbi – Krndija '94 u svibnju te godine na poligonima požeške doline. Opsežnu trodnevnu vježbu pratilo je tadašnji načelnik Glavnog stožera HV-a general zbora Janko Bobetko, a cilj je bio pokazati (...) učinkovitost novog ustroja gardijskih brigada koji je dobiven temeljem iskustava Domovinskog rata.¹

¹) Laušić, Gordan: Krndija '94, Hrvatski vojnik, br. 65, 3. lipnja 1994., str. 29. – 30.

²) Laušić, Gordan: Bandira 94, Hrvatski vojnik, br. 70, 12. kolovoza 1994., str. 16. – 18.

MILITARY EXERCISES MAKE CROATIAN ARMED FORCES A COMPETENT AND INTEROPERABLE FORCE

The Croatian Armed Forces – a NATO member nation force, take part in many large international military exercises, either abroad or hosting the partner and NATO forces. The number of the activities increases year by year, strengthening, upgrading the readiness and trainedness of the overall Croatian Armed Forces for all assigned tasks and missions. Upon the accession to NATO and the EU, the Croatian Armed Forces assumed a number of obligations, such as participation in NATO's Enhanced Forward Presence in Poland and Lithuania and in the European Union Battlegroups (EUBG), as well as the commitment to implement NATO Capability Target.

EXPERIENCE FROM COMBAT

However, the development of the Croatian Armed Forces involves experience uncommon to most allied and partner countries. Military exercises are of huge importance for any military because they come closest to the practice of military skills for which soldiers constantly prepare, train and hone their skills. The Croatian Army was born and organised during the war, and its members were forced to gain experience through combat and constantly adapted to field conditions, which contained many difficulties.

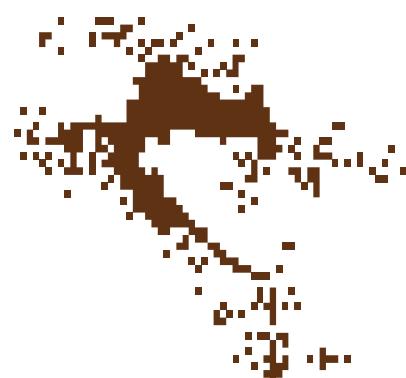
Although the war situation left scarce time for training and practice, the good preparation and skills of the Croatian Army did prove crucial in the final liberating operations. For the purpose of enhancing and improved organisation, in 1994 the field activities in training ranges and centres intensified. The war experience gained on the battlefields throughout Croatia and the training through combat operations are passed on to new generations because the units on the battlefields are manned by young soldiers and provide them the necessary training. The focus shifts from combat operations to the training of soldiers, NCOs and officers, and the development of the command system.

FIRST LARGE TACTICAL AND DEMONSTRATION EXERCISES

While some parts of the Croatian territory were still occupied, the Croatian Army's asset lied in a combination of experience, youth, motivation and armament. Swift and efficient infantry attacks, helicopter landings, anti-armour combat, tank breakthrough, helicopter attacks against enemy armoured targets were all demonstrated during one of the first large tactical demonstration exercises – "Krndija 94" – conducted in the training range near Požega in May 1994. The large-scale three-day exercise was observed by then Chief of the General Staff of the Croatian Army General Janko Bobetko. The Exercise aimed to "demonstrate the efficiency of the new organisation of the guards brigades, which was based on the experiences from the Homeland War". The observers found the Exercise to evince the preparedness and capability and of the guards brigades and other units of the Croatian Army to liberate the entirety of the Croatian territory. The subsequent operations proved it.

The first large exercise which highlighted the capabilities of the Croatian Army was the tactical and methodical exercise "Bandira 94", conducted in the island of Vir in July 1994. It was attended by the President of the Republic and Supreme Commander Franjo Tuđman. The objective was to demonstrate readiness of the infantry forces co-operation closely with the Air Force and Navy. As Major General Ante Gotovina, then Commander of the Split Military District said "Bandira 94" proved that the invaluable experience from the Homeland War was growing into an altogether new value to study and build a modern Croatian Army". President Tuđman stated that the Exercise showed that Croatia had built a modern military.

The inter-service live-fire exercise of the Croatian Air Force and the Croatian Navy titled "Posejdon 94", conducted on 12 October 1994 displayed the power of the Croatian Army, organised in just three years. The RBS-15 anti-ship missiles were fired from missile boats for the first time, as the JNA had never conducted firings due to lack of expert personnel and assets. The Croatian experts restored

vježba bojnog gađanja HRZ-a i HRM-a Posejdona 94 provedena 12. listopada 1994., na kojoj su s raketnih topovnjača prvi put ispaljene protubrodske rakete RBS-15. S obzirom na to da JNA zbog nedovoljno stručnog osoblja i manjka tehnike nikad nije provodila gađanja iz tog raketnog sustava, njegovo je dovođenje u bojnu spremnost bilo u potpunosti djelo hrvatskih stručnjaka, a pogodci vrlo precizni.³ Zapovjednik raketne topovnjače Šibenik (RTOP-21) s koje je izvršeno lansiranje raketa bio je današnji vojni predstavnik RH pri NATO-u i EU-u kontraadmiral Predrag Stipanović. Dvadeset jednu godinu nakon prvog Posejdona, Hrvatska ratna mornarica provela je u svibnju 2015. u akvatoriju Dugog otoka uspješno gađanje protubrodskom raketom RBS-15B s raketne bitnice i tako pokazala da je zadržala sposobnost uporabe tih raketa kao ozbiljnog sredstva odvraćanja od svih prijetnji s mora.⁴ Tri godine kasnije ta je sposobnost još jednom potvrđena i u sklopu velike združene intergranske vježbe svih sastavnica OSRH Velebit 18 – Združena snaga.

ŠTIT – NAJDUGOVJEĆNIJA VJEŽBA

Kad se govori o prvim vojnim vježbama nezostavan je Štit, koji u OSRH ima najdulju tradiciju, a provodi se i danas. Počeo je još 1994. kao bojno gađanje pripadnika protuzračne obrane na rtu Kamenjak u Istri. Čuvari hrvatskog neba provodili su tijekom godina takva gađanja pod različitim nazivima, zatim dobiva naziv Zračni štit i postaje redovita godišnja aktivnost u kojoj postrojbe PZO-a topničko-raketnim naoružanjem izvode bojna gađanja ciljeva u zraku, a sudjeluju sve grane OS-a.

Godine 1995. bio je vrhunac svih uvježbavanja, koja rezultiraju obnovom hrvatske teritorijalne cjelovitosti i preuzimanjem punog suvereniteta nad svim dijelovima Hrvatske, nakon čega slijedi novo razdoblje. Vojska se, kao živi organizam, razvija i raste i u ratu i u mirnodopskom razdoblju te se otad bilježi sve veći broj uvježbavanja, obuka, taborovanja, simulacija i sličnih aktivnosti na poligonima širom zemlje, od

the missiles to full operational readiness and ensured precision target engagement.

The Commander of the Missile Boat "Šibenik" (RTOP-21) is the current Croatian Military Representative to NATO and the EU, Rear Admiral Predrag Stipanović.

Twenty-one later the Croatian Navy successfully performed the firing with a RBS-15B anti-ship missile from the missile battery in the aquatory of Dugi otok in May 2015, demonstrating the retained capability to use the missiles as a credible deterrent against threats from the sea.

In 2018 the capability was again confirmed within a large joint inter-service exercise of the Croatian Armed Forces titled "Velebit 18 - Joint Force".

"ŠTIT" – THE LONGEST RUNNING EXERCISE

The highlight among the first military exercises was "Štit" ("Shield"), as the longest running exercise in the Croatian Armed Forces, organised to this day. The Exercise "Štit" was launched in 1994 as a live-fire event for the air defence personnel conducted at the Kamenjak Promontory (Rt Kamenjak) in Istria. Over the years, the guards of the Croatian sky conducted firing events under various names; the Exercise was renamed "Air Shield" and became a regular annual activity featuring live firing of aerial targets with artillery and missile weapons by the air defence units and engaging all services of the Croatian Armed Forces.

The year 1995 saw peak activity, which resulted in the restoration of Croatia's territorial integrity and full sovereignty over the entire territory. It ushered in a new period.

The military as a living organism develops and grows in war and in peacetime, and the Croatian

3) Vidi: Laušić, Gordan: Posejdona 94, Hrvatski vojnik, br. 75, 21. listopada 1994., str. 8. – 13.

4) Pintarić, Vesna: Protubrodskom raketom RBS-15B izravno u cilj, Hrvatski vojnik, br. 474, 22. svibnja 2015., str. 4. – 5.

Oružane snage Republike Hrvatske, zemlje članice NATO-a, sudjeluju na brojnim velikim međunarodnim vojnim vježbama, bilo da odlaze preko granica naše zemlje ili su domaćin partnerskim i savezničkim vojskama

The Croatian Armed Forces, a NATO force, have taken part in a number of large international military exercises, either hosting the partner and allied nations in the national territory or conducted abroad

FOTO: MLADEN ĆOBANOVIĆ

**VOJNIM VJEŽBAMA
DO VRHUNSKЕ OSPOSOBLJENOSTI
I INTEROPERABILNOSTI**

**MILITARY EXERCISES MAKE CROATIAN
ARMED FORCES A COMPETENT AND
INTEROPERABLE FORCE**

Immediate Response međunarodna je vježba čiji je cilj promicanje regionalne stabilnosti, a zadnje izdanje provedeno je 2019. na vojnim poligonima na Slunj i Udbini čime je ujedno obilježeno deset godina punopravnog članstva Hrvatske u NATO-u

"Immediate Response" was an international excercise conducted to promote regional stability; the last event was conducted in the training ranges near Slunj and at Udbina, and marked the 10th anniversary of Croatia's full membership in NATO

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Slunja, preko Gašinaca, Crvene zemlje, rta Kamenjak, Cerovca, Kamenskog, Žirja, Korane, Kupe itd.

U poslijeratnom su razdoblju taborovanja izvrsna prilika da se u konkretnim uvjetima pokaže i dokaže spremnost na sve napore kojima su pripadnici OS-a bili izloženi tijekom Domovinskog rata. U skladu s NATO-ovim pravilima, taborovanja nude vježbu u svim meteorološkim uvjetima, dnevnim i noćnim, hodnje, ciljanje te taktičke oblike napadnih i obrambenih zadaća.

Upravo je prema NATO-ovim standardima 1998. u akvatoriju srednjeg Jadran provedena i vježba Flote HRM-a Harpun 98. Riječ je o aktivnosti koja je danas središnji godišnji obučni dogadjaj HRM-a. Uvježbavaju se, među ostalim, takte, tehnike i procedure gađanja ciljeva u zraku i na površini, taktičkog maneviranja, zračne potpore, zaštite snaga u luci, na sidrištu, otvorenom moru i u priobalnim vodama. Vježbom se od samih početaka zorno prikazuje i dobra suradnja HRM-a s ostalim granama OSRH.

Army has since conducted a growing number of exercises, training events, camps, simulations and similar activities in the training grounds across the country - the training ranges near Slunj and at Gašinci, "Crvena zemlja", Rt Kamenjak, Cerovac, Kamensko, in Žirje, Korana, Kupa etc.

In the post-war period it was the camps that offered excellent opportunities to demonstrate readiness for any efforts faced by the Croatian Armed Forces during the Homeland War. In compliance with NATO rules, the camps offer conditions to conduct exercises in any weather and daytime conditions, marching and tactical offensive and defensive procedures.

In 1998 the Croatian Navy conducted the Exercise "Harpoon 98" in the central Adriatic aquatory in 1998, in accordance with NATO standards. The activity has today become the Croatian Navy's main training event, featuring the aerial and ground target engaging tactics, techniques and procedures, tactical maneuvering, air support, protection of forces in the port, at anchorage, at high seas and in the coastal waters. Right from the outset the Exercise evinced the good co-operation between the Croatian Navy and other services of the Croatian Armed Forces.

POČECI SURADNJE S PARTNERSKIM ZEMLJAMA

Uz vježbe pojedinih grana i postrojbi koje postaju redovite, u rujnu 2000. u akvatoriju Žirja provedena je bilateralna vježba hrvatskih i američkih snaga Phiblex 2000, dotad najvećeg opsega, kojom se željela utvrditi uvježbanost i sposobnost za provedbu zajedničkih misija. Želja je bila i potvrda mogućnosti suradnje hrvatskih i američkih snaga na kopnu, moru te u zraku.

Za Zapovjedništvo HRM-a ciljevi združene taktičke vježbe bili su uvježbavanje HRM-a i podređenih postrojbi u pripremi, organizaciji i provedbi zadaća u sklopu Partnerstva za mir (Partnership for Peace – PfP), suradnja s članicama PfP-a i NATO-a te uvježbavanje Zapovjedništva HRM-a za ustroj namjenski organiziranih snaga (NOS). Središte svih događaja bio je američki brod USS Austin iz sastava Šeste flote. Sudjelovali su pripadnici 4. gardijske brigade i američki marinici iz 26. MEU-a (SOC), a od tehnike još su bili uključeni DB-81 Cetina, američki i hrvatski desantni jurišni brodovi, RTOP-21 Šibenik, američki i hrvatski transportni helikopteri te borbeni zrakoplovi.

Prema pisanju Obrane, zanimljiv je detalj s vježbe bilo prvo spuštanje helikoptera iz zemlje koja nije članica NATO-a na američki brod. Oružane snage RH pokazale su interoperabilnost i kompatibilnost za djelovanje u takvim i sličnim operacijama što se smatralo važnim korakom u približavanju Hrvatske NATO savezu.⁵

Bili su to počeci suradnje s partnerskim zemljama koje su danas glavni saveznici Republike Hrvatske i OSRH. Svojevrsnu je prekretnicu označila 2000., ispunjena brojnim vježbama u suradnji s američkim snagama, a veliku je ulogu imalo pristupanje Hrvatske Partnerstvu za mir u svibnju te godine. Već u studenom na hrvatskom je teritoriju završila jedna od najvećih vojnih vježbi u Europi te godine, nazvana Slunj 2000, nakon gotovo mjesec dana zajedničkog uvježbavanja američkih marinaca i hrvatskih postrojbi na poligonu "Eugen Kvaternik". Hrvatski tim za traganje i spašavanje u suradnji s američkim STS timom iz sastava 26. marinske ekspedicione postrojbe ondje je proveo zajedničku vježbu spaša-

vanja dvojice pilota iz srušenog aviona.⁶ Istodobno je u Splitu i na otoku Visu dio jedne od najelitnijih i najpoznatijih postrojbi američke vojske SEAL-s proveo nekoliko vježbi s pripadnicima 352. diverzantsko-ronilačke bojne.

Na samom kraju godine provedena je u zrakoplovnoj bazi u Puli dotad najveća zrakoplovna vježba Hrvatskog ratnog zrakoplovstva s američkim marinaričkim zrakoplovstvom nazvana Safe Sky 2000. U Splitu i Trogiru provedena je združena vježba hrvatskih diverzanata ronilaca s američkim roniocima Korali 2000.

Pristupanje Hrvatske Partnerstvu za mir nije samo omogućilo zajednička uvježbavanja s postrojbama prijateljskih zemalja na našem tlu nego i odlazak naših snaga u inozemstvo. Već u rujnu 2001. pripadnici HKoV-a odlaze u Italiju i Austriju gdje sudjeluju na međunarodnim vojnim vježbama NATO-a i PfP-a pod nazivima Esperia 2001 i Cooperative Best Effort 2001.⁷ Riječ je pripremama za mirovne misije prema standardima NATO-a i UN-a, a nakon provedenih vježbi Oružane snage RH ocijenjene su kao poželjan partner u međunarodnim aktivnostima, što se u kasnijim razdobljima samo dodatno potvrđivalo.

SUDJELOVANJE NA MEĐUNARODnim VOJnim VJEŽBAMA

Među važnim je vježbama iz te godine i Združeni napor (Combined Endeavor). U svibnju 2001. prvi put 13 hrvatskih časnika ravnopravno sudjeluje na vježbi zajedno s pripadnicima 36 zemalja članica NATO-a i PfP-a, a u organizaciji Zapovjedništva američkih snaga u Europi (USAREUR), točnije njihove Uprave za sustave zapovijedanja, nadzora i telekomunikacija. Vježba je provedena u njemačkoj

5) Stipanović, Željko: Zdržena vježba hrvatskih i američkih snaga, Obrana, br. 8, 2. listopada 2000., str. 4. – 7.

6) Miladin, Neven: Završena gotovo jednomjesečna hrvatsko-američka vojna vježba Slunj "2000.", Obrana, br. 13, 24. studenog 2000., str. 12. – 13.

7) Miladin, Neven: Sudjelovanje u mirovnim operacijama, Obrana, br. 56/57, 21. rujna 2001., str. 12. – 13.

MILITARY EXERCISES MAKE CROATIAN ARMED FORCES A COMPETENT AND INTEROPERABLE FORCE

EARLY CO-OPERATION WITH PARTNER COUNTRIES

Along with the exercises of individual services and units becoming regular events, the bilateral Croatia- the U.S. Exercise "Phiblex 2000"- the largest exercise hitherto - was conducted in the waters around the island Žirje in September 2000 aimed at evaluate trainedness and ability to conduct joint missions. The intent was to certify the co-operability between the Croatian and the U. S. forces in ground, sea and in aerial activities.

For the Command of the Croatian Navy the objectives of the joint tactical exercise were to train the Croatian Navy units to prepare, organise and implement the tasks pertaining to the Partnership for Peace, the co-operation with PfP and NATO member nations, and to train the Croatian Navy Command to organise the Task Forces Dedicated Organized Forces (ISO).

The main Exercise theatre was the USS "Austin" of the U.S. 6th Fleet. The members of the 4th Guards Brigade and the U.S. Marines from the 26th MEU (SOC) took part, and the equipment also included DB-81 Cetina, American and Croatian landing assault vehicles, the Missile Boat RTOP-21 "Šibenik", the U.S. and the Croatian air forces' transport helicopters and fighter aircraft.

The magazine "Obrana" ("Defence") published an interesting detail from the exercise - the first landing of a non-NATO force helicopter aboard a U.S. ship. The Croatian Armed Forces displayed interoperability and compatibility for engagement in the operations of the kind, which constituted an important step of Croatia's accession process.

These were the first co-operative events with the countries which are today Croatia's and the Croatian Armed Forces' main allies.

The turning point was the year 2000, which saw numerous bilateral exercises with the U.S. forces, and Croatia's accession to the Partnership for Peace in May was an important event.

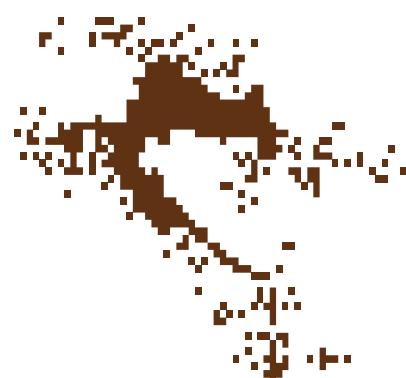
November 2000 saw one of the largest military exercises in Europe that year, titled "Slunj 2000", ended on Croatian territory, after almost a month of joint training of US Marines and Croatian troops at the "Eugen Kvaternik" range. The Croatian search-and-rescue team, in co-operation with the American STS team of the 26th Marine Expeditionary Force, conducted a joint exercise to rescue two pilots from the downed aircraft. Concurrently, in Split and in the island of Vis, a component of one of the elite and famous units of the U.S. Navy – the SEAL - conducted several exercises with members of the Croatian Navy's 352nd Divers Demolition Battalion.

In late 2001 the largest air exercise of the Croatian Air Force with the U.S. Navy was conducted in the Air Base in Pula, titled "Safe Sky". Split and Trogir hosted a joint exercise of Croatian Navy's and U.S. Navy's divers titled "Koralj 2000" ("Coral 2000"). Croatia's accession to the Partnership for Peace not only brought joint exercises with partner countries to the Croatian territory but also opened the door to the Croatian units to take part in exercises abroad. As early as in September 2001 members of the Croatian Armed Forces went to Italy and Austria, to participate in NATO and PfP international military exercises called "Esperia 2001" and "Cooperative Best Effort 2001".

The exercises served as preparations for peace-keeping missions according to NATO and the UN standards. Following the completion of the exercises the Croatian Armed Forces were evaluated as a desirable partner in international activities, and it was further confirmed in all later occasions.

CO-OPERATION IN INTERNATIONAL MILITARY EXERCISES

An important exercise conducted in 2001 was the Combined Endeavor. In May 13 Croatian officers took part in an exercise side by side with the members of 36 NATO and PfP member countries. The Exercise was sponsored by the US EUCOM G6/ CIO (the Command, Control and Communications (C3) Directorate, and conducted in the German military

vojnoj bazi "Baumholder". Prema pisanju Obrane, program Combined Endeavor serija je međunarodnih vježbi u duhu KIS (Communications and Information Systems – CIS) interoperabilnosti između NATO-a i članica Partnerstva za mir. Primarni je cilj bilo testiranje interoperabilnosti C4 sustava te prepoznavanja i dokumentiranja čimbenika koji ometaju interoperabilnost.⁸ Hrvatska je iduće godine bila domaćin Glavne planske konferencije za tu vježbu, a Ministarstvo obrane RH u stručnom je smislu prepoznalo aktivnost te je zahvaljujući sudjelovanju obavljena prva modernizacija komunikacijskih sustava i predstavljeni su budući planovi u sferi integracije informacijskih sustava. Vježba je i danas važna aktivnost s ciljem testiranja i verifikacije Razmjestivog komunikacijskog paketa konfiguracije zapovjedništava satnije/bojne u potpori deklariranih snaga, testiranja informacijskih sustava i osnova kibernetičke (cyber) obrane.

Idućih se godina povećavao broj aktivnosti, posebice unutar područja NATO-a, odnosno Partnerstva za mir. Neke su od njih pomorska vježba Cooperative Engagement u splitskom akvatoriju te vježba Cooperative Key, na koju su naše zrakoplovne snage svake godine odlazile u inozemstvo. Vježba zrakoplovstva na domaćem terenu, tj. području Istre i Kvarnera, nazvana Jadranski mač, provodila se tradicionalno od 2003. radi uvježbavanja ▶

base "Baumholder". The magazine "Obrana" reported that "Combined Endeavor" was a series of international exercises in the spirit of Communications and Information Systems interoperability between NATO and Partnership for Peace nations.

The primary objective was to test the interoperability of the C4 systems and to identify and document the jammers. The next year, Croatia hosted the Main Planning Conference for the Exercise, and the Croatian Ministry of Defence affirmed the expert value of the activity. The participation in the Exercise enabled modernisation of the first modernisation of the communication systems and plans for the future of integration of information systems were presented. The Exercise is still conducted as an important activity pertaining to testing and verification of the Deployable Communication Package at the company/battalion command level in support of the declared forces, testing of information systems and the basics of cyber defence.

The number of activities increased in the following years, especially within NATO and the Partnership for Peace frameworks. They included the naval exercise "Cooperative ▶

⁸ Alvir, Marija: Hrvatska vojska u "Združenom naporu", Obrana, br. 39, 25. svibnja 2001., str. 4. – 6.

**VOJnim Vježbama
do vrhunske osposobljenosti
i interoperabilnosti**

**MILITARY EXERCISES MAKE CROATIAN
ARMED FORCES A COMPETENT AND
INTEROPERABLE FORCE**

Cilj vježbe Udar priprema je snaga HKoV-a za sudjelovanje u združenom i multinacionalnom okruženju

The objective of the Exercise "Udar" was to prepare the forces of the Croatian Army for the engagement in joint and international environments

FOTO: TOMISLAV BRANDT

operativnih procedura za obavljanje vježbovnih letova u svrhu nadzora i zaštite zračnog prostora. Svake je godine postajala sve složenija i imala sve veći broj sudionika. Za Hrvatsko ratno zrakoplovstvo u tom su razdoblju važne bile još i vježbe s američkim snagama Združena krila te ACSA.

Na poligonima širom Hrvatske cijelo to vrijeme gardijske brigade redovito provode pripreme i obuke za svakodnevne zadaće te za odlaske u mirovne misije. Spremnost je jedna od vojnih vježbi koja se provodi i danas, a kruna je priprema za odlazak u međunarodne operacije. Prva je provedena 2004., kad je trebala pokazati spremnost Hrvatske kopnene vojske za operacije u sklopu Partnerstva za mir. Uz uspješnost tad provenjenog preustroja, ispunjavanjem NATO-ovih standarda značila je korak bliže euroatlantskim integracijama.

Spremnost 20 provedena je u rujnu i listopadu 2020. na nekoliko vojnih poligona i vježbališta. Osnovna svrha vježbe bilo je ocjenjivanje deklariranih snaga za upućivanje u operacije i misije, a njezin nositelj bilo je Zapovjedništvo HKoV-a.⁹

Kad su u pitanju vojnoobavještajne i izvidničke postrojbe, kao glavni obučni događaj u listopadu 2003. provedena je na Slunju i u Karlovcu taktička vježba Laufer 2003. Cilj je bilo unapređenje obuke nadogradnjom iskustava iz Domovinskog rata te iskustava stičenih na vježbama provedenim u sklopu Partnerstva za mir i NATO-a. Na vježbi Laufer 04 uz ciljanu obuku obavještajaca i izvidnika novost je bila uporaba sustava MILES 2000 predstavljenog u svibnju 2004. godine.¹⁰ Tu je vježbu poslije zamijenila Mreža, čiji je cilj bila ukupna evaluacija vojnoobavještajnog sustava Hrvatske kopnene vojske na domaćem terenu, ali i evaluacija potrebne spremnosti za međunarodne operacije, poput one u Afganistanu.

ZADNJI KORACI DO ULASKA U NATO

U studenom 2005. na Slunju je provedena složena intergranska vježba CROSEL-1. Njezina je važnost u tome da je prvi put skupina hrvatskih ocjenjivača provela tzv. samoocjenjivanje spremnosti satnije za međunarodne vojne operacije 1. gardijske brigade, i to u nazočnosti NATO-ova promatračkog tima. Samoocjenjivanje je provodilo devet verificiranih

hrvatskih ocjenjivača koji su prošli potrebne NATO-ove i PfP-ove tečajeve u Finskoj, Grčkoj i Austriji. Provodilo se kako bi se utvrdilo koliko su se Oružane snage RH u svojim operativnim mogućnostima uspjele prilagoditi NATO-ovim standardima.

Tročlani NATO-ov tim nadzirao je organizaciju i provedbu vježbe te ocjenjivanje deklariranih snaga.¹¹ U svibnju te godine u Taktičko-simulacijskom središtu u vojarni "Petar Zrinski" u Zagrebu provedena je i prva međunarodna simulacijska vježba velikog opsega Cencoop CAX 05, ujedno najveća i najvažnija koju su 2005. provele Oružane snage RH. Računalna simulacija provedena je prema NATO-ovim i UN-ovim standardima, a uz hrvatske, sudjelovale su i snage iz Austrije, Madarske, Rumunjske, Slovačke, Slovenije i Švicarske, kao i predstavnici Češke, Ukrajine, Srbije i Crne Gore te BiH. S obzirom na važnost vježbe i velik broj sudionika, u organizacijskom smislu bila je riječ o zahtjevnom i opsežnom poslu.¹²

Od simulacijskih je vježbi važno istaknuti međunarodnu vježbu SEESIM, koja se provodi svake dvije godine počevši od 2002. i jedan je od najvažnijih projekata SEDM-a (South-East Europe Defense Ministerial), inicijative koja okuplja ministre obrane zemalja jugoistočne Europe. Hrvatska je preko Simulacijskog središta Zapovjedništva za obuku i doktrinu HKoV-a smještenog u vojarni "Petar Zrinski" sudjelovala na svakom dosadašnjem SEESIM-u, a 2014. zajedno s Bugarskom prvi je put imala središnje mjesto u organizaciji.

Vježba čiji je cilj bilo promicanje međudržavne suradnje i partnerstva, uz istodobnu izgradnju povjerenja i podizanje sposobnosti pripadnika OSRH radi dostizanja NATO-ovih standarda, bila je Guardex 06, koja je u lipnju 2006. provedena u Taktičko-simulacijskom središtu u Zagrebu i na vježbalištu "Gašinci". Bila je to planska aktivnost Hrvatske kopnene vojske i Nacionalne garde Minnesota kao dio

⁹) <https://hrvatski-vojnik.hr/vojna-vjezba-spremnost-20-prikaz-paljbenih-sposobnosti-bov-patria-cro-30/> (Pregledano 5. listopada 2020.)

¹⁰) Alvir, Marija: U vježbi "Laufer 04" uspješno primijenjen sustav MILES 2000, Obrana, 8. listopada 2004., str. 12. – 13.

¹¹) Parlov, Leida: Ocjenjivali hrvatski ocjenjivači, nadzirao NATO tim, Hrvatski vojnik, br. 60, 18. studenog 2005., str. 8. – 9.

¹²) Stipanović, Željko; Vlahović, Domagoj: U Taktičko-simulacijskom središtu održana međunarodna vojna vježba CENCOOP CAX 05, Hrvatski vojnik, br. 35, 27. svibnja 2005., str. 12. – 13.

MILITARY EXERCISES MAKE CROATIAN ARMED FORCES A COMPETENT AND INTEROPERABLE FORCE

Engagement” conducted in the Split aquatory, and the exercise “Cooperative Key”, which the Croatian Air Force members attended outside the national borders.

The national air force exercise “Adriatic Sword”, conducted in Istria and Kvarner, is a traditional event since 2003, featuring the practice of operational procedures of training flights performed in protection of the domestic airspace. Its size and complexity grew over years. The Exercises conducted jointly with the U. S Air Forces units were of significant benefit for the Croatian Air Force in the period.

All this time, the Guards Brigades regularly conduct preparations and training activities in the training grounds across Croatia, for daily tasks and for peacekeeping missions. “Spremnost” is one of the still ongoing military exercises and concludes the pre-deployment training cycles. The first Exercise took place in 2004, with the purpose of displaying the readiness of the Croatian Armed Forces for operations within the Partnership for Peace. The readiness and the successful reorganisation of the military, in addition to fulfilled NATO standards, took Croatia closer to Euro-Atlantic integrations.

“Spremnost 20” was conducted in several training grounds during September and October 2020. The main objective of the exercise was to evaluate the declared forces for deployment in operations and missions, and the main authority was the Croatian Army Command.

The main training event for military intelligence and reconnaissance units was the tactical exercise “Laufer 2003” conducted in the training ranges near Slunj and Karlovac in October 2003. The objective was to upgrade the training by complementing the experiences from the Homeland War and from the exercises attended within the Partnership for Peace and NATO.

In addition to the targeted training of the intelligence and reconnaissance personnel, the Exercise “Laufer 04” featured a novelty - the use of the MILES system which had been presented in May 2004. “Laufer” was superseded by the Exercise “Network”,

aimed at overall national evaluation of the military intelligence system of the Croatian Army, as well as at evaluation of the required readiness level for the international operations, such as ISAF.

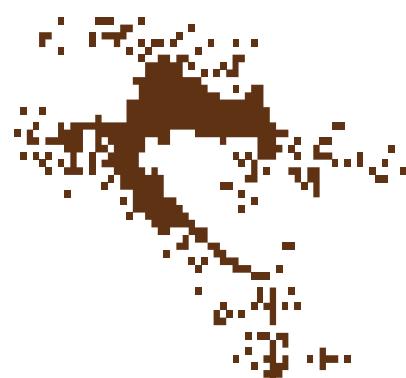
THE LAST STEPS PRIOR TO ENTRY TO NATO

In November 2005, a complex inter-service Exercise CROSEL-1 was conducted in the training range near Slunj. Its importance is in the first national evaluation of the 1st Guards Brigade’s Company’s readiness for the international military operations, observed by NATO Team. The national evaluation was conducted by nine certified Croatian evaluators, who completed the required NATO and PfP courses in Finland, Greece and Austria. The evaluation was conducted to determine the how efficiently the Croatian Armed Forces adapted their operational capabilities to NATO standards. A three-member NATO team monitored the organisation and the conduct of the Exercise and the evaluation of the declared forces.

In May 2005 the first international large-scale simulation exercise “CENCOOP CAX 05”, the largest and most important exercise conducted by the Croatian Armed Forces in 2005, was conducted in the Tactical Simulation Centre situated in the “Petar Zrinski” Barracks in Zagreb. Computer simulation was performed in accordance with NATO and the UN standards, and engaged participants from Croatia, Austria, Hungary, Romania, Slovakia, Slovenia and Switzerland, as well as representatives of the Czech Republic, Ukraine, Serbia and Montenegro and Bosnia and Herzegovina. The Exercise was a huge challenge in terms of organisation, given its importance and the size.

Among the simulation exercises the biannual Exercise SEESIM launched in 2002 holds a prominent place, as one of the most important projects of the South-East Europe Defense Ministerial (SEDM) Initiative. The Croatian Armed Forces took part in every SEESIM to date through the Simulation Centre of the Training and Doctrine Command of the Croatian Army (situated in the Barracks of the Croatian Defence Academy in Zagreb), and in 2014 Croatia and Bulgaria were co-organisers.

The Exercise “GUARDEX 06”, conducted in the Tactical Simulation Centre in Zagreb and in the training range “Gašinci” in June 2006, aimed at promoting inter-state co-operation and partnership, building trust and upgrading the capabilities of Croatian

VOJNIM VJEŽBAMA DO VRHUNSKЕ OSPOSOBLJENOSTI I INTEROPERABILNOSTI

Združenog hrvatsko-američkog programa vojno-vojne suradnje u sklopu kojeg su provođene bilateralne aktivnosti zrakoplovnih, mornaričkih i kopnenih snaga.¹³ Uspješna suradnja s Nacionalnom gardom Minnesota traje do danas, a iz vojno-vojne polako se pretočila i u različite druge oblike kao što su zajednički inženjerijski radovi na obnovi javnih objekata. Vježba Guardex bila je specifična i po tome što je na obuku u Hrvatsku prvi put stigla američka postrojba veličine voda, a provodila se do 2012. godine.

Oružane snage Republike Hrvatske izišle su 2006. izvan granica Lijepe Naše na naj složeniju i najveću pomorsku vježbu u kojoj je HRM dotad sudjelovao.

Brod HRM-a Faust Vrančić sudjelovao je na vježbi Adrion 2006 ispred Ancone uz bok brodovima Grčke, Albanije, Crne Gore i Italije. Sudjelovanjem na toj vježbi HRM je stekao nova iskustva na području združenog djelovanja i to zbog složenosti zadaća i raznolikosti brodova i njihovih maritimnih mogućnosti. Ta je velika međunarodna mornarička vježba dvije godine kasnije provedena u Splitu, a tad je HRM kao nositelj aktivnosti prvi put izradio operativni plan vježbe na engleskom jeziku u skladu s NATO-ovim standardima i pružao svu potrebnu logističku potporu. Adrion se u lipnju 2014. vratio u Hrvatsku, u akvatorij srednjeg Jadrana, i na njemu je sudjelovalo ukupno deset brodova, od kojih pet HRM-a.

Hrvatska je bila domaćin vježbe ARIEX 06, međunarodne i meduresorne vježbe čiji su glavni sudionici bile zemlje potpisnice Američko-jadranske povelje. Tematski je bila vezana uz sprečavanje širenja oružja za masovno uništenje pa je tako cilj bila priprema za zajednički odgovor na moguće incidente prouzročene njegovom uporabom. Na međunarodnom se planu željela uspostaviti suradnja i utvrditi smjer za učinkovitu borbu protiv širenja tog oružja te razvoj sposobnosti odgovora na krizne situacije.¹⁴ Velika je logistička vježba LOGEX svoju tradiciju počela upravo u Hrvatskoj, koja joj je 2007. bila domaćin, a provedena je u sklopu Američko-jadranske povelje. Provodi se i danas s ciljem uvježbavanja logističkih časnika u planiranju i provedbi logističkih procedura u multinacionalnom stožeru na razini

MILITARY EXERCISES MAKE CROATIAN ARMED FORCES A COMPETENT AND INTEROPERABLE FORCE

Armed Forces to meet NATO standards. The Exercise was an activity of the Joint Croatian-American Military-to-Military Cooperation Program between the Croatian Armed Forces and the Minnesota National Guard, which featured bilateral activities of the air, navy and ground forces. Successful co-operation with the Minnesota National Guard continues to this day, and has gradually shifted from the military to various other forms such as joint engineer works conducted to renovate public facilities. "GUARDEX" continued till 2012 and was specific as it brought a first U.S. platoon-sized unit to Croatia.

In 2006 the Croatian Navy forces crossed the borders to take part in their most complex and largest exercise ever. The ship "Faust Vrančić" took part in the "ADRION LIVEK" Exercise off the coast near Ancona, alongside the navies of Greece, Albania, Montenegro and Italy. The participation in the Exercise, given the complex tasks and variety of the vessels and their maritime features provided the Croatian Navy with new experiences in joint operations. As the main authority of the Exercise which was conducted in Split in 2008, the Croatian Navy prepared a first operational plan of the Exercise in English according to NATO standards and provided the necessary logistic support.

In June 2014 "Adrion" was again conducted in Croatia, in the central Adriatic aquatory, and was subsequently conducted at the national level in the Adriatic-Ionian member nations on an annual basis.

Croatia also hosted "ARIEX 06", an international inter-department exercise with the signatories to the U. S. - Adriatic Charter. The Exercise was themed on prevention of proliferation of weapons of mass destruction, and the objective was to prepare for joint response to possible WMD-caused incidents.

13) Alvir, Marija: Promicanje međudržavne suradnje i partnerstva, Hrvatski vojnik, br. 90, 16. lipnja 2006., str. 8. – 10.

14) Parlov, Leida: ARIEX 06 – odgovor na asimetrične prijetnje, Hrvatski vojnik, br. 77, 17. ožujka 2006., str. 4. – 6.

**Na poligonima širom Hrvatske
gardijske brigade redovito
provode pripreme i obuke za
svakodnevne zadaće te za
odlaske u mirovne misije**

**The guards brigades of the
Croatian Army regularly
conduct drills and training
activities for daily tasks and for
peace engagements, in training
ranges across the Croatian
territory**

FOTO: TOMISLAV BRANDT

**VOJNIM VJEŽBAMA
DO VRHUNSKЕ OSPOSOBLJENOSTI
I INTEROPERABILNOSTI**

**MILITARY EXERCISES MAKE CROATIAN
ARMED FORCES A COMPETENT AND
INTEROPERABLE FORCE**

Gardijska oklopno-mehanizirana brigada HKoV-a u provedbi vježbe Puma 19 u koju je bilo uključeno više od tisuća pripadnika Hrvatske vojske

The Guards Armoured Mechanised Brigade of the Croatian Army conducts the Exercise "Puma 19", which engaged thousands of members of the Croatian Armed Forces

FOTO: TOMISLAV BRANDT

199

brigade te provedbi razmještaja u području operacije. LOGEX-ov je program dizajniran prema NATO-ovim standardima i procedurama radi pružanja pomoći članicama NATO-a i PfP-a u dostizanju i implementaciji partnerskih ciljeva.

Svakako treba spomenuti logističku i inženjerijsku vježbu IEL MILU, odnosno vježbe tzv. multinacionalne integrirane logističke postrojbe, infrastrukturne inženjerije za logistiku (IEL MILU), koja je uspostavljena 2007. između Rumunjske, Bugarske, Gruzije i Hrvatske. Pokazna vježba inženjerijskih i logističkih aktivnosti provedena je 2011. i u Hrvatskoj. Riječ je o još jednom od projekata unutar NATO-a čija je svrha da više zemalja zajednički gradi svoje vojne sposobnosti.¹⁵

▶

The intention was to establish international co-operation and set the path for efficient combating the proliferation of WMD and development of the capability of crisis response.

The large exercise LOGEX was initiated in Croatia, which hosted it in 2007, within the U. S. - Adriatic Charter.

It continued to this day, as a training event for logistic officers in planning and implementation of logistic procedures in brigade-level multinational staffs, and in implementation of deployment to the area of operations.

The LOGEX programme was designed in accordance with NATO standards and procedures aimed at assisting PfP nations to attain and implement partnership goals.

Another important exercise was the IEL MILU logistic and engineer exercise of the Multinational Integrated Logistic Unit of the infrastructure engineer for logistic, established in 2007 from the Romanian, Bulgarian, Georgian and Croatian components. A demonstration exercise of engineer and logistic activities was conducted in Croatia in 2011. It was a NATO project promoting the co-operative capability building.

▶

15) Puljizević, Lada: Međunarodna inženjerijska i logistička vježba IEL MILU 2011, Hrvatski vojnik, br. 371, 18. studenog 2011., str. 14. – 15.

MEĐUNARODNE VJEŽBE SPECIJALNIH SNAGA

Specijalne su snage, kako se Hrvatska približavala NATO-u, također provodile sve više aktivnosti s partnerskim zemljama. Jedna je od prvih bila međunarodna vježba Adriatic Eagle 06. Provedena je u proljeće 2006. u Albaniji, a sudjelovali su pripadnici Bojne za specijalna djelovanja. Uvježbavali su se zajedno sa specijalnim snagama Albanije i Makedonije te timom za specijalna djelovanja iz 10. specijalne grupe vojske SAD-a, tzv. Alpha 072. Riječ je bila o vježbi podizanja operabilnosti specijalnih postrojbi članica Američko-jadranske povelje deklariranih za NATO/PfP. Pripadnici Bojne za specijalna djelovanja na vježbi su dobili najviše ocjene, a u samom su planiranju taktičkih radnji sudjelovala i dva hrvatska instruktora, čime je dano veliko povjerenje Oružanim snagama Republike Hrvatske.¹⁶

Na domaćem je terenu prva velika međunarodna vojna vježba specijalnih snaga provedena 2009. godine. Nazvana je Jackal Stone 09 i na njoj su uz Bojnu za specijalna djelovanja i pripadnike drugih grana OSRH te Specijalnu policiju MUP-a sudjelovale srodne postrojbe iz još devet zemalja. Ukupno 1500 sudionika svoje je aktivnosti provodilo na Slunju i Udbini te u akvatoriju Lošinja, Žirja, Visa i Lastova. Glavni je cilj vježbe bilo promicanje suradnje oružanih snaga u borbi protiv terorizma te jačanje regionalne sigurnosti i stabilnosti. Jackal Stone je, kao najveća vježba specijalnih snaga u Europi, 2012. drugi put provenen u Hrvatskoj. Nositelj vježbe bile su Oružane snage RH i Europsko zapovjedništvo za specijalne operacije OS-a SAD-a (SOCEUR).¹⁷

U procesu približavanja NATO-u u Hrvatskoj je 2007. provedena vježba Noble Midas, koja je te godine ujedno bila najvažnija vježba na razini Saveza. Oružanim snagama RH i Hrvatskoj ratnoj mornarici kao nositelju dano je povjerenje da organizira tako veliku i složenu vježbu, najveću dotad provedenu u Hrvatskoj. Riječ je bila o vježbi NATO-ovih Snaga brzog

odgovora (NRF 10), kopnenih, zračnih i mornaričkih, koje su na raspolaganje stavile članice NATO-a. Noble Midas 07 provedena je od 1. do 12. listopada 2007. u akvatoriju srednjeg i južnog Jadranu, Žirja, u luci "Lora", u Divuljama, Zemuniku, na Slunju i Crvenoj zemlji te u zračnom prostoru, a sudjelovalo je 12 zemalja. Pritom je djelovalo njihovih 9000 pripadnika, 40 brodova, 50 aviona i šest podmornica. Svima njima Hrvatska je pružila domaćinstvo i osigurala nesmetanu provedbu vježbe, a sudjelovanje hrvatskih snaga ujedno je bilo poseban test organizacijskih sposobnosti, interoperabilnosti i kompatibilnosti s vojskama članica NATO-a. Specifičnost vježbe bila je i u tome što je prvi put provedena u zemlji koja nije bila članica NATO-a.¹⁸

Iako se u operaciji ISAF u Afganistanu nalazio već 10. hrvatski kontingenat, a njihova su uvježbavanja za odlazak u misiju bila kontinuirana i redovita, 2008. je pod nazivom Hrvatski ponos provedena združena vježba sastavnica 11. kontingenta prije odlaska u operaciju. Svrha vježbe bila je pokazati osposobljenost i interoperabilnost snaga kao i tehnike i taktike koje se primjenjuju u mirovnim misijama UN-a i NATO-a. Vježba se u jednakom obliku nastavila provoditi i idućih godina, a pripadnici OSRH na njoj su uvježbavali sve što im je potrebno za uspješnu provedbu misije i zadaća koje bi mogli očekivati u Afganistanu. Tu je ulogu kasnije preuzeila vježba Mir kao temelj za ocjenjivanje snaga prije upućivanja u misiju potpore miru Odlučna potpora koja je u Afganistanu uslijedila nakon ISAF-a. Na vježbi Mir uz naše sudjelovale su i snage članica inicijative A-5 koje su zajednički upućivane u misiju.¹⁹ U rujnu 2020. povratkom 12. HRVCON-a završilo je 17-godišnje hrvatsko sudjelovanje u misijama u Afganistanu. Vježbom Mir 20 provedeno je ocjenjivanje zadnjeg hrvatskog kontingenta u sklopu operacije Odlučna potpora.

¹⁶) Pervan Stipić, Milenka: Adriatic Eagle 06, Hrvatski vojnik, br. 92/93, 30. lipnja 2006., str. 16. – 17.

¹⁷) Parlov, Leida: Jackal Stone 09, Hrvatski vojnik, br. 258, 18. rujna 2009., str. 4. – 7.

¹⁸) Parlov, Leida: Na istoj ste razini kao i NATO snage, Hrvatski vojnik, br. 157, 12. listopada 2007., str. 8.

¹⁹) <https://www.hrvatski-vojnik.hr/2015-05-22-10-59-20/novosti-iz-osrh/item/753-vjezba-mir-zavrsno-ocjenjivanje-3-hrvcon.html> (18. prosinca 2015.)

INTERNATIONAL SPECIAL FORCES EXERCISES

As Croatia was making progress towards NATO, its special forces increased the participation in the activities with the partner countries. One of the first activities was the international exercise "ADRIATIC EAGLE 06".

It was conducted in Albania in spring 2006, and engaged the members of the Croatian Special Forces Command, the members of the special forces of Albania and of North Macedonia and a Special Operations team of the 10th Special Forces Group of the U.S. Army (the Alpha 072).

"ADRIATIC EAGLE" aimed at upgrading the operability of special forces of the U.S. Charter nations declared for NATO/PfP. The members of the Croatian Special Forces Command received commendations for their performance, and two Croatian instructors were included in the planning of the tactical operations.

Croatia hosted the first large international special forces exercise – the "Jackal Stone" – in 2009. It engaged some 1,500 participants the Special Forces Battalion, members of other services of the Croatian Armed Forces, the Special Police of the Ministry of the Interior and special forces of nine more countries, who conducted training activities in the training ranges near Slunj and Udbina and in the aquatories of the islands of Lošinj, Žirje, Vis and Lastovo. The main objective of "Jackal Stone 09" was promotion of cooperation of the armed forces in combating terrorism and enhancing regional security and stability. "Jackal Stone" was hosted by Croatia again in 2012, as the largest special forces exercise in Europe. The Exercise was co-organised by the Croatian Armed Forces and the U.S. Special Operations Command Europe (SOCEUR).

In 2007 Croatia hosted the Exercise "NOBLE MIDAS" – the most important exercise in NATO that year. The Croatian Armed Forces and the Croatian Navy were entrusted with organising a large and

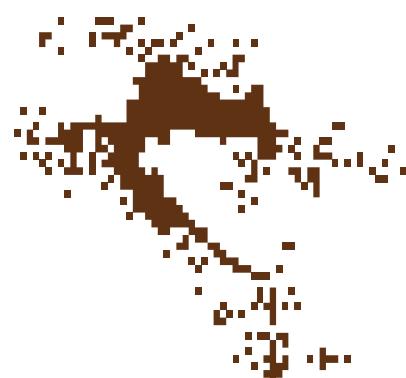
MILITARY EXERCISES MAKE CROATIAN ARMED FORCES A COMPETENT AND INTEROPERABLE FORCE

complex exercise and the largest conducted in Croatia thereto.

"NOBLE MIDAS" was a NATO Response Force land, aerial and naval forces exercise declared by NATO member nations. It was conducted in the central and south Adriatic aquatory, in the Lora Navy Port, in Divulje Base (Split), in the Zemunik Air Base, in the training ranges "Eugen Kvaternik" near Slunj and "Crvena zemlja" and in the air space, and engaged 12 countries, with 9,000 participants, 40 vessels, 50 aircraft and six submarines. Croatia hosted all participants and ensured smooth operation for all, and the Croatian participation was a test of organisational abilities, interoperability and compatibility with NATO member nations' armed forces. The Exercise was specific for taking place in a non-NATO nation for the first time.

Although the 10th HRVCON was deployed to ISAF at the time, and the pre-deployment training was continuous and regular activity, the components of the 11th HRVCON took the training in a joint exercise titled "Hrvatski ponos" ("Croatian Pride") prior to the deployment in Afghanistan. The purpose of the Exercise was to display preparedness and interoperability of the forces and assets engaged in the UN- and NATO-led peace missions. The Exercise continued in the following years in the same format, and the Croatian Armed Forces members practiced for the successful performance of the mission and tasks in Afghanistan. "Hrvatski ponos" was replaced by the Exercise "Mir" ("Peace"), during which the forces were evaluated for the deployment in the Resolute Support Mission, which superseded ISAF. The Croatian forces taking part in "Mir" were augmented with the forces of the U.S. Adriatic Charter member nations, as they were deployed jointly.

The return of the 12th HRVCON in September 2020 closed Croatia's 17-year long engagement in Afghanistan. The last Croatian contingent underwent the evaluation within the Exercise "Resolute Support". The Exercise "Adriatic Aurora 08", conducted in the training range "Gašinci" in June 2008, was initiated by Croatia, based on years-long successful cooperation with the Minnesota National Guard – the U.S. bilateral partner. The Exercise engaged some 2,000 participants (from the United States, Croatia, North Macedonia and Albania), who took two-week preparation to deal with the situations they may face in the international missions.

Adriatic Aurora 08 međunarodna je vojna vježba koja je u lipnju 2008. provedena na poligonu "Gašinci", na inicijativu Republike Hrvatske, kao i na temeljima uspješne višegodišnje suradnje s Nacionalnom gardom Minnesote, bilateralnim partnerom iz Sjedinjenih Država. Bilo je angažirano oko 2000 sudionika, iz SAD-a, Hrvatske, Makedonije i Albanije, koji su se dva tjedna zajednički obučavali za različite situacije moguće u međunarodnim misijama.²⁰

NATO OBVEZE I OCJENJIVANJA

Hrvatska je 1. travnja 2009. postala punopravna članica NATO-a i ostvarila jedan od najvažnijih vanjskopolitičkih i sigurnosnih ciljeva od svojeg osamostaljenja, a taj je proces išao usporedno s modernizacijom OSRH. Dotadašnje vježbe i ulaganja u tom su razdoblju već omogućavali interoperabilnost sa savezničkim snagama što se i dokazalo u godinama koje su uslijedile. Jedna je od prvih vježbovih aktivnosti nakon ulaska u NATO bio odlazak hrvatskih protuminskih ronilaca u Dansku u svibnju te godine, gdje su sudjelovali u demonstraciji postavljanja i čišćenja koridora za iskrcavanje snaga u vrlo plitkim vodama. Iduće je godine tročlani tim hrvatskih protuminskih ronilaca sudjelovao i

NATO COMMITMENTS AND EVALUATIONS

In April 2009 Croatia became a full member of NATO, thereby achieving one of the most important foreign policy and security goals since its independence, and this process followed the modernisation of the Croatian Armed Forces.

Previous exercises and investments ensured interoperability with NATO member forces, which proved in the following years. One of the first exercise activities taken after joining NATO was the engagement of Croatian mine divers in Denmark in May 2009, where they took part in a demonstration exercise to create and clean a corridor for disembarking forces in very shallow waters. In 2010 a three-member team of Croatian mine divers took part in the large NATO exercise Brilliant Mariner 2010 in the North and Baltic seas. In 2010, Croatia hosted the international exercise Black Bear 2010, which was a training exercise of NATO's Multinational Military Police Battalion (MNMPBAT). The first "Black

²⁰) Alvir, Marija: Uvježbani za misije, spremni za NATO, Hrvatski vojnik, br. 195/196, 4. srpnja 2008., str. 4. – 6.

**VOJnim Vježbama
DO VRHUNSKe OSPOsobljenosti
I INTEROPERABILNOSTI**

**MILITARY EXERCISES MAKE CROATIAN
ARMED FORCES A COMPETENT AND
INTEROPERABLE FORCE**

Na vježbi Spremnost 20 prezentirane su paljbe sposobnosti novog sustava borbeno-oklopnih vozila BOV Patria CRO 30 L

The Exercise "Spremnost 20" ("Readiness 20") featured the firing capabilities of the new Patria AMV CRO 30 L systems

u velikoj NATO-ovoj vježbi Brilliant Mariner 2010 na Sjevernom i Baltičkom moru.

Hrvatska je 2010. bila domaćin međunarodne vježbe Black Bear 2010, a riječ je bila o uvježbavanju NATO-ove Multinacionalne bojne VP-a (*Multinational Military Police Battalion – MNMPBAT*). Prvi je Black Bear proveden u Poljskoj i bila je to prva terenska vježba snaga na kojoj su sudjelovala 152 pripadnika OS-a/VP-a Poljske, Češke, Slovačke i Hrvatske. Iduće je godine domaćin bila Češka, a zatim je vježba "stigla" i u Hrvatsku. Sudjelovalo je 305 pripadnika vojnih policija uključenih zemalja i pritom je na poligonu "Gašinci" provedeno prvo ocjenjivanje Multinacionalne bojne VP-a prema programu CREVAL. Vježbu su pratili visoki vojni uzvanici iz zemalja sudionica i iz NATO-a koji su bili impresionirani zajedničkim radom četiriju nacija.²¹ Dvije je godine potom NATO-ov tim ocjenjivao Multinacionalnu bojnu VP-a na vježbi Sharp Lynx 12 u Poljskoj. Bio je to prvi korak u približavanju statusu operativne postrojbe u sklopu Multinacionalnog korpusa Sjeveroistok (MNC NE).

U području međunarodne suradnje važno je spomenuti i bilateralnu vojnu suradnju s Ujedinjenim Kraljevstvom u obliku obuke pod nazivom Sava Star. Premijera te vježbe bila je 2013., kad su Britanci odabrali upravo slunjski poligon za provedbu obuke svoje pješačke satnije. Bilo je to prvi put da se britanske postrojbe nalaze na hrvatskom teritoriju i da surađuju s pripadnicima Gardijske motorizirane brigade HKoV-a.²²

Godinu nakon ulaska u NATO prvi je put provedena domaća vježba Udar, čija je svrha bilo ocjenjivanje spremnosti postrojbi HKoV-a deklariranih za sudjelovanje u mirovnim operacijama i misijama NATO-a. U skladu s obvezama koje proizlaze iz Ciljeva snaga HKoV-a i NATO-ova Integracijskog radnog programa, cilj vježbe bila je priprema snaga HKoV-a za sudjelovanje u združenom i multinacionalnom okruženju. Vježba se u tom obliku provodila četiri godine, a kasnije je za cilj imala nacionalno certificiranje snaga deklariranih za EUBG.

²¹) Parlov, Leida: Black Bear 10, Hrvatski vojnik, broj 311, 24. rujna 2010., str. 7. – 9.

²²) Kostanjšak, Petra: Britanci odabrali Slunj za obuku svoje pješačke satnije, Hrvatski vojnik, br. 429, 30. kolovoza 2013., str. 4. – 6.

²³) <https://hrvatski-vojnik.hr/vjezba-udar-19-demonstracija-borbene-spremnosti/> (Pregledano 19. siječnja 2021.)

²⁴) <https://hrvatski-vojnik.hr/hrvatska-vojska-u-stanju-pripravnosti-kao-dio-borbene-grupe-eu-a/> (Pregledano 20. siječnja 2021.)

²⁵) <https://hrvatski-vojnik.hr/immediate-response-19-glavni-obucni-dogadaj-2019/> (Pregledano 11. siječnja 2021.)

Zadnje izdanje vježbe Udar bilo je 2019. godine, a prvi se put provodilo kao međunarodna vojna vježba na kojoj su sudjelovali i pripadnici Oružanih snaga Poljske s pet borbenih vozila tipa Rosomak.²³ Kroz vježbu Udar 19 provedena je nacionalna certifikacija deklariranih postrojbi – Mechanizirane satnije iz sastava motorizirane bojne Pauci koja je upućena u zadaću ojačane prednje prisutnosti u Litvu te Motorizirane satnije iz sastava motorizirane bojne Vukovi, koja je bila dio Borbene grupe EU-a (EUBG). Ta se grupa pod vodstvom Njemačke nalazila u stand-byu od 1. srpnja do 31. prosinca 2020. godine.²⁴

10 GODINA ČLANSTVA U NATO-U

Immediate Response međunarodna je vježba koja se i danas provodi u Hrvatskoj, a njezin je cilj promicanje regionalne stabilnosti. Zadnje izdanje provedeno je 2019. na vojnim poligonima na Slunju i Udbini, a njim je ujedno obilježeno deset godina punopravnog članstva Hrvatske u NATO-u.

Vježba se osim u Hrvatskoj provodila i u Sloveniji i Mađarskoj, a bila je usmjerena na uvježbavanje mobilnosti snaga, procedure pri prelasku granica i poboljšanje interoperabilnosti među partnerskim zemljama. Sudjelovalo je oko 1600 pripadnika oružanih snaga Hrvatske, Slovenije, Mađarske, Bosne i Hercegovine, Albanije, Crne Gore, Kosova, SAD-a, Poljske, Francuske, Ujedinjenog Kraljevstva, Litve, Sjeverne Makedonije, Italije i Njemačke. U sklopu vježbe brodovi HRM-a prvi su put prevozili snage ukrcane u drugoj članici NATO-a, odnosno u luci Drač u Albaniji. U završnoj fazi vježbe Multinacionalna bojna kopnom se kretala do poligona u Mađarskoj, u sklopu čega se uvježbavalo prelazak državne granice (Border Crossing Operations) u taktičkom rasporedu te su također provedene zadaće osiguranja logističke baze u Kaposváru.²⁵

MILITARY EXERCISES MAKE CROATIAN ARMED FORCES A COMPETENT AND INTEROPERABLE FORCE

Bear" was conducted in Poland as the first field exercise of the forces, and engaged 152 members of the Military Police of Poland, of the Czech Republic, of Slovakia and of Croatia. The Exercise was hosted by the Czech Republic in 2011 and by Croatia in 2012.

It engaged 305 participants of the Military Police of the member countries, and the Multinational Military Police Battalion took the first evaluation according to the CREVAL programme in the training range "Gašinci".

The Exercise was observed by senior military visitors from the participating countries and from NATO, who were impressed by the joint operation of the four nations. Two years later, NATO team evaluated the Multinational Military Police Battalion in the Exercise "Sharp Lynx 12" in Poland. It was the first step towards the status of an operational unit within the Multinational Corps Northeast (MNC NE). Regarding the international co-operation, it is important to underline the bilateral military co-operation with the United Kingdom through a series of training events titled "Sava Star". The first training was conducted in 2013, when the British forces chose the training ground near Slunj to conduct the training of the British infantry company. It was the first time that the British troops were in the Croatian territory and co-operated with members of the Guards Motorised Brigade of the Croatian Armed Forces.

A year after joining NATO, the national Exercise "Udar" ("Strike") was conducted for the first time, to evaluate the readiness of the Croatian Armed Forces units declared for participation in NATO-led peacekeeping operations and missions. The objective of the Exercise was to prepare the Croatian Army's forces to operate in joint and multinational environments, in accordance with the commitments from the Croatian Army's Target Capabilities and NATO Integration Plan. The Exercise retained the format for four years, and later comprised national certification of forces declared for the EUBG.

The last Exercise of the series "Udar" ("Strike") was

conducted in 2019, with the first-time participation of members of the Polish Armed Forces with five Rosomak combat vehicles.

The Exercise comprised national certification of the declared units - the Mechanised Company of the Motorised Battalion "Pauci", which was deployed to the Enhanced Forward Presence activity in Lithuania, and the Motorised Company of the Motorised Battalion "Vukovi", which was incorporated into the Germany-led EU Battlegroup which was stand-by from 1 July 1 to 31 December 2020.

10 YEARS OF NATO MEMBERSHIP

"Immediate Response" is an international exercise still conducted in Croatia today, with an objective to promote regional stability. The last event took place in 2019 at the military training grounds in Slunj and Udbina in 2019, marking the 10th anniversary of Croatia's full NATO membership.

Except in Croatia, the exercise was conducted in Slovenia and Hungary, and was aimed at training force mobility, border crossing procedures and improving interoperability between partner countries. About 1,600 members of the armed forces of Croatia, Slovenia, Hungary, Bosnia and Herzegovina, Albania, Montenegro, Kosovo, the United States, Poland, France, the United Kingdom, Lithuania, North Macedonia, Italy and Germany took part. The Exercise featured the first-time transportation of forces aboard the Croatian Navy ships to another NATO member (the port of Durres, Albania). In the last final phase of the exercise, the Multinational Battalion travelled by land to the training ground in Hungary, practicing the cross-border movement, and securing of the logistic base in Kaposvár.

5TH DIMENSION OF WARFARE

Today, conventional warfare is on the decline and cyber warfare is becoming more common as the 5th dimension of warfare. An essential tool is the Exercise Cyber Coalition. It is NATO's largest cyber defence exercise, which engages a number of NATO and partner countries. Cyber Coalition tests NATO's capability to defend its networks from cyber attacks, and to provide real-time information to the allied and partner countries on cyber attacks.

**VOJNIM VJEŽBAMA
DO VRHUNSKЕ OSPOSOBLJENOSTI
I INTEROPERABILNOSTI**

**MILITARY EXERCISES MAKE CROATIAN
ARMED FORCES A COMPETENT AND
INTEROPERABLE FORCE**

Vježba Združena snaga 15 bila je prva vježba koja se provodila u četiri dimenzije ratovanja – osim tradicionalnih, kopna, mora i zraka, pripadnici Hrvatske vojske osposobljeni su i za ratovanje u kibernetičkom prostoru

The Exercise "Joint Force 15" was the first exercise conducted in 4 dimensions of warfare – land, sea, air and cyberspace

FOTO: TOMISLAV BRANDT

PETA DIMENZIJA RATOVANJA

Danas, kad konvencionalno ratovanje pomalo pada u drugi plan, cyber obrana nameće se kao sve važnije područje, odnosno kao tzv. peta dimenzija ratovanja, a vježba koju se nikako ne smije izostaviti jest Cyber Coalition. Riječ je o najvećoj godišnjoj NATO-ovoј vježbi iz područja cyber obrane na kojoj sudjeluje velik broj savezničkih i partnerskih zemalja. Vježbom se testiraju NATO-ove sposobnosti da obrani vlastite mreže od cyber napada, kao i da pruži informaciju saveznicama i partnerima o cyber napadima u realnom vremenu. Hrvatska na vježbi sudjeluje od 2011., prvo kao zemlja promatrač, a od 2013. i aktivna sudionica. U 2020. godini, zbog pandemije koronavirusa i posebnih epidemioloških uvjeta, 13. izdanje te vježbe kojom se upravlja iz Tallinna, Estonija, iz NATO-ova Središta izvrsnosti za kibernetičku obranu, prvi je put provedeno u cijelosti virtualno, što je donijelo i neke nove naučene lekcije.²⁶

Croatia has taken part in the Exercise since 2011, first as an observer country and as an active participant since 2013. In 2020, due to COVID-19 pandemic and extraordinary epidemiologic conditions the 13th exercise, directed from NATO Cooperative Centre of Excellence in Tallinn, Estonia, took place virtually in its entirety, which also provided some new lessons learned.

LARGE EXERCISES

A large international exercise conducted by a manoeuvre brigade level, by the USAREUR, in consideration of the target capabilities of the participating countries (Croatia, Albania, Azerbaijan, Belgium, Bulgaria, the Czech Republic, Italy, Canada, Luxembourg, Moldova, Germany, Romania, the United States, Slovenia and Serbia) and engaging 4,000 troops. The Exercise entailed the concept based on the employment of NATO Response Forces. The objective was joint practice of the Croatian Armed Forces and of the U.S. Army armoured and mechanised units, in counterinsurgency operation, counter IED efforts models, battlefield C4ISR and integration of all armaments types. The Exercise was embedded into the U.S. Army's Operation Atlantic Resolve.

²⁶ <https://www.ncia.nato.int/about-us/newsroom/nato-exercises-cyber-defence-capabilities-at-cyber-coalition.html> (Pregledano 11. siječnja 2021.)

VELIKE VJEŽBE

Hrvatska vojska sudjelovala je od 2015. na brojnim velikim i zahtjevnim vježbovним aktivnostima. Primjerice, u svibnju te godine 14 vozila Patria, dva kamiona MAN i tri kontejnera s opremom utovareni su na željezničke vagone na terminalu u zagrebačkom Vrapču i krenuli put vojnog poligona JMRC "Hohenfels" u Njemačkoj na međunarodnu vojnu vježbu Combined Resolve IV.

Prvi su se put na međunarodnu vojnu vježbu pripadnici OSRH uputili u tolikom broju, ukupno njih 59 iz 3. motorizirane satnije Tigrovi. Glavnina snaga otišla je cestovnim putem, dok je 15 pripadnika Tigrova sa zapovjednikom kolone otputovalo u putničkom vagonu, u željezničkoj kompoziciji s borbenom tehnikom i opremom. Riječ je o međunarodnoj vježbi razine manevarske brigade na kojoj je sudjelovalo 4000 vojnika, a provelo ju je Zapovjedništvo američke vojske za Europu (USAREUR) uzimajući u obzir obučne Ciljeve snaga uključenih zemalja. To su, uz Hrvatsku, Albanija, Azerbajdžan, Belgija, Bugarska, Češka, Italija, Kanada, Luksemburg, Moldova, Njemačka, Rumunjska, SAD, Slovenija i Srbija, s konceptom koji se temelji na uporabi NATO-ovih Snaga brzog odgovora. Cilj vježbe bilo je zajedničko uvježbavanje postrojbi OSRH s oklopnim i mehaniziranim postrojbama Sjedinjenih Država u uvjetima protupobunjeničkog djelovanja, zatim putem modela borbe protiv improviziranih eksplozivnih naprava, bojišničkim zapovjedno-informacijsko-komunikacijskim sustavom C4ISR te integracijom svih vrsta naoružanja. Vježba se provodila u sklopu američke operacije Atlantic Resolve.²⁷

Iste je godine na poligonu na Slunju provedena najveća vojna vježba Oružanih snaga RH još od Domovinskog rata, nazvana Združena snaga 15, ujedno prva vojna vježba koja se provodila u četiri dimenzije ratovanja – na kopnu, moru, u zraku te kibernetičkom (cyber) prostoru. Bila je to pokazna vježba s bojnim gađanjem na kojoj je sudjelovalo više od 1000 pripadnika svih ustrojstvenih cjelina OSRH, a cilj vježbe bio je pokazati integrirane sposobnosti OSRH i uspješnost uvođenja novih sustava i opreme u operativnu uporabu.

²⁷) <http://hrvatski-vojnik.hr/godina-2015-menu/item/533-patrije-vlakom-upucene-na-vojnu-vjezbu-u-njemacku.html> (Pregledano 18. prosinca 2015.)
²⁸) <https://hrvatski-vojnik.hr/velebit-18-zdruzena-snaga-2/> (Pregledano 19. siječnja 2021.)

VELEBIT 18 – ZDRUŽENA SNAGA

Na tom je tragu tri godine kasnije provedena vježba pod nazivom Velebit 18 – Združena snaga – intergranska sveobuhvatna vježba svih postrojbi OSRH, najsloženija dotad provedena hrvatska vojna vježba.

Provedena je u listopadu 2018. na vojnim lokacijama širom zemlje, neprekidno je trajala 72 sata, a sudjelovalo je 5500 pripadnika i dio pričuvnog sastava uz korištenje borbene i neborbene tehnike, naoružanja i opreme iz svih postrojbi OSRH.

Ciljevi vježbe bili su višestruki i usmjereni na provjeru razine dostignutih sposobnosti za obranu zemlje, provjeru uspješnosti uvođenja novog naoružanja i opreme OSRH, što se u prvom redu odnosilo na borbena oklopna vozila Patria, samohodne haubice PzH 2000 te helikoptere OH-58D Kiowa Warrior, zatim prikaz sposobnosti planiranja i provedbe združenih operacija, provjeru doktrinarnih publikacija, koncepata i prihvaćenih normi te prikaz sposobnosti pružanja potpore civilnim institucijama tijekom obrambenih djelovanja. Osim klasičnih borbenih zadaća, vježbom su obuhvaćene i suvremene prijetnje, uključujući borbu protiv terorizma, borbu u urbanom području te cyber obranu na operativnoj i taktičkoj razini, presretanje zrakoplova, zaštitu snaga, napad na vojnoskladišni kompleks, odgovor na prekid sustava veza i drugo.

Vježba Velebit 18 po opsegu i sadržaju te je godine objedinila više granskih i mješovitih vježbi kao što su, primjerice, Udar, Harpun, Barakuda i Štit.²⁸

Vježba Sigurnost prvi je put provedena 2018., a ponovila se i iduće godine. Riječ je o međuresornoj vježbi Koordinacije za sustav domovinske sigurnosti. Nositelj vježbe bila je Državna uprava za zaštitu i spašavanje (DUZS) u suorganizaciji s MORH-om i MUP-om. Glavni cilj vježbe bila je provjera sposobnosti svih sastavnica sustava domovinske sigurnosti u

MILITARY EXERCISES MAKE CROATIAN ARMED FORCES A COMPETENT AND INTEROPERABLE FORCE

Since 2015, the Croatian Armed Forces have participated in a number of large and demanding training activities. In May 2015 14 Patria vehicles, two MAN trucks and three containers of equipment were loaded on railway wagons at the terminal in Zagreb and transported to the Joint Multinational Readiness Centre "Hohenfels" in Germany to take part in the international military exercise "Combined Resolve IV".

It was the first participation of the Croatian Armed Forces in an international military exercise in that size (a total of 59 members of the 3rd Motorised Company "Tigrovi". The majority of the forces travelled by road, while 15 members of the Battalion with the Commander of the column travelled in a passenger wagon of the composition.

"VELEBIT 18" – JOINT FORCE

In 2015 too the largest military exercise of the Croatian Armed Forces since the Homeland War – the "Joint Force 15" - was conducted in the training range near Slunj. It was the first military exercise conducted in four dimensions of warfare - on the ground, at sea, in air and in cyberspace. It was a demonstration exercise with live firing, which engaged more than 1,000 members of most organisational units of the Croatian Armed Forces, and whose objective was to display integrated capabilities of the Croatian Armed Forces and the efficient introduction of systems and equipment into the operational service.

Three years later, an inter-service and the most complex exercise ever conducted titled "Velebit 18 - Joint Force" was conducted - an inter-service and the most complex Croatian military exercise ever conducted.

It was conducted at military locations across the country in October 2018, for 72 hours in a row, and engaged 5,500 members and some units of the reserve component, using combat and non-combat equipment, weapons and equipment from all Croatian Armed Forces units.

The Exercise had multifold purpose, primarily to test the level of achieved national defence capability, to testing the introduction of new weapons and equipment of the Croatian Armed Forces, primarily to the Patria armoured vehicles, the PzH 2000 self-propelled howitzers and OH-58D Kiowa Warrior helicopters.

It also served to demonstrate the capability to plan and conduct joint operations, to test doctrine documents, concepts and accepted norms, and to display the capabilities of providing assistance to civilian institutions during defence operations. In addition to the classic combat missions, the Exercise comprised the modern threats, e.g combating terrorism, urban warfare, and cyber defence at the operational and tactical levels, aircraft interception, force protection, attack on a military depot, response to communications disruption and the like.

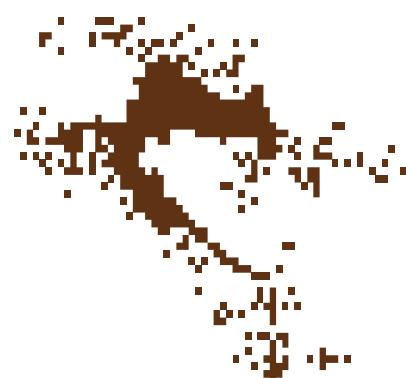
The Exercise "Velebit 18" comprised a series of service-level and inter-service exercises such as "Udar", "Harpun", "Barakuda" and "Štit".

The Exercise "Sigurnost" ("Security") – the inter-department exercise of the Homeland Security System Board - was first conducted in 2018, and in 2019 too. The main authority was the National Protection and Rescue Directorate (DUZS), with the Ministry of Defence and the Ministry of the Interior as co-organisers.

The main objective of the Exercise was to test the capabilities of all components of the homeland security system in response to large-scale disasters and various threats to the population and tourists, and to test readiness and co-ordination of the forces engaged in firefighter seasons. It was the first time the Croatian Armed Forces engaged the UAV, in addition to the air, naval and land forces.

The largest NATO Exercise since the Cold War

The international military exercise "Trident Juncture 18" was one of the largest NATO exercises since the end of the Cold War, and members of the Croatian Armed Forces were also engaged. The Exercise was conducted in Norway, with the objective of testing the interoperability of the international forces in joint action and NATO's ability to regain Allied sovereignty after armed aggression, as well as the evaluation and certification of NATO Response Force 2019 (NRF19). Some 50,000 members of the armed forces of 29 NATO and two partner countries, Finland and Sweden, took part, equipped with

odgovoru na krizu velikih razmjera i različite ugroze za stanovništvo i turiste na terenu te provjera spremnosti i koordinacije snaga koje sudjeluju u provedbi protupožarne sezone, na kojoj će OSRH sudjelovati sa zračnim, pomorskim i kopnenim snagama te prvi put i s besposadnim letjelicama.

NAJVeĆA NATO-OVA VJEŽBA OD HLADNOG RATA

Međunarodna vojna vježba Trident Juncture 18 bila je jedna od najvećih NATO-ovih vježbi još od završetka hladnog rata, a na njoj su sudjelovali i pripadnici OSRH. Domaćin vježbe bila je Norveška, a cilj provjera interoperabilnosti međunarodnih snaga u združenom djelovanju te sposobnosti NATO-a da povrati suverenitet saveznice nakon oružane agresije, kao i procjena te potvrda NATO-ovih Snaga za odgovor 2019 (Response Force 2019 – NRF19). Sudjelovalo je oko 50 000 pripadnika oružanih snaga, 29 članica NATO-a i dviju partnerskih zemalja, Finske i Švedske, uz 250 zrakoplova, 65 plovila i oko 10 000 motornih vozila.²⁹

Mora se istaknuti i izdanje Trident Juncturea iz 2015., kad su hrvatski vojnici debitirali na NATO-ovoj vježbi najviše razine.

Ta je vježba provedena u Španjolskoj te u Italiji i Portugalu. Najatraktivniji dio hrvatskog doprinosa tad se ogledavao u mehaniziranom vodu iz sastava bojne Gromovi tadašnje Gardijske motorizirane (danas mehanizirane) brigade i nekoliko pripadnika Bojne koji su bili u potpori ili nadzoru. Njihova su vozila i drugu opremu preko Sredozemlja dopremili HRM-ovi desantni brodovi minopolagači Cetina i Krka. Pripadnici Gromova djelovali su na poligonu "San Gregorio" kod Zaragoze na istoku Španjolske.

Na nekoliko lokacija u Španjolskoj bili su raspoređeni i pripadnici nacionalnog Razmjestivog komunikacijskog modula (DCM). Podsjetimo, riječ je o jednom od četiri nacionalna DCM-a, jedinoj ustrojstvenoj cjelini sastavljenoj od pripadnika OSRH koja je pod stalnim izravnim zapovjedništvom NATO-a.

Na vježbi Trident Juncture 2018 također su sudjelovali pripadnici DCM-a te pripadnici Bojne veze HKoV-a sa šest motornih i pet priključnih vozila.

250 aircraft, 65 vessels and about 10,000 motor vehicles.

The Exercise "Trident Juncture 15" has to be underlined as it saw the first engagement of Croatian forces at a top-level NATO exercise.

The Exercise was conducted in Spain, in Italy and Portugal. The most attractive segment of the Croatian contribution was the mechanised platoon of the "Gromovi" Battalion of then Guards Motorised Brigade (today Mechanised Brigade) and a few members of the Battalion assigned as support or supervision. Their vehicles and other equipment were delivered across the Mediterranean aboard the Croatian Navy's landing craft/minelayers Cetina and Krka.

The members of the "Gromovi" Battalion were engaged in the "San Gregorio" training ground near Zaragoza in east Spain.

The members of the national Deployable Communication Module (DCM) were deployed at several locations during the Exercise in Spain. It was one of the four national DCMS - the sole organisational unit composed of members of the Croatian Armed Forces directly subordinated to NATO.

The Trident Juncture 2018 Exercise saw the engagement of the Deployable Communications Module (DCM) and of the members of the Signal Battalion of the Croatian Army, equipped with six motor vehicles and five trailers.

EXTRAORDINARY YEAR 2020

The year ahead of the 30th anniversary of the establishment of the Croatian Armed Forces saw strong earthquakes in addition to the pandemic, first in Zagreb and its surroundings, and then in the Banovina region. The emergency situation reduced exercise and training activities.

In February the members of the 2nd HRVCON took part in the joint international military exercise

²⁹ <https://hrvatski-vojnik.hr/hrvatski-vojnici-na-vjezbi-trident-juncture-18/> (Pregledano 20. siječnja 2021.)

Na vojnim lokacijama širom zemlje u listopadu 2018. provedena je vježba pod nazivom Velebit 18 – Združena snaga – intergranska sveobuhvatna vježba svih postrojbi OSRH

The comprehensive inter-service exercise "Velebit 18 – Joint Force" was conducted in military installations across Croatia in October 2018

FOTO: TOMISLAV BRANDT

SPECIJALNA 2020. GODINA

Godina uoči velike obljetnice ustrojavanja OSRH donijela je osim pandemije i snažne potrese, prvo na području Zagreba i okolice, a zatim i na Banovini. Izvanredna situacija značila je manje vježbi i obuka.

U veljači su pripadnici 2. hrvatskog kontingenta u NATO-ovo aktivnosti ojačane prednje prisutnosti u Litvi sudjelovali na združenoj međunarodnoj vojnoj vježbi Winter Saber, dok je u Poljskoj 5. HRVCON proveo taktičku vježbu s bojnim gađanjem Storm. Prije upućivanja 6. HRVCON-a u Poljsku u ožujku je na Slunju provedena vježba s bojnim gađanjem SVLR-a Vulkan 20/1. To su ujedno redovite obučne aktivnosti svakog hrvatskog kontingenta uoči i za vrijeme boravka u tim djvjema savezničkim zemljama.

Pripadnici 173. brigade KoV-a SAD-a u veljači su na vojnem poligonu "Eugen Kvaternik" provodili vježbu Eagle Royale, na kojoj je sudjelovao Vod minobacača bojne Pauci iz GMBR-a. Na tom je poligonu u srpnju provedeno zajedničko uvježbavanje pripadnika OSRH i Ratnog zrakoplovstva SAD-a Chimera Ruin.

U listopadu je provedena spomenuta vojna vježba Spremnost 20 kao glavni obučni događaj Hrvatske vojske u 2020. godini.

Brojne druge aktivnosti na domaćem terenu, ali i u savezničkim zemljama, koje su bile planirane i najavljuvane u toj godini, zbog posebnih epidemioloških uvjeta, nažalost, nisu mogle biti provedene.

"Winter Saber" in NATO's Enhanced Forward Presence in Lithuania, while in Poland the 5th HRVCON conducted a live-fire tactical exercise titled "Storm".

Prior to the deployment of the 6th HRVCON to Poland, a live-fire exercise engaging the Vulkan MRLS 20/1 was conducted in the training range near Slunj in March. These were the regular training activities for each Croatian contingent prior to and during the deployment in Lithuania and Poland.

In February, members of the 173rd the U.S. Armed Forces Brigade conducted the "Eagle Royale" exercise in the "Eugen Kvaternik" Range, which engaged a Mortar Platoon of the Battalion "Pauci" of the Guards Mechanised Brigade. The same range hosted a joint practice event titled "Chimera Ruin", for the members of the Croatian Armed Forces and the U.S. Air Force.

The military exercise "Spremnost 20" ("Readiness 20") was conducted as the main training event of the Croatian Armed Forces in 2020.

Unfortunately, due to the extraordinary epidemiological situation a number of other activities planned and announced at home and abroad were thwarted.

Prije upućivanja 6. HRVCON-a u Poljsku na Slunju je provedena vježba s bojnim gađanjem SVLR-a Vulkan 20/1

The deployment of the 6th HRVCON to Poland was preceded by the live-fire exercise with the MRLS Vulkan 20/1 in the training range near Slunj

VOJnim Vježbama
do vrhunske sposobnosti
i interoperabilnosti

MILITARY EXERCISES MAKE CROATIAN
ARMED FORCES A COMPETENT AND
INTEROPERABLE FORCE

FOTO: MLADEN ĆOBANOVIĆ

06

VOJNI MIMOHODI

MILITARY PARADES

FOTO: TOMISLAV BRANDT

U trideset godina postojanja Oružane snage Republike Hrvatske održale su tri vojna mimohoda. Prvi je bio 30. svibnja 1995. na zagrebačkom Jarunu. Na tom je mjestu dvije godine poslije, 30. svibnja 1997., održan i drugi mimohod, nazvan Pobjednički bedem. Treći je održan 4. kolovoza 2015. u širem središtu Zagreba (Ulica Marina Držića – Ulica grada Vukovara – Savska cesta – Slavonska avenija).

Općenito, vojni su mimohodi u povijesti imali ulogu u manifestaciji vojne moći pojedine zemlje, bili su čimbenik jačanja nacionalnog ponosa i zajedništva, a kao jedna od najsloženijih vojnih svečanosti obično se organiziraju povodom obljetnice događaja koji ima povijesnu važnost za pojedinu zemlju ili kao prezentacija vojne moći neke zemlje s ciljem slanja određene političke poruke.¹⁾ U svjetlu toga moguće je promatrati i tri hrvatska vojna mimohoda – svaki je, u kontekstu povijesnih događanja i vremena, imao razlog zašto je održan te čvrstu poruku koju je odasiao.

Prvi je vojni mimohod organiziran u svibnju 1995. povodom obilježavanja pete obljetnice hrvatske državnosti – no, njegovu je važnost i poruke moguće razumjeti tek sagledavanjem šireg povijesnog konteksta u kojem je održan. To je vrijeme u kojem je Republika Hrvatska godinama bila izložena vojnim napadima i diplomatskim pritiscima, broj žrtava među braniteljima, ali i među civilima neprestano je rastao, dijelovi zemlje godinama su bili okupirani, a Hrvatska je zbrinjavala stotine tisuća svojih prognanika, kao i izbjeglica iz BiH. Osim toga, Hrvatska je mukotrpno organizirala obranu i stvarala svoju – pokazat će se uskoro – pobjedničku vojsku. Vojno-redarstvena oslobođilačka operacija Bljesak u kojoj je Hrvatska vojska vratila godinama okupiranu zapadnu Slavoniju; zatim raketni napadi na hrvatske gradove, mrtvi na zagrebačkim ulicama, stradali u Dječjoj bolnici u Klaićevoj i u baletnoj dvorani HNK-a – i onda, a sve u rasponu od nekoliko tjedana, u istom mjesecu, svibnju 1995., eksplozija nacionalnog ponosa i zajedništva dok uz zvukove koračnice zagrebačkim ulicama stupaju oni koji su do jučer bili na bojišnici i sutra će ponovno onamo. Prvi vojni mimohod Hrvatske vojske bio je,

u pravom smislu riječi, ratni mimohod: prijatelju na veselje, a neprijatelju na razmišljanje.

Drugi vojni mimohod, dvije godine poslije, bio je mimohod vojske koja je izrasla u ratu i koja s pobjedničkim samopouzdanjem gleda u budućnost. Predsjednik Republike Franjo Tuđman prije zapovijedi o početku mimohoda posebno pozdravlja upravo invalide Domovinskog rata – oni su temelj novostocene slobode, a među komentatorima Pobjedničkog bedema i vizijama budućeg razvoja vojske sve se češće spominju "vojska XXI. stoljeća" te NATO i Evropska unija.

Treći je mimohod održan u kolovozu 2015. i njim je obilježena dvadeseta obljetnica pobjedničke operacije Oluja, ali je i prikazano što su u zadnja dva desetljeća postigle Oružane snage RH.

PRVI VOJNI MIMOHOD – 30. SVIBNJA 1995.

Prvi je vojni mimohod OSRH održan povodom Dana državnosti na zagrebačkom Jarunu. Predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik Oružanih snaga Franjo Tuđman te ministar obrane Gojko Šušak prije početka mimohoda obišli su i pregledali postrojene pješačke i motorizirane postrojbe Hrvatske vojske. Nakon intoniranja hrvatske himne i prijaska koji je predsjedniku Tuđmanu predao načelnik GS-a stožerni general Janko Bobetko, Predsjednik je pozvao na minutu šutnje za sve one koji su živjeli, patili, umirali i ginuli za slobodnu hrvatsku državu, a zatim je zapovjedio da mimohod kreće. Smotra OSRH, na koju su mnogi sudionici stigli ravno s bojišnica, započela je preletom triju aviona MiG-21bis koji su u zraku ostavljali crvene, bijele i plave tragove, a zatim je, uz zvukove fanfara i uz koračnicu Puhačkog orkestra Hrvatske vojske krenuo mimohod kojim je zapovjedao general-bojnik Ivan Basarac.

1) Ogorec, Marinko: *Vojni mimohodi*, Hrvatski vojnik, br. 488, 4. prosinca 2015., str. 36. – 41.

The Croatian Armed Forces have seen three parades over 25 years of their existence, the first one staged near the lake Jarun in Zagreb on 30 May 1995, followed by a new one, titled "Pobjednički bedem" two years later, and the third held along the avenues in the wider centre of Zagreb on 4 August 2015.

Military parades have been organised throughout the history to display the military strength of a nation, and to enhance the national pride and unity. As highly complex military ceremonies, they have mostly been staged to commemorate historic events, or to demonstrate the military strength of a country and thereby communicate a political message. The same applies to the three parades of the Croatian military, as each had a solid motive and a message. The first parade was thus organised in May 1995 to mark the sixth anniversary of the Croatian statehood, and its messages are only comprehensible with the insight into the wider contemporary context - it was a period characterised by the aggression and coercive diplomacy against Croatia, the heavy human toll of the war, the occupation of a large part of the territory and the care for thousands of refugees from the occupied areas as well as from Bosnia and Herzegovina. Amidst the hardships Croatia was building its defence and its own victorious military. Preceded by the Military and Police Operation "Lightning" whereby the Croatian Army regained the control of thereto occupied west Slavonia, retaliation missile attack on the Croatia towns, the capital included (brutal attacks on the children's hospital and the Croatian National Theatre), the Parade brought a ceremony of national pride and unity at the sight of the brave Croatian defenders marching along the route, accompanied by the march music.

The first parade of the Croatian Army was a wartime parade, which sent a clear message to the friendly countries and the aggressor. The 1997 parade was a display of a self-confident military grown in war. Prior to issuing the order to commence the Parade, the President of Croatia Franjo

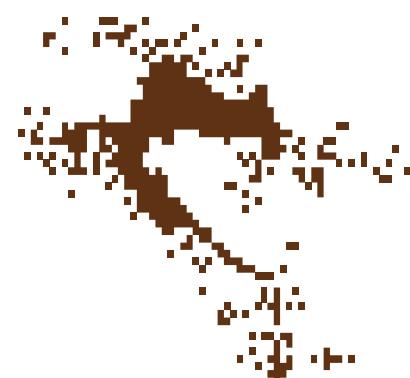
Tuđman paid tribute to the disabled defenders from the Homeland War, who paid a heavy toll for the freedom. The experts commenting the parade and the plans for the future development used the terms "the military for the 21st century", NATO and the EU.

The third parade in August 2015 was organised to mark the anniversary of the victorious Operation "Storm", and showcased the achievements of the Croatian Armed Forces over the previous two decades.

THE FIRST PARADE OF THE CROATIAN ARMY – 30 MAY 1995

The first parade of the Croatian Army was held on the occasion of the Statehood Day at lake Jarun in Zagreb. Prior to the commencement of the Parade the President of the Republic of Croatia and the Supreme Commander of the Croatian Army, Franjo Tuđman and the Defence Minister, Gojko Šušak made a review of the infantry and motorised columns of the Croatian Army, followed by the performance of the Croatian national anthem and the report by the Chief of the General Staff, Staff General Janko Bobetko to President Tuđman, who ordered a minute of silence in tribute to all who sacrificed themselves for the freedom of Croatia.

The display of the Croatian military units, many of whom came directly from the battlefields, started with the flypast of three MiGs 21 creating trails in the colours of the Croatian national flag. The trumpets and the march played by the Wind Band of the Croatian Army signalled and accompanied the marchpast conducted under the command of Major General Ivan Basarac. The flagbearer, five officers of the different services and components of the Croatian Army (the land component, the Navy, the Home Guard, the Air Force, the Police) marched past the VIP stand by the Jarun Lake, followed by the representatives of the Croatian historical units - the Alkars of Sinj, the Bokelj Navy, the Knight Order of Kumpanija from the island of Korčula, the Hajduks of Poljička Republika, the Varaždin Civil Guard, Krapinski Ilirci, the Home Guard and the partisans from the WWII.

Prvi vojni mimohod održan je 30. svibnja 1995.
na zagrebačkom Jarunu

The 1st Military Parade was held at lake Jarun
(Zagreb) on 30 May 1995.

FOTO: TOMISLAV BRANDT

FOTO: TOMISLAV BRANDT

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Nakon stjegonoše s državnom zastavom i petorice časnika – po jednog časnika pješaštva, Mornarice, Domobranstva, Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i policije, ispred svečane lože na Jarunu prošli su predstavnici povijesnih vojnih postrojbi: Sinjski alkari, Bokeljska mornarica, Viteška kompanija Korčula, hajduci Poljičke republike, Moreška Korčula, Varaždinska građanska garda, Krapinski Ilijaci, hrvatski domobrani, hrvatski partizani. Nakon njih prošli su pripadnici Oružanih snaga koji su nosili ratne zastave proslavljenе u Domovinskom ratu. Pješački je postroj predvodio zapovjednik 1. gardijske brigade stožerni brigadir Jozo Milićević. Drugi je podpostroj bio sastavljen od časnika Hrvatske kopnene vojske, Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane, Hrvatske ratne mornarice i Ministarstva unutarnjih poslova, a nadlijetala su ih tri transportna helikoptera Mi-17 i tri helikoptera Mi-8MTV-1.

Usljedilo je demonstriranje hrvatskih mornaričkih snaga na Jarunu u kojem su sudjelovala dva policijska glisera, četiri desantna gumena čamca za prijevoz pomorskih diverzanata, amfibijska rasklopna inženjerijska splav, dvije polusplavi te diverzantska dvosjedna ronilica projektirana i izrađena u Republici Hrvatskoj. Zrakoplovni postroj bio je sastavljen od podpostroja policijskih helikoptera, podpostroja sa šest borbenih helikoptera Mi-24 te dvaju mornaričkih Mi-24V naoružanih četirima protupodmorničkim torpedima MK-44. Podpostroj Gardijske motorizirane bojne činilo je 40 teretnih i jedno terensko vozilo.²⁾

Podpostroj veze činila su dva terenska vozila, dva laka oklopna vozila i šest vozila TAM-150. Podpostroj ABKO sastojao se od dvaju LoV-a 4 x 4 Torpedo, dviju autocisterni, TAM-500 laboratorija i TAM-110 za dekontaminaciju. Raketni podpostroj velikog dometa predstavio je tri PZO sustava STRIELA 10-CRO domaće proizvodnje. Podpostroj cjevnog topništva činila su dva teretna vozila, protuoklopni topovi T-100 i modificirana inačica T-12, Maljutke, Fagoti, haubice od 122 mm, 155 mm i 203 mm te topovi od 130 mm.

2) (N. N.): *Mimohod pobednika*, Velebit, br. 2, 2. lipnja 1995., str. 16. – 17.

The marching column was commanded by Staff Brigadier Jozo Milićević, the Commander of the 1st Guards Brigade "Tigrovi". The second sub-column was composed of the officers of the land force, the Croatian Air Force, the Navy and the Ministry of the Interior. The marchpast was accompanied by a flypast of three Mi-17 transport helicopters and three Mi-8 MTV-1 helicopters. The naval forces demonstrated their capabilities with two Police speedboats, four rubber landing craft transporting special naval forces members, the amphibious foldable engineer rig, two half-rafts and a special forces two-seat submersible designed and manufactured in Croatia.

The Air Force column was composed of police helicopters, a sub-column of six Mi-24 helicopters and two Navy Mi-24 V helicopters armed with MK-44. The sub-column of the Guards Mechanised Battalion comprised 40 freight and one field vehicle.

The signal sub-column moved on two field vehicles, two light armoured vehicles and six TAMs-150, and the NBC Defence on two 4x4 "Torpedo" light tactical vehicle, two water tanks, a TAM-500 and TAM-110 decontamination tanker trucks. The long-range missile sub-column displayed three Croatia-made STRELLE-10 CRO self-propelled surface-to-air missile system. The artillery systems sub-column consisted of two freight vehicles, T-100 anti-armour guns and a modified version of the T-12 anti-tank gun, the "Maljutka" and "Fagot" anti-armour systems, the 122-mm, 155-mm and 203-mm Howitzers and 130-mm guns. The artillery-missile support subcolumn was composed of the "Grad", "Vulkan", "Tajfun" and "Grom" self-propelled MRLS and the mid-range surface-to-surface missiles ("Uragan"). Their marchpast was accompanied by a flypast of MiGs-21 BIS. The armour column consisted of the BTR-50 command vehicle, the BVP-80 infantry combat vehicles, the M-84 and TNM-55, the armoured recovery vehicle (TZI-71) and three low-deck trailers.

Prvi vojni mimohod potaknuo je
nacionalni ponos i učvrstio povjerenje
u Hrvatsku vojsku

The 1st Military Parade instigated the
national pride and reinforced the trust
in the Croatian Army

FOTO: TOMISLAV BRANDT

U topničko-raketnom podpostroju za potporu bili su samohodni višecijevni lanseri raketa Grad, Vulkan, Tajfun i Grom te rakete srednjeg dometa zemlja-zemlja Uragan. Jarun su tijekom njihova prolaska u niskom letu nadletjeli avioni MiG-21bis.

U oklopnom postroju nalazilo se zapovjedno vozilo BTR-50, borbena vozila BVP-80, tenkovi M-84 i TNM-55, tenkovsko vozilo za izvlačenje TZI-71 te tri labudice, a mimohod je završio spuštanjem 15 padobranaca koji su iskočili iz An-2.

Prvi vojni mimohod, organiziran u jeku ratne agresije na Hrvatsku i u okruženju višegodišnjeg i teškog svakodnevnog stradanja, očekivano je izazvao veliku pozornost javnosti. Potaknuo je erupcije oduševljenja građana, eksploziju nacionalnog ponosa i povjerenje u Hrvatsku vojsku, kao i nadu da će ona svojom snagom, organiziranošću, opremljenošću i sposobnostima koje je demonstrirala teško ratno vrijeme okončati pobjedom – što se, svega dva mjeseca poslije, i dogodilo.

Što je značio i koliko je bio važan prvi mimohod OSRH govore i izjave nekih od sudionika tog povijesnog događaja. Predsjednik Tuđman tad je rekao: "Pokazali smo čitavom hrvatskom narodu u domovini i svijetu, ali i čitavom svijetu, što smo stvorili."³ Tadašnji je potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova RH Mate Granić naglasio sljedeće: "Mislim da je Hrvatska pokazala da je spremna i braniti se, i uspostaviti svoj teritorijalni integritet. Naravno, mi ćemo učiniti sve da to bude mirnim putem uz pomoć međunarodne zajednice, ali našu slobodu i samostalnost više nitko nema pravo ugrožavati."⁴ General-bojnik Ante Gotovina tad je rekao: "To je jedan od najvažnijih događaja ove godine i sigurno itekako važan za našu državu. Pokazali smo svjetu dobru pripremljenost Hrvatske vojske i njezinu spremnost za izvršavanje svih zadaća u cilju obrane naše zemlje,"⁵ dok je general-bojnik Mate Laušić kratko sažeо: "Veličanstveni utisci – prijatelju na vjeselje, neprijatelju na razmišljanje".⁶

³) (N. N.): *Mimohod pobjednika*, Velebit, br. 2, 2. lipnja 1995., str. 17.

⁴) Isto.

⁵) Isto.

⁶) Isto.

⁷) Mimohod OSRH – Jarun (30. svibnja 1997.) (Navod iz 2. minute snimke.) YouTube, <https://www.youtube.com/watch?v=rO9WDNdeZjY> (Pregledano 23. travnja 2021.)

DRUGI VOJNI MIMOHOD – 30. SVIBNJA 1997.

Pobjednički bedem, drugi vojni mimohod OSRH, održan je 30. svibnja 1997., na sedmu obljetnicu Dana državnosti i šestu obljetnicu Dana Oružanih snaga RH. Bio je to, nakon dugih ratnih godina, mimohod koji je slavio pobjedu, ali i najavio smjer rasta OSRH.

Ministar obrane Gojko Šušak dočekao je i pozdrovio predsjednika Republike i vrhovnog zapovjednika OSRH Franju Tuđmana. Predsjednik se prije početka mimohoda i protokolarnog rasporeda događanja obratio invalidima Domovinskog rata na središnjoj tribini i prve ih pozdravio. Načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Pavao Miljavac tad je predao prijavak, a pritiskom na tipku računala predsjednik Tuđman pokrenuo je mimohod kojim je zapovijedao general-bojnik Marijan Mareković. Dok je ispred svečane lože prolazilo Zapovjedništvo mimohoda, a Jarun nadlijetala tri aviona MiG-21bis ostavljajući za sobom trag boja hrvatske trobojnica, na videozidu su se smjenjivali kadrovi s vojnog poligona na Slunjtu te iz Bračkog kanala gdje je počasni postroj Flote Hrvatske ratne mornarice skidajući kape mornarski pozdravio sve sudionike Pobjedničkog bedema. Bio je to prikaz "... zdrženosti hrvatskih snaga, snaga koje se mogu u svakom trenutku, po svojoj tehnologiji, znanju, informacijama, oduprijeti neprijatelju, ali snaga koje ovoga trenutka šalju svijetu poruku mira."⁷ Mimohod je nastavljen počasnim postrojem sastavljenim od stjegonoša s 21 zastavom te povijesnog podpostroja u kojem su, uz ostale, pronesene zastave HRZ-a, HRM-a, Hrvatskog gardijskog zborra, šest zbornih područja i sedam hrvatskih gardijskih brigada.

The parade was rounded up with a jump by 15 paratroopers from the AN 2 transport aircraft.

The first Military Parade, taking place amidst the aggression and the hardships of war, caught national-wide enthusiasm, pride and the trust into the young Croatian military which demonstrated the strength and capabilities which were hoped to end the years of suffering. The hopes did come true a few months later.

The place of the first Parade of the Croatian armed forces is illustrated in the statements of its participants. The President of the Republic as Supreme Commander of the Croatian armed forces Franjo Tuđman said on the occasion: "The Croatian people at home and abroad have been shown what we have established", and the then Deputy Prime Minister and Minister of Foreign Affairs, Mate Granić "In my view Croatia has demonstrated to be capable of defending and establishing national integrity. We shall do our utmost to resolve the situation peacefully, with the assistance from the international community, but our freedom and independence shall never more be in danger". Major General Ante Gotovina, the Commander of the Split Military District underlined: "The Parade is one of the central events of the year, and is of immense importance for Croatia; we have demonstrated Croatia's preparedness and the ability to fulfill any task assigned to defend the country", and Major General Mate Laušić, the Croatian Military Police Commander summed it up "the impressions are magnificent, a clear message has been sent to the friendly countries and the aggressor".

2ND MILITARY PARADE - 30 MAY 1997

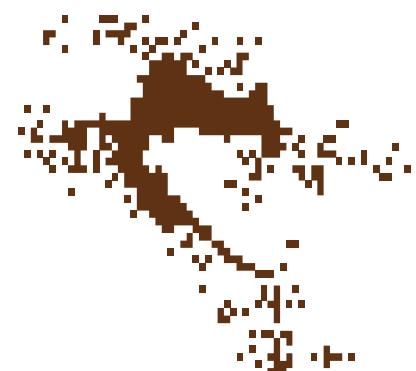
The 2nd Parade of the Croatian Armed Forces ("Pobjednički bedem"), took place on 30 May 1997 marking the 7th Anniversary of the Statehood Day and the 5th Anniversary of the Croatian Army Day. It was a magnificent event honouring the victory and

signalling the future course of development of the Croatian Armed Forces.

The Defence Minister of the Republic of Croatia, Gojko Šušak welcomed the President of the Republic of Croatia as the Supreme Commander, who commenced his address by extending the appreciation to the disabled veterans of the Homeland War. Following the report by the Chief of the General Staff, Lieutenant General Pavao Miljavac, the President pressed a key on a computer to start the Parade, commanded by Major General Marijan Mareković. Concurrently with the marchpast by the Parade Command past the VIP stand three MiGs-21 performed a flypast releasing trails in the colours of the Croatian flag, the video-wall displayed the shots from the Slunj Training Range and from the Brač Channel (the "manning the rails" salute performed by the honorary column of the Croatian Navy fleet) respectively. The Parade displayed the integration of the Croatian forces, capable of withstanding the enemy forces at any moment thanks to their technology, knowledge, capabilities but also the forces communicating the message of peace to the world".

The Parade was continued with a Honorary Column, composed of 21 flagbearers and a historical sub-column displaying the flags of the Croatian Air Force, the Croatian Navy, the Croatian Guards Corps, the six Military Districts and seven Guards Brigades. The Historical Column was headed by a disabled veteran of the Homeland War carrying the state flag, the disabled defenders and veterans of the Homeland War, and the reserve components of the services of the armed forces.

The historical subcolumn, featuring the Alkars from Sinj, the Bokelj Navy 809 Croatian Fraternity, the Poljica Principality, the Turopolje Troop, the Knight Order of "Kumpanjija" from Blato, Korčula, the Historical Guard of Sisak, the Trenck's Pandurs of Požega, Korčulanski moreškanti, the Civil Guard of Karlovac, the Varaždin Civil Guard, the Istrian Honorary Unit Prstenac, the "Hrvatski sokol" Honour Guard of Osijek, the Krapinski Ilirci Honorary Unit, and the Barban Race of the Ring presented the continuity and the cherishing of the Croatian cultural, historical and military heritage.

Drugi vojni mimohod slavio je pobjedu i najavio daljnji razvoj OSRH

**The 2nd Military Parade
commemorated the victory and
announced further development of
the Croatian Armed Forces**

FOTO: DAVOR KIRIN

Na čelu povijesnog podpostroja bio je invalid Domovinskog rata sa stijegom HIDRA-e, potom invalidi i veterani Domovinskog rata s državnim stijegom, zatim pričuve svih grana OS-a. U povijesnom su podpostroju, predstavljajući dio kontinuiteta te njegovanja hrvatske kulture, nacionalne svijesti i obrane, bili predstavnici vojnih povijesnih postrojbi: Sinjski alkari, Bokeljska mornarica 809, Poljička republika, Turopoljski banderij, Viteško udruženje Kumpanija – Blato, Povijesna straža grada Siska, Trenkovi panduri iz Požege, Korčulanski moreškanti, Karlovačka gradanska garda, Varaždinska gradanska garda, istarska postrojba Prstenac, osječki Hrvatski sokol, Krapinski llirci i Trka na prstenac iz Barbana.⁸

Uslijedio je postroj školstva i obuke u kojem je, uz njegovo Zapovjedništvo, prodefilirao i prvi naraštaj vojnih pilota Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, časnički i dočasnički podpostroj te podpostroj Policijske akademije, dok su ih istodobno nadljetali vježbovni zrakoplovi UTVA-75, školski helikopteri Bell-206B te zrakoplovi Pilatus PC-9. U postroju ročnog sastava predstavljeni su podpostroji temeljne, specijalističke i završne izobrazbe, a zatim je uslijedilo predstavljanje Operativnog zdrženog zapovjedništva, podpostroja osiguranja, logistike i saniteta, izvidničko-diverzantskog postroja i zapovjedne skupine koja se temelji na novoj doktrini OSRH koja omogućuje prostorno-vremensku ujedinjenost borbe.⁹

Marching behind them were the Education and Training Column, comprising the Command and the first generation of military pilots of the Croatian Air Force, the officer and NCO columns and the Police Academy subcolumn, accompanied by a flypast of the UTVA-75, the Bell-206B and Pilatus PC-9 training aircraft. The Conscript Column comprised the Basic, Specialist and Advanced Columns respectively, and was followed by the Operative Joint Command, the Security, the Logistic and Medical Subcolumns, Recon-and-Commando Column and the Commanding Group, adopting the new doctrine of the Croatian Armed Forces highlighting the spatial and temporal aspects of combat unity.

The Parade programme featured an amphibious landing and airborne assault exercise around the Jarun lake; opened by the landing of the Navy commandos on the shores of the Island of Trešnjevka (Trešnjevački otok) and the Universiade Lake (Otok Univerzijade), covered by the preparatory fire from the Mi-24Vs, followed by a landing of Navy special force, of the River Division and the Croatian Guards Division from the Mi-8 helicopters. The action was completed successfully within the set period and terminated with the hoisting of the Croatian flag on the seized object (the bridge between the two in-lake islets).

⁸⁾ Radošević, Gordan; Miladin, Neven: *Mimohod pobjednika*, Velebit, br. 106, 31. svibnja 1997., str. 16. – 21.

⁹⁾ Pavičić, Marijan: *Drugi mimohod OSRH – Pobjednički bedem*, "Hrvatski vojnik", br. 25, srpanj 1997., str. 6. – 9.

Nakon toga na Jarunu je izvedena vježba pomorsko-zračnog desanta. U prvoj su se fazi pomorski diverzanti ronioci, uz potporu paljbene pripreme HRZ-ovih borbenih helikoptera Mi-24V, iskrcali na obale Trešnjevačkog otoka i Otoka Univerzijade, a zatim je iz transportnih helikoptera Mi-8 iskrcano mornaričko-desantno pješaštvo te pripadnici Riječnog i Gardijskog zdruga. U predviđenom vremenu, unutar tri i pol minute, akcija je uspješno završena postavljanjem hrvatske zastave na zauzeti objekt – most koji povezuje ta dva otoka.

Borbena gardijska skupina – Gardijska motorizirana bojna, predstavila se trima borbenim satnijama, bitnicom minobacača i POLK-om te podpostrojem inženjeraca, izvidnika, diverzanata i padobranaca, TRD-om, divizijunom PZO-a, protuoklopnim raketnim divizijunom, podpostrojem logistike borbene skupine i oklopništvo borbene skupine u kojem su bili tenkovi hrvatske proizvodnje M-84 i oklopna borbena vozila, dok je istodobno nebom preletjelo osam helikoptera Mi-8. Sljedeća, borbena skupina pričuve, bila je ustrojena od pješačke bojne, podpostroja inženjeraca, izvidnika i diverzanata, TRD-a, divizijuna PZO-a, protuoklopnog topničko-raketnog divizijuna, podpostroja logistike borbene skupine i oklopništva. Zadnji je postroj činila borbena skupina paljbenog udara sastavljena od topništva 130 mm, haubica 155 mm, samohodnih raketnih sustava Tajfun, Vulkan, Orkan te samohodnog protubrodskog sustava MOL naoružanog švedskim raketama RBS-15.

Tijekom mimohoda na Jarunu gledatelji su na dvama zaslonima mogli promatrati udaljena događanja. Tako je u Bračkom kanalu Flota HRM-a sastavljena za potrebe mimohoda na čelu počasnog postroja imala raketnu topovnjaču "Kralj Petar Krešimir IV." (RTOP-11) i "Šibenik" (RTOP-21) te desantne brodove minopolagače "Cetina" (DBM-81) i "Krka" (DBM-82), kao i desantna napadna plovila DJČ-101 i DJČ-103, ophodne brodove "Šolta" (PB-62) i "Hrvatska Kostajnica" (PB-64) te podmornicu "Velebit" (P-01). Gledatelji su na videozidu mogli vidjeti i pogotke paljbene skupine Slunj koja je, snimana iz zraka bespilotnom letjelicom domaće proizvodnje, na slunjskom poligonu provodila gađa-

nje četirima paljbennim bitnicama. Tog je dana na Jarunu održana i izložba naoružanja i opreme Oružanih snaga RH koja je bila tematski podijeljena na pet cjelina i predstavljala je njihove razvojne faze. Na Pobjedničkom bedemu sudjelovale su oko tri tisuće pripadnika svih triju grana OSRH. Ulogu, važnost i poruku koju je mimohod poslao svijetu sažeo je predsjednik Tuđman: "Mislim da zajedno sa mnom svaki hrvatski građanin može biti ponosan na pripadnike svoje vojske, na svoju oružanu silu u cjelini, i na svoju domovinu koja je to stvorila u tako kratkom roku, u veoma nepovoljnim okolnostima. Mislim da mimohod jamči sigurnost hrvatske budućnosti, slobode, hrvatske demokracije."¹⁰ Predsjednik Vlade RH Zlatko Mateša naglasio je: "Prije svega treba reći da stvoriti vojsku, takvu vojsku, vojsku koja odgovara svim standardima NATO-a u samo sedam godina je nevjerljatan uspjeh. Osjećam se ponosnim, kao i svatko tko je bio sudionik tog mimohoda, tko je video kojim to sredstvima i prije svega kakvim to ljudima raspolaže Hrvatska i Hrvatska vojska."¹¹

TREĆI VOJNI MIMOHOD – 4. KOLOVOZA 2015.

Održan 4. kolovoza 2015., treći je vojni mimohod OSRH na najbolji način obilježio 20. obljetnicu velike vojno-redarstvene operacije i velike pobjede – Oluje. Nakon što je predsjednica Republike i vrhovna zapovjednica OSRH Kolinda Grabar-Kitarović u pratinji ministra obrane Ante Kotromanovića i načelnika GS OSRH generala zbora Drage Lovrića obišla i pozdravila svečane postroje, iznad pozornice zavijorila se dvadesetometarska hrvatska zastava koju su na svečanost donijeli kadeti OSRH, a koja je na dan veličanstvene pobjede 1995. godine podignuta na Kninskoj tvrđavi.

¹⁰) Radošević, Gordan; Miladin, Neven: *Mimohod pobjednika, Velebit*, br. 106, 31. svibnja 1997., str. 20.

¹¹) Isto.

The Parade featured the display of three combat companies of the Guards Motorised Battalion, a mortar and portable anti-armour launcher set battery, a subcolumn of engineers, scouts, commando and paratroopers, an artillery and missile battery, an air defence batery, an anti-tank missile battery; a combat group logistic and arnour sub-column, equipped with the Croatia-made M-84 tanks and armoured combat vehicles. Meanwhile, eight Mi-8 helicopters performed a flypast. The following was a reserve combat group composed of an infantry platoon, an engineer sub-column, a recon subcolumn and special forces column, an artillery and missile battalion column, an air defence battalion column, a logistic sub-column and an artillery column.

The last column was the Artillery Combat Group composed of the 130-mm guns, the 155-mm Howitzers, the self-propelled MRLS ("Tajfun", "Vulkan", "Orkan") and the self-propelled MOL anti-ship system fitted with the RBS-15 missiles.

Two large screens displayed two events going on simultaneously with the Parade at Jarun – the honorary column of the Croatian Navy fleet in the Brač Channel, headed by the "Kralj Petar Krešimir IV" and the "Šibenik" Missile Boats, and composed of the "Cetina" and "Krka" landing craft-minelayers; the landing assault vessels DJČ-101 and DJČ-103, the Šolta and "Hrvatska Kostajnica" patrol boats and the "Velebit" submarine (P-01), and the targeting by the Fire Impact Group Slunj (composed of four fire batteries) in the training range near Slunj, filmed aerially by a Croatia-made unmanned aerial vehicle. A static display staged at the lake, divided into five categories, illustrated the growth of the Croatian military. The 1997 Croatian Army Parade engaged a total of 3,000 members of the three services of the Croatian Armed Forces. The importance and the message conveyed by the Parade is best described in the Croatian President's statement for the Velebit Magazine: "I believe that the Croatian citizens rightfully share my pride over the Croatian Armed Forces and their members and over our homeland which built them in such a short time span and under pre-

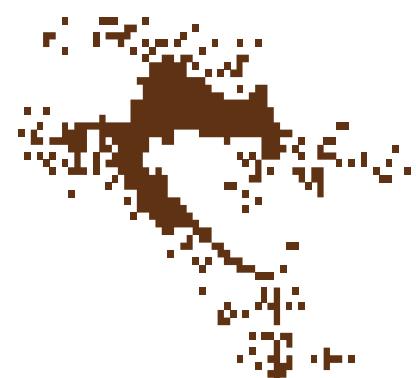
carious circumstances. The Parade is a guarantee of a safe future, freedom and democracy of Croatia". The Croatian Prime Minister Zlatko Mateša emphasised: "To have the national military, capable of operating by NATO standards, established within a seven-year time span is a tremendous achievement of which I am proud, as are the Parade participants and the audience on seeing the personnel and the assets displayed by the Croatian Armed Forces today".

3RD MILITARY PARADE - 4 AUGUST 2015

The third parade of the Croatian Armed Forces, held in Zagreb on 4 August 2015 duly marked the 20th Anniversary of the magnificent and victorious Military and Police Operation Storm. Following the review of the participating columns by the President of the Republic as Supreme Commander of the Croatian Armed Force, Kolinda Grabar-Kitarović, accompanied by the Defence Minister, Ante Kotromanović and the Chief of the General Staff of the Croatian Armed Forces, General Drago Lovrić, and the performance of the Croatian national anthem a 20-m national flag flew above the stage – the very one hoisted on the day of the magnificent victory in the Operation Storm in the Knin Fortress in 1995 and brought to Zagreb by the cadets of the Croatian Armed Forces.

The order issued by the President of the Republic as the Supreme Commander of the Croatian Armed Force to commence the Parade was followed by a honorary volley salute and a flypast of three MiG-21 fighter aircraft.

The Parade commenced with the marchpast of the Command Column with the Parade Commander, Rear Admiral Robert Hranj, followed by the official flag column, featuring for the first time the flags of the NATO and the EU. The Parade moved along the avenues in the wider centre of Zagreb (Vukovarska, Držićeva and Savska cesta).

U Zagrebu je 4. kolovoza 2015. održan
treći vojni mimohod OSRH

The 3rd Military Parade was held in
Zagreb on 4 August 2015

FOTO: TOMISLAV BRANDT

FOTO: TOMISLAV BRANDT

FOTO: TOMISLAV BRANDT

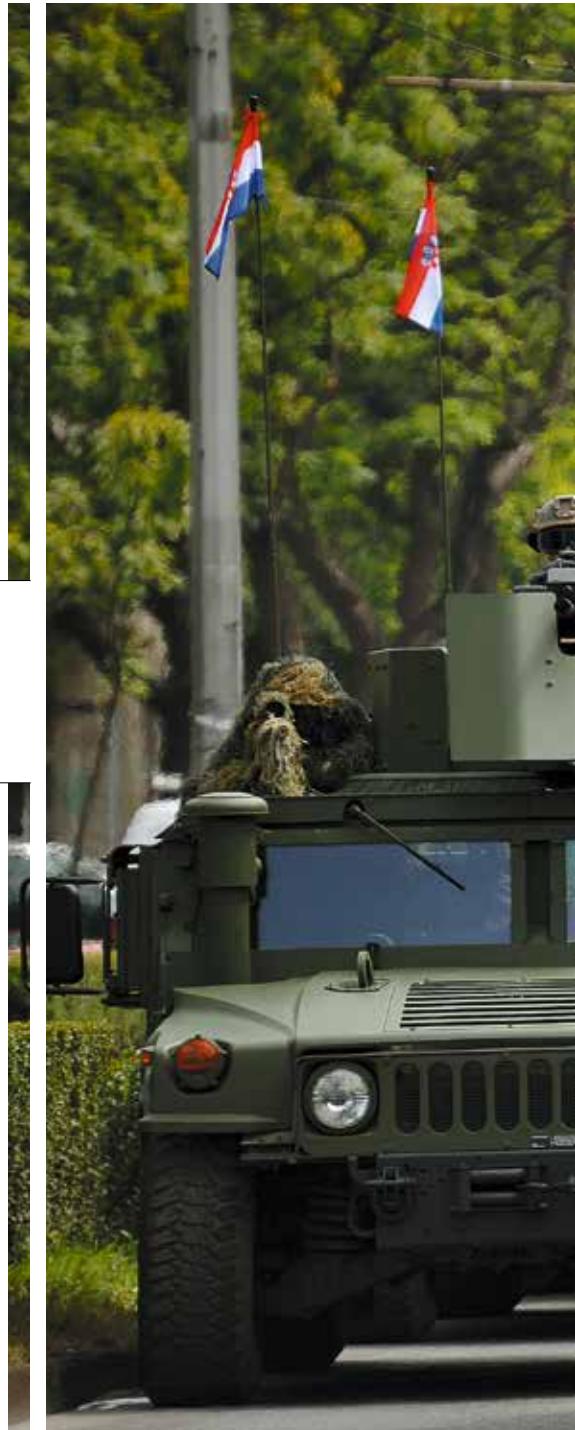
Nakon što je Predsjednica Republike izdala zapovijed za početak mimohoda čiji je zapovjednik bio kontraadmiral Robert Hranj, ispaljeni su počasni plotuni, a nebom su preletjela tri borbena aviona MiG-21.

Svečani je mimohod započeo postrojem Zapovjedništva mimohoda, a zatim je slijedio postroj zastava u kojem su se, uz zastave Republike Hrvatske, MORH-a, MUP-a RH, Glavnog stožera OSRH, postrojbi iz Domovinskog rata i drugih, prvi put u povijesti na mimo-hodu OSRH vijorile i zastave Europske unije te NATO saveza. Mimohod se kretao Ulicom grada Vukovara, od Držićeve do Savske, a kad je ispred središnje lože postavljene pored Koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog prolazio postroj hrvatskih branitelja, oglasilo se šest brdskih topova M1-4/50 76 mm ispaljujući 20 plotuna koji su simbolizirali dvadeset godina od Oluje. Slijedio je postroj povijesnih postrojbi u kojem je 249 pripadnika s 49 konja predstavilo 25 povijesnih postrojbi. Prvi među pješačkim postrojima bio je postroj kadeta, zatim je prošao postroj zastava partnerskih zemalja, a nakon njih koračali su redom Tigrovi, Gromovi, Kune, Pauci, Sokolovi, Pume, Vukovi, pripadnici Zapovjedništva specijalnih snaga, Hrvatske ratne mornarice, Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane te pješački postroj Vojne policije.¹²

At the moment the Croatian Defenders Column marched past the VIP stand in front of the Vatroslav Lisinski Concert Hall, six M1-4/50 76-mm guns fired a 20-volley salute symbolising 20th Anniversary of the Military and Police Operation "Storm" VRO Oluja, followed by the Historical Units Column, illustrating 25 units with 249 members and 49 horses. The marching columns were led by the Cadet Column, followed by the Partner Countries Flags Column and by the Columns composed of the Battalions of the Croatian Army (Tigrovi, Gromovi, Kune, Pauci, Sokolovi, Pume, Vukovi), of the Special Forces Command, the Croatian Navy, the Croatian Air Force and Air Defence and the marching Military Police Column. The flying programme featured the air forces of the Croatian Air Force and Air Defence and of the Ministry of the Interior. It was opened by a flypast of three Bell 206B Jet Ranger III helicopters, followed by the flypasts of the Zlin 242 L aircraft, the Mi-171Sh helicopters, the Air Tractor AT-802 and Canadair CL-415 firefighter aircraft respectively, while the Ministry of the Interior displayed three helicopters of the Aviation Unit of the Special Police Command.

¹²⁾ <https://www.hrvatski-vojnik.hr/godina-2015-menu/item/978-20-obljetnica-vro-oluja-zagreb.html> (Pregledano 23. travnja 2021.)

Posebnu pozornost privlačio je postroj
Zapovjedništva specijalnih snaga

The column of the Special Forces Command
was among the main eye-catchers

FOTO: TOMISLAV BRANDT

U letačkom su dijelu programa osim zračnih snaga HRZ-a i PZO-a sudjelovale i zračne snage MUP-a. Program je započeo preletom triju helikoptera Bell-206B Jet Ranger III, nakon čega su uslijedili i preleti školskih aviona ZLIN 242 L, helikoptera Mi-171Sh, protupožarnih aviona Air Tractor AT-802 i Canadair CL-415. Zračne snage MUP-a predstavile su se trima helikopterima iz sastava Zrakoplovne jedinice Zapovjedništva Specijalne policije. Posebna je zanimljivost tog dijela bio nastup Akrobatske grupe "Krila Oluje" na avionima Pilatus PC9M koja je tada obilježavala desetu obljetnicu djelovanja. Letački je program završio združenom taktičkom vježbom pripadnika Zapovjedništva specijalnih snaga i posada helikoptera Mi-8MTV-1 HRZ-a i PZO-a u kojoj su pripadnici ZSS-a demonstrirali tehniku spuštanja niz konop te prikazali izvlačenje ljudstva tehnikom "grozd".

Motorizirano-mehanizirano-oklopni postroj OSRH predstavio je višenamjenska oklopna vozila Patria, motorna vozila HMMWV, borbena oklopna vozila POLO M-83, borbena vozila M-ATV, mobilne obalne lansere, teretna motorna vozila Ivec Eurocargo ML 140E2 4W, terensko vozilo s robotom za razminiranje TEODor, oklopna vozila MRAP, tenkove M84, a posebno su zanimanje privukle dvije samohodne haubice PzH 2000 155 mm. Predstavljen je postroj Zapovjedništva specijalnih snaga, postroji Gardijske motorizirane brigade, Vojne policije, vojnoobavještajni postroj, postroj protuzračne obrane te nuklearno-biološko-kemijske obrane, inženjerijski, logistički i postroj veze, postroj topništva te oklopno-mehanizirani postroj Gardijske oklopno-mehanizirane brigade. Uz predstavljanje postroja Hrvatske ratne mornarice, na videozidu se mogao vidjeti plovni postroj HRM-a koji je iz Bračkog kanala uputio mornarički pozdrav.

U tom je dijelu mimohoda sudjelovao i postroj MUP-a te postroj vatrogasnih motoriziranih snaga i motoriziranih snaga DUZS-a. Vojni mimohod završio je preletom šest aviona MiG-21. Što je značio i koju je poruku odasao treći mimohod OSRH, sažela je u svojoj izjavi predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović: "Današnji mimohod bio je mimohod mira, a ne rata, budućnosti, a ne prošlosti, mimohod dostojanstva kojim smo pokazali da cijenimo i volimo svoje, ali i poštujemo tude."¹³

An eye catcher of the flying programme was the performance by the Croatan Air Force and Air Defence Aerobatic Group "Wings of Storm" flying the Pilatus PC9M aircraft, celebrating their own 10th anniversary. The programme was concluded by a joint tactical exercise of the members of the Special Forces Command and of the Croatian Air Force and Air Defence's Mi-8 MTV-1 crews, demonstrating the rappeling technique and the exfiltration technique known as "stick/(chalk)".

The motorised, mechanised and armoured column of the Croatian Armed Forces showcased the Patria utility armoured vehicle, the HMMWVs (High mobility, multi-purpose wheeled vehicle), the POLO M-83 and M-ATV combat vehicles, mobile coast launchers, the Ivec Eurocargo ML 140E2 4W, the trucks with the tE-ODor robot, the MRAP vehicles, the M84 tanks and a special asset – two self-propelled 155-mm PzH 2000 Howitzers. The displaying columns presented a cross-cut of the Croatian Armed Forces: the Special Forces Command, the columns of the Guards Motorised Brigade, the Military Police, the military intelligence column, the air defence column, the NBC defence column, the engineer, logistic and signal columns; the artillery column, the armoured-mechanised column of the Guards Armoured Mechanised Brigade. The presentation of the Croatian Navy Column was synchronised with the video-streamed salute by the Naval Column from the Brač Channel. The motorised and mechanised columns of the Croatian Armed Forces were joined by the motorised column of the Ministry of the Interior, of the Firefighter Column and of the National Rescue and Protection Directorate. The Parade was closed with a flypast of six MiGs-21. The importance and the message of the third Parade of the Croatian Armed Forces were summed up by the President's statement "This has been a Parade of peace and future and not a Parade of war and the past: it has been a Parade of dignity in which we have shown to cherish ours and to respect the ways of others."

¹³) <https://www.hrvatski-vojnik.hr/godina-2015-menu/item/978-20-obljetnica-vro-oluja-zagreb.html> (Pregledano 23. travnja 2021.)

Na trećem vojnom
mimohodu OSRH bilo je
gotovo 3000 sudionika

The 3rd Military Parade
engaged nearly 3,000
participants

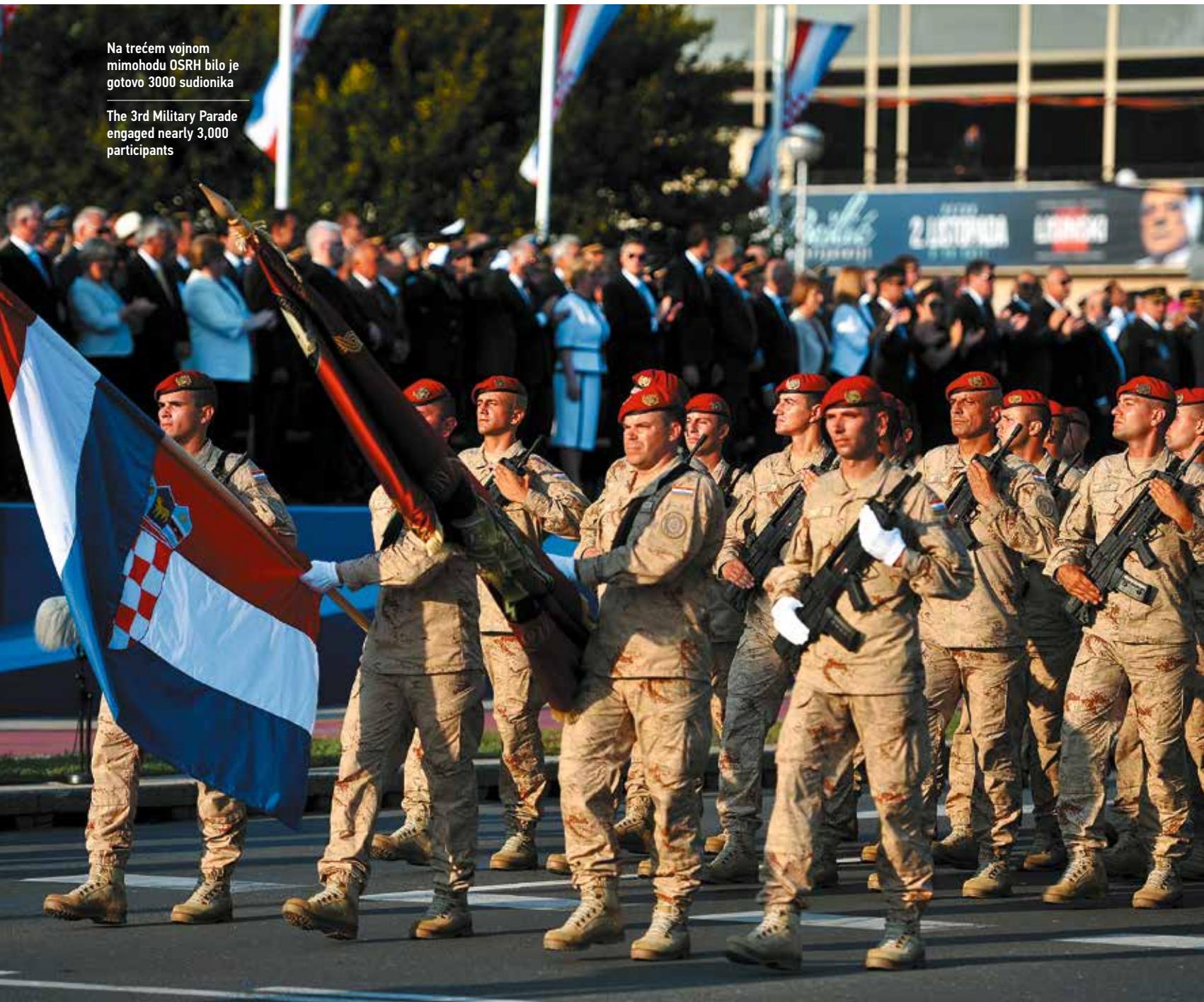

FOTO: TOMISLAV BRANDT

07

MODERNIZACIJA I OPREMANJE OSRH I HRVATSKA VOJNA INDUSTRija

MODERNISATION AND EQUIPMENT OF THE CROATIAN ARMED FORCES AND CROATIAN DEFENCE INDUSTRY

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Činjenica da su Oružane snage Republike Hrvatske stvarane u posebnim uvjetima, istodobno s uspostavom moderne hrvatske države i u ratnim okolnostima, uvelike je utjecala na njihovu opremljenost naoružanjem i vojnom opremom (NVO). Nedugo nakon održavanja prvih višestražnih izbora u tadašnjoj Socijalističkoj Republici Hrvatskoj u proljeće 1990., JNA je počela i ubrzo završila otprije planiran postupak razoružavanja republičke Teritorijalne obrane. Nakon što je Domovinski rat počeo, Ujedinjeni narodi donijeli su 25. rujna 1991. godine Rezoluciju 713 s odlukom o embargu na uvoz svih vrsta naoružanja i vojne opreme u Jugoslaviju.¹ Hrvatska vojska i policija zbog toga su se tijekom rata opremale na više načina.

Prvi je podrazumijevao ponajprije sredstva koja su preuzeta zauzimanjem vojni i objekata JNA. Najpoznatiji je slučaj zarobljavanja Varaždinskog korpusa JNA zajedno sa 176 oklopni prijevožnjaka, 157 tenkova T-55, 24 minobacača 120 mm, 24 minobacača 82 mm, 18 samohodnih topova 90 mm, 19 haubica 122 mm, devet haubica 152 mm Nora, 12 haubica 155 mm, 13 višecijevnih lansera raketa 128 mm te drugog oružja i različite vojne opreme.² S druge strane, pilot JNA Danijel Borović svojim je preletom 4. veljače 1992. iz Bihaća u Pulu Hrvatskoj na raspolažanje stavio prvi nadzvučni borbeni avion MiG-21bis.³ Raketna topovnjača Kralj Petar Krešimir IV. bila je 1991. u izgradnji u brodogradilištu Kraljevica, porinuta je 21. ožujka 1992. i dovršena za Hrvatsku ratnu mornaricu.⁴

Oslonac za drugi način opremanja bile su domaće tvrtke. Neke su već bile etabirane namjenske tvrtke, neke su proizvodnju prilagodile ratnim okolnostima i razvile namjensku proizvodnju, a neke su utemeljene u Domovinskom ratu. Naoružavanju su pridonijeli i mnogi entuzijasti pa su u samim počecima rata bili uvelike zastupljeni i neki improvizirani sustavi nastali

¹⁾ <https://digitallibrary.un.org/record/126827> (Pregledano 22. siječnja 2021.)

²⁾ Marijan, Davor: Jugoslavenska narodna armija u ratu protiv Republike Hrvatske, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Oružane snage Republike Hrvatske, HVU "Petar Zrinski", Zagreb, 2008., str. 119.

³⁾ Miloš, Branko: Sigurno nebo, Velebit, br. 141, 30. siječnja 1998., str. 16.

⁴⁾ Jane's Fighting Ships 1995-1996, str. 151.

⁵⁾ Barbalić, Dario: Mimohod vlastitih postignuća, Velebit, br. 3, 9. lipnja 1995., str. 9.

⁶⁾ <https://digitallibrary.un.org/record/190969> (Pregledano 22. siječnja 2021.)

⁷⁾ Matica Stojan, Kristina: Za hrvatsku državu, Velebit, br. 41, 1. ožujka 1996., str. 3.

⁸⁾ Barić, Robert: Pogled u budućnost, Velebit, br. 64, 9. kolovoza 1996., str. 10.

⁹⁾ (N. N.) Zrakoplovstvo ukorak sa svijetom, Velebit, br. 72, 4. listopada 1996., str. 10.

u malim pogonima ili privatnim radionicama. Veliku su ulogu u formiranju obrambene industrije imali i remontni zavodi, koji su proširili dotadašnji djelokrug rada. Mimohod Hrvatske vojske 30. svibnja 1995., uoči operacije Oluja, pokazao je neke vrlo zanimljive oružne sustave hrvatske proizvodnje, primjerice tenk M-84A, samohodni protuzrakoplovni sustav STRIJELA 10-CRO i domaću inačicu haubice D-30 od 122 mm,⁵ koji su kasnije uporabljeni u oslobođilačkim operacijama. Domaće su tvrtke za potrebe HV-a proizvele i isporučile znatne količine topničkog streljiva, posebno raketa 128 mm za višecijevne lansere raketa RAK-12 i RAK-24 i minobacačkih mina kalibra 60, 82 i 120 mm. Opremanje i modernizacija kakve poznajemo danas postali su mogući kad je UN-ov embargo stavljen izvan primjene Rezolucijom 1021 donesenom 22. studenog 1995.,⁶ dan nakon što je u Daytonu počeo Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini. Tomu je prethodio ugovor iz listopada 1995. koji su potpisali MORH i američka tvrtka Military Professional Resources Inc. (MPRI) o suradnji na projektu strateškog planiranja, tzv. Long Range Management Program. Među ostalim, taj je ugovor predviđao i stanke vezane uz modernizaciju i opremanje tadašnjeg HV-a u skladu s težnjama RH za ulaskom u NATO.⁷ Prvo opremanje "zapadnim" vojnim sustavom u mirnodopskom razdoblju odnosilo se na tri nova školska zrakoplova Pilatus PC-9 za Hrvatsko ratno zrakoplovstvo. Letjelice švicarske proizvodnje predstavljene su 5. kolovoza 1996. u Zadru, uz opasku da je nabava početak prelaska HRZ-a na zapadnu tehnologiju i stoga je strateški važna za razvoj grane.⁸ Krajem rujna te godine potpisana je ugovor o nabavi još 17 Pilatusa.⁹ Prva velika nabava sustava izvan Europe stigla je vrlo brzo. U Washingtonu je 30. listopada potpisana ugovor između MORH-a i tvrtke Bell Helicopter Textron Inc. o kupnji deset helikoptera Bell 206B-3 Jet Ranger vrijedan 15 milijuna dolara. Namjena helikoptera bila je izobrazba pilota HRZ-a. Tadašnji ministar obrane RH Gojko Šušak nazočio je potpisivanju i tom prilikom napomenuo da "(...) sada imamo istočno oružje, a ukoliko nam proračun dopusti, nadamo se da ćemo se do 2005. godine moći postupno prebaciti s istoč-

MODERNISATION AND EQUIPMENT OF THE CROATIAN ARMED FORCES AND CROATIAN DEFENCE INDUSTRY

The fact that the Croatian Armed Forces were established in extraordinary circumstances - in war and concurrently with the emergence of the modern state of Croatia – had repercussions on the equipment process. Shortly after the first multi-party elections in then Socialist Republic of Croatia in the spring of 1990, the JNA began and soon completed the previously planned disarming of the Territorial Defence of Croatia. After the Homeland War broke out, on 25 September 25, 1991, the United Nations Security Council adopted the Resolution 713 imposing general and complete embargo on all deliveries of weapons and military equipment to Yugoslavia. In such constellation the Croatian military and police found other equipping solutions.

The first equipment contingent comprised the weapons seized along with the JNA barracks and installations. The best known episode was the blockade of the garrison of the Varaždin Corps of the JNA which stored 176 armoured personnel carriers, 157 T-55 tanks, 24 120-mm mortars, 24 82-mm mortars, 18 90-mm self-propelled guns, 19 122-mm howitzers, nine 152-mm howitzers, 12 155-mm howitzers, 13 128-mm multiple rocket launchers and other weapons and various military equipment.

The Croatian pilot in JNA Danijel Borović procured the first MiG-21 fighter aircraft flying over from the Bihać airport to Pula on 4 February 1992. The "Petar Krešimir" missile boat was built in the Kraljevica Shipyard in 1991 and launched on 21 March 1992 for the Croatian Navy. The other equipping solution was reliance on the domestic industry. Some firms were already established as specialised industry, while others adapted to the wartime needs and developed the specialised equipment. Some firms were founded during the Homeland War.

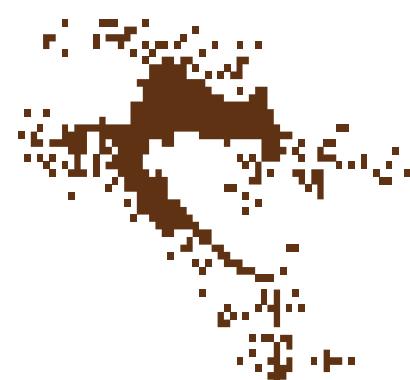
There were also numerous enthusiasts, who in the early days of the Homeland War contributed with improvised weapon systems built in small plants or private workshops.

An important contribution to the development of the defence industry was from maintenance depots, which expanded their business range.

The parade of the Croatian Army held on 30 May 1995 ahead of the Operation "Storm" displayed interesting weapon systems made in Croatia (such as the M-84A tank, the self-propelled air defence system STRIJELA 10-CRO and the domestic version of the D-30 122-mm howitzer, later used in the liberating operations. The domestic firms produced and delivered significant quantities of the artillery munitions for the needs of the Croatian Army, in particular the 128-mm rockets for MRLS RAK-12 and RAK-24 and 60-mm, the 82-mm and the 120-mm mortars.

Today's condition of equipment and modernisation were enabled by the UN Resolution 1021 adopted on 22 November 1995 ending the arms embargo - the day after the General Framework Peace Agreement in Bosnia and Herzegovina had been concluded at Dayton. It was preceded by the Long Range Management Program signed between the Ministry of Defence and the U.S. company Military Professional Resources Inc. (MPRI) on co-operation in strategic planning, which entailed modernisation and equipment of the Croatian Army, consistent with Croatia's aspirations to join NATO.

The first procurement of military systems of the western origin in peacetime pertained to three new Pilatus training aircraft for the Croatian Air Force. The Swiss-made aircraft were displayed in the Zemunik Air Base near Zadar in 1996, with a remark that the deal inaugurated the transition to the western technology and was of strategic importance for the development of the service. In late September 1996 a contract was signed for the acquisition of 17 more Pilatus aircraft. The first major procurement of the system from outside Europe came soon. An agreement signed in Washington on 30 October 1996 between the Croatian Ministry of Defence and the Bell Helicopter Textron Inc. stipulated the purchase of ten Bell 206B-3 Jet Ranger helicopters worth USD 15 million. The helicopter was procured for the training of the Croatian Air Force's pilots. Then Defence Minister of the Republic of Croatia, Gojko Šušak, attended the contract signing and stated that "the Croatian Armed Forces are presently equipped with the weapons of eastern

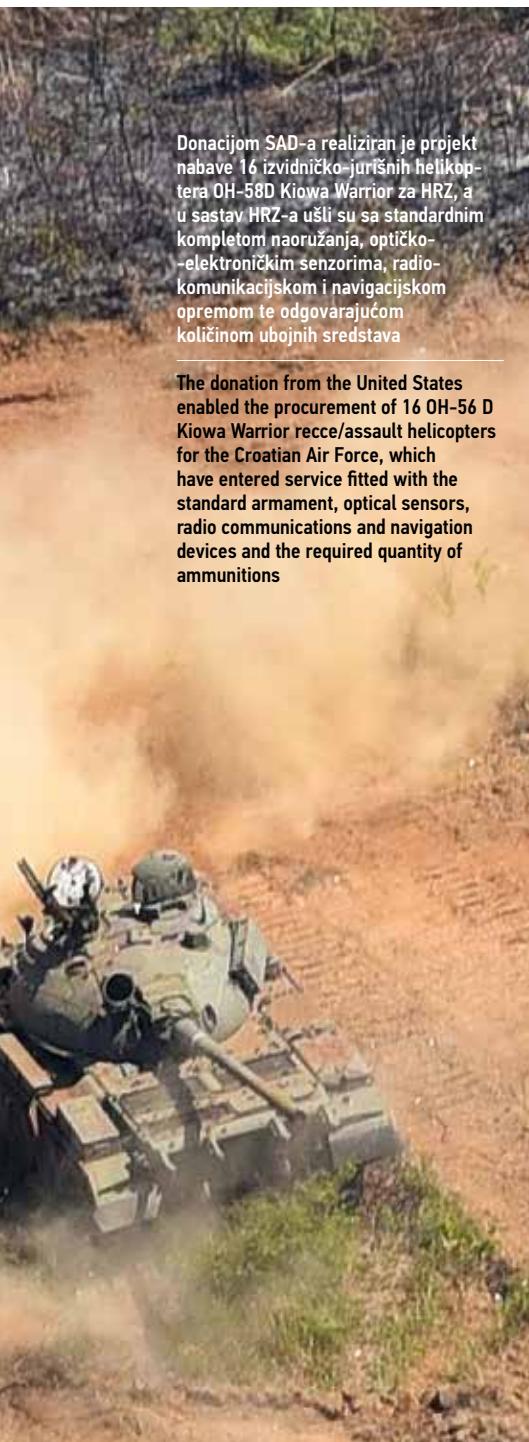

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Donacijom SAD-a realiziran je projekt nabave 16 izvidničko-jurišnih helikoptera OH-58D Kiowa Warrior za HRZ, a u sastav HRZ-a ušli su sa standardnim kompletom naoružanja, optičko-elektroničkim senzorima, radio-komunikacijskom i navigacijskom opremom te odgovarajućom količinom ubojnih sredstava

The donation from the United States enabled the procurement of 16 OH-58D Kiowa Warrior recce/assault helicopters for the Croatian Air Force, which have entered service fitted with the standard armament, optical sensors, radio communications and navigation devices and the required quantity of munitions

nog na zapadno naoružanje.¹⁰ Prvi su helikopteri službeno preuzeti 11. travnja 1997.¹¹ S američkom je tvrtkom Metric System Corporation ugovorena 17. prosinca 1998. i nabava radarskih sustava za civilno-vojne namjene Enhanced Peregrine, i to četiriju radara za nadzor morske površine i zračnog prostora na malim i srednjim visinama (projekt MORE). Tijekom 1999. nabavljen je i pet radara FPS-117(E)1T američke tvrtke Lockheed Martin u sklopu projekta NEBO 2001 za motrenje zračnog prostora.¹² U drugoj je polovini devedesetih nastavljeno i opremanje većim sustavima iz proizvodnih pogona domaćih tvrtki. Među zapaženijima je ugovor od 23. travnja 1999. kojim je MORH za potrebe OSRH od tvornice Đuro Đaković Specijalna vozila d. d. naručio 20 tenkova M-84A4. Taj je dogadjaj, primjerice, bio označen kao projekt od obostrane koristi za Oružane snage i za hrvatsku obrambenu industriju.¹³ Svojevrstan je novitet, tj. početak informatizacije obuke OSRH, bilo Simulacijsko središte koje je počelo raditi 26. studenog 1999., a do danas se kontinuirano oprema američkim računalnim simulacijskim sustavima Janus, Spectrum, JCATS i VBS2.¹⁴

Početak novog tisućljeća nije bio obilježen brojnim većim projektima opremanja i modernizacije: fokus je bio na preustroju i smanjenju broja osoblja MORH-a i OSRH. Ipak, počeo ▶

origin, and if financially feasible, we hope that by 2005 we will be able to gradually transition to the western-made weapons". The first helicopters were officially delivered on 11 April 1997. The procurement of the Enhanced Peregrine military radar systems was negotiated with the U.S.'s Metric System Corporation on 17 December 1998, for procurement of four radars for sea surface and airspace surveillance of small and medium range (the SEA project). During 1999 five FPS-117 (E) 1T radars from the U.S. company Lockheed Martin were procured within the NEBO 2001 airspace monitoring project.

The Croatian firefighter aircraft fleet received significant modernisation with the procurement from the Canadian Bombardier Aerospace.

The second half of the 1990s saw continued equipping with larger systems from the domestic production capacities. One of the best known deals was the contract concluded between the Ministry of Defence and Đuro Đaković Special Vehicles on 23 April 1999 for the needs of the Croatian Armed Forces. It was highlighted as a project of mutual ben-

¹⁰) Redžepović, Goran: Sve bliže NATO članstvu, Velebit, br. 77, 8. studenoga 1996., str. 12.

¹¹) Miladin, Neven: Za pilote 21. stoljeća, Velebit, br. 100, 18. travnja 1997., str. 5.

¹²) Alvir, Marija: Za čisto more i sigurno nebo, Obrana, br. 61, 19. listopada 2001., str. 11.

¹³) Alvir, Marija: Spasenosno rješenje za tvornicu, idealno za vojsku, Obrana, br. 50/51, 10. kolovoza 2001., str. 10.

¹⁴) Vlahović, Domagoj: Posebno mjesto i značaj u obuci OSRH, Hrvatski vojnik, br. 462, 5. prosinca 2014., str. 12. – 13.

se naglašavati problem tehnološke zastarjelosti u odnosu na NATO-ove standarde i potreba za povećanjem ulaganja u modernizaciju. Važan je datum za HRZ i PZO bio 29. listopada 2002., kad je tadašnjoj Zrakoplovnoj bazi "Pula" isporučen trener leta FTD TL-21 namijenjen stručno-letačkoj obuci pilota na avionima MiG-21 koji su zajednički razvili MORH i domaća tvrtka Soko.¹⁵

Flota hrvatskih protupožarnih aviona 31. siječnja 2003. znatno je modernizirana. Potpisani je ugovor s kanadskom tvrtkom Bombardier Aerospace u skladu s kojim su dva aviona tipa CL-215 vraćena proizvođaču, a kupljen je novi Canadair CL-415.¹⁶ Te je godine proveden i generalni remont aviona MiG-21 u Rumunjskoj te je obavljena i dogradnja unutarnje avionike. Modernizaciju je u tom razdoblju prošlo i prvih šest transportnih helikoptera Mi-8 u Zrakoplovnom tehničkom zavodu u Velikoj Gorici, u skladu s ugovorom s ukrajinskom tvrtkom Odessa Aircraft Plant. Do 2005. modernizirano je 16 takvih letjelica.¹⁷ Na red za remont i modernizaciju, i to u Ukrajini, došli su i transportni avioni AN-32B. Dva su tijekom ljeta 2005. počela intenzivno letenje, a druga je faza modernizacije završena u prvom polugodištu 2007. godine.¹⁸

Što se tiče Hrvatske kopnene vojske, intenzivnija je modernizacija nastavljena u smjeru simulacijskih sustava. U svibnju 2004. na poligonu "Eugen Kvaternik" kod Slunja prikazan je obučni sustav MILES 2000 baziran na laserima,¹⁹ koji je zahvaljujući američkoj donaciji primilo Središte za borbenu obuku (SBO). Ono ga i danas koristi, kao sustav koji se modernizira, kao temeljno sredstvo potpore u obuci hrvatskih i partnerskih postrojbi na poligonu.²⁰ U prosincu 2004. kupljeno je 39 kamiona talijanske tvrtke IVECO.²¹ Uskoro su se počele pojavljivati jasne konture vjerojatno najpoznatijeg projekta opremanja i modernizacije u povijesti OSRH: nabave borbenih oklopnih vozila (BOV). Vlada Republike Hrvatske utvrdila je 2005. postojanje posebnog interesa za izuzeće od primjene

efit for the Croatian Armed Forces and the Croatian defence industry.

A novelty in the early computerisation of the training of the Croatian Armed Forces was the Simulation Centre, which began operating on 26 November 1999, and has been equipped with the U. S. – made Janus, Spectrum, JCATS and VBS2 simulation systems.

The early 2000s did not see any major equipment and modernisation projects: the focus was on the reorganisation and downsizing in the Ministry of Defence and of the Croatian Armed Forces. The problem of obsolete equipment compared to NATO standards and the need for increased investment into modernisation were brought to light.

An important date for the Croatian Air Force and Air Defence was 29 October 2002, when the FTD TL-21 flight simulator was delivered to the Pula Air Base for flight training of pilots on MiG-21 aircraft, which was a joint project of the Ministry of Defence and the domestic company Soko. On 31 January 2003, the fleet of Croatian firefighting aircraft was significantly modernized. A contract was signed with the Canadian company Bombardier Aerospace regulating the return of two CL-215 aircraft to the manufacturer and the acquisition of a new Canadair CL-415 aircraft. In 2003 the MiG-21 aircraft were overhauled in Romania and the aircraft avionics was upgraded. Furthermore, the first six transport Mi-8 helicopters underwent modernisation in the Aeronautical Technical Centre in Velika Gorica, pursuant to the contract concluded with the Ukrainian Odessa Aircraft Plant. By 2005 16 more helicopters were modernised too. Two AN-32 B transport aircraft were modernised too and in summer 2005

¹⁵) Galić, Mario: Ukorak sa svjetskim dostignućima, Obrana, br. 116, 8. studenoga 2002., str. 13.

¹⁶) Neven Miladin: Četvrti CL-415 u Hrvatskoj, Obrana, br. 133, 7. ožujak 2003., str. 15.

¹⁷) Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske, MORH, Zagreb, prosinac 2005., str. 41.

¹⁸) Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske, s izvešćem o stanju obrambenih priprema u Republici Hrvatskoj, MORH, Zagreb, ožujak 2008.

¹⁹) Alvir, Marija: Revolucionarni iskorak u obuci hrvatskog vojnika, Obrana, br. 195, 14. svibnja 2004., str. 4. –6.

²⁰) Butorac, Martina: Poboljšali smo uvjete života i rada te gotovo sve objekte na poligonu renovirali..., Hrvatski vojnik, br. 576, 19. travnja 2019., str. 12. – 14.

²¹) <http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=26508> (Pregledano 1. prosinca 2015.)

Opremanje odjećom,
obućom i drugom vojnom
opremom stalni je postu-
pak u Hrvatskoj vojsci

The Croatian Armed
Forces are continuously
provided with new
clothing, footwear and
military equipment

Zakona o javnoj nabavi za opremanje OSRH borbenim oklopnim vozilom pješaštva i u skladu s provedbom Plana opremanja Oružanih snaga Republike Hrvatske utvrđeno je da će MORH s tvrtkom Đuro Đaković d. d. sklopliti ugovor o proizvodnji BOV-a.²² Nastavljen je i postupak opremanja NBK opremom te inženjerijskim strojevima, a prednost prilikom opremanja imale su postrojbe koje su sudjelovale u programu Partnerstvo za mir (Partnership for Peace – PFP).

Iznimno važno opremanje s početka novog tisućljeća pripalo je Hrvatskoj ratnoj mornarici. Dana 16. rujna 2001. nakon duljeg je vremena u operativnu uporabu ušao novi brod, osmišljen i izgrađen u Hrvatskoj, raketna topovnjača (RTOP) Kralj Dmitar Zvonimir.²³

Gotovo pet godina potom pridružio mu se protuminski brod LM-51 Korčula,²⁴ također domaći proizvod na kojem je radilo nekoliko tvrtki te MORH i Brodarski institut. S finskom tvrtkom Patria Aviation Oy ugovorena je 17. srpnja 2008. nabava dvaju rabljenih raketnih brodova klase Helsinki.²⁵ Brodovi karakteristični po ugrađenom Simrad i pasivnom tegljenom sonaru stigli su u Remontno brodogradilište Šibenik 2. studenog 2008., a predstavljeni su u sastavu HRM-a 26. siječnja 2009. pod nazivima RTOP-41 Vukovar i RTOP-42 Dubrovnik.²⁶

U MORH-u je 4. srpnja 2006. zaključen ugovor s ruskom izvoznom namjenskom tvrtkom Rosoboroneexport o dopremi deset novih višenamjenskih helikoptera Mi-171Sh,²⁷ modernijih nasljednika Mi-8 koje OSRH koristi od Domovinskog rata. HRZ i PZO je 27. rujna iduće godine službeno predstavio novonabavljene školske avione ZLIN 242L češke tvrtke Moravan Aviation s.r.o. Ukupno ih je kupljeno pet i zamjenili su stare UTVA 75.²⁸ Svi su dopremljeni

do kraja 2007., a Mi-171Sh do kraja 2008. godine. Potonji su helikopteri postali tehnička okosnica hrvatskog sudjelovanja u misiji KFOR na Kosovu. Krajem 2007. počelo je razdoblje od nekoliko uzastopnih nabava protupožarnih aviona kojima je iznimno ojačana hrvatska flota tih letjelica: 15. studenog zaključen je ugovor o nabavi dvaju Bombardierovih aviona Canadair CL-415,²⁹ a 28. studenog triju Air Tractora AT-802A Fire Boss.³⁰ Dodatna su dva Fire Bossa naručena 25. srpnja 2008.³¹

Usmjerenost na zadaće OSRH u sklopu multinacionalnih snaga bila je vidljiva u opremanju pripadnika u Afganistanu. Primjerice: 2005. i 2006. pokrenuta je nabava više vrsta vozila za tamošnje operacije, uvjete i teren (Toyota Land Cruiser 105 GX, Mercedes-Benz G 270 CDI, IVECO LMV).³² Glede individualne opreme, hrvatska tvrtka Kroko razvila je za potrebe OSRH zaštitne prsluke.³³ Još 2005. ta je tvrtka zajedno s MORH-om i OSRH počela razvoj "digitalne" pustinjske vojne odore za Afganistan s prepoznatljivim uzorkom u obliku zemljovida Hrvatske koja je postala temelj za sve današnje maskirne odore u OSRH. Tijekom ljeta 2007. u ISAF je upućen prvi kontingent opremljen tim odorama.³⁴ Ugovor koji je uz pustinjske podrazumejavao i zelene (maskirne) inačice u ukupno 10 000 kompleta potpisana je 13. ožujka 2009. i uključivao je čak 14 hrvatskih tvrtki.³⁵ Opremanje odjećom, obućom, vojnom opremom te drugom intendantskom opremom stalno je postupak, a izdaci u 2019. iznosili su 72,7 milijuna kuna. Nabavljeno je 6300 kompleta borbene odore u prikrivnom digitalnom tisku, kao i 1400 kompleta vodonepropusnih odora. Iste je godine

²²) Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske, MORH, Zagreb, prosinac 2005., str. 27.

²³) Pintarić, Vesna: Stranci znatiželjni, ali neka iskustva ipak treba čuvati za sebe, Obrana, br. 190, 9. travnja 2004., str. 7.

²⁴) Galić, Mario: Porinut prvi hrvatski protuminski brod LM-51 Korčula, Hrvatski vojnik, br. 83, 28. travnja 2006., str. 8. – 9.

²⁵) Alvir, Marija: Dugoročno isplativ projekt, Hrvatski vojnik, br. 199/200, 1. kolovoza 2008., str. 7.

²⁶) Pintarić, Vesna: Novi ratni brodovi u floti HRM-a, Hrvatski vojnik, br. 225, 30. siječnja 2009., str. 8. – 9.

²⁷) Vlahović, Domagoj: Ugovor o nabavi helikoptera, Hrvatski vojnik, br. 94/95, 14. srpnja 2006., str. 7.

²⁸) Skenderović, Igor: Nova hrvatska krila, Hrvatski vojnik, br. 156, 5. listopada 2007., str. 14.

²⁹) Vlahović, Domagoj: Potpisani ugovor o nabavi dva protupožarna zrakoplova, Hrvatski vojnik, br. 163, 23. studenoga 2007., str. 6.

³⁰) Vlahović, Domagoj: Potpisani ugovor o nabavi tri Air Tractora, Hrvatski vojnik, br. 164, 30. studenoga 2007., str. 8.

³¹) Parlov, Leida: Potpisani ugovor o nabavci Air Tractora, Hrvatski vojnik, br. 199/200, 1. kolovoza 2008., str. 8.

³²) Parlov, Leida: Najveća ulaganja nakon 2010., Hrvatski vojnik, br. 132, 20. travnja 2007., str. 6.

³³) Vlahović, Domagoj: Zaštitni i borbeni prsluk KROKO-M120, Hrvatski vojnik, br. 140, 15. lipnja 2007., str. 12. – 13.

³⁴) Vlahović, Domagoj: Nova maskirna odora za pripadnike OSRH u misiji ISAF, Hrvatski vojnik, br. 147/148, 3. kolovoza 2007., str. 14. – 15.

³⁵) Valentić Mikšić, Ivana: Potpisani ugovor o nabavi novih borbenih odora, Hrvatski vojnik, br. 232, 20. ožujka 2009., str. 6.

MODERNISATION AND EQUIPMENT OF THE CROATIAN ARMED FORCES AND CROATIAN DEFENCE INDUSTRY

performed intensive flying activity, and the second phase of modernisation was concluded in the first half of 2007.

The Croatian Army continued with the modernisation of simulation systems. May 2004 saw the display of the MILES 2000 laser-based training system in the Training Range "Eugen Kvaternik" near Slunj, procured from the U.S. donation and assigned to the Combat Training Centre. The MILES system is still in use in the Centre, as a modernised system in support to the training of Croatian Armed Forces and partner units conducted in the Training Range. December 2004 saw the acquisition of 39 IVECO lorries.

Probably the best known equipping and modernisation project in the history of the Croatian Armed Forces was soon wrapped up – the procurement of armoured combat vehicles. In 2005 the Croatian Government declared the special interest in exemption of the procurement of the Croatian Armed Forces with infantry armoured combat vehicle from the Public Procurement Act, and it was also affirmed that the Ministry of Defence would make a contract with the Đuro Đaković holding on manufacturing of the armoured combat vehicles in accordance with the implementation of the Croatian Armed Forces Equipping Plan.

The equipping with NBC equipment and engineer machines continued, with the priority given to the units declared for participation in the Partnership for Peace (PfP) programme.

The most equipment project in early 2000 was assigned to the Croatian Navy. After a long period a new ship, designed and built in Croatia - the missile boat "Kralj Dmitar Zvonimir" - was introduced into operational service on 16 September 2001, followed by the coastal minehunter LM-51 "Korčula", a Croatian project engaging several companies, the Ministry of Defence and the Brodarski Institut, which entered service in 2006. The procurement of two used Helsinki-class missile ships was agreed with the Finnish company Patria Aviation Oy on 17 July 2008. The two missile boats, characteristic for

built-in Simrad and passive towed sonar were delivered to the Šibenik Overhaul Shipyard on 2 November 2008, and displayed as a Croatian Navy asset on 26 January 2009 and called "Vukovar" and "Dubrovnik".

The orientation on the tasks assigned to the Croatian Armed Forces within the multinational forces was evident in the equipping of the deployed personnel. In 2005 and 2006 various vehicles were procured for the deployment in the specific operation, conditions and the terrain (Toyota Land Cruiser 105 GX, Mercedes-Benz G 270 CDi, and IVECO LMV).

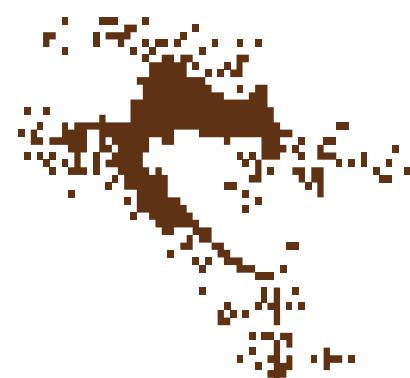
The Croatian equipment manufacturer Kroko produced protective vests for the Croatian Armed Forces.

The pixelated desert uniforms with the recognisable Croatia-shaped pattern for the deployment in Afghanistan developed by Kroko in 2005, in co-operation with the Ministry of Defence and the Croatian Armed Forces, became the basis for all camouflage uniforms produced since then. The first contingent wearing the uniforms was deployed to ISAF in summer 2007. The contract signed on 13 March 2009 with 14 Croatian firms stipulated the production of 10,000 sets of desert and green camouflage uniforms.

On 4 July 2006 the Ministry of Defence concluded a contract with the Russian Company Rosoboronexport for the delivery of ten new Mi-171Sh multi-role helicopters, the upgraded successors to the Mi-8 used by the Croatian Armed Forces since the Homeland War.

On 27 September 2007 the Croatian Air Force and Air Defence officially presented the newly purchased ZLIN 242L training aircraft by the Czech company Moravan Aviation. A total of five were purchased and replaced the formerly used UTVA 75 aircraft. All aircraft were delivered by the end of 2007 and the Mi-171Sh by the end of 2008 respectively. The Mi-171Sh helicopters became the technical backbone for Croatia's participation in the KFOR mission in Kosovo.

From late 2007 new firefighter aircraft was procured on several occasions – the Bombardier's Canadair CL 415 agreed on 15 November and three Air Tractors AT-802 A Fire Boss on

Među najzapaženije nabave u OSRH ubraja se ona njemačkih samohodnih haubica PzH 2000 (Panzerhaubitze 2000), a pri završetku je razvoj sustava za upravljanje paljborom do njegove konačne integracije

One of the most important procurement projects in the Croatian Armed Forces is the procurement of the German PzH 2000 self-propelled howitzers (Panzerhaubitze 2000), whose fire control systems are being upgraded to enable full integration

FOTO: TOMISLAV BRANDT

za opremanje pripadnika Hrvatske vojske i kadeta sportskom odjećom i obućom utrošeno dva milijuna kuna, a za opskrbu taborskem opremom 8,2 milijuna kuna. Prioritet opremanja u 2019. bila je nabava taktičkih borbenih prsluka M401 B, vojničkih naprtnjača te transportnih ovalnih torbi. Nabavljene su i vreće za spavanje, šatorska krila i naprtnjače za spremnike za vodu za protupožarnu zaštitu.³⁶

Nakon što su ponuda i vozila finske tvrtke Patria ocijenjeni kao najbolji za zadovoljavanje zahtjeva i potreba OSRH, 11. listopada 2007. u MORH-u je potpisana ugovor o nabavi 84 AMV oklopna vozila. Usljedila je potvrda Sporazuma o offset programu koji uključuje hrvatske tvrtke na čelu s nositeljem integriranja programa, tvrtkom Đuro Đaković d. d.³⁷ Krajem prosinca 2008. potpisana je Dodatak Ugovoru za nabavu dodatna 42 vozila,³⁸ a u srpnju 2010. Ugovor o opremanju baznih vozila sustavima oružja, što će učiniti norveški Kongsberg s kojim je ugovor potpisao Đuro Đaković Specijalna vozila d. d.³⁹ U travnju 2013. godine hrvatsko-finski konzorcij isporučio je i zadnje od ukupno ugovorenih 126 baznih vozila.⁴⁰ Usporedno s isporukom, na bazna je vozila integrirano naoružanje i specijalna oprema, najčešće Kongsbergove daljinski upravljljane oružne stanice od 12,7 mm PROTECTOR M151 te ostala komunikacijska oprema i sustavi za poboljšanje uvjeta preživljavanja

28 November, whereas two additional Fire Boss aircraft were ordered in July 2008. Equipping with uniforms, footwear, military equipment and other equipment is a permanent procedure. In 2019 as many as 6,300 sets of camouflage uniforms with pixelated pattern were procured and 1,400 waterproof uniform sets worth HRK 72.7 mil. Also in 2019 members and cadets of the Croatian Armed Forces were equipped with sports-wear worth 2 mil. HRK and with camping equipment worth 8.2 mil HRK. The equipping priority in the year 2019 included tactical combat vests M401 B, military backpacks and transport oval bags. Sleeping bags, tents and fire protection water tank backpacks were also procured.

After the offer and the vehicles of the Finnish company Patria were evaluated as the

³⁶ Godišnje izvješće o obrani za 2019., Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 3. rujna 2019., str. 69.

³⁷ Vlahović, Domagoj: Potpisani Ugovor o nabavi oklopnih vozila, Hrvatski vojnik, br. 163, 19. listopada 2007., str. 6.

³⁸ Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske za 2008. godinu, s izvešćem o stanju obrambenih priprema u Republici Hrvatskoj za 2008. godinu, MORH, Zagreb, ožujak 2009., str. 52.

³⁹ <https://vlada.gov.hr/vijesti/predsjednica-vlade-u-djuri-djakovicu-potpisani-dodaci-ugovorima-o-proizvodnji-oklopnih-vozila/9515>
(Pregledano 4. veljače 2021.)

⁴⁰ Godišnje izvješće o obrani za 2013. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, travanj 2014., str. 42.

vozila na bojišnici.⁴¹ Na kraju 2019. godine Hrvatska vojska imala je 118 vozila u operativnoj uporabi.⁴² Preostalih se osam na temelju ugovora o nabavi s izraelskom tvrtkom Elbit Systems oprema daljinski upravljanim oružnim stanicama UT30MK2 CRO. Te su oružne stanice javno predstavljene u rujnu 2020. i kombinacija su vatrene moći triju oružja: automatskog topa MK44S 30 mm, spregnute strojnica M240 kalibra 7,62 x 51, te dvocijevnog lansera protuoklopog raketcnog sustava SPIKE LR.⁴³

Što se tiče vozila koja su danas svojevrstan standard u OSRH, početkom 2009. provedena je prva obuka na višenamjenskim lakinim vozilima HMMWV, tj. na prva dva koja je SAD donirao Hrvatskoj.⁴⁴

Novi je zamah domaćoj namjenskoj industriji omogućen 19. studenog 2007., kad se MORH obvezao sudjelovati u razvoju i financiranju razvoja nove jurišne puške tvrtke HS Produkt d. o. o.,⁴⁵ koja još od 2000. godine oprema OSRH službenim pištoljem HS 2000. Prva su ispitivanja puške u *bullpup* konstrukciji kalibra 5,56 mm NATO počela u lipnju 2007., a njezine su dvije inačice – VHS-D i VHS-K – službeno predstavljene 24. studenog 2008. godine.⁴⁶

Opremanje OSRH komunikacijsko-informacijskim sustavima stalani je proces. Primjerice, 2006. nabavljena je oprema za električno izviđanje zemaljskih radiokomunikacija i opreme za električno ometanje, osigurana je usluga satelitskih komunikacija VSAT, nabavljeno 40 prijenosnih VHF uređaja SINCGARS, 22 HF radiouređaja Thales, 50 krajnjih postaja i deset međupostaja radiorelejnog sustava Thales te scan-centar u sklopu Glavnog računalno-informacijskog središta Ministarstva obrane.⁴⁷

Slično je s NBK i inženjerijskom opremom. Tijekom 2007. nabavljena je specijalna oprema za otkrivanje i deaktiviranje eksplozivnih sredstava: EOD robot, zaštitna odijela i različita protueksplozivna oprema. Nabavljena su i inženjerijska sredstva za opremanje Voda za horizontalne konstrukcije, kao i osobna i zajednička oprema za opremanje Voda za razminiranje. Nastavljen je 2005. započet proces opremanja NBK opremom za individualnu zaštitu. Tijekom

most acceptable for the Croatian Armed Forces, the Ministry of Defence on 11 October 2007 signed a contract for the procurement of 84 AMV vehicles, and subsequently confirmed the Offset Agreement, which involved Croatian companies headed by Đuro Đaković as lead authority for programme integration. In late 2008 an addendum to the contract agreement was signed for delivery of 42 more vehicles, and in July 2010 a Contract on the fitting of base vehicles with weapon system, which was assigned to the Norwegian Kongsberg, which signed the contract with Đuro Đaković Special Vehicles. In April 2013, the Croatian-Finnish consortium delivered the last of a total of 126 base vehicles. Concurrently with the delivery, the base vehicles were fitted with weapons and special equipment, most often with Kongsberg's 12.7-mm PROTECTOR M151 remote-controlled weapon station and other communication equipment and systems to improve the survival conditions of vehicles in battlefields.

In late 2019 as many as 118 vehicles were in the operational service in the Croatian Armed Forces. The remaining eight are equipped with UT30MK2 CRO remote-controlled weapon stations, pursuant to the contract concluded with the Israel's Elbit Systems. The weapon stations were first displayed in September 2020 and combine the firepower of three weapons: of the 30-mm MK44S gun, of the 7.62 x 51 M240 machine gun and of the SPIKE LR Dual anti-tank guided missile.

Regarding the vehicles which make the standard equipment of the Croatian Armed Forces today, in early 2009 the first training was conducted on HMMWV multipurpose light vehicles (the first two donated by the U.S.).

The domestic military industry received a new impetus on 19 November 2007, when the Ministry

⁴¹ (N. N.): MORH i Đuro Đaković potpisali ugovor vrijedan 112 milijuna kuna, Hrvatski vojnik, br. 422, 24. svibnja 2013., str. 24.

⁴² Godišnje izvješće o obrani za 2019., Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 3. rujna 2019., str. 60.

⁴³ Pintarić, Vesna: Prikaz paljbenih sposobnosti BOV Patria CRO 30L, Hrvatski vojnik, br. 614, 5. listopada 2020., str. 4. – 9.

⁴⁴ Parlov, Leida: Hrvatski i američki vojnici zajedno u misiji, Hrvatski vojnik, br. 224, 23. siječnja 2009., str. 4. – 5.

⁴⁵ Parlov, Leida: Potpisani ugovor o financiranju razvoja hrvatske jurišne puške, Hrvatski vojnik, br. 163, 19. listopada 2007., str. 7.

⁴⁶ Vlahović, Domagoj: Nova hrvatska puška po standardima NATO-a, Hrvatski vojnik, br. 216, 28. studenoga 2008., str. 6. – 7.

⁴⁷ <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/297678.html> (Pregledano 4. veljače 2021.)

Donacijom Vlade SAD-a primljeno je ukupno 212 MRAP (Mine-resistant Ambush Protected) vozila različitih tipova (MaxxPro PLUS, RG 33 HAGA i M-ATV) te još šest oklopnih vozila MRAP MaxxPro Recovery

The United States donated a total of 212 various Mine-resistant Ambush Protected (MRAP) vehicles (MaxxPro PLUS, RG 33 HAGA and M-ATV) and six MRAP MaxxPro Recovery vehicles

FOTO: TOMISLAV BRANDT

2007. provedena je i nabava sustava za kolektivnu NBK zaštitu (COLPRO), kao i mobilnih sustava za NBK dekontaminaciju.⁴⁸ Od 2005. do početka 2021. nabavljeno je NBK sredstava u vrijednosti oko 88 milijuna kuna. Među ostalim, nabavljena su sredstva za osobnu NBK zaštitu, osobnu dekontaminaciju i samopomoć, sredstva za kemijsku detekciju, sredstva za radiološku detekciju i dozimetriju radioaktivnog zračenja, sredstva za biološku detekciju, kompleti za uzimanje kontaminiranih RBK uzoraka i za označavanje kontaminiranog područja, sredstva za RBK dekontaminaciju i sredstva za kolektivnu RBK zaštitu.

Ulazak u NATO u travnju 2009. može se smatrati novom orientacijskom točkom u opremanju i modernizaciji naoružanja i vojne opreme u OSRH.

Okvirni sporazum i ugovor MORH-a i HS Produkta d. o. o. o nabavi 1000 kompleta pušaka VHS potpisani je ubrzo potom, 15. svibnja te godine, a na temelju Okvirnog sporazuma dogovoren je da će se i dalje zajednički raditi na njezinu razvoju.⁴⁹ Dva tjedna potom pušku su nosile neke od postrojbi na proslavi Dana OSRH u Karlovcu. S vremenom je karlovačka tvrtka razvila nove, modernizirane i poboljšane puške VHS-D2 i VHS-K2, prvi put javno predstavljene na Mimohodu OSRH povodom 20. obljetnice VRO Oluja 2015. godine.⁵⁰ Do kraja 2016. godine Oružane snage RH opremljene su s ukupno 10 649 jurišnih pušaka VHS-1 i VHS-2 u različitim inačicama.⁵¹ Nabava pušaka i pištolja domaće proizvodnje nastavlja se, što se odnosi i na dodatnu opremu. Primjerice, tijekom 2019. nabavljeno je 1000 jurišnih pušaka VHS-D2 i VHS-K2 u iznosu nešto manjem od deset milijuna kuna.⁵²

U travnju 2011. u MORH-u je predstavljena nova hrvatska vojna čizma u tri inačice. U razvoju su sudjelovale četiri domaće tvrtke i tom je prilikom istaknuto da se ostvaruje plan o hrvatskom vojniku koji će od glave do pete biti opremljen hrvatskim proizvodima.⁵³

To, naravno, podrazumijeva i kacige tvrtke Šestan-Busch d. o. o., koje su u opremi hrvatskih vojnika od Domovinskog rata.⁵⁴ Početkom svake godine MORH s hrvatskim tvrtkama javno potpisuje ugovore o nabavi vojne opreme, usluga i radova za potrebe Hrvatske vojske: 9. ožujka 2021. potpisano je 38 ugovora i okvirnih sporazuma u ukupnom iznosu od oko 284 milijuna kuna.⁵⁵

Neki su projekti vezani uz ulazak Hrvatske u Europsku uniju 1. srpnja 2013. godine. Na temelju ugovora sklopljenog između MORH-a i Hrvatske kontrole zračne plovidbe d. o. o., u studenom 2013. uspješno je provedena modernizacija radarskog sustava FPS-117. Radarski sustav vlasništvo je Republike Hrvatske, na uporabi je u Ministarstvu obrane, a Hrvatska kontrola zračne plovidbe d. o. o. koristi podatke s tri od ukupno pet radara. Za poslove modernizacije angažiran je proizvodač sustava Lockheed Martin. Modernizacijom FPS-117 dostignute su tehničke norme vezane uz interoperabilnost u području upravljanja zračnim prometom koje je propisala Europska komisija i obveza su za svaku članicu Unije.⁵⁶

U prošlom desetljeću provedene su i nabave rabljene vojne opreme i naoružanja kupnjom ili donacijom od savezničkih zemalja. Ministarstvo obrane sklopolo je 14. kolovoza 2013. godine sporazum sa Saveznim ministarstvom obrane SR Njemačke o kupnji rabljenih nebojnih motornih vozila i kontejnera raspoloživih s viškova njemačkih oružanih snaga. Sporazum je omogućavao kupnju do 580 različitih tipova vozila i opreme (*Wolf-off-road, MAN-trucks, fuel cisterns, fuel trucks*). Tijekom 2014. nabavljeno je 27 kamiona vojnog programa MAN 4x4 nosivosti pet tona te 36 kontejnera-kabina (tip

48) Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske, s izvješćem o stanju obrambenih priprema u Republici Hrvatskoj, Zagreb, ožujak 2008., str. 35.

49) Vlahović, Domagoj: Potpisani Sporazum o nabavi nove jurišne puške, Hrvatski vojnik, br. 241, 22. svibnja 2009., str. 5.

50) Parlov, Leida: Veličanstveni mimođehot pokazao snagu i moć OSRH, Hrvatski vojnik, br. 480, 14. kolovoza 2015., str. 4. – 11.

51) Godišnje izvješće o obrani za 2016. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, svibanj 2017., str. 96.

52) Godišnje izvješće o obrani za 2019., Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 3. rujna 2019., str. 60.

53) (N. N.) Predstavljena nova vojna čizma hrvatskih proizvodača, Hrvatski vojnik, br. 341, 22. travnja 2011., str. 8. – 9.

54) Barić, Gordana; Bujanić, Božo: Uručene nagrade CROMA – predstavljamo plastičare, Polimeri, 32 (2011), str. 98.

55) <https://www.morh.hr/predstavljen-plan-nabave-morh-a-i-uruceni-ugovori-o-nabavi/> (Pregledano 15. ožujka 2021.)

56) Godišnje izvješće o obrani za 2014. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, travanj 2015., str. 42. – 43.

MODERNISATION AND EQUIPMENT OF THE CROATIAN ARMED FORCES AND CROATIAN DEFENCE INDUSTRY

of Defence committed to engage in the development and financing of the new HS Produkt doo assault rifle, which had equipped the Croatian Armed Forces with the HS 2000 official pistol since 2000. The bullpup model rifle with NATO 5.56-mm caliber construction was first tested in June 2007, and the two variants of the rifle (the VHS-D and the VHS-K) were officially displayed on 24 November 2008.

The equipping the Croatian Armed Forces with CIS systems is a continuous process. In 2006 the equipment for electronic reconnaissance of ground radio communications and electronic interference was procured, the VSAT satellite communications service was provided, 40 SINCGARS handheld VHF radios, 22 Thales' HF radios, 50 Thales end and ten intermediate radio relay system stations and a scan centre were procured within the Main Computing and Information Centre of the Ministry of Defence. The Croatian Armed Forces also received NBC and engineer equipment. During 2007, special explosive detection and deactivation equipment was procured: EOD robot, protective suits and explosion-proof equipment.

The Horizontal Construction Platoon and the Demining Platoon received engineer and protective and demining equipment. The equipping of the NBC Battalion, incepted in 2005, was continued and collective protection (ColPro) equipment and mobile NBC decontamination system were procured in 2007. The worth of the equipment procured in the period from 2005 through early 2021 amounted to 88 mil HRK, and comprised personal NBC protection, self-decontamination kits, chemical detection kits, radiation detection and radiation dosimeters, biological detection kits, RBC sampling kit and contaminated areas markers, RBC decontamination kits and RBC Collective Protection (ColPro) equipment.

Croatia's entry to NATO in April 2009 was a new milestone in equipping and weapon modernisation and military equipment in the Croatian Armed Forces. The Framework Agreement and the contract between the Ministry of Defence and HS Produkt on the procurement of 1,000 sets of VHS rifles was signed

on 15 May 2009, based on the Framework Agreement on continued development of the rifle.

Two weeks later, the rifle was displayed by the units attending the ceremony marking the Croatian Armed Forces Day in Karlovac. Over time the HS Produkt developed new, modernised and improved rifles VHS-D2 and VHS-K2 rifles, which were officially displayed at the Military Parade held on the occasion of the 20th anniversary of the Military and Police Operation "Storm" in 2015. By the end of 2016 the Croatian Armed Forces were equipped with a total of 10,649 VHS-1 and VHS-2 assault rifles of various versions. The procurement of rifles and pistols and of the additional equipment made in Croatia continues. For example, in the course of 2019 as many as 1,000 VHS-D2 and VHS-K2 assault rifles were procured worth a bit under 10 mil HRK.

In April 2011 the new Croatia-made military boots in three versions were displayed in the Ministry of Defence. The project engaged four domestic companies, and the plan of overall equipping Croatian soldiers with Croatia-made products. The plan includes the helmets made by the firm Šestan-Busch, which had supplied Croatian soldiers since the Homeland War. At the beginning of each year the Ministry of Defence signs procurement contracts in public with the Croatian companies to supply the Croatian Armed Forces. On 9 March 2021 as many as 38 contracts and framework agreements were signed, worth some 284 mil HRK.

Some projects were related to Croatia's accession to the European Union on 1 July 2013. Pursuant to the contract between the Ministry of Defence and the Croatian Air Traffic Control (Crocontrol) in November 2013 the FPS-117 radar system was successfully modernised. The radar system is a property of the Republic of Croatia, it is used by the Ministry of Defence, and the Croatian Air Traffic Control uses the radar data from three of the five radars. The modernisation is a responsibility of Lockheed Martin as manufacturer. The modernisation of FPS-117 ensured technical standards pertaining to interoperability in air traffic control as prescribed by the European Commission that apply to each EU member country.

U srpnju 2019. službeno je predstavljen
besposadni zrakoplovni sustav
Orbiter 3B izraelske proizvodnje

July 2019 saw the official presentation
of the Israeli-made Orbiter 3B UAV

FOTO: MLADEN ČOBANOVIC

FM I i FM II), a 2015. godine 20 kamiona (MAN 4x4, pet tona – deset komada; MAN 6x6, sedam tona – pet komada; MAN 8x8, deset tona – pet komada).⁵⁷ Opremanje vozilima u potpori je dvaju NATO-ovih Ciljeva sposobnosti, kao i rješavanja nedostatka nebojnih motornih vozila u Oružanim snagama⁵⁸, stoga nova vozila različitih konfiguracija svake godine pristižu u OSRH. Vlada SAD-a donirala je tijekom 2019. šest kamiona marke Ford 3542 D. Iste godine nabavljeni su vojni kamioni, cisterne za vodu, cisterne za aviomagacije, laka teretska vozila, tegljači s niskopodnom poluprikolicom, terenski automobili, viličari za manipulaciju teretom, ophodni motocikl, vozilo za prijevoz službenih pasa, prikolica za prijevoz plovila i kombi vozilo te je provedena modifikacija/nadogradnja vojnih kamiona s cisternama za vodu i gorivo.⁵⁹ Donacijom Vlade SAD-a koristeći programe ekonomski i vojne pomoći, 2014. godine primljeno je ukupno 212 MRAP (*Mine-resistant Ambush Protected*) vozila različitih tipova (MaxxPro PLUS, RG 33 HAGA i M-ATV) vrijednih 58 milijuna kuna⁶⁰, a 2016., također donacijom, šest oklopnih vozila MRAP MaxxPro Recovery.⁶¹ Sva se vozila remontiraju i opremaju za različite namjene u Remontnom zavodu Zapovjedništva za potporu te se postupno isporučuju postrojbama: u 2019. isporučeno ih je 20.⁶²

Over the past decade Croatia has procured some used military equipment and weapons through purchase or donations from NATO member countries.

On 14 August 2013 the Ministry of Defence concluded an agreement with the Federal Ministry of Defence of Germany on the acquisition of used non-combat motor vehicles and containers from the surplus of the German Armed Forces. The agreement procured up to 580 various vehicles and equipment (Wolf-off-road, MAN-trucks, fuel tanks, fuel trucks). The year 2014 saw the procurement of 27 MAN 4x4 lorries with a 5-ton load capacity, 36 FM I and FM cabs, and the year 2015 the procurement of 20 lorries (ten MAN 4x4 5-ton capacity lorries; five MAN 6x6 lorries with the 7-ton load capacity and five MAN 8x8 lorries with 10-ton load capacity).

Equipping the Croatian Armed Forces with vehicles is in support to the implementation of two NATO Target Capabilities, and addresses under-equippedness with non-combat motor vehicles, which is why the Croatian Armed Forces receive new vehicles of various configurations each year.

⁵⁷⁾ Godišnje izvješće o obrani za 2015. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, svibanj 2016., str. 43.

⁵⁸⁾ Godišnje izvješće o obrani za 2014. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, travanj 2015., str. 43.

⁵⁹⁾ Godišnje izvješće o obrani za 2019., Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 3. rujna 2019., str. 63.

⁶⁰⁾ Godišnje izvješće o obrani za 2014. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, travanj 2015., str. 44.

⁶¹⁾ Godišnje izvješće o obrani za 2016. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, svibanj 2017., str. 44.

⁶²⁾ Godišnje izvješće o obrani za 2019. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 3. rujna 2019., str. 117.

Među najzapaženije nabave u OSRH ubraja se ona njemačkih samohodnih haubica PzH 2000 (Panzerhaubitze 2000) od 5. prosinca 2014. godine. MORH je sa Saveznim ministarstvom obrane SR Njemačke potpisao sporazum o nabavi 12 operativnih haubica, dodatnih triju haubica za pričuvne dijelove te jedne haubice za obuku vozača. Hrvatska je također postala punopravna članica Programa PzH 2000 NATO-ove Agencije za potporu (NATO Support Agency – NSPA), u sklopu kojeg je za haubice osiguran servis, modifikacija i prilagodba.⁶³

Prva haubica u hrvatskim bojama premijerno je prikazana 29. srpnja 2015., uoči Mimohoda u Zagrebu.⁶⁴ Nakon dovršetka servisa, modifikacije i prilagodbe, Hrvatska kopnena vojska od kraja 2019. ima na raspolaganju 12 operativnih te jednu haubicu za obuku vozača, kao i dva taktička operativna centra, tri središta za upravljanje paljbom i devet vozila s opremom za prednje topničke motritelje.⁶⁵ Pri završetku je razvoj sustava za upravljanje paljbom do njegove konačne integracije. Iz HKoV-a vrijedi izdvojiti program Generalne revizije tenkova M-84 u tvrtki Đuro Đaković – Specijalna vozila d. d. u skladu s Pismom namjere u vezi suradnje na poslovima održavanja i modernizacije tih tenkova od 24. travnja 2013.⁶⁶ Revizija je svake godine provođena na određenom broju tenkova.⁶⁷

Tijekom 2019. godine, u cilju jačanja oklopno-mehaniziranih sposobnosti Hrvatske vojske, a povezano sa zahtjevima za dostizanje NATO-ovih Ciljeva sposobnosti, počele su pripremne aktivnosti za opremanje rabiljenim borbenim vozilima pješaštva na gusjenicama Bradley M2A2 ODS (Operation Desert Storm). Glavno im je naoružanje top Bushmaster M242 kalibra 25 x 137 mm i protuoklopni sustav TOW. Sama vozila zamijenila bi aktualna borbena vozila pješaštva M-80A i bila bi isporučena zahvaljujući donaciju Vlade SAD-a. U Hrvatsku se do kraja 2022. planira isporučiti 84 vozila, od kojih će se 62 pripremiti za operativnu uporabu, a preostala bi 22 u prvoj fazi ostala neremontirana.

In 2019, the U.S. donated six Ford 3542 D lorries. The Ministry of Defence procured military lorries, water tanks, aviation fuel tanks, light duty trucks, low-bed semi-trailers, off-road vehicles, cargo forklifts, patrol bikes, military working dog transport vehicles, vessel transport carts and a van in 2019 too, and water and fuel tanks were embedded on military lorries.

In 2014, a total of 212 MRAP (Mine-resistant Ambush Protected) vehicles of various types (MaxxPro PLUS, RG 33 HAGA and M-ATV) worth HRK 58 million were donated from the U.S. within the economic and military assistance programmes, and in 2016 six MRAP MaxxPro Recovery armoured vehicles. All vehicles were overhauled and adapted for various purposes in the Maintenance Depot of the Support Command, after which they were gradually assigned to the units. As many as 20 vehicles were delivered in the course of 2019,

The most visible procurements for the Croatian Armed Forces include the German-made PzH-2000 self-propelled howitzers (Panzerhaubitze 2000) of 5 December 2014.

The Ministry of Defence signed an agreement with the Ministry of Defence of Germany on the procurement of 12 operational howitzers, three more howitzers for spare parts and one howitzer for driver training. Croatia has also become a full member of the NATO Support Agency's (NSPA) PzH 2000 Programme, which provides service, modification and adaptation of howitzers. The first howitzers painted in Croatian colours were displayed in public on 29 July 2015, ahead of the Military Parade in Zagreb. After the servicing, modifications and adjustments, the Croatian Armed Forces have received in 12 operational howitzers, one howitzer intended for driver training, two tactical operational centres,

⁶³) Godišnje izvješće o obrani za 2014. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, travanj 2015., str. 43.

⁶⁴) Parlov, Leida: Veličanstveni mimohod pokazao snagu i moć OSRH, Hrvatski vojnik, br. 480, 14. kolovoza 2015., str. 4. – 11.

⁶⁵) Godišnje izvješće o obrani za 2019., Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 3. rujna 2019., str. 61.

⁶⁶) <http://www.glas-slavonije.hr/196796/1/Hrvatske-tenkove-odrzavat-ce-Djuro-Djakovic> (Pregledano 26. travnja 2021.)

⁶⁷) <https://www.morph.hr/potpisani-ugovori-o-nabavi-vojne-opreme-s-38-hrvatskih-tvrtki/> (Pregledano 21. siječnja 2021.)

Hrvatski vojnici opremljeni su proizvodima hrvatske obrambene industrije

The Croatian soldiers are fully equipped with the products made in Croatia

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Nakon provedenog javnog natječaja, početkom 2021. godine potpisana je ugovor u vrijednosti od 12,5 milijuna kuna za isporuku protuoklopnih raketa SPIKE LR za DUOS 30L ugrađen na BOV Patria CRO.

Vezano uz modernizaciju Hrvatske ratne mornarice, svakako je najzanimljiviji projekt obalnog ophodnog broda (OOB) za potrebe Obalne straže. Krajem 2014. s domaćom je tvrtkom Brodogradilište specijalnih objekata (BSO) d. o. o. Split ugovorena gradnja pet obalnih ophodnih brodova (prototip i četiri broda u seriji). Kobilica prvog broda prototipa svečano je položena 17. rujna 2015., a postoji mogućnost da projekt bude svojevrsno polazište za razvoj izvanobalnih ophodnih brodova i buduće korvete HRM-a.⁶⁸ Prototip je porinut 3. lipnja 2017., a 7. prosinca 2018. svečano je predan HRM-u te imenovan OOB-31 Omiš. Dug je 43,5, a širok osam metara. Glavno mu je naoružanje pramčani top Mk44 30 mm turske tvrtke Aselsan.⁶⁹ U tijeku je izgradnja još četiriju brodova: kobilica za novogradnje 541 i 542 položena je u rujnu, a za novogradnje 543 i 544 u studenom 2020. godine.⁷⁰ Prvi brod trebao bi biti isporučen tijekom 2021., drugi i treći 2022., a četvrti 2023. godine.⁷¹

Tijekom 2015. dvama je uspješnim lansiranjima potvrđen početak hrvatskog remonta protubrodskih raketa RBS-15B. U idućim je godinama određeni broj remontiranih raketa s produljenim vijekom uporabe vraćen u HRM na operativnu uporabu, a tijekom 2019. ispitano je pet raketa koje su spremne za produljenje vijeka uporabe.⁷²

Sredinom listopada 2016. u Hrvatsku ratnu mornaricu stigla su dva moderna autonomna podvodna vozila Remus 100, i to kao donacija SAD-a u okviru programa pomoći Foreign Military Financing (FMF). Riječ je o podvodnim protuminskim vozilima namijenjenim za pretraživanje morskog dna, koja najbolja postignuća ostvaruju u pregledu velikih područja plitkog mora te zahtijevaju iznimno malu infrastrukturu za potporu i rad. Vozila su proizvedena 2016. i najnoviji su model tog tipa.⁷³

⁶⁸) Vlahović, Domagoj: Položena kobilica obalnog ophodnog broda, Hrvatski vojnik, br. 483, 25. rujna 2015., str. 6.

⁶⁹) Vlahović, Domagoj: Na palubi Omiša, Hrvatski vojnik, br. 573, 8. ožujka 2019., str. 8 – 11.

⁷⁰) <https://www.morh.hr/u-brodogradevnoj-industriji-položene-kobilice-za-dva-obalna-ophodna-broda/> (Pregledano 22. siječnja 2021.)

⁷¹) Provedbeni program Ministarstva obrane 2021. – 2024., MORH, Zagreb, 24. prosinca 2020., str. 14.

⁷²) Isto, str. 151.

⁷³) Pintarić, Vesna: Podvodna vozila Remus 100 povećala mornaričke protuminske sposobnosti, Hrvatski vojnik, br. 524, 21. travnja 2017., str. 12. – 15.

⁷⁴) Godišnje izvješće o obrani za 2019., Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 3. rujna 2019., str. 65.

⁷⁵) <https://www.morh.hr/hrvatskoj-ratnoj-mornarici-predane-na-koristenje-brze-brodice-m-46/> (Pregledano 22. siječnja 2021.)

⁷⁶) <http://www.morh.hr/hrvatskoj-ratnoj-mornarici-predane-na-koristenje-brze-brodice-m-46/> (Dela obuka na novom air-tractoru AT-802 fire boss.html) (Pregledano 2. prosinca 2015.)

⁷⁷) Godišnje izvješće o obrani za 2014. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, travanj 2015., str. 45.

⁷⁸) (N. N.): Predstavljena eskadrila borbenih aviona, Hrvatski vojnik, br. 479, 31. srpnja 2015., str. 7.

⁷⁹) Godišnje izvješće o obrani za 2017. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, travanj 2018., str. 71.

Tijekom 2019. provedene su sve aktivnosti na pripremi tehničkih specifikacija za izradu projektne dokumentacije za modernizaciju desantnog broda minopolagača DBM-81 Cetina. Tijekom četvrtog kvartala 2019. pokrenut je i proveden prvi krug postupka javne nabave.⁷⁴ U studenom 2020. na korištenje HRM-u predane su dvije brze brodice VHB-M46 nabavljene na temelju Sporazuma o nabavi dva plovila za nadzor morskog ribarstva u sklopu zadaća i nadležnosti MORH-a, sklopljenog u srpnju 2019. između MORH-a i Ministarstva poljoprivrede. Brodice su 70 posto financirane sredstvima Europske unije, dok je ostatak sredstava osiguralo Ministarstvo poljoprivrede.⁷⁵ Hrvatsko ratno zrakoplovstvo i protuzračna obrana opremljeni su u studenom 2014. novim protupožarnim avionom Air Tractor AT-802 Fire Boss, dvosjedom namijenjenim za obuku.⁷⁶ Ipak, u fokusu HRZ-a i PZO-a bila je ugovorena nabava, remont i nadogradnja pet aviona MiG-21 te remont i nadogradnja postojećih sedam aviona MiG-21. U svrhu toga sklopljen je 9. srpnja 2013. ugovor s ukrajinskom tvrtkom Ukrspexport.⁷⁷ Kompletirana eskadrila borbenih aviona predstavljena je 22. srpnja 2015.⁷⁸ Tijekom 2017. pokrenut je postupak nabave novog tipa višenamjenskog borbenog aviona te je Vlada RH na sjednici 29. ožujka 2018. donijela Odluku kojom je odredila kako je najpovoljnija ponuda Države Izraela,⁷⁹ tj. 12 aviona F-16 C/D Barak. Međutim, 10. siječnja 2019. godine Država Izrael službeno je obavijestila Republiku Hrvatsku kako ne može ishoditi odgovarajuće odobrenje SAD-a za isporuku/transfer aviona u konfiguraciji definiranoj ponudom. Stoga je Vlada Republike Hrvatske 14. siječnja 2019. stavila izvan snage Odluku

MODERNISATION AND EQUIPMENT OF THE CROATIAN ARMED FORCES AND CROATIAN DEFENCE INDUSTRY

three firing direction centres and nine vehicles with equipment for forward artillery observers. The development of the fire control system until its final integration is nearing completion.

Another important Army modernisation project was the M-84 Tank General Upgrade Programme with the company Đuro Đaković - Specijalna vozila, in compliance with the Letter of Intent on co-operation in the maintenance and modernisation of the tanks dated 24 April 2013, under which a certain number of tanks were upgraded each year.

During 2019, within the efforts to strengthen the armoured and mechanised capabilities of the Croatian Armed Forces and to achieve NATO Target Capabilities, the preparation for equipping with the Bradley M2A2 ODS (Operation Desert Storm) Infantry Fighting Vehicles (IFV). The main weapons are the 25 x 137 mm Bushmaster M242 gun and the TOW anti-tank system. The vehicles were planned as replacement for the existing M-80A infantry fighting vehicles and donated from the U.S. The donation comprised 84 vehicles due by late 2022, of which 62 will be prepared for operational use and the remaining 22 would remain unoverhauled in a first phase. In early 2021 after a public tender a contract worth 12.5 million HRK was signed for the procurement of SPIKE LR Anti-Tank Guided Missile for DUOS 30L fitted on the Patria AMV.

The most interesting project related to modernisation of the Croatian Navy is the inshore patrol vessel for the Croatian Coast Guard. In late 2014, the Ministry of Defence concluded a contract with the Split-based Special Vessel Shipyard for the construction of five inshore patrol boats (the prototypes of four ships in the series).

The keel of the first prototype ship was formally launched in September 2015, and the project may serve as a foundation for the development of off-shore patrol boats and the future corvette of the Croatian Navy. The prototype was launched on 3 June 2017, named OOB "Omiš" (the "Omiš" Inshore Patrol Vessel) and formally delivered to the Croatian Navy on 7 December 2018.

The vessel is 43.5 m long with an 8-m beam. It is fitted with the Mk44 30-mm naval gun made by the Turkish company Aselsan. Four more vessels are under construction - the keels for the new vessels 541 and 542 were laid in September, and for the vessels 543 and 544 laid in November 2020. The first vessel is due during 2021, the second and the third in 2022 and the fourth vessel in 2023 respectively.

During 2015, two successful firing events confirmed the beginning of the Croatian overhaul of RBS-15B anti-ship missiles. In the following years a number of overhauled extended-life missiles were returned to the Croatian Navy for operational use, and during 2019 five missiles ready for extended life were tested.

In mid-October 2016, two modern autonomous Remus 100 underwater vehicles were delivered to the Croatian Navy as a donation from the United States within the Foreign Military Financing (FMF). The Remus vehicles are configured for coastal surveys and are optimised to search large areas of shallow waters (up to 100 m); they need scarce support. The vehicles were produced in 2016 and are the state-of-the-art model.

In 2019 the technical specification documents for the project of modernisation of the "Cetina" landing craft-minelayer DBM-81 Cetina were concluded. During the last quarter of 2019, the first round of the public procurement was completed. In November 2020 two VHB-M46 speed interceptor boats were procured under the agreement on the procurement of two marine fisheries surveillance vessels for tasks within the Ministry of Defence responsibility concluded in July 2019 between the Ministry of Defence and the Ministry of Agriculture were delivered to the Croatian Navy. The boats were financed from the European Union (70%), and from the Ministry of Agriculture funds.

In November 2014, the Croatian Air Force and Air Defence received in new two-seater Air Tractor AT-802 Fire Boss firefighter aircraft intended for training. The focus of the Croatian Air Force and Air Defence was placed on procurement, overhaul and upgrade of five MiG-21 aircraft and the overhaul and upgrade of the existing seven MiG-21 aircraft. The Ministry of Defence signed a contract with the

o nabavi višenamjenskoga borbenog aviona.⁸⁰ Novi proces nabave pokrenut je 4. srpnja 2019., kad je Vlada Republike Hrvatske donijela Odluku o osnivanju Međuresornog povjerenstva koje je u siječnju 2020. uputilo Zahtjev za ponudu (RFP) prema sedam potencijalnih ponuditelja.⁸¹ Dana 11. studenog 2020. završio je proces validacije i počeo proces evaluacije pristiglih ponuda. Najbolju i konačnu ponudu (BAFO) dostavio je SAD za novi avion F-16 Block 70 i rabljeni izraelski avion F-16 Block 30; Francuska za rabljeni avion Rafale, te Švedska za novi avion JAS-39 C/D Gripen.⁸² Odluka o odabiru ponuditelja trebala bi biti donesena tijekom 2021. godine.

Od 2013. do 2017. remontirano je 12 višenamjenskih helikoptera Mi-8MTV-1 i Mi-8T. Remont je u suradnji s Ukrspeceexportom⁸³ ili samostalno⁸⁴ proveo Zrakoplovno-tehnički centar d. d. (ZTC). Sa ZTC-om je 2017. potписан i ugovor o remontu deset višenamjenskih helikoptera Mi-171Sh. Inozemni partner u provedbi remonta bila je ruska tvrtka Russian Helicopters, koja je pružala tehničku podršku. Završetak remonta službeno je obilježen predstavljanjem helikoptera 23. rujna 2019.⁸⁵

U listopadu 2018. objavljeno je kako Vlada SAD-a donira Hrvatskoj dva višenamjenska helikoptera UH-60M Black Hawk. Donacija je jedan od prvih koraka u procesu zamjene helikoptera ruskog podrijetla onima zapadnog podrijetla.⁸⁶ Vlada RH donijela je 2019. godine odluku o nabavi, tj. kupnji još dvaju helikoptera. Cjelokupni paket opremanja podrazumijeva pripadajuću opremu i dijelove, obuku pilota i zemaljskog osoblja te integralnu logističku podršku. Obuka osoblja planirana je za 2021., a isporuka opreme iz paketa integralne logističke potpore počet će potkraj 2021. i nastaviti će se tijekom 2022., kad će biti isporučena sva četiri helikoptera.⁸⁷

Donacijom SAD-a realiziran je projekt nabave 16 izvidničko-jurišnih helikoptera OH-58D Kiowa Warrior za HRZ. Hrvatski je stručni tim u studenom 2015. proveo detaljan tehnički pregled helikoptera te ostale imovine koja je bila predmet ponude Vlade SAD-a. Ugovor je potpisani u veljači 2016., a 30. srpnja te godine u Zemunik je stiglo prvi pet helikoptera, tri simulatora, naoružanje i ostala pripadajuća oprema. Cjelokupna eskadrila predstavljena je 8. prosinca. Riječ je o helikopterima koji su proizvedeni u razdoblju od 2010. do 2012., a u operativnu uporabu uvedeni su između 2012. i 2015. godine. U sastav HRZ-a i PZO-a ušli su sa standardnim kompletom naoružanja, optičko-elektroničkim senzorima, radiokomunikacijskom i navigacijskom opremom te odgovarajućom količinom ubojnih sredstava (streljivo 12,7 mm, školske nevođene rakete 70 mm (Hydra) te vježbowne vođene rakete 114-AGM Hellfire).^{88, 89} MORH je u travnju 2020. objavio da je američki partner u Hrvatsku isporučio najmoćnije naoružanje Kiowa: AGM-114R Romeo, najmoderniju i višenamjensku inačicu poznatih projektila zrak-zemlja Hellfire.⁹⁰

U srpnju 2019. službeno je predstavljen besposadni zrakoplovni sustav Orbiter 3B izraelske proizvodnje, koji se sastoji od lansirne rampe, šest besposadnih letjelica te popratne logistike. Dolet mu je 150 kilometara, a u zraku može biti šest sati. Sustavom upravljaju pripadnici Središta za besposadne zrakoplovne sustave Obavještajne pukovnije GS OSRH, a primarne su mu zadaće nadzor i kontrola ribarstva za potrebe Ministarstva poljoprivrede u omjeru uporabe 60 posto. Hrvatska vojska koristi ga u omjeru 40 posto i to za potporu civilnim institucijama, kao i prilikom zadaća zaštite i spašavanja na moru, zaštite

⁸⁰ Godišnje izvješće o obrani za 2019., Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 3. rujna 2019., str. 84.

⁸¹ Isto, str. 85.

⁸² <https://www.morh.hr/proces-nabave-višenamjenskog-borbenog-aviona/> (Pregledano 26. siječnja 2021.)

⁸³ <https://www.morh.hr/hrz-i-pzo-u-izvrsena-primopredaja-remontiranih-helikoptera/> (Pregledano 22. siječnja 2021.)

⁸⁴ <http://www.ztc-atc.hr/hr/prvi-samostalni-remont-helikoptera> (Pregledano 22. siječnja 2021.)

⁸⁵ Ravlić, Doris: HRZ ponovo posjeduje kompletan flotu helikoptera Mi-171Sh, Hrvatski vojnik, br. 588, 4. listopada 2019., str. 14. – 15.

⁸⁶ Godišnje izvješće o obrani za 2018. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 23. svibnja 2019., str. 26.

⁸⁷ Godišnje izvješće o obrani za 2019., Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 3. rujna 2019., str. 66.

⁸⁸ Pintarić, Vesna: Prezentacija helikoptera OH-58D Kiowa Warrior, Hrvatski vojnik, br. 506, 12. kolovoza 2016., str. 8. – 9.

⁸⁹ Kostanjšak, Petra: Eskadrila helikoptera kompletirana s OH-58D Kiowa Warrior, Hrvatski vojnik, br. 515, 16. prosinca 2016., str. 8. – 9.

⁹⁰ Vlahović, Domagoj: Romeo u Hrvatskom ratnom zrakoplovstvu, Hrvatski vojnik, br. 603, 1. svibnja 2020., str. 34. – 41.

MODERNISATION AND EQUIPMENT OF THE CROATIAN ARMED FORCES AND CROATIAN DEFENCE INDUSTRY

Ukrainian company Ukrspecexport on 9 July 2013. The prepared Fighter Aircraft Squadron was displayed on 22 July 2015.

In 2017, a procedure for procurement of a new multi-role fighter aircraft model was initiated, and at its session of 29 March 2018 the Government of the Republic of Croatia adopted a Decision accepting the Israeli offer of twelve F-16 C/D Barak aircraft as the best and final offer. However, in January 2019, the State of Israel officially informed the Republic of Croatia of its inability to obtain the required approval from the United States for the delivery / transfer of the aircraft in the configuration defined in the offer. Consequently, on 14 January 2019 the Croatian Government repealed the Decision on the Procurement of a Multi-Purpose Fighter Aircraft. The new procurement process was open on 4 July 2019, when the Government adopted the Decision on the Establishment of the Interdepartmental Board, which in January 2020 addressed a Request for Proposal (RFP) to seven potential bidders. On 11 November 2020 the validation was completed and the bid evaluation commenced.

The best and final offers (BAFO) came from the United States (the new F-16 Block 70 aircraft) and the used Israeli F-16 Block 30 aircraft), from France (used Rafale aircraft) and from Sweden for a new JAS-39 C / D Gripen aircraft. The selected offer will be made public in the course of 2021.

The overhaul of 12 Mi-8MTV-1 and Mi-8T multi-role helicopters was conducted from 2013 through 2017, in co-operation with the Ukrspecexport or autonomously by the Aeronautical Technical Centre. The Ministry of Defence signed a contract with the Aeronautical Technical Centre on the overhaul of ten Mi-171 Sh helicopters. The foreign partner was the company Russian Helicopters, which provided technical support. The completion of the overhaul was officially marked with the display of the helicopters on 23 September 2019.

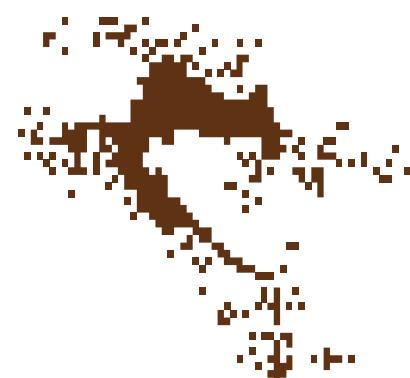
October 2018 saw the announcement of the U.S. government donating two multi-role UH-60 M

Black Hawk helicopters to Croatia. The donation constituted one of the first steps towards the replacement of the helicopters of the east origin with western models. The Government of the Republic of Croatia in 2019 decided on acquisition of two more helicopters. The overall equipment package comprises the equipment, spare parts, pilot and ground personnel training and the overall logistic support. The training of the personnel was planned to commence in 2021, and the delivery of the equipment from the integral logistic support package is due in late 2021 and during 2022, along with the delivery of all four helicopters.

The U.S. donation enabled the acquisition of 16 OH-58D Kiowa Warrior armed reconnaissance helicopters for the Croatian Air Force. In November 2015 the Croatian expert team conducted a detailed technical inspection of helicopters and other property contained in the U.S. offer. The contract was signed in February 2016, and the first five helicopters, three simulators, weapons and other related equipment were delivered to the Croatian Air Force base at Zemunik on 30 July. The overall Squadron of helicopters, manufactured in the period 2010 – 2012, was displayed on 8 December and was introduced into operational service from 2012 through 2015. They were introduced into the Croatian Air Force and Air Defence with a standard package of weapons, optical-electronic sensors, radio communication and navigation equipment and the ammunition (12.7-mm ammunition, the Hydra 70-mm unguided rockets and 114- AGM Hellfire air-to-surface missiles).

In April 2020 the Ministry of Defence reported that the U.S. partner delivered the Kiowa helicopters most powerful weapons to Croatia - the AGM-114R Romeo, the state-of-the-art Hellfire multi-purpose air-to-ground missiles.

In July 2019, the Israeli-made Orbiter 3B UAV system was officially displayed, consisting of a launch pad, six unmanned aerial vehicles and accompanying logistics. Its range is 150 km, and can be in the air for six hours. The system is managed by members of the Unmanned Aerial Systems Centre of the Intelligence Regiment of the General Staff of the Croatian Armed Forces, and its primary tasks are the supervision and control of fisheries for the needs of the Ministry of Agriculture in a ratio of 60 percent.

U studenom 2020. na korištenje HRM-u predane su dvije brze brodice VHB-M46

Two VHB-M46 high-speed boats were delivered to the Croatian Navy in November 2020.

FOTO: TOMISLAV BRANDT

od požara i sl. Može se koristiti i tijekom kriznih situacija te nadzora državne granice.⁹¹ Središte za besposadne zrakoplovne sustave raspolaže i izvidničkom minibespilotnom letjelicom Skylark 1 te s pet struktura za školsku bespilotnu letjelicu Bojnik i VX II (ŠKBL).⁹² Zadnjih se godina "klasičnom" opremanju naoružanjem i vojnom opremom sve više pridružuje i opremanje komunikacijsko-informacijskim sustavima (KIS) koji pridonose razvoju kibernetičke obrane OSRH, ali i mnogih drugih sposobnosti potrebnih na svim razinama, od vojnika na bojišnici do zapovjednika u Glavnom stožeru, od taktičkih radiokomunikacijskih sustava do najsloženijih računalnih mreža, središta i servisa.⁹³ Budući projekti opremanja i modernizacije Oružanih snaga bit će definirani u novom Dugoročnom planu razvoja OSRH, koji je u izradi.⁹⁴

The Croatian Army uses it at 40% in support to civilian institutions and for protection and rescue at sea, for fire protection, etc. It can also be used during crisis situations and for state border control. The Unmanned Aerial Systems Centre also has a mini Skylark 1 reconnaissance UAV and five structures for the training UAVs Bojnik and VX II.

In recent years, the “classic” equipping with weapons and military equipment has been increasingly complemented with communication and information systems (CIS) that contribute to the development of cyber defence capabilities but also of other capabilities of the Croatian Armed Forces required at all levels, from deployed soldiers to the General Staff level, from tactical radiocommunication systems to the most complex computer networks, centres and services.

The future equipping and modernisation projects for the needs of the Croatian Armed Forces will be set out in the next Long-term Development Plan of the Croatian Armed Forces, which is currently being drafted.

⁹¹) <https://www.morh.hr/predstavljeni-besposadni-zrakoplovni-sustav-orbiter-3/> (Pregledano 26. siječnja 2021.)

⁹²) Pulizević, Lada: Središte za besposadne zrakoplovne sustave, Hrvatski vojnik, br. 612, 7. rujna 2020., str. 20. – 23.

⁹³) Godišnje izvješće o obrani za 2019., Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, 3. rujna 2019., str. 154.

⁹⁴) S. G.: Obučeni, motivirani i obrazovani vojnici temelj su daljnog razvoja Hrvatske vojske, Hrvatski vojnik, br. 610, 10. kolovoza 2020., str. 4. – 7.

HRVATSKA OBRAMBENA INDUSTRija

Zemlja koja je prošla obrambeni rat i pobijedila u njemu unatoč embargu na uvoz naoružanja najbolje je spoznala koliko je važno imati što razvijeniju i kvalitetniju nacionalnu obrambenu industriju. Ta se važnost naglašava i u današnjem, mirnodopskom razdoblju. Obrambena industrija krucijalna je u stvaranju materijalne osnovice države za obranu od svih oblika ugroza, a posebice za njezinu pripremljenost za ratnu – obrambenu proizvodnju (proizvodnju u vrijeme antropogene i/ili prirodne ugroze), stvaranje strateških robnih zaliha te kao osnovica za izobrazbu tehničkih kadrova (proizvodnja, logistika, održavanje) za potrebe obrane.

Obrambena industrija ima veliku ulogu i u području gospodarske obrane jer umanjuje ovisnost države o nabavi ključnih sredstava, robe i opreme u vrijeme neposrednih ugroza i same ugroze države, pogotovo ugroza širih razmjera kao što su regionalne i svjetske ugroze (regionalni sukobi, epidemije i dr.). Važna je, međutim, i za cijelokupno gospodarstvo i industriju. Razvija specifične i napredne tehnologije koje su primjenjive i u civilnom sektoru, otvara radna mjesta te izvozom pridonosi hrvatskom državnom proračunu.

Unatoč tomu što su u Hrvatskoj odavno razvijeni neki oružni sustavi koji su i danas u uporabi u cijelom svijetu, primjerice torpedo, ne može se reći da je u našoj zemlji u sastavu bivše Jugoslavije početkom rata postojala razvijena obrambena industrija, pa čak ni u odnosu na ostale republike. Od 56 poduzeća sa 70 tisuća zaposlenih, u Srbiji je bilo locirano 40 posto potencijala tog sektora, a 35 posto u Bosni i Hercegovini.⁹⁵ Hrvatska je imala primat u brodograđevnom sektoru, a počeci moderne vojne brodogradnje u Hrvatskoj sežu još u 1725. godinu.⁹⁶

Početak Domovinskog rata bio je, silom prilika, svojevrstan zamašnjak za razvoj hrvatske obrambene

industrije. Trebalo je što više iskoristiti dostupne kapacitete i sredstva, unaprijediti ih i razviti njihov učinak te pronaći određena inovativna rješenja koja bi bila najiskoristivija u tadašnjim uvjetima rata i potreba naših Oružanih snaga na bojištima. Na tim je osnovama postupno počela rasti suvremena hrvatska vojna industrija. Brojna su domaća trgovačka društva prilagodila proizvodnju ratnim potrebama te pronalazila rješenja koja su bila inovativna i primjenjiva u ratu. Tijekom rata usvojena je relevantna vojna proizvodnja koja se nije temeljila samo na proizvodnji po licenciji nego i na vrlo zapaženim vlastitim projektima. Hrvatska vojna industrija nakon rata postupno se počela prilagođavati novim uvjetima i planovima razvoja Oružanih snaga RH. Danas također uvelike pridonosi opremanju i modernizaciji OSRH, posebno kad je riječ o osobnom naoružanju i opremi vojnika. No, postoje i projekti koji se odnose na složenije sisteme, kao što je borbeno oklopno vozilo (suradnja s tvrtkom Đuro Đaković Specijalna vozila d. d.) i obalni ophodni brod (suradnja s tvrtkom Brodosplit d. d.). Nakon ukidanja UN-ova embarga hrvatska obrambena industrija počela je ostvarivati i izvozne uspjehe. Referencije koje joj daju MORH i Oružane snage RH iznimno su važne, a dodatno su došle do izražaja kad su hrvatski vojnici počeli sudjelovati u međunarodnim vojnim i mirovnim misijama, operacijama i vježbama. Možda je najbolji primjer mali pogon u Ozlju, gdje je 1991. nastao PHP (prvi hrvatski pištolj). Tvrtka koja ga je proizvela danas se zove HS produkt d. o. o.⁹⁷ Prve je referencije stekla proizvodnjom službenog pištolja za Hrvatsku vojsku, a u međuvremenu su njezini modeli pet puta proglašavani pištoljima godine u SAD-u. Iznimno uspješnim pokazao se i razvoj te proizvodnja puške VHS koja također čini temeljno naoružanje hrvatskih vojnika i policajaca, ali je isto tako ostvarila zapažene izvozne rezultate. Od 2001. pa do sredine 2020. godine HS Produkt d. o. o. prodao je više od pet milijuna pištolja i oko sto

⁹⁵ Gjenero, Davor: Raspad srpske vojne industrije, Hrvatski vojnik, br. 13, 5. lipnja 1992., str. 26. -27.

⁹⁶ <http://www.aalan.hr/uvodnik-uprave-drzavne-agencije-aalan> (Pregledano 26. travnja 2021.)

⁹⁷ <http://www.mup.hr/main.aspx?id=150280> (Pregledano 3. prosinca 2015.)

CROATIAN DEFENCE INDUSTRY

A country that went through and won a defensive war in spite of the arms embargo was fully aware of the importance of competent national defence industry. This importance is highlighted the peace time today too.

The defence industry is essential for creating the country's material basis for defence against all forms of threats, and especially for its readiness for defence production in the event of man-made and/or natural threats, creation of public stockholding and as a basis for training of technical staff (production, logistics, maintenance) for defence purposes.

The defence industry is important for economic defence as it reduces the dependence in the procurement of key assets, goods and equipment in times of imminent threats, especially regional and global-scale threats (regional conflicts, epidemics, etc.). It has an important role for the overall state economy and industry.

It develops specific and advanced technologies that are applicable in the civilian sector too. It creates jobs and contributes to the Croatian state budget through exports.

Despite the fact that some weapons systems devised in Croatia far earlier are still in use worldwide (such as torpedo), Croatia had no strong defence industry compared to other constituent republics – 40 % of 56 companies with over 70,000 employees were located in Serbia and 35% companies were located in Bosnia and Herzegovina respectively.

Croatia had been a leader in the shipbuilding industry, and modern military shipbuilding tradition dates back to 1725.

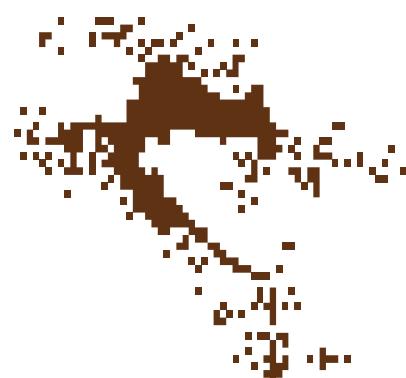
The outbreak of the Homeland War was a driving force for the development of the Croatian defence industry. The imperative was to maximise the use the available capacities and resources, improve them and enhance their effect and to procure innovative solutions most useful in the war

conditions and for the needs of the Croatian Army across the battlefields. These were the foundations of the modern Croatian military industry. Numerous companies adapted their business to the war needs and procured innovative solutions applicable in war. Relevant military production that started during the war was based not only on licence production but also on outstanding projects of the domestic industry.

After the war the Croatian military industry gradually adapted to the new situation and the development plans of the Croatian Armed Forces. It has contributed significantly to the equipment and modernisation of the Croatian Armed Forces, particularly with small arms and equipment. However, projects involving more complex systems have also been launched, such as a combat armoured vehicle (in co-operation with the company Đuro Đaković Special Vehicles) and the inshore patrol boat (in co-operation with the company Brodosplit).

After the UN embargo was lifted the Croatian defence industry achieved success exports. The references received from the Ministry of Defence and the Croatian Armed Forces were valuable, and gained more importance since Croatian soldiers joined the international peace missions, operations and exercises. The best example may be a small plant in Ozalj, where the first Croatian pistol (PHP) was designed. The manufacturer is today named HS produkt. It received its first references producing the official pistol for the Croatian Armed Forces, and in the meantime its models were recognised the best pistols of the year in the United States.

The development and production of the VHS rifle, which is also the basic weapon used by Croatian soldiers and police officers, proved highly successful, and also achieved notable export success. From 2001 to mid-2020 the HS Produkt sold more than 5 mil pistols and about 100,000 rifles. A similar success story is the Šestan-Busch helmet manufacturing firm, established during the Homeland War. The firm delivered its first 1,000 helmets to the Croatian Army, and by the end of 2020 it developed a range of 35 various models, earning the trust of institutions in over 70 countries and delivering 2.5 million helmets.

tisuća pušaka.⁹⁸ Slična se priča vezuje uz tvornicu kaciga Šestan-Busch d. o. o., čije se uteviljenje veže uz Domovinski rat. Prvih je 1000 kaciga isporučila Hrvatskoj vojski, a do kraja 2020. razvila je paletu od 35 različitih modela, dobila povjerenje institucija u više od 70 zemalja i isporučila 2,5 milijuna kaciga.⁹⁹ Treba istaknuti i tvrtku ATIR d. o. o. iz Zagreba, koja je razvila i uspješivo isporučuje za potrebe OSRH granatu 40 x 46 mm za podcijevni i ručni bacač granata 40 mm. Tvrta znatne količine navedene granate izvozi na međunarodno tržište. Osim toga, uspješno za potrebe OSRH proizvodi i isporučuje vježbovna ubojna sredstva (upaljače za vježbovne ručne bombe i mine, topničke udare, dimne uloške za protupješačke i protutenkovske mine i sl.).

Uz referencije OSRH i potrebnu kvalitetu, dodatni su poticaj hrvatskim proizvođačima dale euroatlantske integracije. Biti proizvođač iz članice NATO-a i EU-a samo je po sebi znak visokih standarda, kvalitete i tržišnih pravila, a omogućuje i lakše funkciranje na tržištima članica. Primjerice, nedugo nakon ulaska u NATO, Hrvatska je 1. srpnja 2009. postala članica NATO-ove Organizacije za nabavu i održavanje (NATO Maintenance and Supply Organization – NAMSO) i njezina izvršnog dijela, Agencije za nabavu i održavanje (NATO Maintenance and Supply Agency – NAMSA), koje, među ostalim, usklađuju i pojednostavnjuju ugovaranje i provedbu poslova iz područja obrambene industrije.¹⁰⁰ Tvrta INsig2 d. o. o., koja se bavi osmišljavanjem i primjenom sofisticiranih rješenja integrirane korporativne sigurnosti, postala je krajem 2010. prva iz Hrvatske koja je dobila posao na NATO-ovu natječaju i informatički opremlila bazu Saveza u Napulju.¹⁰¹

Ulazak u Europsku uniju omogućuje hrvatskim tvrtkama pristup fondovima za projekte tzv. dvojne namjene, i to preko Europske obrambene agencije (European Defence Agency – EDA)¹⁰² te posredstvom Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja te Ministarstva znanosti i obrazovanja. Dionici sektora obrambene industrije u perspektivi 2014. – 2020. prijavili su i ostvarili mogućnost potpore u iznosu od 522 milijuna kuna za 42 projekta na temelju donesenih odluka o

An important equipment supplier is the company ATIR from Zagreb, which developed and has successively supplied the 40 x 46- mm grenades for the needs of the Croatian Armed Forces and the 40-mm under-barrel and hand grenade launchers. The company exports significant quantities of the grenades to the international market. It also successfully produces and supplies drill ammunitions (fuses for drill grenades and mines, gunfire shock simulators, smoke charges for anti-personnel and anti-tank mines, etc.) for the needs of the Croatian Armed Forces.

In addition to the reference gained as Croatian Armed Forces supplier and the demonstrated quality, the Croatian manufacturers also benefited from integration into NATO and the EU. The status of manufacturer from a NATO/EU member state implies high standards, quality and market rules, and it also facilitates business in the member nations markets.

Shortly after becoming NATO member, on 1 July 2009 Croatia joined NATO Maintenance and Supply Organization (NAMSO) and its executive body, the NATO Maintenance and Supply Agency (NAMSA) too, which harmonise and facilitate the implementation of deals in the domain of defence industry.

In late 2010 the INsig2, a company designing and implementing sophisticated integrated corporate security solutions was the first Croatian company to win a NATO tender contract for services to NATO base in Naples.

The EU membership ensured Croatian companies the access to funds for so-called dual-use projects through the European Defence Agency (EDA), through the Ministry of Economy and Sustainable Development and the Ministry of Science and Education.

⁹⁸) Vlahović, Domagoj: Jaki i u svjetskoj krizi, Hrvatski vojnik, br. 609, 27. srpnja 2020., str. 34. – 39.

⁹⁹) Vlahović, Domagoj: Naša nova kaciga zaustavljaće metak iz jurišne puške, Hrvatski vojnik, br. 614, 5. listopada 2020., str. 32. – 37.

¹⁰⁰) Vlahović, Domagoj: NAMSA – NATO-ova agencija za nabavu i održavanje, Hrvatski vojnik, br. 251/252, 31. srpnja 2009., str. 10. – 11.

¹⁰¹) Vlahović, Domagoj: INsig2 – prva na NATO tržištu, Hrvatski vojnik, br. 329, 28. siječnja 2011., str. 12. – 13.

Glavno naoružanje helikoptera OH-58D
Kiowa Warrior projektili su Hydra i Hellfire

The main armaments fitted on OH-58D Kiowa Warrior
helicopters are Hydra rockets and Hellfire missiles

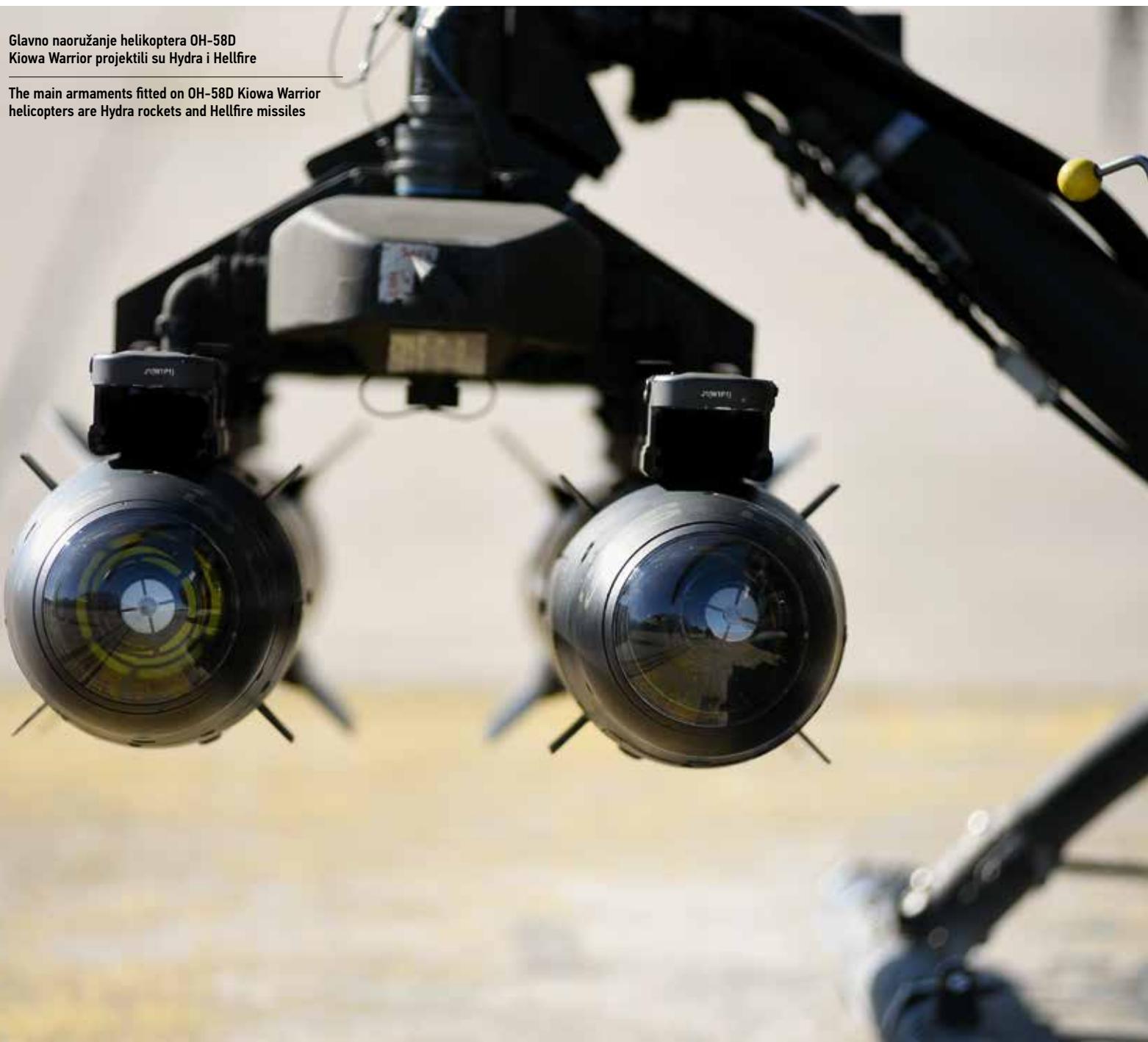

FOTO: MLADEN ČOBANOVIĆ

Obučni sustav MILES 2000 baziran na laserima temeljno je sredstvo potpore u obuci hrvatskih i partnerskih postrojbi na poligonu "Eugen Kvaternik"

The MILES 2000 laser-based training system is the main support asset in the training of the Croatian and partner units in the training range "Eugen Kvaternik"

sufinancirajući u okviru natječaja za istraživanje, razvoj i inovacije.¹⁰³ Nadalje, Republika Hrvatska članica je EU-ove Stalne strukturirane suradnje (Permanent Structured Cooperation – PESCO), predviđene Ugovorom o Europskoj uniji i uspostavljene 11. prosinca 2017. godine. PESCO zainteresiranim članicama EU-a omogućuje jačanje obrambene suradnje i zajedničkog razvoja obrambenih sposobnosti.¹⁰⁴

Osjetljivo područje kao što je proizvodnja i trgovina vojnom opremom i naoružanjem ima svoje posebnosti. Proizvođači su subjekti od posebnog interesa, s velikom odgovornošću i obvezama, ali i pravima, te bi država s njima trebala graditi specifične partnerske odnose.¹⁰⁵ Velik udio u tim odnosima ima državna Agencija Alan d. o. o. Predsjednik Skupštine Agencije je ministar obrane RH, a članovi Skupštine ministar unutarnjih poslova, ministar vanjskih i europskih poslova, ministar finančija i ministar gospodarstva i održivog razvoja.¹⁰⁶ Aktivnosti Agencije jesu uvoz i izvoz naoružanja i vojne opreme za potrebe OSRH i MUP-a, prodaja neperspektivnog naoružanja i vojne opreme za potrebe OSRH i MUP-a, izdavanje prethodne suglasnosti za proizvodnju naoružanja i vojne opreme za potrebe izvoza, uz konzultaciju s Ministarstvom obrane, Ministarstvom vanjskih i europskih poslova i Ministarstvom gospodarstva i održivog razvoja, sklapanje ugovora o proizvodnji naoružanja i vojne opreme za potrebe izvoza, uvoz i izvoz naoružanja i vojne opreme u komercijalne svrhe, marketing i istraživanje inozemnih tržišta radi izvoza naoružanja i vojne opreme, konzalting i posredovanje u području proizvodnje i prometa naoružanja i vojne opreme te logističke usluge, opskrba, održavanje, transport, posredovanje i carinsko otpremništvo.¹⁰⁷

¹⁰²⁾ Vlahović, Domagoj: MORH, EDA i fondovi Europske unije, Hrvatski vojnik, br. 477, 3. srpnja 2015., str. 14. –15.

¹⁰³⁾ Vlahović, Domagoj: Naša obrambena industrija opet će iznenaditi Europu, Hrvatski vojnik, br. 622, 25. siječnja 2021., str. 22. –29.

¹⁰⁴⁾ Galić, Mario: Europa korveta, Hrvatski vojnik, br. 615, 19. listopada 2020., str. 44. –51.

¹⁰⁵⁾ Strateške smjernice za razvoj obrambene industrije RH 2013–2020, draft, str. 1, preuzeto 3. prosinca 2015. s <http://www.aik-invest.hr/wp-content/uploads/2013/12/Obrambene-industrija-Strateške-smjernice.pdf>

¹⁰⁶⁾ <http://www.aalan.hr/ustroj-agencije-alan> (Pregledano 26. travnja 2021.)

¹⁰⁷⁾ <http://www.aalan.hr/aktivnosti-agencije-alan> (Pregledano 27. siječnja 2021.)

MODERNISATION AND EQUIPMENT OF THE CROATIAN ARMED FORCES AND CROATIAN DEFENCE INDUSTRY

Within the 2014-2020 Framework Programme the stakeholders from the defence industry sector applied for and obtained support for 42 projects worth 522 mil HRK, based on the decisions on co-funding the research and innovation projects.

Croatia also joined the EU Permanent Structured Co-operation (PESCO), previewed in the Treaty on European Union and established on 11 December 2017. PESCO enables the interested EU members to strengthen defence co-operation and shared development of defence capabilities.

The sensitive domain of weapons, military equipment production and trade has specificities. Manufacturers are entities of particular interest, with high responsibility, obligations and rights, and the state should nurture specific partnerships with them. The state agency Alan has an important role in the domain. The President of the Agency Assembly is the Minister of Defence of the Republic of Croatia, and the Assembly members include the Minister of the Interior, the Minister of Foreign and European Affairs, the Minister of Finance and the Minister of Economy and Sustainable Development.

The Agency's activities include import and export of weapons and military equipment and the sale of excess weapons and military equipment for the needs of the Croatian Armed Forces and the Ministry of the Interior, issuance of consent for the production of weapons and military equipment for export, in consultation with the Ministry of Defence, the Ministry of Foreign and European Affairs and the Ministry of Economy and Sustainable Development, concluding contracts on the production of weapons and military equipment for export, import and export of weapons and military equipment for commercial purposes, marketing and research of foreign markets for the purpose of export of weapons and military equipment, consulting services and mediation in the domain of production and trade of weapons and military equipment, logistics services, supply, maintenance, transport, mediation and forwarding services.

The Croatian Chamber of Economy comprises the

Association of Arms and Equipment Producers, within the Processing Industry Department of the Industry Sector. It brings together an array of manufacturers specialised in producing equipment and arms intended for armed forces and the police, and is tasked with the joint ventures and participation in the drafting of regulations pertaining to the respective branch of industry.

The defence industry competitiveness cluster was formally established on 6 May 2013 as a non-profit association and registered as the Croatian Defence Industry competitiveness Cluster. It is a formal association of all stakeholders (primarily the industry), whose activities and activities support the defence and security system of the Republic of Croatia, but also of the European Union. The establishment of the Cluster enabled the networking of the public, private and research sector (Triple Helix), aimed at preparing and implementing research and development and innovation projects of the defence and security industry of the Republic of Croatia, which indirectly enhances the competitiveness of the Croatian economy.

According to analyses, in 2018 the Croatian defence industry exports amounted to EUR 135 mil. However, the figure comprises some forty companies associated with a methodology that relies on the number of export licences issued, so the amounts may be far higher.

According to the Chairman of the Croatian Defence Industry competitiveness Cluster "defence" is a broader term than "military". It comprises military, but also civilian and economic activities implemented in close co-operation with all stakeholders of security structure. Any material and technical means, product, service, computer software, drinks and food usable for defence and security purposes and manufactured in accordance with the specific technical standards can be categorised as defence items, and their manufacturer as part of defence industry.

It is therefore not easy to determine the number of companies and of research and education institutions that can also be considered parts of the defence industry. The latest catalogue of the Croatian defence industry, published regu-

U Hrvatskoj gospodarskoj komori djeluje Zajednica proizvođača sredstava za posebne namjene i to unutar Odjela prerađivačke industrije Sektora za industriju HGK. Okuplja niz proizvodnih organizacija specijaliziranih za proizvodnju sredstava i opreme za oružane i policijske snage sa zadaćom objedinjenog zajedničkog nastupa na stranim tržištima te sudjelovanja u pripremi propisa koji se tiču te grane industrije u čijem kreiranju sudjeluju članice HGK.¹⁰⁸

Klaster obrambene industrije formalno je osnovan 6. svibnja 2013. u obliku neprofitne udruge te je registriran pod nazivom Hrvatski klaster konkurentnosti obrambene industrije (HKKOI). Riječ je o formalnom udruženju svih dionika (primarno industrijskih), koji svojim aktivnostima i djelatnostima daju podršku obrambeno-sigurnosnom sustavu Republike Hrvatske, ali i EU-a. Uspostava Klastera omogućila je umrežavanje javnog, privatnog i znanstveno-istraživačkog sektora (Triple Helix) u cilju pripreme i provedbe istraživačko-razvojnih i inovacijskih projekata obrambeno-sigurnosne industrije RH, a što posredno vodi do jačanja konkurenčnosti gospodarstva RH.¹⁰⁹

Prema određenim analizama, u ukupnom izvozu na razini RH obrambena industrija izvezla je 2018. godine robe u vrijednosti oko 135 milijuna eura.¹¹⁰ Međutim, to ostvaruje četrdesetak tvrtki povezanih s metodologijom koja se oslanja na broj izdanih izvoznih dozvola pa iznosi mogu biti i puno veći. Prema navodima predsjednika HKKOI-ja, "obrana" je puno širi pojam od "vojnog". Ona je skup vojnih, ali i civilnih te gospodarskih aktivnosti koje se provode u uskoj suradnji svih aktera sigurnosne strukture. U tom se smislu svako materijalno-tehničko sredstvo, proizvod, usluga, računalni program, piće i hrana, koji se mogu koristiti u svrhu obrane i sigurnosti te su proizvedeni u skladu sa specifičnim tehničkim standardima mogu smatrati obrambenim, a njihov proizvođač spada u obrambenu industriju.¹¹¹

Dakle, teško je definirati broj tvrtki, ali i znanstvenih, istraživačkih i obrazovnih institucija koje se tako-

đer mogu smatrati dijelom obrambene industrije. U zadnjem katalogu hrvatske obrambene industrije, koji redovito izdaje Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva MORH-a, zastupljeno je 55 subjekata.¹¹²

IZLOŽBE I SAJMOVI VOJNE INDUSTRije U HRVATSKOJ

Mimohod Hrvatske vojske održan 30. svibnja 1995. uči VRO Oluja prvi je put javno prikazao njezine sposobnosti. Bio je, međutim, i prva javna demonstracija proizvoda mlade hrvatske obrambene industrije kojima su postroji u velikoj mjeri bili opremljeni. Već idućeg dana ti su se proizvodi mogli vidjeti na Zagrebačkom velesajmu, gdje je od 31. svibnja do 3. lipnja održan međunarodni sajam sredstava za zaštitu osoba i objekata, protupožarnu zaštitu i obranu Interpretex '95. Jedna je od sedam njegovih izložbi bila ona vojne tehnike i opreme na kojoj je prikazan i najveći dio tadašnjih proizvoda hrvatske vojne industrije. Organiziralo ju je državno poduzeće RH-ALAN, a velik broj tadašnjih istaknutih domaćih izlagača postoji i danas. Bilo je tu već operativnih (mnogi su i danas), ali i prototipnih sustava koji kasnije nisu zaživjeli, ali poslužili su kao korak u razvoju. Prema tadašnjim izješćima, najviše je pozornosti privukao prototip tenka M-95 Degman, standardni tenk Hrvatske vojske M-84A, PZO sustav STRIJELA 10-CRO, motričko-akvizicijski radar MAR M 93, pokretni obalni lanser MOL, samohodni višecijevni lanser raketa Tajfun, haubica D-30 HR M94, lako oklopno vozilo LOV-RAK s ugrađenim VLR-om, treningeri za protuoklopne sustave Fagot i Maljutka te jurišna puška APS 95 i pištolj HS.¹¹³ Izložba je bila organizirana u vrijeme embarga i, vezano uz izlagače, nije imala međunarodni karakter. Bila je, međutim,

¹⁰⁸) <https://www.hgk.hr/odjel-industriju/o-zajednici-proizvodaca-sredstava-za-posebne-namjene> (Pregledano 27. siječnja 2021.)

¹⁰⁹) <https://hkroi.hr/index.php/o-nama/> (Pregledano 27. siječnja 2021.)

¹¹⁰) <https://izvoz.gov.hr/vijesti/hrvatska-obrambena-industrija-svjetski-je-brend/3889> (Pregledano 17. veljače 2021.)

¹¹¹) Vlahović, Domagoj: Naša obrambena industrija opet će iznenaditi Europu, Hrvatski vojnik, br. 622, 25. siječnja 2021., str. 22. – 29.

¹¹²) Croatian Defence Industry Catalogue 2019 – 2020, Ministry of Defence of the Republic of Croatia, Public Relations and Publishing Department, Division of the Croatian Military Press and Publishing, 2019., str. 5.

¹¹³) Vuljanić, Dario: Potvrda znanja i umijeća – "Interpretex '95", Velebit, br. 3, 9. lipnja 1995., str. 16. – 17.

larly by the Croatian Military Publications Department of the Ministry of Defence, presents 55 manufacturers.

DEFENCE INDUSTRY EXHIBITIONS AND FAIRS IN CROATIA

The parade of the Croatian Army held on 30 May 1995, ahead of the Military and Police Operation "Storm" was a first-time public display of its capabilities, and of the young Croatian defence industry's products worn and carried by the soldiers in the columns.

The products were displayed the following day in the international exhibition "Interprotex 95" held in the Zagreb Fair from 31 May to 3 June 1995. One of the seven exhibitions within the Interprotex displayed weapons and military equipment and the most products of the Croatian military industry at the time. The Exhibition was organised by the government agency RH-ALAN, and a large number of the prominent domestic exhibitors are still in business today. The Exhibition featured operational (many are in use to this day), and also prototype weapon systems that have not survived but served as a step in development. According to reports at the time, particular attention was drawn to M-95 Degman tank prototype, the Croatian Army's standard tank M-84A, the air defence system STRIJELA 10-CRO, the MAR M 93 surveillance and target acquisition radar, the MOL mobile coastal launcher, the self-propelled Tajfun multiple rocket launcher, the D-30 HR M94 howitzer, the LOV-RAK armoured vehicle with in-built MRL, the Fagot and Maljutka anti-tank system trainers, the APS 95 assault rifle and the HS pistol. The exhibition was organised still during the embargo and had no international format. It was nevertheless a good start for the modern military industry, which showed the ambition

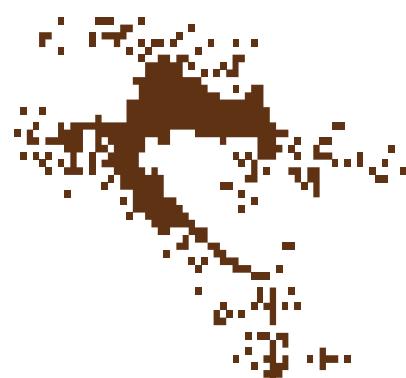
and the potential to enter foreign markets after the war is over.

The exhibition was held in normal conditions the following year - the embargo lifted - and in 1997, when it was pointed out that 185 exhibitors presented themselves at Interprotex, 84 from Croatia and 101 from 16 countries. The Croatian military industry presented its products to foreign visitors and military attachés accredited to the Republic of Croatia. In March 1997 the Croatian defence industry was given the opportunity for presentation outside Croatia for the first time, at the international exhibition IDEX 97 in Abu Dhabi. The last Interprotex was held in June 1999, though the defence industry was not represented at the same level as at the previous events. Nevertheless, a new HS 2000 pistol was presented, for which the first export contract with the United States was concluded a few months later, for 50,000 pistols.

The following years saw no major military exhibitions in Croatia. Several smaller events were organised, such as the exhibition "Hrvatski vojnik CRO-2004" ("Croatian Soldier CRO-2004"). It was held on 21- 22 April 2004, organised by the Ministry of Defence and the Croatian Armed Forces on the premises of the Ministry of Defence and of the General Staff, with the emphasis laid on supply equipment and NBC defence equipment. Croatian companies explored the modalities to enter the market through foreign fairs, including the large ones such as the IDEX (UAE), the Milipol or Eurosatory (France).

The exhibitions of the kind are normally organised by private companies with the support from local governments, whose interest is not only in displaying the host nation's industry, products and services but also in development of their industry and technology, business contacts, international co-operation, as well in bilateral and multilateral political and military meetings. These were the objectives of the Croatian Ministry of Defence with the Adriatic Sea Defense and Aerospace Exhibition (ASDA). It is organised by the U.S.'s TNT Production, and the venue was the Spaladium Arena in Split.

The first ASDA, held from 29 to 31 March 2011, gathered over 130 exhibitors from 23 countries,

dobar start za suvremenu vojnu industriju koja je već onda pokazala da je ambiciozna i da će, čim zemljom zavlada mir, moći uspješno izići na strana tržišta. Izložba je održana i sljedeće godine, prvi put u "normalnim" uvjetima, u zemlji koja nije pod embargom, te 1997., kad je istaknuto da se na Interprotexu predstavilo 185 izlagača, 84 iz Hrvatske i 101 iz 16 zemalja, te da su za proizvode hrvatske vojne industrije interes pokazali i strani posjetitelji te vojni izaslanici akreditirani u RH.¹¹⁴ Zanimljivo je da je u ožujku 1997. naša obrambena industrija prvi put dobila priliku pokazati se i izvan Hrvatske, i to na međunarodnoj izložbi IDEX 97 u Abu Dhabiju, glavnom gradu Ujedinjenih Arapskih Emirata.¹¹⁵ Zadnji je Interprotex održan u lipnju 1999., ali obrambena industrija nije bila zastupljena na razini prethodnih manifestacija. Ipak, bio je predstavljen novi pištolj HS 2000 za koji je nekoliko mjeseci kasnije zaključen prvi ugovor o izvozu u SAD, i to pedeset tisuća komada.¹¹⁶

Idućih godina u Hrvatskoj nisu održavane veće vojne izložbe. Bilo je nekoliko manjih događanja, poput izložbe Hrvatski vojnik CRO-2004. Organizirali su je 21. i 22. travnja 2004. godine MORH i OSRH u prostorima kompleksa MORH-a i GS-a, a naglasak nije bio na naoružanju, nego na opskrbnoj opremi i sredstvima za NBK zaštitu.¹¹⁷ Hrvatske su tvrtke izlaz na tržište počele tražiti preko stranih sajmova, pa i onih velikih kao što je spomenuti IDEX (UAE) te Milipol ili Eurosatory (Francuska).

U svijetu je praksa da takve izložbe u načelu organiziraju privatne tvrtke uz podršku domaćih vlada koje su preko njih zainteresirane ne samo za prezentaciju i plasman proizvoda i usluga iz svoje zemlje na tržište u porastu nego i za napredak vlastite industrije i tehnologije, poslovne kontakte, međunarodnu suradnju, pa i bilateralne te multilateralne političke i vojne susrete. Upravo je s tim ciljevima Ministarstvo obrane RH dalo potporu Jadranskoj vojnoj i zrakoplovnoj izložbi

i konferenciji (Adriatic Sea Defence & Aerospace Exhibition – ASDA). Organizira je američka tvrtka TNT Production, LLC., a mjesto održavanja splitska je Spaldium Arena.

Već je na prvoj ASDA-i, održanoj od 29. do 31. ožujka 2011., sudjelovalo više od 130 izlagača iz 23 zemlje svijeta, predstavivši proizvode zastupljene u svim granama i rodovima oružanih snaga i policije. Uz gotovo sve važne hrvatske namjenske tvrtke, izložbene su prostore imali i svjetski giganti kao BAE Systems, Saab, Eurofighter, ITT, Thales, IVECO, Panhard... Zapaženo je i da je na izložbi zaključen Memorandum o razumijevanju o budućem zajedničkom nastupu na trećem tržištu između hrvatske tvrtke Đuro Đaković Grupa d. d. i finske Patria Land Systems vezano uz BOV Patria.¹¹⁸ Događaj je postao redovit s drugom ASDA-om, održanom od 24. do 26. travnja 2013. godine. Bilo je nešto manje izlagača nego na prvoj, njih 103 iz 19 zemalja, ali zamijećen je porast broja stranih izaslanstava zainteresiranih za suradnju s hrvatskom vojnom industrijom. Osim toga, bile su zastupljene sve hrvatske i veći broj poznatih stranih tvrtki. Upravo su pozitivni učinci s prve ASDA-e etablirali sajam na međunarodnoj sceni te je pobudio interes vojnih izaslanstava iz cijelog svijeta. Hrvatska industrija pokazala je velik zamah, među ostalim, i prezentacijom jurišne puške VHS-2.¹¹⁹ Treća je ASDA održana od 22. do 24. travnja 2015. godine. U odnosu na 2013., povećan je broj stranih izlagača kao i stranih službenih izaslanstava. Na četvrtom izdanju, održanom od 26. do 28. travnja 2017., sudjelovalo je rekordan broj hrvatskih izlagača i stranih državnih te vojnih izaslanstava. Peto izdanje, održano od 10. do 12. travnja 2019., oborilo je sve rekorde: čak 185 izlagača (75 domaćih i 110 stranih iz 26 zemalja) i 33 strana izaslanstva. Bili su tu Šestan-Busch d. o. o.,

¹¹⁴ Pavičić, Marijan: Dobitna kombinacija – simbioza stvaralaštva, Velebit, br. 109, 20. lipnja 1997., str. 8. – 9.

¹¹⁵ Puljak, Vesna: IDEX 97., Velebit, br. 96, 21. ožujka 1997., str. 5.

¹¹⁶ Miladin, Neven: Višestruka vrijednost ugovora, Velebit, br. 231, 21. listopada 1999., str. 9.

¹¹⁷ Perica, Josipa: Hrvatska vojska – generator razvoja hrvatskog gospodarstva, Obrana, br. 193, 30. travnja 2004., str. 4. – 5.

¹¹⁸ Parlov, Leida: Hrvatska se pridružila vodećim sajmovima vojne industrije, Hrvatski vojnik, br. 339, 8. travnja 2011., str. 4. – 9.

¹¹⁹ Vuković, Danijel: Vidljiv zamah hrvatske vojne industrije, Hrvatski vojnik, br. 421, 10. svibnja 2013., str. 30. – 33.

MODERNISATION AND EQUIPMENT OF THE CROATIAN ARMED FORCES AND CROATIAN DEFENCE INDUSTRY

who presented their products intended for all services and branches of the armed forces and of the police. Alongside the major Croatian military manufacturers, the exhibitors were also the world's leading companies such as the BAE Systems, Saab, Eurofighter, ITT, Thales, IVECO and Panhard. The Exhibition featured the signing of the Memorandum of Understanding between the Đuro Đaković Grupa and the Finnish Patria Land Systems on future joint presence in third markets in the Patria MV project. The event became regular with the second ASDA, held from April 24-26, 2013. There were 109 exhibitors from 19 countries, and a higher number of foreign delegations interested in co-operation with the Croatian military industry. In addition, all Croatian and a number of renowned foreign companies were represented.

The positive outcome of the first ASDA earned the exhibition a place in the international market and aroused the interest of military delegations worldwide. The Croatian industry showed notable progress displaying the VHS-2 assault rifle and other projects.

The third ASDA was held from 22 to 24 April 2015. It hosted a higher number of foreign exhibitors and delegations. The fourth event, held from 26 to 28 April 2017, was attended by a record number of Croatian exhibitors and foreign state and military delegations. The fifth exhibition, held from 10 to 12 April 2019, broke all records with as many as 185 exhibitors (75 domestic and 110 foreign from 26 countries) and 33 foreign delegations. Among the exhibitors were Šestan-Busch, Brodosplit, HS Produkt and DOK-ING, as well as Lockheed Martin, Elbit Systems, Rheinmetall, Rafael, MBDA, Bell and many others.

The ASDA earned Croatia an image of a forum for military equipment and weapon manufacturers to establish contacts and business co-operation.

The Exhibition was conceived as a conference and exhibition of state-of-the-art defence products and technologies as it covered the Army, the Navy and the Air Force.

FOTO: JOSIP KOPIĆ

Ministarstvo obrane RH daje potporu Jadranskoj vojnoj i zrakoplovnoj izložbi i konferenciji (Adriatic Sea Defense & Aerospace Exhibition – ASDA) koja se svake dvije godine održava u Splitu

The Ministry of Defence of the Republic of Croatia provides support to Adriatic Sea Defense & Aerospace Exhibition (ASDA), organised biannually in Split

Brodosplit d. d., HS Produkt d. o. o. i DOK-ING d. o. o., ali i Lockheed Martin, Elbit Systems, Rheinmetall, Rafael, MBDA, Bell i mnogi drugi.¹²⁰

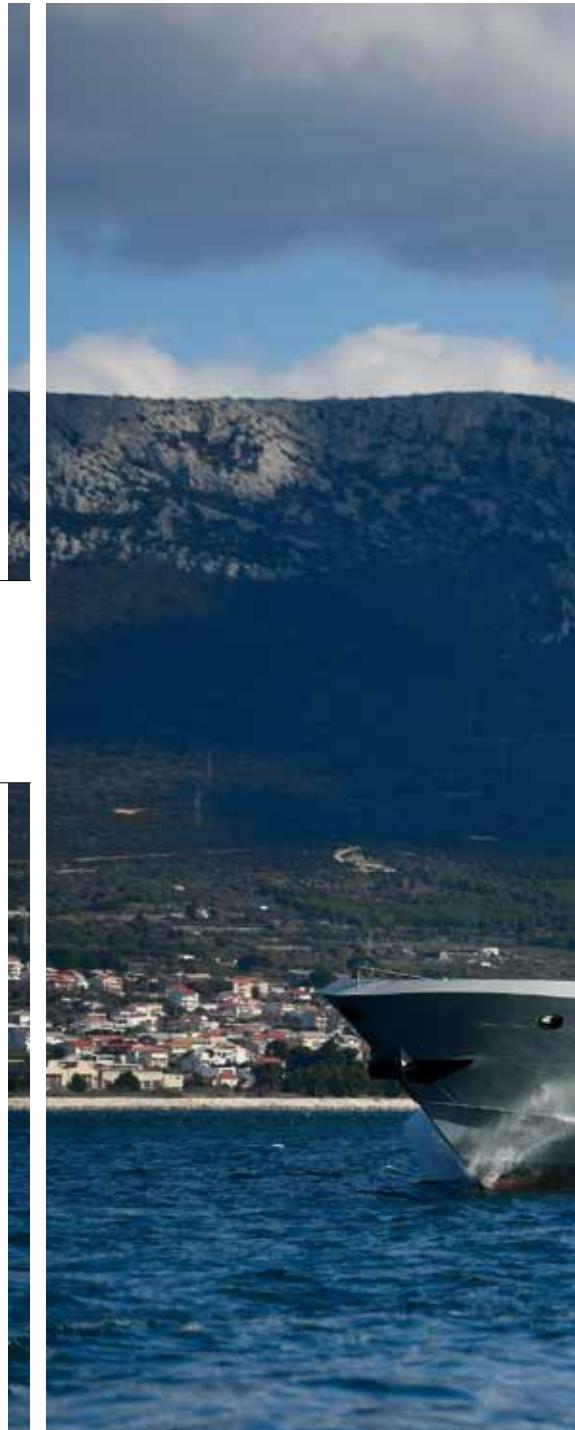
Zahvaljujući ASDA-i, Hrvatsku se sve jasnije percipira kao zemlju za uspostavljanje kontakata i razvoj poslovne suradnje među proizvođačima vojne opreme i naoružanja. Izložba je zamisljena kao trojna konferencija i izložba najmodernijih obrambenih proizvoda i tehnologija jer obuhvaća kopnenu vojsku, mornaricu i zrakoplovstvo. Glavni joj je cilj omogućiti upoznavanje i strateško povezivanje državnog i privatnog sektora, a posebno je važna za zemlju domaćina, domaće proizvođače i oružane snage. Pozitivno je što postaje tradicionalna: na izdanju 2019. potpisana je protokol o daljnjoj suradnji MORH-a i tvrtke TNT Productions, LLC., kojim je najavljeno da će se ASDA organizirati i u idućim godinama. Šesto izdanje trebalo je biti održano u travnju 2021., no pandemija koronavirusa odgodila ga je za listopad te godine.¹²¹

Its primary objective is to enable contacts and strategic state and the private sector partnerships, and is especially important for the host country, the Croatian manufacturers and the Croatian Armed Forces. ASDA is becoming a tradition: at the 2019 event the Protocol on Future Cooperation between the Croatian Ministry of Defence and the U.S. TNT LLC, which announced new exhibitions in the following years. The sixth ASDA was supposed to be held in April 2021, but has been rescheduled to October due to the COVID-19 pandemic.

¹²⁰) Vlahović, Domagoj: ASDA ide dalje, Hrvatski vojnik, br. 576, 19. travnja 2019., str. 4. – 9.

¹²¹) <https://adriaticseadefense.com/>(Pregledano 17. veljače 2021.)

Domaći projekt obalnog ophodnog broda (OOB) rezultirat će opremanjem Obalne straže RH s pet plovila

The Croatian project of inshore patrol vessel will produce five vessels for the use by the Croatian Coast Guard

FOTO: TOMISLAV BRANDT

08

IZGRADNJA SUSTAVA VOJNE IZOBRAZBE

THE MILITARY
EDUCATION SYSTEM

Izgradnja sustava vojne izobrazbe bilo je jedno od temeljnih pitanja koje je pratilo izgradnju Hrvatske vojske tijekom Domovinskog rata. Kako se rat bližio kraju, u fokus je sve više dolazila potreba za definiranjem sustava izobrazbe vojnika, dočasnika i časnika. Prvi je dio bila obuka novaka na služenju vojnog roka u obučnim središtima diljem Hrvatske i obuhvaćala je temeljnu, specijalističku i završnu izobrazbu, dok je drugi dio obuhvaćao izobrazbu časnika i dočasnika. Potreba za izobrazbom časnika i dočasnika Hrvatske vojske javila se još tijekom najžešćih napada srpske vojske na Republiku Hrvatsku. Kako je tad pisalo glasilo Ministarstva obrane RH Hrvatski vojnik, vojnici i časnici: "(...) imali su golemo srce i volju, ali su im nedostajala vojna znanja, što se posebno moglo uočiti kod zapovjednog kadra."¹ Prema spomenutom izvoru, već potkraj 1991. počeo je rad časničke škole u Varaždinu, Samoboru i na Borongaju u Zagrebu. Vojnici su s prve crte bojišta dolazili na izobrazbu, na kratke tečajeve od 10 do 15 dana, kako bi kroz zgušnute programe usvojili znanja koja su im bila nužna na njihovoj razini zapovjedanja ili su prolazili brza osposobljavanja za uporabu oružja kojim su rukovali.

POČETAK RADA HRVATSKOG VOJNOG UČILIŠTA

Potkraj 1991., nakon oslobođanja Centra vojno-tehničkih škola bivše vojske na Črnomercu, stvoreni su potrebni uvjeti za ustrojavanje obrazovnog središta. Načelnik Glavnog stožera general zbora Anton Tus zapovjedio je 27. prosinca 1991. da se na toj lokaciji ustroji Časnički centar Hrvatske vojske s ciljem racionalnog i djelotvornog održavanja tečajeva za časnike HV-a.² Dana 15. siječnja 1992. izdana je Zapovijed o selidbi postojećih časničkih tečajeva iz Varaždina, Borongaja i Samobora u Časnički centar.

Prvi je bio jednotjedni Tečaj za obavlještajne časnike, koji je održan od 2. do 9. veljače 1992., a imao je 24 polaznika. Time se u Hrvatskoj počelo razvijati vojno školstvo po uzoru na obuku vojski zapadnih zemalja, a počinju se spominjati i mogući koncepti buduće vojne akademije Hrvatske vojske.³

Na samom početku 1993. godine, 4. siječnja, u skladu sa Zapovijedi načelnika Glavnog stožera generala zbora Janka Bobetka, svečano je počeo rad Zapovjedno-stožerne škole (ZSŠ). Tog je dana počela nastava za polaznike prvog naraštaja šestomjesečne izobrazbe te prvog naraštaja tromjesečne izobrazbe. Prvi su naraštaj činili visoki časnici koji su uspješno zapovijedali ratnim operacijama u Domovinskom ratu, a najbolje od njih motiviralo se mogućnošću pohađanja programa na zapadnim vojnim akademijama. Već je drugi naraštaj ZSŠ-a nastavu pohadao deset mjeseci, a program je u odnosu na prethodni donekle promijenjen i poboljšan. Zadaća ZSŠ-a, u to vrijeme najviše vojne stručne škole, bila je priprema najspasobnijih hrvatskih časnika za visoke vojne dužnosti, i to prema suvremenim načelima i vojnoj praksi najrazvijenijih zemalja.

Časnički centar preustrojen je u prvom dijelu 1993. u Hrvatsko vojno učilište. Od drugog dijela te godine Učilište nosi ime hrvatskog bana Petra Zrinskog. Od samog početka rada Centra pa do pred kraj 1993. u njemu se školju i časnici i dočasnici, a od kraja te godine pa do kraja Domovinskog rata dočasnici se školju u Jastrebarskom, ali organizacijski ostaju u sastavu Učilišta.

SUSTAV IZOBRAZBE U RATNOM RAZDOBLJU

U ratnom je razdoblju, sve do 1996. godine, težište vojne izobrazbe bilo na pripremi, organizaciji i provedbi borbenih operacija pa je i sustav izobrazbe bio u njihovoj potpori. Logično je stoga da je i izobrazba na taktičkoj razini bila u rukama grana (HKoV-a, HRM-a te HRZ-a i PZO-a), dok je na operativno-strateškoj bila u odgovornosti Glavnog stožera HV-a. Godine 1995. proširuje se djelatnost Učilišta i time jačaju njegove zadaće: osniva se Škola stra-

¹) Kuretić, Mirjana: Od škole do učilišta, Hrvatski vojnik, br. 47, 24. rujna 1993., str. 7. – 8.

²) Hrastović, Ivica; Nazor, Ante i dr.: Hrvatsko vojno učilište u Domovinskom ratu. Povjesnica. Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Hrvatsko vojno učilište "Petar Zrinski", Zagreb, 2008., str. 17.

³) Ž. B.: Najbolji borci postali zapovjednici, Hrvatski vojnik, br. 15, 3. srpnja 1992., str. 5.

THE MILITARY EDUCATION SYSTEM

The organisation of the military training system was one of the fundamental subjects related to the development of the Croatian Army during the Homeland War. As the war was nearing the end to a close the need for an organised system of education of enlisted soldiers, NCOs and officers became increasingly important. The first segment was training of the conscripts in military service in training centres across Croatia and comprised the basic, specialist and advanced training, and the other component pertained to the training of officers and NCOs. The need for the training of officers and NCOs of the Croatian Army was evident during the fiercest attacks of the aggressor on the Republic of Croatia. As reported by the "Hrvatski vojnik" magazine (the official journal of the Croatian Ministry of Defence), the soldiers and officers: "had immense courage and the will, but lacked military expertise, particularly the commanding officers". In late 1991 "Hrvatski vojnik" reported on the inception education in the officer schools in Varaždin, Samobor and in Zagreb. The trainees came directly from the front-lines to take 10- and 15-day courses, to acquire the expertise required at their respective levels of command or to take rapid weapon handling practices.

INCEPTION OF THE CROATIAN DEFENCE ACADEMY

The takeover of the Military Technical Schools Centre of the former JNA in Zagreb created the necessary conditions to establish an education institution. On 27 December 1991, the Chief of the General Staff, General Anton Tus, ordered the establishment of a Croatian Army Officers' Centre to supersede the former Centre, to provide economic and efficient courses for the officers of the Croatian Army. On 15 January 1992, an Order was issued to relocate the ongoing officer courses – a 1-week intelligence officer course, held from 2 – 9 February 1992, attended by 24 officers - from Varaždin, Borongaj and Samobor to the Officers Centre. It was

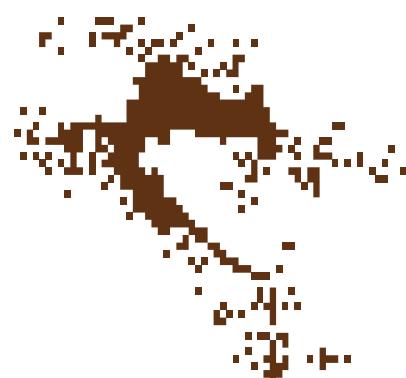
the foundation of the military education system in Croatia, designed according to western armies training programmes, and a sketch of the future military academy of the Croatian Army.

In early 1993, pursuant to the order of the Chief of the General Staff General Janko Bobetko, the Command and Staff School was formally established.

On 4 January the first classes were administered for the first students of the 6-month education programme and for the first generation of students of the 3-month training. The first generation gathered senior officers who successfully led war operations during the Homeland War, and the best were motivated by the opportunity to attend the programmes of western military academies. The second generation of the Command and Staff School attended a 10-month programme, which was partly modified and upgraded compared to the first one. The mission of the Command and Staff School, at that time the highest level military school, was to prepare the most competent Croatian officers for senior military duties, according to modern principles and military practice of the most developed countries. The Officers Centre was converted into the Croatian Military Academy in the first half of 1993. In the latter half the Academy was named after the Croatian vice-roy Petar Zrinski. From the inception until late 1993 the Centre administered education for officers and NCOs, whereas from the end of 1993 until the end of the Homeland War, NCOs attended education in the school in Jastrebarsko. There was a strong need to establish a NCO and an officer school for the needs of the Croatian Army, for the Croatian Navy and for the Croatian Air Force and Air Defence respectively. This was a rationale to establish the Command and Staff School as an inter-service school offering education for the most senior officers of the Croatian Army.

THE WARTIME EDUCATION SYSTEM

The focus of the military education during the war (until 1996) was on the preparation, organisation and conduct of combat operations, so the training system was designed to provide the necessary support. The tactical level training was administered by the services (the Croatian Army, the Croatian Navy and the Croatian Air Force and Air Defence), whereas the training at the operational level was a responsibility of the General Staff.

nih jezika, a u sastav Učilišta 1996. ulazi i Gardijsko središte za specijalističku obuku dočasnika "Damir Tomljanović Gavran" iz Šepurina te Učilište HRM-a i Učilište HRZ-a.⁴

Mirnodopski je ustroj OSRH utjecao i na razvoj sustava vojne izobrazbe u čemu je veliku ulogu imalo moderno učilište. Na petu je obljetnicu rada HVU-a tadašnji zapovjednik general-pukovnik Josip Lucić najavio izgradnju modernog učilišta koje bi u budućnosti trebalo postati edukativno i znanstveno-istraživačko središte s visokokvalitetnim kadrom i razvijenom tehnologijom. U razgovoru za glasilo Ministarstva obrane RH Velebit, general Lucić rekao je kako se u trenutku kad je donesena odluka o formiranju Hrvatskog vojnog učilišta na bojištima nalazilo oko 200 000 ljudi. Oni su prvi obrambeni napor odradili kvalitetno, ali s obzirom na to da nisu imali primjerena znanja, žrtve su ponekad bile veće no što su trebale biti.

Postojala je stoga snažna potreba da se organizira dočasnička i časnička škola za potrebe HKoV-a, a potom i škole za potrebe HRM-a te HRZ-a i PZO-a. U tom je smjeru išlo i osnivanje Zapovjedno-stožerne škole kao intergranske škole za potrebe školovanja najviših časnika Hrvatske vojske.

Na taj je način od 1991. do 1995. dostignut određeni stupanj izučenosti i uvježbanosti u vođenju i zapovijedanju, što znači da je HVU školjući dočasnike i časnike u ratnom razdoblju u stručnom smislu pripremio Hrvatsku vojsku kako bi bila: "(...) sposobna i spremna obaviti zapovijedi našeg Predsjednika Republike koje je dobila u operaciji Bljesak, nakon toga u operaciji Oluja, pa u svim kasnijim operacijama oslobođanja naše domovine."⁵

S obzirom na velik korak u razvoju izobrazbe, stvorene su temeljne pretpostavke da u bližoj budućnosti Hrvatska vojska postane ravноправан partner europskim vojskama kad su u pitanju mirovne operacije i vježbe, što se kasnije i dokazalo.

Dakle, na HVU-u "Petar Zrinski" od samog utemeljenja djeluju tri škole – Zapovjedno-stožerna, koja od listopada 1995. nosi ime heroja Domovinskog

In 1995 the Academy expanded its activities and its role enhanced: the Foreign Language School was established, and in 1996 the Centre integrated the Guards Specialist NCO Training Centre "Damir Tomljanović Gavran" at Šepurine and the Croatian Navy and Croatian Air Force School.

The peacetime organisation of the Croatian Armed Forces affected the development of the military education system, where a modern training centre had an essential role. On the 5th anniversary of the Academy, then Commander Lieutenant General Josip Lucić announced the establishment of a modern institution envisaged as a future educational and research centre with qualified teaching staff and developed technology. In an interview for the Ministry of Defence's magazine "Velebit", General Lucić stated that the decision to establish the Croatian Military Academy was made when some 200,000 defenders held positions in battlefields across Croatia. They delivered the first defence efforts successfully, but as they lacked the appropriate expertise, the casualties were sometimes higher than necessary.

There was an urgent need to organise an officer and NCO school for the needs of the Croatian Army, of the Croatian Navy and the Croatian Air Force and Air Defence. The establishment of the Command and Staff School as an inter-service school educating senior officers of the Croatian Army went in that direction.

The new education system ensured the necessary level of expertise and trainedness in command and control in the period 1991 – 1995, which proved that the Academy educated the officers and NCOs and prepared the Army to "make it capable and ready to execute the orders of the President of the Republic to execute the Operation "Lightning" and subsequently the Operation "Storm", and also all later liberating operations. The progress achieved

4) Puljak, Vesna: Učilište pobednika, Velebit, br. 84, 27. prosinca 1996., str. 14. – 15.

5) Puljak, Vesna: Zapovjednik Hrvatskog vojnog učilišta "Petar Zrinski" general pukovnik Josip Lucić, Velebit, br. 84, 27. prosinca 1996., str. 15.

Svećana promocija
polaznika vojnih škola
Hrvatskog vojnog učilišta
"Dr. Franjo Tuđman" u
Vukovaru

Formal graduation of the
students of the Croatian
Defence Academy
"Dr. Franjo Tuđman"
held in Vukovar

FOTO: TOMISLAV BRANDT

rata Blage Zadre, te Časnička i Dočasnička, koje od rujna 2015. nose imena Andrije Matijaša Pauka i Damira Tomljanovića Gavrana. Tri razine školovanja na HVU-u bitno su pridonijele borbenoj spremnosti Hrvatske vojske ne samo u zaustavljanju i slamanju neprijatelja. Na Hrvatsku vojsku počelo se gledati kao na respektabilnu silu u Europi i svijetu. U kratkom vremenu i u teškim uvjetima uspjelo se organizirati vojsku, a HVU je tomu snažno pridonio. Većina predavača bili su branitelji s prvi crta pa su katedre strategije, taktike i sličnih predmeta većinom držali najbolji vojnici Domovinskog rata. Velik su obol dali i ugledni profesori Sveučilišta u Zagrebu s kojima je uspostavljena dobra suradnja koja traje do danas. Već je tad Hrvatsko vojno učilište pokazalo otvorenost i želju za suradnjom s civilnim obrazovnim institucijama te je na toj osnovi dalje gradilo sustav izobrazbe vojnih kadrova.

USTROJAVANJE RATNE ŠKOLE "BAN JOSIP JELAČIĆ"

Godine 1997. promijenjen je sustav izobrazbe i slijedom toga ustrojena su tri granska učilišta sa svojim časničkim i dočasničkim školama. U travnju te godine objedinjena su u sklopu Hrvatskog vojnog učilišta, ali zadržavši dotadašnje lokacije: Učilište Hrvatske kopnene vojske na Črnomercu u Zagrebu, Učilište Hrvatske ratne mornarice u splitskoj Lori i Učilište Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane u Zemuniku. U tom su se razdoblju intenzivno provodili programi koji su utjecali na promjenu načina promišljanja, organizaciju i provedbu sustava izobrazbe te uspostavu sustava borbeno usredotočene obuke.

Predsjednik Republike i vrhovni zapovjednik OSRH dr. Franjo Tuđman donio je 25. lipnja 1998. godine Odluku o ustrojavanju Ratne škole Oružanih snaga Republike Hrvatske "Ban Josip Jelačić".⁶

U prvom naraštaju (1998./1999.) pohađalo ju je četrnaest visokih vojnih dužnosnika, a izobrazba se provodila u suvremeno opremljenim multimedijskim učionicama. Predsjednik je naglasio kako je otvaranje Ratne škole kao "(...) vrhovne vojne školske izo-

brazbene ustanove u hrvatskim Oružanim snagama završetak nastojanja da Hrvatsku vojsku osposebimo na najsuvremeniji način i da ratnim kadrovima koji su iznijeli ovaj rat, pobijedili u njemu, damo i u formalnom smislu vojno obrazovanje..."⁷

U kasnijem razdoblju, od 2002. godine, dolazi do organizacijskih promjena. Hrvatsko vojno učilište postaje Zapovjedništvo za združenu izobrazbu i obuku (ZZIO) i tako djeluje sve do 2008., a izobrazba se primarno provodila u ZZIO-u te u granskim školama. U ZZIO-u su se nalazile intergranske škole: Ratna, Zapovjedno-stožerna i Visoka dočasnička škola u kojima se provodila izobrazba za više stožerne i zapovjedne dužnosti. U granskim su školama OSRH polaznici pohađali izobrazbu za potrebe rodova, službi i struka.

PROJEKT KADET

Civilno-vojni program Kadet pokrenut je u suradnji Ministarstva obrane RH te Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilišta u Splitu s ciljem popune OSRH mladim visokoobrazovanim časnicima. Na tom se projektu, koji je nastao na temelju spoznaje o nužnosti redovitog školovanja časnika OSRH, radilo niz godina, a konačno je počeo 2003. kad je raspisan natječaj Kadet 2003. Dotad se školovanje časnika odvijalo isključivo stipendiranjem studenata koji su završetkom studija činili stručni kadar, ali osjećao se nedostatak u sustavu vođenja i zapovijedanja. To je dovelo do zaključka da je potrebno puno više općeg vojnog znanja te posve drukčiji način ulaska mladog čovjeka u sastav oružanih snaga.

SVAKI JE KADET MORAO POLOŽITI PRIJAMNI ISPIT NA ODREĐENOM FAKULTETU, PROČI LIJEĆNIČKU SELEKCIJU I SVE POTREBNE PSIHOFIZIČKE TESTOVE, A PROJEKT JE ZAMIŠLJEN KAO ŠKOLOVANJE KADROVA ZA SVE TRI GRANE ORUŽANIH SNAGA RH.⁸

Povijesni prvi naraštaj činilo je 67 kadeta među kojima je bilo i 19 djevojaka, a najzastupljeniji su bili studenti

⁶) Hrvatsko vojno učilište Petar Zrinski. Od Domovinskog rata do NATO saveza, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Oružane snage Republike Hrvatske, Hrvatsko vojno učilište "Petar Zrinski", Zagreb, 2012., str. 99.

⁷) Stipanović, Željko: Škola za 21. stoljeće, Velebit, br. 187, 18. prosinca 1998., str. 2. – 7.

⁸) Stipanović, Željko: Današnji kadeti sutra će biti okosnica Hrvatske vojske, Obrana, br. 165, 17. listopada 2003., str. 4. – 6. [Razgovor sa zamjenikom načelnika Glavnog stožera OSRH general-pukovnikom Slavkom Barićem.]

in the development of education created the conditions for the Croatian Army to participate in peace operations and exercises as equals with the European militaries, as later proved.

The Croatian Armed Forces gained the reputation as a respectable force in Europe and worldwide.

The Croatian Army was organised within a short time and in unfavourable conditions, and the Croatian Military Academy had an important role. Most lecturers were defenders with combat experience, so the strategy, tactics and related subjects departments and similar subjects were mostly held by the best soldiers of the Homeland War.

Distinguished professors of the University of Zagreb also had an important part, and the good co-operation continued to this day. The Academy displayed openness and the intent to co-operate with civilian educational institutions, as a foundation to continue building the military personnel education.

ESTABLISHMENT OF THE WAR SCHOOL "BAN JOSIP JELAČIĆ"

In 1997 the education system was modified and, consequently three service schools were established with their own officer and NCO programmes. In April 1997 the schools were formally centralised in the Croatian Military Academy, but remained at their previous locations: the Croatian Army School was based in Zagreb, the Croatian Navy School in the Lora Navy Port in Split and the Croatian Air Force and Air Defence School was based in the Zemunik Air Base respectively.

The period saw intensive administration of the programmes that altered the concepts, organisation and administration of the education system and the establishment of a system of battle-focussed training.

On 25 June 1998, the President of the Republic Franjo Tuđman as Supreme Commander signed the Decision on the Establishment of the War School

of the Croatian Armed Forces named "Ban Josip Jelačić".

The first generation of students (1998-1999) gathered 14 senior officials, and the training was administered in modern multi-media classrooms. The President emphasised that the new War School was "a supreme military education institution of the Croatian Armed Forces crowned the efforts to educate the Croatian Armed Forces according to contemporary standards and to provide formal education for the commanders who won the war..."

The period after 2002 brought a new reorganisation. The Croatian Military Academy became the Joint Education and Training Command (ZZIO) that operated until 2008, and the training was primarily conducted in the Command and in service schools. The Command comprised inter-service schools - the War School, the Command and Staff School and the NCO School, where training for senior staff and command duties was conducted. The schools of the services of the Croatian Armed Forces trained the members for the needs of branches and services.

THE KADET PROJECT

The Cadet Civil-Military Programme was launched in co-operation with the Ministry of Defence of the Republic of Croatia and the University of Zagreb and the University of Split, with the aim of manning the Croatian Armed Forces with young and educated officers. The project, which addressed the perceived need for regular education of the Croatian Armed Forces' officers, was designed for years and realised in 2003 when the first Cadet Contest was announced. The officers' education was resolved through the scholarship support to the students, who joined the Armed Forces following the graduation as highly trained personnel, but weaknesses were identified in the command and control system. It led to a conclusion that the young members needed to acquire general military expertise and a different modality to join the armed forces.

The candidates had to pass the entrance exam at a faculty of their choice, pass a medical examination and the psychological and physical fitness tests. The project was designed as education for the three services of the Croatian Armed Forces.

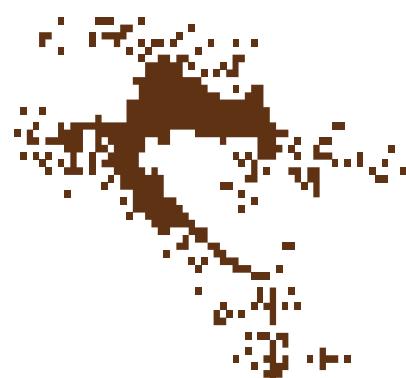

FOTO: MLADEN ČOBANOVIC

Nakon uspješno završenog obrazovnog procesa i zadovoljavanja svih kriterija kadeti postaju vojni piloti

Upon successful completion of education and meeting of the set criteria the cadets are promoted as military pilots

prometa i ekonomije. Školovanje kadeta na fakultetima odvijalo se prema programima jednakim onima za ostale studente, uz dodatnu vojnu obuku. Nakon završetka Temeljne časničke izobrazbe, u skladu s granom, rodom i strukom, kadetima je dodjeljivan čin poručnika i raspoređivani su na početnu časničku dužnost. Kao časnici nekoliko su godina obnašali dužnosti razine zapovjednika voda nakon čega su upućivani na višu razinu vojne izobrazbe. Prema tom modelu ostvarivali su uvjete za kontinuiran profesionalni razvoj, a nakon završetka školovanja mogli su se usavršavati na različitim oblicima vojne i civilne izobrazbe u zemlji i inozemstvu. Usporedno s pokretanjem projekta Kadet, vojni obrazovni sustav nastavlja se definirati u skladu s odrednicama Dugoročnog plana razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2006. – 2015.⁹ a usvojen je i Koncept izobrazbe za potrebe Oružanih snaga Republike Hrvatske.¹⁰ U Dugoročnom planu razvoja ističe se kako Oružane snage RH nastavljaju razvijati dostižni i održivi model vojne izobrazbe koji prati promjene u cijelokupnom sustavu. Vojni obrazovni sustav nastavlja se povezivati sa sveučilišnom zajednicom i civilnim institucijama te razvijati partnerske odnose s obrazovnim institucijama NATO-a i EU-a. Prioritet dobiva preustroj Zajedništva za združenu izobrazbu i obuku te povezivanje kapaciteta za vojnu izobrazbu u jedinstvenu ustanovu – Hrvatsko vojno učilište.

The historic first generation comprised 67 cadets (19 female cadets), mostly transportation engineering and economy students.

The cadets followed the same curricula as other students, in addition to the military training. After completing the Basic Officer Training the cadets were commissioned as lieutenants and assigned to first officer duties, as a function of the service and branch. They served as platoon commanders for several years, after which they were referred to a senior military training. The model enabled them meet the criteria for continuous career development, and after graduation they were offered the opportunity for additional training taking various military and civilian education programmes in Croatia and abroad. Concurrently with the launching of the Cadet project, the military education system was elaborated in accordance with the Long-Term Development Plan of the Croatian Armed Forces for the period 2006-2015, and the Croatian Armed Forces' Training Concept was adopted.

⁹) http://www.morh.hr/images/stories/morh_sadrzaj/pdf/20_dugoroc_plan Razvoj_os.pdf, str. 41. (Pregledano 24. travnja 2021.)
¹⁰) Koncept izobrazbe za potrebe Oružanih snaga Republike Hrvatske, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Zagreb, 2007.

HVU OD 2007. DO DANAS

Krajem 2007. počeo je preustroj kojim se sustav izobrazbe ponovno organizira i provodi u jedinstvenoj ustanovi, HVU-u "Petar Zrinski". Usvajanjem Koncepta izobrazbe za potrebe Oružanih snaga Republike Hrvatske, Hrvatsko vojno učilište u potpunosti postaje odgovorno za vojnu izobrazbu u OSRH i preuzima zadaće provedbe svih razina izobrazbe i obuke časnika i dočasnika. Preuzima ustroj i aktivnosti koje se odnose na predlaganje i sudjelovanje u izradi jedinstvenih standarda i mjerila za izobrazbu i obuku u Oružanim snagama, za izbor nastavnika i predavača te izradu smjernica i naputaka potrebnih za sve razine izobrazbe i obuke.¹¹

Danas se u sklopu HVU-a organizira i provodi izobrazba za potrebe pripadnika OSRH, ali i oružanih snaga drugih zemalja. Učilište provodi redovite cikluse Temeljne i Napredne dočasničke izobrazbe, Temeljne i Napredne časničke izobrazbe, Intergranske zapovjedno-stožerne izobrazbe i Vojno strukovne izobrazbe časnika u funkcionalnim područjima, izobrazbu na Ratnoj školi, a tu je još i Središte za strane jezike, Tečaj obrambene diplo-

The Long-Term Development Plan underlines that the Croatian Armed Forces continue to develop an achievable and sustainable model of military education that follows changes in the overall system. The military education system integrates within the university community and civilian institutions and develops partnerships with NATO and the EU educational institutions. The priority is attached to the reorganisation of Joint Education and Training Command and the integration of military education capacities into a unified institution - the Croatian Defence Academy.

THE CROATIAN DEFENCE ACADEMY FROM 2007 TO DATE

In late 2007 the education system was reorganised and integrated into a central institution - the Croatian Defence Academy "Petar Zrinski".

By adopting the Training Concept for the needs of the Croatian Armed Forces the Croatian Defence Academy assumed full responsibility for planning and administration of all levels of military education and training of officers and NCOs in the Croatian Armed Forces. It also assumed the proposing and participation in the drafting of uniform stand-

¹¹) <http://www.morh.hr/hr/hrvatsko-vojno-uciliste/o-nama-hvu/povjesnica.html> (Pregledano 26. travnja 2021.)

Polaganjem svečane prizje
kadeti HVU-a "Dr. Franjo
Tuđman" postaju časnici
Hrvatske vojske

Formal oath-taking ceremony
for the cadets of the Croatian
Defence Academy "Dr. Franjo
Tuđman", commissioned as
officers of the Croatian
Armed Forces

macije, Tečaj strategijskog planiranja te niz drugih specijalističkih tečajeva. Škole i tečajevi godišnje završi oko tisuću polaznika iz OSRH, brojni strani polaznici te polaznici iz drugih ministarstava i tijela državne uprave. Hrvatskim vojnim učilištem putem sastavnica Zapovjedništva rukovodi zapovjednik, a temeljna je zadaća Zapovjedništva organizacija, provedba i nadzor cjelokupnog rada svih ustrojstvenih cjelina. Učilište od rujna 2015. nosi ime prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana.

NAJVIŠA VOJNA ŠKOLA – RATNA ŠKOLA “BAN JOSIP JELAČIĆ”

Ratna škola “Ban Josip Jelačić” najviša je u sustavu vojne izobrazbe Oružanih snaga Republike Hrvatske. U njoj se visoki časnici i državni službenici iz Hrvatske i inozemstva školju za sudjelovanje u procesu donošenja strateških odluka iz područja obrambenih i sigurnosnih poslova na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Cilj je osposobljavanje polaznika za obnašanje najviših dužnosti u području nacionalne sigurnosti i obrane, a predavači su priznati stručnjaci, profesori, znanstvenici, vojni i civilni dužnosnici iz zemlje i inozemstva. Kao predavači često gostuju i predsjednici Republike, Sabora i Vlade te drugi visoki dužnosnici. Zaključno s 23. naraštajem, Ratnu školu završilo je 328 polaznika, od kojih je 58 stranih (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Slovenija, Sjeverna Makedonija, Njemačka, Srbija, Kosovo).

ZAPOVJEDNO-STOŽERNA ŠKOLA “BLAGO ZADRO”

Zapovjedno-stožerna škola “Blago Zadro” školuje časnike za obnašanje intergranskih zapovjednih, stožernih i drugih funkcionalnih dužnosti na zdrženoj razini u nacionalnim i multinacionalnim zapovjedništvima, operacijama na bojištu, mirovnim operacijama te za potrebe drugih tijela obrambenog sustava na operativnoj i strateškoj razini. Fokus izo-

brazbe stavljen je na planiranje, pripremu, organizaciju i provedbu operacija u Hrvatskoj te na operacije NATO-a, EU-a i UN-a. Provode se dva programa: Intergranska zapovjedno-stožerna izobrazba, koja traje deset mjeseci, te Vojno strukovna izobrazba časnika u funkcionalnim područjima, koja traje četiri mjeseca. Uz polaznike iz OSRH, školju se i polaznici iz savezničkih i partnerskih zemalja. Zaključno s 29 naraštajem, Zapovjedno-stožernu školu završilo je 1837 polaznika, od kojih je 107 stranih (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Kosovo, SAD, Njemačka).

ČASNIČKA ŠKOLA “ANDRIJA MATIJAŠ PAUK”

U Časničkoj školi “Andrija Matijaš Pauk” školju se kadeti i kandidati za časnike za temeljne časničke dužnosti te časnici za niže stožerne, zapovjedne i funkcionalne dužnosti svih borbenih rodova, rodova borbene potpore, službi, struka i njihovih specijalnosti. Na Temeljnoj časničkoj izobrazbi, kao prvoj razini, polaznici stječu opća temeljna vojnostručna znanja, sposobnosti i vještine potrebne za obnašanje prve časničke/zapovjedne dužnosti.

Temeljna časnička izobrazba definirana je kao prva razina izobrazbe časnika. Traje 1267 sati i sastoji se od općeg i specijalističkog dijela, tečaja za prvu časničku/zapovjednu dužnost, staziranja i ostalih sadržaja. Polaznike se uči općim temeljnim vojnostručnim znanjima, sposobnostima i vještinama potrebnim za obnašanje prve časničke/zapovjedne dužnosti.

Za pristupanje temeljnoj časničkoj izobrazbi kandidati moraju prethodno imati: završenu odgovarajuću civilnu izobrazbu i završenu temeljnu i specijalističku vojnu obuku.¹²

¹² <https://www.morh.hr/hvu-casnicka-skola/> (Pregledano 26. travnja 2021.)

THE MILITARY EDUCATION SYSTEM

ards and criteria for education and training in the armed forces, for the selection of teachers and lecturers, and for the development of guidelines and instructions necessary for all levels of education and training.

The Academy organises and administers education for the needs of members of the Croatian Armed Forces, but also the armed forces of other countries. The Academy administers regular cycles of Basic and Advanced NCO Education, the Basic and Advanced Officer Education, the inter-service Command and Staff Education and the Officer Education in functional areas, as well as the education in the War School, the Foreign Language Centre, the Defence Diplomacy Course, the Strategic Planning Course and a wide range of numerous specialist courses. The education and other programmes are attended by some thousand students annually, from the Croatian Armed Forces, numerous foreign students and students from other ministries and government administration bodies.

The Croatian Military Academy is managed by the Commander through the components of the Command, and the basic task of the Command is to organize, implement and supervise the entire work of all organizational units.

In September 2015 the Academy was named after the first Croatian President Franjo Tuđman.

THE STRATEGIC-LEVEL MILITARY SCHOOL – WAR SCHOOL “BAN JOSIP JELAČIĆ”

The “Ban Josip Jelačić” War School is the most senior military education institution of the Croatian Armed Forces. It prepares most senior officers and civil servants from Croatia and foreign countries for strategic decision making and exercise of duties in the domains of national security and defence. The lecturers are renowned experts, professors, researchers and top military and civilian officials from

Croatia and abroad. The visiting lecturers are the presidents of the Republic, the prime ministers and speakers of the Parliament and other senior government officials. The 23 past generations of the War School comprised 328 students, among whom 58 foreign officials (from Bosnia and Herzegovina, Montenegro, Slovenia, North Macedonia, Germany, Serbia and Kosovo).

COMMAND AND STAFF SCHOOL “BLAGO ZADRO”

The Blago Zadro Command and Staff School prepares officers to exercise joint command, staff and other functional duties in national and multinational commands, battlefield operations and peacekeeping operations and for the needs of other defence system components at the operational and strategic levels. The education in the Command and Staff School has been focussed on planning, preparation, organisation and conduct of operations in Croatia and on NATO-, the EU- and the UN-led operations. The School administers two programmes: the 10-month Inter-service Command and Staff Education and 4-month Functional Areas Officer Education. The students come from the Croatian Armed Forces, and from NATO and partner countries. A total of 1,837 students graduated over the past 29 generations, among whom 107 foreigners (from Bosnia and Herzegovina, Montenegro, North Macedonia, Kosovo, the United States, Germany).

OFFICER SCHOOL “ANDRIJA MATIJAŠ PAUK”

The Officer School “Andrija Matijaš Pauk” educates cadets and officer candidates for junior officer and staff, command and functional duties for all combat branches, combat support branches and services and the specialties. During the Basic Officer Education - the junior level – the students acquire basic military professional skills and expertise indispensable to exercise first officer /command duties.

Basic Officer Education is designed as the first-level officer training. It comprises a general and a specialist part, a course for the first officer/command duty, field course and other activities in a total of 1,267 hours. Students are instructed in basic military skills and expertise indispensable to exercise first officer /command duties.

Druga je razina Napredna časnička izobrazba, koja polaznike treba osposobiti za obnašanje zapovjednih dužnosti razine satnije i nižih stožernih dužnosti. U sastavu Časničke škole nalazi se i Kadetska bojna. Napredna časnička izobrazba (NČI) definirana je kao druga razina izobrazbe časnika i sastoji se od četiri modula: Opći dio, Specijalistički dio, Taktika i doktrina grane, Tečaj za zapovjednika satnije/broda/bitnice/zrakoplovnog voda u ukupnom trajanju od 931 sata koja treba osposobiti polaznike za obnašanje zapovjednih dužnosti razine satnije i nižih stožernih dužnosti.¹³

Polaznici stječu potrebna teorijska i praktična znanja za uspješno obnašanje dužnosti zapovjednika satnije ili ekvivalentne dužnosti u postrojbama – službama grana. Istodobno, polaznici se osposobljavaju za samostalno i skupno usavršavanje te primjenu stečenih znanja u planiranju, organizaciji i provedbi obuke u postrojbama roda – službi u grani. Uvjet za Naprednu časničku izobrazbu je završena Temeljna časnička izobrazba odgovarajućeg roda/strukte. Zaključno s 20. naraštajem, Temeljnu časničku izobrazbu (TČI) završio je 4291 polaznik, dok su zaključno s 19. naraštajem Naprednu časničku izobrazbu (NČI) završila 3644 polaznika.

DOČASNIČKA ŠKOLA “DAMIR TOMLJANOVIĆ GAVRAN”

Dočasnička škola “Damir Tomljanović Gavran” ustrojstvena je cjelina Hrvatskog vojnog učilišta zadužena za školovanje dočasnika, a njezine su četiri razine razmještene na više lokacija u Republici Hrvatskoj. Prva je razina Izobrazba za razvoj vođa, slijedi Temeljna dočasnička izobrazba, treća je Napredna dočasnička izobrazba, a najviša je Visoka dočasnička izobrazba. Dočasnici se dodatno osposobljavaju i na specijaliziranim tečajevima za instruktore i više instruktore, tečajevima za prvog dočasnika voda i satnije te tečajevima za stožerne dočasnike. Nastavni planovi i programi uskladeni

su s NATO-ovim doktrinarnim dokumentima i propisanim standardima.

Dočasničku školu završilo je 17 496 polaznika, od kojih je 128 stranih (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Slovenija, Kosovo).

I. RAZINA IZOBRAZBE DOČASNIKA – IZOBRAZBA ZA RAZVOJ VOĐA

Prva razina dočasničke izobrazbe traje jedan mjesec i namijenjena je djelatnim vojnim osobama na vojničkim dužnostima. Zadaća joj je usvajanje temeljnih znanja i vještina potrebnih za vođenje tima/skupine. Psihofizički je iznimno zahtjevna. Obuhvaća nastavne sadržaje iz predmeta vojne službe, vodenja, vojne topografije, pješačkog oružja i taktike, a osigurat će uspješan prelazak iz statusa vođenih u status vođa. Izobrazba za razvoj vođa podijeljena je u tri dijela, od kojih je svaki eliminacijski. Prvi dio traje jedan dan i sastoji se od testiranja znanja i vještina iz temeljnih vojnih zadaća iz programskog područja: pješačko oružje, veza, vježbovnik OSRH, NBKO, prva pomoć, topografija i taktika te provjera tjelesnih sposobnosti, kao i pismenog ispita iz vojne službe kako bi se utvrdila spremnost kandidata za pristupanje drugom dijelu izobrazbe. Drugi dio traje tri tjedna i u njemu polaznici kroz provedbu teorijskih i praktičnih sadržaja usvajaju znanja i vještine ključne za provedbu završne vježbe, a sastoje se iz područja vojne topografije, pješačkog oružja i taktike. Treći dio traje četiri dana i označava vrhunac tečaja. Sastoji se od provedbe niza situacijskih zadaća na zemljишtu.¹⁴

Pru razinu dočasničke izobrazbe dosad je završilo 2000 polaznika.

¹³⁾ Isto.

¹⁴⁾ <https://www.morh.hr/docasnica-skola/> (Pregledano 26. travnja 2021.)

THE MILITARY EDUCATION SYSTEM

The admission criteria for the Basic Officer Education is completed required civilian education and basic and specialist military training.

The second level is the Advanced Officer Education, which prepares students to exercise company-level command duties and junior staff duties. The Officer School comprises the Cadet Battalion.

The Advanced Officer Training is designed as a 2nd level of officer education and comprises four modules: the general module, the specialist module, the Service Tactics and Doctrine, the Company / Vessel / Battery/Air Platoon Commander Course in the duration of 931 hours, aimed at educating students to exercise the company-level command duties and junior staff duties.

In the Advanced Officers Education the students acquire the classroom and hands-on expertise necessary for successful exercise of company-level or equivalent duty in units and services of the individual services of the armed forces. They also prepare for individual and group practice events and to apply the acquired knowledge.

The criteria for the admittance to the Advanced Officer Education is completed Basic Officer Education of the respective branch/service.

As many as 4,291 students graduated from the Basic Officer Education in the past 20 generations, and 3,644 students graduated from the Advanced Officer Education in the past 19 generations respectively.

NCO SCHOOL "DAMIR TOMLJANOVIĆ GAVRAN"

The NCO School "Damir Tomljanović Gavran" is an organisational unit of the Croatian Defence Academy which is responsible for the education of NCOs administered at four levels and at several locations in Croatia. The first level is the Primary Leaders Course, the Basic NCO Education, the Advanced NCO Education and the Senior NCO Education.

NCOs receive additional training through specialised courses for instructors and senior instructors, the platoon/company Senior Enlisted Leaders Course and the staff NCO courses. The education curricula are in compliance with NATO doctrinal documents and with the prescribed standards.

The NCO School was attended by 17,496 students, among whom 128 were foreign students (from Bosnia and Herzegovina, Montenegro, Northern Macedonia, Slovenia and Kosovo).

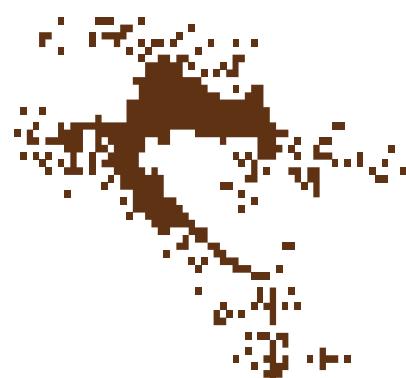
1ST LEVEL OF NCO TRAINING – PRIMARY LEADERS COURSE

The 1st level of NCO education lasts for a month and is intended for active duty personnel exercising military duties.

The mission is to provide the students with basic knowledge and skills necessary for leading a team/squad. It is highly demanding both in psychological and physical terms, and covers subjects ranging from military service tenets, leadership, military topography, small arms and tactics, and ensures successful transition to a leaders status. The Primary Leaders Course comprises three segments, each eliminating the poor performing candidates.

The first module lasts for a day and features testing knowledge and skills in basic military tasks: small arms, signal service, the Croatian Armed Forces Manual of Drill and Ceremonial, NBC Defence, first aid, topography and tactics, and also tests the candidates' physical capacities. The students also take a written exam in military service tenets as a condition for admittance to the second module criterion. The second module lasts for three weeks and comprises in-classroom and practical training in military topography, small arms and tactics, essential for the conduct of the final exercise. The third module lasts for four days and consists in a series of situational tasks in the field, and as such is the height of the Course.

So far 2,000 NCOs completed the 1st level of NCO education.

II. RAZINA IZOBRAZBE DOČASNIKA – TEMELJNA DOČASNIČKA IZOBRAZBA

Druga razina dočasničke izobrazbe traje četiri mjeseca, a namijenjena je izobrazbi dočasnika za dužnosti zapovjednika desetine/posade i ostale dužnosti iste razine ustrojbenog čina te je sastavljena od općeg i rodoškog dijela/dio SBP-a koji se provodi u Dočasničkoj školi i na vojnim poligonima RH. Cilj je poučiti polaznike temeljnim i vojnostručnim znanjima i vještinama u rodu, odnosno službama, te ih osposobiti za uspješno obnašanje dužnosti zapovjednika desetine/posade i druge slične dužnosti istog ustrojbenog čina kroz opće sadržaje zapovijedanja desetinom/posadom, metodikom, vojnom topografijom, vođenjem, taktikom i tjerovježbom te posebnim znanjima i vještinama roda iz kojeg dolaze.¹⁵ Temeljnu dočasničku izobrazbu (TDI) – završilo je 10 314 polaznika, od kojih su 32 strana (Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Kosovo).

III. RAZINA IZOBRAZBE DOČASNIKA – NAPREDNA DOČASNIČKA IZOBRAZBA

Treća razina dočasničke izobrazbe traje dva mjeseca, a namijenjena je osposobljavanju dočasnika za više dočasničke dužnosti unutar grana OSRH. Sastoji se od općeg i granskog dijela. Opći dio zajednički je za sve polaznike i na njemu stječu znanja i vještine grana OSRH. Cilj izobrazbe je poučiti polaznike znanjima i vještinama potrebnim za rad na višim dočasničkim dužnostima kroz opće sadržaje upravljanja obukom, taktikom, geografsko-informacijskim sustavima, vođenja i tjerovježbe i posebnih

znanja i vještina iz granskog dijela OSRH iz kojeg dolaze.¹⁶

Naprednu dočasničku izobrazbu (NDI) završilo je 4886 polaznika, od kojih je 36 stranih (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Sjeverna Makedonija i Kosovo).

IV. RAZINA IZOBRAZBE DOČASNIKA – VISOKA DOČASNIČKA IZOBRAZBA

Cetvrtu razinu dočasničke izobrazbe traje devet mjeseci i intergranska je, odnosno u sadržaju ujedinjuje sve grane Oružanih snaga RH. Namijenjena je izobrazbi polaznika za najviše dočasničke dužnosti u OSRH, od dužnosti prvog dočasnika bojne, brigade, grana i GS OSRH, za rad u stožerima brigada, ustanovama, zapovjedništvima grana i upravama GS OSRH. Polaznici stječu znanja i sposobnosti za učinkovito funkcioniranje u združenom nacionalnom i multinacionalnom okružju.¹⁷

Visoku dočasničku izobrazbu (VDI) završilo je 296 polaznika, od kojih je 60 stranih (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Slovenija i Kosovo).

TEČAJEVI U DOČASNIČKOJ ŠKOLI “DAMIR TOMLJANOVIĆ GAVRAN”

Tečaj za instruktore

Tečaj za instruktore traje tri mjeseca. Produbljuje i proširuje znanja i kompetencije potrebne za stručno odvijanje procesa poučavanja i učenja. Pristupaju mu dočasnici postavljeni na ustrojbena mesta instruktora. Kompetencije i znanja tim se tečajem proširuju u odnosu na prve obučavatelje koji se osposobljavaju programom druge razine dočasničke izobrazbe u područjima metodike izobrazbe i obuke, komuniciranja i psihologije.

15) Isto.

16) Isto.

17) Isto.

2ND LEVEL OF NCO EDUCATION – BASIC NCO EDUCATION

The 2nd level of NCO Education lasts for four months, and is intended to prepare NCOs for the duties of squad/crew commander and other duties of the same rank level. It comprises a general and a branch module and combat support that is conducted in the NCO School and in the military training ranges in Croatia.

The objective is to provide the students with the basic and branch- and service-specific military skills, and to prepare them for efficient exercise of duties of squad/crew commanders and other duties at the same rank level. The Basic NCO Education comprises the squad/crew leadership skills, methodics, military topography, leadership, tactics and physical exercise, and the knowledge and skills specific for the service they are assigned to.

The Basic NCO Education has been attended by 10,314 students to date, among whom 32 members of foreign armed forces (Bosnia and Herzegovina, Montenegro and Kosovo).

3RD LEVEL OF NCO EDUCATION – ADVANCED NCO EDUCATION

The 3rd level of NCO education lasts two months, and is intended for the NCOs for senior NCO duties within the single services of the Croatian Armed Forces. It comprises the general and the service part. The general part is attended by all students, and provides them with knowledge and skills relevant for the services of the Croatian Armed Forces. The objective of the Advanced NCO Education is to provide the students with the knowledge and skills necessary for the work in senior NCO billets: training management, tactics, GIS, leadership, physical exercise and the knowledge and skills specific for the service of the Croatian Armed Forces they are assigned to.

The Advanced NCO Education has been attended by 4,886 students to date, among whom 36 members of foreign armed forces (Bosnia and Herzegovina, Montenegro, North Macedonia and Kosovo).

4th level of NCO Education– Senior NCO education

The 4th level of NCO education takes nine months and is an inter-service education programme. It is intended for the senior NCO positions in the Croatian Armed Forces, comprising the battalion, brigade, single services and the General Staff CSEL, as well as for operation in brigade commands, institutions, services commands and directorates of the General Staff.

The Senior NCO education students are provided the knowledge and skills to work efficiently in joint national and international environments.

The Senior NCO Education was attended by 296 students to date, including 60 foreigners (from Bosnia and Herzegovina, Montenegro, North Macedonia, Slovenia and Kosovo).

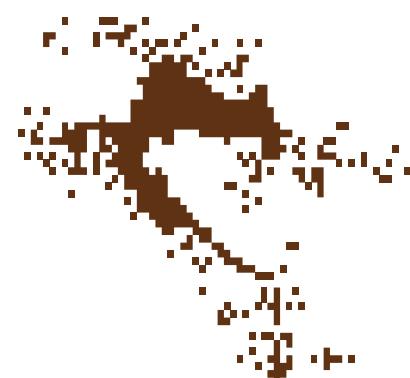
THE COURSES ADMINISTERED IN THE NCO SCHOOL “DAMIR TOMLJANOVIC GAVRAN”

The Instructor Course

The instructor course lasts for three months. It enhances and expands the expertise for competent administration of teaching and learning. It is attended by NCOs assigned to instructor positions. The Course enhances the competences and expertise of the first instructors, who receive training of the 2nd level of NCO education (education and training methodics, communication skills and psychology).

The Senior Instructor Course

The Senior Instructor Course lasts for two months. It is an extension of the Instructors Course in terms of logistics and the content, and is attended by NCO assigned to senior instructor positions. The course enhances the competencies necessary for the efficient exercise of teaching and learning, and particularly for leading, mentoring, supervision and advising the instructors.

Završetkom letačke izobrazbe
mladi vojni piloti dobivaju
postavljenje u eskadrilu

Upon completion of the flying
education the pilots are
assigned to the Squadron

FOTO: MLADEN ČOBANOVIC

Tečaj za više instruktore

Tečaj za više instruktore traje dva mjeseca. Logički i sadržajno nastavlja se na Tečaj za instruktore, a pristupaju mu dočasnici kandidati za ustrojbeno mjesto viših instruktora. Tečajem se produbljuju kompetencije potrebne za stručno odvijanje procesa poučavanja i učenja, a posebno vođenja i mentoriranja instruktora te provođenja nadzora i njihova savjetovanja.

Tečaj za prvog dočasnika voda

Tečaj za prvog dočasnika voda traje jedan mjesec, a pristupaju mu dočasnici kandidati za ustrojbeno mjesto prvog dočasnika voda. Na tečaju se stječu znanja iz vodenja, taktike i tjerovježbe u segmentu provedbe borbenih djelovanja i koncipiranja obuke u postrojbi.

Tečaj za prvog dočasnika satnije

Tečaj za prvog dočasnika satnije traje jedan mjesec, a pristupaju mu dočasnici kandidati za ustrojbeno mjesto prvog dočasnika satnije. Na tečaju se stječu znanja iz vođenja, upravljanja obukom, logistike, taktike i tjerovježbe.

The Platoon CSEL Course

The 1-month Platoon CSEL Course is attended by candidates for the Platoon CSEL position. The Course provides knowledge in leadership, tactics, physical exercise, and in the conduct of combat operations and concept of unit-based education.

The Company CSEL Course

The 1-month course for the Company CSEL is attended by NCO candidates for the Company CSEL position. The Course provides knowledge in leadership, training administration, logistics, tactics and exercise.

The Staff NCOs Course

The 1-month Staff NCO Course is attended NCOs officers who exercise NCO staff duties in commands. The course provides insight into the organisation and operation of staffs, personnel affairs, military intelligence support, operational affairs, logistics, CIS affairs and physical exercise.

As many as 6,608 students graduated from courses and other training events, among whom 64 were from foreign armed forces (Bosnia and Herzegovina, Montenegro, North Macedonia, Slovenia and Kosovo).

Tečaj za stožerne dočasnike

Tečaj za stožerne dočasnike traje jedan mjesec, a pristupaju mu dočasnici koji obnašaju dočasničke stožerne dužnosti u zapovjedništвима. Na tečaju se stječu znanja iz organizacije i rada stožera, personalnih poslova, vojnoobavještajne potpore, operativnih poslova, logističkih poslova, poslova KIS-a i tjelovježbe.¹⁸

Tečajevi i ostala školovanja završilo je 6608 polaznika, od kojih su 64 strana (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Slovenija i Kosovo).

SREDIŠTE ZA STRANE JEZIKE “KATARINA ZRINSKA”

Središte za strane jezike “Katarina Zrinska” od 14. ožujka 1995. organizira i provodi intenzivne i specijalističke tečajeve stranih jezika za potrebe djelatnika MORH-a, OSRH i šire sigurnosne zajednice. Misija Središta je učiniti polaznike interoperabilnim za komunikaciju u međunarodnom okruženju s naglaskom na engleskom jeziku. U Središtu se još poučavaju njemački, francuski i talijanski, s tim da se izobrazba provodi u tri odjela na tri lokacije: u Zagrebu, Splitu i Osijeku. Zbog specifičnosti potreba i programa, jedinstveno je u Hrvatskoj, specijalizirano za jezik vojne struke te djelovanje vojnog i civilnog osoblja u međunarodnim operacijama. Zahvaljujući iskustvu i kontinuiranom razvoju nastavnih programa, ima mogućnost učinkovite prilagodbe zahtjevima šire sigurnosne i civilne zajednice za organiziranje i provedbu specijalističkih tečajeva.

Obilježavajući dvadesetu obljetnicu utemeljenja Škole, tadašnji zapovjednik Hrvatskog vojnog učilišta general-pukovnik Slavko Barić izjavio je da u skoroj budućnosti Središte za strane jezike vidi kao nacionalno središte za poučavanje stranih jezika za potrebe djelatnika i drugih ministarstava i uprava Republike Hrvatske. Takvo bi buduće referentno središte za strane jezike izdavalо svjedodžbe s pravom javnosti polaznicima koji uspješno svladaju nastavni plan i program. Namjera je takvog modela povećati sposobnosti pripadnika OSRH i ostalih djelatnika

¹⁸ Isto.

FOREIGN LANGUAGE CENTRE “KATARINA ZRINSKA”

Since 14 March 1995, the “Katarina Zrinska” Foreign Language Centre has designed and administered intensive and specialist foreign language courses for the needs of the personnel of the Ministry of Defence and of the Croatian Armed Forces and of the security sector. The Centre's mission is to build the students' communication skills in an international environment, with the emphasis on English proficiency. The Centre also administers German, French and Italian courses, and the teaching is administered by three departments at three locations - in Zagreb, in Split and in Osijek. Given the specific needs and programmes the Centre is unique in Croatia for its specialisation in English for military purposes and for preparing military and civilian personnel in international operations. The experience and continuous development of the curricula enables the Centre to successfully respond to the needs of the wider security and civilian community for specialist courses. On the occasion of marking the 20th anniversary of the Centre, then commander of the Croatian Defence Academy Lieutenant General Slavko Barić envisaged the conversion of the Centre into a national foreign language centre for the personnel of other ministries and directorates of the Republic of Croatia. The Centre is envisaged to issue valid certificates to the successful students. The model was intended to boost the abilities of the Croatian Armed Forces' members and of other civil servants, and the acquired skills will be useful for their future careers.

Od 2018. počela je provedba integriranog preddiplomskog i diplomskog studija Vojno pomorstvo Sveučilišta u Splitu

An integrated undergraduate and graduate Maritime Studies programme was launched in the University of Split in 2018

FOTO: TOMISLAV BRANDT

državne uprave tijekom službe, a usvojena znanja korisna su za nastavak karijere.¹⁹

Glavne su aktivnosti Središta:

- intenzivni tečajevi stranih jezika (engleski, njemački, francuski i talijanski) u trajanju od tri mjeseca (378 nastavnih sati) za razine STANAG 1, 1+, 2 te STANAG 3 za njemački i francuski
- napredni tečaj engleskog jezika (STANAG 3) u trajanju od pet mjeseci (618 nastavnih sati)
- tečaj metodike za instruktore engleskog jezika u trajanju od četiri tjedna (120 sati)
- tečaj engleskog jezika za stožerne časnike u trajanju od dva do četiri tjedna (60 – 120 sati) prema potrebi
- mentoriranje instruktora engleskog jezika u sklopu projekta izobrazbe početnog engleskog jezika u postrojbama
- izrada i provedba testa engleskog jezika prema HRVN STANAG 6001 za OSRH i MORH
- usmeno i pismeno prevođenje za potrebe HVU-a i, po potrebi, za OSRH i MORH.

Osim toga, od početka do danas, Središte je razvilo uspješnu suradnju s institutom Defense Language Institute (San Antonio, Teksas, SAD), centrom George C. Marshall Center u Garmisch-Partenkirchenu (SR Njemačka), Institutom za strane jezike Austrijske savezne vojske u Beču, Institutom za strane jezike Kopnene vojske Republike Italije u Perugi, Saveznim uredom za jezike u Hürthu (SR Njemačka), Ujedinjenim Kraljevstvom projektom Peacekeeping English Project (2000. – 2006. godina) i Republikom Francuskom konceptom lektora francuskog jezika.

Zbog specifičnosti potreba i programa riječ je o jedinstvenom jezičnom središtu u Republici Hrvatskoj, specijaliziranom za jezik vojne struke i djelovanje vojnog i civilnog osoblja u međunarodnim operacijama. Zahvaljujući iskustvu i kontinuiranom razvoju nastavnih programa, Središte ima sposobnost učinkovite prilagodbe zahtjevima šire sigurnosne i civilne zajednice za organiziranje i provedbu specijalističkih tečajeva.

Najveća je vrijednost i temelj budućeg razvoja Središta njegovo stručno osoblje, koje se stalno razvija u stručnom jeziku sigurnosno-obrambene zajednice.²⁰ Zaključno sa 66. naraštajem, izobrazbu u Središtu završilo je 7739 polaznika, od kojih su 63 strana (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Sjeverna Makedonija i Kosovo).

KADETSKA BOJNA "PREDRAG MATANOVIĆ"

Kadetska bojna ustrojena je 19. svibnja 2003. godine. Osnovna joj je zadaća bila provedba integriranog oblika civilno-vojnog školovanja nazvanog program Kadet na kojem su se školovali kandidati za časnike za potrebe popune ljudskim resursima borbenih robova i robova borbene potpore Oružanih snaga Republike Hrvatske.

Novi studijski programi od akademске godine 2014./2015. zamjenjuju projekt Kadet u njegovu većem dijelu, osim u onom koji se odnosi na školovanje vojnih pilota i koji ostaje na Fakultetu prometnih znanosti (smjer Aeronautika).

Danas je zadaća Kadetske bojne dvojaka. Prva je svakodnevna organizacija i nadzor vojnog života kadeta. Kadetska bojna sudjeluje u pripremi i provedbi obuke tijekom akademskih godina, čiji je sadržaj temeljen na pet vojnih kampova (tri ljetna i dva zimska) i svladavanju programa vojne obuke tijekom akademске godine, a s ciljem usvajanja potrebnih predznanja za pohađanje Temeljne časničke izobrazbe kao početnog oblika vojnog školovanja časnika. Vojna obuka i psihofizički napor sustavno se i ciljano usložnjavaju iz godine u godinu kako bi se kadeti upoznali i svladali puni spektar vojnih zadaća, te se upoznali i iskušali u temeljnim sposobnostima vođenja i zapovijedanja.

Druga je zadaća praćenje akademskih uspjeha ka-

19) <https://www.hrvatski-vojnik.hr/2015-05-22-10-59-20/novosti-iz-osrh/item/274-obljjetnica-sredista-za-strane-jezike.html>

20) <https://www.morph.hr/skola-stranih-jezika-katarina-zrinska/> (Pregledano 26. travnja 2021.)

The main activities of the Centre include:

- Intensive 3-month English, German, French and Italian courses (378 classes) for STANAG 1, 1+, 2 and STANAG 3 (German and French);
- 5-months advanced English course (STANAG 3) (618 classes);
- 4-week (120-h) methodics course for the English language instructors;
- 2-week or 4-week (60-120 h) English course for staff officers, as necessary;
- Mentoring of the English language instructors within the project of basic English courses administration in the units;
- drafting and administration of English tests according to HRVN STANAG 6001 for the Croatian Armed Forces and the Ministry of Defence;
- interpreting and translation for the Croatian Defence Academy and for the Croatian Armed Forces and the Ministry of Defence.

Furthermore, the Centre has nurtured successful cooperation with the Defense Language Institute (San Antonio, Texas, USA), the George C. Marshall Center in Garmisch-Partenkirchen (Germany), the Institute for Foreign Languages of the Austrian Federal Army in Vienna, the Institute for Foreign Languages of the Italian Army in Perugia, the German Armed Forces's Federal Office of Languages in Hürth, the United Kingdom's Peacekeeping English Project (2000-2006) and France through the concept of the French language lector.

In view of the specific needs and programmes the "Katarina Zrinska" Centre is a unique language centre in the Republic of Croatia, specialised in military English and in participation of the military and civilian personnel in international operations.

The experience and continuous upgrade of the curricula enable the Centre to efficiently adapt to the requirements of the security and civil community for specialist courses.

The Centre's staff, continuously specialising in the security and defence system-specific terminology, is the major asset and the foundation for its future growth.

Up to 66th generation as many as 7,739 students attended the course (63 foreign students, from Bosnia and Herzegovina, Montenegro, North Macedonia and Kosovo)

CADET BATTALION "PREDRAG MATANOVIC"

The Cadet Battalion was established on 19 May 2003. Its mission is to implement an integrated form of civil-military education called the Cadet Program, which trained candidates for officers for the purpose of manning the combat and combat support units of the Croatian Armed Forces.

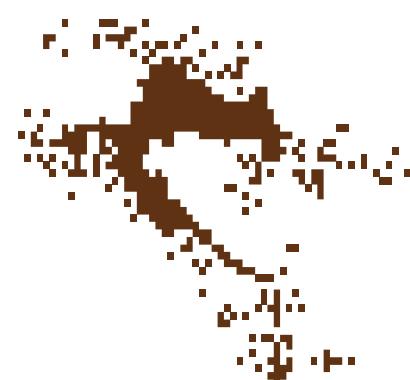
The new study programmes supersede the Cadet project for the most part, except the education of military pilots, which remained a responsibility of the Faculty of Transport Sciences (Department of Aeronautics).

Today the Cadet Battalion has a two-fold mission. The first is to organise and supervise the cadets' military career on a daily basis. The Cadet Battalion is engaged in the preparation and conduct of training throughout the academic year which comprises taking five military boot camps (three summer and two winter camps), to master the military skills to qualify for the necessary Basic Officer Education as the initial officer education level.

Military training and psychological and physical efforts grow systematically year by year to familiarise the cadets with a full range of military tasks, and with basic command and control skills.

Another task of the Battalion is to supervise the academic success of cadets and to report and propose measures related to meeting the criteria of the education with the aim of timely manning the Croatian Armed Forces.

Life in a military environment and taking the military training in parallel with intensive and tailored academic programmes at colleges serve to identify, develop and strengthen cadets' intellectual and mental abilities and improve their physical stamina, ability and endurance to cope with demanding and responsible tasks assigned to officers of the Croatian Armed Forces.

deta te nadzor, izvješćivanje i predlaganje mjera vezanih uz ispunjavanje uvjeta njihova školovanja s ciljem pravodobnog planiranja popune OSRH.

Cilj života u vojnem okružju i provedbe vojne obuke usporedno s intenzivnim i pažljivo usmjerenim akademskim programima na fakultetima jest utvrditi, razviti i ojačati intelektualne i psihičke sposobnosti kadeta te poboljšati njihovu fizičku snagu, sposobnost i izdržljivost kako bi se mogli nositi sa zahtjevnim i odgovornim zadaćama časnika OSRH.

Od 2014. godine s kadetima 12. naraštaja Kadetske bojne počela je provedba preddiplomskih studijskih programa Vojno vođenje i upravljanje te Vojno inženjerstvo Sveučilišta u Zagrebu, a od 2018. počela je provedba integriranog preddiplomskog i diplomskog studija Vojno pomorstvo Sveučilišta u Splitu.

Na sveučilišnim se preddiplomskim i diplomskim studijima uz hrvatske kadete školuju i kadeti prijateljskih nam zemalja Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Kosova i Sjeverne Makedonije.²¹

NOVI SVEUČILIŠNI VOJNI STUDIJI

Ministarstvo obrane Republike Hrvatske u suradnji sa Sveučilištem u Zagrebu i 11 njegovih fakulteta počelo je 2014./2015. projekt novih studijskih programa kojima se namjerava integracijom civilno-vojnih programa transformirati sustav vojnog školovanja. Te su godine pokrenuta dva nova sveučilišna preddiplomska programa: Vojno vođenje i upravljanje, čiji je nositelj Fakultet političkih znanosti, te Vojno inženjerstvo u kojem je nositelj tehničkog dijela predmeta Fakultet elektrotehnike i računarstva u Zagrebu. Preddiplomski sveučilišni studiji namijenjeni su obrazovanju budućih časnika Oružanih snaga RH, a prvostupnike nakon diplome čeka siguran posao u postrojbama na mjestima prvih časničkih dužnosti. Nastavu, koja traje osam semestara, izvode profesori sa Sveučilišta u Zagrebu, zajedno s iskusnim nastavnicima i vojnim stručnjaka.

cima iz OSRH. Izvodi se u prostorima HVU-a u Zagrebu te u nastavno-obučnim središtima Hrvatske kopnene vojske.

Studij Vojno vođenje i upravljanje primarno je usmjeren na društveno područje, a u program su uz akademske uključeni i cjeloviti vojnoobučni i vojnostručni sadržaji za postizanje traženih kompetencija za prvu časničku dužnost u OSRH. Završetkom studija polaznik stječe akademski naziv prvostupnika vojnog vođenja i upravljanja i dodjeljuje mu se čin poručnika roda pješaštva, vojne policije ili vojnoobavještajnog roda. Studij Vojno inženjerstvo usmjerjen je na tehničko područje, a njegovim se završetkom stječe tražene kompetencije za prvu časničku dužnost u Hrvatskoj kopnenoj vojsci. Završetkom studija kadeti postaju prvostupnici vojnog inženjerstva i dodjeljuje im se čin poručnika roda oklopništva, pješaštva, topništva, inženjerije, veze, NBKO-a, protuzračne obrane, motrenja i navođenja ili tehničke službe.

Nakon toga se, u okviru profesionalnog razvoja, kao časnici upućuju na više razine obrazovanja i specijalističke tečajeve u zemlji i inozemstvu čijim završetkom stječe uvjete za postavljenje na višu dužnost i promicanje u viši čin. Diplomski studij može se nastaviti prema programu Intergranske zapovjedno-stožerne razine obrazovanja ili na nekom od diplomskih sveučilišnih studija koji je najbliži području završenog preddiplomskog studija. Završetkom diplomskog studija otvara se mogućnost nastavka školovanja na poslijediplomskom specijalističkom doktorskom studiju na Ratnoj školi kao najvišoj razini obrazovanja časnika ili na nekom od sveučilišnih interdisciplinarnih poslijediplomskih doktorskih studija.²²

Za potrebe Hrvatske ratne mornarice akademске godine 2018./2019. u suradnji sa Sveučilištem u Splitu uspostavljen je novi sveučilišni integrirani preddiplomski i diplomski studij Vojno pomorstvo.

21) <https://www.morh.hr/kadetska-bojna-predrag-matanovic/> (Pregledano 26. travnja 2021.)

22) <http://www.morh.hr/hr/hrvatsko-vojno-uciliste/2013-11-11-12-42-15.html> (Pregledano 26. travnja 2021.)

Since 2014, the implementation of the undergraduate study programmes Military Management and Military Engineering of the University of Zagreb began with cadets of the 12th generation of the Cadet Battalion, and in 2018 the integrated undergraduate and graduate Military Maritime Studies study programme was launched at the University of Split. The university undergraduate and graduate studies are attended by cadets from the partner countries (Bosnia and Herzegovina, Montenegro, Kosovo and North Macedonia).

NEW UNIVERSITY MILITARY STUDY PROGRAMMES

The Ministry of Defence and the University of Zagreb launched new study programmes designed to transform the military education system through the integrated civil-military programmes in the academic year 2014-2015.

Two new university undergraduate programmes were launched: Military Management, administered by the Faculty of Political Sciences, and Military Engineering, with the Faculty of Electric Engineering and Computing in Zagreb as the main subject authority. The undergraduate studies have been designed to educate future officers and the graduates are secured the job as officers in the units of the Croatian Armed Forces. The study programmes (eight semesters), are administered by the professors from the University of Zagreb, alongside the experienced military lecturers and experts of the Croatian Armed Forces. The programmes are administered in the Croatian Defence Academy in Zagreb and in education and training capacities of the Croatian Army.

The "Military Management" study programme is based on social sciences, and in addition to the university subjects the programme also comprises military training and military expertise required to exercise the first officer duties in the Croatian Armed Forces.

On graduation the cadets receive the academic title of bachelors of Military Management and are commissioned lieutenants of infantry, Military Police or military intelligence.

The Military Engineering study programme comprises technical sciences and provides the cadets with the required competences for the first officer duties in the Croatian Armed Forces. On graduation the cadets receive the title of bachelors of Military Engineering and are commissioned as lieutenants of armoured units, infantry, artillery, engineer corps, communications, NBC, air defence, surveillance and guidance or of lieutenants in technical service.

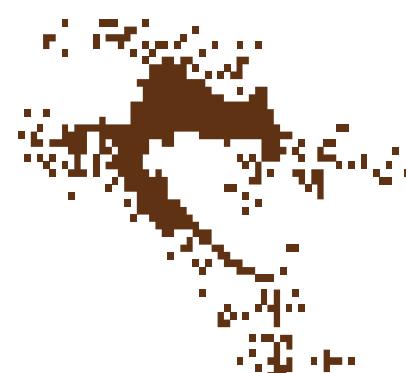
In accordance with the professional development tenets, the officers are later referred to higher education levels and specialist courses at home and abroad, and upon completion they meet the criteria for appointment to a higher position and promotion to a higher rank.

The graduate study programmes can be attended in inter-service command and staff level of education or at one of the graduate university studies that is closest related to the completed undergraduate studies programme. The completion of the graduate study opens the possibility to continue the education at the postgraduate specialist doctoral study at the War School as the highest level of officer education or at one of the universities for interdisciplinary doctoral studies.

In the academic year 2018-2019 a new university integrated undergraduate and graduate Maritime Studies programme was inaugurated for the needs of the Croatian Navy, as a joint project with the University of Split. The programme is intended for academic education of future officers of the Croatian Navy and for the personnel of the Ministry of the Interior and the Ministry of the Sea, Transport and Infrastructure.

The students acquire theory and practical skills important for the maritime profession, as well as other procedures regulated by the Convention (STCW) and other international and national standards. On graduation the students will have acquired the same general competencies as the students of other maritime faculties. In the first generation 33 students enrolled (31 from Croatia and two from Montenegro), and the enrollment quota was full.

The military studies have been designed as 4 + 1 model - four years of undergraduate studies, after

Riječ je o studiju namijenjenu akademskom obrazovanju budućih časnika HRM-a, ali i djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva mora, prometa i infrastrukture. Studenti stječu teorijska i praktična znanja te vještine važne za pomorsku struku, kao i ostale postupke uredene međunarodnom konvencijom (STCW) i drugim međunarodnim i nacionalnim standardima. Na taj su način završetkom studija opće kompetencije kadeta istovjetne onima koje se stječu na drugim pomorskim fakultetima. U prvom je naraštaju popunjena upisna kvota te je upisan 31 kadet državljanin RH te dva kadeta iz Crne Gore.

Vojni studiji ustrojeni su po modelu 4 + 1. Dakle, nakon četiri godine preddiplomskog studija prvostupnici mogu nastaviti školovanje na diplomskim sveučilišnim studijskim programima Vojno inženjerstvo i Vojno vođenje i upravljanje u trajanju od jedne godine. Izvođenje tih studijskih programa pokrenuto je u akademskoj godini 2018./2019. Studiji su usmjereni na tehničko i društveno područje, ali istodobno pokrivaju i interdisciplinarna područja znanosti (polje Vojno-obrambene i sigurnosno-obavještajne znanosti i umijeće). Upisati ih mogu samo izvrsni kadeti koji su završili preddiplomske sveučilišne studijske programe pokrenute za potrebe OSRH.²³

HVU – VISOKOOBRAZOVNA I ZNANSTVENO-ISTRAŽIVAČKA USTANOV

Godine 2015. počinje novi proces transformacije Učilišta u visokoobrazovnu i znanstveno-istraživačku ustanovu, kao i razvoj potencijala za stvaranje konkurentnog vojnoobrazovnog sustava privlačnog za zemlje u okruženju. Sve to omogućuje lakše razmjene studijskih programa, kadeta, studenata i nastavnog osoblja s vojnim i civilnim obrazovnim institucijama zemalja EU-a.

Nužnost transformacije proistječe iz potrebe za prilagodbom novim sigurnosnim izazovima, novim misijama i zadaćama OSRH i HVU-a, a jedan je

od ključnih temelja povezivanje s civilnim i vojnim obrazovnim ustanovama u zemlji i inozemstvu. Na tim se temeljima razvija nastavno i znanstveno-nastavno osoblje te se HVU razvija u visokoobrazovnu vojnu ustanovu integriranu u sveučilišnu zajednicu. Dio transformacije obuhvaća i osnivanje Centra za obrambene i strateške studije "Janko Bobetko" kao središta za strateške analize i razvoj obrambenog sustava Republike Hrvatske.

INTEGRACIJA HVU-A U SVEUCILIŠNU ZAJEDNICU

U povodu završetka akademске godine prvog naraštaja polaznika novih sveučilišnih studija, Hrvatsko vojno učilište posjetili su u lipnju 2015. tadašnji ministar znanosti, obrazovanja i sporta Vedran Mornar i rektor Sveučilišta u Zagrebu Damir Boras. Održali su sastanak s tadašnjim zapovjednikom Učilišta general-pukovnikom Slavkom Barićem kako bi ocijenili suradnju Učilišta i Sveučilišta u prethodnoj godini i razgovarali o daljinjoj integraciji vojnog u civilni sustav obrazovanja. Ministar Mornar tom je prilikom najavio kako se razmišlja o integraciji "(...) HVU-a u zagrebačko sveučilište čime bi se vojnicima dalo još znanja koja nisu ograničena samo na vojnu struku." Rektor Boras iznio je svoje viđenje prema kojem HVU postaje sastavnica zagrebačkog sveučilišta što će časnicima omogućiti da nastave raditi nakon vojne karijere kao vrhunski civilni stručnjaci. General Barić izjavio je da je, osim integracije HVU-a sa Sveučilištem, u tijeku širi opseg znanstveno-stručne suradnje.²⁴

Na Hrvatskom vojnom učilištu obilježen je 19. rujna 2015. početak nove akademске godine i održana je svečana prisega 13. naraštaja kadeta Oružanih snaga RH, zapravo 2. naraštaja studenata novih preddiplomskih vojnih sveučilišnih studija. Tom je

23) <https://hrvatski-vojnik.hr/predanim-radom-uspostavili-smo-visokokvalitetne-studije/> (Pregledano 26. travnja 2021.)

24) <https://www.hrvatski-vojnik.hr/2015-05-22-10-59-20/novosti-iz-osrh/item/639-hvu-zagrebacko-sveuciliste.html> (Pregledano 14. siječnja 2016.)

which bachelors may continue their education in the 1-year graduate university study programmes “Military Engineering” and “Military Management”. The study programmes were launched in the academic year 2018-2019. The studies cover the technical and social domains, but also combine interdisciplinary science domains (Defence; Security and intelligence). They only admit the best performing graduates of the undergraduate programmes introduced for the needs of the Croatian Armed Forces.

CROATIAN DEFENCE ACADEMY – A HIGHER EDUCATION AND RESEARCH INSTITUTION

The year 2015 saw a new transformation of the Academy into a higher education and research institution, and the development of the potential for a competitive military education system that attracts students from the neighbouring countries. It facilitates the exchanges of study programmes, cadets and teaching staff with the military and civilian education institutions of the EU member countries.

The need for reorganisation is a result of the necessary adaptation to new security challenges, new missions and tasks of the Croatian Armed Forces and of the Croatian Defence Academy, and one of the basic conditions is linking with national and foreign civilian and military education institutions. This enables the preparation of the teaching and research staff, and the conversion of the Croatian Defence Academy into a higher education military institution integrated into the university community. The reorganisation also envisages an establishment of the Defence and Strategic Studies Centre “Janko Bobetko” as a centre for strategic analyses and development of the defence system of the Republic of Croatia.

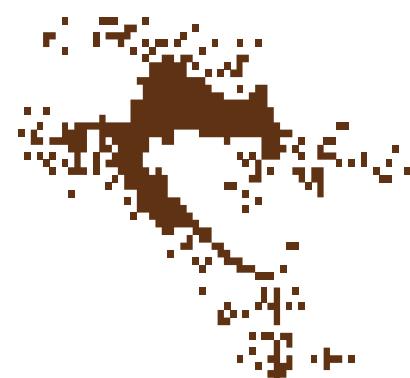
INTEGRATION OF THE CROATIAN DEFENCE ACADEMY INTO THE ACADEMIC COMMUNITY

During a visit to the Croatian Defence Academy on the occasion of the graduation of the first generation of students, then Minister of Science, Education and Sports Vedran Mornar and the Rector of the University of Zagreb Damir Boras met with then Commander of the Academy Lieutenant General Slavko Barić, to evaluate the co-operation of the Academy and the University in the past year and to discuss further integration of the military education system into the civilian system. Minister Mornar announced the “integration of the Croatian Defence Academy into the University of Zagreb, to offer the students broader scope of knowledge”.

Rector Boras stated that the Academy was envisaged to be integrated as a component of the University of Zagreb, which would enable officers to continue working as academic staff after their military careers end. Lt. Gen. Barić underlined the expanding research co-operation in addition to the integration of the Academy into the University. The beginning of the new academic year was marked at the Croatian Defence Academy on 19 September 2015, when also the 13th generation of cadets of the Croatian Armed Forces (also the 2nd generation of students of the new undergraduate military study programmes) took their oath of service and a memorial plaque to President Franjo Tuđman after whom the Croatian Defence Academy was named, while its previous title – “Petar Zrinski” – was assigned to the Military Schools Centre, the Academy’s new organisational unit.

On 20 December the Barracks “Petar Zrinski” hosted the ceremony marking the 26th anniversary of the establishment of the Academy, and the Academy Commander duty handover between Lieutenant General Slavko Barić and Major General Mate Paden.¹

¹ <https://hrvatski-vojnik.hr/hvu-obljeticnicu-obiljezio-primopredajom-duznosti-zapovjednika/> (Pregledano 26. travnja 2021.)

Kadetska bojna sudjeluje u pripremi i provedbi obuke tijekom akademskih godina. Njezin je sadržaj temeljen na pet vojnih kampova (tri ljetna i dva zimska) i svladavanju programa vojne obuke tijekom akademske godine

During the academic years the Cadet Battalion has taken part in preparation and administration of training, which has comprised five boot camps (three summer camps and two winter camps) and mastering of military training during the academic year

FOTO: TOMISLAV BRANDT

prilikom otkrivena i spomen-ploča dr. Franji Tuđmanu po kojem se otad HVU i naziva, a dotadašnje ime "Petar Zrinski" dobiva Centar vojnih škola, nova ustrojstvena cjelina Učilišta.

U vojarni "Petar Zrinski" 20. prosinca 2017. svečano je obilježena 26. obljetnica osnutka Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman", a tад je izvršena i primopredaja dužnosti zapovjednika HVU-a između general-pukovnika Slavka Barića i novoimenovanog, tad general-bojnika Mate Pađena.²⁵

Tadašnji ministar obrane Damir Krstičević i načelnik Glavnog stožera OSRH general zboru Mirko Šundov prigodnim su riječima zahvalili generalu Bariću na časnoj službi i darovanom iskustvu i znanju. Dodali su kako su rezultati rada HVU-a vidljivi i prepoznati ne samo u Hrvatskoj nego i u zemljama partnerima i saveznicama koje koriste HVU kao mjesto izvrsnosti za svoje dočasnike i časnike.

Nakon nekolikog godina prekida u Vukovar se 21. lipnja 2018. vratila promocija polaznika vojnih škola HVU-a "Dr. Franjo Tuđman". Glavni događaj dvodnevног programa promocije 153 polaznika održan je u svečanom ozračju vukovarskog Memorijalnog centra Domovinskog rata.

Then Defence Minister Damir Krstičević and the Chief of the General Staff of the Croatian Armed Forces General Mirko Šundov expressed appreciation to General Barić for his honourable service, the experience and knowledge. They also stated that the results of the Academy's efforts were visible and recognised both in Croatia and in partner and NATO nations that recognised the Academy as an institution of excellence for their NCOs and officers.

After several years, the graduation ceremony for the students of the Croatian Defence Academy "Dr. Franjo Tuđman" was held in Vukovar again on 21 June 2018. The main event of the two-day graduation programme for 153 participants was held in the solemn atmosphere of the Memorial Centre of Homeland War Vukovar.

²⁵) <https://hrvatski-vojnik.hr/hvu-obljetnicu-obiljezio-primopredajom-duznosti-zapovjednika/> (Pregledano 26. travnja 2021.)

SVEUČILIŠTE OBRANE I SIGURNOSTI

Na sjednici Hrvatskog sabora 24. rujna 2020. održana je rasprava o prijedlogu Zakona o osnivanju Sveučilišta obrane i sigurnosti.

Ministar obrane Mario Banožić saborskim zaступnicima još jednom naglasio važnost stavnog procesa prilagodbe i transformacije obrambenog sustava kako bi se kroz odgovarajuće sposobnosti odgovorilo na promjene u sigurnosnom okruženju i sve vrste ugroza.

“Predloženim Zakonom o osnivanju Sveučilišta za potrebe obrane i sigurnosti stvaraju se ključni uvjeti za daljnji razvoj sposobnosti Hrvatske vojske i vojnog umijeća kao znanosti, što je prepoznato i u Strategiji nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske,” rekao je ministar obrane i naglasio kako će Sveučilište, među ostalim, omogućiti razvoj znanstveno-nastavnog osoblja za interdisciplinarno područje znanosti u polju Vojno-obrambenih i sigurnosno-obavještajnih znanosti i umijeća, a moći će aplicirati i za fondove Europske unije, što se dosad nije moglo.

“Vojno obrazovanje je zahtjevno, specifično i kompleksno područje koje pokriva širok spektar aktivnosti i znanja, ali uvjeren sam kako ćemo zajedničkim radom stvoriti organizaciju iz koje će izići moderni lideri za Hrvatsku vojsku i ostale sastavnice sustava domovinske sigurnosti,” zaključio je ministar Banožić.²⁶

Prorektorica za studente, studije i upravljanje kvalitetom Sveučilišta u Zagrebu i predsjedavajuća Vijeća vojnih studija prof. dr. sc. Ivana Čuković-Bagić rekla je: “Sveučilište u Zagrebu stvaranjem studijskih programa i njihovim izvođenjem znatno je pridonijelo i pridonosi uspostavi novog Sveučilišta obrane i sigurnosti, koje ne vidi kao suparnika, nego kao partnersku ustanovu kojoj će i dalje pružati potporu. U dogовору с Ministarstvom obrane, prema obrazovnim potrebama, a uz poštivanje svih standarda i propisa, Sveučilište u Zagrebu dosadašnjim je aktivnostima stvorilo kvalitetnu podlogu za početak rada novog Sveučilišta. Vjerujem da će ovo Sveučilište

DEFENCE AND SECURITY UNIVERSITY

The Croatian Parliament at its session of 24 September 2020 discussed the Bill on the Establishment of the Defence and Security University.

The Defence Minister Mario Banožić underlined the importance of the constant process of adaptation and reorganisation of the defence system to respond to the changing security environment and any threats through appropriate capabilities.

“The proposed Act on the Establishment of the Defence and Security University creates the essential conditions for further development of the Croatian Armed Forces’ capabilities and military skills as a science, as recognised in the National Security Strategy of the Republic of Croatia. The University will enable the preparation of research staff for the interdisciplinary domains of defence, security and intelligence and will be able to apply for European Union funds, which was not possible earlier.

“Military education is a demanding, specific and complex area that covers a wide range of activities and expertise, but I am convinced that working together we will create an organisation which will educate modern leaders for the Croatian Armed Forces and for other components of the Homeland Security System”, concluded Minister Banožić.

The Vice-rector for Students, Study Programmes and Quality Management of the University of Zagreb and chairman of the Council of Military Studies, Prof. Ivana Čuković-Bagić stated: “Having designed and administered the study programmes the University of Zagreb has significantly contributed to the establishment of a new Defence and Security University, which is not regarded as a rival institution, but as a partner to which it will continue to provide support to. In agreement with the Ministry Defence, according

²⁶ <https://www.morph.hr/prijedlog-zakona-o-osnivanju-sveucilista-obrane-i-sigurnosti-u-saboru/> (Pregledano 26. travnja 2021.)

Nakon završetka akademskog dijela godine, kadeti HVU-a "Dr. Franjo Tuđman" borave na kampovima, poligonima, vježbalištima i vojarnama širom zemlje

Following the academic year, cadets of the Croatian Defence Academy "Dr. Franjo Tuđman" take boot camps in the training ranges and areas and barracks across the country

FOTO: TOMISLAV BRANDT

postati centar izvrsnosti u svojem području te da će se pozicionirati kao značajna međunarodna znanstveno-obrazovna institucija koja će svojim radom dodatno pridonijeti ugledu Republike Hrvatske i njezinih Oružanih snaga.”²⁷

SVEOBUHVATNA TRANSFORMACIJA

Transformaciju obrazovnih programa i integraciju u sveučilišnu zajednicu prati i uređenje objekata kampusa HVU-a pa je tako u sklopu vojarne uređen nizučionica, kabineta, prostorija za boravak i spavaonica.

U skoroj se budućnosti očekuje izgradnja garaže, bazena, dodatnog prostora za vojni arhiv te smještajnih objekata kampusa koji bi trebao imati više od 5700 četvornih metara sportskih terena, dvorane za borilačke sportove, više od 30 učionica, sedam amfiteatara te brojne druge vojne kabinete. Na taj bi se način trebao izgraditi moderan vojni kampus koji će zadovoljavati najviše standarde. Time bi se počeo ostvarivati plan da se od HVU-a stvori centar izvrsnosti u kojem će vladati najbolji uvjeti za život i rad kadeta, dočasnika i časnika ne samo u Republici Hrvatskoj nego i u okruženju. Riječ je o sveobuhvatnoj transformaciji čiji je cilj ulaganje u ljude kao najveći potencijal OSRH.²⁸

ONLINE NASTAVA

Kao i drugi segmenti hrvatskog društva, ali i onog u cijelom svijetu, koji su se tijekom 2020. i 2021. morali prilagoditi radu u izvanrednoj situaciji prouzročenoj pandemijom koronavirusa, i aktivnosti na Hrvatskom vojnem učilištu “Dr. Franjo Tuđman” organizirane su u skladu s epidemiološkom situacijom te preporukama mjerodavnih ministarstava.

“U svim je ustrojstvenim cjelinama Hrvatskog vojnog učilišta ‘Dr. Franjo Tuđman’ organiziran rad u

smjenama, čime je omogućeno da se radni procesi, uključujući i nastavne, provode na najbolji mogući način. To znači da su na vrijeme donesene odgovarajuće zapovijedi i pripremljeni provedbeni akti na temelju kojih je prilagođen i nastavljen proces vojne izobrazbe koji se provodi na Hrvatskom vojnom učilištu. Kako je organizacija, provedba i nadzor nastavnih procesa na Hrvatskom vojnem učilištu u nadležnosti Dekanata, svi njegovi djelatnici koji su uključeni u provedbu i potporu nastave imaju obvezu raditi i od kuće,” objasnio je zapovjednik HVU-a general-pukovnik Mate Pađen. “U tu svrhu,” nastavlja general Pađen, “svim su djelatnicima osigurana prijenosna računala i programska potpora, a za nastavnike HVU-a prethodno je organizirana i dodatna edukacija o načinima provođenja nastave na daljinu.”²⁹

“Za kadete završnih godina preddiplomskih i diplomskih studija osiguran je dodatni sustav mentoriranja kako bi i u novonastalim uvjetima mogli pripremati završne i diplomske radove. Očekuje se da će se i obrane završnih i diplomskih radova koje su planirane za srpanj i rujan također moći adekvatno organizirati, uobičajenim ili online pristupom,” rekao je general Pađen te dodaо kako je na HVU-a osiguran smještaj i mogućnost redovitog praćenja nastave za sve kadete vojnih studijskih programa kojima iz različitih razloga nisu osigurani odgovarajući uvjeti za nastavu na daljinu u mjestima prebivališta.³⁰

Važno je spomenuti da je, osim pandemije, i potres utjecao na život i rad ljudi kao najvrednijeg resursa, kao i na procese koji su se odvijali vezano uz nastavu na daljinu. Timovi koji su za vrijeme potresa zatečeni na dužnosti iznijeli su prvu fazu sanacije šteta koje je prouzročio na infrastrukturi u vojarni “Petar Zrinski”, u kojoj je i smješteno Hrvatsko vojno učilište “Dr. Franjo Tuđman”.

27) <https://hrvatski-vojnik.hr/predanim-radom-uspostavili-smo-visokokvalitetne-studije/> (Pregledano 26. travnja 2021.)

28) <http://www.morh.hr/hr/hrvatsko-vojno-uciliste/novosti-hvu/10496-prezentirani-novouređeni-objekti-kampusa-hrvatskog-vojnog-ucilista.html> (Pregledano 26. travnja 2021.)

29) <https://hrvatski-vojnik.hr/online-nastava-u-vrijeme-pandemije-koronavirusa/> (Pregledano 26. travnja 2021.)

30) Isto.

to the needs and in compliance with all standards and regulations, the University of Zagreb has so far set a solid foundation for the inception of the new University. I believe that the University will become a centre of excellence in its domain and will position itself as a relevant international research institution, which will further enhance the reputation of the Republic of Croatia and of the Croatian Armed Forces. “

A COMPREHENSIVE TRANSFORMATION

The reorganisation of educational programmes and integration into the university community is complemented with the refurbishment of the Academy campus facilities (classrooms, cabinets, living rooms and dormitories). The plans for the future envisage a garage, a swimming pool, an additional space for military archives and the accommodation facilities of the campus, which will accommodate more than 5,700m² sporting grounds, a martial arts hall, more than 30 classrooms, seven lecture theatres and many other military cabinets.

The planned arrangement is expected to engender a military campus meeting highest standards and convert the Croatian Defence Academy into a centre of excellence offering highest living and working standards for cadets, NCOs and officers in Croatia and in the region. The reorganisation also implies investing into the personnel, as the most valuable potential.

ONLINE TEACHING

Just as the rest of the Croatian society and the world in the course of 2020 and in 2021 the Academy had to adapt to working in emergency conditions of COVID 19 pandemic, in accordance with the epidemiological situation and the recommendations issued by the relevant ministries.

“The Croatian Defence Academy ‘Dr. Franjo Tuđman’ organised shift work in all organisational units, to

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Kadeti u Simulacijskom središtu HKoV-a u vojarni "Petar Zrinski"

Cadets in the Simulation Center of the Croatian Armed Forces in the barracks "Petar Zrinski"

enable the education process (teaching included) to proceed in the best way feasible. The appropriate orders and executive documents were issued in time to adjust and continue the military education processes in the Croatian Defence Academy. As organisation, administration and monitoring of the teaching processes in the Croatian Defence Academy is a responsibility of the Office of the Dean, the staff engaged in the administration and support of the teaching worked online”, stated the Academy Commander. For that purpose all students were provided with laptop computers and software solutions, while the teaching staff took an additional training in distance teaching and learning”.

“The senior undergraduate and graduate studies cadets were provided an additional mentoring system, to enable them to prepare their diploma theses in the new conditions. The presentation of the diploma theses scheduled in July and September is expected to take place adequately, in the usual procedures or online”, said General Paden, adding that the Academy also provided the accommodation and the possibility of regular attendance of classes for all students of the military study programmes who for

Unatoč svim izazovima tijekom 2020., ukupan je broj časnica i časnika koji su na svojim razinama uspješno svladali planove i programe izobrazbe 235, od kojih je 15 iz partnerskih zemalja. Dočasničke razine izobrazbe uspješno je završilo 448 polaznica i polaznika, od kojih je devet iz partnerskih zemalja.

Vrijedno je spomenuti da su tijekom godine provedeni i funkcionalni tečajevi za 111 polaznika, od kojih su 24 bila iz partnerskih zemalja, što daje impresivan broj od 794 polaznice i polaznika izobrazbi i tečajeva na HVU-u "Dr. Franjo Tuđman".

Promovirano je 177 polaznica i polaznika slijedno rastućih časničkih i dočasničkih izobrazbi, i to: 22. naraštaja Ratne škole "Ban Josip Jelačić", 28. naraštaja Intergranske zapovjedno-stožerne izobrazbe Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro", 19. naraštaja Temeljne časničke izobrazbe, 23. naraštaja Temeljne časničke izobrazbe – zrakoplovstvo Časničke škole "Andrija Matijaš Pauk" te 18. naraštaja Visoke dočasničke izobrazbe Dočasnicike škole "Damir Tomljanović Gavran".

Od ukupnog broja od 177 polaznika izobrazbu je uspješno završilo 25 žena, odnosno 14 posto.³¹ Unatoč svim problemima prouzročenim virusom i potresom, nastava, ali i ambicije čelnih ljudi Hrvatskog vojnog učilišta nastavljaju se u skladu sa zacrtanim planovima. U godini kad obilježavamo 30. obljetnicu ustrojavanja Hrvatske vojske uvjereni smo kako će se dostići brojni novi pozitivni pomaci u području vojnog školstva na dobrobit polaznika, ali i HV-a u cjelini.

various reasons had no appropriate conditions for distance learning in their respective places of residence. It is important to mention that, in addition to the pandemic, the earthquake also affected the lives and work of people as the most valuable resource, and also the distant learning process. The teams on duty at the moment of the earthquake executed the first phase of repair of the damage in the infrastructure in the "Petar Zrinski" Barracks, which houses the Croatian Defence Academy "Dr. Franjo Tuđman".

Despite all the challenges faced during 2020, 235 officers successfully completed the education plans and programmes, and 448 NCO students (nine from the partner countries).

During the year functional courses were administered for 111 participants (24 from partner countries), yielding a total of 794 students of various education programmes and courses administered in the Croatian Defence Academy "Dr. Franjo Tuđman". The graduates from various sequential training programm included 177 students: the 22nd generation of the "Ban Josip Jelačić" War School, the 28th generation of the Inter-service Command and Staff Training in the "Blago Zadro" Command and Staff School, the 19th generation of the Basic Officer Education, the 23rd generation of the Basic Officer Education – Air Force, in the Officer School "Andrija Matijaš Pauk" and the 18th generation of the Senior NCO Training of the NCO School "Damir Tomljanović Gavran".

Female graduates (25) accounted for 14 % of total number of students.

In spite of the problems caused by the epidemic and the earthquakes, the teaching and the ambitions of the leaders of the Croatian Defence Academy are proceeding as planned. In the year of the 30th anniversary of the establishment of the Croatian Army we are convinced of further progress in military education, for the benefit of the students and of the Croatian Armed Forces.

³¹ <https://hrvatski-vojnik.hr/svecana-promocija-polaznika-vojnih-skola/> (Pregledano 26. travnja 2021.)

Kadeti HVU-a "Dr. Franjo Tuđman" na zimskom kampu u Udbini

The cadets of the Croatian Defence Academy "Dr. Franjo Tuđman"
at the winter camp in Udbina

FOTO: MLADEN ĆOBANOVIĆ

09

VOJSKA I CIVILNA ZAJEDNICA

**THE CROATIAN ARMED
FORCES AND THE CIVILIAN
COMMUNITY**

FOTO: MLADEN ČOBANOVIĆ

Uz obranu suvereniteta, neovisnosti i teritorijalne cjelovitosti zemlje, važan dio zadaća Oružanih snaga Republike Hrvatske odnosi se na pružanje pomoći civilnoj zajednici u svim situacijama kad prijete stradanja, pogibelj ili materijalna šteta. Riječ je, prije svega, o opasnim i iznenadnim situacijama koje svojim intenzitetom ili trajanjem nadrastaju sposobnosti samostalnog djelovanja redovitih službi zaštite i spašavanja.

Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske za razdoblje od 2015. do 2024. godine među dugoročnim ciljevima OSRH ističe: "Jačanje sposobnosti za provedbu nevojnih zadaća u zemlji i inozemstvu koje uključuju pomoći civilnim institucijama i stanovništvu u upravljanju i odgovoru na krize, u slučaju nesreća, velikih nesreća i katastrofa, humanitarne operacije, aktivnosti zaštite i spašavanja na kopnu, moru i zraku odnosno sposobnosti Oružanih snaga predviđenih za dvojnu civilno-vojnu uporabu (*dual use*)."¹ U skladu s tim, govoreći o misijama, spomenuti dokument naglašava kako je potpora civilnim institucijama misija kojom Oružane snage pružaju potporu civilnim institucijama i stanovništvu u procesu upravljanja krizama i u suočavanju s različitim vrstama rizika i prijetnji koji nisu klasične vojne prirode, a ostvaruje se potporom policiji i drugim državnim tijelima, potporom u zaštiti i spašavanju te potporom civilnom društvu.² Strateški plan Ministarstva obrane za razdoblje 2016. – 2018. u misijama i ciljevima ističe, među ostalim, važnost pružanja pomoći civilnim institucijama u zemlji izvršavanjem netradicionalnih vojnih zadaća,³ a zatim to pobliže definira kao pružanje pomoći i davanje potpore civilnim institucijama "(...) u zaštiti i spašavanju te u gašenju požara tijekom protupožarne sezone, prvenstveno u priobalju, i to uporabom zračnih, kopnenih i pomorskih protupožarnih snaga".

Dalje navodi da: "Obalna straža Republike Hrvatske ustrojena u okviru Hrvatske ratne mornarice svojim sposobnostima i raspoloživim resursima, samostalno ili pružanjem potpore drugim državnim tijelima, omogućava zaštitu prava i interesa Republike Hrvatske na moru, daje potporu sigurnosti plovidbe, traganju i spašavanju na moru (...)", a "Oružane snage Republike Hrvatske izvršavaju tijekom cijele godine zadaće hitnog zračnog medicinskog prijevoza ozlijedenih i/ili

oboljelih osoba, kao i zadaće hitnog zračnog prijevoza organa za transplantaciju" te ističe: "Zadaće potrage i spašavanja provode se u suradnji s Državnom upravom za zaštitu i spašavanje, Hrvatskom gorskom službom spašavanja i Obalnom stražom Republike Hrvatske. Osim izviđanja terena, zrakoplovi Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane sudjeluju i u izvlačenju osoba s nepristupačnog područja, odnosno područja u kojem kretanje i transport nisu mogući uobičajenim sredstvima."⁴

U Strateškom planu Ministarstva obrane za razdoblje od 2018. do 2020., među ostalim, navodi se: "Uloga Oružanih snaga Republike Hrvatske u pružanju pomoći civilnim institucijama se iskazuje kroz pružanje potpore postojećim sredstvima i sposobnostima Oružanih snaga Republike Hrvatske, a koje civilne institucije ne posjeduju. U slučajevima prirodnih katastrofa i velikih nesreća Oružane snage Republike Hrvatske svojim kapacitetima i specifičnim sposobnostima ojačavaju redovne snage kad civilni kapaciteti i sposobnosti nisu dostatni."⁵

I aktualni Strateški plan Ministarstva obrane za razdoblje 2020. do 2022. u misijama i ciljevima također ističe važnost pružanja pomoći drugim državnim tijelima, institucijama i stanovništvu u zemlji izvršavanjem netradicionalnih vojnih zadaća u sinergiji s drugim resorima povezanim u sustav domovinske sigurnosti.⁶

Da je suradnja Hrvatske vojske s civilnim institucijama jedan od dugoročnih ciljeva, vidljivo je i u Provedbenom programu Ministarstva obrane za razdoblje 2021. do 2024. U njemu se navodi kako će Hrvatska vojska nastaviti održavati i razvijati sposobnost pružanja potpore civilnim institucijama i stanovništvu u zadaćama zaštite i spašavanja, u slučaju katastrofa i velikih nesreća, sudjelovanja u protupožarnoj zaštiti do zračnog medicinskog prijevoza i drugih zadaća.

¹) Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske za razdoblje od 2015. do 2024. godine, str. 13, www.morh.hr (Pregledano 23. travnja 2021.)

²) Isto, str. 11.

³) Strateški plan Ministarstva obrane za razdoblje 2016. – 2018., Republika Hrvatska, Ministarstvo obrane, Zagreb, ožujak 2015., www.morh.hr (Pregledano 23. travnja 2021.)

⁴) Isto.

⁵) [https://www.morh.hr/wp-content/uploads/2017/06/spo_2018-2020_05062017.pdf](http://www.morh.hr/wp-content/uploads/2017/06/spo_2018-2020_05062017.pdf) (Pregledano 25. siječnja 2021.)

⁶) [https://www.morh.hr/wp-content/uploads/2019/05/spo_morh_2020-2022_14052019.pdf](http://www.morh.hr/wp-content/uploads/2019/05/spo_morh_2020-2022_14052019.pdf), (Pregledano 23. travnja 2021.)

THE CROATIAN ARMED FORCES AND THE CIVILIAN COMMUNITY

Along with defending sovereignty, independence and territorial integrity of the country, an important mission of the Croatian Armed Forces is the assistance to the civilian community in any situation of distress, emergency or material damage. It pertains to risky and sudden situations whose intensity or duration exceeds the operation capacities of the regular emergency services.

The Long-term Development Plan of the Croatian Armed Forces for 2015-2024 outlines the following long-term goals: "Strengthening the capacity for the implementation of non-military tasks at home and abroad that include providing the assistance to civil institutions and population in crisis management and crisis response operations, in cases of accidents, disasters and catastrophes, humanitarian operations and search-and-rescue operations on land, at sea and in the air, i. e. the capabilities designated for dual civil-military purposes.

The Plan also states the Support to Civilian institutions is a mission in which the Croatian Armed Forces provide assistance to civilian institutions and population in the Crisis Management process and in dealing with different types of risks and threats of a non-military nature, which is accomplished through the support to the Police and other state bodies, as well as through the support in Protection and Rescue, and the support to civil society.

The Strategic Plan of the Ministry of Defence for the period 2016-2018 underlines the importance of providing assistance to civilian institutions through the execution of non-traditional military tasks, which are defined as providing assistance and support to civilian institutions in protection and rescue and in extinguishing fires during the firefighting season, primarily on the coast, using air, land and naval firefighting forces".

It further states that: "The Coast Guard of the Republic of Croatia established within the Croatian Navy with its capabilities and available resources, independently or by providing support to other state bodies, enables protection of the rights and interests of the Republic of Croatia at sea, provides

support for navigation safety, search-and-rescue at sea (...) ", and "The Croatian Armed Forces perform emergency medical airlift of sick and injured persons, and of organs for transplants throughout the year and underlines: "Search-and-rescue tasks are carried out in co-operation with the National Protection and Rescue Directorate, the Croatian Mountain Rescue Service and the Croatian Coast Guard. In addition to ground reconnaissance, helicopters of the Croatian Air Force are engaged in evacuating the persons from the remote areas or inaccessible to usual means of transport".

The Strategic Plan of the Ministry of Defence for the period from 2018 to 2020 reads: "The Croatian Armed Forces provide assistance to civilian institutions by employing their resources and capabilities that the civilian institutions lack. In the event of natural disasters and major emergencies the Croatian Armed Forces augment the under-capacitated civilian services".

The current Strategic Plan of the Ministry of Defence for the period 2020 to 2022 in missions and goals also underlines the importance of providing assistance to other government bodies, institutions and the population in the country by performing non-traditional military tasks in synergy with other departments related to the homeland security system.

The long-term co-operation with the civilian institutions as one of the goals is evident in the Implementation Programme of the Ministry of Defence for the period 2021 to 2024. It states that the Croatian Armed Forces will continue to maintain and develop the capability to support civilian institutions and the population affected by disasters and major emergencies, participation in fire protection to emergency medical airlift and other tasks.

"The Croatian Armed Forces nurture close relations with the citizens, through the assistance to the local community and civil society", the Implementation Programme reads.

Despite the efficient response by members of the Croatian Armed Forces and of other government administration bodies to peacetime emergencies, a need was perceived to put in place a crisis management system as the previous one lacked co-ordination and required improvements.

Snažan potres izazao je velika oštećenja na zagrebačkoj katedrali te su zbog opasnosti od urušavanja pripadnici Hrvatske vojske sudjelovali u uspješnom uklanjanju sjevernog tornja

The strong earthquake damaged badly the Zagreb Cathedral, and the Croatian Armed Forces took part in the successful removing of the north spire, under the risk of collapse

FOTO: DAMIR VULAKOVIĆ

FOTO: MLADEN ČOBANOVIC

"Hrvatska vojska prepoznatljiva je i u odnosima s građanima kroz aktivnosti pružanja pomoći lokalnoj zajednici i institucijama civilnog društva," stoji u tom dokumentu.⁷ Navedeni dokumenti ne najavljaju niti uvode nešto novo, oni su tek najnoviji u nizu prethodnih i sličnih dokumenata i planova koji naglašavaju važnost pomoći civilnoj zajednici i najavljuju nastavak desetljećima prisutne i puno puta djelima potvrđene opredijeljenosti i spremnosti Oružanih snaga RH da i u mirnodopskim uvjetima budu čvrst, pouzdan čimbenik sigurnosti, stabilnosti i razvoja društva. Iako su pripadnici OSRH, kao i drugih tijela državne uprave, u mirnodopskom razdoblju uspješno odgovarali na krizne situacije koje su zahtijevale žurnu pomoći civilnom stanovništvu, pokazala se potreba za uspostavom sustavnog modela odgovora na krize jer je dotadašnji sustav bio neusklađen i fragmentiran te su bila nužna brojna poboljšanja. "Osmišljen je model koji olakšava brzo i učinkovito djelovanje – sustav domovinske sigurnosti – čiji su pravni temelji ostvareni donošenjem Zakona o sustavu domovinske sigurnosti, a idejni donošenjem temeljnog strateškog dokumenta – Strategije nacionalne sigurnosti u 2017. godini. Naime, dosadašnja iskustva u reagiranju na izvanredne situacije upućivala su na potrebu za uspostavom modela koji će sustavno riješiti postojeće nedostatke koordiniranim planiranjem, reagiranjem i upravljanjem u

"A model was devised – Homeland Security System - which facilitated fast and efficient operation, based on the adopted Homeland Security System Act, and on the basic strategic document - the National Security Strategy, adopted in 2017.

The past experience with emergency response highlighted the need a model to systematically rectify the existing deficiencies through co-ordinated planning, responding and management in extraordinary and crisis situations.

The new National Security Strategy of the Republic of Croatia, adopted after 15 years, clearly defined the national interests and nine strategic goals, among which the establishment of a homeland security system.

The documents do not announce or introduce any novelties, but are the most recent documents and plans that underline the importance of assistance to the civilian community and also affirm the continuation of decades-long and repeatedly declared commitment and readiness of the Croatian Armed Forces to act as a strong and reliable peacetime factor of security, stability and development of society.

⁷⁾ <https://www.morh.hr/wp-content/uploads/2021/01/2021-01-07-provedbeni-program-mo.pdf>, (Pregledano 23. travnja 2021.)

izvanrednim i kriznim situacijama. Nova Strategija nacionalne sigurnosti RH je, nakon punih 15 godina, jasno definirala nacionalne interese i strateške ciljeve, a jedan je od devet strateških ciljeva i Uspostava i razvoj sustava domovinske sigurnosti.⁸

Zakonom o sustavu domovinske sigurnosti, koji je donesen 27. listopada 2017., uredeno je koordinirano djelovanje tijela sustava domovinske sigurnosti te provedba njihovih aktivnosti i zadaća koje se odnose na upravljanje sigurnosnim rizicima i djelovanje u krizama. Prema tom Zakonu, sustav domovinske sigurnosti znači: "sustav koji čine resursi unutarnjih poslova, obrane, sigurnosno-obaveštajnog sustava, civilne zaštite, vatrogastva, službe vanjskih poslova te drugih tijela koja organizirano i koordinirano obavljaju poslove i zadaće prepoznavanja, procjene, smanjenja i/ ili uklanjanja sigurnosnih rizika od važnosti za nacionalnu sigurnost Republike Hrvatske".⁹ Uspostavom sustava domovinske sigurnosti i sinergijskim djelovanjem svih njegovih sastavnica reagiranje na krizne situacije i upravljanje njima postalo je znatno učinkovitije. To je bilo posebno vidljivo tijekom 2020. i početkom 2021., kad se Republika Hrvatska suočila s najvećim krizama od završetka Domovinskog rata – pandemijom koronavirusa te razornim potresima u Zagrebu i na području Banovine. Pripadnici OSRH u tim su kriznim situacijama pokazali kako su civilnim institucijama i građanima Republike Hrvatske spremni staviti na raspolažanje svoje resurse i sposobnosti kad god je potrebno.

OSRH – SNAGA KOJA SPAŠAVA KAD NITKO DRUGI NE MOŽE

Vojske su specifično organizirane i sposobne odgovoriti na izazove rješavanja kriznih stanja te provoditi aktivnosti kojima se nastoji suzbiti ugroza nakon njezina izbijanja. "Kao specifična i specijalizirana organizacija, vojska ima jedinstvenu organizaciju i sustav popune, centralizirano upravljanje, jedinstveno načelo izobrazbe i sl. a njezina najvažnija obilježja kao društvene institucije su profil unutarnje organizacije u kojoj formalne veze dominiraju nad personalnim i vlastiti sustav društvenih vrijednosti."¹⁰ "S obzirom na njihovu temeljnu namjenu vođenja ratnih operacija i organiziranog djelovanja u ratnim uvjetima (koji

The Homeland Security System Act passed on 27 October 2017 regulates the co-ordination of activities of the components of the Homeland Security System and the implementation of their activities and tasks related to security risk management and crisis management. The Act reads: "The Homeland Security System is a system comprised of the resources of the Interior, defence, security and intelligence system, civil protection, fire system, foreign affairs and other bodies which operate in an organised and coordinated way risk identification, estimation, reduction/or elimination of security risks relevant for the national security of the Republic of Croatia".

The establishment of the Homeland Security System and the synergy of all components have increased efficiency of crisis response and management. It was especially evident during 2020 and in early 2021, when the Republic of Croatia faced the biggest crises since the end of the Homeland War - the COVID 19 pandemic and the devastating earthquakes in Zagreb and the Banovina area. Amid the crises the members of the Croatian Armed Forces have shown readiness to put their resources and capabilities at the disposal to civilian institutions and citizens of the Republic of Croatia whenever necessary.

CROATIAN ARMED FORCES – THE FORCE THAT RESCUES WHEN NOBODY ELSE CAN

The military is a specific and specialised organisation characterised by particular structure and manning system, centralised management and unified training among other things, and its most important features are the internal profile prioritising formal ties to personal and an inherent social values system».

8) Kostanjšak, Petra: Sustav domovinske sigurnosti: Uspjeh hrvatskog modela odgovora na krize, Hrvatski vojnik, br. 603, 1. svibnja 2020., str. 16. – 19.

9) Narodne novine, Zakon o sustavu domovinske sigurnosti, 8. studenog 2017., (Pregledano 23. travnja 2021.)

10) Ogorec, Marinko: Oružane snage u prirodnim i tehničkim katastrofama, Hrvatski vojnik, br. 310, 17. rujna 2010., str. 23. – 24.

FOTO: JOSIP KOPI

Medunarodna zajednica i brojne europske zemlje suočile su se 2015. godine s dotad nepoznatim problemom – velikim brojem izbjeglica. Pripadnici Hrvatske vojske u tranzitnom kampu u Opatovcu postavili su 400 šatorskih polja na koja se može smjestiti 5000 ljudi

In 2015 the international community and many countries in Europe were faced with a new problem – a massive flow of migrants. In the transit camp at Opatovac members of the Croatian Armed Forces pitched 400 tents to provide accommodation for 5,000 persons

oduvijek ulaze u kategoriju najsloženijih kriznih stanja), oružane su snage u velikoj mjeri osposobljene i opremljene za raznovrsne aktivnosti na prevenciji i otklanjanju posljedica prirodnih i tehničko-tehnoloških akcidenata i katastrofa. Osim toga, njihova hijerarhijska struktura i sustav upravljanja i vođenja čine ih vrlo pogodnim za brzo i učinkovito djelovanje u širenju krize, kad su promjene kriznog stanja i destruktivnih procesa najbrže, a razvoj situacije vrlo slabo predvidiv, zbog čega velik broj zemalja (uključujući i Republiku Hrvatsku) raznim zakonskim i podzakonskim aktima regulira sudjelovanje oružanih snaga u saniranju prirodnih i tehničko-tehnoloških akcidenata i katastrofa.¹¹

Zbog psihofizičke osposobljenosti i uvježbanosti svojih pripadnika, brojnosti, tehnike kojom raspolažu, zbog jasne i čvrste hijerarhijsko-zapovjedne koordinacije koja ne dopušta prazan hod i jamči najveću moguću učinkovitost – ali jednako tako i zbog požrtvovnosti, empatije prema ugroženima i stradalnicima te potpunoj posvećenosti provedbi zadane zadaće – Oružane snage Republike Hrvatske u dvadesetak su se godina mirnodopskog funkcioniranja puno puta potvrdile kao snaga koja priskače i spašava onda kad nitko drugi ne može. Gašenje požara, aktivnosti sprečavanja i smanjivanja šteta od poplava te spašavanja ugroženih, dostava vode stanovništvu koje je stradalo zbog dugotrajne suše, probijanje snježnih nanosa i dostava pomoći ili evakuacija onih koji su zbog snježnih zameta odsječeni, probijanje ledenih čepova na rijeci minsko-eksplozivnim sredstvima kako bi se spriječilo prelijevanje i poplave, medicinski letovi kojima se spašavaju ranjeni i bolesni ili prevoze organi za transplantaciju, akcije traganja i spašavanja, inženjerijski radovi, akcije dobrovoljnog darivanja krvi, humanitarne akcije...

Uza sve navedene aktivnosti, 2020. bila je posebno izazovna kad je riječ o pomoći civilnim institucijama i hrvatskim građanima. Pandemija koronavirusa i snažni potresi u Zagrebu i na Banovini potvrdili su kako je Hrvatska vojska svojom organizacijom i tehnikom, ali i hrabrošću, požrtvovnošću, znanjem i dobrom voljom nezamjenjiva pomoći u kriznim i katastrofalnim situacijama.

11) Isto, str. 25.

12) Trzun, Zvonko: Kriza povjerenja u institucije: istraživanje povjerenja u vojsku, *Polemos*, sv. 15 (2012.), str. 44.

13) Isto, str. 43.

14) Isto, str. 42.

15) Pilarov barometar hrvatskoga društva (2014.), Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar. Dostupno na <http://barometar.pilar.hr> (Pregledano 25. siječnja 2021.)

16) Isto.

Rezultat je takvog kontinuiranog i postojanog činjenja dobrog i način na koji hrvatska javnost percipira hrvatskog vojnika. Istraživanje koje je 2008. godine proveo Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, a koje se na nacionalno reprezentativnom uzorku od 3420 ispitanika bavilo istraživanjem stavova hrvatske javnosti prema Hrvatskoj vojsci, pokazalo je da na ljestvici povjerenja, birajući među 14 institucija, javnost stavlja vojsku na visoko drugo mjesto,¹² dok je 66,8 % ispitanika izjavilo da ima "dosta povjerenja" ili "mnogo povjerenja" u vojsku.¹³ Istraživanje otkriva i da "uglavnom pozitivan" i "izrazito pozitivan" osobni stav prema Oružanim snagama ima 57,8 % ispitanika.¹⁴ Trend pozitivnog stava prema Hrvatskoj vojsci nastavljen je i idućih godina pa je tako u terenskom usmenom anketnom istraživanju Pilarov barometar hrvatskog društva provedenom 2014. na reprezentativnom uzorku od 1000 punoljetnih ispitanika na 143 lokacije na pitanje Koliko povjerenja imate u sljedeće institucije, birajući između devet institucija, najviše ispitanika izrazilo potpuno povjerenje u Hrvatsku vojsku.¹⁵ Rezultati terenske usmene ankete za 2015. provedene na jednakom broju ispitanika od 19. ožujka do 16. svibnja također su pokazali da najviše ispitanika vjeruje Hrvatskoj vojsci, kao i rezultati ankete za 2016., provedene od 15. travnja do 15. svibnja na nacionalnom reprezentativnom uzorku od 750 ispitanika na 143 lokacije.¹⁶

Takva su istraživanja samo jedan od načina na koji se može mjeriti i procjenjivati korisnost onoga što vojska čini. Jednako se tako kao egzaktna mjera vrijednosti može uzeti i broj ljudskih života spašenih medicinskim letovima, broj prevezениh organa za transplantaciju, broj domova spašenih od požara, broj izgrađenih dječjih vrtića, mogu se zbrajati kilometri izgrađenih cesta ili vodovoda, sati rada mehanizacije,

THE CROATIAN ARMED FORCES AND THE CIVILIAN COMMUNITY

Given their primary mission of conducting combat and other organised operations in wartime (always categorised as the most critical crisis situations) they are largely prepared and equipped to conduct a variety of activities preventing and alleviating the effects of natural and man-made accidents and disasters.

The hierarchical structure and the command and control make them capable of swift and efficient operation in the event of crisis characterised by rapidly changing and destructive processes and unpredictable course of situation, for which reason a number of countries, the Republic of Croatia included, enact the respective legislation to regulate the participation of the armed forces in mitigating the natural and man-made accidents and disasters»

Thanks to the psychological and physical preparedness and trainedness of their members, the manpower and the assets, the solid command structure precluding idle runs and guaranteeing efficiency and readiness to sacrifice, the empathy and utter commitment to the accomplishment of the tasks the Croatian Armed Forces have asserted themselves over the past 20 years of peacetime as the force assisting and rescuing when all other options fail.

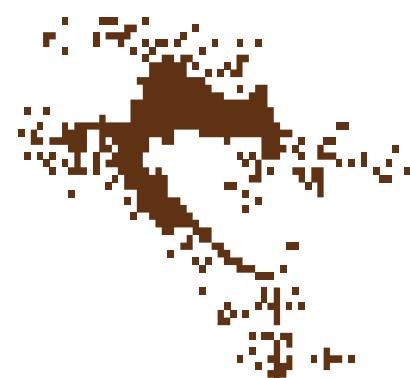
Firefighting activities, flood prevention and relief activities, assistance to the flood-hit population, delivery of water to drought-stricken areas, delivery of assistance or evacuation of areas cut-off to snow, mining the ice-clogged rivers to prevent the flood and medical flights rescuing the sick or injured persons or transporting the organs for transplants, search-and-rescue actions, engineering works, blood donating actions are some of the activities conducted by the Croatian Armed Forces to assist the civilian community. In return they are kept in high regard by the Croatian citizens. In addition to the enumerated activities, the year 2020 was highly challenging regarding the assistance to civilian institutions and Croatian citizens. The COVID 19 pandemic and devastating earth-

quakes hitting Zagreb and the Banovina area confirmed that the organisation and the assets used, as well as the courage, the sacrifice, the expertise and the commitment of the Croatian Armed Forces constitute an indispensable assistance in disaster situations.

As a result, the research conducted by the Institute of Social Sciences "Ivo Pilar" in 2008 on a representative sample of 3,420 respondents on the attitudes of the public in Croatia on the Croatian Armed Forces, listed among 14 institutions, projected the Croatian military to be second highest rated institution and 66.8% respondents stating "fair level of confidence" or "significant level of confidence" in the military". The study also showed the "mostly positive" or "highly positive" attitude on the Croatian Armed Forces in 57.8% respondents.

The positive attitude towards the Croatian Armed Forces remained constant and the "Ivo Pilar" Social Studies Institute's Barometer of the Croatian Society conducted in 2014 on a representative sample of 1,000 adult respondents at 143 locations showed most respondents to have full confidence in the Croatian Armed Forces among nine institutions. A poll conducted on the identical sample in from 19 March to 16 May 2015 revealed most respondents to trust the Croatian Armed Forces, as did the 2016 poll, conducted from 15 April to 15 May on a representative national sample of 750 respondents at 143 locations.

The polls are just one way to measure and assess the beneficial assistance by the military. Another exact measure consists in the statistics of the human lives saved thanks to emergency medical flights, the number of organs for transplants transported, the number of homes saved from the fires, the number of kindergartens and kilometers of roads or water supply pipes built, as well as working hours of the machines, litres of gasoline consumed, and even the statistics of the children born during the helicopter lifts, but as soldiers say, the only memorable and valuable currency to measure their work is the joy and gratitude of the people they saved or assisted.

litre utrošene nafte, broj djece rođene u helikopterima – ali, prema riječima onih koji žive svoj vojnički poziv i dolaze tamo gdje treba, uvijek kad treba, jedina pamtljiva i vrijedna valuta kojom se mjeri ono što čine radost je i zahvalnost onih koje su spasili.

VOJSKA U GAŠENJU VELIKIH ŠUMSKIH POŽARA

Iz godine u godinu, uglavnom tijekom ljetne sezone, požari se često nameću kao glavna dnevna vijest, a slike borbe ljudi sa stihijom u pravilu su uvijek i slike u kojima sudjeluju pripadnici Oružanih snaga i vojna tehnika.

Povijest gašenja požara iz zraka i aktivnosti OSRH počinju 1994. godine, kad su unajmljena dva aviona Canadair CL-215 koja su letjela s mješovitim hrvatsko-kanadskim posadama, a šest helikoptera Mi-8MTV-1 osposobljeno je za gašenje požara uredajima Pelikan 2000. U Italiji su 1995. kupljena dva rabljena aviona Canadair CL-215, a na sve su postojeće helikoptere Mi-8MTV-1 ugrađene instalacije za nošenje Pelikana 2000. Godine 1996. kupljen je prvi Canadair CL-415, a tri godine poslije i drugi te je u uporabu uveden uredaj za gašenje Flory 2600. Godine 2000. kupljen je treći Canadair CL-415 i dva aviona Air Tractor AT-802A/F, a 2002. četvrti Canadair CL-415, dok su dva Canadaira CL-215 vraćena proizvođaču kao kompenzacija za nove. U okviru Operativnog vatrogasnog zapovjedništva OSRH ustrojavaju se 2003. godine Namjenski organizirane snage OSRH (NOS OSRH) za gašenje požara otvorenog prostora iz sastava triju grana OSRH. Dva su aviona Air Tractor AT-802A Fire Boss kupljena 2007., a iduće godine još tri. Konačno, 2009. kupljen je peti, a godinu potom i šesti Canadair CL-415, a 2014. dvosed Air Tractor AT-902 Fire Boss.¹⁷

Protupožarna sezona, odnosno njezin glavni napor, traje otprilike od 15. lipnja do

početka listopada, a odluku o točnom datumu početka protupožarne sezone donosi glavni vatrogasni zapovjednik. Aktivnosti gašenja požara u kojima sudjeluju Oružane snage RH u skladu su s Programom aktivnosti Vlade RH u provedbi posebnih mjer zaštite od požara od interesa za Republiku Hrvatsku. Kako bi se postigla maksimalna učinkovitost u borbi protiv požara, Oružane snage ustrojavaju se tijekom protupožarne

sezone u posebne Protupožarne namjenski organizirane snage (PP NOS) koje obuhvaćaju dijelove Hrvatske kopnene vojske, Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, Hrvatske ratne mornarice te Zapovjedništva specijalnih snaga (nekadašnja Bojna za specijalna djelovanja – BSD). Zapovjedništvo PP NOS-a nalazi se u vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama kod Splita, a snage PP NOS-a disperzirane su na više mjesta. Tako je glavnina snaga smještena u vojarni "Pukovnik Mirko Vukušić" u Zemuniku kod Zadra, u sjedištu 93. krila HRZ-a, helikopteri su u Divuljama, mornaričke snage u Splitu, dok su kopnene snage spremne za brzu intervenciju u roku od jednog sata od dojave do izlaska na teren razmještene u vojarnama u Kninu, Sinju, Benkovcu, Divuljama i Pločama, a prema potrebi i procjeni situacije razmještaju se i na druge obalne i otočne lokacije.

Da bi sve u kriznoj situaciji bilo provedeno točno kako je potrebno, iznimno je važno uskladiti postupanje svih čimbenika. Ministarstvo obrane i Državna uprava za zaštitu i spašavanje iz godine u godinu surađuju na realizaciji Programa aktivnosti u provedbi posebnih mjera zaštite od požara od interesa za Republiku Hrvatsku te utvrđuju uvjete i način korištenja PP NOS-a OSRH, načine i protokol postupanja civilnih žurnih i stručnih službi koje se aktiviraju prema potrebi i vrsti prijeteće ugroze, preventivnim mjerama i inspekcijskim nadzorima.¹⁸

U segmentu preventivnog postupanja, kondicioniranja i priprema svih karika u lancu spašavanja provode se i brojne redovite vježbe. Tako je vježba Ljeto 2011, provedena 15. lipnja 2011. u Divuljama, pokazala svu spremnost tehnike, ali i ljudstva OSRH: pripadnika Hrvatske kopnene vojske, Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane, Hrvatske ratne mornarice i Bojne za specijalna djelovanja u pružanju zračne potpore vatrogasnim postrojbama priobalja i otoka u gašenju šumskih požara i požara otvorenog prostora; prevoženju i potpori gasiteljima, evakuaciji i opskrbi ugroženog stanovništva, sve do potraga i

17) <http://www.morph.hr/hr/protupozarna-sezona-2015/povijest-ga%C5%A1enja-po%C5%BEara-iz-zraka.html> (Pregledano 26. prosinca 2015.)

18) Smetiško, Sanja: Sve zadaće ostvarene u predvidenim rokovima, Hrvatski vojnik, br. 299/300, 2. srpnja 2010., str. 8.

CROATIAN ARMED FORCES FIGHTING LARGE FOREST FIRES

Year after year fires make headlines during the summer seasons, and the images of people fighting the raging fires always feature members of the Croatian Armed Forces and the military assets.

Aerial firefighting and the engagement of the Croatian Armed Forces began in 1994, with the lease of two Canadair CL-215 aircraft flown by mixed Croatian-Canadian crews, and the fitting of six Mi-8MTV-1 helicopters with Pelican 2000 SabreLite Flashlight for firefighting.

Two used Canadair CL-215 aircraft were purchased in Italy in 1995, and all existing Mi-8MTV-1 helicopters were fitted with Pelican 2000 installations. In 1996, the first Canadair CL-415 and the second one in 1999 were purchased, and the Flory 2600 helicopter bucket was put into use.

In 2000, a third Canadair CL-415 aircraft and two Air Tractors AT-802A / F were purchased, and in 2002 a fourth Canadair CL-415, while two Canadairs CL-215 were traded in for new models.

In 2003 the Operational Firefighting Command of the Croatian Armed Forces established the firefighter task force (NOS OS RH) composed of forces of the three services of the Croatian Armed Forces, to fight open fires.

Two Air Tractor AT-802A Fire Boss aircraft were purchased in 2007 and three more next year. Finally, in 2009 the fifth, and a year later the sixth Canadair CL-415 was purchased, followed by the two-seater Air Tractor AT-902 Fire Boss in 2014.

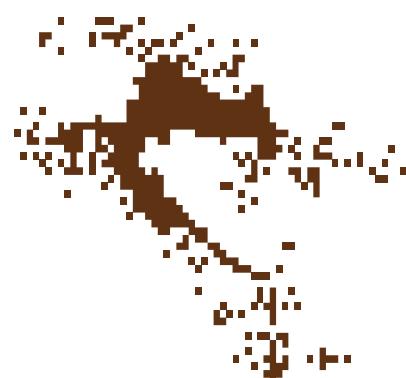
The firefighting season lasts from 15 June to early October, and the Chief Fire Commander decides on the exact date of the beginning. The Croatian Armed Forces engage in firefighting activities in accordance with the Activity Programme of the Government of the Republic of Croatia in Implementation of Special Fire Protection Measures of Interest to the Republic of Croatia. To maximise the efficiency in firefighting the Croatian Armed Forces

are organised into Firefighter Task Forces, which comprise elements of the Croatian Army, Croatian Air Force, Croatian Navy and of the Special Forces Command (former Special Operations Battalion-BSD). The Operational Firefighting Command is based in the Barracks "Knez Trpimir" at Divulje near Split, and the task forces are dispatched to several locations. The main force is located in the Barracks "Pukovnik Mirko Vukušić" at Zemunik near Zadar, in the Command of the 93rd Wing of the Croatian Air Force, the helicopters are stationed at Divulje, the naval forces in Split, and the ground forces ready to intervene within an hour are stationed in the barracks in Knin, Sinj, Benkovac, Divulje and Ploče, and may be dispatched to other coastal and island locations as assessed necessary.

Coordination of all stakeholders is crucial to ensure proper functioning in a crisis situation. The Ministry of Defence and the National Protection and Rescue Directorate have co-worked for years in the execution of the Activity Programme of the Government of the Republic of Croatia in Implementation of Special Fire Protection Measures of Interest to the Republic of Croatia and outlined the conditions and modality of the use of the Firefighter Task Force, the protocols of the operation of civilian emergency and expert services activated in dependence of the need and type of threat, preventative measures and the inspections.

Aiming at preventive treatment, conditioning and preparation of all links in the rescue chain, numerous regular exercises are carried out.

The Exercise "Ljeto 2011" ("Summer 2011"), conducted at Divulje on 15 June 2011, displayed the readiness of the personnel – the Croatian Army, the Croatian Air Force and Air Defence, the Croatian Navy and the Special Operations Battalion and of the material assets to provide aerial support to the coastal and island firefighter units with extinguishing forest fires and open space fires, airlift and support to firefighters, evacuation and supply of the endangered population and with search and rescue actions. The Croatian Armed Forces Firefighter Task Forces comprised the Croatian Army Firefighter Task Force, the Croatian Air Force and Air Defence Firefighter Task Force and the Croatian Navy Firefighter Task Force.

spašavanja. PP NOS OSRH obuhvatio je PP NOS HKoV-a, PP NOS HRZ-a i PZO-a, PP NOS HRM-a. Tim službe potrage i spašavanja raspolagao je sa šest Canaidara CL-415, šest Air Tractora AT802A/F, dvama helikopterima Mi-8MTV-1, desantnim brodom minopolagačem, desantno-jurišnim brodom te dvama gumenim čamcima. Na kraju vježbe istaknuto je kako je bila riječ o jednoj od najuspješnijih vježbi protupožarnih zračnih snaga te da ulazimo u protupožarnu sezonu spremniji nego ikad dotad.¹⁹ U svibnju te godine provedena je vježba Grgur 2011 na kojoj su Canadair CL-415, Air Tractor AT 802A/F i helikopter Mi-8MTV-1 iz sastava zračnih snaga 93. zrakoplovne baze HRZ-a i PZO-a pružali potporu vježbovoj aktivnosti u organizaciji Državne uprave za zaštitu i spašavanje koja je na Sv. Grguru bila organizirana radi provjere usklađenog djelovanja kopnenih i zračnih snaga za gašenje požara.²⁰ Vježba Ljeto 2012 pokazala je visoke sposobnosti OSRH za situacije kad je potreban brz dolazak na požarišta, desantiranje snaga za gašenje požara na nepristupačan teren, izvlačenje civila s požarišta brodom HRM-a te vatrogasaca helikopterima, kao i za gašenje požara svim raspoloživim zračnim snagama – helikopterima, Air Tractorima, Canadairima. Naglašena je važnost dobre pripremljenosti, uvježbanosti i stalne suradnje za uspješnu borbu protiv požara.

The Exercise was highlighted as one of the most successful aerial forces firefighting exercises and that the Croatian firefighter forces were entering the firefighting season more prepared than ever

Later that year the Exercise “Grgur 2011” was conducted, during which Canadair CL-415, Air Tractor AT 802A / F and Mi-8MTV-1 helicopter of the air forces of the 93rd Air Base of the Croatian Air Force provided support to the exercise activity organised by the National Protection and Rescue Directorate and conducted in the island of St. Grgur to test the coordinated operation of the land and aerial forces in firefighting.

The Exercise “Ljeto 2012” (“Summer 12”) displayed the high trainedness of the Croatian Armed Forces for the situations calling for quick arrival to the fire sites, for landing of the firefighter forces at inaccessible areas and for evacuation of the civilians from the fire sites aboard Croatian Navy vessels and for evacuation of firefighters aboard helicopters, as well as for firefighting with all available aerial forces engaged – helicopters, Air Tractors and the Canadair aircraft.

¹⁹) Puljizević, Lada: Ljeto 2011, Hrvatski vojnik, br. 350, 24. lipnja 2011., str. 4. – 6.

²⁰) Karačić, Marinko: Zračne snage 93. zb na vježbi Grgur 2011., Hrvatski vojnik, br. 345, 20. svibnja 2011., str. 17.

Najzahtjevnija i najintenzivnija protupožarna sezona od hrvatske samostalnosti bila je 2017. godina

The year 2017 was the most intensive and demanding firefighting season since independence

FOTO: TOMISLAV BRANDT

U sklopu međunarodne konferencije o gašenju požara iz zraka Borba protiv požara zrakoplovnim sredstvima (*Aerial Fire Fighting Conference Europe 2015*) koja je 29. i 30. travnja 2015. održana u Zadru, u zb “Zemunik” provedena je pokazna vježba gašenja požara iz zraka i ponovno je pokazana visoka razina suradnje službi civilne zajednice i PP NOS-a OSRH.

Protokol postupanja prilikom protupožarnih intervencija razrađen je i usklađen s aktivnostima civilnih službi, a uspostava današnje iznimno učinkovite i racionalne organizacije i uporabe snaga OSRH počela je 2004. te se s vremenom na temelju kontinuiranog stjecanja iskustava nastavila proširivati i nadograđivati.

Jedna od promjena koja se u tom procesu pokazala nužnom bila je dorada sustava veza kojom je pokriven cijeli priobalni dio Hrvatske. Iskustvo je pokazalo da su za pravodobno uočavanje, preventivno djelovanje, ali i intervencije posebno važne pouzdane, brze i protočne informacije.

Iskustva brojnih uspješnih protupožarnih sezona otkrivaju važnost brzog prikupljanja pouzdanih informacija, njihova proslijedivanja i promptnog reagiranja, ali i važnost suradnje koja nerijetko nadilazi nacionalne okvire te standardizacije postupaka gašenja i utemeljenje zajedničkog pravnog okvira međunarodnog protupožarnog djelovanja. Hrvatske letačke posade nerijetko su bile suočene sa situacijama u kojima su se morale boriti s posljedicama požara koji su u zemlju ušli iz susjednih zemalja jer ondje nisu bili primjereno sanirani, kao i s onima u kojima su zračne protupožarne operacije provodile izvan područja Republike Hrvatske. Na spomenutoj je konferenciji Borba protiv požara zrakoplovnim sredstvima o tome govorio i tadašnji zapovjednik Protupožarne eskadrile HRZ-a i PZO-a te kapetan Canadaira CL-415 bojnik Davor Turković. Istaknuo je potrebu kreiranja zona protupožarnog

interveniranja prema geografskoj lokaciji, odnosno blizini kako bi pomoć bila brža i učinkovitija.²¹ Stvaranje zajedničkih međunarodnih doktrina i procedura također je važan dio uspješne zajedničke borbe protiv vatrene opasnosti čija snaga nerijetko nadrasta mogućnosti zemalja da se samostalno obrane. Tako su pripadnici OSRH u više navrata u drugim zemljama sudjelovali u akcijama pružanja pomoći u borbi protiv požara – u Makedoniji (2007.), Grčkoj (2007. i 2012.), Izraelu (2012., 2016., 2017., 2019.), Bosni i Hercegovini (2012. u tri navrata, u dva navrata 2013. te 2017.), Crnoj Gori (2012., 2017.), Portugalu (2013).²² i Italiji (2017.).

Protupožarne snage Republike Hrvatske od 2019. su s avionima Canadair CL-415 iz sastava 855. PP eskadrile 93. krila HRZ-a angažirane na dežurstvima u sklopu Europskog mehanizma civilne zaštite (RescEU), namijenjenom za pružanje međunarodne pomoći u situacijama prirodnih katastrofa i katastrofa uzrokovanim ljudskim djelovanjem.²³ Kako bi protupožarna sezona bila što kvalitetnije provedena, ali i kako bi sve sastavnice sustava važne za borbu protiv elementarnih nepogoda djelovale u što boljoj koordinaciji, u skladu s Programom aktivnosti u provedbi posebnih mjera zaštite od požara od interesa za Republiku Hrvatsku u 2018. godini, 1. lipnja 2018. u Divuljama je počelo raditi novo Operativno vatrogasno zapovjedništvo. Potreba za jačom koordinacijom i sinergijskim radom svih sastavnica sustava domovinske sigurnosti uočena je nakon jedne od najgorih i najtežih protupožarnih sezona u povijesti suvremene Hrvatske. Najveći iskorak i poboljšanje rada sustava u odnosu na prethodne godine donijelo je upravo novo Operativno vatrogasno zapovjedništvo sa situacijskim središtem i prikazom aktualnog stanja na terenu u realnom vremenu.

²¹) Kostanjšak, Petra: Zajednički okvir za učinkovito djelovanje, Hrvatski vojnik, br. 473, 8. svibnja 2015., str. 8. – 10.

²²) <http://www.morph.hr/hr/protupozarna-sezona-2015/pru%C5%BEanje-potpore-u-ga%C5%A1enju-po%C5%BEara-u-drugim-zemljama.html> (Pregledano 26. prosinca 2015.)

²³) https://sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2020-09-03/165710/IZVJ_OBRANA_2019.pdf (Pregledano 25. siječnja 2021.)

THE CROATIAN ARMED FORCES AND THE CIVILIAN COMMUNITY

The importance of good preparedness, trainedness and constant co-operation for successful firefighting was highlighted. The Aerial Fire Fighting Europe Conference 2015 held in the Air Base "Zemunik" near Zadar on 29 and 30 April 2015 featured an aerial firefighting demonstration exercise, which once again demonstrated the high level of co-operation between the civilian emergency services and the Croatian Armed Forces Firefighting Task Force. The protocol of actions during fire interventions was developed and harmonised with the civilian services, and in 2004 the foundations for today's highly effective and rational organisation and the use of the Croatian Armed Forces were laid, and further expanded and developed through continuous experiences.

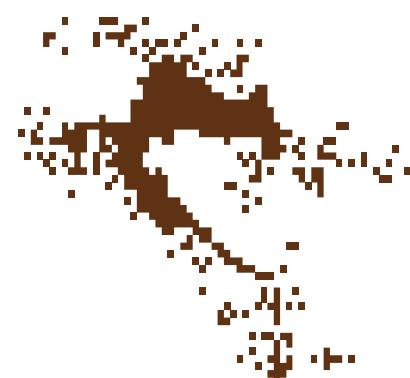
The process revealed the need to upgrade the signal system covering the Croatian littoral part. The experience showed that timely detection, prevention and interventions necessitated constant flow of reliable and quick information. The experience from many successful firefighting seasons has revealed the importance of rapid collection of reliable information, forwarding and prompt response, but also the importance of co-operation that often exceeds the national frameworks and the importance of standardised firefighting procedures and the establishment of a common legal framework for international firefighting. The Croatian Armed Forces flight crews often had to deal with the consequences of the fires that crossed the borders of the neighbouring countries where they were not responded to properly, or with the cases when they conducted aerial firefighting operations abroad.

The Commander of the Croatian Air Force's Firefighter Task Force and a Canadair captain Major Davor Turković at the conference "Aerial Firefighting" emphasised the need to establish fire intervention zones according to the geographical location (proximity), to ensure quicker

and more efficient assistance. The development of joint international doctrines and procedures is also an important segment of a successful fighting the fires, which often exceed the single countries' defence capacities. The Croatian Armed Forces' members provided assistance in to various countries hit by fires (Macedonia in 2007, Greece in 2007 and 2012, Israel in 2012, 2016, 2017 and 2019, Bosnia and Herzegovina in 2012 on three occasions, in 2013 on two occasions and in 2017), Montenegro in 2012, 2017, to Portugal in 2013 and to Italy in 2017). Since May 2019 the Croatian firefighter forces with the Canadair CL-415 aircraft of the 855th Firefighter Squadron of the 93rd Wing of the Croatian Air Force have been engaged on duty within the RescEU, established to provide international assistance in the event of natural disasters and man-made emergencies.

To manage the firefighting season the best possible way and to optimise the co-ordination among the components to fight natural disasters, an Operational Firefighting Command was inception at Divulje on 1 June 2018, in accordance with the Programme of Activities in the Implementation of Special Firefighting Measures of Interest for the Republic of Croatia.

The need for upgraded co-ordination and synergy of all components of the homeland security system was noticed after one of the worst and most difficult fire-fighting seasons in the history of modern Croatia. The biggest progress and improvement of the system operation compared to the past years previous years was achieved through the new Operational Firefighting Command, comprising a Situation Centre and a real-time display of the current situation on the ground.

Protupožarni zrakoplovi HRZ-a najučinkovitija
su tehnička sredstva za gašenja požara

The Croatian Air Force's firefighter aircraft are
the most effective technical firefighter assets

FOTO: TOMISLAV BRANDT

325

"Tu zajedno rade vatrogasci, hitne medicinske službe, djelatnici Gorske službe spašavanja, policija i vojska, a prvi je put korišten i tim s vojnim besposadnim letjelicama za izviđanje i nadzor iz zraka. Zapovjednici i voditelji imaju prenesene ovlasti za hitno djelovanje i odlučivanje po dojavi o novom požaru. Nakon uočavanja ili dojave o požaru, bitno se skraćuje vrijeme intervencije, ne treba se tražiti odobrenje od Zagreba i čekati administrativne odluke," istaknuto je tijekom prezentacije rada novog sustava.²⁴

Jedinstven zapovjedni, informacijski i komunikacijski sustav donio je velik iskorak u borbi protiv požara, a iz godine u godinu takav se koordinirani sustav unapređuje. Tako je u PP sezoni 2019. predstavljeno novo sredstvo Hrvatske vojske u sustavu domovinske sigurnosti – Orbiter 3B – koje služi za potrebe Ministarstva obrane i Ministarstva poljoprivrede Republike Hrvatske. Riječ je o besposadnom sustavu koji ima brojne civilne i vojne mogućnosti, a sastoji se od lansirne rampe, šest besposadnih letjelica te kompletne popratne logistike. Domet je 150 kilometara, a u zraku može biti šest sati.

"Sustav se može koristiti u ranom otkrivanju požara uz mogućnost uočavanja detalja s velikih udaljenosti, u nadzoru plovnih i cestovnih putova, a učinkovit je i u potpori tijekom kriznih situacija i nadzora državne granice," istaknuo je na prezentaciji zapovjednik

▶

"Firefighters, emergency medical services, the Mountain Rescue Service, the police and army work together, and for the first time an UAV Team has been engaged for reconnaissance and aerial surveillance. Commanders and leaders have delegated powers for emergency action and decision-making by alert. The interval of intervention upon the detection or report of a fire has been significantly shortened, without having to seek the approval of the national authority in Zagreb and waiting for the administrative decisions", as pointed out during the presentation of the new system.

A unified command, information and communication system ensured a major progress in firefighting, and the co-ordinated system has been upgraded year by year.

In the Firefighter Season 2019 a new asset of the Croatian Armed Forces in the homeland security system was inaugurated – the Orbiter 3 B - employed for the needs of the Ministry of Defence and of the Ministry of Agriculture of the Republic of Croatia. The Orbiter 3B is an unmanned system that has found both military and civilian application. It is composed of a propulsion unit, six unmanned aircraft and the accompanying logistics. The range is 150 km, and its maximum flight time is six hours.

▶

²⁴⁾ Jakšić, Jelena, Prezentacija protupožarne sezone, Hrvatski vojnik, br. 559, 24. kolovoza 2018., str. 4. – 5.

Obavještajne pukovnije Glavnog stožera Oružanih snaga RH pukovnik Zvonimir Rogić.²⁵ Uz rano otkrivanje požara, sustav se u protupožarnoj sezoni koristi za nadzor požarom ugroženih područja, praćenje stanja na požarištu, kao i za procjenu štete na opožarenim područjima. Uz integrirani dnevno-noćni senzor moguće je izvršavanje zadaća u svim uvjetima te identifikacija piromana i do pet kilometara udaljenosti.²⁶

U idućoj protupožarnoj sezoni uvedena je još jedna važna novost – *live stream* gašenja požara. "Prošle godine uveli smo slanje statične slike, što je bilo važno za proces donošenja odluke jer je dotad vatrogasno zapovjedništvo ovisilo isključivo o opisu požara dobivenom od zemaljskog vatrogasnog zapovjednika. No, *live stream* požara ipak je korak više, a u Situacijskom operativnom središtu u Divuljama imat će dodatni alat na temelju kojeg će donijeti ispravnu odluku. Kamere će biti u kabini aviona i uključivat će se prema potrebi," objasnio je prednosti novog načina rada zapovjednik 855. protupožarne eskadrile pukovnik Tomislav Vacenovski.²⁷

Kako bi se provjerila sposobnost svih sastavnica sustava domovinske sigurnosti u odgovoru na križ velikih razmjera, nakon uspostave novog Operativnog vatrogasnog dežurstva u Divuljama, na području triju dalmatinskih županija od 15. do 17. rujna 2018. provedena je vježba Sigurnost 18. Trajala je 36 sati, a uz razrađeni scenarij proveden je prijenos slike u realnom vremenu s kriznog područja u Operativno vatrogasno dežurstvo u Divuljama, odakle je uslijedio odgovor na križ. "Oružane snage RH u vježbi su sudjelovale sa zračnim snagama i to s četirima avionima Canadair CL-415, trima avionima Air Tractor AT-802 A Fire Boss, dvama transportnim helikopterima Mi-8MTV-1 te s kopnenim snagama s dvama protupožarnim vodovima te s jednim desantnim brodom, minopolagačem iz sastava HRM-a i jednim timom besposadnih letjelica te

sedam pripadnika OSRH koji su bili smješteni u OVZ-u u Divuljama.²⁸ Međuresorna vježba Sigurnost 19 provedena je 21. svibnja 2019., a pokazala je "zdržano djelovanje vatrogasaca, Hrvatske vojske, hrvatske policije, Hrvatske gorske službe spašavanja i drugih sastavnica sustava."²⁹

Istkustvo hrvatskih pilota, pripadnika OSRH, stvarano na tisućama sati naleta na požarištima, govori: "Najsigurniji je način ograničenja veličine požara napasti ga prije nego što ima vremena proširiti se, svim raspoloživim snagama prema načelu – napadni ga brzo, često i ižestoko,"³⁰ ili "Napadni ga odmah, dok je u najranijoj razvojnoj fazi, brzo i sa svime što imaće, prije nego postane tako velik i jak da mu se nećeš moći ni približiti."³¹ Vrijeme početka gašenja požara odlučujuće je za razvoj situacije, a brz napad svim učinkovitim sredstvima i svim snagama povećava učinak i smanjuje troškove gašenja te kasniju štetu. Zrakoplov je u takvim situacijama nezamjenjiv ne samo kao početno navalno oruđe nego i zbog niza drugih sposobnosti koje omogućuje, kao što je uporaba u izviđničkim zadaćama, uočavanje požara na daljini horizonta ili daljini vidljivosti, sposobnost djelovanja uz brzo mijenjanje pozicije, visine i smjera leta, trenutačan napad na vatru i umanjivanje kumulativnog učinka požara, zajedničko djelovanje sa zemaljskim snagama, ali i samostalno djelovanje na mjestima koja su teško pristupačna sa zemlje. Zračnim djelovanjem na požarište moguće je izbaciti velike količine vode ili kemijskih usporivača gorenja, štititi ljudе i opremu na zemlji u slučaju kad zbog pogrešne prosudbe ostanu opkoljeni požarom, a tu je i sposobnost helikoptera da ostvari brz zračni prijevoz vatrogasaca i opreme do požarišta.³²

Uz gašenje vatre, snage PP NOS-a provode i niz popratnih aktivnosti tijekom protupožarne sezone, kao

²⁵) Ravlić, Doris, Besposadni zrakoplovni sustav u borbi protiv požara, *Hrvatski vojnik*, br. 585, 22. kolovoza 2019., str. 12. – 13.

²⁶) Isto.

²⁷) Butorac, Martina, Obučeni i spremni za protupožarnu sezonu 2020., *Hrvatski vojnik*, br. 606, 15. lipnja 2020., str. 12. – 15.

²⁸) Valentić Mikšik, Ivana, Meduresorna vježba Koordinacije za sustav domovinske sigurnosti, *Hrvatski vojnik*, br. 553, 1. lipnja 2018., str. 34. – 35.

²⁹) Puljizević, Lada, Vježba Sigurnost 19 je sustav domovinske sigurnosti na djelu, *Hrvatski vojnik*, br. 579, 31. svibnja 2019., str. 24. – 25.

³⁰) Turković, Davor: Taktika gašenja požara otvorenih prostora avionima, *Hrvatski vojnik*, br. 313, 8. listopada 2010., str. 22. – 25.

³¹) Isto.

³²) Isto.

THE CROATIAN ARMED FORCES AND THE CIVILIAN COMMUNITY

The system can be used for early fire detection, with a long-distance detection capability, for the monitoring of waterways and roads, and as an effective support in crisis situations and in border control" said the Commander of the Intelligence Regiment of the Croatian Armed Forces Lieutenant Colonel Zvonimir Rogić In addition to early fire detection, the system is used in the firefighting season to monitor fire-endangered areas, monitor the situation on the fire sites, as well as to estimate the damage in the affected areas. The integrated day-night sensor enables all-weather implementation of tasks and identification of pyromaniacs from up to 5-km distance.

The following firefighter season saw another novelty – the live streamed fire extinguishing interventions. "Last year we introduced the streaming of static image, which was important for the decision-making because until then the Command had to rely on the description of the fire received from the ground fire commanders. Live stream is a step forward, and the Situations Operations Centre at Divulje will have another tool available to make the right decisions. The cameras will be installed in the cockpits and will be on as necessary", explained the Commander of the 855th Firefighter Squadron, Lieutenant Colonel Tomislav Vacenovski. To check the capability of all components of the Homeland Security System in response to the large-scale crises, after the new Operational Fire Comman was established at Divulje, the Exercise "Sigurnost" was conducted in the area of three Dalmatian counties from 15 to 17 September 2018. The Exercise lasted for 36 hours, and featured streaming of a real-time image from the crisis spot to the Operational Fire Service in Divulje, which managed the crisis response.

The Croatian Armed Forces engaged the air forces (Canadair CL-415 aircraft, three Air Tractor AT-802 A Fire Boss aircraft, two Mi-8MTV-1 transport helicopters) and the ground forces with two fire fighter platoons and one landing lines and one landing ship, a minesweeper from the Croatian Navy and a team of unmanned aircraft and seven members of the

Croatian Armed Forces, stationed in the Operational Firefighting Command at Divulje.

The interdepartmental Exercise "Sigurnost 19" ("Security 19") was conducted on 21 May 2019, and displayed joint action of firefighters, of the Croatian Armed Forces, of the Croatian Police, of the Croatian Mountain Rescue Service and other components of the system.

The experience of Croatian pilots of the Croatian Armed Forces, stemming from thousands of flying hours spent firefighting showed that the safest way to limit most fires was to attack it with all means before it has the time to spread, according to the motto: "Strike quickly, repeatedly and strongly" or "Attack the fire in the initial phase, quickly and with all available assets before it develops and it is impossible to access".

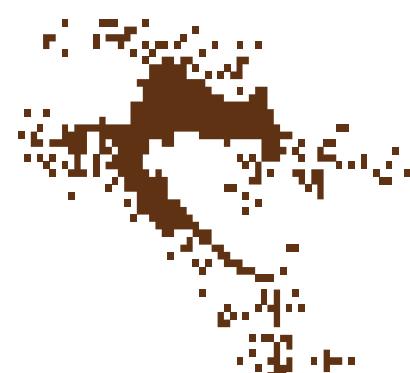
The timing of the start of firefighting is crucial for the development of the situation, and a quick attack with all effective means and forces enhances the impact and reduces the costs and the damage inflicted.

In such situations aircraft are indispensable not only as initial assault asset but also for providing a host of other capabilities for use in reconnaissance tasks, fire detection on the horizon or visibility limit and for the capability to act with rapid change of position, altitude and direction of flight. immediate attack on fire and reduction of the cumulative effect of fire, joint action with ground forces as well as of independent action on the sites hardly accessible from the ground.

The aerial firefighting assets drop significant quantities of water or chemical retardants, protect the people and assets on the ground who due to failed assessment remain surrounded by fire, and also conduct swift airlift of firemen and equipment to firesites.

In addition to extinguishing the fire, the firefighter task forces conduct a series of other activities during the firefighting season, such as airlift of necessary forces and machinery, delivery of equipment, water supply, evacuation of people under the threat or evacuation of firefighters from fires.

To ensure flawless and safe operation, each link in the Firefighter Task Force has to be fully integrated and functional, and during demanding fire seasons

što je zračni prijevoz potrebnih snaga i mehanizacije, dostava opreme, opskrba vodom, evakuacija stanovništva kojem prijeti opasnost ili evakuacija gasitelja s požarišta. Da bi se sve to moglo i da bi sve bilo besprijekorno provedeno, u PP NOS-u svaka karika lanca, bilo da je riječ o ljudskom ili tehničkom aspektu, mora biti savršeno uklopljena i potpuno funkcionalna – a upravo u vrijeme zahtjevnih protupožarnih sezona i danonoćnih požara razina naprezanja svih segmenata protupožarne obrane doseže vrhunac.

Uz letačke posade, koje svojom vrhunskom vještinom i upornošću u borbi protiv požara nerijetko pomicu granice mogućeg i izvedivog, pobjedičkim ishodima uvelike pridonose i zrakoplovni tehničari – oni koji su najmanje eksponirani, a u njihovim je rukama svakodnevno ključ uspješnosti i sigurnosti zahtjevnih letova. Strogo je propisano kad se i kako moraju pregledavati Canadairi i Air Tractori – od kompletног i detaljnog pregleda koji se obavlja nakon svakih 50 sati leta zrakoplova i u kojem se pregledava svaki njegov vitalni dio, a sedam ljudi intenzivno radi više od deset sati, preko redovitih tjednih pregleda do izvanrednih pregleda koji se obavljaju kad god pilot prijavi poteškoće s radom. Što je više požara, potrebno je više sati leta, više je opterećenja letjelice, kvarova, posla za zrakoplovne tehničare. Neiskustvo, pogrešna procjena ili previd mogli bi imati katastrofalne posljedice, pogreška ili propust vode prema nepopravljivoj šteti. "Gašenje požara opasna je radnja, a svaki je tehničar najradosniji kad na obzoru vidi kako mu se avion vraća i kad zna da je sve prošlo u redu."³³

Prema ukupnim podacima, među relativno mirnije godine i protupožarne sezone ubraja se 2001., kad je bilo 107 protupožarnih intervencija; 2006., u kojoj je bilo 109 požara; 2009., u kojoj je gorjelo 125 puta; te 2010., kad je bilo 90 požara. U odnosu na te brojeve odskače 2003. godina, kad je bilo potrebno gasiti 241 požar; 2008. u kojoj su bila 243 požara, te 2012., kad je gorjelo čak 347 puta.³⁴

U borbi protiv požara 2011. godina bila je dotad najzahtjevija. Snage PP NOS-a angažirane su na požarištima 297 puta, ostvarile su 1964 sata naleta i izbacile 52 000 tona vode, a u aktivnostima protupožarne zaštite sudjelovalo je 16 letjelica (šest

and fires lasting for days all segments of the fire-fighter system come under maximum effort.

In addition to flight crews, whose superior skillfulness and persistence often push the limits of what is possible and feasible, the credit for victorious outcomes also goes to air technicians, who are the least exposed but who hold the key to the effectiveness and safety of demanding flights.

The inspection timeline for Canadair aircraft and Air Tractors is strictly prescribed - from a complete and detailed 50-hour inspection, in which every vital part is inspected, and seven people work hard for more than ten hours, via regular weekly inspections to unscheduled inspections performed whenever operation faults are reported.

Increased fire incidence requires more hours of flight, higher aircraft utilisation, faults and more work for air technicians. Lack of experience, false assessment or oversight may have disastrous effects; an error or water incursion cause irreparable damage.

Firefighting is a risky operation, and technicians are happy to see the aircraft returning from the mission, signalling that all ended well.

The overall data reveal the years 2001 (107 interventions), the year 2006 (109), 2009 (125 interventions); and 2010 (90 interventions) as relatively calm.

In contrast, the years 2003, 2008 and 2012 stand out with 241, 243, and the year 2012, with as many as 347 fires respectively.

The year 2011 was the hardest in terms of firefighting by then. The Task Forces with 16 aircraft (six Canadair CL-415 aircraft, six Air Tractors AT-802 A / V and four Mi-8MTV-1 helicopters) had 297 interventions, logging 1,964 flying hours and dropping 52,000 tons of water, and 16 aircraft participated in fire protection activities (six Canadair CL-415, six Air Tractors AT-802 A / V and four helicopter Mi-

³³) Puljizević, Lada: Zrakoplovni tehničari – stručnjaci i entuzijasti bez radnog vremena, Hrvatski vojnik, br. 481, 28. kolovoza 2015., str. 11. – 13.

³⁴) Puljizević, Lada: Završena protupožarna sezona 2013., Hrvatski vojnik, br. 435, 22. studenog 2013., str. 12. – 13.

Medicinski timovi iz sastava Hrvatske vojske uz dva transportna helikoptera u stalnom su 24-satnom dežurstvu u vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama te u Zračnoj luci Rijeka na otoku Krku

Medical teams of the Croatian Armed Forces and two transport helicopters are on 24-hour watch duty in the Barracks "Knez Trpimir" at Divulje and in the Rijeka Airport in the island of Krk

FOTO: TOMISLAV BRANDT

Canadaira CL-415, šest Air Tractora AT-802 A/V te četiri helikoptera Mi-8MTV-1). MORH je te godine na aktivnosti protupožarne zaštite utrošio 73,5 milijuna kuna.³⁵

Sljedeća je godina, 2012., bila još teža. Zračne snage OSRH sudjelovale su u gašenju 349 požara, ostvarile su 2400 sati naleta od čega više od 1800 izravno u gašenju požara. Utrošeno je 1 300 000 litara goriva, izbačeno 58 111 tona vode, a posebno su pohvaljeni i zrakoplovni tehničari PP eskadrile koji su obavili 4071 prijeletni, poslijeletni i međuletni pregled letjelica, 54 periodična pregleda te 469 korektivnih intervencija na avionima.³⁶

Prosječna po broju požara, protupožarna sezona 2013. značila je angažmane letjelica na 104 požarišta, ostvarenih 3700 letova u trajanju od 550 sati naleta, izbačenih 18 700 tona vode, prevezenih 156 osoba i 18 tona tereta, potrošenih 423 000 litara goriva te 20 000 litara pjenila za gašenje požara. Te je godine zabilježen i trend povećanja broja međunarodnih protupožarnih misija s oko 50 % više naleta nego prijašnjih godina.³⁷

Nakon 2014., u kojoj su zbog velikih kiša protupožarne aktivnosti bile vrlo male, protupožarna sezona 2015. donijela je angažman na 150 požarišta. Letjelice su u zraku provele 53 dana, ostvareno je 1260 sati naleta, više od 8000 letova te izbačeno oko 41 000 tona vode. U aktivnostima je sudjelovalo šest aviona Canadair CL-415, šest Air Tractora AT-802 iz Zemunika te helikopteri Mi-8MTV iz Divulja.³⁸

Tijekom 2016. u 103 dana protupožarne sezone zračne snage Hrvatske vojske sudjelovale su u gašenju 132 požara, a u akcijama su provele oko 890 sati pri čemu su izbacile oko 32 000 tona vode. Prema broju požara ta se godina svrstava u red prosječnih.³⁹ Najzahtjevnija i najintenzivnija protupožarna sezona od samostalnosti bila je 2017., uz višestruko veći angažman protupožarnih snaga u odnosu na prethodnu. Koliko je iznimjan bio angažman protupožarnih snaga u toj godini pokazuje i podatak da je Hrvatskoj vojsci dodijeljena i nagrada Ponos

Hrvatske 2017., kojom se odaje priznanje ljudima ili organizacijama koji su svojim djelima pokazali iznimnu ljudskost, nadahnuli druge ili učinili nešto zbog čega su primjer drugima. U 122 dana protupožarne sezone zračne snage sudjelovale su u gašenju čak 307 požara, ostvarena su rekordna 7473 leta, 2743:40 sati naleta, izbačena je 81 141 tona vode, utrošeno je 1 739 479 litara goriva, prevezeno 265 osoba te 188 tona opreme. U usporedbi s dotad rekordnom 2012. godinom, 2017. je nadmašen broj provedenih sati naleta na požarištima, broj izbačenih vodenih bombi, količina utrošenog goriva, ali i pojedinačni nalet po pilotu, koji prosječno iznosi oko 200 sati u akcijama gašenja požara. Također, u kolovozu nije bilo dana bez djelovanja zračnih snaga u gašenjima požara, a ukupno su u dva udarna ljetna mjeseca protupožarne sezone (srpanj-kolovoz) zračne snage "mirovale" samo dva dana. Kao dan s najvećim angažmanom zračnih snaga ocijenjen je 21. kolovoza. Zračne su snage tog dana sudjelovale u gašenju deset požara, a gašenje se odvijalo na još nekoliko lokacija jer je došlo do spajanja više požarišta u jednu vatrenu frontu.⁴⁰ Iako je taj 21. kolovoza ostao zapisan kao dan s najvećim angažmanom zračnih snaga, posebno je dramatičan bio požar koji je 17. srpnja u ranim jutarnjim satima buknuo u okolini Splita. Vatra nošena jakom burom vrlo je brzo stigla do prvih kuća, a plamen se širio na sve strane zbog stalne promjene smjera vjetra. Zračne snage nisu bile u mogućnosti gasiti požar sve do poslijepodnevnih sati. Noć i jačanje bure donijele su novu neizvjesnost i strah, a situacija je postala posebno kritična kad se vatra približila raketnoj bazi Žrnovnica. Nezaustavljiva vatrena stihija približila se i pojedinim prigradskim splitskim naseljima, a katastrofalni požar je nadljudskim naporima vatrogasaca, Hrvatske vojske i samih građana stavljen pod nadzor u jutarnjim satima 18. srpnja. Požarišta

35) (N. N.): Raščlamba protupožarne sezone 2011., Hrvatski vojnik, br. 376/377, 23. prosinca 2011., str. 7.

36) Parlov, Leida: Najveći broj intervencija dosad, Hrvatski vojnik, br. 405, 28. rujna 2012., str. 12.

37) Puljizević, Lada: Završena protupožarna sezona 2013., Hrvatski vojnik, br. 435, 22. studenog 2013., str. 12. – 13.

38) Karačić, Marinko; Puljizević, Lada: Uspješno okončana protupožarna sezona 2015., Hrvatski vojnik, br. 484, 9. listopada 2015., str. 20. – 21.

39) Karačić, Marinko; Parlov, Leida: Zračne snage sudjelovale u gašenju 132 požara, Hrvatski vojnik, br. 511, 21. listopada 2016., str. 16. – 18.

40) Valentić Mikšik, Ivana, Jonjić, Dražen, Karačić, Marinko, Snaga našeg sustava je zajedništvo i sinergija vojnika, zračnih snaga i vatrogasaca, Hrvatski vojnik, br. 537, 20. listopada 2017., str. 6. – 9.

THE CROATIAN ARMED FORCES AND THE CIVILIAN COMMUNITY

8MTV-1). The firefighter protection cost the amount of HRK 73.5 mil that year.

The following year, 2012, was even harder. The Croatian Air Force had 349 interventions, and logged 2,400 flying hours, of which more than 1,800 in direct extinguishing; consuming 1.300,000 l of fuel dropping 58,111 tons of water. The air technicians of the Firefighter Squadron received commendations, for executing 4,071 pre-flight, post-flight and intermediate inspections of the aircraft, 54 periodic inspections and 469 unscheduled interventions on the aircraft.

The year 2013 saw an average incidence of fires, and the firefighter aircraft intervened in 104 fires, logging 3,700 flights and 550 flying hours, dropping 18,700 tons of water, transporting 156 people and 18 tons of cargo, and consuming 423,000 l of fuel and 20,000 l of fire extinguishing foam. The year also marked an increased number of firefighting interventions abroad (50% more flying missions compared to the previous years).

The year 2014 saw heavy rainfall and consequently few firefighting activities, but the year 2015 statistics showed interventions at 150 fires, 53 days flying, 1,260 flying hours and more than 8,000 flights executed, dropping some 41,000 tons of water. The interventions engaged six Canadair CL-415 aircraft, six Air Tractors AT-802 from the Air Force Base at Zemunik and Mi-8MTV helicopters from the Base at Divulje.

During the 103 days of the firefighting season in 2016 the air forces of the Croatian Armed forces were engaged extinguishing 132 fires, in some 890 hours in action, dropping some 32,000 tons of water. The statistics place 2016 among the average firefighting seasons. The most demanding and intense firefighting season since the independence of Croatia was 2017, with far more extensive engagement of the firefighting forces compared to the previous year. The outstanding contribution of the firefighter forces is evident from the award titled "Ponos Hrvatske" ("Pride of Croatia", honouring the people or organisations for the acts of humanity,

inspiration or setting example to others - bestowed upon the Croatian Armed Forces. During the 122 days of the firefighting season the air forces took part in extinguishing as many as 307 fires, the record 7473 flights, 2743: 40 flight hours, 81,141 tons of water were discharged, 1 739 479 liters of fuel were consumed, 265 people and 188 tons of equipment were transported. Compared to the record 2012, the year 2017 exceeded the number of hours spent on fires, the number of dropped water bombs, the amount of fuel consumed, but also the individual number of flights per pilot, which averages about 200 hours in firefighting operations.

The Air Force was engaged in firefighting each day in August, and were on standby for only two days during the two peak months of the firefighter season (July-August). The most intensive engagement was registered on 21 August, when the Air Force extinguished ten fires that day, and had to intervene at several other locations as several fires merged into a large fire front. Although the day was remembered as the most demanding, the fire that broke in the surrounding of Split in the early morning hours of 17 July was particularly dramatic. The fire carried by the strong bora-wind quickly reached the nearest houses and spread in all directions, due to changing direction of the wind. It was impossible to put the fire out until the afternoon.

The night and bora blowing stronger brought new uncertainty and fear, and the situation became especially critical when the fire approached the Žrnovnica missile base. The unstoppable fire was approaching suburban settlements in Split, and the raging fire was brought under control through the superhuman efforts by the firefighters, the Croatian Armed Forces and the citizens in the morning of 18 July. The fires near Split were active until 19 July. In addition to the Firefighter Task Force of the 93rd Air Base of the Croatian Air Force based in the Barracks "Pukovnik Mirko Vukušić" at the Zemunik Base, hundreds of members of the Croatian Army Task Force were engaged in firefighting.

In addition to extinguishing fires, the air forces conducted 67 firefighting reconnaissance assignments aboard the firefighter aircraft in the littoral counties, while a UAV team (BZS Skylark I) was engaged in early detection of fires 11 times.

Snage Obalne straže, koje su u sastavu HRM-a,
sudjeluju u zadaćama traganja i spašavanja na moru

The forces of the Coast Guard (a component of the
Croatian Navy) taking part in search-and-rescue
actions at sea

FOTO: TOMISLAV BRANDT

kod Splita bila su aktivna sve do 19. srpnja. Uz PP NOS OSRH iz sastava 93. zb HRZ-a i PZO-a iz vojarne "Pukovnik Mirko Vukušić" iz Zemunika, u gašenju požara tih je dana bilo angažirano i više stotina pripadnika iz sastava PP NOS-a Hrvatske kopnene vojske OSRH.⁴¹ Nakon izrazito zahtjevne 2017., zahvaljujući boljoj organizaciji i koordinaciji svih službi, kao i uspostavi spomenutog novog Operativnog vatrogasnog zapovjedništva, 2018. je bila godina sa smanjenom protupožarnom aktivnošću. Tako su zračne snage PP NOS OSRH tijekom PP sezone 2018. bile angažirane na 78 požarišta, od kojih je većina (63) zabilježena u tri dalmatinske županije (Splitsko-dalmatinskoj, Šibensko-kninskoj i Zadarskoj). Sveukupno su zračne snage ostvarile 482:55:00 sati naleta, pri čemu su izbačene 10 063 tone vode, utrošeno je 2538 litara pjenila te je helikopterima Mi-8MTV prevezeno 115 vatrogasca i vojnika i 14,6 tona tereta do požarišta. Kopnene vojne snage bile su angažirane tri puta. Uz gašenje požara, provedeno je i 67 protupožarnih izviđanja protupožarnim avionima u priobalnim županijama, dok je tim besposadnih zrakoplovnih sustava (BZS Skylark I) za rano otkrivanje požara bio angažiran 11 puta.⁴²

After an extremely challenging 2017, thanks to better organisation and co-ordination of all services and the establishment of a new Firefighting Operations Command, the year 2018 was marked by less firefighting activity. During the Firefighter Season 2018 the air component of the Task Force was engaged extinguishing 78 fires, most of which (63) broke out in three Dalmatian counties (the Split-Dalmatia County, the Šibenik-Knin County and the Zadar County). The air component logged 482 hours of flight, and dropped 10,063 tons of water and dispersing 2,538 liters foam, and 115 firefighters and soldiers and 14.6 tons of cargo were transported to the fire sites aboard by Mi-8MTV helicopters. The Army forces were engaged on three occasions. In addition to extinguishing fires, they conducted 67 reconnaissance tasks in coastal counties, while the UAV systems team (BZS Skylark I) was engaged 11 times in early fire detection. The year 2019 was marked by heavy rainfall and a feeble risk of forest fires, and the firefighter season was declared highly successful, with the engagement of the air force was below average.

⁴¹ Pintarić, Vesna, Požari ujedinili Hrvatsku, Hrvatski vojnik, br. 531, 28. srpnja 2017., str. 8. – 11.

⁴² <https://www.morh.hr/zavrsena-protupozarna-sezona-2018/> (Pregledano 20. siječnja 2021.)

Znatne količine oborina i vrlo mala opasnost od šumskih požara obilježile su 2019. pa je tako ta protupožarna sezona označena iznimno uspješnom, a angažman zračnih snaga bio je ispodprosječan. Zračne protupožarne snage bile su angažirane u gašenju 48 požara, provedeno je i 59 protupožarnih izviđanja avionima Air Tractor AT-802, a sveukupno su zračne PP snage na tim zadaćama ostvarile oko 420 sati naleta, pri čemu je izbačeno oko 9500 tona vode. Kopnene snage bile su angažirane dva puta, a tim besposadnog zrakoplovnog sustava Orbiter 3B bio je angažiran 44 puta u izviđanju područja procijenjenih kao visokorizična za izbijanje požara.⁴³

Ispodprosječni angažman protupožarnih snaga obilježio je i PP sezonu 2020., koja je trajala ukupno 103 dana. Zračne protupožarne snage bile su angažirane u gašenju 49 požara, ostvarile su više od 290 sati naleta, pri čemu je izbačeno oko 7900 tona vode te je helikopterom Mi-8MTV-1 prevezeno 26 vatrogasaca i 15 tona vode i opreme do požarišta. Kao zanimljivost te PP sezone ističe se činjenica da je to rijetka godina u kojoj su protupožarni avioni gasili više požara u prvoj fazi (62) nego u glavnom naporu PP sezone (49).⁴⁴

Kako bi se što više ubrzao proces donošenja odluka za uporabu Oružanih snaga u gašenju požara na otvorenom prostoru, Vlada Republike Hrvatske početkom 2021., a u sklopu Prijedloga programa aktivnosti u provedbi posebnih mjera zaštite od požara od interesa za Republiku Hrvatsku, prenijela je ovlasti o angažiranju Hrvatske vojske na vojnog zapovjednika u Operativnom vatrogasnem zapovjedništvu u Divljnjama.

BORBA S POPLAVAMA I NIJHOVIM POSLJEDICAMA

Borba s poplavama i aktivnosti vezane uz sprečavanje njihovih posljedica zadnjih su godina učestale, a pomoć koju u tim situacijama stanovništvu i civilnoj zajednici pruža vojska teško je procjenjiva. Pomaže se na sve načine: evakuacijom stanovništva, dopremanjem hrane, vode i potrepština stanovništvu odsječenom u poplavama, spašavanjem domaćih životinja, čišćenjem državne kanalske mreže,

sanacijom klizišta prouzročenih vodenom bujicom, punjenjem vreća pijeskom, gradnjom zečjih nasipa, uspostavom prometnih veza te sanacijom cesta i mostova.

Pripadnici OSRH su u travnju 2006. braneći Vukovar vodili danonoćnu bitku s nabujalim Dunavom. Tijekom 2010. u dva su navrata bili angažirani zbog poplava: od 2. do 17. lipnja sudjelovali su u obrani od poplave na području Brodsko-posavske i Osječko-baranske županije, a od 19. do 24. rujna na području Zagrebačke i Sisačko-moslavačke županije. "Za pomoć na poplavljennim područjima ustrojeno je deset Namjenski organiziranih snaga u sklopu kojih je bilo angažirano gotovo 1500 pripadnika kopnene vojske, od čega je na terenu aktivno sudjelovalo njih 750, s 86 motornih vozila i 54 razna inženjerijska sredstva. Izgrađeno je 1900 metara zečjih nasipa, a postojeći su nasipi u dužini od gotovo 2250 metara pojačani i sanirani. Za pomoć poplavama ugrozenom području na području Zagreba, kopnena je vojska ustrojila devet Namjenski organiziranih snaga, u pripravnosti je bilo gotovo 1300 ljudi, a na terenu je aktivno radilo njih petstotinjak."⁴⁵

Vježba Vodni val 13 provedena krajem listopada 2013. u Simulacijskom središtu Zapovjedništva za obuku i doktrinu Hrvatske kopnene vojske bila je prilika da se s Državnom upravom za zaštitu i spašavanje te drugim operativnim snagama provjere i uvježbaju načini postupanja i upravljanja u kriznim situacijama kad su ugroženi stanovništvo i materijalna dobra. Sudjelovalo je 196 pripadnika Stožera za zaštitu i spašavanje, civilne zaštite, javnih vatrogasnih postrojbi, dobrovoljnih vatrogasnih društava, Crvenog križa, MUP-a te članovi županijskih, gradskih i općinskih stožera četiriju županija sjeverozapadne Hrvatske.

Godina 2014. bit će u kronologijama borbe protiv poplava zabilježena kao dotad najgora. Prvi je zahtjev za pomoć Državna uprava za zaštitu i spašavanje

43) <https://www.morph.hr/zavrsetak-protupozarne-sezone-2019/> (Pregledano 20. siječnja 2021.)

44) Karačić, Marinko, 103 vatrena dana, Hrvatski vojnik, br. 614, 5. listopada 2020., str. 28. – 30.

45) Hrvatski vojnik u službi zajednice / The Croatian Soldier – Serving the Community, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske / Ministry of Defence of the Republic of Croatia, Služba za odnose s javnošću i informiranje / Public Relations and Information Department, Zagreb, 2010./2011., str. 30.

The air firefighter forces were engaged in extinguishing 48 fires, and 59 fire reconnaissance tasks were executed with Air Tractor AT-802; the firefighter forces logged a total of 420 flying hours and dropped some 9,500 tons of water. The Army forces were engaged on two occasions, and the Orbiter 3B Unmanned Aerial Vehicle team was used in 44 reconnaissance tasks in the areas known to be at high risk of fire.

The firefighting year 2020, which lasted for 103 days, saw a below-average engagement of the task forces too. They were engaged extinguishing 49 fires, with more than 290 flying hours logged and some 7,900 tons of water dropped; 26 firefighters and 15 tons of water and equipment were transported to the site aboard the Mi-8MTV-1 helicopter. Interestingly, the firefighter season 2020 was registered as a rare case with more firefighting interventions executed in the first phase (62) rather than in full season. (49).

Within the Programme of activities in the implementation of specific fire protection measures of interest to the Republic of Croatia, in early 2021 the Croatian Government transferred its authority in decision making regarding the engagement of the Croatian Armed Forces in fighting open fires to the military commander in the Operational Firefighting Command at Divulje, to expedite the process.

FIGHTING THE FLOODS AND THEIR IMPACT

Fighting the floods and the relief activities have become frequent over the past years, and the assistance provided to the civilian community is invaluable. The Croatian Armed Forces provide substantial assistance: evacuate or deliver food, water and other necessities to the cutoff population, rescue the livestock, and clean the canal network.

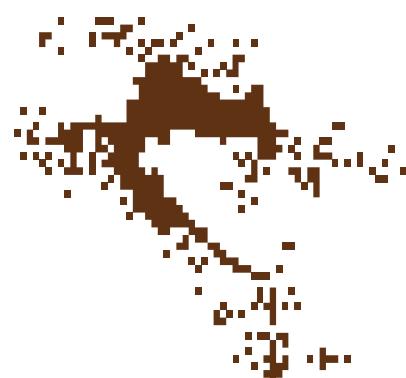
In April 2006 members of the Croatian Armed Forces protected Vukovar from the rain-swollen Danube day and night. They were engaged twice to assist with floods in 2010 – from 2 to 17 June they defended

the areas of the Brodsko-Posavska and the Osijek-Baranja County, and the areas in the Zagrebačka and the Sisak-Moslavina County from 19 – 24 September. Ten task forces were established to assist the flood-stricken areas, comprised of nearly 1,500 members of Croatian Army, of which 750 providing hands-on assistance on the ground, with 86 motor vehicles and 54 various engineer machines. They built 1,900 m of sandbag embankments and reinforced and repaired the existing 2,250 m- long embankments. In the engagement to assist the flooded areas in the City of Zagreb, the Army established nine task forces, some 1,300 members were on stand-by and some 500 were helping on the ground".

The Exercise "Vodeni val 13" ("Water Wave 13), conducted in the Simulation Centre of the Croatian Army's Training and Doctrine Command in late October 2013, served as an opportunity for the Croatian Armed Forces and the National Protection and Rescue Directorate to test and practice the procedures and operation modalities in crisis situations threatening to the population and the property. The Exercise engaged 196 members of the National Protection and Rescuse Headquarters, of Civil Protection, public and voluntary fire brigades, the Red Cross, the Ministry of the Interior and members of the county, city and municipal headquarters of the four NW Croatian counties. The year 2014 will be recorded as worst ever. The first request was received by the National Protection and Rescue Directorate on 13 February, when the Croatian Armed Forces Task Force arrived to the first flood-threatened village Letovanić in the Sisak-Moslavina County.

On the first day a hundred members of the Battalion "Gromovi" of the Guards Motorised Brigade arrived, filling sandbags and reinforcing the sand embankments along the Kupa River. Due to a deteriorated situation 300 more members of the Croatian Armed Forces were dispatched to the spot with transport vehicles and working machines the day after, and a hundred more the following day on and 1,000 were put on standby. A field kitchen was put in place to provide food for all engaged in fighting the flood, and two amphibians were on standby in Petrinja.

While they were defending Letovanić, on 17 February the National Protection and Rescue Directorate received a new request for assistance from a new locality near Velika Gorica.

uputila Oružanim snagama već 13. veljače i tad su Namjenški organizirane snage OSRH stigle na prvu ugroženu lokaciju, naselje Letovanić u Sisačko-moslavačkoj županiji. Prvog je dana onamo stiglo 100 pripadnika bojne Gromovi Gardijske motorizirane brigade koji su punili vreće pijeskom i utvrđivali zeće nasipe uz rijeku Kupu. Zbog pogoršanja stanja drugog je dana upućeno još 300 pripadnika OSRH s transportnim vozilima i radnim strojevima, trećeg dana još 100, a 1000 je stavljeno u stanje pripravnosti. Radila je i poljska kuhinja koja je za sve uključene u obranu od poplave osiguravala hranu, a u Petrinji su se u pripravnosti nalazile dvije amfibije. Dok je na tom dijelu trajala obrana od poplave, 17. veljače stiže novi DUZS-ov poziv za pomoć. Uz one koje su već na terenu, OSRH šalje svoje snage na novu kritičnu točku, područje Velike Gorice.

U obrani tog dijela sudjeluju 304 pripadnika Gardijske oklopno-mehanizirane brigade HKoV-a, 29 kamiona, pet terenskih vozila, pokretna radionica, tri sanitetska motorna vozila, vozilo veze, a u pripravnost je stavljeno još 700 pripadnika OSRH.⁴⁶ Bio je to, pokazat će se kasnije, tek uvod u dramatična događanja koja će se za nekoliko mjeseci odvijati na u Slavoniji, na području Požeško-slavonske, Brodsko-posavske i Vukovarsko-srijemske županije: izgubljeni ljudski životi, odsječena čitava naselja, kuće u vodi do krovova, evakuacija stanovništva koje ne želi napustiti domove, bespomoćnost i očaj. Apokaliptične slike razaranja i patnje od sredine svibnja 2014. svakodnevno su bile prva vijest u medijima – i gotovo u pravilu, unutar tih slika, kao protutež kaosu, kao naznaka nove nade i reda, pojavljivale su se maskirne odore i vojna tehnika posvuda prisutnih pripadnika OSRH.

Pokušavali su ljudi sabijene na krovovima kuća nagovoriti da pristanu na evakuaciju, na rukama su kroz vodu do koljena iznosili nemoćne, tješili uplakanu djecu, čamcima od kuće do kuće donosili kruh i lijekove, spašavali su uplašene pse i stoku koja izgubljeno luta, punili vreće pijeskom, bdjeli uz nasipe koji su jedva izdržavali bujice, prevozili djelatnike FINA-e koji su praznili bankomate, raščišćavali prometnice, izvlačili napuhnute strvine, sprečavali

širenje zaraza, osiguravali obroke civilima. "Zbog poplava koje su pogodile Slavoniju, Oružane snage su već 16. svibnja ustrojile tri protupoplavna NOS-a s 495 pripadnika te potrebnom tehnikom za pružanje pomoći civilnim institucijama i stanovništvu Požeško-slavonske, Brodsko-posavske i Vukovarsko-srijemske županije. Na području Vukovarsko-srijemske županije, u Račinovcima, Gunji i Rajevu Selu, u prvom je naletu od 16. do 18. svibnja evakuirano 518 mještana, a poslije se taj broj popeo na 3255. Pripadnici OSRH samo su prvog dana pijeskom napunili 16 500 vreća za izgradnju zečjih nasipa, a ukupno su ih napunili i ugradili više od 219 000."⁴⁷ Kad je 17. svibnja pogoršana situacija i probijen nasip kod Rajeva Sela i Račinovaca, na ugroženo je područje upućeno još 500 pripadnika, ukupno 1057. "Prema službenim podacima, do kraja svibnja u organizaciji i provedbi pomoći korišteno je 96 motornih vozila, 12 čamaca, 11 sanitetskih vozila, šest inženjerijskih strojeva, tri amfibije, tri transportna helikoptera, četiri cisterne za gorivo, pet cisterni za vodu, tri poljske kuhinje razmještene na lokacijama Cerna, Otok i Gradište u kojima je svakog dana pripremljeno i podijeljeno oko 1600 obroka, ukupno oko 21 000 obroka ugroženom stanovništvu."⁴⁸ Nakon prvih hitnih intervencija, evakuacija, sprečavanja daljnog naviranja vode i kakvog-takvog smirivanja stanja, nastavljeno je saniranje šteta, raščišćavanje i ospozobljavanje prometnica, uspostava one razine reda i sigurnosti bez koje nema povratka u normalan život. U tom su razdoblju pripadnici OSRH (...) evakuirali 3597 komada krupne stoke, nebrojenu sitnu stoku i ostale životinje, izvučeno je više od 700 uginulih životinja. Za potrebe traganja, spašavanja i izviđanja poplavljelog područja iz zraka angažirana su dva transportna helikoptera Mi-8MTV-1 koja su poletjela 76 puta i u zraku provela 42 sata. Dostavljana je voda, sanirane su ceste i mostovi, prevoženo je i distribuirano gorivo, a tri vozila OSRH su samo od 19. do 28. svibnja u 24

⁴⁶) Vlahović, Domagoj: Vojska u obrani poplavom ugroženih područja, Hrvatski vojnik, br. 442, 28. veljače 2014., str. 4. – 6.

⁴⁷) Puljizević, Lada: Organizirano se nastavlja oticanje štete na poplavljennim područjima, Hrvatski vojnik, br. 449, 6. lipnja 2014., str. 10. – 11.

⁴⁸) Isto.

THE CROATIAN ARMED FORCES AND THE CIVILIAN COMMUNITY

As many as 304 members of the Guards Armoured Mechanised Brigade of the Croatian Army, 29 trucks, five off-road vehicles, a mobile workshop, three ambulance vehicles and a communications vehicle were engaged at that spot, and another 700 members were put on standby.

It was only a prelude to the dramatic situation in Slavonia, in the area of Požega-Slavonia, Brod-Posavina and Vukovar-Srijem counties a few months later: the floods taking fatalities, cutting off settlements, filling the houses up to roofs, and the people refused to leave their homes, caught in helplessness and despair. The apocalyptic images of destruction and suffering hit the headlines since mid-May 2014, but were alleviated by the omnipresent camouflage uniforms and military equipment, as beams of hope and order amidst the chaos. The soldiers convinced the people huddled on the roofs of flooded houses to allow being evacuated, and carried the helpless people through the knee-high water, comforted the crying children, delivered bread and medicines from door to door, rescued frightened dogs and stray cattle, filled sandbags, guarded the embankments that hardly withstood torrents, transported the financial agency staff who emptied the automatic teller, cleared roads, pulled out dead animals, prevented the spread of infections and distributed meals for civilians.

When floods hit Slavonia, as early as on 16 May the Croatian Armed Forces set up three flood-fighting task forces manned by 495 members and the necessary equipment to provide assistance to civilian institutions and the population of the Požega-Slavonia, the Brod-Posavina and the Vukovar-Srijem counties. In the first wave of flood hitting Račinovci, Gunja and in Rajevo Selo in the Vukovar-Srijem County from 16 to 18 May as many as 518 locals were evacuated, and later as many as 3,255. On the very first day Croatian soldiers filled 16,500 bags for the sand embankments (the overall figure of bags exceeding 219,000).

When the situation on 17 May deteriorated and the embankment near Rajevo Selo and Račinovci was broken, 500 more members were sent to the area

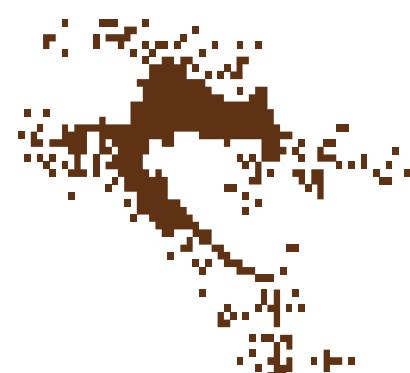
(a total of 1,057). "According to the official statistics 96 motor vehicles and 12 boats were used to organise and conduct assistance in late May (11 ambulance vehicles, six engineering machines, three amphibian vehicles, three transport helicopters, four fuel tanks, five water tanks, three field kitchens located at Cerna, Otok and Gradište, preparing and distributing some 1,600 meals a day to the victims (a total of 21,000 meals). After the first emergency interventions, evacuations and prevention of further water incursion and as the situation somewhat calmed, the Croatian soldiers continued repairing the damage, clearing and repairing the roads and establishing the necessary level of order and safety.

During the period members of the Croatian Armed Forces evacuated 3,597 livestock and countless small cattle and other animals, and evacuated more than 700 dead animals. Two Mi-8MTV transport helicopters were engaged in search-and-rescue and aerial reconnaissance of the flooded area, taking off 76 times and spending 42 hours flying. The Task Force delivered water, repaired roads and bridges and transporting and distributing the fuel, while three military vehicles transported food, clothes, hygiene supplies and other aid from Zagreb to the wider flooded area 24 times in the period 19 - 28 May.

In view of the risk of infection following natural disasters, five epidemiologic teams, two DDD teams, a field repair team were established, and the Croatian Armed Forces also set up two decontamination posts.

As part of the Task Force the members of the River Battalion of the Engineer Regiment were engaged fighting the floods and relieving their effects from 17 May to 11 June.

"The members of the River Battalion evacuated more than 350 persons in the areas of Gunja and Rajevo selo with four aluminium boats, and helped rescue the livestock and disposed the dead animals. They also transported the Financial Agency staff who emptied the ATMs in Gunja, evacuated the Customs computers and documentation and other equipment stored at the Gunja Border Crossing. While building the pre-embankment at Rajevo Selo, the Battalion members used the "Arimar" rubber boats for reconnaissance of building, depth measuring and transport of key personnel to the construction site.

Borba s poplavama i aktivnosti vezane uz sprečavanje njihovih posljedica zadnjih su godina učestale, a pomoć koju u tim situacijama stanovništvu i civilnoj zajednici pruža vojska neprocjenjiva je

The recent years have seen frequent flood combating and preventative activities, and the Croatian Armed Forces have provided invaluable assistance to the population and the civilian community

FOTO: MLADEN ČOBANOVIC

navrata prevozila hranu, odjeću, obuću, higijenske potrepštine i ostalu pomoć iz Zagreba na šire poplavljeni područje. Zbog opasnosti od zaraza koje se znaju javljati kao posljedica prirodnih katastrofa, angažirano je pet epidemioloških timova, dva tima za provedbu DDD mjera, tim za asanaciju terena, a Oružane snage su ustrojile i dvije dekontaminacijske postaje.⁴⁹ Kao dio protupoplavnog NOS-a, pripadnici Riječne bojne Inženjerijske pukovnije sudjelovali su od 17. svibnja do 11. lipnja u obrani od poplava i pomagali u otklanjanju njihovih posljedica. "S četiri su aluminijска čamca u samo prva tri dana na području Gunje i Rajeva Sela evakuirali više od 350 osoba te sudjelovali u spašavanjima stoke i sitnijih životinja, a poslije i u izvlačenju uginulih životinja. U tom su vremenu posade i čamci Riječne bojne sudjelovali u prijevozu djelatnika FINA-e koji su praznili bankomate po Gunji, evakuirali su dokumentaciju, računala i ostalu opremu koja je vlasništvo Carine, a nalazila se na pograničnom prijelazu Gunja. Tijekom gradnje prednasipa na području Rajeva Sela, pripadnici Riječne bojne sudjelovali su s gumenom brodicom 'Arimar' u svrhu izviđanja izgradnje, mjerjenja dubine sonarom i prijevoza ključnog osoblja na mjesto izgradnje."⁵⁰

▶

Likewise, on 16 May two Mi-8MTV helicopters of the 93rd Airborne Squadron of the Croatian Air Force and Air Defence were dispatched to rescue the population and provide humanitarian assistance to the flood-endangered municipalities of Maglaj, Zavidovići and Doboj in Bosnia and Herzegovina. "The intervention forces comprised two flight crews and six members of the Special Operations Battalion trained in conducting water landing and rescue. They were engaged in search-and-rescue tasks and transported the evacuated population and various cargo such as water, food and medicines".

The floods hitting Slavonia in 2014 were a massive disaster and a challenge, but also reinforced the image of capable, excellently organised and humane Croatian Armed Forces. The Commander of the Operations Staff Major General Mate Pađen summed up his experience: "From my personal point of view I am very pleased with the Croatian Armed Forces' achievement here and am proud for what each member did. The Croatian Armed Forces displayed again to be prepared and ready to assist the civilian population, and place all their skills and expertise at the service of those in need. This is what we are trained for and that is our purpose; honestly, I do not think there is any other entity able to respond so swiftly and readily to the situations of the kind as the Croatian Armed Forces".

⁴⁹ Isto.

⁵⁰ Puljizević, Lada: Vrhunski sposobljeni za sve izazove plovidbe Dravom, Hrvatski vojnik, br. 486, 6. studenog 2015., str. 12. – 13.

Uza sve to, dva su helikoptera Mi-8MTV iz sastava Eskadrile transportnih helikoptera 93. zb HRZ-a i PZO-a upućena 16. svibnja radi spašavanja stanovništva i pružanja humanitarne pomoći u poplavom ugroženu Bosnu i Hercegovinu, na područje općina Maglaj, Zavidovići i Doboј. "Uz dvije letačke posade u pružanje pomoći bilo je uključeno i šest pripadnika Bojne za specijalna djelovanja koji su osposobljeni za desantiranje i spašavanje na vodi. Radili su na zadaćama traganja i spašavanja i prevezili evakuirano stanovništvo te razne vrste tereta poput vode, hrane, lijekova..."⁵¹

Poplave u Slavoniji 2014. godine bile su velika katastrofa, velik izazov, ali i velika priča o sposobnoj, izvanredno organiziranoj i humanitarno opredijeljenoj Hrvatskoj vojsci. Zapovjednik Operativnog zapovjedništva general-bojnik Mate Paden svoja je iskustva poplava u Slavoniji i uloge OSRH sauzeo riječima: "Osobno i ljudski kako sam zadovoljan onim što je Hrvatska vojska ovdje pokazala i ponosim se onim što je svaki njen pripadnik od sebe dao. Hrvatska vojska pokazala je i ovaj put da je pripremljena, spremna pomoći civilnom stanovništvu, da će sve svoje sposobnosti i znanja u najkraćem vremenu staviti na raspolaganje onima kojima to treba. Zato se obučavamo, zato smo tu – i, iskreno govoreći, mislim da nitko osim Hrvatske vojske nije u stanju tako brzo i spremno odgovoriti na takve situacije."⁵²

Oružane snage bile su tijekom 2017. dva puta angažirane u pružanju potpore civilnim institucijama u provedbi aktivnosti obrane od poplava. Naime, nakon najteže godine kad je riječ o požarima, Dalmaciju je 2017. pogodila još jedna katastrofa. Jaka kiša počela je padati 11. rujna na području Zadarske županije, stvarajući poplave i bujice koje su prouzročile veliku štetu ponajprije u gradu Zadru i Ninu. Na sanaciji poplavljениh područja u Zadarskoj županiji od 11. do 15. rujna bilo je angažirano oko 300 pripadnika NOS OSRH sa svom potrebnom opremom i sredstvima (amfibijskim transporterom PTS-2, inženjerijskim strojevima, labudicom...). Pripadnici PP NOS-a OSRH napravili su 22 m dug montažni pješački most u Ninu kao pomoć civilnom stanovništvu, uz pomoć

motornih vozila i inženjerijskih strojeva uređivali su ceste, a bili su angažirani i na ispumpavanju vode i čišćenju bazena glavnog pročišćivača otpadnih voda "Centar" Zadar.⁵³

Nakon što je riješena kriza prouzročena poplavama na području Zadarske županije, 17. rujna pripadnici Hrvatske vojske angažirani su na saniranju posljedica poplava na području Ogulina. NOS OSRH pratilo je razinu ugroze te je s početnih 50 pripadnika, jedne amfibije i određenog broja vozila povećan na 72 vojnika, 12 pumpi za vodu, 12 motornih vozila i amfibiju. Tijekom pružanja pomoći u obrani od poplava razina spremnosti podignuta je na višu razinu. Tako je u vojarnama "Pukovnik Marko Živković" na Plesu, "Kamensko" u Karlovcu te "Eugen Kvaternik" u Gospiću u spremnosti čekalo 259 pripadnika Hrvatske kopnene vojske.⁵⁴

Kad je riječ o pružanju pomoći u zaštiti od poplava, tijekom 2018. i 2019. nije bilo znatnijeg angažmana. No, Hrvatska vojska pomagala je krajem 2020. u sanaciji posljedica poplave u Kokorićima kod Vrgorca. Nakon opadanja razine vode, mještanima je u čišćenju i sanaciji poplavljenog terena pomagalo 15 pripadnika Satnije mornaričko-desantnog pješaštva Flote HRM-a smještene u vojarni "116. brigade HV" u Pločama. Hrvatska vojska tom je prilikom još jednom pokazala kako je svojim specifičnim kapacitetima i sposobnostima uvijek spremna pomoći stanovništvu u kriznoj situaciji i velikoj nevolji.

HITNI MEDICINSKI PRIJEVOZ BOLESNIH I UNESREĆENIH

Hitni medicinski prijevoz bolesnih i unesrećenih do bolnica te prijevoz organa za transplantaciju još je jedan od načina kako OSRH, odnosno Hrvatsko ratno zrakoplovstvo, pružaju pomoć lokalnoj i civilnoj zajednici te zdravstvenom sustavu Republike

51) Parlov, Leida [priredila]: Vojska pomaže stanovnicima na poplavljenim područjima, Hrvatski vojnik, br. 448, 23. svibnja 2014., str. 18. – 19.

52) Puljizević, Lada: Organizirano se nastavlja otklanjanje štete na poplavljenim područjima, Hrvatski vojnik, br. 449, 6. lipnja 2014., str. 10. – 11.

53) Puljizević, Lada; Škovrlj, Marko: Vojska pomaže poplavljenim gradovima, Hrvatski vojnik, br. 535, 22. rujna 2017., str. 20. – 22.

54) Isto.

During 2017 the Croatian Armed Forces saw two engagements in assisting civilian institutions fighting the floods. After a most difficult year in terms of fires, Dalmatian region saw another calamity - heavy rainfall in the Zadar County on 11 September flooded and created torrents that caused damage, primarily in Zadar and Nin. From 11 to 15 September some 300 members of the Croatian Armed Forces Task Force were engaged in the relief in the flooded areas in Zadar County with the necessary equipment and resources (the PTS-2 amphibious transporter, engineer machines, the low-bed trailer). Members of the Task Force built a 22-m long pre-fabricated footbridge in Nin to help the local population, repaired the roads with the use of motor vehicles and engineer and also pumped out water and cleaned the pool of the main wastewater treatment plant "Centar" in Zadar.

After the flood crisis in the Zadar County, on 17 September the Croatian Armed Forces were engaged mitigating the effects of the flood in the Ogulin area. The General Staff Operations centre monitored the level of threat, and the level of engagement rose from the initial 50 members, one amphibious vehicle and a certain number of vehicles to 72 soldiers, 12 water pumps, 12 motor vehicles and an amphibious vehicle.

During the flood relief the level of preparedness was raised to a higher level. Thus, 259 members of the Croatian Army were on standby in the Barracks "Pukovnik Marko Živković" at Pleso, in the Barracks "Kamensko" in Karlovac and in the Barracks "Eugen Kvaternik" in Gospic.

The years 2018 and 2019 saw no significant engagement in protection from floods. The Croatian Armed Forces assisted with flood relief again at Kokorići near Vrgorac in late 2020.

After the water level dropped, as many as 15 members of the Naval Infantry Company of the Croatian Navy Fleet, based in the Barracks "116. brigade HV", assisted the locals with clearing and repairing the flooded zones. The Croatian Armed Forces proved again its readiness to assist the population in crisis

situations with their specific capacities and capabilities.

EMERGENCY MEDICAL AIRLIFT OF THE SICK AND INJURED

Emergency medical airlift of the sick and injured to hospitals and transport of organs for transplants is another modality of the assistance by the Croatian Air Force and the Croatian Armed Forces assist the local and civilian community and the medical institutions of the Republic of Croatia.

This co-operation was established in 1993, and the basic need was to ensure the availability of emergency medical care for the residents of the central Dalmatian islands.

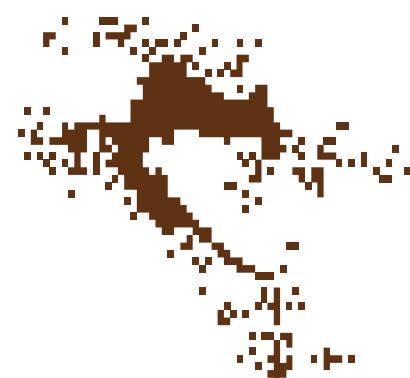
Over time the assistance has expanded and is today executed across Croatia, as necessary and to any person in need.

Although the need for the transportation in the period from June to August has increased in view of the tourist season, interventions are conducted throughout the year.

The Air Force executing the activities comprises a rapid response force based in the Transport Helicopter Squadron at Divulje (Split) and in the Multi-role Helicopter Squadron at Lučko near Zagreb. The helicopters perform secondary medical transportation of patients and victims previously treated according to the protocol on emergency medical treatment and care. Medical teams of the Croatian Armed Forces with two transport helicopters are on permanent 24-hour duty in the "Knez Trpimir" Barracks at Divulje and in the Rijeka Airport in the island of Krk, and are ready to intervene within 15 minutes upon receipt of the request.

The engagement of the military medical team in activities in Rijeka Airport commenced on 1 May 2016, and provides assistance to emergency patients from the islands of Cres, Lošinj and Rab and from Gospic and transports them to the Delta heliport in Rijeka.

The purpose of the medical teams is to quickly transport the residents of the islands and tourists during the tourist season, who would otherwise fail

Hrvatske. Taj je oblik suradnje uspostavljen 1993. godine, a osnovna je potreba bila da se stanovnicima srednjodalmatinskih otoka osigura dostupnost hitnog medicinskog zbrinjavanja. S vremenom je područje aktivnosti prošireno i danas se provodi na području cijele Hrvatske, onda kad je potrebno i svima koji se nađu u nevolji. Premda je zbog turističke sezone od lipnja do kolovoza povećana potreba za takvom vrstom pomoći, intervencija ima tijekom cijele godine.

Zračne snage koje sudjeluju u tim aktivnostima raspolažu snagama za brzi odgovor u Eskadrili transportnih helikoptera u Divuljama te u Eskadrili višenamjenskih helikoptera u Lučkom kod Zagreba. Helikopterima se obavlja sekundarni medicinski helikopterski sanitetski transport bolesnika i unesrećenih koji su prethodno zbrinuti prema protokolu o hitnom medicinskom postupanju i zbrinjavanju. Medicinski timovi iz sastava Hrvatske vojske uz dva transportna helikoptera u stalnom su 24-satnom dežurstvu u vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama te u Zračnoj luci Rijeka na otoku Krku te su na zadaću spremni krenuti u roku od 15 minuta od zahtjeva za intervencijom.

Angažman vojne zdravstvene ekipe na aktivnosti u Zračnoj luci Rijeka počeo je 1. svibnja 2016., a hitnim zračnim medicinskim prijevozom zbrinjava hitne pacijente s otoka Cresa, Lošinja i Raba i iz Gospića te ih prevozi do helidroma Delta u Rijeci. Svrha letačko-medicinskih timova jest brz transport otočana koji bi u hitnim slučajevima teško došli do gravitirajućeg KBC-a Rijeka u zlatnom satu potrebnom za zbrinjavanje hitnih slučajeva, a uz domicilno stanovništvo pacijenti su tijekom turističke sezone i stranci.⁵⁵ Daljnji razvoj događaja ovisit će, uz ostalo, i o vidljivosti, meteorološkim uvjetima, ruti kojom će se letjeti, no profesionalne i uvježbane letačke posade koje čine kapetan, kopilot te jedan ili dva tehničara letača do stradalnika će, a onda i do bolnice, stići u najkraćem mogućem roku. Dok pilot mora sve vrijeme punu koncentraciju usmjeravati na brojne i različite parametre kako bi let, često noću,⁵⁶ ili u najsloženijim meteorološkim uvjetima,

bio siguran, tehničari paze na sve što se događa u teretnoj kabini te prilikom slijetanja i polijetanja osiguravaju prostor oko helikoptera, što nije nimalo jednostavno s obzirom na to da helikopteri u takvim zadaćama najrjeđe slijjeću na sigurne, široke piste, a puno su češće prisiljeni slijetati na improvizirane i stiješnjene stajanke. Jedna je od učestalih situacija hitno prevoženje životno ugrožene novorođenčadi. "Zbrinjavanje životno ugrožene novorođenčadi tako da po njih dolazi, prihvata i skrbi o njima tijekom prijevoza osoblje ustanove u kojoj će se nastaviti liječiti, poznato je kao prijevoz 'K sebi'. Riječ je o jedinstvenom obliku transporta i skrbi o djeci u Hrvatskoj, a projekt je započela Jedinica intenzivnog liječenja djece u KBC-u Split i provodi se u suradnji s Eskadrilom transportnih helikoptera u Divuljama, te Odjelima neonatologije Opće bolnice Dubrovnik i Zadar."⁵⁷ Od 2003. kad je ta suradnja počela pa do kraja 2013. letačke su posade u programu 'K sebi' intervenirale 73 puta.⁵⁸

Letovi čija je svrha pružanje humanitarne pomoći ugroženima nerijetko se provode i izvan granica Republike Hrvatske. Tako su za vrijeme poplava 2014. dva helikoptera Mi-8MTV iz sastava Eskadrile transportnih helikoptera 93. zb HRZ-a i PZO-a upućena u spašavanje stanovništva i pružanje humanitarne pomoći u poplavom ugroženu Bosnu i Hercegovinu, na područje općina Maglaj, Zavidovići i Doboј. Osam je pripadnika OSRH helikopterom Mi-8MTV-1 iz Eskadrile transportnih helikoptera 93. zb upućeno 17. veljače 2012. u Crnu Goru gdje su pružali humanitarnu pomoći stanovništvu koje je zbog snježnog nevremena bilo u izolaciji. U samo tri dana pripadnici OSRH ostvarili su u Crnoj Gori 45 letova u ukupnom trajanju od više od 12 sati, prevezli 90 osoba te više od 1500 kilograma tereta.⁵⁹

Medicinskih je letova 2007. godine bilo 1078 i ukupno je prevezeno 898 pacijenata; 2008. godine u 1098

⁵⁵) Butorac, Martina, Spona o kojoj otočani ovise, Hrvatski vojnik, br. 561, 21. rujna 2018., str. 8. – 9.

⁵⁶) Alvir, Marija: Združena letačka obuka američkih i hrvatskih pilota u noćnim uvjetima, Hrvatski vojnik, br. 286, 2. travnja 2010., str. 16. – 17.

⁵⁷) Parlov, Leida: Zajedno u spašavanju života novorođenčadi, Hrvatski vojnik, br. 439, 17. siječnja 2014., str. 4. – 7.

⁵⁸) Isto.

⁵⁹) Parlov, Leida: Hrvatski piloti u Crnoj Gori na humanitarnoj zadaći, Hrvatski vojnik, br. 385, 24. veljače 2012., str. 6. – 7.

THE CROATIAN ARMED FORCES AND THE CIVILIAN COMMUNITY

to arrive to the closest University Hospital Centre in Rijeka within the “golden hour”.

Further developments will depend, among other things, on visibility, weather conditions, the routes flown, but professional and trained flight crews consisting of a captain, co-pilot and one or two air technicians will reach the victims and the hospitals within the shortest time possible.

While pilots have to maintain full concentration on a number of various parameters to safely perform flights, often at night or in adverse weather conditions, technicians keep the situation in the cargo space under control and control the space around the helicopter during landings and takeoffs, bearing in mind that helicopters often have to land on improvised or tight airfields.

The emergency transport forces are often asked to transport critically ill infants. “The emergency transportation of critically ill infants, receiving them aboard and providing care during the transport by the staff of the respective medical institution is known as the “Pull” system. It is a unique modality of transportation and care for children in Croatia. The project was launched by the Intensive Children Care Unit of the Clinical Hospital Centre in Split and is implemented jointly with the Transport Helicopter Squadron at Divulje and the neonatology divisions of the general hospitals in Dubrovnik and Zadar. “From 2003, when the co-operation began, until the end of 2013, the flight crews had 73 interventions within the ‘Pull’ system.

The flights performed in humanitarian assistance have often been performed outside the borders of the Republic of Croatia. During the 2014 floods two Mi-8MTV helicopters of the 93rd Airborne Squadron of the Croatian Air Force and Air Defence were dispatched to assist and provide humanitarian aid to the flood-stricken population in the municipalities of Maglaj, Zavidovići and Doboj in Bosnia and Herzegovina.

Eight members of the Croatian Air Force on a Mi-8MTV-1 helicopter from the 93rd Air Transport Helicopter Squadron were dispatched to Montenegro

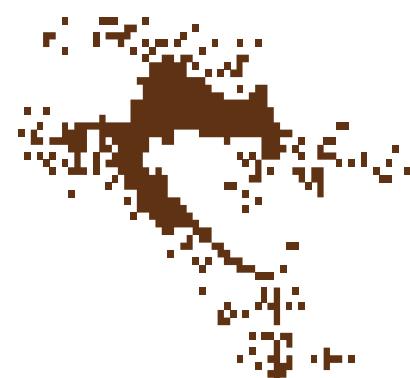
on 17 February 2012, where they provided humanitarian assistance to the population cut-off due to the snowstorm. Within just three days of the assistance in Montenegro the members of the Croatian Armed Forces performed 45 flights in a total duration of more than 12 hours, lifting 90 persons and more than 1,500 kg of cargo.

In the year 2007 as many as 1,078 medical flights were performed and a total of 898 patients transported; in 2008 1,287 patients were transported urgently in 1,098 flights; in 2009 742 flights were performed transporting 1,023 patients. In 2010 the Croatian Air Force performed 1,260 flights transporting 1,479 patients, and in 2011 1,383 flights rescuing 490 patients. In 2012 a total of 470 patients in 1,300 flights; in 2013, the number of flights rose to 1,433 and 529 patients were transported; during 2014, there were 1,498 medical flights and 558 patients in need of emergency medical care.

During 2015 as many as 1,366 medical flights were performed and 510 patients were transported, while the following year the number increased significantly. As many as 2,045 flights were performed and 805 patients were transported. The number grew further during the years 2017, 2018 and 2019 – from 2,163 flights and 864 patients registered in 2017, 2,283 flights and 885 patients in 2018, and 2,360 flights and 912 transported patients in 2019 respectively. In 2020, the number of flights and patients was in a slight decline with 2,051 flights performed and 763 patients evacuated.

In August 2015, the National Protection and Rescue Directorate in Dubrovnik awarded a special recognition to the Transport Helicopter Squadron for the 112 medical flights performed in the Dubrovnik-Neretva County that year. Most children, pregnant or child-bearing women and prematurely born infants in incubators transported by the Croatian Air Force helicopters, mostly to the University Hospital Centre in Split, come from the Dubrovnik-Neretva County.

In addition, in May 2017 the Transport Helicopters Squadron of the 93rd Air Base of the Croatian Air Force and Air Defence received recognition from the Municipality of Orebić in May for exceptional

letova hitno je prevezeno 1287 pacijenata; u 742 leta tijekom 2009. prevezena su 1023 pacijenta; 2010. godine ostvareno je 1260 letova te prevezeno 1479 pacijenata.⁶⁰ Tijekom 2011. godine u 1383 leta prevezeno je 490 pacijenata; 2012. ukupno 470 u 1300 letova; 2013. broj letova penje se na 1433 i prevezeno je 529 pacijenata; tijekom 2014. obavljen je 1498 medicinskih letova i prevezeno 558 pacijenata kojima je bila potrebna hitna medicinska pomoć.⁶¹

Tijekom 2015. obavljen je 1366 medicinskih letova i prevezeno je 510 pacijenata, dok se iduće godine taj broj znatno povećao. Tako je obavljen 2045 letova i prevezeno 805 pacijenata. I tijekom 2017., 2018. i 2019. taj je broj nastavio rasti. Tijekom 2017. evidentirana su 2163 leta i 864 pacijenta; 2018. godine 2283 leta i 885 pacijenata, dok je 2019. zabilježeno 2360 letova tijekom kojih je prevezeno 912 pacijenata. U 2020. broj letova i pacijenata bio je u blagom padu: obavljen je 2051 let i zbrinuta su 763 pacijenata.⁶²

Državna uprava za zaštitu i spašavanje u kolovozu 2015. u Dubrovniku je dodijelila Eskadrili transportnih helikoptera posebno priznanje za ostvareni 112. medicinski let te godine s područja Dubrovačko-neretvanske županije. Najveći je broj djece, trudnica i roditelja te nedonoščadi u inkubatorima koje helikopteri OSRH prevezu upravo s područja Dubrovačko-neretvanske županije, a najčešće ih je potrebno hitno prevesti do KBC-a Split.⁶³

Usto, Eskadrila transportnih helikoptera 93. zrakoplovne baze HRZ-a i PZO-a primila je u svibnju 2017. priznanje Općine Orebić za iznimna postignuća na području hitnog medicinskog prijevoza s područja Općine. Zahvaljujući vojnim helikopterima, domaće stanovništvo, kao i njihovi gosti tijekom turističke sezone na najbrži mogući način zbrinjavaju se u KBC-u Split ili nekoj drugoj medicinskoj ustanovi u Republici Hrvatskoj.⁶⁴ Grad Korčula dodijelio je u srpnju 2016. godine Eskadrili priznanje za iznimna postignuća na području hitnog medicinskog prijevoza.⁶⁵

⁶⁰) Hrvatski vojnik u službi zajednice / The Croatian Soldier – Serving the Community, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske / Ministry of Defence of the Republic of Croatia, Služba za odnose s javnošću i informiranje / Public Relations and Information Department, Zagreb, 2010./2011., str. 40.

⁶¹) <http://www.morh.hr/hr/morh-u-zajednici/helikopterski-prijevoz/op%C4%87enito/11582-informacije-o-obavljenim-letovima-medicinskog-prevo%C5%BEenja-2015.html> (Pregledano 25. prosinca 2015.)

⁶²) <https://www.morh.hr/informacije-o-obavljenim-letovima-medicinskog-prevozenja-130917/> (Pregledano 22. siječnja 2021.)

⁶³) Karačić, Marinko: Eskadrila transportnih helikoptera primila priznanje DUZS-a, Hrvatski vojnik, br. 481, 28. kolovoza 2015., str. 10.

⁶⁴) <https://www.morh.hr/eskadrili-transportnih-helikoptera-priznanje-opcine-orebic/> (Pregledano 22. siječnja 2021.)

⁶⁵) <https://www.morh.hr/priznanje-eskadrili-visenamjenskih-helikoptera-91-zb-hrz-a/> (Pregledano 21. siječnja 2021.)

⁶⁶) https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_02_16_335.html (Pregledano 21. siječnja 2021.)

Grad Rab i Turistička zajednica Grada Raba dodijelili su u rujnu 2019. godine Eskadrili višenamjenskih helikoptera 91. zrakoplovne baze HRZ-a priznanje kojim joj zahvaljuju na svakodnevnoj pomoći u nesmetanom održavanju turizma i svakodnevice Rabljana. Tijekom te godine piloti Eskadrile višenamjenskih helikoptera imali su 145 intervencija tijekom kojih su prevezli 293 pacijenta, ostvarivši pritom nešto manje od 300 sati naleta.⁶⁶ Eskadrila višenamjenskih helikoptera 91. zrakoplovne baze te je godine i odlikovana. Naime, uz Eskadrilu borbenih aviona, Eskadrilu transportnih helikoptera te Središte za nadzor zračnog prostora Kravarsko – Podvornica, Bojna ZMIN, predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović odlikovala ju je Redom bana Jelačića za iznimani doprinos u ustroju i razvoju Oružanih snaga Republike Hrvatske.⁶⁷

AKCIJE TRAGANJA I SPAŠAVANJA

Ovisno o tome što se i gdje dogodilo, akcije traganja i spašavanja mogu se provoditi na kopnu, moru i u zraku te mogu uključivati aktivnosti Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, Hrvatske ratne mornarice, ali i timove Zapovjedništva specijalnih snaga. Gdje god da se odvija, akcija traganja i spašavanja često podrazumijeva brojne aktivnosti koje se provode u izrazito otežanim dnevnim ili noćnim uvjetima, pri lošoj vidljivosti, složenim meteorološkim uvjetima, na nepristupačnim ili teško dostupnim terenima. U takvim je okolnostima iznimno važna najviša razina uvježbanosti, profesionalnosti i koordiniranosti svih sudionika, a nerijetko upravo o vještini helikopterskih letačkih posada ovisi uspješnost akcije. U akcijama traganja i spašavanja uglavnom sudjeluju snage 395. eskadrile transportnih helikoptera i 393. eskadrile

THE CROATIAN ARMED FORCES AND THE CIVILIAN COMMUNITY

achievements in emergency medical airlift from the Municipality. Military helicopters enable the local population and the tourists during the tourist season to receive the fastest medical care in the University Hospital Centre in Split or another medical institution in Croatia. In July 2016 the town of Korčula awarded recognition to the Squadron for exceptional achievements in the field of emergency medical transport.

In September 2019, the town of Rab and its Tourist Board awarded recognition to the Multi-role Helicopters Squadron of the 91st Air Base of the Croatian Air Force for their daily assistance in sustainment of tourism and daily life of the residents of Rab. During 2019 the pilots of the Multi-role Helicopter Squadron executed 145 interventions and logged nearly 300 flying hours, transporting 293 patients. The Multi-role Helicopter Squadron of the 91st Air Base also received a decoration – the Order of Ban Jelačić, alongside the Fighter Aircraft Squadron, the Transport Helicopter Squadron and the Kravarsko-Podvornica Air Surveillance Centre and the Airspace Surveillance and Control Battalion – for exceptional contribution to the organisation and development of the Croatian Armed Forces.

SEARCH- AND-RESCUE ACTIONS

Depending on the accident, search-and-rescue operations are carried on the ground, at sea and in the air and may engage the Croatian Air Force, the Croatian Navy, but also teams of the Special Forces Command. Wherever executed, search-and-rescue operations often comprise numerous activities carried out in extreme day- or night-time conditions, in poor visibility, adverse weather conditions and in inaccessible terrains. The situations of the kind demand top trainedness, professionalism and co-ordination among the participants, and often the success of the action depends on the skill of helicopter crews. The main search-and-rescue forces include the components of the 395th Transport Helicopter Squadron and of the 393rd

Helicopter Squadron of the 93rd Wing and of the 194th Multi-role Helicopter Squadron of 91st Wing of the Croatian Air Force.

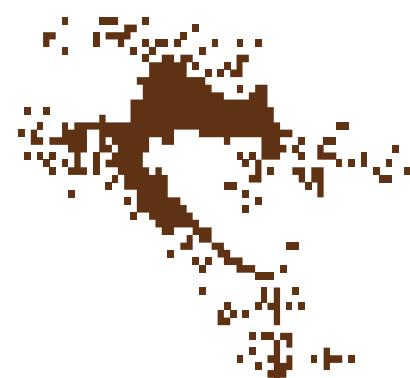
Joint training events and exercises constitute regular tasks and activities aimed at preparing the search and rescue personnel to do their utmost regardless of the circumstances.

The year 2010 saw a search-and-rescue training on the ground and at sea for the members of the Task Force of the Croatian Armed Forces, the Task Force of the Croatian Air Force and Air Defence and members of the Search-and-Rescue Team of the Special Operations Battalion. In the first phase a firefighter helicopter crew was trained to fly a heavily loaded helicopter in mountains, while the second phase featured daytime and night time training for the Search-and-Rescue Team of the Special Operations Battalion, and the third phase was conducted over water, and featured procedures of search and rescue of persons in distress at sea. The participating crews logged 381 helicopter flights, in a total of 132 flying hours.

Within the “Adriatic 11” regional staff exercise co-organised by the Croatian Ministry of the Sea, Transport and Infrastructure and the Ministry of Defence and sponsored by the Kingdom of Norway, a demonstration exercise displaying the procedure intervention in the event of sudden maritime pollution was conducted in Lora Navy Port in Split in 2011.

The Coast Guard of the Republic of Croatia engaged the “Faust Vrančić” ship and a water carrier, and the Croatian Air Force participated with a Pilatus aircraft, used for reconnaissance for the Coast Guard, alongside the vessels and crews of the Port Authority, of the Ministry of the Interior, of the Regional National Protection and Rescue Office in Split, the Maritime Rescue Coordination Centre – Rijeka, the Split Dalmatia County Operations Centre and other maritime safety services.

In 2011 the individual and team training for safe search-and-rescue tasks commenced in Mosor Mountain, based on the Training Programme for Search-and-Rescue Tasks for the Members of the Croatian Mountain Rescue Service, signed in 2010 between the General Staff of the Croatian Armed Forces and the National Protection and Rescue Di-

helikoptera 93. krila i 194. eskadrile višenamjenskih helikoptera 91. krila HRZ-a.

Zajedničke obuke i vježbe dio su redovitih zadaća i kontinuiranih aktivnosti kako bi sudionici akcija traganja i spašavanja u svim okolnostima bili spremni učiniti najviše što se može. Tijekom 2010. provodila se obuka traganja i spašavanja na kopnu i moru u kojoj su sudjelovali pripadnici PP NOS-a OSRH, PP NOS-a HRZ-a i PZO-a te pripadnici Tima za službu potrage i spašavanja Bojne za specijalna djelovanja. U prvoj je fazi obuke sposobljena posada PP helikoptera za letenje u planinama s maksimalno opterećenim helikopterom, u drugoj je fazi provedbe dnevne i noćne obuke bio uključen Tim za službu potrage i spašavanja, a u trećoj je fazi obuka provedena nad morem i uključila je postupke traganja i spašavanja unesrećenih s plovila iz mora. Za provedbu vježbovnih aktivnosti ostvaren je 381 let helikopterom u trajanju od 132 sata.⁶⁸

U sklopu regionalne stožerne vježbe Adriatic 11, čiji je organizator bilo Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, suorganizator Ministarstvo obrane RH, a pokrovitelj Kraljevina Norveška, u splitskoj je Lori 2011. provedena pokazna vježba kojom je demonstriran način postupanja i interveniranja prilikom iznenadnog onečišćenja mora. "U vježbi je sudjelovala Obalna straža Republike Hrvatske s brodovima Faust Vrančić i tankerom-vodonoscem te Pilatusom HRZ i PZO-a koji služi za izviđanje za potrebe Obalne straže, plovila i posade Lučke kapetanije i Ministarstva unutarnjih poslova, Državna uprava za zaštitu i spašavanje – Područni ured za zaštitu i spašavanje Split / Županijski centar 112, Nacionalna središnjica za usklađivanje traganja i spašavanja na moru – Rijeka, Županijski operativni centar Split te druga tijela uprave zadužena za sigurnost na moru."⁶⁹

Te je godine, na temelju Programa obuke za zadaće potrage i spašavanja pripadnika Hrvatske gorske službe spašavanja, potpisano 2010. između Glavnog stožera OSRH i Državne uprave za zaštitu i spašavanje, na Mosoru počela obuka pojedinaca i skupina/timova za sigurnu provedbu zadaća potrage i spašavanja iznad kopna i mora,⁷⁰ a zajedničke su

rectorate. The training featured search and rescue actions above the ground and the sea. Joint training and exercise events Croatian Mountain Rescue Service continued in the following years.

The Croatian Armed Forces and the Croatian Mountain Rescue Service often conduct joint search-and-rescue actions, with a common goal – to save human lives and minimise the effects of unpredictable accidents and disasters.

The Mountain Rescue Service personnel co-operate mainly with the Croatian Air Force. They jointly conducted two memorable rescue actions. In the first action they rescued a patient with heart condition from a cruiser during the night, and the other action, when the 395th Transport Helicopter Squadron of the 93rd Wing of the Croatian Air Force and a Croatian Mountain Rescue Service rescued a fisherman from the boat in the aquatory of the Jabuka islet, some 70 km off the island of Vis, earned them the 2019 Vjesnik Blue Ribbon. It was also the first action where a flying crew of the Croatian Air Force evacuated the victim from a 20-m long vessel.

The Coast Guard, a unit of the Croatian Navy, has also engaged in search-and-rescue actions and in protection of human lives, the material assets, environment and maritime resources.

The Coast Guard is trained and is indispensable in situations calling for highly complex maritime operations.

The naval and aerial forces of the Coast Guard, and other units of the Croatian Navy if necessary, take part in search-and-rescue tasks and aid the unexperienced sailboats and yachts crews handle the heavy sea and also monitor and respond in the event of marine pollution and other environmental issues.

The Coast Guard's mission is also combating terrorism, international organised crime, WMD proliferation, combating piracy and the protection of the natural and cultural heritage.

⁶⁸⁾ Mandić, Marina: Ospozobljeni za sudjelovanje u zadaćama traganja i spašavanja, Hrvatski vojnik, br. 316, 29. listopada 2010., str. 13.

⁶⁹⁾ Parlov, Leida: Pokazana spremnost svih subjekata u sprečavanju onečišćenja mora, Hrvatski vojnik, br. 368, 28. listopada 2011., str. 8. – 9.

⁷⁰⁾ (N. N.): Započela obuka pripadnika HGSS-a za zadaće potrage i spašavanja, Hrvatski vojnik, br. 365, 7. listopada 2011., str. 2.

Suradnja Hrvatske vojske
i HGSS-a u zadaćama
traganja i spašavanja
vrlo je česta, a cilj im je
zajednički – spasiti ljudske
živote i umanjiti posljedice
nepredviđenih nesretnih
događaja i katastrofa

The Croatian Armed Forces
have often cooperated with
the Croatian Mountain
Rescue Service, saving
human lives and relieving
the effects of unpredictable
accidents and disasters

FOTO: TOMISLAV BRANDT

obuke i vježbe s pripadnicima Hrvatske gorske službe spašavanja nastavljene i idućih godina.

Suradnja Hrvatske vojske i HGSS-a u zadaćama traganja i spašavanja vrlo je česta, a cilj im je zajednički – spasiti ljudske živote i umanjiti posljedice nepredviđenih nesretnih događaja i katastrofa. Gorski spašavatelji najčešće surađuju s pripadnicima HRZ-a, a među brojnim zajedničkim akcijama posebno se ističu dvije. Jedna je spašavanje pacijenta sa srčanim tegobama s plovećeg kruzera tijekom noći, dok su za drugu akciju spašavanja krajem 2019. letačka posada 395. eskadrile transportnih helikoptera 93. krila Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i tim Hrvatske gorske službe spašavanja dobili vrijedno priznanje – Plavu vrpcu Vjesnika. Radilo se o iznimnom pothvatu spašavanja unesrećenog ribara s plovila koje se nalazilo u akvatoriju otoka Jabuke, oko 70 km udaljenom od otoka Visa. Bila je to ujedno i prva akcija u kojoj je letačka posada HRZ-a unesrećenog spašavala s plovila veličine dvadesetak metara.⁷¹

Zadaćama traganja i spašavanja, ali i sigurnosti i zaštiti ljudskih života, materijalnih dobara, očuvanju okoliša i zaštiti morskih resursa pridonosi i Obalna straža, koja je u sastavu Hrvatske ratne mornarice. Ne samo što je sposobljena nego je i nezamjenjiva u situacijama kad se zahtijeva provedba najsloženijih zadaća u pomorskom okružju. Pomorske i zračne snage Obalne straže, ali po potrebi i druge cjeline Hrvatske ratne mornarice, sudjelovat će tako u zadaćama traganja i spašavanja na moru, priskočiti često u pomoć neiskusnim turističkim posadama jedrilica i jahti koje se ne mogu nositi s uzburkanim morem, nadgledat će i reagirati u slučajevima mogućih ekoloških opasnosti, onečišćenja mora i sl. U opsegu je njezinih zadaća i suzbijanje i sprečavanje terorizma, organiziranog međunarodnog kriminala, širenja oružja za masovno uništenje, suzbijanje piratstva, zaštita prirodne i kulturne baštine.⁷²

U sastavu Obalne straže Republike Hrvatske su ophodni brodovi OB-01 Novigrad, OB-02 Šolta, OB-03 Cavtat, OB-04 Hrvatska Kostajnica, školski brod ŠB-72 Andrija Mohorovičić, spasilački brod SB-73 Faust Vrančić, lučki remorkeri LR-71 i LR-73.⁷³ U sastavu

Obalne straže do kraja 2019. bio je i vodonosac PT-71. S ciljem uvježbavanja zapovjedništava i snaga u planiranju i provedbi operacija pomorskog presretanja te traganja i spašavanja na moru, od 2014. godine provodi se vježba SAREX. Radi se o redovitom obučnom događaju Obalne straže RH koji se provodi jednom godišnje zajedno sa snagama Obalne straže Republike Italije na temelju međunarodnog sporazuma naših zemalja o suradnji u akcijama traganja i spašavanja na Jadranu. Uz brodove obiju strana sudjeluju i njihove zračne snage te nacionalne središnjice za zaštitu i spašavanje Hrvatske i Italije.⁷⁴

INŽENJERIJSKO-GRAĐEVINSKI RADOV

Izvođenje inženjerijsko-građevinskih radova na teritoriju cijele zemlje jedan je od važnih oblika suradnje i pomoći koju OSRH pruža civilnoj zajednici. U poslijeratnom razdoblju vojni su strojevi bili angažirani u izgradnji i obnovi područja pogodjenih ratom i na područjima od posebne državne skrbi. Inženjerijsko-građevinski radovi tada su se provodili ponajprije zbog uklanjanja fortifikacijskih objekata preostalih iz Domovinskog rata, zbog popravka i ponovne uspostave prometne infrastrukture, olakšavanja pristupa poljoprivrednim i gospodarskim objektima, sanacije zemljišta i sl. Kasnije je taj oblik suradnje obuhvaćao pružanje pomoći izvođenjem inženjerijsko-građevinskih radova (izgradnja, popravljanje i održavanje prometne i komunalne infrastrukture, pripremni radovi za izgradnju vodovoda, iskopi, uređenje okoliša i sl.). U takvim situacijama lokalna zajednica osigurava građevinski materijal, gorivo i mazivo za inženjerijske strojeve, potrebnu dokumentaciju i građevinske dozvole, kao i rješavanje imovinsko-pravnih pitanja, dok OSRH osigurava

71) Butorac, Martina, I preko granica mogućeg za spas unesrećenih, Hrvatski vojnik, br. 593, 13. prosinca 2019., str. 11.

72) Parlov, Leida: Obalna straža u nadzoru sjevernog Jadranu i obilasku plinske platforme, Hrvatski vojnik, br. 395, 11. svibnja 2012., str. 10. – 13.

73) Hrvatski vojnik u službi zajednice / The Croatian Soldier – Serving the Community, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske / Ministry of Defence of the Republic of Croatia, Služba za odnose s javnošću i informiranje / Public Relations and Information Department, Zagreb, 2010./2011., str. 66.

74) <https://hrvatski-vojnik.hr/vjezba-traganja-i-spasavanja-sarex-16/> (Pregledano 22. siječnja 2021.)

The Croatian Coast Guard is equipped with the "Novigrad", "Šolta", "Cavtat" and "Hrvatska Kostajnica" patrol boats, the ŠB-72 "Andrija Mohorovičić" training vessel, the SB-73 "Faust Vrančić" salvage ship, the LR-71 and LR-73 tugboats. Until late 2019 the Coast Guard also had a PT-71 water carrier.

The Exercise "SAREX" was launched in 2014, to train the commands and the forces to plan and conduct maritime interdiction and search-and-rescue. SAREX is a regular training event for the Croatian Coast Guard, conducted on an annual basis jointly with the Coast Guard of the Italian Republic and pursuant to the bilateral agreement on co-operation in search-and-rescue actions in the Adriatic Sea. The Exercise engages the naval and air forces and national protection and rescue services.

ENGINEER AND CONSTRUCTION WORKS

Execution of engineer and construction works throughout the country is one of important formats of co-operation and assistance of the Croatian Armed Forces to the civilian community. In the post-war period, military machinery was used in construction and reconstruction of the areas destroyed in the war and of areas of special state concern.

Engineer and construction works were launched primarily to remove fortifications left from the Homeland War, to repair and re-establish transport infrastructure, to install driveways to farm buildings and commercial facilities, to sanitize areas and the like. The format later included assistance with civil engineering works (construction, repair and maintenance of traffic and utility infrastructure, preparatory works for the construction of water pipelines, excavations, landscaping, etc.).

In such projects the construction materials, fuel and lubricants for the machines, the documentation and building permits has been a responsibility of the local community, whereas the Croatian Armed Forces provide the necessary engineer machines and labour.

In 2009 the Croatian Armed Forces carried out 38 engineer tasks assisting in construction of the utility infrastructure in the local and regional government units, and in 2010 most work was carried out in the Vukovar area. At the time they also assisted with the water pipe line construction in the municipalities of Kistanje, Krnjak and Barilović.

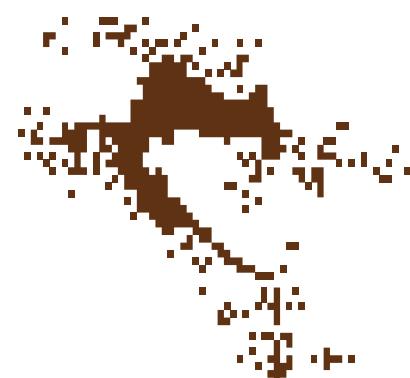
In October 2010 members of the Engineer Battalion of the Guards Armoured Mechanised Brigade Vukovar repaired 3-km macadam roads, cleared and removed the facilities destroyed during the Homeland War and arranged footpaths in Vukovar, while in 2011 the war-destroyed houses at the nearby village of Bogdanovci were removed; the works commenced on 30 November, with 15 members of the Engineer Battalion of the Guards Armoured Mechanised Brigade of the Croatian Army and the who worked at eight locations, and removed more than 3,000 m³ of the construction waste.

The works in Vukovar continued in 2012, when the members of the Engineer Battalion of the Guards Armoured Mechanised Brigade worked at 105 locations as planned from July through October.

The members of the Croatian Armed Forces and engineers continued fighting for life in east Slavonia even when the floods receded: the members of the Engineer Battalion of the Guards Armoured Mechanised Brigade in Vinkovci renovated the facility of the "Zvjezdice" Disabled Persons Association in Gunja after the floods. They worked around the clock cleaning the spot, removing the waste, scraping off plaster and finish coats, removing the old floors, pouring new concrete floors and waterproofing works.

The Croatian Armed Forces engineer units are ready to assist the civilian community when affected by droughts or heavy snowfall, clearing the snowbound roads and reaching the residents in cutoff settlements or ice-blasting on the Drava River to prevent flooding.

The year 2015 brought a problem unexperienced by the international community and many countries in Europe – the migrant crisis. While bigger and richer countries had problems responding to the crisis, Croatia and its armed forces adapted quickly to the

potrebnu inženjerijsku mehanizaciju i radnu snagu. Oružane snage provele su 2009. godine 38 inženjerijskih zadaća pomoći u izgradnji komunalne infrastrukture u jedinicama lokalne i regionalne samouprave, a 2010. najviše je radova bilo na području Vukovara. Te su godine pomagale i pri izgradnji vodovoda u općinama Kistanje, Krnjak i Barilović.⁷⁵ Pripadnici Inženjerijske bojne Gardijske oklopno-mehanizirane brigade u listopadu 2010. u Vukovaru su popravljali makadamske ceste u duljini od tri kilometra, raščišćavali i uklanjali objekte uništene tijekom Domovinskog rata te uređivali pješačke staze,⁷⁶ a 2011. završeni su radovi na uklanjanju u ratu oštećenih objekata na području Bogdanovaca.

Radovi su počeli 30. studenog, u njima je bilo angažirano 15 pripadnika Inženjerijske bojne Gardijske oklopno-mehanizirane brigade HKoV-a s potrebnim inženjerijskim strojevima, radilo se na osam lokacija, a ukupno je odvezeno više od 3000 kubnih metara gradevinskog otpada.⁷⁷ Inženjerijski su radovi u Vukovaru nastavljeni i 2012., kad su od srpnja do kraja listopada pripadnici Inženjerijske bojne Gardijske oklopno-mehanizirane brigade radili na 105 planiranih lokacija.⁷⁸ Borba za život u istočnoj Slavoniji nije prestala ni kad su se povukle nabujale vode: za pripadnike OSRH i inženjerce nastavljena je i nakon toga. Pripadnici Inženjerijske bojne Gardijske oklopno-mehanizirane brigade iz Vinkovaca obnovili su nakon poplava dom Društva osoba s invaliditetom Zvjezdice u Gunji – čišćenje, odvoz otpada, obijanje vanjske i unutarnje žbuke, vađenje starih podova, betoniranje podnih podloga i hidroizolacija, radilo se od rana jutra pa do noći.⁷⁹

Inženjerija OSRH spremna je priskočiti u pomoć civilnoj zajednici i u situacijama kad pritisnu suše i zaredaju se mjeseci bez kiša, kao i onda kad je potrebno raščišćavati snijegom zametene ceste, probijati put do zametenih zaselaka i odsječenih stanovnika ili minsko-eksplozivnim sredstvima probijati 150 metara dug ledeni čep na Dravi i time sprječiti poplavu.

⁷⁵) Hrvatski vojnik u službi zajednice / The Croatian Soldier – Serving the Community, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske / Ministry of Defence of the Republic of Croatia, Služba za odnose s javnošću i informiranje / Public Relations and Information Department, Zagreb, 2010./2011., str. 38.

⁷⁶) Vlahović, Domagoj: Hrvatska vojska uređuje Vukovar, Hrvatski vojnik", br. 314, 15. listopada 2010., str. 4. – 6.

⁷⁷) Parlov, Leida: Inženjerijski radovi za lokalnu zajednicu, Hrvatski vojnik, br. 374, 9. prosinca 2011., str. 14. – 15.

⁷⁸) Parlov, Leida: Sa zadovoljstvom pomažemo lokalnoj zajednici, Hrvatski vojnik, br. 402, 17. kolovoza 2012., str. 8. – 9.

⁷⁹) Kostanjšak, Petra: Inženjeri vraćaju osmijeh na dječja lica, Hrvatski vojnik, br. 452, 18. srpnja 2014., str. 4. – 6.

⁸⁰) Kostanjšak, Petra: OSRH u logističkoj potpori u izbjegličkom kampu, Hrvatski vojnik, br. 483, 25. rujna 2015., str. 22. – 23.

⁸¹) Puljizević, Lada: Izgradnja zimskog kampa za izbjeglice, Hrvatski vojnik, br. 485, 23. listopada 2015., str. 24. – 25.

Godina 2015. međunarodnu je zajednicu i brojne europske zemlje suočila s dotad nepoznatim problemom – velikim brojem izbjeglica. Dok su se veće i bogatije zemlje teško snalazile u odgovoru na tu krizu, Republika Hrvatska i njezine Oružane snage brzo su se snašle u novoj situaciji. Pružajući logističku potporu na temelju zahtjeva Stožera i Državne uprave za zaštitu i spašavanje, pripadnici Mehanizirane bojne Sokolovi i Logističke satnije podignuli su 18. i 19. rujna u tranzitnom kampu u Opatovcu 400 šatorskih polja na koja se može smjestiti 5000 ljudi, dok su pripadnici Bojne NBKO uspostavili stanice za tuširanje.⁸⁰ Mjesec dana poslije, namjenske su snage Inženjerijske pukovnije Karlovac počele u Slavonskom Brodu na površini većoj od 40 000 četvornih metara radove na izgradnji zimskog kampa za izbjeglice. Trideset devet časnika, dočasnika i vojnika Inženjerijske pukovnije Karlovac na teren se uputilo s dozerima, utovarivačima, valjcima, kopačima, utovarivačima, grejderima, kopačima, kamionima, miješalicama, agregatima, kompresorima, autocisternama, pokretnim radionicama..., a: "Do 20. listopada, samo u prvih pet dana, obavljajući povjerenu im zadaću, hrvatske su Oružane snage potrošile 13 342 litre goriva, prešle su 11 930 kilometara i ostvarile 159 m/h (sati rada strojeva)."⁸¹

Angažman Oružanih snaga na pružanju potpore državnim tijelima u provedbi aktivnosti vezano uz izbjegličku krizu počeo je u rujnu 2015., a trajao je do 8. travnja 2016. godine. U tom razdoblju pripadnici Oružanih snaga bili su angažirani u tranzitnom centru za migrante u Slavonskom Brodu i u skladištu Industrije naftne d. d. u industrijskoj zoni Bjeliš. Angažman se odnosio na korištenje autocisterne za distribuciju i opskrbu gorivom, terenski viličar te na osiguranje materijalne imovine. U pripravnosti su se

new situation. Providing logistic support at the request of the General Staff and the National Protection and Rescue Directorate, the members of the Mechanised Battalion "Sokolovi" and of the Logistic Company set up 400 tent fields in the transit camp accommodating 5,000 persons at Opatovac on 18 and 19 September, while the members of the NBC Defence Battalion set up field showers.

A month later the Task Force of the Engineer Regiment commenced building the winter camps for migrants in Slavonski Brod at an area of more than 40,000 m². 39 officers, NCOs and enlisted soldiers of the Regiment used dozers, loaders, rollers, backhoe loaders, grader diggers, lorries, power units, compressors, tank lorries and mobile workshops. By 20 October the Croatian Armed Forces consumed 13,342 l of fuel, crossed 11,930 km and logged 159 hours of machine operation within the first five days.

The engagement of the Croatian Armed Forces in support to the government bodies with the activities pertaining to the migrant crisis began in September 2015 and lasted until 8 April 2016. During that period the members were engaged in the transit centre for migrants and in the warehouse of the INA Oil Company in the Bjeliš industrial zone in Slavonski Brod.

Their support consisted in the use of the fuel tank lorry and of a field forklift and in securing of the material property. The personnel, motor vehicles and machines were put stand-by pending the request. The Croatian Armed Forces were also tasked with ensuring fuel supply and accommodation for police officers in the barracks in Vinkovci and Đakovo (400 places in Vinkovci and 100 places in Đakovo).

International military exercises often involve assistance to the local community. During the Exercise "Adriatic Phiblex" conducted in the training range "Eugen Kvaternik" in 2004 a bridge with a load capacity of 100t was built over the river Mrežnica, and a 10-km water pipeline between Slunj and Furjan was built, providing drinking water for more than 2,000 residents., and 9-km roads within the training

Od trenutka kad je razorni potres magnitude 6,2 pogodio Banovinu pripadnici Hrvatske vojske sudjelovali su u uklanjanju ruševina, čišćenju objekata, prometnica i javnih površina

After the devastating 6.2 magnitude earthquake hit the Banovina region, the members of the Croatian Armed Forces took on removing the rubble and clearing the facilities, roads and public surfaces

FOTO: TOMISLAV BRANDT

nalazile snage u ljudstvu, motornim vozilima i radnim strojevima za angažiranje po pozivu. Pripadnici Oružanih snaga bili su angažirani i na pružanju logističke potpore opskrbom goriva te osiguranju smještajnih kapaciteta za policijske službenike u vojarnama u Vinkovcima i Đakovu (Vinkovci 400 mjesaca i 100 mjesaca u Đakovu).⁸²

U okviru međunarodnih vojnih vježbi vodi se računa o pružanju pomoći lokalnoj zajednici. Tako je 2004., za vrijeme vježbe Adriatic Phiblex na vojnem poligonu "Eugen Kvaternik", preko Mrežnice izgrađen most nosivosti 100 tona, izgrađeno je više od deset kilometara vodovoda između Slunja i Furjana čime je pitka voda postala dostupna za više od 2000 stanovnika tog područja, a unutar samog vojnog poligona popravljeno je gotovo devet kilometara cesta. Pripadnici oružanih snaga SAD-a za vrijeme boravka u Republici Hrvatskoj vrlo često pomažu lokalnoj zajednici s kojom surađuju. Primjerice, Vatrogasni dom, školsko igralište i lokalne ceste u Gašincima obnovljeni su 2008. u sklopu međunarodne vojne vježbe Adriatic Aurora. Radove je financiralo Zapovjedništvo američkih snaga u Europi, a provele su ih inženjerijske postrojbe OS-a Republike Hrvatske i Albanije te pripadnici Nacionalne garde New Jerseyja. Pripadnici Zračnih snaga SAD-a i Gardijske motorizirane brigade Hrvatske kopnene vojske zajednički su 2009. tijekom vojne vježbe Guardex 09 obnovili kninsku bolnicu. Uređena je unutrašnjost, promijenjene vodovodne instalacije, sanitarije i radijatori, popravljena krovna ventilacija te uređen okoliš. Te su godine pripadnici specijalnih postrojbi, okupljeni na velikoj međunarodnoj vojnoj vježbi Jackal Stone 09, stanovnicima Udbine izgradili šest kilometara novog vodovoda.

Tri godine poslije, u sklopu vježbe Jackal Stone 12, dovršena je vodovodna mreža, izgrađena zapovjedna zgrada u vojarni "Josip Jović" te obnovljen i proširen dječji vrtić u Udbini.⁸³ Zajednički radovi Inženjerijske pukovnije te inženjerijskih postrojbi nacionalnih gardi Minnesota i Montane obavljeni u lipnju i srpnju 2014. te financirani američkom donacijom u iznosu od 97 000 dolara rezultirali su obnovom Osnovne škole Ivane Brlić-Mažuranić u Ogulinu.⁸⁴

Inženjerijska pukovnija Hrvatske vojske bila je tijekom 2020. angažirana na izgradnji mosnih konstrukcija na području Pokupskog i Karlovca, sanaciji Opće bolnice

Primorsko-goranske županije...⁸⁵ Međutim, najveći je angažman ta postrojba 2020. imala na sanaciji posljedica katastrofalnih potresa u Zagrebu i na području Sisačko-moslavačke županije.

SANACIJA POTREŠOM POGOĐENIH PODRUČJA

Zagreb je 22. ožujka 2020. pogodio katastrofalan potres. Pripadnici Hrvatske vojske, kao dio sustava domovinske sigurnosti, u raščišćavanju ruševina angažirani su svega desetak minuta nakon potresa. Ukupno 420 pripadnika Hrvatske vojske dva je dana pomagalo gradu Zagrebu i njegovim građanima u sanaciji posljedica potresa u kojem su teško oštećeni brojni stambeni, kulturni i crkveni objekti u središtu grada. Vojnici su čistili prometnice i nogostupe, izvlačili šutu iz haustora i dvorišta, a pružali su i pomoći bolnicama pogodjenim potresom.⁸⁶ Prvog je dana na terenu bilo angažirano ukupno 250 pripadnika i deset inženjerijskih strojeva koji su otpale komade fasada i crepova odvozili iz središta grada. Uz angažirane vojниke još ih je 300 bilo u stanju pripravnosti. Trg bana Josipa Jelačića, Ilicu i zapadni dio grada od ruševina je čistilo 70 pripadnika Hrvatske kopnene vojske iz sastava Inženjerijske pukovnije i mehaniziranih bojni Tigrovi i Gromovi Gardijske mehanizirane brigade, dok su pripadnici Zapovjedništva za potporu raspoređeni u Kliniku za ženske bolesti i porode u Petrovoj ulici, gdje su pomagali u preseljenju nedonoščadi i opreme iz oštećenih dijelova bolnice. Osim toga, pripadnici ZzP-a bili su angažirani i u Klinici za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević" kako bi se stanje u toj bolnici što prije normaliziralo. Hrvatska vojska podignula je ispred te bolnice i tri šatora, a bila je angažirana i u Jurišićevoj ulici, na Kaptolu i Dolcu.

⁸²⁾ <https://vlada.gov.hr/UserDocs/Images//2016/Sjednice/2017/04%20travanj/35%20sjednica%20Vlade%20Republike%20Hrvatske//35%20-%202017.pdf>
(Pregledano 23. travnja 2021.).

⁸³⁾ Parlov, Leida: Jackal Stone 2012, Hrvatski vojnik, br. 405, 28. rujna 2012., str. 6. – 9.

⁸⁴⁾ Vlahović, Domagoj: Američki i hrvatski inženjeri obnovili školu u Ogulinu, Hrvatski vojnik", br. 452, 18. srpnja 2014., str. 19.

⁸⁵⁾ <https://hrvatski-vojnik.hr/posao-inzenjerca-vrlo-je-koristan-i-odgovoran-a-cesto-i-opasan/> (Pregledano 22. siječnja 2021.)

⁸⁶⁾ <https://hrvatski-vojnik.hr/najveca-snaga-u-najvecim-nedacama/> (Pregledano 22. siječnja 2021.)

range were repaired. During their stay in the Republic of Croatia the U.S. Army personnel often provide assistance to the local communities with which they cooperate. The fire station, the school playground and the local roads at Gašinci were renovated in 2008 within the international military exercise "Adriatic Aurora". The works were funded by the USEUCOM and were executed by the engineer units of the Croatian Armed Forces and of the Albanian Armed Forces and the members of the New Jersey National Guard.

During the Exercise "Guardex 09" conducted in 2009 the members of the U.S. Air Force and of the Guards Motorised Brigade of the Croatian Army jointly renovated the Knin Hospital – refurbishing the interiors, redoing the plumbing, toilets and radiators, repairing the roofs and doing the landscaping. 2009 too the members of the special forces, taking part in the Exercise "Jackal Stone 09", built 6-km new water pipeline for the needs of the residents of Udbina.

In 2012 a water supply network, a Joint Operations Centre and a kindergarten in Udbina were built or renovated within the Exercise "Jackal Stone 12". The Engineer Regiment of the Croatian Army and the engineer units of the national guards of Minnesota and Montana executed renovation works on the "Ivana Brlić-Mažuranić" in Ogulin in June and July 2014, that were funded through the U.S. donation in the amount of USD 97,000.

During 2020 the Engineer Regiment of the Croatian Army was engaged in the building bridge constructions in the vicinity of Pokupsko and Karlovac, repairing the General Hospital of the Primorje-Goranska County. However, the most extensive task for the Regiment was relieving the effects of the devastating earthquakes hitting Zagreb and the Sisak-Moslavina County.

REPAIR AND SANITATION OF AREAS HIT BY EARTHQUAKE

As the City of Zagreb was hit by a devastating earthquake on 22 March 2020, members of the Croatian Armed Forces - a component of the Homeland Security

System – arrived to the sites within just ten minutes. A total of 420 members of the Croatian Armed Forces provided assistance to the citizens of Zagreb to relieve the effects of the earthquake that badly damaged the housing, cultural and religious facilities in the heart of Zagreb. The soldiers cleared the roads and sidewalks, removed the rubble from doorways and also provided assistance to hospitals that were hit by the earthquake.

On the first day 250 members and ten engineer machines were engaged on the ground the field, removing the fallen pieces of facades and tiles in the city centre. and 300 more were put on standby. Some 70 soldiers of the Engineer Regiment and of the mechanised battalions "Tigrovi" and "Gromovi" of the Guards Mechanised Brigade of the Croatian Army cleared the rubble in the central square of Zagreb - the Ban Josip Jelačić Square, in the main street (Ilica) and in the western part of the city, while members of the Support Command were engaged in the Clinic for Gynecology and Obstetrics in Petrova Street, helping relocate the prematurely born infants and equipment from the damaged parts of the hospital.

Members of the Support Command were engaged in the Clinic for Infectious Diseases "Dr. Fran Mihaljević" to help normalise the situation. The Croatian Armed Forces pitched three tents in front of the Clinic, and were also engaged in the centre of Zagreb (Jurišićeva ulica, Kaptol and Dolac).

"Nature is unpredictable and nobody can control it. However, the Croatian Armed Forces have elaborate plans for any emergency. They have prepared earthquake fighting forces. We also have elaborated operational plans for any natural disaster, and a significant contingent of soldiers can be engaged within a very short time span, alongside the required equipment", said Major General Kundid. The day after the strong earthquake 170 more members of the Croatian Army cleared the main roads in heart of Zagreb. At the request of the City of Zagreb's Office of Emergency Management, the personnel of the Support Command were engaged providing assistance to the Public Fire Brigade of Zagreb with removing the damaged chimneys on the facilities in Jurjevska ulica in Zagreb, using their fire engine crane truck and also moved the library and archives funds of the Saint Francis Monastery in Zagreb, which was also badly hit by earthquake.

"Priroda je nepredvidiva i na nju ne može nitko utjecati. Međutim, Hrvatska vojska ima razrađene planove za sve izvanredne situacije. U tom kontekstu ima svoje protupotresne snage. Također, za sve ostale elementarne nepogode Hrvatska vojska ima razrađene operativne planove, kako i na koji se način ona angažira, i to je razlog da se u vrlo kratkom vremenu može angažirati veći broj vojnika, kao i oprema koja je potrebna u skladu s elementarnom nepogodom," objasnio je zamjenik zapovjednika Hrvatske kopnene vojske general Tihomir Kundid.⁸⁷ Drugog dana nakon snažnog potresa glavne prometnice u užem i širem središtu Zagreba čistilo je još 170 pripadnika Hrvatske vojske. U pružanju pomoći građanima Zagreba drugog su dana bili angažirani i pripadnici ZzP-a, koji su na zahtjev gradskog Ureda za upravljanje u hitnim situacijama vatrogasnim motornim vozilom s dizalicom i korptom pružili potporu Javnoj vatrogasnoj postrojbi Grada Zagreba u uklanjanju razrušenih dimnjaka na stambenim objektima u Jurjevskoj ulici. Pripadnici Bojne za opću logističku potporu Zapovjedništva za potporu bili su 24. i 25. ožujka angažirani u pružanju pomoći Samostanu sv. Franje Asiškog na Kaptolu. Pomagali su u premještanju knjižnice i arhivske građe iz prostorija Samostana, stradalog u snažnom potresu.⁸⁸

The Croatian Army has made another capability available to the civilian community in order to detect and record the consequences of the earthquake hitting Zagreb. Members of the Guards Armoured Mechanised Brigade's Military Intelligence Company were engaged surveying the area with an unmanned aerial system and georadar. A crucial task at the time was to shoot the buildings from the air, particularly the badly damaged ones to remove the risks as many damaged constructions (roofs, chimneys, built constructions) were not visible from the ground. In addition to the aerial imaging by UAV systems, the Company members also surveyed three locations with the aid of a georadar, to detect possible anomalies underground.

The earthquake damaged the Zagreb Cathedral too, and the members of the Croatian Armed Forces successfully removed its north spire, which was threatening to collapse. It was a highly demanding project, in view of the 15 m³ stone and 30-t mass of the spire, at the height of 120 m.

⁸⁷⁾ Isto.
⁸⁸⁾ Isto.

Hrvatska vojska stavila je na raspolaganje civilnoj zajednici još jednu svoju sposobnost u cilju detektiranja i evidentiranja posljedica potresa koji je pogodio Zagreb. Naime, pripadnici Vojnoobavještajne satnije GOMBR-a bili su angažirani na snimanju područja stradalog u potresu besposadnim zrakoplovnim sustavom i georadarom. U tom je trenutku bilo ključno iz zraka snimiti sve zgrade, posebno one koje su pretrpjele znatna oštećenja kako bi se otklonile potencijalne opasnosti jer brojna oštećenja krovista, dimnjaka, zidanih konstrukcija nisu vidljiva sa zemlje. Osim zračnog snimanja besposadnim sustavima tipa multirotor (dron), tri su lokacije snimane georadarom kako bi se otkrile moguće anomalije pod zemljom.⁸⁹

Snažan potres izazvao je velika oštećenja na zagrebačkoj katedrali te su zbog opasnosti od urušavanja pripadnici Hrvatske vojske sudjelovali u uspješnom uklanjanju sjevernog tornja. Riječ je bila o iznimno zahtjevnom projektu jer je skinuti toranj imao 15 kubnih metara kamena i masu oko 30 tona, a nalazio se na visini od 120 metara. U radovima su uz pripadnike Inženjerijske pukovnije bili uključeni i pripadnici Vojnoobavještajne satnije, ali i građevinski stručnjaci, arhitekti, statičari, alpinisti i profesori Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta. U kontroliranoj eksploziji srušeni su spojevi između 72. i 73. reda katedrale i sjeverni toranj spušten je na tlo.⁹⁰ Nakon snažnog potresa u Zagrebu središnji je dio Republike Hrvatske krajem godine pogodio još razorniji. Dana 29. prosinca u 12 sati i 19 minuta potres magnitude 6,2 pogodio je područje Sisačko-moslavačke županije, a osim u užem epicentralnom području Petrinje, Siska, Gline i okolice osjetio se i u cijeloj središnjoj Hrvatskoj te u susjednim zemljama. Bio je to jedan od dva najjača potresa koja su, otkako je instrumentalnog mjerjenja, pogodila Hrvatsku. Prvi koji su u tim trenucima krenuli u spašavanje ljudi bili su pripadnici Hrvatske vojske, i to Gardijske mehanizirane brigade – Tigrovi i Gromovi smješteni u vojarni "Pukovnik Predrag Matanović" u Petrinji.⁹¹

U prvim satima nakon potresa na teren su izišle snage Hrvatske kopnene vojske, Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i Zapovjedništva za potporu, a u zadaćama traganja i spašavanja pomoći im je pružao tim Zapovjedništva specijalnih snaga... Policija, vatrogasci, pripadnici HGSS-a, hitne službe, civilna zaštita, Crveni

križ, navijačke skupine iz cijele zemlje, pojedinci, udruge, svi su se oni zajednički, dragovoljno i puna srca unutar kratkog vremena organizirali, uključivali u zbrinjavanje i pomaganje stradalima u velikom potresu – no prvi koji su sustavno i organizirano počeli spašavati bili su pripadnici Hrvatske vojske. Iako su mnogi od njih i sami stradali u potresu, kuće su im oštećene ili porušene, došli su u vojarnu i krenuli spašavati druge.⁹² Od trenutka kad je razorni potres pogodio Banovinu na terenu je u rotaciji bilo angažirano više od 2300 pripadnika Hrvatske vojske i to na zadaćama uklanjanja ruševina, čišćenja objekata, prometnica i javnih površina. Hrvatski su vojnici pomagali i pri sanitetskom prijevozu pacijenata iz petrinjske i sisačke bolnice, kao i prijevozu pripadnika HGSS-a u provedbi njihovih zadaća. Nakon toga nastavile su se aktivnosti na izviđanju potresom pogodjenih područja, prijevozu, istovaru i postavljanju kontejnera, kamp kućica, šatora i poljskih kuhinja, geosondiranju nasipa, na podjeli hrane i pitke vode unesrećenima, popuni gorivom agregata za struju, transportu i podjeli humanitarne pomoći te pružanju psihološke pomoći unesrećenom stanovništvu. U vojarni Hrvatske vojske bio je osiguran smještaj i prehrana za najugroženije stanovnike koji su ostali bez svojih domova. Hrvatska vojska stavila je na raspolaganje i materijalno-tehnička sredstva kao što su cijelodnevni obroci, voda, kreveti, deke, šatori, vreće za spavanje, agregati i terenske kuhinje.⁹³

POTPORA HRVATSKE VOJSKE U VRIJEME PANDEMIJE KORONAVIRUSA

Republikom Hrvatskom, kao i cijelim svijetom, početkom godine nezaustavljivo se počeo širiti virus COVID-19, a države su se protiv zaraze borile različitim mjerama, poput ograničenja kretanja, zabrane

89) <https://hrvatski-vojnik.hr/izvidanje-iz-zraka-područja-stradalih-u-potresu/> (Pregledano 22. siječnja 2021.)

90) <https://hrvatski-vojnik.hr/povjesni-pothvat-i-uspjeh-hrvatske-vojske-uklanjanje-sjevernog-tornja-zagrebacke-katedrale/> (Pregledano 20. siječnja 2021.)

91) <https://hrvatski-vojnik.hr/hrvatska-vojska-pomaze-u-otklanjanju-posljedica-potresa/> (Pregledano 20. siječnja 2021.)

92) Isto. (Pregledano 20. siječnja 2021.)

93) <https://www.morh.hr/angazman-hrvatske-vojske-na-banovini/> (Pregledano 3. veljače 2021.)

THE CROATIAN ARMED FORCES AND THE CIVILIAN COMMUNITY

The personnel of the Engineer Regiment were aided by members of the Military Intelligence Company, as well as civil construction experts, architects, alpinists and the teaching staff of the Faculty of Mining, Geology and Petroleum Engineering.

The teams removed the joints between the 72nd and the 73rd storeys of the Cathedral in a controlled explosion and the north spire was brought down.

Months after a strong earthquake in Zagreb, the Sisak-Moslavina County (more precisely the towns of Petrinja, Sisak, Glina and their surroundings) was hit by an even stronger one – a 6.2 magnitude - on 29 December at 12.19, which was reported felt throughout central Croatia and the neighbouring countries. It was one of the two strongest earthquakes registered in Croatia since the measurement had been introduced. The first to rescue people at that time were members of the Croatian Army, namely the Guards Mechanised Brigade – "Tigrovi" and "Gromovi", based in the Barracks "Pukovnik Predrag Matanović" in Petrinja.

In the first hours after the earthquake, the forces of the Croatian Army, the Croatian Air Force and the Support Command were dispatched to the field, and the Special Forces Command assisted them with searching and rescue tasks. The Police, firefighters, the personnel of the Croatian Mountain Rescue Service, emergency services, civil protection, Red Cross, football fan groups from all over Croatia the country, individuals, associations all volunteered and engaged wholeheartedly to provide assistance to the victims of the terrifying earthquake, but the members of the Croatian Armed Forces had begun first. Although many of them themselves suffered the effects of the earthquake, as their houses were damaged or collapsed, they came to the Barracks and set to rescuing the people in need.

Since the devastating earthquake hit Banovina, more than 2,300 members of the Croatian Armed Forces have been engaged in the field clearing the rubble, roads and public areas, and also assisted with medical transportation of patients from the hospitals in Petrinja and Sisak and with the transportation of the personnel of the Croatian Mountain Rescue Service to their tasks.

FOTO: MLADEN ČOBANOVIĆ

U Divuljama je 2018. počelo raditi novo Operativno vatrogasno zapovjedništvo, a takav jedinstven zapovjedni, informacijski i komunikacijski sustav donio je velik iskorak u borbi protiv požara

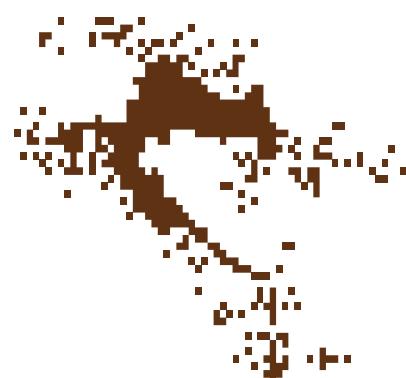
A new Operational Firefighter Command was established at Divulje in 2018. The unique command, information and communications system constitutes a major progress in firefighting

They conducted reconnaissance of the areas hit by the earthquake, transport, unloading and installation of container homes, campers, tents and field kitchens, ground mapping of embankments, distribution of food and drinking water to the victims, charging the power units, transporting and distributing humanitarian aid and also providing psychological assistance to the victims.

The barracks in Petrinja offered accommodation for the population worst hit by the earthquake, and the Croatian Armed Forces made available material assets such as meals, water provisions, beds, blankets, tents, sleeping bags, power units and field kitchens.

CROATIAN ARMED FORCES' SUPPORT WITH COVID-19 PANDEMIC

In early 2020 the Republic of Croatia was caught by the COVID-19 pandemic, and countries fought the infection through various measures – restricted movement, ban on public gatherings, classes and events, strong activation of the health system. The Croatian Armed Forces have taken measures to reduce the risk of infection and again placed their

javnih okupljanja, otkazivanja nastave i događanja, jake aktivacije zdravstvenog sustava...⁹⁴ Hrvatska vojska poduzela je mjere u cilju smanjivanja rizika od zaraze i još jednom stavila svoje sposobnosti i resurse na raspolaganje civilnoj zajednici u borbi protiv pandemije.

Pripadnici Hrvatske vojske potporu institucijama Republike Hrvatske pružaju na temelju zahtjeva zdravstvenih ustanova te županijskih i lokalnih stožera civilne zaštite i u skladu s Odlukom ministra obrane Republike Hrvatske i Zapovijedi načelnika Glavnog stožera OSRH.

Uz pružanje logističke potpore zdravstvenim ustanovama širom Hrvatske, odnosno izgradnjom ekspedicijskih kampova i šatora koji služe kao dodatni kapaciteti za eventualni smještaj oboljelih ili za potrebe obavljanja trijažnih postupaka ili za druge civilne potrebe, pomoći pruža i vojno zdravstveno osoblje. Također, Hrvatska vojska pruža potporu Kriznom stožeru Ministarstva zdravstva osiguranjem dvaju helikoptera Hrvatskog ratnog zrakoplovstva Mi-171Sh koji su prilagođeni za potrebe prevoženja pacijenata zaraženih koronavirusom. Jedan je upućen u 395. eskadrilu transportnih helikoptera u vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama, a drugi je na raspolaganju 194. eskadrili višenamjenskih helikoptera.⁹⁵

Na aktivnostima izgradnje ekspedicijskih kampova i podizanja šatora sudjelovalo je oko 340 pripadnika Bojne za opću logističku potporu Zapovjedništva za potporu, a ekspedicijski kampovi postavljeni su na više lokacija u Zagrebu, Splitu, Zadru, Šibeniku, Sisku i Varaždinu, dok su lokalnim stožerima civilne zaštite ustupljeni vojnički kreveti. Osim toga, u radu Stacionara Arena Zagreb angažirani su medicinski timovi, ukupno tri liječnika i šest medicinskih tehničara odnosno sestara, te pripadnici Oružanih snaga RH zaduženi za logističku pomoći. Ukupno je u rad Stacionara Arena bio uključen 21 pripadnik Hrvatske vojske.⁹⁶ Pripadnici Vojnog zdravstvenog središta ZzP-a uključeni su i u pružanje pomoći županijskim zavodima za javno zdravstvo.

⁹⁴⁾ <https://hrvatski-vojnik.hr/hrvatska-vojska-u-borbi-protiv-sirenja-koronavirusa/> (Pregledano 20. siječnja 2021.)

⁹⁵⁾ <https://www.morh.hr/potpri-hv-u-vrijeme-pandemije-uvodni-dio/> (Pregledano 20. siječnja 2021.)

⁹⁶⁾ <https://www.morh.hr/logisticka-pomoc-ekspedicijski-kampovi-i-satori/> (Pregledano 20. siječnja 2021.)

capabilities and resources at the disposal of the civilian community in the fight against the pandemic. Members of the Croatian Army have provided support to institutions in Croatia based on requests from health institutions and county and local civil protection headquarters, in accordance with the Decision of the Defence Minister of the Republic of Croatia and the Order of the Chief of Staff.

In addition to the logistic support to health care institutions across Croatia, and building expedition camps and tents as extra capacities for the accommodation of patients or for triage procedures or other needs, the military medical personnel has been engaged in providing assistance too. The Croatian Armed Forces provides support to the Crisis Headquarters of the Ministry of Health by allocating Mi-171 Sh helicopters of the Croatian Air Force Mi-171Sh adapted for transportation of infected patients; one helicopter was dispatched to the 395th Helicopter Transport Squadron in the Barracks "Knez Trpimir" at Divulje (Split), and the other was made available to the 194th Multi-role Helicopter Squadron.

Some 340 members of the General Logistic Support Battalion of the Support Command took part in the activities of building expedition camps and setting up tents, and expedition camps were set up at several locations in Zagreb, Split, Zadar, Šibenik, Sisak and Varaždin, and army beds were made available to local protection headquarters. Furthermore, 21 members of the Croatian Armed Forces (medical teams with three physicians and six medical technicians or nurses, and the logistic support personnel of the Croatian Armed Forces) were engaged in the operation of the Arena Infirmary in Zagreb, and members of the Military Medical Centre of the Support Command were also engaged in the assistance to the public health institutes of the Croatian counties.

FOTO: GORAN RESOVAC

Republikom Hrvatskom, kao i cijelim svijetom, početkom 2020. godine nezaustavljivo se počeo širiti virus COVID-19.
Hrvatska vojska pružila je logističku potporu zdravstvenim ustanovama širom Hrvatske izgradnjom ekspedicijskih kampova i šatora

The Republic of Croatia was not spared of the COVID 19 pandemic, and the Croatian Armed Forces have provided logistic support to the health institutions in Croatia by setting up expedition camps and tents

DOSADAŠNJI MINISTRI OBRANE I NAČELNICI GLAVNOG STOŽERA

1990.

1991.

360

30 GODINA ORUŽANIH SNAGA REPUBLIKE HRVATSKE

FORMER DEFENCE MINISTERS AND CHIEFS OF THE GENERAL STAFF

ministar obrane
Gojko Šušak

Defence Minister
Gojko Šušak

18. rujna 1991. – 3. svibnja 1998.

18 September 1991 – 3 May 1998

ministar obrane
Andrija Hebrang

Defence Minister
Andrija Hebrang

14. svibnja 1998. – 12. listopada 1998.

14 May 1998 – 12 October 1998

1992.

1995.

1996.

1998.

načelnik GS-a
stožerni general
Anton Tus

Chief of the General
Staff, Staff General
Anton Tus

21. rujna 1991. – 22. studenog 1992.

21 September 1991 – 22 November 1992

načelnik GS-a
stožerni general
Janko Bobetko

Chief of the General
Staff, Staff General
Janko Bobetko

20. studenog 1992. – 15. srpnja 1995.

20 November 1992 – 15 July 1995

načelnik GS-a
stožerni general
Zvonimir Červenka

Chief of the General
Staff, Staff General
Zvonimir Červenka

15. srpnja 1995. – 16. studenog 1996.

15 July 1995 – 16 November 1996

načelnik GS-a
general zvora
Pavao Miljavac

Chief of the General
Staff, General Pavao
Miljavac

16. studenog 1996. – 14. listopada 1998.

16 November 1996 – 14 October 1998

DOSADAŠNJI MINISTRI OBRANE I NAČELNICI GLAVNOG STOŽERA

ministar obrane
Pavao Miljavac

Defence Minister
Pavao Miljavac

14. listopada 1998. – 27. siječnja 2000.
14 October 1998 – 27 January 2000

ministar obrane
Jozo Radoš

Defence Minister
Jozo Radoš

28. siječnja 2000. – 30. srpnja 2002.
28 January 2000 – 30 July 2002

ministrica obrane
Željka Antunović

Defence Minister
Željka Antunović

30. srpnja 2002. – 23. prosinca 2003.
30 July 2002 – 23 December 2003

ministar obrane
Berislav Rončević

Defence Minister
Berislav Rončević

23. prosinca 2003. – 12. siječnja 2008.
23 December 2003 – 12 January 2008

1998. 2000. 2002. 2003.

načelnik GS-a
admiral Davor
Domazet-Lošo

Chief of the General
Staff, Admiral Davor
Domazet-Lošo

14. listopada 1998. – 10. ožujka 2000.
14 October 1998 – 10 March 2000

načelnik GS-a
stožerni general
Petar Stipetić

Chief of the General
Staff, Staff General
Petar Stipetić

10. ožujka 2000. – 30. prosinca 2002.
10 March 2000 – 30 December 2002

načelnik GS-a
general zbora
Josip Lucić

Chief of the General
Staff, General
Josip Lucić

16. siječnja 2003. – 16. siječnja 2008. i
28. veljače 2008. – 25. veljače 2011.
16 January 2003 – 16 January 2008 and
28 February 2008 – 25 February 2011

FORMER DEFENCE MINISTERS AND CHIEFS OF THE GENERAL STAFF

ministar obrane
Branko Vukelić
Defence Minister
Branko Vukelić

12. siječnja 2008. – 29. prosinca 2010.
12 January 2008 – 29 December 2010

ministar obrane
Davor Božinović
Defence Minister
Davor Božinović

29. prosinca 2010. – 23. prosinca 2011.
29 December 2010 – 23 December 2011

ministar obrane
Ante Kotromanović
Defence Minister
Ante Kotromanović

23. prosinca 2011. – 23. siječnja 2016.
23 December 2011 – 23 January 2016

2008.

2010.

2011.

2016.

načelnik GS-a
general zbora
Drago Lovrić
Chief of the General
Staff, General
Drago Lovrić

1. ožujka 2011. – 29. veljače 2016.
1 March 2011 – 29 February 2016

DOSADAŠNJI MINISTRI OBRANE I NAČELNICI GLAVNOG STOŽERA

FORMER DEFENCE MINISTERS AND CHIEFS OF THE GENERAL STAFF

2016.

2020.

Bitka za Vukovar. [Poseban prilog uz Hrvatski vojnik br. 486 od 6. studenog 2015.]

Ceranić, Vedran; Pili, Tomislav: *Upoznaj NATO*, MORH, 2008. [2. izdanie]

Croatian Defence Industry Catalogue 2015, Ministry of Defence of the Republic of Croatia, Public Relations and Publishing Department, Division of the Croatian Military Press and Publishing, 2015. [Katalog hrvatske obrambene industrije za 2015. godinu.]

10 godina sudjelovanja RH u međunarodnim mirovnim misijama. / 10 Years of Croatia's Participation in International Peace Support Operations, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila, Zagreb, 2009.

Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2006. – 2015., Narodne novine, br. 81/06, 19. srpnja 2006.

Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske za razdoblje od 2015. do 2024. godine, Narodne novine, br. 151/14, 19. prosinca 2014.

20 godina vojno-redarstvene operacije Bljesak. [Poseban prilog uz Hrvatski vojnik br. 472 od 24. travnja 2015.]

20 godina vojno-redarstvene operacije Oluja. [Poseban prilog uz Hrvatski vojnik br. 479 od 31. srpnja 2015.]

20 godina OSRH / 20 Years of the CAF, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila, Zagreb, 2011.

Godišnje izvješće o obrani za 2013. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, travanj 2014.

Godišnje izvješće o obrani za 2014. godinu, Vlada Republike Hrvatske, Zagreb, travanj 2015.

Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske, MORH, Zagreb, prosinac 2005.

Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske, s izvješćem o stanju obrambenih priprema u Republici Hrvatskoj, Zagreb, ožujak 2008.

Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama Republike Hrvatske za 2008. godinu, s izvješćem o stanju obrambenih priprema u Republici Hrvatskoj za 2008. godinu, MORH, Zagreb, ožujak 2009.

Gotovina, Ante: *Napadajni bojevi i operacije HV i HVO (hrvatskih snaga)*, Republika Hrvatska, Ministarstvo obrane, Glavni stožer HV, Zapovjedništvo Zbornog područja Split, Knin, 1996.

Hrastović, Ivica; Nazor, Ante i dr.: *Hrvatsko vojno učilište u Domovinskom ratu. Povjesnica*, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Glavni stožer Oružanih snaga Republike Hrvatske, Hrvatsko vojno učilište "Petar Zrinski", Zagreb, 2008.

Hrvatski vojnik u službi zajednice / The Croatian Soldier – Serving the Community, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske / Ministry of Defence of the Republic of Croatia, Služba za odnose s javnošću i informiranje / Public Relations and Information Department, Zagreb, 2010./2011.

Hrvatsko vojno učilište Petar Zrinski. Od Domovinskog rata do NATO saveza, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Oružane snage Republike Hrvatske, Hrvatsko vojno učilište "Petar Zrinski", Zagreb, 2012.

Jakop, Zdravko: *Međunarodnom suradnjom u NATO i EU*, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Glavni stožer Oružanih snaga Republike Hrvatske, Hrvatsko vojno učilište "Petar Zrinski", Zagreb, 2013.

Jane's Fighting Ships 1995-1996

Jedinica za posebne zadatke MUP-a RH Rakite, Edicija monografija vojno-redarstvenih postrojbi Oružanih snaga Republike Hrvatske iz Domovinskog rata 1991. – 1996., Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Glavni stožer Oružanih snaga RH, Zagreb, 2012.

Koncept izobrazbe za potrebe Oružanih snaga Republike Hrvatske, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Zagreb, 2007.

Marijan, Davor: *Bitka za Vukovar*, Hrvatski institut za povijest, Biblioteka Hrvatska povijesnica, Posebna izdanja, Bibliotheca Croatica: Slavonica, Sirmiensia et Baranyensia, Hrvatski demokratski pokret i Domovinski rat, knjiga 3, Zagreb-Slavonski Brod, 2004.

Marijan, Davor: *Jugoslavenska narodna armija u ratu protiv Republike Hrvatske*, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Oružane snage Republike Hrvatske, Hrvatsko vojno učilište "Petar Zrinski", Zagreb, 2008.

Marijan, Davor: *Oluja* [priloge pripremio Mate Rupić, urednik Ante Nazor], Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata, Zagreb, 2007.

Mirovna operacija Chad. / Peacekeeping Mission Chad [Fotomonografija], Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila, Zagreb, 2009.

Nazor, Ante: *Velikosrpska agresija na Hrvatsku 1990-ih (Republika Hrvatska i Domovinski rat: pregled političkih i vojnih događaja 1990., 1991.-1995./1998.) / Greater-Serbian aggression against Croatia in the 1990s (The Republic of Croatia and the Homeland war: overview of political and military developments 1990, 1991-1995/1998)* [prijevod na engleski Janko Paravić], Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata, Zagreb, 2011.

Prikaz razvojnih smjerova obrambene industrije RH u kontekstu istraživanja, razvoja i inovacija, Mingo / Hrvatski klaster konkurentnosti obrambene industrije, nacrt. [Izradio: Ekspertni tim Hrvatskog klastera konkurenčnosti sektora obrambene industrije. Partneri: Hrvatski klaster konkurenčnosti obrambene industrije, Ministarstvo gospodarstva. Bez godine i mesta izdanja. Preuzeto sa stranice www.aik-invest.hr]

Priručnik za pripadnike OSRH u operaciji ISAF, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Samostalna služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Zagreb, 2012. [2. dopunjeno i izmijenjeno izdanje.]

REFERENCE

1. gardijska brigada Hrvatske vojske Tigrovi, Edicija monografija vojno-redarstvenih postrojbi Oružanih snaga Republike Hrvatske iz Domovinskog rata 1991. – 1996., Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Glavni stožer Oružanih snaga RH, Zagreb, 2012.

Rakić, Rajko; Dubravica, Branko: *Kratak pregled vojnih djelovanja u Domovinskom ratu 1991. – 1995.*, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Oružane snage Republike Hrvatske, Hrvatsko vojno učilište "Petar Zrinski", Zagreb, 2009.

Strateške smjernice za razvoj obrambene industrije RH 2013-2020, draft, str. 1 [Preuzeto 3. prosinca 2015. s <http://www.aik-invest.hr/wp-content/uploads/2013/12/Obrambene-industrija-Strateške-smjernice.pdf>]

Strateški plan Ministarstva obrane za razdoblje 2016. – 2018., Republika Hrvatska, Ministarstvo obrane, Zagreb, ožujak 2015.

Strateški pregled obrane, MORH, Zagreb, 2005.

Strateški pregled obrane, *Narodne novine*, br. 101/13, 2. kolovoza 2013.

Vukadinović, Radovan; Čehulić, Lidija; Lovrić, Drago: *NATO u međunarodnim odnosima*, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2006.

Zakon o obrani, *Narodne novine*, br. 73/13, 75/15, 27/16, 110/17, 30/18 i 70/19.

Zakon o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske, *Narodne novine*, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18 i 125/19

ČASOPISI

Hrvatski vojnik
Narodne novine
Obrana
Polemos
Polimeri
Velebit

INTERNETSKE STRANICE

www.aalan.hr
www.adriaticseadefense.com
www.aik-invest.hr
www.daccess-dds-ny.un.org
www.eunavfor.eu
www.hgk.hr
www.hrvatski-vojnik.hr
www.hs-produkt.hr
www.jfcbs.nato.int
www.morh.hr
www.mup.hr
www.narodne-novine.nn.hr
www.nato.int
www.obris.org
www.oscebih.org
www.osrh.hr
www.sabor.hr
www.sestan-busch.hr
www.vlada.gov.hr

ISBN 978-953-193-182-3

A standard one-dimensional barcode representing the ISBN number 978-953-193-182-3.

9 789531 931823